coram domino qui feci

nos quia ipse est dñs

us noster nos autem po

pulus eius et oues p

Hain 12994

9588

IOANNIS PICI MIRANDVLAE CONCORDIAE COMITIS DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS LIBER PRIMVS

PRimũ oĩum ſcire lectorẽ uolo:nõ hoc noſtrũ ĩuentũ audaciãq; fuiſſe reiiciendi cõfutandiq; aſtrologiã. Sed a prĩa antiquitate bonis ita iudiciis ſemp uiſum nõ eẽ pfeſſionẽ:quæ tot hoĩ ĩcõmoda:tot ĩſanias undiq; ſub prætextu ſciæ & utilitatis ĩueheret. Hinc Cæſarũ legib9 & prudẽtũ uti noxia uitæ ciuitatib9 elimĩnat. Hinc oraculis pphetarũ:põtificũ ſanctionib9:hoĩum ſciſſimorũ uocib9 & doctrinis:ut morib9 & pietati peſtifera cõdẽnat. Hinc a philoſophis & mathematicis qcũq; ſape ex libris nõ loq; didicerit:q̃ſi falſa nõ utilis:nõ poſſibilis:nõ amica philoſophiæ:uel cõtẽnit fere uel cõfutat. Id q d'aliis uel neſciẽtib9 uel denegãtib9 priuſq; rõnib9 res agat, hoc libro ſum9 declaraturi:ut poſt tales accuſatores nõ ad iuidiã nobis hæc accuſatio:ſed poti9 ad pudorẽ bonæ frontis hoĩb9 ſi q ſuſcipiãt poſſit eẽ defenſio. Exordiũ uero faciemus a philoſophis quorũ maior auctoritas q̃ prudẽtũ, & cõior ĩterdũ eẽ ſolet q̃ pphetarũ:Pythagorã aſtrologiæ fidẽ nõ præſtaſſe:tũ auctor ẽ Theodoret9:tũ Laerti9 quoq; Diogenes & Plutarchus indicauerũt. Democriti illud fert qd' añ pedes nemo ſpectat cæli ſcrutant plagas. Academic9 Phauorin9 & Panæti9 ſtoic9 ipſam ĩceſſuerũt:ridet eadẽ a Seneca, cõfutat a Cicerone:Sed & diſputãtẽ aduerſus illã Carneadẽ & diuinis ĩſenſum Bionẽ philoſophũ qs ignorat? Q d ſi ſupat oẽm ĩſaniã, cui nec inſan9 accedat Oreſtes quãtũ ĩſaniæ cõtinet aſtrologia:cui nec multa delirãs aſſentiri potuit Epicur9 Plato & Ariſtoteles philoſophiæ prĩcipes ĩdignã putauerũt:de q̃ uerbũ aliqñ facerent tota ſua philoſophia, pl9 eã ſilẽdo q̃ q ſq̃ uoce ſcriptiſue cõdẽnãtes. Nã q aliter ſentiũt, illud quæſo rndeãt cur toto decurſu ſuarũ cõmẽtationũ:ubi uel pprietates explicadæ cæleſtiũ uel cauſæ ĩferiorũ inde erãt petẽdæ aſtrologicũ illi nihil unq̃ attulerit? An ad philoſophũ hæc ſpectare nõ putarũt ptes uniuerſi primas & nobiliſſimas corpa mota rurſuſq; mouẽtia cãs efficaciſſimas ſine qb9 fieri qcq̃ ĩ natura aut cognoſci nõ poſſit ſiqd tales eẽ credant q̃les eas aſtrologi faciũt:de qb9 uniuerſalia quædã cognoſcere q̃lia ſcribũt philoſophorũ duces:ſi q̃ ppria magis poſſẽt ĩtelligi: nõ philoſophi ſed ĩpfecti philoſophi eſt. Cur igit Ariſt. libros ſuos de cælo tã ieiunos reliqt? ubi tã multa tã ſplẽdida dicẽ potuit:& ſi potuit debuit de ſtellis de planetis eorũ efficiẽtiã pprietates cognitionẽ ĩdicãs nob? Cur ĩ metheorologicis ĩbriũ: cometarũ uentorũ:cãs pſcrutat9, aſtrologicarũ rerũ ſemp obliuiſcit? Cur in libris de aĩaliũ generatiõe:nec gemellos:nec ptus portẽtoſos atq; mõſtrificos:nec ſexus numerũue puerpii:nec formã nec q̃litates ad ſydera aut refert aut referri poſſe meminit ĩ trãſcurſu? Cur idẽ ĩ Timeo facit & Plato? Cur añ Platonẽ Time9 ipſe Pythagore9 ĩ lib. de natura ſumm9 ut ait Plato philoſophus piter & aſtronomus? Cur & Ocelus idẽ leucan9 ĩ lib. de mũdo:teſtimonio ẽt ipſe Platonis ĩ philoſophia eminẽtiſſimus. An hæc quaſi parua cõtẽpſerũt:quæ ſi ſunt uera maiora eẽ nõ pñt. an nõ cõtẽpſerũt qdẽ ſed ignorauerũt:& ĩ Aegypto babyloniaq; uerſati nõ potuerũt hæc ĩtelligere decantata apud hos populos:& cuiq; de medio ẽt nota? pfeſſionis certe ſuæ nõ eẽ (ut dixim9) nõ putauerũt niſi ſuã ignorarũt pfeſſionẽ:ut philolophi munus crederẽt apũ & formicarũ minutiſſime quærere pprietates, Iouis & Saturni ẽt nõ putarẽt:præſertĩ ſi ueritatẽ ſup his nõ ſolũ obſeruatio docet:ſed & rõ monſtrat:

Cæſarũ leges. Oracula philoſophorũ. Põtificũ ſãctiões. Doctriæ ſanctorũ hominũ. Philoſophi. Mathematici. Orestes. Pythagoras. Democritus. Phauorinus. Paneti9. Carneades. Bion. Epicur9. Plato. Ariſtote.

qd' ſcriptores aſtrologi maxime cõtẽdũt. Q uidnã igit' aliud dici põt q̃ in ea fuiſſe Platonẽ Ariſtotelẽq; ſnĩa, nõ eſſe cãs cæleſtia quor̃ dicũt aſtrologi: nec aſtrologiã uel artẽ eẽ uel ſciam cui9erat cũ aliis: alioqn mẽtio faciẽda: ſed ex ludicris unã ſiue fraudib9 poti9 circulator̃: quo genere geomãtiæ, hydromãtiæ, præſtigia, ĩcãtationes: q̃rũ ueteres nulli philoſophi iter ſcias arteſq; meminerũt. nã ſi foret ars aſtrologia pẽderet a naturali ſcia: ſicuti medicina: ut quẽadmodũ medic9 a philoſopho fruticũ herbar̃, aĩaliũ naturã mutuat' qb9 utat' ad ſanitatẽ corpib9 cõciliandã; ita diſcat aſtrolog9 a philoſopho ſyder̃ uires & ꝓprietates qb9 utat': & uti doceat ipſe ad prædicendũ: nã q diuinatricẽ aſtrologiã ptẽ aut finẽ mathematicæ putat aſtronomiæ pluſq; cũ ea ſi qua eẽ putet' q̃ cũ naturali philoſophia hr̃e cõmertii: Is q̃ lõge fallat' poſtea declarabim9. Nũc tm̃ admonemus rẽ poſitã doctis tñ extra cõtroueriſiã ad philoſophũ ptĩere ſcire de ſyderib9 qcqd eor̃ ſubſtãtiã ordinẽq; cõſequit' ad mot9 & moles eor̃ dimetiẽdas aſtronomo delegato: ad præuidẽda futura de habitu poſituraq; eor̃ aſtrologo: Siqs artifex. ſ. eẽ cõcedat' aſtrologus. Q uare nimis oĩo dormitãs & ĩexcuſabile Platõis Ariſtoteliſq; ſilẽtiũ foret ea nec ĩdicãtiũ quidẽ: quæ fuerãt illis ẽt exactiſſime ꝓtractanda. Q uod ubiq; apud Platonẽ miſcellaneã agẽtẽ: oĩgenãq; doctrinã tũ apud Ariſto. ĩ ꝓblematis maxĩe licet admirari. Q uo libro de mathematicis deq; oib9 artib9 & diſciplinis q̃ones ꝓponẽs: & ear̃ ex oĩ genere dogmatũ ẽt antiquator̃ afferẽs ſolutiões: hiſcere tñ aſtrologicũ uerbũ nuſq̃ inuenit': licet itẽ ĩ ethicis ad Eudemũ ubi de bona fortũa diſſeruit. Q uo ſi ſatis indicio nõ mouemur audiam9 diſcipulos utriuſq; philoſophi eã nobis ſnĩam teſtificantes quã magiſtri ſilẽdo nobis eloquũt'. Plotinus ĩ Platonica familia primæ fere auctoritatis habet'. Eũ ſcribit Porphyri9 cũ diligẽtẽ aſtrologiæ operã dediſſet, cõpiſſetq; tãdẽ artis uãitatẽ falſitatẽq; prædictionũ oẽm aſtrologis fidẽ abrogaſſe. Q uare libro quoq; dicato: cui titul9 de ſtellar̃ efficiẽtia dogmata aſtrologor̃ aſſeuerate riſit & cõfutauit. Q uod ægre ferẽs Matern9 multa ſup ei9 morte mẽtit': q̃ſi de eo pœnas ſumpſerit fatũ. nã illa eẽ falſiſſima ex Porphyrio ipſo Plotini diſcipulo facile ĩtelligit': q & gen9 morbi quo deceſſit: & cãm & cur Roma diſceſſerit plane fideliterq; deſcribit. Origenes adamãtius in philoſophica ſecta ſicut ĩ oĩbus diſciplinis eminẽtiſſimus ſæpe multiſq; rõnib9 aſtrologicã uanitatẽ ſugillauit: niſi forſitã eius teſtimoniũ min9 faciũt hoĩes ſupſtitioſi: qm̃ fuit ẽt chriſtian9: ſed nõ fuit chriſtian9 Eudoxus q ẽt Platonẽ audiuit & ĩ ægypto uerſat9 eſt & habit9 priceps aſtronomor̃ ſua tẽpeſtate: q tamẽ nihil credẽdũ aſtrologis ex hoĩum genituris eor̃ fata prædicẽtib9 ſcriptũ reliqt. Alexãder ex aphrodiſiade ſũmus auctor ĩ Ariſtotelica philoſophia de fato librũ ad cæſares Seuer̃ primũ & Antoninũ filiũ, ſcribẽs & fati reiecit neceſſitatẽ: & de aſtrologicis ſiluit. Ad quæ fati tñ cõmemoratio trahit uel trãſuerſos. Nec forſitã aliud ei cõſiliũ elucubrãdæ cõmentatiõis, q̃ ut ꝓpẽſum Seueri Cæſaris aĩum ad iſtiuſmodi ſupſtitionẽ philoſophica rõne caſtigaret. Auerois celeber ĩ eadẽ familia philoſoph9 & rer̃ naturalĩũ grauis eſtimator ubiq; aſtrologiã lacerat, dãnat, inſectat'. Nã ĩ prĩa qdẽ phĩa aſtrologor̃ opinionẽ de cæleſtib9 imaginibus, qb9 ſubeſſe terrena figuræ ſimilis aĩalia putãt fabuloſam dicit: qua tñ ſublata ruit maxĩa ꝓs aſtrologicæ ſupſtitiõis. Idẽ cãtica exponẽs Auicẽnæ alibi qdẽ ait cõtraria eẽ phĩæ: alibi fere oĩa falſa dogmata aſtrologor̃: tũ artẽ ipſam ĩ uniuerſũ uanã & ĩfirmã. ĩ libris itẽ aduerſus Algazelẽ artificioſas imagĩes ĩ q̃s cæli uirtutes de

De ſyderib9 quid naturalis cõſideret.

Q uid aſtrologus quid aſtronomus.

Plotinũ ſcripſiſſe contra aſtrologos.

Materinus.

Origenes multis rationibus aſtrologiã dãnauit Eudoxus.

Alexander.

Auerois aſtrologiã ubiq; lacerat.

riuare se posse putãt astrologi prsus iefficaces asseuerauit. Auicẽa uir magn9 ĩ oib9 disciplinis ultio suæ priæ phiæ libro multis rõnib9 cõprobauit ab astrologis præuideri futura ñ posse. Quare nec eorꝝ prædictõib9 ullã fidẽ adhibẽdã. Mitto Hẽricũ ex Assia cõplurescꝫ neotericos illustres ĩ academia parisiẽsi dicatis opib9 hãc uanitatẽ psequẽtes: q̃q̃ maxĩa ps phõrꝝ cõtẽpserũt eã poti9 q̃ cõfutauerũt: sicut artes alias circulatrices & aniles fabellas & deliria præstigiatorꝝ. sed ill d'aĩaduersiõe dignũ ꝓ astronomi quoꝫ ipsi pfessionẽ istã reiecerũt: q d' fieri oio nõ potuit præterq̃ conscientia cõptæ falsitatis: cũ alioqn illis ĩ cælestiũ motib9 exercitatissimis tm̃ accederet & sciæ & gloriæ & quæstus q̃tũ astrologiæ fidei & auctoritatis. At illeq̃ citauim9 nup Eudoxus gnidi9 sũm9 fuit ĩ mathematicis cui9 ĩ astronomicis rebus iudicio nitit' Arist. Sed prudẽtissim9 legislator scripsit. n. leges ciuibus suis. Et sub Philistio medicus isignis & philosophus sub Platõe: q tm̃ ne crederemus astrologis nos admonuit litterisꝫ mãdauit. ita. s. ei mathematica rõ demõstrauerat & magister ẽt Plato psuaserat: Cassandrũ & Archelaũ cum ĩ astronomia præcellerẽt: hoc prædictiõis genere nũq̃ usos auctorẽ Paneti9: Hoychilax halicarnase9 q̃q̃ doctissimus in oi mathematica: totũ hoc tm̃ diuinãdi p astra genus repudiauit. Veniamus ad neotericos: Nicola9 oresmius & philosophus acutissimus & pitissimus mathematicus astrologicã supstitionẽ peculiari cõmẽtario ĩdignabũdus ẽt ĩsectat': nihil ratus ille fallacius: nihil detestabilius: nihil oibus qdẽ ordinibus: sed prĩcipib9 maxĩe uiris eẽ pestilẽtius. Ioãnes Marlianus nr̃a ætate sũm9 ĩ mathematicis & erat & hẽbat'. is nõ mõ prædictiõib9 istis semp abstiuit: sed ẽt de ipsarꝝ falsitate postremis ãnis scribere istituerat: q̃q̃ erat. n. lõgeu9 interceptus morte id nõ effecerit. Aiebat hõ minime gloriosus hr̃e se aduersus astrologos certissimas demõstratiões. Quod cũ alii tũ familiaris illi Luchin9 nr̃ & ipse præcellẽs mathematicus mihi nõ semel rettulerũt. Paul9 Florẽtin9 in medicĩa qdẽ: sed præcipue ĩ mathematicis græce latineq̃ doctissim9 quotiẽs de ista pfessiõe rogabat': totiẽs eã incertã fallacemq̃ asseuerabat afferens inter cætera de se ipso euidẽs expimẽtũ. Qui cũ quinq̃ & octuaginta iã iplesset ãnos: in sua tamẽ gẽitura quã examinarat diligẽtissime uitalẽ nullã cõstellationẽ reppisset: Afferrẽ multos ex his ẽt qui uiuũt & phõs & astronomos idẽ sentiẽtes. Sed nescio an iuidiã aduersus se cõcitari uelit hoĩum cæli fatiq̃ potẽtiũ. Porro nr̃ Marsili9 scripsit aduersus eos apte Plotini uestigia secutus. In quo interpretãdo & enarrãdo magnope rẽ platonicã iuuit auxit & illustrauit. ꝓ si ualitudini cõsulẽs hoĩum aliqñ corrogat sibi de cælo quædã ẽt auxilia optat ille poti9 ita fieri posse q̃ credat testari hoĩs mẽtẽ fidelissime possũ quo fãiliariter utor: nec habui ad detegẽdã istã fallaciã q me sæpi9 & efficaci9 adhortaret'. Nec quotiẽs una facetiamur uberior nobis occasio segesq̃ ridẽdi q̃ de uãitate astrologorꝝ præsertim si terti9 iterueniat Politian9 iteruẽit uero semp oĩum supstitionũ mir9 exibilator. Forte uero nec Nicolai Leoniceni nr̃i iudiciũ sup hac re dissimulãdũ. Is cũ mathematica ut oẽs liberales scias fideliter teneat: ita tm̃ hãc uanã iudicat pphetãtẽ astrologiã ut nec illos q scripserũt præsertĩ doctiores fidẽ putet adhibuisse his quæ scribebãt. ꝓ si cãm iterroges cur igr̃ scripserit rñdet ptĩ auaritia ptim ĩpitia prĩcipũ effectũ. Nã cũ inqt ille ĩ dimetiẽdis astrorꝝ motib9 & corpib9 q d' mathematica facit astronomia præcellẽtes illi uiri die noctuq̃ laborarẽt nullum erat eis ĩde apud prĩcipes emolumẽtũ qb9. s. nihil curæ q̃ magno sydera corpe: aut q̃ ueloci motu p cæli spa-

Auicẽna pbat astrologis futura præuideri non posse.

Eudox9 monuit ne astrologis crederem9.

Castlander.

Archelaus.

Hoychilax.

Nico. oresmi.

Ioannes Marlianus.

Luchin9

Paulus Flor.

Marsili9

Politianus.

Nico. leonic.

cia reuoluerẽt.hoc illi cũ uidissent ne cælestia pscrutãtes iterim eẽnt ĩopes terreno rũ/lepidã excogitasse fallaciã q̃ sibi pricipũ aios obligarẽt:& suæ pfessiõis facerẽt amatores.q̃re cõmẽtos ab his astris oĩum fortũas/sed præcipue pricipũ depẽdere: liberos.ſ.uitã:ĩpia:uictorias:ualitudinẽ:sibi uero q illoꝝ diu motꝰ & naturas ob/seruassent/penitꝰcognitũ & exploratũ qd cuiq; uel bõi pollicerẽt uel aduersi de/nũciarẽt.tũ hĩe præterea ad manũ se remedia qbꝰ præuisa mala repellerẽt:bõa cõ firmarẽt.nã si fœlix hora notaret imagĩes ex materia q̃dã cælestibꝰillis naturis co gnatiores posse cõflari:ad quas miris machinamẽtis deducta uirtꝰab astris fœlicis/simos faceret hoĩes rerũq; potẽtes illaꝝ uel tactu uel gestatõe qcqd appeterẽt facile cõsequẽtes:qbꝰ oĩbꝰ rebꝰ quo plus fidei facerẽt/illud addidisse reuelata sibi diui/nitꝰ huiꝰartis secretiora mysteria:quẽadmodũ a potẽtissimo mercurii nũine & Pe tosiri & Aesculapiũ accepisse q̃pluria:legit apud Maternũ:tũ uero pricipes illite/ratos & curiosos & reꝝ quas pmittebãt appetẽtissimos/adductos facile ut crede/rẽt:ut pfessores fouerẽt:& præmiis studia hæc quotidie magis & magis excitarẽt. Hæc serio nĩ Leonicenꝰnec pcul a uero sup astrologos loqt & sentit. Cauẽdũ aũt ĩprimis ne qua nobis ad fidẽ irrepãt astrologi mẽtita magnis auctoribꝰuolũina p/scribẽtes:q d'est illis cũ oĩ supstitiõe cõe.Nã qm̃ quæ pdunt ab his rõne cõfirmari nõ possũt:siue ipsi illa uera credũt:siue credi uolũt ab aliis libros huiuscemodi fa/bulaꝝ uiris clarissimis & antiqssimis iscribũt:& fidẽ errori suo de fictis auctoribꝰ aucupant.Ex hoc genere liber de pprietatibꝰelemẽtoꝝ in quo de magnis agit cõ/iũctionibꝰ& de secretis ad Alexãdrũ quos tribuũt Arist.nulla culpa bõi phyloso/phi nullo demerito:sicut libros Platõis de uacca magi circũferũt:& quos uocãt in stitutionũ execrabilibꝰsomniis figmẽtisq; refertos & a Platõe nõ minꝰaliẽos q̃ ista sint mẽdicabula a Platonis pcul & pbitate & sapĩa.Sic olĩ hæretici gnostici nũcu pati Zoroastri libros ostẽtabãt:qbꝰ hæresim suã de Zoroastri antiqtate uenerabi/lẽ facerẽt:quos nouos & cõmẽtitos eẽ nõ Zoroastri Porphyriꝰ multis argumenta/tionibꝰdemõstrauit:falli ãt facile pnt & circũuẽiri p hæc mẽdacia si q sint hũanio/rũ lĩaꝝ rudiores/q̃q̃ alioqn docti/cũ p illas maxĩe & phrasim & ĩdolẽ statĩ auctoꝝ cognoscẽtes adulterĩa a legitimis discernamꝰ.q̃q̃ astrologoꝝ nr̃oꝝ & quæ nũc ĩ ma nibꝰartiũ supstitiosaꝝ figmẽta sic abhorrẽt ab oĩ similitudĩe ueri ut cuiuis e medio etiã pateant.Q uis.n. adducat ut Ouidiũ de uetula Ouidiũ credat:in quo de ma/gnis ẽt cõiũctiõibꝰ& christiana lege mirabilia pnũciãt:adeo ut Rogerius Bacon magnꝰastrologiæ pronus nullĩ libẽtiꝰscriptoris testimoniis utat:nisi forte præfe rat Artephiũ q oĩo secreta alia pdit ĩnumera.Q uale ill d' inspecto nõ astro:sed lo/tio posse hoĩs & uitã & ĩgeniũ & cõditiões:deniq; oẽs ad unã præcognosci.Sic ma gnã quoq; ille fidẽ ethico philosopho:cuiꝰliber de cosmographia trãslatus dicit ab Hieronymo.Est ãt lectio adeo deridicula ut nulla magis:sed frequẽter citata a Ro gerio nr̃o in epistola ad Clemẽtẽ:ita ut fere adducat cõpositũ ab eo libellũ quendã cui titulus de erroribꝰ studentiũ theologiæ:quo ĩprimis uolũine erroris acusat q theologi nr̃i mysteria religiõis magis ex Aristo.cæterisq; philosophis cõfirmẽt:q̃ ex auctoribꝰquos mõ noĩauimus/ethico/Arthephio/Ouidio de uetula poetisq; simi/libꝰ.Præscribit uero liber Alberto sed mẽdacissime cũ nũq̃ ĩ theologicis suis scri/ptis hæc ille sõnia memorauerit:sed merito ad Baconẽ uidet referẽdus: cuius alia scripta ĩ ea eũ fuisse snĩa facile declarãt illoꝝ semp auctoꝝ testimõiis oraculisq; p/

Liber de pprietatibꝰ elemẽtoꝝ: de secretis falso Aristote. ascribũt

scatētia. Quib9 si potuit credere, nihil mirꝝ si credere potuit ēt astrologiæ. Ita uero supstitiosū hoc gen9 hoīum frōtē pfricuerūt: ut ēt sub aqnatis Thomæ titulo libros circūferāt de necromāticis imaginib9: ut iā min9 mirādū q, nescio quos Ptolomæi de ānulis. sed & ad Aristonē astrologicos fingāt libros quos Pto. nūq̄ scripsit: qua temeritate uel ignorātia Eboracēsis ēt cuiusdā opusculū multi referūt ad Albertū cōmemorāt: & Hippocratis libros de ꝓnosticis ægritudinū ex sydeꝝ cursu: quos puto ignorabat Hippocrates cū ꝓnosticoꝝ libros scripsit a Galēo expositos; & tota græcia celebratos. aut si nouerat, q̄si tñ secretiora seposuit puris & rite initiādis cōicāda. Prætereo quæ sup pluuiis sup qōnib9 Alchīdus & alii pythagorea & Aristotelea cōmemorāt: & q liber īscribit Aristo. de regiminib9, ita loquūt ipsi cælestib9. q utinā ad scōs ēt uiros ꝓfana nō retulissēt & libri cuiusdā de excātatiōibus īterprætē diuū Hieronymū nō fecissēt: q̄q̄ si āgelos īfamarūt facile pñt hoīes: dū & hæc qdē deliria ab Adæ āgelo: illa a Salomonis: alia a Thobiæ custode tradita dicūt: sed ad astrologos reuertamur omissis magis ad quos q̄si cōfines erroris cōmunio nos deduxit. Arist. qd de hoc hoīum genere scutiret uno uerbo mōstrauit q īꝓblematis cū minimo & præstigiatore astrologū deputauit. At dices si nihil tale isti philosophi scripserūt: q tñ ea scripserūt fuere philosophi: Qualis Albumasar: Ptolemæus: Haly Abēzagel: Iuli9 Firmicus: īnumeri alii: tū latini: tū græci barbariq; auctores astrologiæ: uiri & doctrīa & īgenio præstātissimi. Tu uir me opportūe admōuisti ne id solū dicerē aduers9te neglectā a philosophis astrologiā. Sed & qcūq; eā ēt scripsissent: aut nihil aut male philosophatos. Quare relīqte nobis si diis placet & Pythagorā: & Platonē: & Aristotelē: & uros uobis hēatis Aomaras: Alchabitios: Auenazras: Abēzageles. Qui oēs q̄tū abfuerūt a philosophico īgenio palā demōstrabit: cū accedere illos fabulosissimis reb9 & asseuerare quæ nullā habeant rōnē: & pugnātia dicere: & seipsos euertere palā oñdem9: quæ diuersissima a phō sunt: cui9 maxīe ꝓpriū nihil credere, nihil affirmare: qd uel euidētia uel rōne demōstrari nō possit. Sed age dicam9 hic & aliqd ūde cōstet auctores astrologiæ aut parū aut male philosophatos. Porro Ptol. prīcipē alioꝝ facile cōcedēt. Est. n. doctissimus astrologoꝝ & qd attīet ad mathematica uir īgeniosissim9. Quod āt ad genethliacos quēadmodū dici solet optim9 maloꝝ. Is igit quo iudicio philosophicas res tractauerit: & ī ꝓemiis magnæ cōpōnis quā uocāt Almagestū: & ī libris apotelesmatō satis īdicauit. Exordiēs. n. libros mathematicos partit philosophiā cōtēplatricē ex Arist. snīa ī tria genera: theologicū: naturale & mathematicū: tū rōnē ꝑtitiōis exponēs oīa inqt quæ sūt ex trib9 cōstāt materia, forma, & motu: quæ separi ab īuicē cogitatōe qdē pñt: re āt nō pñt. ab his igr trib9 tria illa genera philosophiæ ducūt: a motu theologicū: cū primi mot9 cā nō aliud sit q̄ de9: a materia phisicū: a forma mathematicū. Hæc ē Ptol. snīa ī qua tot eē apud bonos phōs errata quot uerba nemo paulo doctior dubitauerit: neq;. n. oīa ex illis trib9. Quod si oīa dum dicit naturales res ītelligit, qūo circa has uersabit ipsa phīa ī tria illa deīde genera diuisa: phvsicū: diuinū: & mathematicū: Sed neq; ex naturalib9 qcq̄ cōstat ex motu q̄q̄ nō fiat, nec ꝑmāeat sine motu: sed dem9 ei hāc ueniā loquēdi. Arist. ipse quē ꝓbat qūo ei dabit a motu oriri gen9 theologicū? Cū & ipse de9 q̄ten9 primi mot9 auctor & cā nō a theologo sed a phō īuestiget. Reliq̄ ēt aut falsa aut quæ facile uideas ab hoīe ꝓlata paꝝ ꝑito gnaroq; phīæ. Iā uero ex libris apoteles. quos uocāt q̄

Qualis Ptol. ī litteris.

Sētentia Ptol.

Contra Ptol.

Contra eundem.

driptitos īsigniores errores & magis euidētes cū & lunā hūidiorē credit:qa hūidus uapor a terra ad eā reliqs astris terræ ꝓximiorē ascēdat:& eadē rōne aridū saturnū qa ab his uaporib9 magis elōget̃:eūdē uero & frigidū eē qa sit ꝓcul a calore solis: Iouē tēpatū ꝙ īter gelidū Saturnū & feruidū Martē medi9 collocet̃:atq; alia hoc gen9 multa de syderꝝ ꝓprietatib9 quæ exibilabūt philosophi poti9 q̄ cōfutabunt. Et q̄q̄ mgr̄i errorē erubescēs arabs enarrator conet̃ ī sensū aliū Ptol.uerba trāsferr̄: ipse tn̄ defēdi uel excusari se Ptol.nō patit̃ q adeo hæc asserit affirmat & sæpi9 ite/rat:ut de sēsu ei9 dubitatio nulla relīq̄t̃.Tu uero ex uno hoc disce oēs:& ex optio īdica deteriores.Prim9 fere a Ptol.hr̄ Albumasar:is nec phūs fuit nec dialectic9:& ī mathematicis īpit9.erat.n.grāmatices artis ꝓfessor:& a scribēdis historiis ut nar/rat Auērodan ad astrologiā se cōuertit:ī q̄ ēt sua ꝓfessiōe q̄ eēt uer9 uel hīc cogno/scas ꝙ Ptolemæū astrologū ex ægypti regib9 putat fuisse q Alexādro successerūt: q̄si īter hos & illū nō plus qngētis ēt ānis ītercesserit/cū reges Ptol.añ christū ꝑ q̄/drīgētos ānos floruerīt:Ptol.astrolog9 sub Adriano scripserit & Antonino.uide mi rū reꝝ altissimaꝝ īdagatorē & obseruatorē fidelē:q ī re tā apta tāta sit īgēii uel sō/nolētia uel tarditate? Idē ī astrologicis reb9 q̄tū errauerit q̄ aptis cōfessisq; menda/ciis īstiterit q̄si ueris/postea declarabim9.Quid memorē Maternū & ī rudimētis arithmeticæ sic allucinātē:ut scribat:qd decernat Mercuri9/cū ī nocturna genitu ra cæli mediū occupauerit q̄si a sole Mercuri9 pl9 q̄dragīta aut circiter ꝑtib9 abes/se unq̄ possit:aut a cæli medio sol ꝑ noctē pl9 septuagīta semꝑ nō absit.Mitto alia multa ī qb9 cū semꝑ multæ loquētiæ exiguæ semꝑ sapiētiæ hoīem deprehendes. Iā Malliū nisi eēt poeta bōe deus/quo risu ꝓsequeremur:q cælestes illas q̄s fingit imagīes paucis stellis īchoatas poti9 dicit q̄ absolutas/ne plurib9 ibi ignib9 accen/sis īcendio mūdus flagraret.Ad iuniores nō descendo hoīes plebeios & idiotas: ad quos q̄si ad iustos possessores tota fere ꝓfessio deuoluta ē.Est Bonat9 īter eos prīæ auctoritatis.Is nō ignar9 mō est phīæ sed furit plane atq; delirat.Lege ei9 prmū li brū de iudiciis ī quo suꝑ opē ipse ꝓemiat̃.Mētior nisi helleboro dignū hoīem iu/dicaueris.struit ubi desipit min9 rōnes q̄sda qb9 astrologiā ꝓbet eē uerā:illas qd di/cā falsas/īmo supra q̄ dici possit pueriles atq; ridiculas:Quā uero putat efficacissi mā illa ē q̄driuiū destrui si astrologia tollat̃.Esse.n.unā ex q̄tuor artib9 mathema/ticis:uide ut nescit ēt qd sit hoc ipsū qd̃ ꝓfitet̃? Astrologia.n.hæc diuīatrix quā cō futam9 tm̄ distat ab ea quæ mathematicis ānumerat̃ q̄tū a tenebris lux/q̄tū ueritas distat a mendacio.Et hæc quidē quæ futuroꝝ prædictionē usurpat si prior illa ue/riorq; tollat̃ stare nō pōt:at nō remeat rō ut diuīatrice sublata/mathematica quoq; illa auferat̃:quod adeo ē ꝑspicuū:uel his q prima haꝝ artiū attigerīt elemēta ut pluribus hoc declarare suꝑfluū sit.Ptolemæus ipse in ꝓemiis apotelesmaton postq̄ de duplici dicit astronomia:tn̄ ad priorē & mathematicā referēs sermonē ita inqt.

:& quæ sequuntur

Quod si forte qbusdā īterdū bonis iudiciis nō displicuit ista ꝓfessio:nō stati tn̄ est bonū qd̃ bon9 ēt aliqs nō īprobauerit:qm̄ & boni nō semꝑ usq;quaq; boni & do/cti prærogatiuā oīb9 nūeris pauci cōsequūtur.& si dicēdū ē aliqd :

nō oēs docti philosophi/philosophi sꝑ sūt.Sed ill d̃ ēt op9 memīsse eē ueritates q̄s/dā qb9 nobis libido reluctat̃:eē qb9 nulla:ī prīo gn̄e oīa quæ sūt de morib9 & theo/logica multa cōtinēt̃:in altero maxīa ꝑs quæ de physicis reb9 & mathematicis est.

Qualis Albumasar.

Quo tēpore Ptolemæus

Qualis Maternus.

Qualis Mallius

Qualis Bonatus

Astrologia diuinatrix distat ab ea que mathematicis ānumeratur.

porro hãc ueritatẽ quã nos tractam9 de uanitate astrologiæ ad primũ gen9 specta/re manifestũ ẽ: qm̃ inatũ hoĩ curiositatis uitiũ illi repugnat: qd̃ cũ sit iter oĩa potẽ/tissimũ cũ sit hoĩ ꝓpriũ q̃ten9 hõ ẽ: efficit iterdũ ut plures huic ueritati uel inuesti/gãdæ nõ uacẽt: uel iuẽtæ ẽt nõ libẽter accedãt: Et quẽadmodũ multi post tractatas phõ aduersus auaritiã euidẽtissimas rõnes opibus tñ inhiãt cumulãdis: sic plæriq; postq̃ eis cõstiterit uera oĩno eẽ posse quæ astrologi dicũt: ab astrologis tñ ĩnata cu riositas ægre se diuellit: & si rer̃ auidi nouar̃ ẽt fabulas audim9 libẽter ita curiosi futurorũ & mẽtiẽtes ĩ illis astrologos cũ uoluptate sẽtim9. Accedit q nos sẽp ĩfatuat nimi9 amor nr̃i q quæcũq; attinẽt ad nos ꝓspa uel aduersa facile spat/ facila timet: & ad ea quærẽda ẽt ubi iueniri scim9 nõ posse cæca tñ idẽtidẽ cupiditate sollicitat. Quid q; uulgato hoc diuturno cõsensu præiudicatũ q̃si multi existimãt ẽt oĩno cẽ aliqd astrologiã: nec illd̃ eis unq̃ uenit ĩ mẽtẽ ut ĩtrospicerẽt qsnã fũd9 huic rei/ aut q̃ solidũ firmamẽtũ subesset. Quare quoscũq; fere ista uanitas tenuit/ inuenies aut par̃ fuisse phõs aut certe par̃ astrologos: quorũ altero ne uideãt̃ altero ne iudicent̃ errores eorũ effici põt. Deniq; gustata forte potuit placuisse qbusdã potata uero phi losophi palato nũq̃ satisfecit. Habet. n. in frõte aliqd qd̃ alliciat/ qd̃ magnũ/ qd̃ ue/rissimile/ qd̃ utile uideat̃: sed ubi altiõ ĩtrospexeris falsa/ ĩcerta/ fabulosa/ oĩa uides: aut nullis aut debilissimis qbusdã cõiecturis nata: de qbus postea libris sequẽtibus abũdãter lateq; disserem9. Ver̃ illud forte & aliquẽ fefellerit q; cũ sint aliquorũ & phõrũ & astrologorũ affinia noĩa poterit existimari eosdẽ fuisse q & philosophica & astrologica cõscripserit. Est. n. Albumasar apud phõs ẽ itẽ apud astrologos. sed q̃q̃ hæc noĩa latin9 sermo cõfuderit/ apud arabes tñ diuersa dinoscũt̃. nã q phũs ẽ Al/bumasar: q ãt astrolog9 Aboasar appellat̃. Scripsit ẽt Abubater de natalib9 prædi ctionib9: & eodẽ noĩe ali9 philosophica præcipueq; librũ quo qsq; pacto ꝑ se phũs euadat: quẽ anno supiore ex hebræo uertimus in latinũ: Sed ille Altasibi: hic uero Tripdis fili9: Eadẽ ĩ plerisq; affinitas noĩum q̃q̃ & tẽporũ & ꝓfessionũ magna dis/sensio: Et de phĩs qdẽ satis. Trãseamus ad ꝓphetas: hoc est ad ueteris & nouæ legis oracula ab Esaia exordiũ faciẽtes. Is igr̃ cũ babyloniis apud quos hæc secta maxĩe uiguit: uñ astrologi ẽt chaldæi dicebãt̃/ futur̃ excidiũ minaret̃: & Cyrũ regẽ Per/sar̃ ꝑ ducẽtũ ẽt ãnos añq̃ nasceret̃ unctũ appellatũ aduersus illos dimicãtẽ/ tubis excitaret. ita chaldæorũ ciuitatẽ desolandã alloquit̃. Stent nũc & saluent te augu/res cæli qui cõtẽplabant̃ sydera & supputabãt menses ut annũciarẽt euẽtura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula: ignis cõbussit eos/ nec liberabũt animã suã de manu flãmæ: & ante hæc paucis interiectis de hac cælestiũ obseruatiõe eos ita taxauerat sapĩa hæc & scĩa tua decipiet te: ueniet sup tẽ malũ & nescies ortũ ei9: & irruet sup te calamitas quã nõ poteris expiare. In qbus uerbis ꝓpheta diuinus duplicẽ astro/logorũ temeritatẽ accusat. quar̃ altera ẽ putare se ex cælo posse futura præuidere: altera cũ sint præuisa uel depellere mala uel bona cõfirmare. Veniet igr̃ inq̃t malũ cui9 nescies ortũ: hoc ẽ q; tibi nec mars nec saturni frigida stella præsignificauerit: Tũc nec irruẽtẽ calamitatẽ poteris expiare: hoc est horar̃ electõib9 & astrologicis imaginib9 aut supstitiosis aliis machinamẽtis a te ꝓpellere. Dignũ aũt aĩaduersiõe cõfutari ꝑ hæc rñsiões eorũ q chaldæi pariter eẽ uolũt & christiani. Soliti. n. dicere nõ simpliciter dãnari a sanctis & ꝓphetis astronomiã. Sed quatenus solũ aut uitia aut uirtutes referũt ad cælũ: aut rer̃ humanar̃ euenta fatali necessitate deuinciũt:

Affinitate nomis quosdam deceptos Liber ab auctore uersus in latinũ ex hebræo. f. capi: 47.

Testimonia ꝓphetarum.

f. capi: 47.

f. non

q̃re cũ hos errores boni etiã astrologi cõfutẽt/nõ astrologiæ sciam/sed astrologorũ quorũdã errata illos abominari. Dicãt igit' mihi & Petrus alliacẽsis & qcũq; hac se defensiõe defẽdũt: an ad mores spectaret q; Assyriis bellũ rex psarũ inferret? Et iã si ad mores nõ attinet: cur præuideri tñ a sũmis astrologis id nõ posse ppheta existimauerit? Q d' si in eo ẽt errore fuissent: ut quæ eẽnt futura necessario uẽtura putarẽt: nõ eis obiiceret uẽturã calamitatẽ p eos nõ expiãdã: quã nec expiari posse ipsi tñ sperarent: q necessario euẽturã illã ut oia existimarẽt. Sed nec ullo recto indicio bonæ artes dãnant/qa mali qdã eis abutunt. Alioqn dãnãda erat imprimis sacrarũ lectio lrarũ: uñ tot hæreses/tot suas insanias/indocti qdã supbiq; cõfirmarũt. Dãnãda itẽ philosophia: qm̃ hic philosophus aiam mortalẽ/ille unicã dicat in oib9: Alii negẽt puidere deũ hoib9: alii ullã oino esse religionẽ. At euertent hac rõne oia bona cũ nihil sit adeo bonũ quo abuti natura hoium nõ possit. Q uare q ita se defendunt iudiciũ ecclesiæ: qd' cõtẽnere erubescũt/oblique interim grauiter calũniant. Sed cogi oino pñt ut uel repudiare istã uanitatẽ uel a maiorib9 suis hoc est ecclesiæ ducib9 deuiare in sinistra nõ possint. Nã q̃cũq; illi rõne astrologiã dãnauerint: dicant quæso iusta ne dãnauerint? an iniusta? iniusta dicere nolunt/si iusta: cur nõ cũ illis uos quoq; eã pariter dãnatis? Sed dãnamus inqnt & nos illos errores pp quos illis astrologia displicuit. At ego illud quæro cur nõ pp eosdẽ illa displicet uobis? Nã iterdicere illos astrologiã nõ q̃dãtenus sed oino oẽm pseq/abominari palã est/& mox oñdemus. Vos factũ cõtẽditis ppter quosdã errores/esto: sed illud rñdete/an recto indicio ppter illos errores tota abiiciat: si recto cur nõ idẽ facitis uos imo quã dãnauerũt uos approbatis: quã insectati sũt defenditis: quã interdixere dissemínatis: quã sciri nolũt publice docetis. An qd' inqt Alliacẽsis crescẽti fidei potuit obesse: ideoq; primi eã doctores nascentis ecclesiæ sunt psecuti: nũc adulta nõ nocet imo pdest ẽt & uehemẽter. At q hoc postea cõfutabit: nã pestiferã illã ut olim: ita nũc ẽt esse palã demõstrabimus: qd' ipsa etiãnũ expiẽtia demõstrat. sed nec erat illa dãnãda: sed ei9 abusus. Cur igit' philosophiã qdẽ nõ dãnabãt: sed ipietatẽ quorũdã philosophorũ: nõ aũt pariter astrologos sed ipsam astrologiã? Vtiq; qm̃ i philosophia si qd errat pfessoris ẽ uitiũ: i astrologia ipsa pfessio uitiũ. Q uorũ auctoritatẽ una cũ rõne ẽt nos secuti aduersus ipios disputãtes: nõ philosophiã sed philosophorũ errata cõfutauimus. Hic aũt nõ astrologos sed astrologiã: qm̃ ipsa astrologia error est. Sed redeam9 ad testimonia pphetarũ. De9 p Mosen ita loquit nobis. Gentes augures & diuinos audiũt: tu aũt a dño deo aliter es institutus/p eo aũt q nos legim9 augures in hebræo ẽ Mehonẽ p quos Achinas maxim9 doctor hebræorũ eos ait intelligi/qui tẽpora supputãt & fœlices horas ac infelices obseruãt: deriuat enim dictio illa ab :hona qd' horã significat: Hieronymus augures transtulit. Sed & apud Esaiã astrologos augures uidimus nũcupari. Neq; n. nomẽ astrologorũ usq̃ in sacris litteris. Nã & ipsa habet uarias locutiones: & uarias uariis tẽporibus superstitio ista appellationes sortita est. Olim. n. chaldæi & genethliaci/Augustini tẽporibus mathematici & planetarii/nũc astrologi passim uocitant. Q uod aũt Hieronymus & eo loco & alibi plerũq; trãstulit diuinos in hebræo est chesem: quod Auenazra ipse/q̃q̃ astrologus/ait/hoc est quidẽ cõmune oibus diuinantibus: sed ppriũ magis nomẽ astrologorũ Hieremiæ illud qs ignorat? A signis cæli nolite timere quæ gentes timẽt. Q uid igitur homo

Achinas

Auenazr.

Hierem.

christianus astrologorꝫ iudiciis uel gaudet uel tristat̃ a qbus nihil sperandũ Esaias: Hieremias nihil timẽdũ: ĩmo per utrũq; diuina nobis ueritas affirmat: cũ totũ hoc qd̃ ꝓfitent̃ sicut inqt Ambrosi9 quærere absurdũ: cũ quæ pollicẽt̃ sint ĩpossibilia. Ambro.
Vnde cæli dñator apud Iob. Nũqd nosti ordinẽ cæli & pones rõnẽ eius in terra? & Iob.
infra. Q uis enarrabit cælorꝫ rõnẽ? Duplex. n. error astrologorꝫ, alter q̃ multa cælo subiiciũt quæ inde nõ depẽdẽt: alter q̃ quæ ẽt efficit cælũ, inde tñ ab eis, ut putãt, præuideri nõ pñt: qd̃ allata ĩ mediũ apud Iob uerba nobis oñdit. Et cũ doctores ecclesiæ utrũq; pariter refellãt: qũo dici põt id eos tm̃ nõ ꝓbare qd̃ libertatẽ tollat arbitrii: aut fati necessitatẽ inducat. Augustini rõ illa de geminis nõne eo tẽdit Testimo
ut oẽm tollat ab eis præsciam futurorꝫ? Idẽ in Enchiridion, nõne ipsam solã tẽporꝫ nia Au
obseruationẽ: ut hæc fausta: illa infausta putem9 ad magnũ dixit ꝑtinere peccatũ? gustini.
Cũ tñ in hac horaꝫ dierũq; electiõe libertatẽ poti9 nostrã exerceam9 q̃ auferam9.
Sed ita est certe displicebat eis undiq; astrologia licet ea maxĩe parte q̃ religionẽ & mores cælo subiiciebat. hac eã execrabant̃ ubiq; cõfutabãt: hac impiã arbitrabant̃ ubiq; uanã: hic blasphemã ubiq; supstitiosam: hic abominabilẽ, ubiq; ridiculam.
Q uare Augustinus in libro de doctrina christiana ad ꝑnitiosam dixit supstitionẽ ꝑtinere eos q genethliaci dicunt̃: nõ solũ qa actiões nr̃as: sed qa & actionũ euẽtus astellis putẽt ꝓcedere: & in libro cõfessionũ de planetariis loquẽs hoc est astrologis quos christiana inqt & uera pietas expellit & dãnat: & illud Moseos exponẽs: Posita sydera ĩ signa & tẽpora: nõ signa inqt dicit quæ obseruare uanitatis ẽ, sed uitæ usib9 necessaria: q̃lia nautæ, agricolæ: & id gen9 artifices obseruãt. Eodẽ loco Basi Basilius.
lius eã occupatissimã esse dixit uanitatẽ: Ambrosi9 inutilẽ & ĩpossibilẽ: Theodore Ambro.
tus a philosophis ẽt cõfutatã: Chrysostomus: uanã; falsam: ridiculã. Legamus Bar Theodo.
desanẽ: Enselaũ: Didymũ: Apollinarẽ: Tertulianũ & innumeros alios plures etiã Chrisost.
apostolicos uiros: & qd plura uidemus hebræos hæreticos gẽtes eadẽ gen9 hominũ Bardesa.
hoc cẽsoria uirgula ꝓsequutos. Q uo factũ ut miraret̃ Augustinus q̃ũ redarguẽtia Ensela9.
hæc astrologos testimonia tali celebritate in ecclesiis legerent̃ plena tñ esse cõuen Didym9
ticula nr̃is hoib9: q tẽpora reꝫ agẽdaꝫ acciperẽt a mathematicis. Idẽ cũ sup psal Apollin.
mo tertio & sexagesimo ad populũ cõcionaret̃ mathematicũ ꝓduxit pœnitẽtẽ qui Tertulia.
ꝓfessioni, s. renũciauerat nõ aliter q̃ si aut Iudæus aut ethnicus aliqs regeneratiõis lauacrũ accepisset: q̃ pulchre idẽ interprætãs Ioãnẽ insaniæ nostræ nos admonet: q ad astrologos liberi intramus ut exeamus serui: & mendaciis emptis libertatẽ illis nostrã erogamus. In libro uero de natura dæmonũ ait expresse nemini licere post christũ geniturã alicui9 de cælo interprætari. Hyeronimus ex opprobriis Aegypti Hieron.
hoc est reliquiis idolatriæ esse ait requirere stellaꝫ cursus & futurorꝫ ex eis euenta Seueria.
rimari. Seuerianus in libro quẽ de septem artibus: quẽ falso quasi Cassiodori citat Detesta
Rogerius postq̃ de uera dixit astronomia: Tum ea inqt quæ attinẽt ad præuidẽda tio astro
futura ita debere nesciri: ut nec scripta esse uideant̃: sunt. n. fidei nostræ sine dubi logiæ ꝑ
tatione cõtraria. Hæc ille ad uerbũ. Q uod si quos tãtorꝫ hominũ & tã præcellẽtiũ ecclesia
snia nihil mouet, detereat saltẽ põtificalis auctoritas quæ istã ꝓfessionẽ ita nr̃is ho stica de
minibus ĩterdicit: ut Alexãder tertius põtifex maximus, sacerdotẽ nescio quẽ inte creta.
gro ãno a ministerio altaris uoluerit abstinere: q ꝑ astrolabiũ cuiusdã ecclesiæ fur Alex. iii.
to inuestigãdo aliqd esset ꝓscrutatus: q̃q̃ ut idẽ pontifex testat̃ nullam ibi aut ma Synod9.
gicam, aut aliã superstitionẽ admisisset. In Martini pontificis synodo scriptũ: non Martini.

uere christianos aut lunæ cursus, aut stellarũ: aut inanẽ signorũ fallaciã p domo faciẽda uel sociãdis cõiugiis obseruare, sed & sub noĩe ẽt aruspicũ astrologus decreto Gregorii iunioris anathema pnũciat. & in cõcilio Toletano: Si ipse præsbiter aut diaconꝰ fuerit ĩ monasteriis relegat scæleris ibi pœnas ppetua illa detẽtiõe daturꝰ. Solẽt.n.ut docet Augustinus in libro de natura dæmonũ sub aruspicũ noĩe apud nros designari: q dies & horas in agẽdis negociis opibusq; custodiũt: ubi notari illa maxĩe uidet pars astrologiæ quæ ẽ de electiõibꝰ. Quis iã igit audeat hõ christianus (cunctis.n.nũc mihi sermo) astrologiã tueri seq; extollere, a lege phibitã: a pphetis dãnatã: a sanctis irrisã: a põtificibꝰ & sacrosanctis synodis ĩterdictã? Quod si mihi oppõas Albertũ theologũ præstãtissimũ fautorẽ tũ astrologorũ: admonebo te primũ multa referri ĩ Albertũ, quæ Alberti nõ sũt: qd & supra tetigimus. Tũ si mihi forte obiicias librũ de licitis & illicitis ĩ quo reiicit qdẽ magos: astronomicos aũt pbat auctores: rndebo existĩari qdẽ a multis eẽ illud opus Alberti: sed nec ipsũ Albertũ: nec libri ĩscriptionẽ usq; q; hoc significare cũ auctor ipse qcũq; demũ fuerit nomẽ suũ cõsulto & expfesso dissimulet: qd? q ĩ eo multa legunt ĩdigna hoĩe docto: & bono christiano: q̃lia illa sũt imagines fieri posse qbus ẽt nõ unus hõ: sed una ẽt ciuitas tota uel infœlix fiat uel ĩfortunata: tũ nõ eẽ magicos libros abiiciẽdos q ecclesiæ utiles futuri aliqñ sint. Est.n.hoc plãe aduersũ iudicio ipsiꝰ ecclesiæ: quæ illos ubi locorũ fuerit ĩuẽti uti iubet & prsus exterminari. Nã q̃ rõne utile erit seruare ĩtegros libros quos utillimũ erat nũq̃ eẽ cõscriptos? Quæ utiq; aut nõ scripsit Albertꝰ: aut si scripsit dicẽdũ ẽ cũ apostolo: ĩ aliis laudo: ĩ hoc nõ laudo: sed sicut ĩuidiæ ẽ quærere ĩ magnis uiris potiꝰ qd dãnes q̃ q; extollas: ita insaniæ sicubi defecerũt ñ potiꝰ dãnare uelle q̃ imitari. Laudabo ego ĩ Petro Aliacen. studiũ lrarũ: expiẽtiã rerũ: multiplicẽ lectionẽ: & qd scite atq; subtiliter theologica quædã scripserit & tractauerit. q; uero altero opusculo astrologiam historiæ: altero theologiæ cõciliare uoluerit: ut ibi uerã: hic piam rõne pbaret: plane nõ laudo, sed dãno, execror: atq; detestor: cũ tueri põnẽ nullã possimus aut magis falsam, aut religiõi magis aduersã: de q̃ re qm̃ in sequẽtibus libris late disseremus: nihil ultra hoc loco dicendũ: Ibi enĩ ẽt suis fautoribus testatũ abũde relinquemus eẽ illud libellos & inimicos religioni & tot erratis historicis & astrologicis plenos ut dici nrm illud possit: si uis errorẽ tollere, tolle librũ. Diximus de philosophis & de pphetis: restant leges ciuiles: hoc est cæsarũ ac prudẽtiũ iussa atq; iudicia: quorũ finis potissimũ cõsulere utilitatibꝰ qbꝰ hoĩum uita bñ beateq; trãsigat: quæ cũ ĩter oĩa bonis maxĩe artibus adiuuet, noxiis pturbet: sũmo studio curauerũt, ut illæ qdẽ abũdarẽt, hæ nullæ (q̃tũ fieri poterat) eẽnt in ciuitatibꝰ: Quod ut cõsequerent illarũ pfessoribꝰ præmia honores decreuerũt. Harũ aũt publicas ignominias & supplicia tãto grauiora: q̃to noxias magis artes illas existimarunt. Illi igit de astrologis qd putauerint: nemo nescit q legales Iustiniani Cæsaris codices legerit: in qbꝰ ars mathematicorũ (sic enim se uocabant astrologi) ut abominabilis interdicit: mãdante impatore ne qs mathematicũ cõsulat: sed oĩbus sileat ppetuo curiositas iudicandi. Si qs aũt mathematicũ cõsuluerit capitis ei (quod est summũ suppliciũ) pœna denunciatur: qd pfecto nõ statuisset sapiẽtissimus impator tot & sapientũ usus & legibꝰ & iudicio: nisi non solũ uitæ inutilẽ, sed pnitiosam hoĩbus istã pfessionẽ expientia demõstrasset. Ipse fœlicissimus Iustinianꝰ ita hoc hominũ genus horrebat: ut si qs

Grego. Conciliũ Toleta. Augusti. Testimonia iuris ciuilis. Iustinia.

in eius comitatu deprehēderet mathematicus: summis ad eculeū usq; tormētis, temeritatis suæ lueret pœnas. Tū postremo de hac loquēs supstitione pnūciat impator eiusdē esse culpæ affines: & q docēt ista & q addiscūt. Ante Iustinianū etiā nōne legimus sæpe expulsos urbe Roma oēs mathematicos: qd in calce istarū disputationū apte demōstrabimus. Quod si oīs ratio recta, uel prudētia regit, uel philosophia perficitur: uel diuini splendoris radiis illuminatur: crit pfecto astrologia omni recto iudicio pfligata: quā & prudētissimi legū latores exterminarūt: & doctissimi philosophorū cōfutauerunt: & uiri diuini atq; sanctissimi abominati sunt. Cōclusio libri huius.

Disputationū Ioannis pici Mirādulæ aduersus astrologos libri primi Finis.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER SECVNDVS.

Caput primū

Incertam esse artem istam iudicio etiā principum illius: Ed ne sola auctoritate pugnemus demōstrabimus toto hoc opere certis rōnibus reiectā iure a sanctis istā supstitionē, qa religioni maxie aduersaret: utiliter legib9 interdictā, qa uitæ inutilis sit: īmo noceat & puchementer rōnabiliter a philosophis cōfutatā: ut quā falsam incertāq; cognoscerent. Et q̄q̄ inde uidebat exordiendū ut falsa demonstraret qm statim inutilis etiā reddebat. Aliter tn faciendū putaui: ut. s. priusq̄ de eius falsitate disputarē, ostenderē amatoribus astrologorū etiā si esset talis ista pfessio qualē ipsi eā faciūt & affirmāt: nullū exteriori homini ab ea cōmodū puenire: interiori aūt nō solū maxima detrimēta: sed etiā exitialia: quod priusq̄ aggrediamur: præfari quædā oportet ex qbus ītelligamus quātū suæ pfessioni summi ipsi astrologorū principes tribuāt. Ptol. igitur in primo apotelesmaton postquā iudicia astrologorū sæpe esse mēdacia dixit uicio prædicentis: tn hæc ita subiicit ad uerbū quæ nos uoluimus trāsferre: q̄re male habent in trāslatione cōmuni: & peius in trāslatione Auenrodan. & ab eo male exponunt: sed cū fideliter erūt trāslata expōne nō indigebūt. Verū illud tū liquet ēt si qs disciplinas istas uestigiis rite q̄tū fieri possit indagauerit: necesse esse tn: ut is ēt q̄sæpissime offendat: nō ualet ob illa quæ supra diximus: sed uel ob ipsam potius rei naturā: uel quoniā maior est nra imbecillitas: q̄ ut tātæ pfessionis magnitudini paressimus. Etenim cū omnis cōtemplatio quæcūq; in materia affectionib9 uersat magis uerisimilia captet: q̄ quicq̄ pro uero decernat. Tū uero hoc illi9 maxime ppriū quæ quasi cōfusa ex multis inter se dissimilibus est: atq; ex antiquis errantiū sydērū figuris aspectibusq; depēdet. quoniā quæ circa rerū euētus obseruata sunt a priscis: ea nos ætati nostræ quotiens quidē ad eundē modū se res habet accōmodamus. Cæterū qs nō uidet euenire illud posse: ut figuræ ipsæ atq; aspectus magis minusue inter se similes sint longis temporū anfractibus: ut aūt cōcordia prorsus eadē cunctorū quæ ī cælo sunt: præsertim si terrā quoq; adiūxeris reuertat: ne sperādū quidem uidet nisi qs forsitan inaniter gloriosēq; se iactet in cōprehēdendis cognoscēdisq; reb9 quæ uel cōprehēdi suapte natura penit9 nequeūt: uel eo certe spacio tpis: qd sit hominis modo sensib9 indultū. Quo fit ut dissimilib9 ppositis exēplis etiā

qñcũq; in præscitis aberret. Atq; in his aspiciendis quæ circa ambiẽtẽ nos rerꝝ naturã ꝓueniũt. Nihil præterea est arduũ: in ipsis aũt genituris atq; in priuatis oĩno singulorꝝ collationib9: nec paruæ nec leues incidũt causæ: qbus sui cuiq; mores cõciliant. Nã & seminũ dr̃iæ plurimũ ualẽt ad generis ꝓprietatẽ: qñ ẽt si idẽ corpus ambiẽs, idẽq; finitor sit, plurimũ tñ momẽti habet unũquodq; seminũ ad uniuersalem figuræ peculiaris informationẽ: puta in hoĩe, equo & aliis. Afferũt & loca generationis non minimũ discriminis. Nã si genus idẽ seminis: ut uidelicet humanũ statusq; idẽ fuerit ambiẽtis oĩa corporis: plurimũ tñ ex regionũ diuersitate corporibus animisq; distãt q gignunt: plurimũ quoq; interest ad uitæ actus uariãdos ẽt si cætera paria sint: qbus qsq; cibis, aut qbus utat morib9: qd' nisi unũquodq; horꝝ intra ambiẽtis corporis causam cõtineat (qd' uim. s. hãc hẽt potissimã) ut illis ipsis quãobrẽ talia sint, pars aliq̃ sit causæ: qd' cõtra eũ fit plurimũ hr̃e oĩno pñt. In quo hæsitent hi q se oĩa posse opinant: q̃uis nõ eadẽ plane sint: ex sola tñ sublimiũ corporꝝ motiõe dinoscere. Hæc ibi Ptolemæus q prĩo ẽt enũciato alteri9 libri q inscribit fruct9 uulgo cẽtiloqũ dr̃ de scĩa loquẽs astrologiæ: ita ĩqt fieri neqt: ut q sciẽs ẽ ꝑticulares rerꝝ formas ꝓnũciet: secuti nec sẽsus ꝑticularẽ sed generalẽ q̃ndã suscipit sensibilis rei formã: oportetq; tractãtẽ hæc rerꝝ cõiectura uti soli aũt numine afflati prædicũt particularia: hæc ille ad uerbũ: q̃q̃ aliter & mẽdosa & deprauata in uulgatis codicibus habeant. Sed & arabũ & hebræorꝝ qui astrologica scribũt, indubitata sentẽtia est: quodcũq; stella sua ꝓmiserit posse tamẽ nõ euenire: & quia materia non idonea sit influxui suscipiendo: & qa humana ab arbitrio nostro plurimũ dependeãt: & quare fatũ particulare uniuersalioris fati aduersantis potestate superetur: & quare fato omni potentior, & cælo maior diuina ꝓuidentia, fieri interdũ aliter ordinet, q̃ ordinaria cæli reuolutio erat effectura: quæ cũ passim sparsa apud astrologos: tñ simul oĩa leges apud Auenazrã capite primo libri de natiuitatibus.

Caput II Auspicationes quas electiones dicunt inutiles esse: testimonio unius astrologi, ratione, & experientia.

Iam hæc si sint uera ꝓferat astrologus quodnã emolumẽtũ ex eius prædictionibus uita cõsequat. Rñdebit fortasse duplex: alterꝝ uerꝝ dicit & horã doceri q̃ auspicari actiones nr̃as debeamus: ut fœliciter fiat qd' facturi sumus: Alterꝝ cũ prædicit qd' est futurũ: unde illa est utilitas: ut qb9 in reb9 infœlices nos fore cognouerim9 illis abstineam9: cõtra ea aggrediamur: ĩ qb9 fœlicitatẽ natalitia nobis hora polliceat. sed age excutiamus utrũq; ab eo exordiẽtes qd' primo loco ꝓponebat: Et qm̃ nobis cũ astrologis disputatio utamur his maxĩe assumptionib9 quæ apud eos uerissimæ existimant. Aut igit in re quã auspicato facturus es fauorabile tibi cælũ natalis cõstellatio fecit, aut aduersũ: si aduersũ nõ ꝓdest auspicatio ex snĩa Ptolemæi: q̃re rẽ illã infœliciter semꝑ aggredieris, & ab ea semꝑ fœliciter abstinebis: si fauorabile nulla opus horarꝝ electiõe: sed tua tibi electio sufficit: qm̃ tũc fœlicissime rẽ illã aggredieris: cũ te ad illã animus ĩuitabit. Neq; enĩ aliud est eẽ fortunatũ (si fortunat9 aliqs est a cælo) q̃ uim nr̃am imaginariã famulã rõnis ita cælitus moueri: ut his & modis & tꝑib9 unũquodq; faciẽdũ suscipiamus: qlibet q̃ fœlicissime uotũ ꝑfici possit: quo circa dixit Aristoteles nõ ꝓdesse fortunato cõsiliũ: in ea. s. re in q̃ eũ natura formauit: ne forte alio te cõsiliũ distrahat & abducat q̃ institutus ille animi impetus te uocabat. Mitto q; Haly ĩterpres Ptolemæi friuolã

Auspicatiões inutiles esse.

Aristoteles.

Haly

esse ait & inefficacē hāc partē astrologiæ quæ est de electionib9. Mitto fidē ipsam expiētiæ q̄ nulla certior: nulla cōstātior: ea enī quotidie facit manifestū eos potissimū in suis rebus agēdis paꝗ esse fœlices: qui uanā hāc tēporꝗ discretionē obseruāt. Cōtra: longe fœliciores q ista supstitione reiecta sola electione & prudētia ducibus utunt: Quis.n. nīa ætate fortunatior Francisco Sfortia? q militari fœlicitate āplū sibi & florētissimū insubriū parauit impiū: & posteris auctū cōfirmatūq; reliquit. Cui tñ semp oēs astrologi uel odio fuere uel cōtēptui: ne dū eos in suis reb9 aut bellicis aut domesticis cōsiliarios adhiberet. Quis Zoroastre inter antiquos in astrologia, in magicis & in omni supstitiōe potētior? & tñ eū in bello & uicit & occidit Ninus, nec astrologus utiq; nec mag9. Pōpei9 diuinatorꝗ rūsis plurimā fidē: Cæsar nullā adhibebat: illi aduersa huic fœlix lætaq; fortuna: Cæsarē Iustinianū extermi, natorē, ut uidimus astrologorꝗ, domi & militiæ fœlicissimū qs ignorat? Cōtra: Iulianus impator & christiani noīs inimicus, & omniū supstitionū curiosissim9 obseruator: q̄ breui q̄ infœliciter & uitā amisit pariter, & impiū. Possem ego tñ unū aut alterꝗ ēt astrologos doctos, & mihi familiares afferre noīatim: qbus fides istius uanitatis: ad quā. s. uitæ rōnē instituerāt, uel exitio fuit uel detrimento nō mediocri: sed nolo hoīes alioqn bonos infamare: & in re ueritati non admodū. necessaria sanctæ amicitiæ iura uiolare. Sed utinā huic quidē patrimoniū nō abstulisset: illi patriā & uitā: multos spe uana stolidos & insanos: multos timore miseros nō effecisset. Ita mea delicta deus nō uideat, ut nullos uidi earꝗ rerꝗ magis egenos: q̄s suis hoīb9 astrologia pmittit, q̄ q astrologiæ penit9 se deuouerūt: & p eā cæli fauorē in horas singulas aucupant. Mutauit uir qdā magnus mihi notus uitæ rōnē facta ex hoc cōsilio prioris fortunæ iactura nō mediocri: astrologica maxīe spe cōmonitus q̄ in noua pfessiōe magnas fœlicitates cælesti fauore eēt cōsecuturus. At uero in ea cū aduersā quotidie magis fortunā expiret: solitus erat dicere, a marte se deceptū: nolens illud dicere qd̄ erat ueri9, ab astrologica uanitate se deceptū. Idē paulopost obiit morte ēt ualde miserabili: quā nec a cælo ipse præuiderat. Parabat.n. multa: & magna moliebat: ut q sibi adhuc longos uiuēdi fines cōstituisset. Possem multa hoc gen9 cōnumerare: sed refugit anim9 narrationē earꝗ rerꝗ quæ uix sine lachrimis possū meminisse: & qm̄ īciderūt in hoīes amicissimos cōmiserationē exigūt poti9 a me q̄ reprehēsionē. Sed utinā hæc dissimulatis noīb9 ueterꝗ amicorꝗ īuita redargutio, amicis uiuentibus pfit quos p oīa quæ mihi cū illis amicitiæ iura intercedūt: p fortunas eorꝗ: per uota fœlicitatis admonitos & rogatos etiā atq; etiā uelim: ne unq̄ in suis rebus uanitatis istius cōsilio se cōmittāt, habeāt eā (si ita libet) quasi poeticā fabulam sup qua rideāt: ludāt: iocent: pro duce: pro magistra uitæ nō habeāt. Sed ubi saluti corpori erit cōsulendū medicos consulant: ubi externis pspiciendū prudentiæ & rōnis oculis utant: quorꝗ utrūq; diuina nos sapiētia docet: quæ & creatū medicū dicit ab altissimo ad nostrā necessitatē: & prudentiā ait homini esse seruādam ut eruatur a uia mala. De astrologia nihil tale scriptū inuenimus: cuius pfessionē ita pbauimus esse inutilē: ut illi etiā tātū tribueremus: quātū astrologi putāt tribuendū. Nam cū erit deinde pbatū nihil eā habere ueritatis, erit extra oēm cōtrouersiā sufficienter: quod hic pbare sumus conati, piculosissime credi res nostras cōsilio astrologorꝗ. Quod si quādo ex illorꝗ prædictionibus recte usu accidat: non in rationē quæ nulla sit apud eos: sed in temeritatē casumq; esse referendum.

Expiētia.

Frāciscō Sfortia.

Zoroaster.

Ninus.

Pōpeius.

Cæsar.

Cæsar Iustinian9.

Iuliau9.

Caput III Non esse utilem astrologiã in decernendo quid sit agendum: quid fugiendum.

Lterꝫ ut supra dicebam⁹ astrologiæ emolumẽtũ fingi põt: ut. ſ. eã rẽ ꝓse/
a quamur: quã nos seq iusserit astrologus: Cõtra ea fugiam⁹ quæ ille uetat.
Q đ utiq; uel supfluũ eẽ uel noxiũ ita demõstrauim⁹: nã qđ ille prædicit/ aut ad ea attinet quæ sũt corporis: aut quæ externa atq; fortuita. In his igr quæ sũt corporis si spectãt ad ualitudinẽ quæro astrologi ne iudicio/ iudiciũ quoq; medici pariter cõsentiat: an ab eo poti⁹ sit diuersũ: si idẽ sentit uterq; nihil tibi cõfert astro/ logus: qđ medic⁹ solus præstare nõ possit: si dissentiũt utri poti⁹ quæso putas acce/ dendũ. Sane si medicũ repudiando astrologo te cõmittas insaniæ pœnas dabis. In agẽdis reb⁹ similiter iterrogo ne qđ astrologia cõsulit prudẽtia ẽt cõsulat faciẽdũ. An hæc sibi iudicia penit⁹ aduersent. si cõsonũ/ qd qđ ĩtra nos ẽ tãꝓcul: quæram⁹ in cælo: si dissentiũt qs recte: qs rõnabiliter factũ defẽdat: ꝓ ĩ reb⁹ agẽdis prudẽtia relinquat: quæ nihil aliud est q̃ recta rõ rerꝫ agendarꝫ: sed erũt hæc exẽplis diluci/ diora. Prædixerit igr astrolog⁹ martẽ tibi hoc ãno tritæũ cõminari. Excitaturũ enĩ bilẽ ex ptãte quã ĩ ãnua habet cõuersiõe: q̃re utẽdũ frigidis potius & uitæ rõnẽ ad/ uersus ardorẽ martis instituẽdã. hoc ipsũ qđ de cælo ipse prænũciat aut ipsa quoq; signa demrabũt: quæ a corporis tui dispõnib⁹ petunt: qbusq; medicorꝫ nitit cõie/ ctura: aut nõ demrabũt: si demrabũt hoc tibi erit satis indicii ad præcauẽdã futurã malã ualitudinẽ si nõ demõstrẽt: rogo recte ne factũ putes ut cũ nulla erũt indicia bilis exæstuãtis. Sed lociũ albicãs & crassũ: uenarꝫ segnes pulsus: facies pallore de/ formis: mẽbrorꝫ pigricies/ reliq̃q; id genus qb⁹ medici ꝓ notis utunt: nõ bilis/ sed pituitæ dm̃m indicabũt: tu tñ bilẽ euacues: q̃re martẽ tibi de cælo astrolog⁹ finxe/ rit minitãtẽ: qd ꝓ nec prudẽs tibi astrolog⁹ cõsulet: q ẽt si de marte illa uere ꝓnũ/ ciet: põt naturalis tua tẽpatura: põt uniuersalis ipsi⁹ ãni dispositio: põt uitæ rõ qua diu usus fueris/ ad cõtrariũ te uertisse. Deniq; cãm unã uidet astrolog⁹ quæ hoc pos sit efficere: & illã remotã ac uniuersalẽ. Medic⁹ nõ mõ ex ꝓpriis & ꝓpinqs iudicat causis: sed rẽ ipsam ꝓcipit sensu: & qđ ex omniũ simul causarꝫ cõplexione dissul/ tat ipsa hoc mõstrãte nature præsentis euidẽtia tenet. Mitto ꝓ q ẽt astrologorꝫ iu/ diciis fauent: nõ ita tñ insaniũt: ut minus illa falli medicorꝫ iudiciis putẽt. Propo/ namus simile exẽplũ in tractatione rerꝫ externarꝫ: ut principi. ſ. cõsulat mathema/ ticus: ne bellũ ineat cũ inimicis: quoniã mars ei parꝫ ꝓpitius sit. Q uæro utrũ quo tẽpore hoc illi dederit cõsiliũ nulla iusta causa bellãdi principi sit: aut si causa bel/ landi/ nulla tñ occasio opportunitasq; uincendi. An potius & bellandi iusta causa nõ desit: & ad uictoriã oĩa suppetãt instrumẽta. Si dederis primũ iure nõ bellabit: sed sola duce prudẽtia. Si sileat etiã oĩno mathematicus. Si secundũ nec ipse utiq; astrologus si nõ sua intersit/ abstinendũ bello iudicabit: & si abstineat qd erit aliud q̃ sensum & euidentiã ob rationẽ coniecturamq; relinquere.

Exẽplũ ĩ externis.

Opinio Roge. bac. & Petri al/ liacen.

Caput IIII Non esse astrologiam religioni utilem: quod Rogerius ba/ con & Petrus Alliacensis existimarunt.

T si uitæ inutilis est an religioni utilis fortasse: qđ putasse uidet & Ro/
a gerius bacon & Petrus alliacẽsis: atq; hic qdẽ duplici maxime rõne altera ꝓ ex magnarꝫ quas uocãt cõiũctionũ astrologica supputatiõe hr̃i ueritas possit de numero annorꝫ ab adã ad christũ: de qbus inter ecclesiasticos codices tãta

Prima rõ Petri

Secũda.

sit cōcertatio. Altera q̄ cōfirmari ꝓphetaꝝ possint oracula: si illoꝝ prædictionibus astrologicæ quoq; prædictiōis testimoniū adiiciat'. Nā cū oē ueꝝ oī uero sit cōsonū: necessario ueꝝ astronomicæ sciæ/theologicæ ueritati esse cōcordē: qnimo præ oīb9 aliis sciētiis illi ueluti ancillā dñæ subseruire/cū inuisibilia dei ꝑ ea quæ facta sūt uisibilia cōspiciant': nihil sit aūt īter illa cælo nobilius. uñ illud Dauidicū: Cæli enarrāt gloriā dei & opa manuū ei9 ānūciat firmamētū. Quā ipse opīonē q̄si ope cōprobaturus opusculū scribit ꝑ uiginti theoremata/quæ uocat uerba/distinctū: in quo plane tot errata quot uerba: titulus est de cōcordia astrologiæ & theologiæ: q̄si nō legerit Paulū exclamātē quæ societas luci cū tenebris? aut quæ participatio christi cū belial? nitit' aūt ī eo ope duo illa efficere quæ dicebam9: ut. s. quæ ꝓphetæ afflati diuinitus prædixere cælesti ēt cōstellatiōe oñdat præsignata: tū ut annoꝝ ab adā ad christū cōputatio ex astrologoꝝ dogmatis īuestiget'. Adiicit alteꝝ huic opusculū de cōcordia astronomiæ & historiæ: ī quo septē a mūdi exordio cōiūctiones maxīas notās ad illas nitit' referre: quæ mediis tpib9 magna & mirabilia ex historiis colligūt': astrologoꝝ hīc dogma cōfirmatur9/q ex magnis illis cōiūctōib9/magnas semꝑ ī reb9 hūanis & legū & regnoꝝ fieri uolūt mutatiōes. Et qdē optarē scripsisse illū potius quæ mihi laudāda eēnt q̄ cōfutāda: qm̄ ut ingeniū hñs ad lr̄as amo/& ꝑsonā ueneror quā ī ecclesia gessit. Sed forte illi ēt rē facturus sum gratā si qd̄ paꝝ caute & uere se ꝓfuturū scripsit ecclesiæ cū & falsū & noxiū ꝓculdubio inueniat'/iusta hac redargutiōe/q̄tū erit in nobis oblitteret'. Duxit aūt hoīem alioqn doctū in hūc errorē ignorātia potissimū astronomiæ: quā cū post studia theologiæ in qb9 ī celeberrīa parisiēsi academia se exercuerat/cœpisset iā senex paululū degustare: allect9ē magnifica illa specie isti9 artis de maximis disserētis: & quæ ī primis hūana curiositas scire desiderat: & priusq̄ eo ꝑuenisset ut infirmitatē dogmatis ꝓfāda examīatiōe deprehēderet/scripsit ꝓperāter nimis/duo illa opuscula de qb9 fact9 paulo ꝑitior retractauit: deinde multa ī eo libello quē uocat elucidariū/cū tñ in eo multæ sint tenebræ: quos oēs libellos siqs legat rudis astronomiæ: tātomagis mirabit'/q̄to minus ītelliget. Sed q uel mediocriter in ea arte ꝓfecerit eū poti9 scriptorē/q̄ astrologū fuisse iudicabit: & quæcūq; dicit poti9 lecta ab eo/q̄ medulitus ītellecta. Fere aūt quæcūq; scribit ex Rogerio Bacone: Abraā iudæo Hērico Macliuien: Albumasareq;: & sūma nescio q̄ Ioānis cuiusdā Britāni ad uerbū accipiūt'. Qd' ipse aūt eēt auditor tm̄/& paꝝ ꝑitus reꝝ astronomicaꝝ/uel hīc pōt cognosci q̄ ī ipso elucidario qd' ē ei9 opus emēdatissimū cap. xi. ait fuisse nos cū illa scribebat: anno. s. christi q̄rto supra millesimū & q̄dragētesimū in aerea triplicitate futurosq; ꝑ ānos adhuc unū & sexagīta donec. s. sup mille & q̄drīgētos qnt9 & sexagesim9 ān9 ageret'. Tūc igr̄ futurā magnā Saturni & Iouis cōiūctionē cū ab aerea ad aqueā triplicitatē mutatiōe. Ea uero mutatio ꝑ ānos fere q̄dragīta præcesserat āno. s. christi qnto & sexagesimo supra mille atq; trecētos: quo tpe die nona atq; uigesima mēsis octobris ī septīa ꝑte Scorpiōis Satun9 & Iuppiter simul fuerūt: & deinceps ī aqueis semꝑ signis ad hæc usq; tpa se cōiūxerūt: nr̄ uero Alliacēsis q̄ ꝑ cētū fere ānos añ cōtigerat futuꝝ adhuc præstolabat'. Alterā aūt utilitatē quā ex astrologia idē putauit ꝓuenire de uero. s. ānoꝝ nūero colligēdo abūdāter refellimus eo libro quē de uera tēpoꝝ supputatione cōscripsimus: q̄q̄ si iuuaret rē publicā christianā hac ꝑte astrologia nō ad eā spectaret: quā hic cōfutamus in futuroꝝ prædi/

Cā erroris Alliacen.

Vnde sū pserit sua dogmata Detegit' Alliacēsis ignorantia.

Liber de uera temporꝝ supputatiōe.

ctione uersantē: sed ad uerā astronomiā quæ una est ex liberalib9 disciplinis cuius est tēpora supputare & syderū mot9 mathematica rōne metiri. sed nō hic loc9 cōfutādi ei9 errores: qd' sequētib9 libris sum9 facturi. Ibi. n. qd' attinet ad cōcordiā philosophiæ & theologiæ oñdem9: quæ a pphetis enūciata sūt a cælo nec fieri nec significari: atq; ita si uera ēt sit astrologia: prædictionē tñ earū rerū ad eā nō ptinere: q uero q̄ten9 qdē supra naturā sūt eximūt a cælo q̄ten9 aūt naturale aliqd est ī eis, & fieri a cælo & præuideri p cælū cōtēdūt, hos oñdemus nihil dicere, cū dicere aliqd tñ uideant: tñ autē abesse ut pphetica oracula p astrologorū decreta utiliter cōfirmēt: ut nihil fieri possit ad infirmandā religionē, potētius & efficacius. Tū q hoc facere sūt conati & mēdaces semp eē deprehēsos & ipitos astronomiæ: tñ historica pfessiōe plurimū aberrare. In uniuersū aūt nō solū qd ad leges & diuina miracula ptinet: sed ad alias & hūanarū rerū mutatiōes quas ex magnis ut dicūt cōiūctionib9 prænūciare multi uoluerūt, ibi eorū uanitatē & falsitatē dogmatis apiem9: ubi nobis cū Albumasere auctore illius erroris cū Hiero ei9 iterprete cū Abraā israelita: cū Ioāne oxoniēsi erit p ueritate certatio. Alliacēsis librū ī quo idē facere uoluit de cōcordia. s. astrologiæ & historiæ narratiōis, ita a capite totū retexemus: ut a pria illa quā notat cōiūctiōe ad postremā usq; decurrētes, ubiq; & de celestib9 pariter & de terrenis nihil ab eo sanū aut ueritati pximū, dictū oñdamus. Neq; unā ex illis septē quas notat cōiunctionibus quo putat tpe cōtigisse: sed ab ipsa tēporū hoc est rerū gestarū enarratiōe ac uera supputatiōe magnope esse diuersam. Sed uideamus & illa quæ postea afferebat an aliqd faciāt uera. s. oīa inuicē cōsonare: & cælos dei gloriā enarrare. Sane illud primū uerissimū est: sed ita erat deinde assumendū cū falsa sit astrologia theologicæ ueritati nō posse cōcordare. Dauidicum testimoniū Paulus apostolus ad celestes apostolorū mētes docet referendū: q gloriā illā dei annūciauerūt: de q̄ postea scribit: lex dñi īmaculata cōuertens aīas. Sed & si referat ad uisibile cælū quæ ista ē cōsequētia si cæli enarrāt gloriā dei fauere ea gloriæ dei quæ de cælo astrologi fabulant? Sed īuisibilia inqt eius & uirtus atq; diuinitas uisibilib9 itelligunt: sed a philosopho cuius ppriū est e cæli ordine motu, natura, ad īuisibilē cæli diuinū opificē cōscēdere. Astrologus si est aliqd cælū īuite uidet: & de cælo ad terrā oculos deflectit: sol9 philosophus ex uisibilib9 īuisibilia speculat.

Caput V Quā noxia sit astrologia q̄q; pestifera christianæ religioni.

Ane lustrāti mihi undiq; oīa & ecclesiæ hostes explorāti: nō uideo uñ oīb9 pariter plus copiarū plus armorū aduersus ueritatē suppeditetur, q̄ ex ista pfessiōe. hinc. n. ad īpietatē, hinc ad malā religionē: hinc ad hæreses: hinc ad uanā supstitionē: hinc ad pditos mores irreuocabilēq; malitiā, præceps & facillimus lapsus. uñ. n. se poti9 aduersus tela religiōis armabit īpietas: q̄ ut diuina miracula qb9 oīs potissimū religio cōfirmat ad cælū ptēdat esse referēda? Si martyres mortē cōtemnētes, si apostolos paucos, inopes, indoctos, euāgelicæ mūdū legi subiiciētes obiicias: si ipsos ēt ab inferis hoīes reuocatos, ut maiora qdē q̄ ut humana: meliora q̄ ut a dæmone efficiant, dirimēt in eis uirtutē nisi quæ solus agnoscet syderis cursus, & cælestis afflatus facere potuerit. q̄ si qs dicat nō ne hoc erit securim religiōis radicib9 admouere? si psuadet nōne illā examinare & penitus extirpare. q̄ si dicas nō esse hoc artis uitiū sed pfessorū: in ipsa sua pfessione errātiū. fatebor ita esse. neq; n. hunc ego astrologiæ errorē dicebā, sed facilē esse ab ea lapsū in hūc er-

rorē.nec si uera esset astrologia ꝓpterea ab hoc munere desidesterē:ut ab eo ꝑiculo hoīes diuerterē:qm̄ nulla ueritas mēdaciis est cōfirmāda:sed cū sit falsa utiliter ei9 falsitas detegeť:quæ si uera puteť possit in mentibus impitoꝝ tā grauē pestilentiā generare.q̄q̄ si uideas oīs alicui9 artis ꝓfessores easdē hr̄e uanitates paꝝ absit ut culpa in artē ipsā uere nō referať.Ego uero ex scriptorib9 astrologiæ præcipuis/nemi/nē legi q religionē & leges oēs:ut reliq̄s res hūanas cōstellationib9 sydeꝝ nō subii/ciat.Ptolemæus in secūdo libro apotelesmaton:ꝙ apud hāc gētē illud numē apud aliā aliud coleret nō aliūde natū intelligit:q̄ ex uaria sydeꝝ imaginūq; natura po/pulis illis & gētib9 impitāte:nec ꝓcul ab eo loco græcus qdā interpres Ptol.mira/culū Moseos:q sicco pede cū populo mare rubrū trāsiuit factū ait ꝙ ille accessum & recessum maris obseruauerit:q̄si nō simul in iisdē aqs & illæsus popul9 hebræoꝝ trāsire:& cū astrologis suis Pharao submergeret:q̄si non Iosue Iordanē sicco pede trāsierit ī quo nulli æstus:nulla undaꝝ reciprocatio fingiť ab eis:sed hæc alibi oīa atq; his similia nugamēta satis cōfutauim9.Albumasar arabs & legē saracenoꝝ & suā/& nostrā/& oēs pariter leges sic a cælo deriuat:ut quænā quāq; cōstellatio fe/cerit:& ad quot unaquæq; ānos sit ꝑmāsura/ex eadē cōstellatione ꝓnūciet:in qbus reb9 q̄ paꝝ tū astrologiæ tum ueritatis inueniať post declarabimus.Interpres eius Henricus macliuiēsis ita delirauit ut nauē ēt īuenerit in cælo:ad quā Noe arcā illā suā sit fabricaturus:qď Alliacēsis q̄si diuinū inuentū maxīe est admiratus.Deniq; redigi ab eis legē in ordinē eaꝝ reꝝ quæ cursu naturali & cæli mutatiōe cōtingūt/hinc cognosci pōt.Quot quot ānoꝝ reuolutiōes ab ascēdēte legis ad eius usq; ca/sum sūt futuræ/e cælo uolūt cognosci.Et Haly Abenzagel ut reliquos taceā fœli/citatē & sterilitatē anni indeꝓnūciat:ut si ascēdēs legis loco Iouis aut Veneris ap/plicuerit/fertilis annus sit futur9:cōtra si locis sydeꝝ infeliciū.Abraā iudæus nō q dicitur auenazra ut falso credidit Alliacēsis:sed quē uocāt nasi hoc est patriarchā:nōne & legē mosaicā/egressionē iudæoꝝ ex Aegypto:& quæcūq; sub lege populo cōtigere ad uarias cōiūctiones inepte quidē atq; riducule referre conatus est? Sed utinā soli quos cōmemorauimus inter tenebras malæ religiōis lucē huius ueritatis nō ꝑuidissent:utinā nr̄i hoīes in euāgelii splendore nō ita cœcutirēt:nō peius q̄ illi de nr̄a & illoꝝ religione sentirēt.Insanus ille Bonatus usum ait dn̄m Iesum horaꝝ electione cū apostolis cōsulentibus ne in Iudæam rediret:rn̄dit.xii.esse horas diei. Horā.n.inqt sibi ellegit qua illi eū lædere nō possent:q̄si illos cū uoluit nō ꝓstra/uerit:& inter eos in luce diei melius trāsiens/eos nō latuerit. Mitto q̄ temerariæ/q̄ blaspheme de diuina Francisci familia loquať:& diuini amoris miraculū martis opus fuisse fabuletur.sed qd quærimus remotiora? in his quæ quotidie de annoꝝ euētib9 publico uaticinio foras inuulgant:nōne & legē christianā christi Mercu/riiq; doctrina esse ꝑfectam:& Iouis religionē & a uirgine suscipe puritatē. Ita hæc oculis & nō indignātibus christiani homines legūt:& in ꝓœmiis nescio cuius theo/ricæ aduersus Gerardū multa disputātis:nōne etiā scriptū est cū de nouo diligēdo pontifice tractareť deuote supplicādū:ut sydus Mercuriale suo sancto radio tem/peret(aiūt enim Mercurio nostrā subesse legē:atq; ideo homines christi Mercurii homines uocauit: qď nescio qui possit homo christianus æquis auribus audire. Rogeri9 Bacon eousq; est euectus ut scribere nō dubitauerit errare christianos qui die sabbati nō feriētur & opibus uacent ritu iudæoꝝ:cum sit ea dies Saturni quæ

Albumasar.

Henric9

Haly

Abraam

Rogeri9 Bacon.

ſtella rebus agendis parũ cõmoda & fœlix exiſtimat̃:in qbus uerbis non ſolũ nr̃os accuſat:ſed Moſen:imo aperte ex ꝓpheta aſtrologũ facit, docẽs quæ de ſabbati feriis ille cõſtituit, non diuini alicuius myſterii:ſed aſtrologici dogmatis hr̃e rationẽ. Quæ oĩa ſiqs recto iudicii examine pẽſet:uidebit nullo magis errore pietatẽ ueræ religiõis offendi:cũ æquæ ſit impiũ totaliter nullã putare eſſe religionẽ:& ex cælo fatali quadã eam neceſſitate deducere. Quod ſiqua aſtrologo capeſcẽda religio ſit ad quã erit ꝓpenſior q̃ ad idolatriã:ut eos potiſſimũ deos & colat & reueret̃:a quibus oĩa hoĩbus & bona & mala putet ꝓuenire. Iam hæreſes manicheoꝝ arbitrii libertatẽ tollentes:unde potius putamus emanaſſe:q̃ ex iſta de fato aſtrologoꝝ falſa opinione. De ſupſtitionib9 nulla eſt cõtrouerſia ꝓdire ab aſtronomia oẽs:& eas q̃ſi alũnas ab illa cõtineri cõfirmat Varro. Geomantiã oẽs illius ſcriptores aſtrologiæ filiã uocãt. Magi ita huius artis uſum ſibi neceſſariũ putãt: ut magiæ clauẽ aſtrologiam appellent. Chiromãtici in uola manus ſeptẽ pro numero planetaꝝ montes effingũt:unde ex lineis quæ ibi cõſpiciunt̃ futura præuideant̃. Sed has fatuitates particulatim ꝓſequemur:cũ poſt euerſam dominã ac reginã reliquã oẽm ſuperſtitionũ turbã in curſu ꝓteremus. Sed parere eã oẽs & ſine ea ſtare nõ poſſe hinc ſatis manifeſtũ:ꝙ nulla eſt ſupſtitio quæ dieꝝ & horaꝝ electionib9 nõ utat̃:de qua eas ſola inſtruit aſtronomia:ut de ipſa illud eccleſiaſtici dici poſſit:uanitas uanitatum aſtrologia & oĩs ſupſtitio uanitas. De morib9 plura dicere nõ oportet, cũ ſatis pateat patrociniũ uicio maius dari nõ poſſe, q̃ ſi cælũ auctorẽ hr̃e exiſtiment̃:nihilq; eſſe qd̃ nos minus metuere gehennã, aut ſperare fœlicitatẽ faciat. Quæ ſi ꝓculdubio uera ſunt, etiã ſi uera eſſet iſta ꝓfeſſio quænã utilius ueritas ignoraret̃? & cum ſit falſa quæ utilius falſitas impugnat̃? quã utiq; ꝓuinciã utinã tantis uicibus exequar q̃ eam iuuandæ religionis & ueritatis tuendæ deſiderio ſum complexus.

Idolatria
Hæreſes.
Supſtitio.
Varro.
Geomãtia.
Magia.
Chiromãtia.
Mores.

Caput VI Fallacem eſſe hanc artem, ſi qua ſit, tum ꝓpter plura:tum propter diſcrepantes aſtrologorum ſententias.

Actenus cõfutari utiliter aſtrologiã oſtendimus:indignũq; eſſe illius patrociniũ:& philoſopho homini & chriſtiano:nũc priuſq̃ cũ aſtrologis pedem cõferentes cõfutationẽ aggrediamur: uideamus quantũ illã res ipſa euẽta ~~quæ~~ refellãt. Quota enĩ quæq; res euenit prædcã ab eis? aut ſi euenit qꝓpiã cur nõ iſtd̃ euenerit? quo magis ſoleo mirari nõnullos q diſputãtib9 aduerſus iſtã artẽ, illud ſemp obiiciũt, cur ſi uera eoꝝ ars nõ eſt:prædictiones tamen eoꝝ ueræ? Præclare enĩ ſecũ agi putat aſtrologus ſi nobis prædictionũ falſitatẽ obiicientib9 poſſũt aliq̃ ſatiſfacere:tantũ abeſt ut ex hoc loco argumẽtũ aduerſus nos poſſe ſumere ſe putet. Attullim9 ſupra uerba Ptolemæi conãtis diſſoluere iſtã qõnẽ:in qb9 uidim9 eũ mendacia aſtrologoꝝ nõ ſolũ in ipſos aſtrologos parũ uel ꝑitos uel diligẽtes. Sed in ipſã ẽt artẽ reieciſſe quæ ſit ĩcerta & falli plurimũ poſſit. Porphyrius ipſe oraculoꝝ reſponſa inquit falſa deprehendebant̃: q̃re numina illa ex cæleſtib9 cauſis quas hẽnt exploratas illa prænunciabãt. Fallax aũt prænũciatio quæ ex illis. Qd̃ ſi dæmones ipſi quos nihil latet reꝝ cæleſtiũ futura inde ꝑſpicientes decipiunt̃: de hoĩbus quæſo qd iudicabimus? quoꝝ q ſunt qui & fuere excellentiſſimi iſtius artis (ſi ulla eſt) ne milleſimã quidem partem unq̃ attigerunt. Deniq; inter omnes artes quaꝝ omniũ proprium eſt excidere a ueritate, nullius eſſe iudicium magis incertũ: nec ipſi credo aſtrologi denegabunt. Nam & arbitrium inquiunt

Ptol.
Porphy:

hominis multa aliter facit euenire:& materiæ fluxus atq; mobilitas cælestiũ sæpe actionũ opera frustratur:& aliud alio fatũ uertitur uel impedit. Quod si res humanas diligẽter examines:nullã fere inuenies in qua nõ aliqd ex his quæ diximꝰ: præuisum ẽt uere de cælo exitũ nõ ĩmutet. Nam & hoĩs ꝓpriũ arbitrio & rõne res suas disponere:& id qd materiæ undiq; ãnexũ est & colligatũ illiꝰ mutationi uehemẽter est obnoxiũ. Tũ cum nihil sit male ita oẽs fere inuicem hoĩes depẽdent:ut nõ sit quẽ alteriꝰ uel lædere uel iuuare fortuna nõ possit. Sic & filiꝰ fœlix patris ĩfœlicitatẽ infœlicẽ exitũ etiã:& fœlix fœlicẽ ex bono parẽtis fato sortit. Et seruꝰ sua genitura paꝝ fortunatꝰ fortunato dño aget fœliciter. Sic militis fatum ex fato impatoris:& fortũa ægroti ex medico:& cõtra medici ex ægroto:aliter atq; aliter fieri cõtinget. Ex qbus oĩbus illud declarat q̃ sæpe nõ euenire sit necessarium quod cuiq; prædixerit mathematicus etiã si sit uera ista ꝓfessio ne dũ ut ueritas ꝓfessiõis ex ueris ꝓfessoꝝ prædictionibꝰ possit cõprobari. Quid q; tãta inter auctores istiꝰ artis dogmatis est dissensio? ut uel oẽs uel maximã eoꝝ partẽ de futuris mendacia dicere sit necessariũ. Admirant ipsi maxĩe & uenerant aliquos ægyptios psas & indos & babylonios q̃si antistites cælestiũ mysterioꝝ & eoꝝ noĩa quasi numina inflãtibꝰ buccis imperitoꝝ quotidie auribꝰ insonãt. At si ueriꝰ illiꝰ uera o astrologi dicere uos nõ potestis q iunioꝝ libros solos habetis quos imitemini:a uetere illa disciplina undiq; discrepãtes. Ptolemæus.n.parẽs uester astrologiã quæ.s.erat ægyptiorum ubiq; taxat atq; cõuellit nũc eam paꝝ dicẽs cõsonam rõni:nũc aliis ꝓbis lacescens:qd libros apotelesmatõ legẽti facile cõstat. Neq; uero solũmodo ab illis Ptolemæus:sed illi inter se pariter dissentiebãt:indi.s.a chaldæis ægyptii:cũ & a se inuicẽ & ab his & aliis indi & ab his oĩbus ꝓsæ. Nec ipsa minꝰ inter se græca q̃ barbara cõcors astrologia cũ quæ reiicit Ptolemæus Dorotheꝰ amplectit & alia quoq; paulꝰ alia Ephestion alia alii sentiũt & opinant:nec ex eis quẽq̃ inuenies q auctoritate experiẽti euẽtoꝝ fidẽ nõ colligat. arabes nõne & iter se & a græcis diglaiant? Porro sicut Ptolemæus illã antiquã ita Ptolemæi astrologiam abiicit Albumasar adeo ut in eis libris legi nihil dicat qd uel rationi uel experiẽtiæ cõsonũ inueniat. Cõtra Auẽrodan nullũ fuisse loquutũ in astrologia cũ rõue ait præter Ptolemæũ. & q; si inspexeris dicta alioꝝ inuenies ea multũ a ueritate remota dicta uero Ptolemæi nullo mõ posse falsa repiri. hebræi quoq; hebræorũq; primꝰ Abraam Auenazra dissentit a Ptolemæo & Albumasarẽ sæpe lacerauit imo totũ eius libꝝ q latine cẽset de magnis cõiũctionibꝰ abiiciũt atq; repudiãt. Si ueri igit erũt seq̃ces Ptolemæi nõ ne & ueteres Arabes eoꝝ sectatores necessario mẽtiũtur:& si libri illi qd isti iactãt in oĩum erãt admiratiõe quare uera ꝓdebãt:nõne necessario & risu fuit Ptolemæus & Albumasar suo q;q; sæculo? & alii similiter ab illoꝝ decretis oĩo deuiãtes. & tamẽ ita fuisse semp cõperies ut apud oẽm gentẽ apud omnẽ ætatem uiri fuerint semp qui uera prædici dixerint ab astrologis/qd nõ ueritate dogmatũ sed casu cõtigit:nec unq̃ defuisse q fallaciã istã nõ ludibrio atq; cõtẽptui aut etiã odio habuerit. Sed qcqd de priore sæculo fuerit sane hac nostra tẽpestate ꝓfessoꝝ ueritate dogma cõfirmari non põt cũ & malos plurimũ auctores sequant & bonos nõ itelligant tũ ita negligenter obeãt istud munus ut nesciant multa quæ scire eos oporteat:plura etiam omittant quæ sint consideranda & labori parcentes & ad pecuniæ quæstus ꝓperantes. Quod si docere hic potius astrologiã q̃ cõfutare in

Mira & multa inter astrologos dissensio.

Ptol. adversus astrologos ægyptios.

Dissensio inter chal. ægiptiosq; astrolo.

Discordia inter græcos astrolo.

Discordia Arabũ iter se & cum græcis.

Discordia hebræorũ cũ græcis & Arabes.

Nota

ſtituiſſem funderẽ manũ ad errata iunior̃ pfitentiũ hãc artẽ. ſed nõ hoc meũ cõſi/lium. Annotare tamẽ fortaſſe aliqua fuerit operæpreciũ; quo magis fiat manifeſtũ nõ poſſe eos uera prædicere etiã ſi ueriſſima eſſent dogmata aſtrologor̃.

Cap. VII. De ignorantia aſtrologor̃ noſtræ ætatis.

Rænũciata hoĩum iſta uel ſunt uniuerſalia ut cũ ex ſchemate ãni: ex defe/
p ctu ſolis & lũæ/ ex cõgreſſionib9 ſyder̃ ſupior̃/ futura ĩ uniuerſum bona
aut mala prænũciãt: uel ſũt pticularia q̃lia ex ppria uniuſcuiuſq; genitu/
ra de priuato illi9 fato aliqd diuinãt. In prio genere nihil efficaci9 defectu lumina/
riũ a qb9 utpote uniuerſaliſſimis cauſis uniuerſales maxĩe inferior̃ mutatiões eue/
niũt. In altero nihil habet mai9 momẽtũ æq̃tiõe/ quæ de ſpacio uitæ & ãnor̃ nũe/
ro fieri ſolet: in utroq; mir̃ q̃tũ aberrẽt neoterici barbariq; ſcriptores quor̃ aucto/
ritas uſuſq; potiſſim9 apud nr̃os aſtrologos ſcribit Ptolemæus ſecũdo libro apote/
leſmatõ in defectu ſolis duo in primis obſeruãda/ locũ. ſ. in quo deficit ſol/ & angu
lũ q eũ locũ pxĩe ſequẽt/ ut ſi gr̃a exẽpli in nona cæli regiõe defect9 obtigerit/ deci/
mi loci angul9 obſeruet̃ ſi ĩ undecia uel duodecia angul9 oriẽtis/ qm̃ aũt ibi græce
ſcribit̃ hoc ẽ ſequẽtis ãguli: ĩ uulgata trãſlatõe/ habet̃ ãgu/
li præcedẽtis: unde cõtrari9 oĩo ſenſus elicit̃ data eſt barbaris erroris occaſio: ita ut
Ioãnes aſtẽdẽſis ĩ eo ope quẽ uulgo uocãt ſũmã angelicã/ cui fides præcipua apud
nr̃os: poſtq̃ ſe lõga & argumẽtoſa torſit qõne: tãdẽ ex ſnĩa Ptolemæi definit eũ debe
re ãgulũ obſeruari nõ q ſeq̃t̃ ſed q præcedat locũ/ ĩ quo defect9 lumiaris acciderit:
q d̃ẽ oĩo ſnĩa Ptolemæi cõtrariũ ex eo patet q d̃ dixim9 q̃re. ſ. græce eſt
ſcriptũ hoc ẽ ſequẽtis nõ hoc ẽ præcedẽtis. Sed qa ẽt paulopoſt Ptole. ex/
plicãs ipſe qnã ſint iſti anguli: meridianũ ſolis & orientẽ angulũ noĩauit. Vbi ad/
monet nos græcus iterpres omitti angulũ occidẽtis q ſeq defect9 locũ nõ põt/ niſi
ſub terra ſol obſcuraret̃/ q d̃ cũ accidit uim futuror̃ effectricẽ habere non putant.
Q uod ſi præcedẽs angul9 eẽt obſeruãdus & oriẽs omitti debuit a Ptolemæo: qui
præcedere ſolẽ deficiẽtẽ niſi ſub terra nõ põt/ & occidẽs ãnumerari q ſiue octauo
ſiue nono cæli loco defecerit præcurrere ſemp eã & añcedere iueniet̃. Ex hoc ãt er/
rore tota prædicẽdi rõ cõmutat̃/ cũ nihil ĩ prædicẽdo magis reſpiciãt q̃ naturã &
ſtatũ ſyder̃ cũ loco luminariũ tũ illi ãgulo prædominãtiũ: q cũ ali9 erit atq; alius:
erit ẽt ali9 aliuſq; dñator. Et pro diuerſa dominãtis ſyderis natura uaria ĩmo cõtra
ria fiet ſemp de futuris euẽtis pnũciatio. Sup ſpacio uitæ præuidẽdo q̃ nihil uide/
ant iſti diuinaculi paucis oñdã Haly Abẽzagel oraculũ aſtrologor̃ huius ætatis/
quarta pte operis ſui/ ex ſententia ait Ptolemæi qnq; eſſe Hylegh. Ita enim ipſi lo/
quũtur: Solẽ: lunã horoſcopũ: ptem fortũæ: & locũ plenilunii uel nouilunii/ pxĩe
antecedẽtis. Præter aũt hæc qnq; planetas cõſiderandos in illis qnq; locis/ & ius/ &
auctoritatẽ obtinẽtes. In proximo capite de eo loquens quem uocãt Alchochoden
eſt autem annor̃ dator. Ptolemæus inquit Alchochoden faciunt planetã qui plus
auctoritatis habuerit in Hylegh ſiue eũ reſpexerit/ ſiue nõ reſpexerit/ & ita dein/
ceps multa iterat ſæpe de hoc Alchochoden ex ſentẽtia Ptolemæi/ noſtri aſtrolo/
gi qui hunc & alios barbaros ſequũtur in eodem errore uerſantes. Q uiſnã ſit Hy/
legh: quis ſit Alchochoden/ ex ſentẽtia Ptolemæi in omni genitura perſcrutãtur.
At uero apud ipſum Ptolemæũ tam eſt nihil omnino iſtud Alchochoden q̃ eſt ni/
hil hyrcoceruus atq; chimera/ lege oẽs eius libros/ lege oẽs interprætes/ lege etiam

Ptol.

Io. Aſte/
denſis
Græcus
iterpres.
Apo. Pt.

Haly
Abenza
gel.
Hylegh

Alcho/
choden
Ptol.
Euidẽtiſ
ſimus er
ror aſtro
logor̃.

barbaras trãslationes nec dictionẽ/aut dictionẽ ei respondẽtem/apud eũ inuenies: nã ista quidẽ opinio/aliud faciẽs in genituris Hylegh:aliud uitæ annorũq; largitorem/quẽ appellãt Alchochoden posterior est:Ptolemæus nec eo antiqores tale aliquid unq̃ opinati sunt:ipse loca primũ enumerat/quæ uocat aphetica/Arabes Hylegh:alia latine dicere possum9dimissoria sic dicta ab eo q̃ inde uitæ cursus quasi ex carcerib9dimissionis initia sortiãt:& sunt nota illa supra terrã uel occidenti uel horoscopo aliq̃ affinitate cõnexa:Tũ aphetas hoc est dimissores ipsos cõstituit q̃ ex illis locis quasi carcerib9suo ut ita dixerĩ afflatu uitæ ĩpetũ largiant quos esse uult solẽ:lunã:horoscopũ:ptẽ fortunæ:& prædominantes in illis locis erraticas stellas. Præter hos qbus Hyleghii oẽs numerant nullũ aliũ facit annorũ distributorẽ: q̃q̃ quod hi quos dixim9 aphetæ largiunt & accumulari & exhauriri posse putet/cõmertio fœliciũ sydẽrũ/uel ĩfœliciũ:barbari & nostrates præter istos Aphætas quos ipsi Hylegh uocãt aliũ esse credũt ex sentẽtia etiã Ptolemæi:q̃ uiuẽdi spacia decernat/quẽ uocãt Alchochodẽ:de qua re ut dicebã nihil usq̃ ipse Ptolemæus:ex cuius tamẽ opinione de eo ipsi multa quærũt/disputãt/& definiũt.Nec solũ errãt in hoc unde tota rei sũma depẽdet.Sed in ipsorũ etiã Hyleghiorũ numeratiõe cũ inter ea Haly locũ nouilunii aut plenilunii præcedẽtes poni dicat a Ptolemæo.Q uod tamẽ siue nocturna fuerit genitura/siue diurna faciendum nunq̃ cẽset Ptolemæus. Q uid q̃ iste Haly accusat Ptolemæũ quasi secũ pugnãtem gloriaturq̃ magnope sup hac Ptolemæi taxatione/in qua neminẽ sibi unq̃ ait aduersatũ:& deo secretorũ reuelatori gratias agit ingẽtes.pugnare aũt ita eũ dicit q̃ octauũ locũ inter Hyleghia nõ enumerat/quia horoscopũ nõ respiciat.In Alchochodẽ tamẽ deligẽdo nihil putet referre respiciat Hylegh an nõ respiciat qd desipis barbare? aut quid somnias? Vbi apud Ptolemæũ Alchochoden legistis/sed scio quid eũ cæterosq̃ deceperit.Ptolemæus ĩter Hyleghia planetas ponit in reliqs locis Hyleghialib9 dominãtes:isti rem eẽ eos diuersam putant ab Hyleghiis:ut reliqua quattuor sol/luna/horoscopus & pars fortunæ:cui & falso nouiluniũ pleniluniumq̃ addiderũt sola Hyleghii haberẽt rationem:planetæ eorũ locorũ dominatores ãnos decernerent. Et quoniã Ptolemæus de dominãtibus planetis nusq̃ dixit/esse necessarium ut Hyleghia aspicerẽt/mirati sunt cur illa duo quæ.s.ipsi duo esse putãt:Hylegh.s.& Alchochoden aspectus societate copulãda nõ existimauerit:cum nulla sit tamẽ culpa Ptolemæi si inter ea quæ unũ sunt societatẽ aspectus nõ quæsiuit.Non enim apud eũ unq̃ cum sol aut luna erũt Hyleghialia/alius erit planeta præterea uitæ dispositor:sed tũc utiẽ dominatore planeta cũ in annorũ donatione reliqua Hyleghia auctoritatẽ nõ habent:quod cũ est nullum põt relinqui uitali planetæ cõmertium cũ aliquo Hyleghiorũ q̃ præter eum.s.nullus inueniat:quod nescio quomodo isti ex uerbis Ptolemæi nõ intellexerint:aut nõ ex eis aliquis hoc deprehenderit. Sed ita in hũc errorem gregatim oẽs abierint: ut nõ sit qui Alchochoden & Hylegh ex sentẽtia Ptolemæi nõ reqrat.Vide qũo sunt uera dogmata astrologorũ:& qũo prædicere isti uera de uitæ spacio possint.præsertĩ cũ his quæ dixim9 errorib9 maximus accumulet:q̃ numerũ annorũ etiam ex opinione Ptolemæi præscribũt planetæ:q̃ sit uitæ largitor iuxta illud apud eos uulgatũ annos tot esse solis maiores/tot minores/tot medios/tot lunæ/tot martis/atq̃ ita de syderibus aliis:cũ tamen Ptolemæus & ægyptiacã istã reiiciat opinionẽ/nullã eam dicẽs habere rationem, & ubi

Haly

Error Haly

de uitæ spatio loqtur/nõ ex natura planetaꝝ/sed ex nũero ptiũ circuli æq̃toris an/nos dinũeret/iuxta locũ uitæ hoc ẽ diuisorẽ:& lætalẽ aliũ siue iterimẽtẽ itercepta/rũ/ad quẽ.s.primũ lassessentis iã uitæ cursus grauiter offendat natũ ut cũ aphetes iter finitorẽ & fastigia cæli fuerit collocat9:iambulatio illa seruet quã græci uocãt :hoc ẽ radiosam ꝓiectionẽ.cũ aũt a fastigio declinauerit ad occa/sum utroq; uersum ducta utamur ꝑcẽsione quã uocãt nos dicere horariã possum9:quæ oĩa ita nesciũt nr̃i astrologi/ut hæc ẽt si legãt/mõstra audire se puta turos eqdẽ nihil dubitẽ/& nos tamẽ illoꝝ prædictionib9nimis misere creduli ne/storeã nobis senectã ꝓmittẽtibus Dominicæ uocis obliuiscimur iubẽtis eẽ paratos q nec diẽ obit9 nr̃i/nec horã sciam9/si breuẽ uitã fuerint cõminati/torquemur an/xii dies & noctes:& uni9rabulæ uox oẽm nobis eripit uitæ iocũditatẽ. Inqt Haly si planeta fortũator fuerit ĩ horoscopo addet ex sentẽtia Ptolemæi ãnis uitæ/annos suos mĩores:& tñ ut mox dicebã apud Ptolemæũ nulli sunt plãetaꝝ ãni/uel maio/res/uel medii/uel mĩores/& de ãnoꝝ additiõe loquẽs Ptolemæus/aliã oĩo uiam se/quit/usus horaꝝ ꝑtitione:quã ille puto nõ ĩtellexit.sed nõ oportet singula ꝓsequi alioquin in ĩmẽsum liber excresceret.Iã in ipsis qõnibus quas uocant ĩterrogatiões nõne etiã ita ĩsigniter errant ut ex uno errore tota respõdẽdi rõ ꝑuertat:uulgatum enĩ quasi ꝓloquiũ est apud eos septimũ thematis locũ hoc est occidẽtẽ dari rei quæ sitæ.Et tamẽ Ptolemæus hũc locũ/nõ cõsulẽti/aut rei de qua cõsulit:sed ipsi q cõ/sulit Mathematico præcipit dari:q d' & mathematici indoꝝ obseruabãt:adeo ꝙ cũ occidẽs & dñs occidẽtis male se haberẽt qõni nõ respõdebãt: errorem.s. metuẽtes; Sexcenta hoc genus haberẽ eoꝝ errata quæ referrẽ nisi illud poti9spectarẽ ut tota professio errare declararet.Nam nup Ptolemæi libros cũ barbaris & latinis aucto ribus cõferenti fuerũt fere omnia uerubus cõfodienda.

Cap. VIII. De indiligentia astrologoꝝ nostræ ætatis quæ tãta est ut etiam si uera esset astrologia ueri ipsi esse nõ possent.

Bonatus

i Am uero indiligẽtia quãta/paucos.n.inuenies etiã ex his/q supputãdi ha bẽt rõnẽ(qua tñ eoꝝ maxĩa pars caret)q ut uerã positionẽ sydeꝝ assequã tur ad effemeridas nõ cõfugiãt:q d'& quodã loco testat Bonat9his uerbis sapiẽtes inqt istius artis utũt Almanach/sic.n.arabes uocãt ephemeridas:hoc autẽ qui faciũt & ꝑperã dicere & omittere multa est necessariũ:unde oĩs prædictionum ueritas ĩfirmet.fere.n.ibi nunq̃ de latitudine planetaꝝ ulla significatio;qua igno/rata ubi nõ errabit?ubi nõ mẽtiet astronom9? Si uera isti9 artis decreta existima/mus:maximã.n.habere uim putãt sydera in initiis duodecĩ cæli locoꝝ constituta/præserti in cardinalib9:at in illis cũ erũt nõ esse.& cũ nõ erunt esse putabit/q solã eã quæ in rectũ ꝓgressionẽ obseruãs declinationẽ ad latus syderũ nõ prospexit.Cũ enim stella uel ad aquilonẽ uerget/uel ad meridiem/& serius oritur/& uelocius semꝑ ea parte signi in qua est collocat:atq; ita interdũ putabis supra terrã esse pla/netam qui erit sub terra/& iam occidisse qui supra finitorẽ cõspicuus etiam appa/rebit.Quod cum in omni prædictione errorẽ pariat:magis tamẽ eos tũ faciet ex/cidere a ueritate cum nataliciã horam ex cõceptionis hora inuestigabũt:quia si lu nam proximã esse cõtingat occidenti/poterit putari iam occidisse quãdo erit ad/huc supra terrã:& contra nõdum esse demersam cũ latebit sub oriente:quod ab ho ra cõceptionis per multos etiã dies faciet aberrare;planetaꝝ radiationes latitudine

ignorata q̃s recte determiauerit? Q uis i ambulationē ſyderis alicui9: ſic.n. græce dicit uulgo directio nūcupat recte dimetict? Cū oīs ſemp utroq; uerſum a uia ſolis ſyderis declinatio uel locorꝝ aliquot ānis rei euētū, uelociorē faciat, uel tardiorē: hic in ſtellis nō erraticis diſponēdis q̃tus etiā lapſus cū uulgo eo loco collocent ad quē recta in lineā ꝓgreſſiōe ferūt. Cū qua aūt cæli ꝑte i uariis regiōib9, uel occidāt, uel orianť, uel initiis ēt reliq̃ꝝ domorꝝ affulgeāt oīo nō cōſiderēt: qd q̃ & locū planetarꝝ parꝝ ſæpe ex fide oñdūt ephemerides, nō ſolum uitio librariorꝝ, ſed ſæpe auctoris; q aut parꝝ diligēs fuerit, aut parꝝ pit9. Mitto q̃ alii aliis utūť aſtronomi tabulis, interdū parꝝ exactis, aut cū qdē ēt ille ſuū ſibi fecit diariū a ueritate parū aberrātib9 hac āt tēpeſtate magnope. Sed tabulas Ptolemæi iā oēs reiiciūt: Alphōſi ꝑs magna doctiorꝝ ſequūť, in cui9 radicib9 euidentē iā cōſtat eē falſitatem. Sed nec min9 ſomniculoſi horoſcopo i deligēdo: & duodeci reliqs locorꝝ cæleſtiū initiis capeſſendis. Vidi ego multos & peritia nō mediocres & boni ēt noīs in iſta ꝓfeſſione neſcio qua ſua uti tabella pro diſtribuēdis. xii. domib9 (ſic eas uocāt) quocūq; cælo nat9 ille fuiſſet, cui9 geniturā erāt iſpecturi. Q uod ſi aliqñ uolūt eē diligētes notata climatis differētia, quā ſolā eis Alphōſus oñdit: uix ultra exacti9 aliqd perſcrutabūť. Iā declinatōes ab æquatore, & circūferētias planetarꝝ, & ſublimationes uarias i circulo breuiore, uel i erentico motuū latitudinaliū uiciſſitudies, in genituris diiudicādis, qs nūc obſeruatť de æquādis dieb9 q̃ multa neſciūt: q̃ multa ꝑperā dicūt iuniores. Q uæ oīa ideo dixim9 ut fiat manifeſtū nō poſſe ex fide prædictionū iſtā prædicēdi attē cōfirmari: cū ēt ſi ueriſſima cōſtet rōne: artificū tñ uitio hoc eſt uel ignorātia uel negligētia ueritas de futuris ſciri nō poſſit. ut ſi id nō ꝓſuadeť aſtrologiæ fidem nō adhibendā: ꝓſuadeamus ſaltem iſtis ut dicit in epigrammate

aſtrologis ne fides adhibeatur.

Cap. IX. Raro euēire quæ dicūt aſtrologi q d'tū externis tū dōeſticis exēplis oñdit

T ſi ſani ſi ueri eēnt, ēt nō oīo, ſed magnope, nō ſolū nō eiecti ciuitatib9:
e & apud prudētiſſimū quēq; ludibrio ſemp hīti: ſed ſūmo in honore apud oēm ætatē, apud oēs gētes fuiſſent. Tāta. ſ. eſt hoīum curioſitas præſciēdi futura, præſertī quæ ad ſe attinēt: & de his q hoc præſtāt tāta iure ēt opinio & exiſtimatio: & tñ erectas ſtatuas, decretos publicos honores & philoſophis legimus, & medicis, & poetis, & ꝓpatorib9, aſtrologis nūq̃ legim9. ſed legim9 eiectos irriſos i fabulā ēt populi uerſos, ita ut fabularꝝ allegoriæ quæ de ſenſu uitaq; cōi plerūq; ducūť: taxationē iſti9 uāitatis ap d'ueteres cōtierēt. Q ui.n. Homerꝝ allegorice exponūt ꝑ illā Ichari fabulā q facticiis pēnis cælo tenuiore ſe cōmittēs i mare præcipitat9 ē, aſtrologos aiūt deſignari: q pēnis temerariæ ꝓfeſſiōis i cælū ſe ſubſtollentes cū de cæleſtib9 ſuis dogmatis qb9 ſublimari uidēť qd ſint prædicturi, i pelag9 ruūt mēdaciorꝝ: & qd aliis egem9 uel teſtioniis uel cōiecturis: cū ipſa hoc nob quotidie experientia teſtificeť in re præſertim in qua ſicubi poteſt maxime poſſe debet aſtrologia præſtare, ueritatem aeris. ſ. mutationibus prædicēdis, pluuia, ſiccitate, æſtu frigore, uentis, grādine, terræmotu, in qbus adeo falſi quotidie depræhendūtur, ut nullius fere nunq̃ diei ſtatus eorꝝ prædictionibus reſpōdeat. Obſeruaui hyeme iſta in ſuburbana mea uilla: in qua hæc ſcripſimus iſignem omnē ſingulis diebus aeris mutationē, ipſis iterim ante oculos poſitis decretis aſtrologorꝝ ita ſalubre mihi ubiq; faueat cælū, ut i dierꝝ ſupra cētū atq; trigita iugi obſeruatiōe nō pl9 ſex

aut septē tales uidi dies: q̄les ī eoꝝ libris futuros añ præuiderā. meminit puto ad/
Pandul/ huc Pādulfus collēnuti⁹ meus iuris qdē cōsult⁹: sed ī oīb⁹ lr̄is īgeniosissime erudit⁹
phus col/ q̄tū nobis Bononiæ risum: sup ista re dederit qdā mathematicus q nos ea die copio
lenutius. sissimos hymbres iubebat expectare quā totā lucidissim⁹ sol & clarissimā & sere/
Ambro/ nissimā reddidit. Ambrosi⁹ ī Exameron cū añ inqt dies aliquos eēt sermo de plu/
sius. uia quæ fore utilis diceret̄/ ait qdā ecce neomenia dabit eā: Attamē null⁹ īber effu/
sus ē dōec præcib⁹ ecclesiæ. s. hīber dat⁹ māifestaret: nō de initiis lunæ eū sperādū
eē: sed de ꝓuidētia misericordiaq; creatoris. Hæc ille: Ex cui⁹ uerbis & uāitas astro
logiæ/ & efficacia religiōis re ipsa cōprobat̄. Possūt igit̄ q sūt rōnū min⁹ capaces
& suā fidē istis hoīb⁹ mācipauerūt hac se uia asserere in libertatē. ut de aeris statu
Salubre idētidē eos interrogēt: de quo cū falsa eos dicere fere semp īueniēt: facile aīaduertēt
dogma. si de nubib⁹ ēt nebulones isti tāta mētiūt̄: multomagis in hoīum & populoꝝ fatis
diiudicādis falsa prædicturos: cū hic. s. prædicant̄ & quæ cælo subiacēt minus: &
quæ difficili⁹ lōge laboriosiusq; præuidēt̄. Quod si quæ sup hoīum gēituris quo
tidie mercēnario uaticinio fabulāt̄: qs examīauerit? Videbit ēt multò plura mētiri
q̄ cū sup aeris q̄litate rñdēt: & nisi dū minutati⁹ alioꝝ ꝓsequor īeptias: īepti ego ui/
tiū mihi metuerē/ afferre multas/ & uiuētiū/ & iā uita functoꝝ genituras. fœliciū
īfœlices/ & īfœliciū oppido q̄ fœlicissimas: ī qua re sane tā nihil mētior q̄ scio diui
nā ueritatē cui pñs expeditio militat mēdaciis nr̄is nec egere nec delectari. Sed cō/
tētus ero domesticis qbusdā exēplis qb⁹ præsertī admōitos uelī: q diuturnā a ma/
thematicis uitæ ꝓmissionē. habētes euāgelicæ uocis obliuiscūt̄/ monētis nos uigila
Pinus re ne dies dñi occupet īparatos/ pino Ordelapho prīcipe foroliuiēsi cui Lucretia so
Ordela. ror nupserat: quo āno obiit/ oīmodā uitæ īcolumitatē fuerat pollicit⁹ Hieronym⁹
Lucretia māfredus astrolog⁹ nr̄a ætate singularis: a quo tñ nihil mirādū min⁹ præuisam alio
soror rū mortē: q nec suā ipse præuiderit: nā cū ꝓxīa æstate uita sit functus: ī isti⁹ tñ āni
Hierony publico uaticinio q. s. ei fuit fatalis: multa & mira sequēti āno dictuꝝ se non semel
mus mā/ pollicebat̄. Qui nescio oppignoratā fidē qūo reluet: nisi forte de cælo uerius nūc
fredus terrēa despiciat q̄ de terra olī cælestia suspiciebat. Petrus attēdalus iuuenis īgenio/
astrolo/ sus q Heleonorā hūit uxorē Galeoti fratris filiā/ obiit āno supiore subiti & īopina/
gus. ti morbi molestia necat⁹: cū nihil ei tñ tale astrologus prædixisset cui maxime ille
Petrus at credebat: sed securitatē uitæ ꝓmisisset: Cōstātia Antonii fratris uxor amantissima:
tēdalus. quæ Romæ abhīc biēniū publico fere luctu toti⁹ urbis uita excessit: nōne uāitatē
Heleno/ isti⁹ artis nobis testificata ē? Quæ quo āno desideriū nobis sui reliqt: nō solū ꝓspe/
ra neptis ræ ualitudinis: sed fœlicissimæ ēt uitæ ab astrologo ꝓmissionē accepat. Quod illa
ex fratre nihil oblita cū iā aīam agēs collachrimātis uiri a quo unice diligebat̄ manū tene/
Cōstātia ret: En inqt q̄ uera uaticinia astrologoꝝ? Cōtra ipsi Antonio fratri deus bone quæ
fratris mala/ q̄s moles molestiaꝝ/ q̄tū piculoꝝ/ hoc āno astrologia minitabat̄? Et tñ nullā
uxor. illæ cæloꝝ exptus iniuriā/ uixit sospite familia: re salua: ualitudīe ītegra/ nulla uel
Seneca. īfortunii/ uel piculoꝝ q̄ssatōe iactat⁹. Et ne forte mētiri solū nr̄os putes astrologos:
scias idē ēt ueterib⁹ accidisse. Seneca quodā loco lacerās Claudiū Cæsarē scelestis/
simū: ītroducit Mercuriū apud deos illi⁹ mortē ꝓcurātē: & ut obiter istā cōuellat
uanitatē/ īter alias cās qb⁹ Mercuri⁹ mortē ꝑsuadet impatoris: Cōmiseratiōe inqt
hoc ēt chaldæoꝝ faciatis/ q iā tot ānis illū efferūt: prædicebāt. s. mathematici singu
lis ānis Claudiū morituꝝ: nec tñ ille moriebat̄. Quod cū legerē uenerūt in mentē

nostri diuīaculi q romanū Pōtificē ipsi quoq; singulis ānis efferūt. Scribit Cicero/ & Pōpeio/ & Crasso/ & Cæsari a chaldæis prædictū neminē eoꝝ nisi senectute/ ni si domi/ nisi cū claritate/ eē morituꝝ. Quare & miꝝ uideri sibi inqt orator prudē/ tissim9 quēq̄ extare: q credat his quoꝝ prædicta quotidie uideat re & euētis refelli. Cicero.

Caput. X. Cur astrologi aliquando uera prædicant.

Sed eueniūt tñ īterdū quæ prædixerūt. At cū multo sint plura quæ nō eue niūt: cur īcidisse eos casu ī ueritatē nō arbitremur? Quid ꝙ nulla ē ars tā anilis/ tā uāæ supstitiōis: quæ nō eodē argumēto uera cōprobet: qa aliqñ .s. accidat qd' ex ea prædictū sit. Neq;.n. ulla ē quæ hoc nō asseq̄t/ ēt quā tu te ipse tibi temerariā fortuitāq; cōfinxeris. Quare dicāt mihi q rōne ista mouēt/ putēt ne oēm artē diuinatricē uerā an multas poti9uanas & falsas? Si multas falsas/ ꝓbabo ego illas ueras eodē argumēto: q̄re īterdū. s. eueniat qd' prænūciauerit. Si oēs ue/ ras/ pugnātia eos credere demonstrabo: qa de eisdē reb9 diuersæ artes diuinatrices idē nō rñdēt. Exptus.n. ego sum sæpe/ atq; ceneies: cū sup eadē qōne figurā mihi/ & geomāticā īterpūxissem/ & astrologicā deliniassem/ aliū mihi ī notis/ aliū in sy/ derib9 euētū appuisse. Quod siqs forte nō credit/ expiat' ipse & sup eiusdē hoīs fa/ to cōsulet/ Chiromātē Astrologū/ & Geomātē. & uidebit fere semp nō idē in man9 lineis designari: qd' uel ex notis geomāticis/ uel ex planetis astrologicis/ ꝓnūcia/ bit'. Et si euētū rei respiciat: ueritatē ibi magis īuēiet ubi min9 sperabit. Siue ꝙ ibi pl9 possit casus ubi min9 est rōnis: siue ꝙ ī illis spiritalis īprobitas libēti9 nos ludifi cet. Astrologoꝝ prædicta multiplex tñ adiuuat fallacia: Cur sæpi9 apotelesmaton fide nō tā ꝓbēt' q̄ ꝓbari multis uideāt'. Nā si de præteritis eis ē dicēdū/ ut oñdatur talia euēisse/ q̄lia cælū significabat: nihil eis deest ad irretiēdos aīos īperitoꝝ: quo/ niā nulla sydeꝝ ē positio/ nulla gēitura/ ī q̄ & ꝓsperæ & aduersæ significatiōis mul tiplex cōstellatio nō inueniat'. Cū præsertī nō pauciora ipsi sibi finxerint in cælo q̄ ibi ab initio sydera de9 formauerit: q̄re semp habebūt ī præteritis reb9: unde posi/ tionē tueātur: raro.n. nō īueniēt ī planetis qd' uolēt: tñ multis eos modis & fœlices faciūt & īfœlices/ plus ī cælestib9. s. iuris hñtes q̄ in terrenis: ita eis semp cæli locus uel signi bōitas/ uel malicia/ uel alteri9 stellæ radiatio uel cū sole amor/ cū horo/ scopo odiū/ uel amicicia suffragabit'? aut si tādē illi nō satisfaciāt/ auxiliū īplora/ būt a stellis/ nō erraticis: ī qb9 ipsi nūq̄ nō errāt: aut si nec ipsæ satisfaciēt/ satis præ sto erūt eis uel īdoꝝ imagīes: uel ptes ægyptioꝝ: uel ātisia Firmici: uel dodecathe/ moria chaldæoꝝ: uel fictū oīo aliqd ab eis: in quo tāto magis q̄si sup occulto dog/ mate glorient': q̄to magis & falsum erit & cōmentitiū. In futuris prædicēdis minus habēt occasiōis ad fallēdū: q̄q̄ nec ī his desint: nā & multa cōiiciūt terrā poti9 ut dr̄ q̄ cælū obseruātes: Euripidis illud recordati bene q cōiiciet is uates optim9 esto: & generaliter quædā enūciāt: quæ nō pñt fere nō euenire: aut nō putari saltē nō eue/ nisse. & ābigue ꝓferūt/ more oraculoꝝ multa/ semp aliqd excipiētes: quo possit il/ lud qd'ē prædictū/ uel minui/ uel augeri/ uel īpediri: ut si euenerit nō dicas nō præ dictū/ si nō euenerit/ nihilomin9 ueri existimēt'. Explicitū pticulare certū/ ab eis ra ro audies qcq̄: & cū tale aliqd audēt: uel qd' est rarissimū casu ꝓbāt: uel qd' est fre/ quētissimū expiētia refellunt'. Sed accidit qd' de tēplo ille dixit Apollinis ut bene dicta memoriter celebrēt': errata nemo recordet': qm̄ & hæc sciri nolēt q eis fauent: & q cōtēnūt tā hæc quæ illa oīo nesciūt. Nō est āt prætereūdū qd' dicit Aug. & rō

Astutia astrolo/ gorum. Euripi. snīa. Eulogiū de Apoli nis tēplo Aug. snīa sup ueris astrolo. prædi/ ctionib9

psuadet occulta dæmonũ afflatiõe quã nesciẽtes patiũt, assequ eos interdũ ueritatẽ quã alioqn nõ assequerẽt: qd fieri putãdũ si mirabili prædictiõe pticulariter aliq factũ dictũue pnũciauerit: qd nec ipsam artẽ astrologiæ præstare posse testat9 est Ptolemæus. Sed mirabit aliqs quõ hoc nesciẽtes patiãt: & tñ qcqd prædicũt affla tiõe tñ dæmonica prædicere illa eos putem9. At uero hoc fieri multis modis põt: de qb9 astrologos in re simili admonebo. Est.n. cõfessum apd eos aliũ eẽ alio ma/ gis fortunatũ astronomũ, ĩ assequẽda ueritate: pari ĩ utroq; ingenio doctrĩa & dili/ gẽtia: hoc igit eẽ fortũatũ dicãt mihi ipsi qd sit: si nõ alia uia uestigãt ueritatẽ q̃ ex dogmatis artis: quæ qui æque aut meli9 ẽt tẽuerit, nõ erit tñ in ueritate prædicẽda æque fortũat9. Porro hoc alid nõ ẽ q̃ qm̃ fere sp sup eadẽ re uariæ cõstellatiões: & sup eadẽ cõstellatiõe pugnãtes uel diuersæ auctoꝝ opiniones occurrũt. flecti cæli/ tus animũ prædicẽtis, in uerã sniam multa tentãdo ĩcidere ĩprudẽter in ueritatem: hoc igit idẽ ẽt poterit occulta & latẽs dæmõis ĩspiratio a qua qs actus agi tñ se nõ pcipiat: qd cũ fit: q̃liter fiat nõ est nũc lati9 explicãdũ. Sed neq; hoc solũ dæmões posse diuina potestas & sapiẽtia sinit: sed illud ẽt ut qd falso pri9 fuerat prædictũ ope implẽtes ipsi, ueꝝ efficiãt, nullã decẽti9 sũma iustitia pœnã exigẽte, q̃ ut quæ diuĩæ ueritati supba ĩgenia nõ subdũt. nebulõis deĩde uni9 & sycophãtæ menda/ ciis, & fidẽ, & libertatẽ, obliget suã. Sed puto satis multa iã dixim9, cur aliqñ isti nugatores uera aliq̃ effutire & spargere uideãt: q̃q̃ ut a pricipio dicebam9 nõ est in hac re magnope laborãdum quando quæ temere uel astute uera prædicũt præ his quæ mentiũtur teste Phauorino pars ea millesima nunq̃ inueniat.

Disputationũ Ioãnis pici Mirandulæ aduersus astrologos libri secũdi finis:

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM AD/ VERSVS ASTROLOGOS LIBER TERTIVS.

Caput .I. Quid libro præcedẽti actũ sit: & qd deĩceps agẽdũ: quoue ordie.

Oluim9 populi qõnẽ sciscitãtis idẽtidẽ sup astrologis: uñ respõ/ sis illoꝝ fides: si pfessiõi nulla soliditas: Dixi qõnẽ qua.s. accura ti doctioresq; nõ utãt. Quib9 notũ nec sæpi9 euẽire quæ dicãt: sed raro q̃siq; dixeris ex accidẽti: Nec si eueniãt colligi tñ neces/ sario uerã artẽ: sicut nec ideo necessario falsam q; ĩ prædictis sæ pissime mẽtiũt. si qdẽ pñt ex præceptis ueris pnũciari falsa: nõ tã ob artis oimodã falsitatẽ, q̃ opinabilẽ cõiecturalẽq; ĩcertitudinẽ: ut artificis omi serĩ uel ignorãtiã uel ĩdiligẽtiã. Sicut cõtra uera de falsis nõ ueritate dogmatis: sed astutia pnũciãtis siue fœlicitate, siue casu, siue occulta pmotiõe prænoscẽtiũ numi nũ quæ prædicũt, siue aliis de causis: q̃s supiore libro satis explicauim9. Quod si cui psuaderi nõ põt, reuocet ad memoriã q̃ta pauloante sup ĩcuria: sup erratis astro logoꝝ ætatis nr̃æ utinã citra odiũ ĩuidiãq; diseruim9: nec poterit (nisi falli cupit) adduci: ut quotiẽs ueritatẽ assequũt, putet eã ab illis ĩuẽtã poti9 q̃ reptã, oio litem hãc dirimet sequẽs tractat9 ĩ quo demõstratũ cum fuerit quæ de cælo prædicũt ea cãs ibi uel signa nõ hr̃e qb9 efficiãt uel ĩdicẽt: aut si fiũt ĩde: fieri tñ aliter q̃ astrolo/ gi sentiãt: aut si eo quoq; mõ: nõ tñ ab his causis ĩ cælo neq; ab his reꝝ in terra pri/ mordiis: tũ si dẽt hæc oia certæ nõ hæc primordia: nõ illas cãs ab hoib9 posse de/ præhẽdi: uel si depræhẽdi forsitã pñt: nõdũ tñ eẽ depræhẽsas hoc totũ inquã cũ fue rit demõstratũ, puto fuerit bonis ĩgeniis extra cõtrouersiã si qñ ad ueritatẽ astrolo

gus offendat in nullā hoc cām nō ueri9 posse redigi q̄ ī ueritatē ꝓfessionis. Q uæ tā multis uidelicet iā noib9 falsa: nec ullis ueri rōnib9 nixa: sed cōmētitia, præstigiosa ꝓptereaq̄ sua natura mendax liqdo appuerit: igit' cōfutationē iā ipsam aggredia/mur id primū excutiētes qd' toti9 negocii sūmā hēt: an efficiat cælū quæ de cælo ꝓ nūciāt isti diuiatores. Id qd' ita tractabit' a nobis ut hoc qdē libro defendam9 age/re cælū ī nos tm̄ motu & lumīe præter hæc frustra occultiores afflat9 alios cogitari tū a lumīe illo sydere & motu nō ali d' cōicari materiæ paciēti q̄ motū, lucē & ca/lorē, calorē inq̄ & corpa cōsumātē ifluxu gñali: & ad uitā uitæq̄ functiōes capacia uitæ corpa disponētē: hoc ab oib9 fluere stellis: q̄q̄ nō sit cōfessū oīum ad nos ēt pla netarū defluuia, puēire. qcq̄ uero præter ea largiri sydera reb9 īferiorib9, nec rōne ꝓ bari, nec expimētis cōuici, nec auctoritate ꝓsuaderi, ꝓ cerū phīæ. Q uī hæc oīa ob/stare ne præter hos cōes īfluxus ꝓtiere cælestiū uī ad sublunaria corpa aliquo pa/cto ītelligam9. Q uare peculiares rerū ꝓprietates ēt corporeas, siue quæ spēm, siue quæ rē ꝓticularē cōsequant' a stellis originē nō hre, prætercq̄ rōne pricipii uniuersa lis, sed a ꝓpria natura ipsarū rerū causisq̄ earū ꝓximis & cognatis. Atq̄ ipsam hanc nr̄am opinionē nō aliis magis q̄ qb9 utūt' astrologi cōtra nos argumētis asseuera/tā ꝓbabilēq̄ reddem9. qd' cū fuerit satis explicatū, tn̄ ad eū tractatū quarto libro deueniam9, ut si dem9 astrologis uires occultas īesse radiis præter lucis effectū atq̄ caloris unde hoīes reliquaq̄ natura uarias sortiri dotes & ptātes peculiariter pos/sint: eas tn̄ nō īesse illis q̄s existimāt uires, nec ab eis quæ de cælo diuinant, aptissi/mis rōnib9, & cōsēsu phōrū theologorūq̄ oīum qcūq̄ illustriores īdubiū faciam9. id qd' ubi cōsectū satis uidebit' singulis retractatis quæ de syderib9 uaticināt' adii/ciam9 & ill d' reliquemusq̄ testatissimū quæ nō fiūt a cælo, a cælo nō significari/hoc est quorū cælestia causæ nō sunt eorū nec eē signa. Q uare nullā eē rōnē quāob/rē præuideri de cælo possint. Nūc præstaturi qd' primū ꝓposuim9 uideam9 qbus nos petāt: q oīa stellis quasi euicta duci gubernariq̄ cōtēdūt: ut mox eadē nō repel lamus solū, sed in aduersarios ipsos ui maiore q̄ uenerit ope diuina freti ꝓpellam9.

Caput .II. Q uinq̄ rōnes quib9 astrologia roborari posse uidet'.

Ationes qbus astrologi ꝓsuadere conāt' mutatiōes q̄scūq̄ sublunaris mū/
r di, sed & rerū oīum diuersitates, tū fortuitos casus & hoīum mores īgēiaq̄
pēdere de stellis hæ potissimæ sunt. Theologorū & phōrū una uox est mū/ Rō prīa
dū inferiorē adeo ꝓ cælū gubernari: Hoc Aristotelis uulgatissima illa snīa docet: Aristote
necessario mūdū hūc inferiorē supiorib9 motib9 eē cōtiguū: ut oīs ei9 uirtus inde les.
guberneť. Sic Aurelius quoq̄ dixit Augu. ꝓ corpa subtiliora grossiora hæc regi Augu.
atq̄ moueri. Q uis igit' inqūt dubitauerit mutatiōes q̄scūq̄ rerū terrenarū a motib9
fieri corporū superiorū? Q uod uel ipsa quoq̄ demōstrat expiētia: uariatis āni tēpo/ Rō secunda
ribus ex accessu solis ad nos atq̄ recessu: unde uiuētiū quoq̄ oīum habitus & cōdi tio uariat': dū tēperat arua cælū: dū uariat fruges redditq̄ rapitq̄. Sed & in diur/na reuolutiōe: sol aeris q̄litates īmutat: plus minus, tū meridie, mane, uespere, cale faciēs, exsiccās humori frigoriq̄ derelinquēs. luna quātas habeat uires in oīa corpo ra præsertim fluxiora qs ignorat? Estus hæc oceani faciēs ascēdens atq̄ descēdens: pontū mouet & terris īmittit & affert: sed & sūmersa fretis cōcharū & carcere clau/sa ad lunæ motū uariāt aīalia corpus: Crisimi dies a medicis obseruati lūæ solisq̄ motus sequūt'. Luna plena nascēte, diuidua ꝓsæpe cieri tēpestates & in corporibus

agitari uidemus humores hinc pastorib9 nauticis agricultorib9 obseruatiões multæ de lunæ motib9 acceptæ: multipliciq; expiẽtia multis retro sæculis cõprobatæ. Cur igit̃ si luminariũ mãifestiores ĩpressiões: & ĩ pmutãdis inferiorib9 auctoritatẽ psentimus, cessare reliq̃s stellas, & inefficaces eẽ credamus? nec eõr̃ uires ad nos

Tertia rõ

q̃q occultiores puenire, qbus subdita illis corpa uariis modis afficiãt̃. Quar̃ gnari atq; prudẽtes, secretiora quædã de futuris euentis possint præcognoscere, q̃ quæ medici, pastores, agricolæ, nautici, prædiuinant. Præterea nemo pnegauerit aeris habitũ tẽpestatesq; de syder̃ statu posituraq; uariari cũ & calor & frigus & siccitas & hũiditas, & quæcũq; ĩ sublimi fiũt ĩpressiones a cælestib9 motib9 & ĩfluxib9 generent̃. Quod si terræ uiscerib9 ĩclusi sicciores halatus terrã mouẽt, si causatiões ĩ aere ex q̃ttuor illar̃ q̃litatũ uel exuberãtia uel defectu, si caritatẽ ãnonæ uel humiditas nimia facit, uel siccitas: cũ aut fructus legũt̃, aut serũt̃: inuicẽ fertilitatẽ stat9 aeris modicus & opportun9: Quis negabit a stellis nõ modo tẽpestatũ mutatiões & terræ mot9. Sed pestilẽtias quoq; & morbor̃ uaria genera ĩ hoĩbus ĩ pecoribus: salubritatẽ regionũ: & fertilitatẽ sterilitatẽq; puẽire? Tũ si cõstamus nos quoq; ex iisdẽ q̃litatib9 & corpis tẽpatura mores ĩgeniaq; uariant̃, ĩtegra tñ libertate cur nõ fieri põt ut ppẽsiões ĩ nobis ad irã, mãsuetudinẽ ad effectus alios bonos & malos, a syderib9 fiãt· bilẽ sanguinẽ, pituitã, atrã bilẽ, uel suscitãtib9 uel frenãtib9, quos hũores affectus illi plerũq; comitãt̃? Cur nõ pariter siccæ calidæq; cælor̃ ĩpressiones bilẽ exacuẽtes ĩ nobis, ad litẽ, iurgia, cõtũelias, inimicitias, excitare pñt? Vnde

Ptole.

bella, cædes, uastatões: unde ĩpia regnaq; mutãt̃: post hæc ita colligit Ptolemæus, si faciũt stellæ diuersitatẽ corpis & animi, deriuat̃ hæc deiceps ad ea quæ sunt qdẽ extrĩseca, sed hñt cũ illis affinitatẽ q̃lẽ cũ corpe uxor facultates: cũ aĩo dignitas & honores: hæc ẽ præcipua rõ Ptolemæi nec oĩum effectricẽ syder̃ uĩ pbat aliter ullo loco q̃ ex efficiẽtia primar̃ q̃litatũ q̃s pducẽdo cætera quoq; pducãt cõsequẽter: quare nec alias affert cãs ꝙ hæc qdẽ Saturnus, hæc Iuppiter, illa uero Mars opetur, q̃ ꝙ Iuppiter sit planeta calidus & hũidus: Saturnus siccus & frigidus: Mars siccus magis & feruidus hoc de stellis erraticis: hoc de non erraticis piter sentit: ex natura primar̃ q̃litatũ erraticas, ex erraticar̃ natura iudicans nõ erraticas: uer̃.n. uero possent alii relictis primis q̃litatibus, ad occultas uires eminẽtioresq; cõfuge-

Rõ q̃rta.

re: q̃s inesse cælestibus plurimas & efficacissimas ãbigi nõ cõuẽiat. Si qd ĩ terrenis q̃scũq; singulares & excellẽtes dotes ĩtuemur eas cæli solem9 mũera existiare, quæ nõ elemẽtares de qb9 illa corpa coalescũt q̃litates: sed ĩfusã illis potius uirtutẽ cælitus cõsequãt̃. Quãto igĩ magis nõ carebũt hmõi uirib9 & pprietatibus nobilissima illa corpa luce tã clara, mole tã uasta, agitatõe tã rapida, aut quo nã pacto si

Rõ qnta.

cũ motu lumĩe trãsmittũt̃ ad terrã nõ erũt mirabiliũ apud nos effectrices? Postremo cursus hũanar̃ rer̃ de qbus astrologor̃ potissime diuĩatio: cæli fatiq; ptãtẽ uel nolẽtibus undiq; psuadere uidet̃ ĩ quo uarietas ipsa familiaris & frequẽtissima: tũ multa supra uires nr̃æ mortalitatis fieri uidem9, multa præter rõnẽ & meritũ: plurima præter ordinẽ & ĩstitutũ cõditionis hũanæ: quæ cãs alibi q̃ in cælo nullas hr̃e posse uidẽt̃. hic habilis ad phĩam, ille nascit̃ ad poeticã, alias lr̃as aspnat9 uel ciuile negociũ uel arma libẽtius fœliciusq; ptractat. Vnde ista uarietas ĩgenior̃? Est q diuitias nihili faciat: est q aĩam lucro uẽdat: hic sobrius, ille neq̃: hic audax ille meti-

Alexãder

culosus: unde tãta in moribus dissimilitudo? Alexãder orientẽ tam cito uicit q̃ ui-

dit:unde ipetus tãtæ fœlicitatis.Q uæ uis Aristoteli præceptori illi9? quæ Platõi? pri9 Pythagoræ Socrati cæteris naturæ secreta reserauit? hæc rõ maior q̃ ut de terra pullulasse credãt.Illa rursus astrorꝫ fortuitis cursib9qs nõ ascribat? hoiem inocẽtẽ cõdẽnari nocẽtẽ præmiis affici:iduſtriã pluriorꝫ/solertiã/igẽiũ/doctrinã medicare.Aliorꝫ ignauiã/neqtiãq; locupletari/Pyratã cædib9 cruẽtatũ iter mille picula maris & terræ/tãdẽ domi iter suos/& senectute/uita fũgi:hoiem mitissimũ & patissimũ uel a nolẽtib9 iprudẽter gladiis obtrũcari? tũ portẽta igẽiorꝫ quædã & mõstra uel fetidis gaudẽtiũ/uel ut semel dicat a legib9 exorbitãtiũ hũanitatis.nõne illã sibi uĩ q̃dã/necessitatẽꝫ fatalis potẽtiæ testari uidẽt? hæc sũt illa qb9 cũ plẽa sit uita mortaliũ/psuadẽt multis istas bonorꝫ malorũq; uicissitudines meritas uel imeritas tãntãq; rerꝫ uarietatẽ a stellarꝫ motibus fieri quarũ impulsibus fragilis & caduca mortalitas ægre aut nũquam reluctari possit.

Aristote. Plato Pythagoras. Socrates

Cap. III Retorquet prima ratio atq; ostẽditur cælũ causam esse uniuersalem neq; ad ipsam indiuiduorꝫ uarietatem referendã.

Os istas rõnes astrologorꝫ nedũ labefactare/sed exaugere studuim9 ne qd n se defraudatos expostularẽt.primũ ãt illd lectorẽ scire uolum9 ẽt si rõnibus his cõcederet nõ ppterea seq ut aliq̃ possit eẽ astrologia qd sequẽtib9 libris inotescet.Sed adeo illis nõ cõcedim9/ut ex iisdẽ locis ualida cõtra eos argumẽta sumam9:nã qd ad primã attiet rõnẽ simul atq; dixerũt astrologi/motũ oẽm iferiorẽ a cæli motu depẽdere/stati dogmati suo cõtradixerũt:cũ ide illd seq̃t/tritũ apud phõs/eẽ cælũ uniuersalẽ cãm effectuũ iferiorꝫ:cã ãt uniuersalis effect9 nõ distiguit/neq; cur hoc fiat/aut illd quærit ab ea/sed a pximis causis/quæ uariæ & differẽtes sunt pro effectuũ differẽtia & uarietate.& cũ ex his alia alid faciat/uniuersalis cã cũ oib9oia facit.Q uod cũ mãifeste appeat i reb9natura spẽq; diuersis/miꝫ qũo nõ itelligãt multomagis idẽ credẽdũ de uarietate idiuiduorꝫ/quæ quãto magis & pticularis ẽ & a materia plurimũ trahẽs originẽ/min9 referri põt in cãm maxie & formalẽ & uniuersalẽ:at qs nõ uidet cælũ cũ equo equũ gñare/cũ leone leonẽ? nec eẽ ullã sydereꝫ positionẽ sub q̃ de leõe leo/de equo equus nõ nascat? Cur nõ eadẽ rõne cũ diuersis parẽtib9 diuersos cælũ pariet filios/licet eadẽ similiue cõstellatiõe.qd ipsa expiẽtia cõprobat/cũ iterdũ eadẽ hora natos/& sub eadẽ iclinatiõe cæli/fortũa tñ/igenio corpe diuersissimos uideam9.Q uo loco plagã astrologus uitare nõ põt.Solẽt.n.cũ ptus gemiorꝫ illis obiicit ad nigidianã rotã cõfugere/i q̃ nõ ẽ bis eũdẽ locũ atramẽto designare/sed & hic male se explicãt cũ nõ possint ipsi tanq̃ rapidi momẽti asseq dria m/ex qua tñ sit tãta ut uolũt dria fati:quare dũ efficiẽtiã cæli conãt defendere alios icidũt laquæos/ut de illa.s.efficiẽtia sciam se hre nõ posse inuiti cõfiteant.tũ nos & illis geminos nõ obiicimus quorꝫ cũ alter exeat post alterꝫ quæ intercedit morula/ansulã eis præbet aliqd respõdẽdi.Sed natos simul eodẽ momẽto ex diuersis parẽtibus itra eandẽ tñ eiusdẽ regiõis & latitudinẽ & lõgitudinẽ/de quorꝫ genitura idẽ thema cæli describere/eadẽ pnũciare debet astrologus tã de his quæ post natalẽ horã eueniẽt/q̃ quæ intra matris etiã aluũ illis cõtigerũt:ut sicut eadẽ hora nati/ita eadẽ cõcepti ab illo existimẽt. De his in quã quid respõdebit astrologus? cũ eadẽ.s.oio constellatio nõ idẽ tamẽ utriusq; fatũ apparebit? An poterit aliud dicere nisi insaniat/q̃ afflatus illos sydereos uirtute & ptãte uniuersales a pximis & secũdis causis determinari & distigui? Q uod si est

Cõcessis rõnibus astrologorꝫ ñ se qui qd cõtendũt Retorquet prima ratio

qũo illi de oĩ indiuiduoꝝ uarietate exposita sydeꝝ hora gẽituræ reddituros se cãm pollicẽt̃: ꝙ hic niueus/ille niger/hic breui/ille ꝓcero corpe/hic tardo ĩgenio/ille solerti:hic oĩbus grat9/ille molestus:hic ad phĩam/ille fatus ad mercaturã:hic diues:ille egen9:hic breuis uitæ/ille lõgæu9/quæ tota sub eadẽ spẽ uarietas indiuiduoꝝ lõge min9a cælo ẽ/q̃ quæ sub genere eodẽ diuersitas spẽꝝ ut nũc leo/nũc homo/nũc asin9/nũc elephas pariat̃/quæ sicuti oĩa specificã ꝓximaꝝ causaꝝ differẽtiã cõsequũtur:ita illa ĩdiuidua uel seminũ differẽtiã cõsequũtur si corporeas qualitates/uel ingenii educationis arbitrii/si aĩales/uel facultates parẽtum ꝓpriæ electionis/prudẽtiæ/occasionũ si fortuitas externasq; cõsideremus.

Cap. IIII Cælum qualiter motu agat & lumine & elementoꝝ metheorologicoꝝ mineralium uiuentiũq; uniuersalis causa sit.

Q Vãto igit̃ cã uniuersalis ꝑticularib9 causis diuinior & eminẽtior:tãto nos sicuti ueri9ita honorificẽti9 de cælo sentim9 q̃ astrologi:quæ rõ uniuersalis efficiẽtiæ quo magis elucescat tũ qd efficiat cælũ qd nõ efficiat clarius explicet̃ alti9 exordiẽdũ de natura cæli dicere:deq; ei9actõib9 erga corpa ĩferiora. Cælũ corp9naturale ẽ oĩum corpoꝝ naturaliũ ꝑfectissimũ.Corp9naturale tã mot9 q̃ sensibilis q̃litas cõsequũt̃/ꝑfectissimo igit̃ corpoꝝ naturaliũ ꝑfectissim9quoq; mot9& sẽsibiliũ ꝑfectissima cõgruũt.null9mot9ꝑfectior orbiculari/nulla q̃litas ꝑceptibilis sẽsu luce ꝑfectior.Erũt igit̃ hæc cælestis corpis ꝓpria.Quar̃ ĩ marcessibili quoq; sub̃a cælũ qñ motus ei9 & q̃litas cõtrariũ nihil hẽnt/sed & qm̃ ꝑfectissimũ corp9 primũ quoq; loco.s.supræmũ eẽ debet cui prim9 ẽt mot9debeat̃.Est ãt qd̃ primũ ĩ uno quoq; gñe cã reliquoꝝ sub ea serie cõtẽtoꝝ/licet nõ oĩa eãdẽ cãæ hẽant rõnẽ.Quare qd̃ prĩo motu mouet̃ reliq̃ mota mouet nec illo cessãte cætera mouebũt̃ sicut ĩ mĩore quoq; mũdo si cesset mot9cordis oẽs aĩalis mot9ꝑire necesse ẽ:quo circa recte dixit Aristo.lib.octauo physicæ auscultatiõis motũ primi cæli uitã eẽ oĩbus/qñ qdẽ euidẽtissima ẽ & cõis opatio uitæ ĩtim9 mot9/ergo una hæc cæli dignitas & efficatia erga mũdũ ĩferiorẽ utꝓ illi9agitatu ĩfatigabili cæteri mot9 oẽs & ordinẽt̃ & excitãt̃.Quæ qdẽ efficiẽtia q̃ sit uĩs nec ĩferiores mot9 hac rõne distĩguat satis euidẽs ẽ qm̃ sicut descẽdẽti Glebæ/ita flãmæ sursum se mouẽti & alio genere motib9 oĩbus un9 & idẽ cælestis motus ꝑiter cooꝑat̃:altera illi de luce prerogatiua/nã qñ lux sũma q̃litas corpoꝝ corporeæ uero naturæ primus uitæ gradus & sũma sꝑ ordinis ĩfimi extrema fere suꝑioris ordinis assequũt̃ fit necessario ut lux & cõsumatricẽ quãdã hẽat corpoꝝ uirtutẽ & uitale nõ nihil ĩterim possideat/ñ ꝙ ipsa aut uiuat aut uitã afferat sed corp9uitæ capax ad uitã maxĩe præꝑat & dispõit/qm̃ seqt̃ lucẽ quasi ꝓprietas ei9/calor qdã nõ igne9/ñ aere9/sed cælestis sicuti lux cæli ꝓpria q̃litas/calor ĩquã efficacissim9maxĩeq; salutaris/oĩa penetrãs/oĩa fouẽs oĩa moderans/hoc ẽ cæli mun9præcipuũ quo corpa ꝑficiũt̃ & uiuẽtia disponũt̃ad uitã præter agitationẽ circularis mot9/nõ mõ necessariã ut lumẽ istd̃ atq; calorẽ deuehat ad nos/& ꝑ uices opportũitate mira pl9min9terris ĩptiat̃.Sed ut motos nos quoq; calori reddat hĩliores q de ꝑpetue moto corpe iugiter emanat/hui9bñficẽtissimi uĩ caloris ĩ toto corruptibili mũdo ꝑuidem9 tã ĩcohatis q̃ absolutis/tã ĩanimis q̃ aĩatis:nã elemẽta qdẽ cõtĩet & cõseruat sicuti locus eoꝝ & forma q̃siq; artifex oĩa qdẽ ãbiẽs/sed ꝑ oĩa quoq; ĩtime se diffundẽs:& quẽadmodũ illud primi mot9priuilegiũ ut torqueãt sine eo reliq mot9 ita prĩæ sensibilis q̃litatis/uti

Aristo.

Actionẽ cæli per motum uniuersalẽ eẽ.Per lucẽ qũo in nos agit cælum.

ſine illa cæteræ q̃litates agere nihil poſſint. Quaꝝ ſi cæleſti calore deſtituãt nec fri/
giditatẽ agere frig9 poterit/nec calor caliditatẽ: nõ.n. calor ille ſydere9 frigori cõ/
trari9 ſicuti calor igne9 uel aere9/ſed oẽs cõtinet elemẽtares q̃litates eminẽtia ſim/
plici/ſicuti cæli natura cõtinet oẽ corp9/ſicuti mot9 circularis oẽs mot9/ſicuti lux
oẽs calores/& qd Pythagorici dicerẽt ſicuti unitas cõtinet oẽs nũeros: ut fallant q Pythago
negãt cõſeruari cælit9 elemẽta frigida poſſe/niſi præter calorẽ ifluãt & ſydera frigi rici
ditatẽ. dicerẽt. n. aliqd ſi calida cõſeruaret cælũ calor eiuſdẽ naturæ & rõis ſed oia Error ali
pariter calida/frigida/hũida/ſicca/cõſeruat ſua iſta q̃litate/quæ ſicuti nulla eſt ex quoꝝ.
illis q̃ttuor q̃litatib9 ita claudit ĩ ſe oẽs/nõ q̃les ſũt ĩ elemẽtis/ſed q̃le qd multiplex
in unitate cõcludit uirtute. ſ. principali p quã illas ita regit/ut & quãlibet ipſimet
uniat cõſeruando/& in ipſis totũ cõſeruet oẽs moderãdo: & ex ipſis alia pariat oẽs
cõmiſcẽdo. Verũ fallit nomẽ caloris qd cũ audimus rem intelligimus ſtatim ad/ Vnde de
uerſam frigiditati. At cæleſti illi calori ꝓximior qdẽ natura calor elemẽtalis q̃ ele/ cepti.
mẽtalis frigiditas ſicuti ẽt eſt ꝓfectior: ſed nihil hoc ꝓhibet illũ ab utriuſq; elemẽti
ꝓprietatib9 exaltatũ utraq; uirtute cõplecti ſicuti cãdorẽ cũ dicim9 rẽ aduerſã ui/
dem9 dicere fuſco/nigroq; colori. Nec tñ negauerit qſpiã nõ ſec9 nigrũ colorẽ q̃ al/ Similitu
bũ cãdore lucis & cõſeruari & efficacẽ fieri: licet ali9 luci naturæ ꝓximior nomẽ ẽt do idõea.
fere hẽat cõe/ut & cãdid9 appellet iterdũ: deniq; ſi ſ ba cæli utpote primi corpis oẽ
corp9 ꝓfectiſſime cõtinet & uirtute/debet neceſſario ei9 ꝓpria q̃litas oẽm corpeã q̃
litatẽ uirtute ꝓfectõeq; cõtinere. Hæc ẽ quã calorẽ cæleſtẽ uocam9 ſobolẽ lucis/uo
camuſq; calorẽ & q̃ uitaliter calefacit/& q̃ inter oẽs elemẽtoꝝ ꝓprietates calor illi
ꝓxĩat magis/ita cũ a ſua ille cæleſti cõdictiõe degenerat hui9 maxĩe opationẽ exer Calor cæ
ceat ut poſtea declarabim9. Igĩ ſi calor iſte ꝓfectiõe uirtuteq; cõtinet corporꝝ inſe/ leſtis cũ
rioꝝ oẽs q̃litates/oẽs ẽt cũ cãis illaꝝ ꝓximis & gñabit & uegetabit ſicuti calor ipſe cãis ꝓxi/
ſeĩalis licet calor ẽ & dĩ materiã tñ oẽm fœt9 ſiue illa calida ſiue frigida regit/dige/ mis oẽs
rit/ſeruat/format moderat/ꝓpterea ſi qs quærat a me frigiditatẽ ne cælũ faciat ꝓ corporũ
ſe/an ex accñti rñdebo ſi qdẽ quæras qd ſe ipſo faciat cælũ nulla media cã/fieri ab gignit q̃/
illo ꝓ ſe tm̃ calorẽ/cæteras q̃litates ex accñti/ſicuti calor ipſe ꝓ accñs frigefacit ut litates.
ſequẽti capite declarabim9: ſi uero qd tãq̃ ulĩs cã cũ ſcdariis cãis agat: agere illũ ꝓ
ſe tã frigiditatẽ q̃ caliditatẽ/tã ſiccitatẽ q̃ hũiditatẽ quõ ñ min9 cũ aq̃ gñat aquã/q̃
cũ igne gñet ignẽ: nec magis poſſet ſine illo aq̃ aquã/q̃ ignis ignẽ gñat. Cũ ãt gñat
elemẽtoꝝ ſ bas/gñat cõſequẽtes quoq; illas ꝓprietates q̃re cũ aq̃ frigiditatẽ cũ igne
calorẽ facit. Et ſiqdẽ hoc mõ negarem9 ꝓ ſe fieri alid a cælo q̃ calorẽ ſequerẽt abſur
da illa quæ dicit Thomas frigiditatẽ ſiccitatẽ & hũiditatẽ nõ ꝓ ſe eẽ ĩ uniuerſos ſed
ꝓ accñs: nec formas oẽs ſ batiales iferioꝝ corporꝝ ĩ uirtute cæleſtiũ corporꝝ cõtieri.
Quæ nullo mõ ſequũt/cũ negam9 cælũ ꝓ ſe & ex ſe uel aerẽ uel iferiora alia cor/
pora frigefacere. Quocirca ꝓbãt rões illæ Thomæ nõ qd negam9 ipſi/ſed qd aſſe/
rim9. Vidim9 ĩ elemẽta qd agat cælũ & ulem hic primũ efficiẽtiã cõprobauimus/
deſcẽdam9 ad alia quæ fiũt ex elemẽtis. Ielẽ igĩ ille calor fili9 lucis ſuſcitãs/e/terre/ Calor cæ
nis corpib9 uaporoſos halat9: extenuãs craſſa: feculẽtaq; diſſoluẽs parit ea quæ fiũt leſtis qũo
in ſublimi/diuerſa ꝓ diuerſitate materiæ quæ ſurſũ tollit. Nã ſi uapor a fluxo tol/ metheo/
lit corpe facit hũidas ĩpreſſiões ĩ media aut iſima regiõe aeris. Si a ſicco atq; terre/ rologico
ſtri tollit euaporatio ignea ad ſupiora quæ cõtigua ætheris neceſſario ex motus & rũ cã ſit.
ignis uicinitate cõcaleſcit: hæc igĩ oia quoq; calor ille cæleſtis opat ſiue frigida illa

ſiue calida/qm̃ de uaporib9 oía/quos ſolus elicit calor oía igr̃ calor & uniuerſaliter oía cũ eorꝝ diſtinctio atq; uarietas nõ a uarietate cõſtellatiõis ut aſtrologi fabulãt/ ſed penes materiã & locũ ĩ quo gñant:ut ex metheorologis Ariſtotelis libris & timeo Platõis ĩnoteſcit:ꝓpterea tractatur9 Ariſto.hãc naturæ ꝑtẽ uulgatũ id ꝓtulit cõtinua ſupiorib9 eẽ inferiora quo uirt9 eorꝝ oís inde gubernet.Id qd q̃uis uniuerſalius accipi uere poſſit ab ea quæ dixim9 de cæleſti motu atq; calore qb9 oía mouent fouẽturq;:dictũ tñ ab Ariſtotele ꝓp metheorologicas ĩpreſſiões de qb9 maxie tũc agebat q̃re ꝓbatur9 uel explicatur9 qd dixerat adiũxit horꝝ qdẽ oĩum inferiora eẽ materiã/cælũ aũt efficiẽtẽ cãm/miror aũt ĩterprætes quoſdã fatigari ut a calũnia defendãt q̃ oẽm uirtutẽ inferiorẽ cælit9 dixerit gubernari/q̃ſi in his uerbis nr̃a quoq; libertas ꝓclitetur/nec uideãt ex uerborꝝ cõtextu ad elemẽta dũtaxat ꝑtinere qd dr̃/mũdũ.n.ibi cũ dicit elemẽtaria corꝑa ſpatiũ hoc replẽtia ſublunare/mũdũ uocat nõ cũ elemẽtis ipſa quoq; quæ mũdũ iſtũ inhabitãt.hoc de ſerie patet oĩonis euidẽtiſſime:nã poſtq̃ dixit a ſe determinatũ ĩ libris ſupiorib9 q̃ttuor eẽ corꝑa infra cælũ:Ignẽ/Aerẽ/Aquã/Terrã tũ ita ſubiũgit:qm̃ itaq; circa terrã totã mũdus ex his cõſtat corꝑib9 cui9 affectiões dicturi ſum9/eſt ex neceſſitate cõtinu9 iſte ſupiorib9 latiõib9 ut oĩs ipſi9 uirtus gubernet inde:mũdus igr̃ cui9 oẽm uirtutẽ a corꝑe ſupiori gubernari dixit hæc ipſa ẽ moles q̃ttuor elemẽtorꝝ/qñ nec ali9 mũdus cõtinu9 eſt ſupiorib9 latiõib9:nec alteri9 mũdi dictur9 erat affectiões ĩ eo libro ĩ quo certe de plãtis de aĩalib9 nulla mẽtio eſt/ſed de iis tm̃ quæ fiũt ĩ elemẽtis ut cometis aliiſq; ĩpreſſionib9 & quæcũq; aeris & aquæ cões paſſiões ſũt ut ĩ ꝓœmiis pauloante ipſe præfat/ꝓinde deſinãt nr̃i diuinatores ĩ ãnuis uaticiniis hoc philoſophi teſtimoniũ q̃ſi ſuæ fraudis honeſtamẽtũ roburq; prætẽdere/cũ uel eo maxime libro deroget aſtrologiæ prudẽtiſſim9 Ariſtoteles dũ nec pluuiarꝝ:nec terræmotuũ:nec hmõi aliorꝝ effectuũ cãs quærit ĩ ſyderib9 ſed ĩ materia/ꝓ cui9 uarietate/ñ ꝓ diuerſitate cõſtellatõis/aliter atq; aliter illos ſolis calor afficiat.Sic igr̃ ſe res habet ĩ metheorologicis ĩpreſſionibus.Corꝑa ꝑfectiora exꝑtia uitæ q̃lia gẽmæ atq; metalla ſicuti ex inferiori materia coaleſcũt ita radioſi illi9 caloris ui digerunt atq; formant.Nec obſtat q̃ a luce ꝓdire calorẽ hũc diximus nec lux tñ ad ſubterranea quædã loca ꝑtingit ĩ qb9 id gen9 præcioſiſſima mixta gñant.Nã ſi ñ illa uera opio platonicorꝝ quorũdã penetrare oía corꝑa cui diaphão lucẽ/licet corꝑib9 uel dẽſiſſimis ĩculcata uel prariſſima diſꝑſa ñ uideat.Certe illd negari ñ debet diffuſũ a luce calorẽ eo poſſe ꝑtigere/quo lux ipſa ñ ꝓuẽit ſicut põt trãs ꝑietẽ calor ignis ſentiri/nec põt tñ ipſa flãma uideri/ſic nihil ẽ qd ꝓhibeat ĩfuſã mõtib9 & cauernis lucẽ intus ipſã qdẽ ñ ĩtrar̃ repulſã opacitate corꝑis & dẽſitudĩe/quæ ñ ſũt luci ſuſcipiẽdæ idoneæ diſpões/ſed tñ ĩtus mittere ſuũ calorẽ/qa licet ñ poſſint talia corꝑa illũiari calefieri tñ ꝑnt ẽt magiſq̃ quæ rara ſunt atq; ꝑſpicua. Q ũo uero hmõi rerꝝ mixtio fiat a cælo/qũo rurſus a ſecũdis cãis ĩ ſolutiõe dicem9 q̃rtæ rõnis.Reliq̃ ſũt ea quæ de caloris iſti9 afflatu uiuũt.qꝑpe ut pauloañ collegim9 cũ ſũmũ teneat ĩ corꝑib9 iſta q̃litas gradũ ſicut hẽt ut corꝑa ipſa ꝑficiat q̃lia diximus/ita ut ꝓxĩe ſubſternat uitæ q̃ſiq; extrema cõpillet ĩuicẽ corꝑi uitã & uitæ corꝑus quaꝑꝑ ĩ oĩb9 ẽt uiuẽtib9 iter hoc qd uidet craſſius hĩtaculũ/& aĩam uitæ fontẽ medius ẽ quẽ ſpũm appellam9 tenuiſſimũ corꝑus & ĩuiſibile luci caloriq; illi ſydereo maxie cognatũ cui uita præcipue adeſt/ꝓq; eũ ſuas ĩ hoc uiſibile atq; terroſũ uires explicat atq; diffũdit.

Ariſtoti.
Plato.
Fatigatio inanis quorũdã Ariſtotelis interprætum.
Cælum qũo cãminerałium.
Obiecto.
Solutio.
Opio platonicorꝝ.
Viuẽtiũ qũo cãſit cælũ
Spũs mediũ quod dã corꝑis & aĩæ.

Sic in materia seminali latet hoc genere spũs cuius in primis utit̃ misterio, uis illa diuinior artifexq; uitaliũ operꝝ uice aĩæ fũgẽs aq̃ defluxit & spẽm generãtis ꝓpagãs in materiã quã occupauit. Nõ sũt aũt uel gignẽdis corpibus uel seruãdis: uel muneribus sensuũ obeũdis utiles isti spũs si cælestis spũs (hoc est caloris quẽ diximus) ope destituant̃: q mobilior purior efficatior, ꝓptereaq; ꝓximior uitæ, roborat infirmitatẽ spũs inferioris: & suo cõmertio reddit aĩæ cognatiorẽ. Vt iam nõ sit argumẽtũ uiuere cælũ qa uegetet suis radiis ea quæ uiuũt: nã uiuũt hæc quidẽ oĩa per suas aĩas. pq; animæ uim seminib9 insitã ꝓpagant̃ suffragãte illis calore cæli nõ q̃si uiuifico, sed ad uitã ob id qđ diximus, cõmodissime ꝓximeq; disponẽte. Nemo aũt dixerit ĩ luce siue ꝑ lucẽ esse quæ ab aĩa est uim uidẽdi, q̃q̃ sine luce nõ uideamus: possit aliis nec ne uita cæli rõnibus cõprobari disputatũ a nobis in cõcordia Platonis & Aristo. ita patet in corporeo mũdo nihil quidẽ fieri sine cælo: uerũtñ q, hoc aut illud fiat, id a cælo nõ esse sed a secũdis causis: cũ qbus oĩbus cælum talia facit q̃lia ipsæ facere natæ sunt siue illis ad spẽm, siue ad indiuiduũ causæ ꝑtineãt.

Cælũ nec ꝓbari uiuere quia uegetet uiuentia.

Cõcordia Plato. & Aristote.

Caput V Præter cõmunẽ motus & luminis influentiã nullam uim cælestibus peculiarem inesse.

Est aũt caloris istius effusio cõis oĩb9 stellis si qdẽ naturã cælestẽ cõsequit̃ uniuersã sicuti lux sed an sphæris cõueniat dubiũ: nã si nõ illæ lucidæ nec caloris istius ꝓpagatrices. Si lucidæ qõ est an raritate lux sicuti fit inuisibilis, fiat erga nos esse paꝝ efficax ut Auicẽna scribit ĩ libro de cælo de stellis ipsis quæcũq; ueniunt sub obtutũ dubitari nõ põt nisi cælestẽ illis naturã & lucis dotes pariter adimamus: ergo præter motũ & lucẽ qq; ꝓdit a luce uiuificus calor alios a syderib9 ad nos influxus deuenire: aut illis inesse corporeas alias effectiuas q̃litates nulla ut uidimus aptiusq; uidebimus insequẽtibus expiẽtia mõstrat: cũ ꝑ motũ & calorificã lucẽ suũ satis offm̃ cælũ undeq̃q; ĩplere posse uideat̃. Sic Arist. nõ aliter usq̃ dixit affici nos a cælo q̃ motu atq; calore: id qđ Auerrois & Plotinus magni in sua qsq; familia uiri asseuerãtissime uoluerũt: & sane qđ attinet ad frigorificas influẽtias uidet̃ rõ id ualde ꝑnegare. Solẽt, n. q cõtra sentiũt cũ lucẽ oẽm caliditatis effectricẽ eẽ cõuincunt̃: ita decernere eẽ oẽs qdẽ stellas quæcũq; lucẽt generali q̃dã cõmuniq; oĩb9 ꝓprietate ꝓductiuas caloris: sed ꝑ ꝓprias deĩde illis uires cõpetere: ut hæc siccitatẽ, illa frigus, humiditatẽ alia largiat̃. Sic noctes in plenilunio eẽ calidiores: qa lumẽ uberius plus calefaciat. Veꝝ id nõ obstare qn luna ꝓpria influẽtia uel frigefaciat aerẽ uel hũefaciat. Ego igit̃ eos ĩterrogo, calorẽ ne istũ quẽ cõem oĩb9 stellis sicuti lucẽ esse fatent̃ ipsũ ne inq̃ talẽ credãt q̃lẽ nos diximus cõtinentẽ eminẽtissime oẽs q̃ttuor qualitates: ideoq; oĩum cũ secũdis causis ꝓductiuũ seipso uero diffusiuũ tm̃mõ suiipsius, an potius cõtineri nõ credũt ĩ eo cæteras affectiões: sed calorẽ dũtaxat, frigus uero ut diuersã rẽ a calore a ꝑticulari alia syderis alicui9 uirtute manare: utrãuis eligãt incidũt nisi fallor in incõmoda nõ mediocria: si primũ rñdẽt ita instabo, nõ alicui ex ꝓpria rõne: & si uolũt in syderib9 ita dici: specifica cõuenire aliqd ĩpfecti9 eo q, illi cõuenit ex cõiori natura, cũ sꝑ uniuersali dr̃iæ cõtractior dr̃ia ꝑfectionis gradũ adiũgat: at qualitas ea quæ cõtinet oẽm qualitatẽ ꝑfectior ea est quæ tm̃ frigoris est effectiua. Nõ igit̃ si debet̃ illa stellis cõi oĩb9 generaliq; cõditione debebit̃ alicui stellæ ex ꝓpria natura frigefaciẽs influẽtia. ergo restat diuisionis alteꝝ membrũ in quo nõ minus hæreant est necesse: si quidẽ nulli

Sphære cælestes an agant in nos calore.

Opinio quorũdã

Efficax ratio.

cōpetit ex natura ꝓpria repugnās aliqb9 ꝓprietatib9 illi de cōi natura cōueniētib9: ut si cōpetit hoī q̄ten9 aīal ē hr̄e sēsū: nō pōt eidē q̄ten9 ē hō, stupiditas cōuenire, aut si q̄ten9 uiuit cōpetit illi ītimi mot9 hr̄e prīcipiū, fieri poterit, ut q̄ten9 hoc illud uiuēs ē rō aliq̄ cōgruat inaīatæ īmobilitatis, qn poti9 ꝑticularis grad9 id qđ ī cōi rōne est distīguit, ut si uiuētis absolute sit nō extrīsec9 tm̄ sed ītrīsec9 moueri, necessario sit aīalis naturæ quæ uiuētiū spēs ē prīcipiū eē ītimæ alicui9 opatōis: & rōalis rursus quæ spēs alia ē ītimæ opatiōis alteri9: pari igr̄ exēplo si naturā cælestē q̄tenus ē cælestis cōseqt̄ calor ille uiuisic9 ñ cōsequet̄ peculiarē naturā syderis alicuius effectiua uis frigiditatis & siccitatis quæ sūt uitæ cōtrariæ q̄litates: sic nos aduersus illos argumētamur. Rōnes āt opīonis aduersæ ꝑtī solutæ sūt: ꝑtī suis quoq; locis postea dissoluēt̄: nā qđ seq putabāt & frigida elemēta nō posse cælit9 cōseruari: & cæteras q̄litates a calore futuras in uniuerso ꝑ accidens: tū nec fore ueꝝ qđ credit̄ oēs sub̄ales corpoꝝ formas ī uirtute cælestis naturæ cōtineri: oīa hæc ī præcedētibus iā dissoluim9, sicut & illđ qđ ī his locis pluria gñent̄ actōe cælesti ad quæ lumē cæli tñ ñ ꝑtīgit: duo reliq̄ sūt alteꝝ ñ posse tā subito a calore ad frigus: & qdē ītēsū ꝑmutari aerē, ut expiētia depræhēdit̄ nisi supueniēs frigus nouæ cōstellatōis opus credat̄: alteꝝ qūo luna sub terras atq; adeo sub terraꝝ īma plata moueat æstus oceani ad quē lunares īdubie radii tūc ñ ꝑtīgūt nisi ꝑ īfluētiā agat hoc, & a lumīe & a calore lumē cōsequēte disiūcta. Hæc uero postea dissoluent̄ primū capite. xiii. quo de mutatiōib9 īferioꝝ a sole tractabit̄: alteꝝ ubi de cā reciprocatōis oceani late disputabit̄ a nobis, tm̄ hic satisfaciemus quærētib9 qūo luna ꝑ īterluniū nos afficiat: cū tñ ꝑ id tēpus minīe nos illūinet. Galenus sicuti ñ illūinat ita nec afficere quopiā pacto eā in coitu nos affirmat: ꝓptereaq; mēsē facit dieꝝ sex atq;. xx. horaꝝq;. xii. quot dies sūt qb9 ad nos lunæ lumē cū efficatia ꝑuenit triduū fere illa sub solis radiis delitescēte. Agit āt ī nos luna soli cōgrediēs eo mō quo qs agit nihil agēdo: nā destituēs corpa suo lūine nocet illis: sed eadē adolescēs pleni9 alit: & succulēti9 implet. Q đ si credim9 adesse ꝓpriū lunæ lumē licet obscurissimū & tenuissimū: uñi coitu ñ oīo fugit obtutū, poterit credi retinere illā efficatiā ñ nihil ēt ab illo lūine.

Solutio rationū aduersæ partis.

Galenus

Caput VI Lunæ lumē sicuti & solis uitale esse: neutrūq; frigus aut humiditatem præterq̄ per accidens facere.

Est igr̄ (ut ad unū quæcūq; diximus cōferāt̄) calor iste cælestis opifex uīs reꝝ corporeaꝝ, nec ē: cur credam9 a stellis alios flat9 terrenis corpib9 īspirari, ne aut plus supiorib9 illis corpib9: aut min9 dem9 īferioribus q̄ oporteat: tm̄ lector hoc ad memoriā reuocet, qcqd a natura meliore deteriori ꝑticipat̄: & ob hoc ipsū ꝙ inde exit & qđ ꝓ captu cōditiōeq; suscipiētis admittit̄ necessario fieri: & quoqūo aliđ & q̄ sit ex origīe sua prīa deteri9: aliđ qa ꝑegrinæ naturæ alienæq; cōmiscet̄: deterius: qa deteriori q cū aliūde multiiugis ēt afficiat̄ īpressiōibus colluuiōe multaꝝ affectionū inficit necessario atq; cōfūdit qđ loco meliore suscepat, ꝓinde hoc ipsū euenire quoq; dubiū nō ē in calore isto cælesti quotiēs in sublunari mole recipit̄ ut a naturali. s. sua & actiōe, & ꝑfectiōe deficiat: fit aūt ī duobus modis: nā & cū sua natura salutaris sit semp ībecillitate suscipiētis euadit tñ interdū noxius: & cū nullā faciat elemētariū q̄litatū ut pote ab illis sua ꝓprietate diuersus, degenerat tñ ī elemētari natura ad actiōes elemētoꝝ præcipue uero caloris cui sicuti noīe, ita natura ꝓximat magis: quare facit sæpe nō tā ꝙ cælestis q̄ quidē

qd igne9 calor & elemētari9 facere solet. quæ nō fieri ab illo natura sua sed materiæ
uitio patet hac euidētia (ut omittam9 rōnē) q̄ cū iter sublunaria corpa materiā re/
pit sibi cognatā: & bñfic9 sēp uiuifice tm̄ calorific9 iueniť. Et. n. nulla poti9 talis q̄
spūs & præserti hūan9 q sanguine9 uapor tenuis clar9/ mobilis/ cælo quēadmodū
scribūt Aristo. & Auicēna ꝓportiōe rndet: hūc cæli calor ita sēp fouet & roborat: Aristote.
ut fere sit illi qd ad crassi9 corp9 ipse spūs ē: cui si nocet iterdū ñ alia rōe nocet q̄ ex Auicēna
ifirmitate suscipiētis: cui9 signū radio eodē ibecillū lædi & roborari robustiorē: ut
hic ēt illud sit uer̄ hñti dari/ nō hñti auferri & id qd hēt: nō igr a sole qd illi nocet/
qm̄ alteri nō ꝓfuisset: sed a materiæ debilitate quæ sub pōdere tātæ bonitatis ægri/
tudie sua fathiscit: alioqn quæ sūt paria solis radiis quo plus isolāť plus uitæ uigo/
risq; nāciscūť: ꝓpterea nemo putauerit aut calorē edacē aut cōtrariā uitæ siccitatē
a sole ꝓfluere: sicut nec a luna suffocātē aut fluxā nimio pl9 hūiditatē frigiditatēq;
torpificā: qñ hoc si eēt lunæ lumē adolescēs uī isitā reb9 genitalē nō adiuuaret quo
corpa uegetarēť: & cū ipsa pariter adolescerēt: nec plena luna qd Hippocrates scri Hipocr.
bit i lib. de octimestri ꝓtu cōceptib9 utilis foret fœcūditatē i fœmina mareq; fœcū/ Aristote.
dās. nec uer̄ diceret ab Aristo. lunā eē principiū q̄ si alter̄ minorē solē cōducereq;
ad oēs gñatiōes & pfectiōes. nā quo pacto hæc uera si nō ei9 lumē sua natura sit al/
mū uitale/ fœcūdū/ sicut & solis & syder̄ alior̄: qb9 oīb9 hoc eē/ sicut cælestis quo/
q; ꝓprietas oīb9 ē cōis. Ver̄ (ut dicebam9) cælestis hic calor sicuti ꝓ patiētis debi/
litate nimi9 fit iterdū/ ita ꝓ elemētari natura i quā delabiť fere euadit calor elemē/
talis: ut nō temere eū cælestē agnoscas præterq̄ i corpusculis spiritalib9 quæ decla/
rauim9 iter oīa corpa cælo eē simillima. his. n. ifusus & pficit oēm mixtionē & opi/
bus aīæ pficiēdis ubiq; famulať cæter̄ duris aspis crassis: aquosis: feculētis corpi/
bus incidēs a cælesti degenerās ꝓprietate facit fere quæ solet calor ipse elemētalis:
hic siqd cū potētior fuerit urit exsiccat/ i cinerē redigit: Cōtra si tenuis & exigu9 flu
xū facit hūorēq; dissoluit: sic cælesti calori ꝓ materiæ cōditōib9 euēit: uñ opio nata
solē siccitatē facere lunā augere hūiditatē: qa. s. solis calor ardētior/ lunæ uero tepi
dior: sed i idoneis affinibusq; subiectis/ nec exsiccabit radi9 solis hūorē salutarē nec
gñabit luna inutilē noxiāue hūiditatē: sed opabiť idē sua natura syd9 utrūq;: licet
luna remissi9 qd itēti9 sol efficiet. ex accidēti uero ꝓ ifectionē pegriæ materiæ dissi
militer illis eueniūt soli ut exsiccet lunæ hūefaciat: nā radii solis cū ꝓpiqores nobis
ut i borealib9 signis uel rectiorib9 angulis nos attigūt ut i meridie/ uel cū i cōcauis
aspis & cōtūacib9 coeūt/ coartati repulsiq; dissiliūt/ ignea ꝓprietate quā tali uel uio
lētia uel ifectiōe sortiūť/ corpa qb9 icidūt siccāt & torrefaciūt/ iuicēlūa suo illo exi
guo tenuiq; calore si qd hūidū corp9 fluuidūq; tetigerit soluit qd i illo repit hūidi/
tatis facitq; fluuidi9/ ñ afferēs ipsa frigidā & aquosā illā hūiditatē: sed quā iuenit i
aquoso & frigido corpe suo ipsa calore dissoluit: euocatq; diffūdēs. Est. n. hæc natu
ra caloris: ut si ualidior ē/ hūiditates q̄s de corpib9 euocat euocatas cōsumat: si de/
bilior euocat illas: qa ē calor idē. s. medicās: sed qa debilis deficit i conatu: nec euo/
catas absumit ulteri9 sic ex accidēti luna qdē humectat imodice/ sol deficcat: sed &
uterq; frigiditatē facit ex accidēti: nā quēadmodū scribit Arist. pricipia sūt ābo fri
goris & caloris & terminū tū pricipii tū finis q̄litatū ear̄ mot9 hor̄ syder̄ obtinet:
qd quō sit itelligēdū idē auctor alibi declarat. nā facit inqt sol ꝓ totū annū hyemē
atq; æstatē: idēq; luna facit ꝓ mensē: sed ē ista diuersitas q̄ hæc qdē a sole ꝓ accessū

atq; discessū a luna nō hoc mō sed alterꝫ fit in crescēte luce/alterꝫ decrescēte. sic igī sol a nobis ꝑcul digrediēs frigori nos derelinqt:atq; ita frigus facere dicit̃:sic & luna cū lumine ad coitū idētidē spoliatū frigefacere dicit̃:nō ꝙ afferat frigus:sed ꝙ a nocturna frigiditate min9q̃ alias nos tueat̃.Cæterꝫ examinatiōe dignū ꝙ Aristo. in eisdē libris de aīaliū.ſ.generatione tēpora decrescētis mēsis humidiora dicit esse & frigidiora:cū tñ uulgo cōfessū sit/senescēte luna siccari humiditates:hoc ego ita solueri:luna decrescēte uiget hūiditas nō a luna ꝓueniēs sed ab elemētis īferiorib9 qb9luna min9 resistit & debilitata calore & subfinitorē maximā ꝑtē noctis delitescēs:q̃re hūiditas illa quoq; aquea īsalutaris excremētitia:uñ nouilunio ꝓpinquāte uapores multi tollūt̃ seges pluuiaꝫ fluūtq; plærūq; mēstrua pleni9ut Aristo. ī historiis & de aīaliū gnatiōe scribit:adolescēte uero luna crescit hūiditas uel q̃lis ī corporib9 præerat facta fluidior uel uiuifica magis beneficio lunaris caloris accedēs. sic.n.putat Arist.ex lunarib9 īcremētis echīnos & id gen9 uiuētia fieri pleniora nō aliā ob cām q̃ ꝙ illa frigida cū sint:ut quæ sāguīe carēt:feta lunæ lumine uberiore sicuti uitali9 īcalescūt ita meli9 cōcoquāt:uñ necessario succulētiora & hītiora fiūt. Fluūt igī & crescēte luna hūiditates & decrescēte:sed aliæ atq; aliæ/crescēte bōæ/decrescēte malæ.Q uo clarissime patet nō hūefacere lunā:qa frigida & humida sit (nā talis hūiditas crescit luna decrescēte:sed qa salubriter& uiuifice calida:qñ sub copia lūinis ei9 illa fiūt hūidiora corpa & robustiora:nec aliter hūidiora q̃ ui caloris & altricē uī adiuuātis:& qd̃ illi ē ꝓpriū euocātis hūores ab ītimis ad extrema. Q uo circa tūc quoq; sanguīs missio cōmodissime fit:ut magnope errauerit.Haly Hamec astrolog9 q deficiēte luna dixit īcidēdas uenas.Igit̃ asseuerate cōcludam9 hūorē q cū luna pariter auget̃;ꝓptereaq; illi9 auget̃ īfluxu saluberrimū eē hūorē nō elaxātē corpa fluxu/aut frigiditate mortificātē:sed firmiora uiuacioraq; reddētē attestāte uel illa expiētia fide medicoꝫ oīum cōprobata q ꝑ initia mēsis decuberit eos iniuriā morbi forti9 ferre:& q cōclamati iam aīam agūt uix ascēdēte luna deseri uita posse.Pōt āt & sol & luna nō solū deserēdo nos lūine:sed afficiēdo (q̃q̃ id quoq; ꝑ accidēs) frigefacere.sol qdē dū aut nimia exsiccatiōe mortificat/aut uitalē calorē ꝓuocat foras/aut pluuias generat ex marinis uaporosis halatibus quos plures oīo suscitat q̃ dissoluat:aut uētos cōmouēs/aut aliis ēt de causis. Luna uero per aptos tenui suo calore rarefactosq; patēti9 meatus corpis nocturnū frigus suis quoq; radiis tenuatū in nos uberius intromittēs.Hinc.n.ille:uñ multi fallunt̃ lunā frigidā existimātes:ille inq̃ dormiētib9 sublunarib9 radiis torpor atq; frigiditas: cui de terra.ſ.atq; aq̃ ꝑ noctē aerē occupāti uiā facit in corpus radi9 syderis ibecillior:ad hūc ergo modū & frigefaciūt & nūc duris corporib9 nūc aquea crassitudine distillantib9 incidētes exsiccāt:humefaciūtq; syderꝫ radii sua tantū natura salubriter calefaciētes:noxii quoq; interdū nō suo uitio/sed infirmitate suscipientis.

Caput VII Non posse defendi dogmata astrologoꝫ ut putauit Auenazra si omnes stellæ ponuntur calidæ.

Solutio quædā. Abraam

Erū dicet aliqs fore satis astrologis:si uel hoc pacto siccitatē hæc stella faciat illa hūorē:alia q̃litates alias.Nā & Abraā auenazra magn9 ī astrologica ꝓfessiōe stellas tm̃ caloris effectrices esse cōtēdit:nec aliter credi posse de corpib9 lucidis & ꝓpetuo motis:Verꝫ stellas aliqs dici frigidas:qa non tm̃ nobis caloris ꝓpartiant̃ q̃tū sit satis tēpamēto nrō:sic saturnū frigoris accusari:qa ꝑcul a

terra posit9 & Ioue minor tepidi9 q̃ oportebat iferiorẽ naturã foueat: ꝓptereaq; cũ fuerit genituræ dñs nõ ob frigus ĩpressum: sed caloris inopiã mortẽ significare. ego uero Auenazrã laudo de calore stellarꝝ recte sentientẽ sed nimis amauit ꝓfessionẽ cui9dogmata nõ puiderit ueritati illi necessario repugnare: nã ꝓcedat in Saturno qd̃ dixit ut frigidus hẽat: qa calidus parꝝ ideoq; mortificet: in reliqs ista rõ nõ ꝓcedit quæ nec ꝓcedit undiq; in Saturno, qñqdẽ q parꝝ calet planeta, hũefacit ꝓ accñs ut declarauim9 nõ exsiccat: ipsi uero Saturnũ siccũ eẽ cõtẽdũt. Præterea nõne statĩ sequet euidẽter stellas oẽs hærẽtes præsertĩ citra primũ magnitudĩs gradũ Saturno eẽ frigidiores siqdẽ & minores illo & remotiores a terra sũt: nõ aliter ãt frigidæ stellæ q̃ qa calidæ parꝝ. Erit igr̃ cor leonis frigida stella: quæ tñ astrologis decernit eẽ flagrãtissima: tũ in ipsis planetis si penes hoc principiũ qd̃ recipit ab Auenazra uoluerim9 examinare: quæ plus stella, quæ min9 nos calefaciat: nullo pacto cõsona colligem9 dictis astrologorꝝ. Tria.n. fere faciẽt intẽtionẽ caloris, magnitudo lucis, dẽsitas & ꝓpinqtas: nõ ẽ ãt ad liqdũ exploratũ q̃tũ magnitudo dẽsitati: q̃tũ dẽsitas magnitudini: q̃tũ alteri uel utriq; præpõderet ipsa ꝓpinqtas: q̃re rõcinari uolẽtib9 in icerto res erit: nec arbitrari poterit sensus cũ præter solis & lunæ cæterorꝝ radios nõ ꝓsentiat: & hoc primũ obstat astrologis: quorꝝ ars nulla si remanẽt ĩ ãbiguo uires cælestiũ radiorꝝ. Cõiecturã uero seq uolẽtib9 apparebit oĩo aliud q̃ qd̃ ipsi determinarũt: nã molẽ qdẽ cõsiderãtibus Martis radii, Saturniis, Iouiisq; minus calidi putabunt: q̃ si calidiores eẽ rñdeãt: qa de ꝓxĩo magis & de cõpactiõe luce ꝓdeãt: dicã nullo mõ eẽ credibile tñ hæc posse. Præterea disci ꝓuitate ut Saturn9 fere qnq̃gesies maior frigore torpeat, æstuãte Marte: alioqn si tã parꝝ detrahit efficaciæ luminis corpis exiguitas. Addit uero tã multũ cũ ꝓpinqtate copia lucis, fouebimur magis a uenere q̃ ab ulla stellarꝝ præter solẽ & lunã: qñ alma supnæ nectareũ ridẽs late splendet cytherea unde sola inter oẽs facit umbrã: nec est stella terræ ꝓximior q̃ iuxta uulgatã terræ opinionẽ ueneris orbis amplitudine nõ excedat: & tñ eã dãnãt frigiditatis pleriq; astrologorꝝ: sicut oẽs a Ioue & Marte supari plurimũ calore nõ dubitãt: in quo rursus ad imaginationẽ corporis si se referũt: erit id factũ dein, de parũ ex rõne ut cũ Iuppiter nõ multo plus q̃ Saturnus discũ Veneris supet: habita. s. rõne tantæ uastitatis: nec multo item illo terræ ꝓximior: ita tñ definiant ut longe magis Venere calefaciat Iuppiter: longe minus Saturnus ĩmo foueãt quidẽ corpora Venus & Iuppiter: Saturnus ea frigiditate mortificet.

Cõfutatõ

Tria faciũt caloris intentionem.

Caput VIII Obiectio aduersus ea quæ dicta sunt.

Ed esto inq̃et aliqs nec cognitæ sint astrologis dñiæ radiorꝝ: nec cognosci possint: ꝓtinet hoc ad aliã qõnẽ. Nũc illud uidẽdũ an ista possit in radiis eẽ diuersitas: ut quæq; oẽs sua natura calidi sint & uiuifice calidi: ꝓ copia tñ luminis & inopia, siue tenuitate uel efficacia: alter alteri collatus frigidus & cõtrari9 uitæ dici possit: & hic sicc9 alius hũidus: siue hoc sua natura siue cõtagio elemẽtaris materiæ faciat. nã si hoc qd ꝓhibeat: q̃q̃ cælũ cã sit uniuersalis: cũ tñ ꝓ cõtinuo motu aliter atq; aliter se hẽat, ꝓ uario sydꝝ hĩtu aliter causis ipsis iferiorib9 coopari: ut nõ oĩs tã uarietas effectuũ ab ipsis inferioribus: sed ab ipsa quoq; uaria uniuersalis cãæ dispõne cõtingat: præsertim si nõ tñ luminis q̃litate uel q̃titate: sed aliis suis dotib9 peculiaribusq; ꝓprietatibus stellæ iuicẽ differũt: qd̃ aduersus nos q̃rta rõ prætẽdebat. Tũc.n. uidet fieri posse ut ꝓ motũ atq; calorẽ syderibus oĩbus

q̃tenus cælestia sũt cõem/cõis quoq; illa cælo debeat efficiẽtia. Sed p influxus qui particulares astrorũ naturas cõsequunt particularius aliqd fiat ab eo pq; uarias itẽ eiusdẽ stellæ & ad alias stellas/& ad cæli loca corporaq; terrena figurã/positũ/& habitudinẽ uariet nõ mediocriter opera causarũ inferiorũ/atq; ita stet prima adhuc argumẽtatio astrologorũ effectuũ ipsam etiã diuersitatẽ referens ad cælestia.

Caput IX Soluitur obiectio/atq; ostendit: neq; specificas: neq; indiuidua/les rerũ differentias a cæli motu pendere.

Pportuna obiectio multa reuocãs in memoriã quæ nos illis obiiciamus: & fere ita est mala cã quo se plus defẽdit plus pdit. Cõtra/ueritas sicut ignis quo plus excutit plus clarescit: ita igr satisfaciemus. Declarabimus primũ quæ sit in influxu cælesti diuersitas uel p diuersa natura multipliciũ syderũ: uel pro uaria syderis eiusdẽ uolubiliq; mutatiõe. Dicemusq; de his qd euidẽtia uel rõ natu/ralis necessaria demõstratiõe præscribat. Nã qd errẽt circa aduersarii plus exigit ope q̃ ut pagat in trãscursu. Quare sequẽtibus libris tractabit hic cũ satis fuerit expli/catũ qd possit a cõstellatiõe differre cõstellatio uidebimus q̃tũ hẽat illa diuersitas in uariãdis effectis inferioribus auctoritatis. Vñ & qd ipsi uolumus cõfirmabit/prima/riã substãtialẽ fereq; totã eorũ distictionẽ a secũdariis eẽ cãis: & astrologorũ fallacia magis deteget pfitẽtiũ de cælestibus cãis prædictionẽ hmõi distinctiõis. Diximus cælũ agere in nos motu & luce: Motu credit tria facere/mouere/calefacere/& lu/mẽ afferre. Tertiũ hoc postea tractãdũ ẽ/cũ de luce tractabit. Sed & qd aiũt ipsũ motu calefacere/difficilis qõ est: & seorsũ in libris phiæ discutiẽda: nã ad rẽ astro/logicã parũ attine: sane quõ motu moueat supius explicauimus: dũ. s. motus oẽs a primo motu depẽdẽt: sicut a motu cordis aĩalis motus. Videamus igr q̃tũ spectat ad motũ/an aliæ aliter stellæ moueãt: & an eædem alias aliter: tũ de luce uidebimus. Differũt motus syderũ triplici rõne: Primum q; alia uelocius mouent alia tardius. Secũdo q; hæc plurib9 illa motib9 pauciorib9. Tertio p situ regiõis in q̃ mouent q; hæc illis sublimiores obtinẽt sedes: & ampliora spacia pagũt: Aristoteles multi/tudinẽ motuũ & paucitatẽ ptiere nõ putat ad effectarũ siue motarũ rerũ diuersitatẽ. Sed p dignitate mouẽtiũ fieri ut qd nobilior paucis ignobilior nõ nisi multis mo tibus assequat. De uelocitate tarditateq; eorũ nihil satis exploratũ. Nã Aureliũ Ma/crobius/imitatus antiqores affirmat pari passu pcedere oẽs planetas: cui sniæ suf/fragabit. Auenazra collocãs ĩ eadẽ sphæra solem/Venerẽ/& Mercuriũ epicclioũ sedibus sepatos: q uero faciũt illos inæq̃les iter se digladiant. Nã Alpetragius q ui/dentur uelociores eos astruit esse tardiores: Cõtra alii restitutionis tẽpus obseruãt. Q uod oino fallat necesse est: nisi qs pportionẽ moraũ spaciorũq; pẽsiculati exa/minauerit. Veru utcũq; se res hẽat: siqdẽ motu calefaciũt uelociore motu magis ca/lefaciẽt. Q uod aũt ad istã quã dicebamus principalitatẽ motuũ attinet nullã põt hoc facere uarietatẽ/qñ motus inferiores a cæli motu depẽdẽt. Q uatenus ille primus & circularis motus ita ut nihil referat segnior aut cõcitatior. Non moueretur lapis deorsũ/aut sursũ ignis qescẽte cælo: sed nõ ocius an descẽdit ille aut hic ascẽdit/qa cælũ rapidius reuoluat: tm̃ habet inde ut moueat sicut a natura uniuersali uegetãte quẽlibet motũ. Spẽm motus a sua sba remissionẽ & intẽtionẽ/a mouẽte ab ipetu a figura/a similibus aliis cõdictiõibus habet. Proinde nõ aliter nos mouebit Saturnus qa tardius ipse mouet/q̃ Mars q rapidior existimat: nã qd dicũt astrologi sçrius dare

Aristote.

Macrob.

Auenaz.

Alpetra.

segniores planetas quæ largiunt̃ postea cõfutabit̃. Nũc dari nihil aliud ab eis per motũ suũ defendim9q̃ ut ipsi quoq; moueamur: qd̃ certe nõ aliter fit ab eis: siue tardi9 ipsi siue ueloci9 circũagant̃: porro de eodẽ planeta nõ ẽ ꝙ ãbigam9 diuersis nos ab illo moueri modis qa aliter alias ipse moueat̃ qñ firmũ phõꝝ dogma ẽ eẽ mot9 cælestes sibi similes semp/sibiq; pares nec supprimere cursũ sydera aut uertere licet hoc ita uideat̃ nobis/id qd̃ ad ecẽtricos circulos: uel ad diuersos mot9 cõtra se nitẽtes: uel ad alia id genus refert̃ a mathematicis. Tantũ ista posset esse diuersitas ut ꝑ epicclioꝝ ima delati fœlicius nos afficerẽt utpote ꝓpinqores/qd̃ astrologoꝝ tñ decretis poti9 dissonat q̃ cõsentiat/ut ĩ sequẽtib9 lati9 explicabit̃: de dignitate graduq; motoꝝ siue corpoꝝ quæ mouent̃ qõ ẽ idẽ oẽs faciãt pariter in his reb9 quæ fiũt: an ali9 motor aliud. Sũt.n.q putẽt totũ qd̃ fit a ꝓxĩa fieri cã/nec aliud agere supiora: q̃ ut ipsam ꝓximã cãm moueãt ad agẽdũ/tot ĩterpositis a natura mediis cãis nõ ut alid̃ alia faciat/sed ut ordĩe suo res efficiat̃ cũ nec fieri effect9 nisi a cognata cã possit: & illa inefficatior ꝓ materiæ uĩculis qb9 ĩferiora stricti9 obligant̃/q̃ ut nõ mota moueat quæ cũ rursus statĩ a nobilissimis & supremis cãis moueri nõ possit ĩtercedere tot oportuit medias/quot ĩ ordine cãꝝ dignitatũ grad9 ĩtercedebãt: q̃re credũt hi a tot idẽ fieri cãis/nõ ꝙ opis ꝑtẽ aliã sibi alia uẽdicet cũ eẽntiali inuicẽ nexu colligant̃: sed qm̃ ut idẽ agãt alia necessario de triplici serie mouet̃ ab alia. Sũt cõtra qui uelint nõ idẽ facere in his quæ fiũt supiorẽ cãm & inferiorẽ sed ꝓ gradib9 ꝑfectionũ q̃s s b̃a cõtinet opis/illã a causis quoq; depẽdere gradatim ĩter se ordinis ꝓfectiõe distãtib9 ꝓpterea rõnẽ in ope cõmuniorẽ ad cãm ꝑtinere magis cõem/hoc est in efficiẽdo sicut præstãtiorẽ ita magis uniuersalẽ: atq; ita quæ fiũt hr̃e ꝙ sunt a deo/ꝙ sint substãtiæ/a cã quæ deinceps/rursus ꝙ sũt corpora ab ea quæ cõsequit̃ donec ad ꝓpriã deueniat̃ rei spẽm & naturã: quæ ad ipsam quoq; ꝓpriã & ꝓximã cãm referat̃: utrũuis aũt sentiamus patet ne dum indiuiduas sed nec specificas reꝝ differentias a cælestibus esse: quatenus istã motus efficientiã cõsideramus.

Questio Opinio

Alia opinio.

Dr̃ia ĩter actionẽ stellaꝝ in nos ꝑ motũ & per lumen.

Caput X Stellas alias a sole & luna aut nihil aut certe parũ in nos agere.

Diximꝰ de motu: reliquũ ẽ de lumine: sed aduertere pri9 oportet dr̃ias q̃sdã ĩter actionẽ stellaꝝ in nos ꝑ motũ ab ea quæ fit ꝑ lumẽ: illi9 uirtus a mouẽte magis aĩa q̃ a moto corpore: hui9 ab ipso corpe planetæ: ille sphæraꝝ potiusq̃ astroꝝ: hæc astroꝝ credit̃ potiusq̃ sphæraꝝ: in illa depẽdẽt a supiorib9 inferiora cũ nulli sit dubiũ motu primi orbis subditos planetas. & cũ reliqs solẽ circũagi. De lumine cõtra putat̃ cõsentiẽtib9 fere phĩs nõ mõ lunã sed reliquas quoq; stellas a sole illuminari: plus itẽ mouẽt nos quæ sũt altiora/qñ in illoꝝ uirtute cætera mouẽt sed luminis in nos si alia paria sint de loco ꝓpinqore potẽtior est influẽtia: sed nec liquet/ut declarabimus agãt ne in nos lumina corpoꝝ supioꝝ an lunæ tm̃ & solis/cætera hucusq; cũ efficatia nõ ꝑtingãt/ob lucẽtiũ corpoꝝ uel paruitatẽ uel distãtiã: de motu dubiũ nõ est/in quo (ut diximus) supiora potiora sũt: ex qb9 oĩbus colligi põt qd̃ a phĩs dicit̃ ordine quodã essentiali seriẽ q̃siq; cathenã causaꝝ inuicẽ necti pẽdereq; deorsũ: ad hãc maxĩe motus efficiẽtiã ꝑtinere/qñ hoc agmen ordoq; causaꝝ & in mouẽtib9 magis animis ĩtelligit̃ q̃ in corpib9/& ꝓpriũ eius est ut a primis scd̃a depẽdeãt & supior cã plus hẽat uiriũ & ꝑtãtis q̃ quelibet inferioꝝ ne dũ cesset supior & inferior agat: nõ tñ negam9 hr̃e calorẽ solis ad seminales calores rõnẽ causæ in essentiali ordine supioris/sed nõ ultra ꝓtẽdit̃ iste ordo: q̃re nõ est

hic illa ducta a prio ad ifimũ p itermedios gradus cõſpicatio cauſaꝝ de q̃ loquũt: ſed in mouẽtiũ/q̃tenus ſũt mouẽtia/ſerie/cõpleti9 iueniẽt: eſt tñ utrobiq; q̃ternariũ fere obſeruare pgreſſum: in motu primũ obtinet locũ ſphæra illa uel uniuerſũ qd diurna agitatiõe reuoluit/uñ cæteris quoq; motus iſte cõicat. Seqt chorus planetaꝝ ſup polos ſigniferi currẽs ĩ aduerſũ/nec ĩ eo ſũt plures gradus diſtinguẽdi/qm̃ iuicẽ nec mouent/nec mouẽt: q̃re q̃ſi mobile unũ ſicut a prio mobili rapit/ita mouet ſuo quoq; motu q diuerſitatis dicit a Platone mouet æthera inq̃ aerẽq; ſupremũ uñ q̃rto quoq; gradu motus ad nos & inferiora corpa puenit dũ uegetant inde reꝝ naturaliũ pticulares oẽs mot9. In lumine qd cũ dico (calorẽ a lumie pfluẽtẽ/ſemp itelligo) fõs toti9 influxus oculus mũdi ſol/hic illuminat lunã/luna afficit aerẽ/aer oĩa corpa quæ ſub aere & in aere uiuũt eſt. Sed iſta diuerſitas q a mobili prio mouemur p planetas/a ſole aliter q̃ p lunã illuminamur: quæ nos oĩa ob id potiſſimũ recẽſemus/ut priuſq̃ ſermo de dñia inſyderaliũ fluxuũ hẽat/ſciamus nõ cõſtare/pingãt ne q̃leſcũq; ſint illi ſupiores influxus ad noſtrã regionẽ/ſed qd de minutiorib9 qbuſdã ſtellis credit ab aſtrologis credi poſſit de oĩb9 ẽt planetis præter ſolẽ & lunã cui qm̃ opĩoni obſtare poterat id in primis q cæleſtia corpa cauſæ ſint eſſentiales inferioꝝ reꝝ ĩ quo ordine nulla ceſſare poſſit/uolui declarare hũc ordinẽ nõ ad corpa illuminãtia: ſed ad mouẽtes uirtutes poti9 ptinere: nã fruſtra cõdita a deo ſydera quoꝝ nõ pſentiant afflatus aſtrologi dicere nõ pñt/ne illa ſint fruſtra/de q/bus hoc ipſũ ultro cõfitent alioqn forſitã nec cãdelabrũ hoc ſublime tot lumib9 radiãs fem̃ ob id prio putãt ut nocturnis nñis oculis lucẽ afferẽs luſtret lucifugis hĩtata cubilia talpis: ſed cur ĩqes tot ſydera/ſi nobis ſol un9 lunaq; ſufficiũt: hoc cæleſti naturæ cõuẽiebat hoc reꝝ ordo/hoc uniuerſi toti9 pfectio poſtulabat/nec ſi nõ oĩa nos illũinãt ſeqt ut nõ ali9 inde nob & uſus & cõmoditas eẽ poſſit. Auerodã ſic argumẽtat. Agũt ĩ nos ſol & luna/igĩ cætera cũ ſint oĩa eiuſdẽ naturæ: placet ſpẽs argumẽtatiõis: & Ariſtotelẽ ſapit q ſic quoq; argumẽtat: luna nõ mouet pprio motu ſed cũ ſphæra qd ei9 maculæ declarãt: idẽ ergo de cæteris iudicãdũ cũ una natura oĩum cæleſtiũ. Quare nos iiſdẽ ueſtigiis inſiſtẽtes ita colligem9. Sol calefacit/igĩ lũa qa ſũt oẽs eadẽ natura: & recte nos qdẽ colligem9: qm̃ hoc tñ rõ pbat eẽ eaſdẽ oĩum cõditiões: q̃ten9 abſolute ad ſe cõſiderãt/ſed cũ ad alias cõparas: qm̃ nõ eodẽ mõ cõpant rõ uacillat: qm̃ ſi eadẽ qdẽ ſua natura factur9 ẽ ſol quæ Saturn9 ñ ſeqt ut uterq; erga nos idẽ faciat/qa alter ut ppinqu9 alter ut remot9 nobis cõpat. Sic q dicerẽt agere in nos tm̃ ſolẽ & lunã hñt q̃s afferãt rõnes ſuæ ſuſpitiõis licet ĩ oĩb9 ſit cæleſtib9 eadẽ natura: nã luminis efficacẽ ĩ nos actionẽ tres præcipue faciũt lucẽtis corpis cõditões magnitudo dẽſitas & ppinqtas/hæc ĩ ſole cõcurrũt oĩa præcellẽter nã & pxim9 nob præſerti ſi ſupra lunã collocat qd ueteres & poſt Ptolemæũ Ieber Theõq; cõtẽdũt & corpe ita uaſto ut maximã ſtellaꝝ pl9 ſexq̃ltera ppõe ſupet/Tũ dẽſiſſima luce cõſpicit oĩum fulgẽtiſſim9. Luna adeo nñis regiõib9 ẽ finitima ut ñ poſſit ñ afficere quæ ẽt cõtigit inde lux ei9 efficax neceſſario quæ ñ alia fere q̃ ſolaris has nõ ita cõditões ĩ aliis repias ut qd de luna ſoleq; cõceſſeris nequeas de reliqs nõ cõcedere. Sed obſtabit forſitã ĩ octauæ ſphæræ lumib9 ẽt maximis ipſa diſtãtia obſtabit eadẽ ĩ Saturno Ioueq; ſyderib9 quæ ſicut terræ ppiqora ita ẽt illis minora ſũt. tradũt. n. maxie hærẽtes ſtellæ terræ molẽ cẽties ſeptieſq; cõtinere: at Iuppiter nonageſies qnqes Saturn9 nonageſies tm̃ & ſemel: quæ nõ ſũt dicta tñ ſcrupuloſiſ/

Solutio

Rõ Auerodam

Rõ Auerodã uertitur cõtra aſtrologos

Tria actionẽ lucis in nos efficacẽ reddere Ptole. Ieber Theon

Cõcurrũt tria illa ĩ ſole

sime/& si seqmur expiētiā uidem9 hærētiū illaꝝ:q̄q̄ adeo uastæ magnitudinis:ra/ dios nocte nō ꝑsentiri/ēt si cū illis supra finitorē Saturnus & Iuppiter nos irradiēt Mars lōge magis corpe decrescit q̄ situ ꝓpīq̄t/nā ꝓportionē hēt ad terrā sexq̄ltera paulo maiorē:ut un9 sol cētū fere martes īcludat.est.n.sol terra maior cēties sexa/ gesies sexies:ꝓinde cur absurdissima dixerit q sensu testāte uires solis ī corpa fassus credat fieri posse ut uires ad hæc Martii syderis nō ꝑtīgāt tāto illlo minoris & re/ motioris itē a terra:credat idē de stella ueneris remotiore forsitā ēt a nobis q̄ sit sol: certe lōge minore q̄ sit ipsa ēt terra cui9nec ꝑs uigesima eē putat̄:nā mercuri9luna minor sicut a nobis quoq; distātior.Q uare qd miꝝ ꝙ hic quoq; tā paꝝ sentiat̄ q̄ ra ro quoq; cōspicit̄/cui tñ astrologi tribuere plurimū solēt. Sed & ita putātib9asti pulari uidet̄ Aristoteles:q qdē cū de motu agit oīum meminit ut ī lib.de cælo & supremi maxīe mot9ut ī postremo philosophicæ ausculatōis:qm̄.s.mouent̄ ab his motib9oīa corpa/cū uero de calore illo uiuifico fouēte reꝝ gñatiōes ꝑficiēteq; lo/ quit̄ aut tm̄ solis ut cū a sole & hoīe gñari hoīem dixit:aut solis & lunæ/ut ī libris de aīaliū gñatiōe/facit mētionē/ut si qs hāc Aristotelis opīonē fuisse cōtēdat:nul/ lis possit eius phīæ dictis refutari.Nos nō tā illud/q̄ hoc asseueram9/qcqd deorsū ꝑuēit a syderib9 aliis/id ꝑtenue ꝑexiguū eē ut si forte syderꝝ lumib9 nocturnis aer nō nihil mitescat quo fiat gñatiōi accōmodatior.q̄q̄ si qs gñationē oēm uni soli re/ ferat acceptā possit ita decernere/ut qd̄ lumine suo ꝑ diē sol opat̄/opet̄ & nocte ꝑ id lumē ad lunā q̄si speculū repcussū/uñ reflectat̄ ad terrā/natura uices has sapiē/ tissime disponēte/qm̄ ferre iugiter solis radios ībecillitas terrena ñ possit:q̄re nocte per lunā illos excipiat fractiores ībecilliores ꝓptereaq; suæ infirmitati magis accō/ modatos:ut nec plane deserant̄ luce uegetali/nec sub illi9iteꝝ plenitudinē q̄si fati/ scāt quo pacto ēt salutari9ad nos primo uere sol reddit postq̄ tota hyeme ꝓcul fuit/ q̄ si ꝓpe nos semꝑ assiduus hītasset/qn adeo premit̄ bono cæli si nimiū sit nr̄a fra/ gilitas ut nec luna ipsa se tota solares semꝑ radios nobis refundat/sed nūc parcius/ nūc uberius ꝓ suis ad solē schematismis/quos ad eā utilitatē diuina cura sic ordi/ nauit/qñ nec ꝓpria luce ob eā cām ꝓximū nobis sydus īpleuit. Si igit̄ totā naturā circūspicias nullū uidebis ab ea īdiciū dari foueri a se res īferiores alio calore q̄ so/ lis.qd̄ sicut ꝑtinaciter nō defendim9 & ī cōsortiū hui9officii stellas multis hoc phīs opinātib9admittere nō recusam9:ita coarguim9astrologos putātes ī aliq̄ genitura (si ꝑtinēt ad stellas hoīum genituræ)principatū īterdū deberi planetis aliis/post/ hīto sole uel luna.siue diurna siue nocturna fuerit genitura.sicut ipsum quoq; solē opprimi radiis alioꝝ/& male affici posse putāt ut q̄si un9 e numero ī ordinē plane redigat̄/ueꝝ de his postea/nūc tm̄ admonem9 magis ab euidētia sensūq; redargui qui plurimū post stellas alias a sole credūt in ꝑmutādis inferioribus/q̄ q fere nihil eas posse cōtēdūt/totā hāc sicut illustrationē ita uegetationē inferioris mūdi phœ/ beæ lampadi tribuētes unde nobis per noctē lucerna quoq; lunaris accenditur.

Quātitas syderis Maxīaꝝ horrētiū stellaꝝ. Iouis Saturni Martis Solis Veneris Mercu: Cōfirmatio huius opīonis per Aristotelem Aristotiles Opinio Pici. Colorat̄ aptissime snīa quæ supra afferebat̄.

Magis ueros uideri q nihil stellis tribuūt q̄ q multum

Caput XI Quo pacto stellæ eadem alias aliter in nos agere possint.

u Erū dem9astrologis & nobis quoq; nō id magnope ꝑnegātib9/defluere a stellis oībus aliqd/in nos restat examinādū qd̄ illoꝝ obiectio postulabat: an idē eadē sēp/an idē quoq; diuersæ largiāt̄/ut si nō idē/uideam9 an ex illa diuersitate uarient̄ quoq; īferiores effect9 ꝓprias eē uires unicuiq; stellæ præter motū & lumē ī q̄rta rōne ꝓbāt ex cæli nobilitate uiribusq; corpoꝝ quorūdā quæ a

cælo eē putant̄:has itaq; ibi dissoluem9.hic tm̄ ꝓ rōne ipsā stellaꝝ afferūt diuersi/
tatē ut cū stella differat a stella:sintq; oīb9 lux motusq; cōes hēant necessario præ/
Paulus apo. ter hæc ꝓpria quædā qb9 īuicē differāt.sed Paul9 dixit stella differt a stella claritate
qd igr̄ si quēadmodū cū sit oīb9 circularis mot9 cōis/ita differūt motu ut hæc uelo
cius/illa tardi9 moueāt̄ (q̄q̄ nec hoc ipsū cōcedat̄ ab oīb9 pariter sit de luce/ut.s.lu
Opinio ce cōueniāt/lucis cōditiōib9 differāt:dū cōpactior copiosior/cōtra rarior uel tenu/
ior lux unius syderis q̄ alteri9:erit.n.q credat plus a sphæra ēt sua/stellā/q̄ a stella
stellā eē diuersā nec aliter tn̄ illa differūt q̄ raritate dēsitateq; qd̄ si recipiat̄ cōsequē
ter putabit̄ nō aliter eoꝝ actionē ī nos uariari/quā ut quæ dēsiora/maiora/ꝓpin/
q̄ora/plus ea lucis/plus caloris effūdāt/min9 quæ rariora/minora/remotiora/de/
niq; idē eē spiramē ab oīb9 calidæ lucis lucidiq; caloris:unde salus/uita/fomētūq;
corpib9 tātūq; differre/ꝙ ab aliis tenuius:ab aliis exuberāti9:ab his comin9/& ab
illis emin9 inspirat̄.Cæteꝝ de eadē stella qd decernem9 ꝓ sui mot9 ꝑpetua uolubi/
litate:porro snīa ꝑipatheticoꝝ est stellas nō mutare qualitatē/sed locū præter lunā
quæ lumīe fulgēs mutuatitio ꝓ suis ad solē cōuersiōib9 plus minus idētidē illumi/
natur.Quare ꝓ uersura quā fecerit a sole lumē nobis uberius partiusq; refūdet &
cū lumine suo calorē:sic destituit fere nos ī nouilunio parte qua nos respicit desti/
tuta lucib9:fouet amplius & calefacit/in plenilunio:sicut adolescēs magis/minus
decrescēs quæ uarietas in syderib9 eē nō pōt luce stabili ꝓpriaq; fulgētib9:ꝓpterea
mutationū fere omniū quæ frequētius accidūt corporib9/si q̄ cælitus cā/solet esse
de luna qa mutabilis ipsa nō mō situ/sed q̄litate ꝓxime nos cōtingit aliis planetis
sola ꝑ motū locoꝝ mutatio fit/unde uarietas influendi nō alia q̄ ut intētius remis/
siusq; nos afficiāt/quatenus huc illuc migrantes fiūt nobis ꝓpinqores/& remotio/
res.Dulplex aūt illis motus/uniuersalis & ꝓprius:uehit ad nos illa quottidie mo/
tus uniuersalis supra terrā extollens:eripitq; quottidie ducēs sub occasū.unde pri/
mū diuersitas agēdi/ꝙ de fastigio fortissimos radios eiaculant̄ qa rectiores cadūt
ad ꝑpendiculū/quare quāto magis culmini ꝓximāt/tanto potētius nos afficiunt/
quāto magis inde descēdūt/imbecillius:sub terrā mersi possint in nos aliqd nec ne
An stellæ discutiēdū.Nā cū ꝓpe finitorē nōdū plane nobis eripiunt̄/possunt aliqd certe/li/
sub terrā cet ꝑ exiguū/radiis adhuc ad nos ex obliquo ꝑuenientib9.Cæteꝝ cū terræ latebris
merse in penitus latēt & a nobis longius auferunt̄/si nihil posse credidero/sensus suffraga/
nos aliqd bitur rōne nō repugnante:si qdē credi qui pōt aliter? Si ueꝝ qd̄ hactenus defende/
possint bamus nihil ad nos a cælo nisi luce uehēte ꝑuenire.Quod Auicēna quoq; dixit in
Auicēna libris metheorologicis lumē uocās uehiculū uirtutū oīum cælestiū:& Albert9 ī li
Albert9. bro de sōno uigiliaq; cōfirmauit:quo circa sicut lumē ad nos tūc nō ꝑtīgit/ita nec
ulla uirtus utiq; ꝑtinget:solū solē:ad eē nobis & nocte dicem9 eā ob cām ꝙ sororē
uicariā faciēs ꝑ impressum illi splēdorē nobis affulget/nisi forsitā illud quoq; dici
possit cū sit aer iste supior inferiori cōtinuus/de solis ibi pn̄tia non nihil istū quoq;
aerē sic foueri ut futurus frigidior sit si nullus oīno sol/nullā aeris partē illuminet:
sed hoc ipsū si qcq̄ est/q̄ sit fere nihil oculi tractusq; renunciabūt astrologi si q̄s sibi
somniauere uirtutes qb9 tota terræ moles nihil obstat saltē nec in somno sic delirēt
ut nō cōcedāt has uirtutes īprimi nobis purius & efficacius cū ꝑ aerē tm̄ ambientē
nos effundunt̄/q̄ cū brutæ terræ dēsissima crassitudo tota illis est ꝑforāda.qd̄ qn̄
nō cōcedūt qs eos defenderet ab insania? putāt.n.syderꝝ uires duodecimo loco qui

ſupra finitorē ꝓximus oriēti ſeſe tollēs una tm̄ mãſiõe diſtat a ſũmo torpidas & ceſ
ſatrices & ibecillas: eaſdē in imo terræ uigoris & efficaciæ plurimũ hre: ſed eoꝝ er/
rores poſtea/nũc tm̄ qd decerni debeat ex rõne tractam9: dixim9 de motu uniuerſa
li. Motu ꝓprio plãetæ nũc ad auſtrũ ferũt/nũc ad aqlonē/qd & facere ſtellæ cre/
dũt hærẽtes/iunioꝝ ſniæ: facit idē ſol nõ ꝙ ab occupata ſemel orbita deflectat/ſed
ꝙ illa obliq̃/nũc ꝓximũ eũ nobis/nũc remotiorē reddit: ꝓximũ ĩ aqlone/remotũ ĩ
meridie/unde alia naſcit uarietas ĩfluēdi/ſiqdē maior efficacia radiis ĩclinãtib9 ad
nos/mior ſecedẽtib9 uerſus auſtrũ: præter hæc aut ſimilia his quæcũq; cogitant in
actiõe ſtellaꝝ diuerſitas/uana ꝓrſus & irrõnabilis: q̃lis ap d' aſtrologos ꝙ eãdē ſtel/
lã ꝓ locis duodeci/ꝓ ſignis quæ prætercurrit/ꝓ ſtellis uel hærẽtib9 uel errãtib9/q/
b9 certa rõne copulat iteruallis quos aſpect9 uocãt/affici aliter atq; aliter putãt: &
diuerſiſſimas ad ĩfluēdũ uires adipiſci/cõtra quẽ error tot9 ſe liber ſext9 accíget hic
tm̄ ꝓ initia capitis hui9 auctoritatẽ illis ꝓipatheticoꝝ obiiciem9 negãtiũ ĩ ſtellis mu
tationẽ aliã q̃ ſit9 præter q̃ ĩ lũa: nã ſi mutationẽ dũtaxat corruptricẽ & nocẽtẽ ex/
cludũt nõ oportuit lunã excludi qñ nec ipſa ſic mutat a ſole/q̃q̃ nec a noxiis/ut ui
debim9/aſtrologi mutatiõib9 ſydera liberãt labefactãtib9 & ſi nõ ſubãm uires tñ eo
rũ & facultates/ſed hæc poſtea: ill d' ãbigat qs de lũa recipiat ne plãetaꝝ alioꝝ ra/
dios ſicut ſolis. appet. n. ꝓbabile ꝓpea ꝙ ſua natura ſuſceptaculũ poti9 ĩcidẽtis lu/
cis/q̃ lucida/ſed & oĩum ĩfima uideat ad hoc min9 potiſſimũ eẽ pata: ueꝝ nec ma
ioꝝ auctoritas nec ipſe ſẽſus accedit ſiqdẽ coeũte lũa cũ ſole ſi tũc Iouis aut Mar/
tis radiis opponat uñ reddere nobis illoꝝ lumẽ pleni9 debet: nihil tñ hre radiorũ &
lucis agnoſcit. tetigim9 hãc qõnẽ qm̄ ſi de cæteris quoq; lumẽ hauriret: fierẽt erga
nos plãetæ efficaciores hac ẽt rõne ꝙ lũæ copularẽt/trãſmiſſa ꝓ eã ad nos uirtute
quæ ꝓ ſe min9 forſitã huc attĩgeret. ueꝝ ſi fieret hoc fieret aliter oĩo q̃ aſtrologi pu/
tãt: putãt. n. ei9 maxĩe ſyderis ad nos radios lunã traiicere cũ quo ſimul iuẽit. Ego
uero q̃to lõgi9 a ſydere luna digredit tãto plus luminis ſyderis ei9 cõicari nobis ꝓ
eã nõ dubito: tãto min9 q̃to min9 diſtãt minimũ aut certe nihil cũ nihil diſtãt. mo/
ueor euidẽti experiẽtia ꝙ iũcta ſoli nec ſolis radios ad nos trãſmittit mole corporis
ei9 maxĩe negotiũ ſaceſcẽte: quãto min9 igit radios alioꝝ: & ſolarib9 lõge tenuio/
res/& remotiores a lũa: uide q̃tũ fallant q fortunatã diẽ & genituram credũt qua lũa
cũ bñficis ſtellis cõgrediat/infortunatã q̃ cũ malis/cũ nõ aliud ſit illis cõgredi lu/
nã q̃ illoꝝ ĩfluxus ꝓ dẽſitudinẽ lũæ nobis ĩtercipi: forſitã aũt & ill d' hẽt rõnẽ ut ĩ ꝓ
mutãdis ĩferioribꝰ hẽat nõ nihil prærogatiuæ plãeta matutin9 ꝓpeaq; exoriẽs añ ſo
lẽ ſibi uẽdicet aerẽ priuſq̃ a ſole tot9 occupet. Sed hoc ſi qd eſt haud magnũ hẽre
momtũ põt. Reſtat examinãdũ an ex mixtura radioꝝ noua uis coaleſcat effectrix
opis noui qd' ſinguli ſeorſũ radii nõ efficerẽt. Plotin9 negat hãc radiis accidere poſ/
ſe temparatã ut eoꝝ coalitu noua uirt9 ſiue forma noua diſſultet: puto qm̄ radii nõ
corpora ſicut liquores/nec affixe corpibus q̃litates: quaꝝ more nec ĩ corpib9 ſuſci/
piũt ut. ſ. uel inficiãt ĩde uel ex habitu ſuo quoqũo ꝓmutent. Q uo circa uerisimi
le fit iſti philoſopho nõ uſu uenire radiis qd' plurimis qualitatib9/ut ex aliq̃ cõcre/
tione ſiue mixtura in aliã formã ex oĩbus coaleſcentẽ aliquãdo cõmutent: præſertĩ
cum hoc nõ ſine ĩteritu confluentiũ ad idẽ ſimpliciũ ꝓticulariũq; qualitatũ/ſoleat
euenire: quẽ in radiis nõ facile quis cogitabit. ꝙ ſi demus aſtrologis radios cõmi/
ſceri uel calores a radiis ꝓfluentes: illud aſſeueram9 radios oẽs miſceri ſemꝑ/nõ aũt

An luna recipiat radios aliorum planetaꝝ ſicut ſolis.

Cõiũctionẽ lunæ cũ ſyderib9 infortũatã potiuſq̃ fortũatã cẽ.

An ex mixtiõe radiorũ noua uis coaleſcat

Plotinus

quasi esse asymbolos q̄ aliis ꝑ eos quos nūc uocāt aspectus mīme fœderēt̄. q̄re mixtura præsentis horæ/momēti/āni/mēsis/diei nō uariat ab alterius tēporis radiosa mixtiōe præterq̄ his de causis q̄bus uariari syderꝝ actiōes exposuim⁹: ut sit aliud. s. noctis: aliud diei tēperamentū: aliud recedētibus astris ad meridiē: aliud inclināti/bus ad aquilonē: unde sola caloris exoritur intentio atq; remissio.

Caput XII Quæ effectuū uarietas in cælū redigi possit & quæ nō.

In mixtione radioꝝ est aliqd sb̄stātiale & aliqd accidētale substātialia in cælo. Accidentale.

Ogitem⁹ oīum radioꝝ mixtionē ī aere/ī ea ē aliqd q̄si dixeris subāle/aliqd q̄si accn̄tale: subāle ē eē unū lumē siue unū calorē ex oīb⁹ cæli lūinib⁹ uel cōgregatū uel resultātē: & hoc qdē ꝑpetuū & īmutabile ē. Sed ꝙ hic qdē radi⁹ ī eo nūc fit ītētior/ali⁹ sit remissior accn̄tale ē/mutaturq; subīde pro cælestiū corporꝝ iugi mutatōe. Rō distictōis isti⁹ nr̄æ facile patet. &. n. ī cælo qd̄ scim⁹ hui⁹ caloris eē prīcipiū/aliqd̄ subāle dici pōt: sicut subālia dicim⁹ eē quæ subām rei cō/sequūt̄ īsepabiliter/talia sūt īmarcessibile corpus/& primū oīum corporꝝ circula/ris figura/mot⁹ ī orbē: & cū suo calore lumē oīa uegetās: & siqdē ꝓprias hn̄t syde/ra ptātes sūt illæ ēt uites syderꝝ subāles. Est aliqd rursus ī cælo & stellis sicut uaria/bile/ita accn̄tale/ut in oībus astris sola mutatio situ: atq; ī luna uicissitudo lucis. ꝙ igit̄ ī mixtura ē radioꝝ subālia cæli cōsequēs/dicim⁹ subāle: qd̄ accn̄talia accn̄ta/le/ut cōplecti qdē saturniā ptātē & iouiā & solarē cæterasq; similiter subāliter sit in ea. sed has hr̄e ītentiores uel remissiores illas: ꝓ radioꝝ uarietate accn̄taliter dr̄. Ad/iut⁹ igr̄ Socrates ista uirtute supiori quæ nō ē uirt⁹ utiq; mutabilis/alioqn semp nō adesset agētib⁹ oīa cāis ut adesse cōspicit̄ adiut⁹ in q̄ ab ea generat hoīem quatenus hō ē. & hūc hoīem q̄ten⁹ hoc semīe & ex hac materia generat: quare ad hāc effect⁹ subālē cōditionē siue naturā siue caracterē īdiuiduū spectes īdifferēs quælibet cō/stellatio ē: ꝙ uero ex cōstellatōis diuersitate/hoc ē uario syderꝝ statu hītudineq; ad terrā pl⁹ minusue caloris ī aerē effūdit̄: & ꝓ alia radioꝝ mixtura noua calidæ lu/cis ꝓportio mēsuraq; dissultat hoc ē ꝙ accn̄tale ī cælestib⁹ accn̄talē quoq; ī effectis reb⁹ facit diuersitatē ut siqs dicat ī plenilunio fieri meliorē cōceptū & crescēte luna pl⁹ augescere fœtū: & sub tēpato cæli statu meli⁹ affici semīa ꝑpeaq; meliorē quoq; sobolē ꝓcreari hoc gen⁹ illa diuersitas q̄ de cælestiū uaria pōne ī substātiis generā/dis eē pōt: quā accn̄talē dicim⁹ & aduētitiā qm̄ ut declarauim⁹ ipsa ꝓpria subālisq; nota cōcepti fœt⁹ de suo prīcipio ꝓxīo subāliq; materia sua depēdet/tū ad accn̄ta/les quoq; ꝓprietates pl⁹ accn̄tia seminis & materiæ faciūt: utpote cognatiora ꝓxi/miora ītimioraq; q̄ extrīseca dispō aeris ābiētis: id qd̄ expiētia quottidie māifestat/ita ut siqs pro parētū seminib⁹ fili⁹ nō effingat̄/& īde ducat suā similitudinē mon/stris enūerādū dicat Aristo. Proīde nihil nobis obstiterit uniuersales tm̄ cās sydera faciētib⁹ & effect⁹ distictionē quærētib⁹ a cā secūdaria/qd̄ uaria syderꝝ dispō ꝓ mu tatōib⁹ aeris corpū uel gēitoꝝ iā uel gn̄andoꝝ uariar̄ dispōnē aliquo mō possit/qn̄ ut dixim⁹ hæc accedēs extrīsecus & gn̄alis ualde mutatio ē. Ea uero quæ ꝑtinēt ad subām ꝙ q̄litates ītimas magis & ꝓpi⁹ a ꝓpriis īdubie trahit originē: ꝑpeaq; de cæ lo ꝓuideri nullo mō pōt: & hoc qdē ueꝝ ī corpis reb⁹ quæ ꝑfecta subā sūt/qb⁹ oīb⁹ adsūt efficiētes ꝓxīæ cāæ: uel qd̄ illis ꝓportiōe rn̄det ut ī his quæ generāt̄ ex putre/factiōe & mixtis inaīatis de qb⁹ ī q̄rtæ rōnis solutiōe dicem⁹. Sed. n. aeris mutatio nes ad calorē & frigus hūorēq; & siccitatē nulla media cā facere cælū pōt: q̄s ideo tamē uniuersaliter facit: qm̄ ex se tm̄ salubriter calefaciēs facit cætera ex accn̄ti pro

Aristote.

cõditiõe materiæ sicut uno eodẽq; calore durescit lim9 & cæra liquescit: & sub eo/
dẽ sole litea dũ lauãt' albescũt: & lauãtis iterĩ facies denigrat'. Cæterq; qm̃ hæc acci/
dẽtalis mutatio ẽ plurimũ ĩ ea põt: id qd' ĩ cælesti cõstellatiõe accẽtale uocauimus:
hoc ẽ sydeq; posit9 & habitudo uñ uis radioq; itẽdit' atq; remittit': ppeaq; pl9 min9
ĩ acrẽ calor iualescit. s. ob hoc ipsũ p uario solis flexu uariãt q̃ttuor ãni tpa & oriẽs
atq; occidẽs: ascẽdẽs atq; descẽdẽs easdẽ fere facit ĩ die q̃ttuor mutatões. Sũt ãt iter
has prĩas corporq; q̃litates: & inaiata mixta mediũ q̃si locũ sortitæ metheorologicæ
ĩpressiões: q̃rq; ẽt efficiẽs cã cælũ iferiora materia sũt: uñ pl9 earq; diuersitas q̃ corpo
rũ pfectorq; a cælesti dispõne depẽdet. Sic ut uere & autũno fere fiũt tõitrua/æstate
grãdies/hyeme niues & pluuiæ min9 ãt q̃ absolute ipsæ q̃ttuor q̃litates qñqdẽ has
facit radi9 in materiã lapsus sua uirtute illæ mouẽt' qdẽ radio: sed de materia infe/
riore cõcrescũt. Quapp p illi9 plurimũ cõditõe uariãt': ut ĩ tractatu tertiæ rõnis la
ti9 explicabim9. At pfectæ substãtiæ quæ nõ solũ materiã sed & ppriã hñt efficiẽ/
tẽ cãm qcqd (ut sæpe idẽ repetat') subãle ppriũq; sortiũt'/a ppriis hñt cãis cælo p ĩ
mobilẽ suũ ĩfluxũ ut uniuersali cã coopante pmutabilẽ uero nõ nihil extrĩsecã aliq̃
generaléq; ualde mutationẽ faciẽte: de q̃ tñ astrologi dicere nihil ẽt pñt: qppe quæ
nec a cãis cælestib9 q̃s finxerũt: nec ab hora natali: sed ab aliis principiis pẽdeat: ut
postea declarabim9: nã nũc qdẽ id trm̃ iuestigam9 qd efficiat. s. cælũ qd nõ efficiat.
Hæc igĩ ĩtelligẽs quæ disseruim9 Aurel: 9 Aug. nõ usqq̃q; dixit absurde putari pos Augu.
se ad solas corpũ dĩas afflat9 quosdã ualere sydereos nõ asseruit: ita eẽ nõ accusauit
aliter sẽtiẽtes: sed eleuauit culpã sic opinãtiũ eã nõ tã absurdã opiõnẽ q̃ nõ usqq̃q;
absurdã eẽ pnũciãs id qd' tñ de qb9 ẽt corporq; differẽtiis eẽt ĩtelligẽdũ explicatur9
adiũxit: sicut ĩ solarib9 accessib9 & decessib9 uidem9 ipsi9 ãni tpa uariari & lũarib9
ĩcremẽtis atq; decremẽtis augeri & minui quædã genera rerq: sicut echĩnos & chõ/
chas & mirabiles æstus oceani: Hæc illi9 uerba ĩ qb9 nihil uides ãnumeratũ qd' ad
pfectæ alicui9 sbstãtiæ faciat gñationẽ q̃rq; diuersitates q̃q̃ maxĩe corpales ad stellas
referri nõ debere: sed pxĩas cãs stati admõitur9 adiecit: qd tñ ad corp9 q̃ corpis se/
xus: & tñ sub eadẽ positiõe sydeq; diuersi sex9 gemini cõcipi potuerũt. Hæc ibi pau
loãte supra cõfirmãs eãdẽ sniam pbauerat Hippocratẽ ex ppriis & secũdariis cãis Hippo/
rõnẽ reddẽtẽ q̃ duo frẽs simul ægrotarẽt simulq; cõualescerẽt. Possidoniũ uero nõ crates
pbauerat ad cõstellatiõis parilitatẽ id referẽtẽ acceptabilior inqt multo cõiectura Possido/
medicinalis qm̃ parẽtes ut erãt corpe affecti dũ cõcũberent ita primordia cõcepto/ nius.
rũ affici potuerũt: ut cõsecutis ex mrno corpe priorib9 ĩcremẽtis paris ualitudinis Verba
nascerẽt': deĩde ĩ una domo eisdẽ alimẽtis nutriti/ubi aerẽ/& loci põnẽ & uini aq̃ Aug. qn
rũ plurimũ ualere ad corp9 uel bene uel male accipiẽdũ medicina testat'/eisdẽ ẽt to de ci/
exercitatiõib9 assuefacti/tã similia corpa gererẽt/ut ẽt ad ægrotãdũ uno tpe eisdẽ ui. dei
causis similiter mouerẽt': ad cõstitutionẽ uero id cæli sydeũue referre qñ cõcepti si
ue nati sunt nescio cui9 sit insolẽtiæ: Hæc nr̃ Augu. cui9 ipsa uerba prætexuimus:
q̃ multi id trm̃ ex eo intelligẽtes usurpatũ sæpius a nostris/nõ absurde corporq; dif/
ferẽtias ad afflatus sydereos ptinere/putãt opiatũ Augustinũ oẽm effectuũ corpo
raliũ diuersitatẽ esse a cælo/pindeq; de illis Augustino cõsentiẽte astrologos posse
uaticinari/paq; memores nihil tã dici merito posse corporale/q̃ corporis ipsi9 tẽpe
ramẽtũ: cuius tamẽ causas in cælo quærẽtes insolẽtiæ titulo taxãt' ab Augustino.

Caput XIII Solem multa operari quæ ab aliis stellis fieri astrologi putãt.

Rimã astrologorꝫ argumẽtationẽ retorquẽtes ĩ eos declarauimus lõga di
p gressione/sed necessaria qd ĩ nos ageret cælũ & cælestiũ actio qũo uaria/
ret siue stellas ipsas siue materiã suscipiẽtẽ cõsiderem9. Vnde palã factũ ẽ
eẽ cælũ cãm uniuersalẽ nec effectuũ distinctionẽ præsertĩ pricipalẽ substãtialẽq; i/
de eẽ petẽdã. Nũc ordine cõueniẽti q̃si gradu facto p ea quæ disputauim9 secũdæ
rõni soluẽdæ man9admoliemur: qm̃.ſ.depræhẽdit uariari dispõnes iferiorꝫ corpũ
ad solis & lũæ uarias ad nos hitudĩes idẽ aliis de reb9& plãetis cõtẽdebãt eẽ credẽ/
dũ, nã uices iqũt q̃ttuor tporꝫ p solares ãfract9& oĩum corporꝫ stat9cũ ex illa uicis
situdĩe/tũ p lũarib9 ĩcremẽtis decremẽtisq; uariat. qd igit duo.ſ.sunt quæ colligi
putãt ex his: primũ ut sicut echĩos/cõchas/oceanũ/corpũ hũiditates/ad curricula
lũæ uidem9 ĩmutari/gñaliterq; terrenã molẽ p solis ãnua reuolutiõe piter & diur/
na: ita de cæteris quoq; reb9assẽtiamur eas stellis euictas ab illis gubernari. Alterꝫ
ut mãifesta solis & lũæ ptãs ĩ pmutãda sublũari materia/cogat idẽ nos credere de
radiis aliorꝫ syderꝫ/hoc ẽ illis quoq; q̃q̃ occultiorẽ/uĩ tñ iesse magnã ĩ pmutãdis re
b9& multipliciter afficiẽdis. Nos neutrꝫ colligi palã faciem9qn hæc ipsa quæ p se
afferũt/fauer poti9aliter suspicãtib9/q; priusq̃ fiat obseruationũ illarꝫ oĩum ex prĩ
cipiis iã cõstitutis rõnẽ reddem9/ut pateat sicut argumẽtis ita nec expim̃tis nos ad
duci de sydere efficientia cælestiũq; uirtutũ mutatiõe sentire alid q̃ q; hacten9 ipsa
naturali rõne duce præscripsimus. Nec iterĩ cessabo multas astrologorꝫ fallacias/
multa obiter eorꝫ errata sugillare. Exordiamur igit ab opib9solis/uariat ãni tpa so
lis accessus atq; recessus. hoc nos ẽt iureiurãdo si oporteat asseuerabim9. At hoc ip
sũ zodiaci facit obliqtas nõ natura signorꝫ hoc est nõ iõ flagrat ĩ leone sol: qa signũ
leõis/aut solis dom9/aut calidũ signũ/ut fabulãt astrologi: sed q; ĩ eo sol cõstitut9
& pximi9ad aerẽ nĩm: & p sexqmẽsem pximior añ calefecerat. alioqn & in cãcro
feruẽtissim9ẽ cũ nõ sit tñ/ẽt apd eos/solis dom9aut exaltatio cãcer/nec sit igneũ si
gnũ/sed aq̃ticũ: sic ĩ ariete fere mũdũ istaurat florib9euocatis auctisq; seminib9; qa
tũc primũ rediẽs ad nos fœcũdũ cõmodũq; teporẽ corpib9ispirat. Astrologorꝫ ue/
ro fabulamẽtũ ẽ solis exaltationẽ arietẽ eẽ q̃si ñ ad alios pplos idẽ ĩ libra faciat arie
ti aduersa: qd apd nos facit ĩ ariete. Dũ.ſ.hĩc recedẽs accedit ad illos. Toti9igĩ ua
rietatis quæ cũ tpe euẽit sola cã ẽ solis ad terras q̃s hĩtam9maior minorue distãtia:
uñ pl9min9ab eo caloris pticipam9: hĩc quoq; uere tõitrua fiũt: qa cũ puenerit sol
ad arietẽ dissoluit aeris calore hyemalis hũiditas: uñ multa ad aerẽ surſũ tollit eua
poratio: seges.ſ.nubiũ: uñ tõitrua fulmĩaq; pueniũt. q; si astrologi quoq; ĩtelligũt
quæ ista demũ uel sõnolẽtia uel fallẽdi cupiditas: ut q̃ natura illi9signi hoc ẽ arie/
tis opare/arietẽ eẽ definiãt signũ suscitãs pluuias atq; tõitrua q̃re lunã quoq; ĩ arie
te tõitrua facere/nõ dicerẽt ullo pacto si posset aut uellẽt aĩaduertere id nõ p signi
ei9uirtute sed solis ad signũ id pueniẽtis actõe cõtigeĩ. Pari fallacia scriptũ a Ptol.
in libris apotelesmatõ lunã in ariete si facit morbũ præcipue facere uitiliginẽ quã
αλφουσ græci dicũt uulgo morpheã: in cãcro mentagrã quã lichenas græci uulgo
ĩpetigĩnes. in libra leprã in capricorno lẽtigines: tractũ.n.hoc ab aeris statu qñ p il
la signa sol deferẽt: hoc ẽ a ueris qualitate quo tpe sol est in ariete. Aestatis cũ est in
cancro autũni cũ librã/hyemis cũ percurrit signũ capricorni: siquidẽ cõditionib9
horꝫ tẽporũ illa morborꝫ genera quadrãt. Veri uitiligo quæ facile tũc inuadat oc/
occupetq; supremã cutem ob humores ea potissimũ anni parte redũdantes æstati

Quare uere fiũt tonitrua

mentagrã quæ de sicciore materia acutioreq; ꝓuenit. Autumno lepra siqdẽ atræ bi lis ĩfectio existimat̃ lẽtigines hyemi quæ de frigidiorib9 superãtiis humidioribusq; generant̃. Extrema igit̃ tarditas qd̃ a sole fit aerẽ magis uel min9 calefaciẽte ꝓ ua/ rietate sui situs: adscribere signis sub qbus ꝑ ea tẽpora sol defert̃. Aut si hoc intelli/ gũt quasi tamẽ nõ intelligerẽt putare alios quoq; planetas in hisdẽ signis eadẽ opa ri: cõcludamus statã in tẽporib9 ãni diuersitatẽ nõ aliũde q̃ a solis occasu recessuq; fieri pro obliquitate signiferi ꝙ si nec æstates æque feruẽt oẽs nec hyemes rigẽt pro materiæ põt dispositione cõtingere quæ momẽtũ habet in aere maximũ testimonio sensus & Ptolemæi: nec eã ad cælũ referre necesse est/ præterq̃ uelut ad uniuersalẽ cãm oĩs rei corporeæ ut ex metheorologicis Aristotelis libris ĩtelligere licet: sic ꝙ ĩ eadẽ æstate sit aliis dieb9 calor ĩtentior aliis hebetior: nec hoc ipsa tñ exigat positu ra solis. mutatio facit ĩferior uel excitat9. s. uẽtus alicubi/ uel inũdatio pluuiæ: uel hoc genere qd̃piã aliud qd̃ a nobis ꝓcul ita fieri põt/ ut cãm ipsi nõ uideam9 cui9 uim cũ effectu ad nostrũ usq; cælũ redũdantẽ nihilomin9 expiamur. Quod si pla netæ sunt aliis alii calidiores: & quicũq; minus calẽt possunt ex accidẽti dissolutis humorib9 nec assumptis pluuias generare nebulisq; prætexere cælum: unde deficit calor intendit̃ frigus/ cõtra qui feruẽtiores ad siccitatẽ calorẽq; cõducere nõ abest a principiis nr̃is ut ad aeris mutationẽ uarii syderis dominat9 aliquid faciat: modo nõ alium hic dominatũ intelligamus q̃ ut nobis ꝓximior aut radiis rectiorib9 nos illuminat. Verꝝ quoniã siquid ꝑuenit ad nos a stellis superiorib9 id oĩo pertenue eẽ suspicamur; præsertim quod ad sensibiles istas ꝑtinet qualitates: tũ causæ tempe/ statũ si quærant̃ in cælo plerũq; nõ inueniũtur: siue de stellis ex astrologoꝝ senten tia siue philosophoꝝ/ ut definiuimus sentiam9. Videt̃ hoc totum qd̃ actionib9 lu/ minariũ detrahit & adiungit/ ad materiam potius esse referendũ/ ipsa uero lumina ria alteꝝ solo situ/ alteꝝ etiam ꝑmutata luce ꝑmutat/ neutrum pro signoꝝ natura quæ percurrũt pro locis quibus insidẽt pro planetis quibus cõfigurant̃ ut per cõse quentia manifestabit̃: quare quod mare ꝑsicum sole uirginẽ ingrediente fluctibus agitet̃ & æstuet/ præcipue uero cũ peruenit ad sagittariũ: rursus placidũ sit & na/ uigabile sole ad pisces delato/ & præsertim ad geminos/ cõtra indicũ sub uirgine & sagittario tranquillũ sub piscib9 & geminis nauigabile sit/ nõ de qualitate signo rũ sed de situ solis cõditioneq; materiæ ꝓuenit: qd̃ astrologi quoq; cõfitẽtur/ ꝓin/ de utilis fuerit nec suꝑstitiosa nauticis obseruatio hoꝝ temporꝝ habita maris rõne qd̃ nauigant a quib9 etiam obseruati dies quib9 abstinẽdum nauigatione prædi/ cant: si quã habent a cælo causam/ aliũde habere q̃ a sole non possunt: quoniã stata de illis & ꝑpetua obseruatio est quare ad solẽ tm̃ referi põt: cuius iisdẽ temporibus eadẽ fere oĩo semꝑ est habitudo: ad alias cõstellationes nullo modo quæ nũq̃ eadẽ iisdẽ corporib9 inueniũtur: uerbi gratia: suspecti dies nauticis semꝑ Martii prim9 vii. xv. xvii. xix. &. xxv. Aprilis sex. qnt9. vi. xii. xx. Februarii. sextus. xii. xv. xvii. xix. xx. hac illi inuariabili obseruatione semꝑ utũtur: aiũtq; per hos dies magnas maris plerũq; fieri mutationes uel ad tranqulitatẽ uel ad tempestatẽ. quare dubii cum sint euẽtus/ securius agent qui abstinent/ ne forte in malum mutatio eueniat. Hoc igitur ad syderꝝ posituras quas astrologi notant obseruariq; præcipiũt redigi nõ potest/ cum ꝑ easdem anni partes illæ similes non redeant/ sed dissimillimæ: qa illos ipsos dies gubernatoribus semper suspectos interdum innocuos nauigationi

Quare non oẽs æstates æq; cali/ dæ.

Nauticis quæ uti/ lis nõ su perstitio sa tẽporꝝ obserua/ tio.

fœliciſſimoſq; pnũciabit aſtrologus:& quos illi nõ multum cauent periculoſiſſimos/ut eã horã uario ſtatu ſolis atq; planetarũ mixta ſe illi agmina repræſentabũt. Quapropter nauta hmõi regulas uti ſuis pricipiis inimiciſſimas non pbabit:quæ cũ diutia expiẽtia & ſublimis artis uſu quotidie cõprobẽt aſtrologorũ uãitatis fidẽ locupletiſſimã faciũt:pnt ãt duplicẽ hre cãm alterã a ſole:alterã ab aqua:ut ſicuti nri corpis hũores ſuos habẽt piodos qbus mouẽt/ita hẽat ſuos oceanos:a ſole qm ſe cũdũ ſũi ad nos acceſſus receſſuſue momẽta & maris & corporũ oium imutare diſpoſitionẽ euidẽti fide cognoſcit.illud ãt admonẽdũ eẽ lectorẽ oportet hãc tẽporũ uarietatẽ ab his q rẽ ruſticã & nauticã ſcribũt p occaſũ & ortũ ſtellarũ fixarũ dẽnotari ut arcturi uergiliarũ/hyadũ cæterarũq; ſimiliter:ñ q ipſæ ſint q̃rũ influxos cauẽt uel expetũt?alioqn nec aſtrologi hoc dicerent q p ſe illas præſerti niſi cardines teneãt/eẽ uolũt iefficaces/ſed ut mgris illarũ artiũ illratis indoctiſq; uiſibile ſignũ ſit quo tẽpos illd dinoſcat qd neq; ppetuũ ſimul & cõſpicuũ iuẽire melios q̃ in emerſu occaſuq; ſtellarũ uiderẽt.Poſtea neq; qd ap drude uulgus plos auctoritatis & obſeruãtiæ cõciliaret:qd ſcribit a medicis ægritudines hyemales æſtate ſolui: æſtiuales hyeme:iterdũ & quæ hyeme iuadũt uere:quæue uere decedere ſub autũnũ:& quæ dẽiq; quocũq; ãni tpe fiũt diuerſo teriari:qm.ſ.horũ tẽporũ q̃litas diuerſa p ſolis ad terras uicinitate atq; diſtãtia.Quod ãt de lũa dicũt ſub criſimis diebos id uanũ & irratiõale:ſed hoc poſtea cũ de lũa dicemos.Ab eiſdẽ ſolis pgreſſiõibos eſt affectio uaria rerũ cũ exptiũ uitæ/tũ uiuẽtiũ oium ſub icliatiõibos cæli diuerſis:qd nõ oẽs cadẽ terræ ferãt/& populorũ mores hitudoq; corporũ uaria ſit i regiõibus uariis:nec præter ſolẽ alias opiari cõſtellatiões/alia ſigna/aliosue plãetas qbus illa loca ſubiaceãt nos oportet/ferẽt ſol ſemp iter cãcrũ & capricornũ.Quare qcũq; inter circulũ æquidialẽ & æſtiuale ſolſtitiũ habitãt calidiſſimã neceſſario habitãt regionẽ:q uero ſub aqlone poſiti ſunt cũ a ſole plurimũ abſint/frigidiſſimã/medii iter hos tẽperatam. Et qm dextra cæli ps oriẽs eſt efficacior ibi uirtus ſolis q̃ in occidẽtali/hic reddi rõ oium põt q̃tũ ptinet ad cæleſtẽ cãm quæ de rerũ pprietate ferũt? Nã gẽmæ aromata quæq; talia hoc gẽus plus cæleſtis caloris deſiderãt/ad oriẽtẽ auſtrũq; pducũt/piterq; leões & tygrides elephãtes iiſdẽ terris ferũt:& quæ alia calorẽ exigũt aialia potẽtẽ:ut generẽt/ut uiuãt/& i ſuo uigore pmaneãt/ſolus hõ ubiq; terrarũ naſcit & ſeruat ob ãplã naturæ ſuæ ſub multiformi habitu latitudinẽ/ſub q̃ hõ ut differret ab hoie ui ſpecifice differentiæ uanã dederit tñ aliqbus ẽt phis ſuſpitionẽ. Qui igit meridianã icolũt ptẽ q̃to calidiorẽ aerẽ ſpirãt tãto ſũt itus frigidiores:q̃re timidi ſunt/effœmiati/& qd antiq̃ hodiernaq; expiẽtia pbat nati ad ſeruiẽdũ.Fiũt aũt hæc qa calor imodicus ita corpora elaxat:ut caloris inteſtini maximã ptẽ euocet atq; abſumat:unde ad ſũma corpis eductus penetraliaq; deſerẽs in cute nigredinẽ/in corde relinqt timiditatẽ.Cõtra/q ſub frigido cælo degũt Boreã uerſus aiosi fortes & cãdidi/rõne cõtraria.Vtraq; uero gẽs ſiue quæ plurimũ eſt ſub ſole:ſiue quæ lõgius dimouet ab eo parũ hũani hẽt:& parũ ſociabilis ẽ ob caloris & frigoris exuperãtia:p quã a mediocri recedit tẽperamento/i quo nra natura potiſſimũ ſita eſt. Sed & utraq; gens imanis & agreſtis cũ ob eã quã diximus cõem cãm:tũ altera q/dẽ qa ferox/altera qa meticuloſa.Nõ igit qd aſtrologi græci fabulãt qa extremis climatibus noxii planetæ Saturnus Marſq; dñant:ideo populi illi imaniores: nec quia meridianis Saturnus:ideo timidi & uitæ breuis:qa uero Mars aqlonaribus

Duplex põt eẽ cãmalitie illorũ dierum.

Homo ubiq; naſcitur Meridionales.

Boreales

Error aſtrologorum græcorũ.

ideo bellicosiores. Figmentũ hoc in quo nec cæteri cõcordant astrologi qui nõ præ
ficiũt Martẽ aquilonarib9: sed lunã. Nos nec Marte utẽtes neq; luna ꝓpriã ex sole
reddimus rationẽ cõditionum utriusq; gentis: quam præter aliã somniare sibi nu/
galis potius est q̃ philosophi. Dñatur ut dicunt etiã Saturnus in ĩdia: & tñ ibi lõ/
gæui sunt: cur igit breuiæui meridionales ob Saturni frigiditatẽ exuberantẽ: cur
timidi? nã & ibi gignũtur ferocissima bruta/licet oĩa tñ in septẽtrione scribit Ari
stoteles eẽ uiriliora. sed hũana mediocritas extrema ægerrime patit & qua rõne uẽ
tres hyeme calidiores q̃ æstate/ita illi sub nimio ardore ĩtus frigescũt/uixq; exacto
uitæ ãno trigesimo senectute cõficiũtur: ut narrat Auicẽna. Aqlonares sub gelida
sede penitissime feruẽt in pricipib9 mẽbris cõcluso calore multoq; sanguĩe & gros/
siore/tãto australib9 robustiores/q̃to illi spirituũ sanguinisq; subtilitate ĩgeniosio/
res euadũt mediæ natiões nec ĩopia sanguinis/nec crassitudĩe hebetes sicut pruden
tiores & sapiẽtiores ita facti ad principãdũ: & ut sic dixerĩ magis hoĩes sunt. Hæc
de cælesti circulatione generalis uarietas ĩcolaꝝ terræ cui peculiares admodũ mul/
tæ ex sublunari dispõne terraꝝ aeris & aquæ dũ alia. s. uel paludib9 in uia/uel sta/
gnãtib9 aqs regio semimarcida nebulaꝝ idẽtidẽ caligĩosis noctib9 obsidet alia uẽ/
tis puia aspitatib9/uel editior mõtib9. Tenui iã te his pl9 q̃ oporteat trãseũt hæc a
terris ad aerẽ & hẽt ipse aer ex se suas ꝓprietates alias. s. aliis locis ut Paneti9 ait nõ Panetius
de cælo petitas/sed de suis pricipiis habuit/& suas: quæ qdẽ discrimia ĩ afficiendis
corporib9 plus minus aere possint in ãbiguo est ꝓmutare hæc habitatores ipsis sta
tim suis afflatib9 patet ꝓ ea qbus uescũt quæ ꝓ sola aq̃ꝝ aerisq; cõditiõe uel noxia
uel salutaria fieri nemo est q nesciat. hĩc pria ob cælestẽ a sole ĩpressionẽ corporꝝ est
diuersitas quã alia statĩ de uict9 rõne cõsequtur. At ĩgenioꝝ morũq; uarietas & a cor Vnde in/
poris habitu pẽdet/& ab educatiõe assuetudinis fundamẽto/quæ naturæ uirib9 ꝓ geniorũ
ximat. Accedũt leges qbús in ea re plurimũ est momẽti adeo ut feras natiões man & morũ
suetissimas reddere si rite ferãt/& cõtra fortissimas eneruare & ex optimis reddere uarietas
malas si sunt malæ facillime pñt/unde arbitrii libertas cõtra oẽm naturæ necessi/
tatẽ euidẽtissime declarat: Infames olim galli fuere amorib9 pueroꝝ/si Ptolemæo Exẽplũ.
etiã credimus & Aristo. qd ita nũc scelus beneficio christianæ legis/& sanctissimi
principis Ludouici regis exhorrẽt ut sub cælo nulla natio magis. Nec tamẽ opor/
tet uni9 populi niti exẽplis/cũ orbis fere toti9/euãgelica prædicatio/mores/& in/
stituta mutauerit/quæ a primis fuerãt edita. Põt aũt ad artes magisteriaq; capescẽ
da regionis qualitas multũ quãqs. s. primũ sortiat ut uel mercaturæ nauigatiõiq; Q uali/
se dedat opportũa mari ciuitate: uel litteris academiæ ꝓxima: uel militiæ si infestis tas regio
finitimis/aut ciuilib9 intus factiõib9 agitet. Sũt quos fertilitas copiaq; desides ho/ nis mul/
mines & uoluptarios facit exiguitas atq; sterilitas laboriosos ĩdustrios diligentes: tũ facit
ueꝝ. n. uero dicet aliqs forte astrologoꝝ nos hæc nõ negamus sed asserim9 tecũ ac ad artes
prædicam9: ueꝝ eẽ præterea locis alias ꝓprietates/ex uidelicet priuatis ĩfluxib9 pe capiẽdas
culiariq; cõstellatione cõtẽdimus pro trigono: pro planeta: pro signo cui regio sub/ Respon
est: pro cæli dispositiõe sub qua ciuitatis iacta fundamẽta/sub qua ei9 imperiũ/aut sio astro
rex/aut tyrãnus iuasit. Vera igit ut sint quæ tu dicis nõ seqtur ut uera quoq; nr̃a eẽ logoꝝ
nõ possint. Sed nec ego ex his quæ cõmemoraui egregiissimi diuĩatores illud cõfi Cõfuta/
ci puto ut nõ possint eẽ quæ fingitis: sed ut intelligam9 ita plene ꝓ ea quæ diximus tio.
cãm reddi posse omnifariæ diuersitatis & locoꝝ & gentiũ/ut quærere alias causas

minime necessariũ sit. Nã quas uos supra astrologi introduxistis & falsas & fabulosas esse sequẽtia demõstrabunt: ueꝝ disputãtibus nobis aduersus ea ad quæ populoꝝ regionũq; ipsi diuersitatẽ refertis futuꝝ erat ut quæreret aliqs quænã igit' esset cã tãtæ uarietatis/ ꝓinde pri9 q̃ falsas euerterem9 ueras demõstrasse cãs oportuit ut hic illa uestra nõ necessaria ĩtelligãt'/ quæ postea ut ficta & ĩpossibilia redarguẽtur. Sic nec cæli illũ uiuificũ calorẽ de quo supra tã multa diseruimus: nec solis efficatiã ideo ĩtroduximus ut uestra cõuellerem9: nec illud itẽ ex sydeꝝ ad nos distãtia ꝓpinqtateq; radios intẽdi atq; remitti. Sed priusq̃ cõmẽtitias uestras nugas refellerem9: oñderemusq; absurdissime mutationẽ pro locis signis aspectib9 sydereæ potestatis: a uobis fingi notũ facere uolui. qcqd cæli uis efficit in nobis auctoritate philosophoꝝ/ testimõio sensus iudicioq; rõnis id totũ ꝑ cõem influxũ luminis saluberrime calidi de ꝑpetuo moto corpore iugiter emanãtis fieri sufficiẽtissime posse. Quare alias fingere uirtutes seu stellares ĩfluxus ad corpora esse suꝑfluũ post quæ deĩde facilius declararet' quas uos finxistis credere nõ iam suꝑfluũ esse sed insanũ.

Cap. XIIII Lũæ uis qũo uariet': & dies quosdã lũæ uera suꝑstitõe obseruari Stẽdimus ex operibus solis astrologoꝝ dogmata nõ necessario probari.

Opinio Ptolemæi de opatõib9 lunæ.

o Idem de operibus lunæ faciendũ. Ptolemæus in apotelesmatis lunã dicit ab interlunio quousq; diuidua sit humiditatis amplius effectiuã esse inde ad plenitudinẽ usq; caloris: a plenitudine siccitatis donec itẽ sit diuidua: tũ ad coitũ usq;/ frigiditatis. ita illam in prima orbis sui quadra ueris & aeris in secũda æstatis & ignis: in tertia autũni terræq;: in quarta hyemis atq; aquæ naturã habere: & horũ qualitates temporꝝ in corporibus tũc maxime excitare. Per bella magis ista diuisio/ q̃ naturalis & uera: quãdoquidẽ caloris ista cõditio/ ut cũ est debilis/ humiditatẽ nec moueat: ut q scilicet uix sentiat' cũ efficaciæ nõ nihil habet/ soluere adoriatur soluatq; diffusus quo potẽtior est nisi eatenus inualescat: ut q̃ fluere facit humiditatẽ absumat: nã exsiccat tũ ille nõ humectat: At lunæ calor utpote ualde tenuis/ haud ita unq̃ intendit' ut exsiccet: sed intra fines eos excrescit/ qbus humefacit corpora calore/ nõ arefacit: quo fit ut quo plus luminis habet luna/ plus efficiat humiditatis ueluti & plus caloris: inuicẽ sicut lumine destituit'/ ita pariter & hũefacit minus: & calefacit. potius ergo ueris naturã qualitatẽq; sequet' a primo quadrangulo ad pleniluniũ: q̃ ab interlunio ad quadrangulũ ipsum primũ siquidẽ ueris natura humida definit': nec põt a secũdo quadrangulo ad coitũ hyemẽ repræsentare: autũnum a plenilunio ad ipsum quadrangulum: siquidẽ autũnus siccus/ hyems hũida est: luna uero postq̃ fuerit plena donec semiplena est humefacit: & ĩde ad coitũ usq; desiccat/ ut scilicet eius humectatione cessante: quare tũ etiã duratura ligna cedũtur: Multo igit' rectius ipse Ptolemæus in libro centũ enũciatoꝝ dixit a primo lunæ quadrãgulo (exquo scilicet a cõgressu solis abscessit) fluere corporũ humiditates ad secũdum usq; quadrangulũ in reliquis uero tẽporibus decrescere. Quod quidẽ præter rationẽ quã diximus ipsa quoq; experimẽta testant': nã crescẽte luna humidi fit accessio decrescẽte fit ĩminutio. quia nõ lucis tantũ hoc qualitas sed motus eius quoq; ad augmentũ uel decrementũ/ operat': quo circa/ cũ sole digressa incipit exoriri donec media illuminet'/ plus humefacit calefaciq;: q̃ cũ tãtũdem possidẽs luminis secũda dichotoma tẽdit ad cõgressum: quare scilicet illic lumẽ augescit/ hic deficit. hæc ẽ tota lũaris astrologia: a medicis: ab agricolis: a nau/

Confutatio.

Ptole. in lib. cẽtũ enũciatorum

Expim̃ta

tis utiliter & naturaliter obseruata. Nã in uniuersum quidẽ plãtationi cõmodum existimauerũt tẽpus adolescẽtis lunæ, q̃ largiore semia humore cibata, ipsa quoq; uelocius adolescãt: decrescẽtis uero cedẽdæ materiæ quoniã tũ oĩs materia siccior atq; attenuatior est: quare nõ tam facile marcet carieq; cõficit. Cõtra si qua tollitur luna lumĩe aucta quare tũc hũor exuberat, facile putrescit atq; corrũpit. Quapro pter iure laudat Hesiodus nonã lunæ diẽ arboribꝰ cõserẽdis sicut & decimã tertiã: quoniã ut ait Plutarchus ĩsita uis radicibꝰ plenior iã lumine spargit: eãdem ĩcõmodam seminibꝰ iaciẽdis, facit quod iactũ semẽ pluuias magis desideret: ut cõputrescat & germinet. Porro decimãsextam negat idoneã plãtatiõi qa deficiẽs lumẽ germina satis nõ euocet, quare quod Virgilius dixit septima post decimã fœlix & ponere uites: & quæ sequũtur: haud ita possit intelligi ut decimãseptimã diem significet: nã hæc uitibus ponẽdis minime fœlix lumine deminuto. Sed aut primã septimam quæ sit post decimã meliorẽ idest decimãquartam iudicauit, qua & plena luna nõ ĩfœliciter uites ponũtur: aut quod rationi cõsonat magis duos dies laudauit septimã & decimã, sed decimã magis: quare post decimã inquit septima fœlix est. Sic.n. se res habet. Siquidẽ die septima luna diuidua satis caloris humorũq; radicibus plantarꝝ suppeditat: sed idem facit uberiusq; dies decima. Oĩo decimaseptima præterq̃ imperite & falso, denotari nõ potuit: cũ sit illa nõ ponẽdis arboribꝰ sed cedendis magis idonea: quod Hesiodus quoq; tradit. ob eã scilicet quã diximus cãm humidi decrescẽtis. Quare tũc ædificandis nauibꝰ ligna parant: quas oportet pennare diutius. Quod aũt tũc quoq; cõportari fruges in areã iubet græcus poeta hãc habet rationẽ: ut scribit Proclus, q̃ soleant post pleniluniũ uenti suscitari qbus a grano palea ipsa glumaq; discriminẽt. Sicut autẽ in his diebus operꝝ causa & ratio facile cognoscit: ita possunt alii lunæ dies certis operibꝰ esse cõmodiores, ratione nõ ita manifesta: licet de naturalibus illis quoq; quæ diximus principiis orta. Siquidẽ tanti luminis portio cũ re aliqua cõsonare põt congrua portione, quæ dissonabit ab alia: quo forsitan genere illa sunt q̃ castrari Hesiodus sexta luna præcipit agnos: octaua boues & sues. duodecia mulos sextã & decimãsextã maribꝰ gignẽdis opportunioreẽ q̃ fœminis: decimã uero fœminis: ueꝝ magis castrari uitulos autũ no luna decrescente iubet, ratione nota: quare emasculãdis metuũt fluxus humiditatum, ꝓpterea & siccũ tempus, & siccã lunam desiderat. qua de causa castratũ ꝓhibẽt etiam multa potione: sic euidẽs ratio cur sextam & decimãsextam maribus gignẽdis opportuniorem q̃ fœminis dicat Hesiodus: fœminis uero decimãquartam: quoniã ut est sæpius repetitũ a nobis: crescit humor cum lumine. quare plena luna stillabũt excrementa generationis humidiora unde ꝓles fœminea magis q̃ mascula. Ad hũc modum alia rediges ad naturales causas ab Hesiodo tradita qui tamen nõ nulla licet admodũ pauca, miscet ex uetere supstitione: sed nihil usquã qd astrologis faueat gubernatores. Itẽ ex his uicibꝰ aduenticii luminis in luna dies multos citra supstitionem obseruare utiliter possunt: quãdo plurimũ potest illa uariatio lucis in aeris habitu ꝓmutando: quare prudẽter in nouilunio & plenilunio nauigationibus abstinẽt: quãdo per hæc solent tempora tempestates plerũq; suscitari. Ipsi quoq; medici recte cõsulunt ægris dies obseruãtes in auctu cremẽtoq; lunæ ne fluẽtes plus minus eos lateãt humiditates, in affecto præsertim corpore, quod propriaui destitutũ: magis sit opportunũ iniuriæ ꝓegrinæ. Nã gratia exẽpli adolescẽte lu-

Cur crescẽtis lunæ tẽpus plãtatiõi cõmodũ

Cur decrescẽtis materiæ cedẽdæ

Verificatio quorũdã dictorum Hesiodi

Plutarchus

Declaratio cuiusdã loci Virgilii

Proclus

Nautæ

Medici

na uenã incidere. Cõtra uentosare deficiẽte potiusq̃ adolescente: rationẽ forte habebit. cũ incisio uenæ expellat uẽtosa atrahat. Quare ebuliẽtib9 expãsisq; ad extrẽa corporis p initia mẽsis humorib9 plus forte q̃ oporteat attractæ materiæ educerẽtur: nisi qs dicat artis opera semp esse fœliciora quæ cũ naturæ pgressione concordẽt. Sed hæc medicorꝫ iuditio relinquant̃. quæcũq; uero præter hæc obseruauerint ea uanitatẽ habent manifestam: ut sequẽtibus patefiet.

Caput XV Aestus maris in aliam causam q̃ in lunam referri posse in quantam & si referantur nihil inde iuuari astrologiam.

Opinio saracenorum ex mente Adelãdi

E fluxu maris atq; refluxu multiplex qõ ẽ cũ oib9 uideat̃ hoc a luna pcedere. Adelãdus ex opiniõe saracenorꝫ cãm accessus maris atq; recessus hãc & narrat & pbat. Nã cũ ipsa inqt maris sibi brachia puta quæ interiecta terræ dirimit molẽs, obuiare atq; cõfluere ipetu cõcito pperẽt: fit tũ mõtib9 iterpositis tũ ipsi9 terræ situ: ut ab eodẽ cursu, dũ deficiũt referant̃ utq; ide quo & pmus at naturalis ipellit mot9: loci ipsius positu reuocẽt̃. Luna uero in cã nõ est: alioqn eueniret hoc idẽ in marib9 torridæ zonæ uiciniorib9: cũ nec magis absint a lũa: ut quãobrẽ illi9 uim nõ psentiãt: nec humide minus undæ natura putant̃: & tñ nulla ibi reciprocatio: quare. s. deest cã quã diximus cõcurrẽtiũ ptium, mole terreni situs hiantiũ. Hæc illi9 sentẽtia nõ magnope abhorrẽs a similitudine ueri: quãdo naturali ppẽsione ferũt̃ elemẽti cuiusq; partes ad suã integritatẽ. Quid igit̃ miꝫ? si disclusæ loco terris iteriacẽtibus pñtes oceani, dũ cõcurrere gestiũt, littora feriãt accedẽtes: & obiectu repulsæ pariter retrocedãt: qua cã sublata (qd̃ in australi pelago euenit) uidemus hos æstus nõ apparere. Ita qspiã dixerit hũc accedẽdi recedendiq; modũ natutalẽ esse aquæ nõ quaten9 aqua ẽ: Sed q̃tenus ptes habet elemẽti principalis, obiectu molis terrenæ direptas & sepatas. Quæ rõ si cui nõ satisfacit, audiat aliã: cõfitent̃ astrologi nõ euenire tales recursus in oibus aqs, etiã marinis: sed ĩ his tantũ quaꝫ terra pfunda dura, motib9 crebris aspera, & inæqualis: aqua uero multa: quæ nec adiectu fluminũ crescit: nec digressu deminuit̃: sed diuturnã ibi traxerit sedẽ dẽsitudine spissa: Quo circa cõceptaculũ fiat (alũnaq; uapoꝫ multoꝫ, nec tenuiũ: nec facile difflabiliũ: qui de suis parẽtibus, hoc est aquosa terra, aq̃ terrosa: deq; cæli calore, ducũt amaritiẽ illã notã, atq; salsuginẽ: has qm̃ cõditiones, & fontes: & flũina: sed & maria quædã nõ hñt: ideo ĩ illis dicũt hos æstus nõ appere. Poterit ãt cuipiã hinc apparere satis apta & sufficiẽs cã, marinæ reciprocatiõis: siquidẽ de tali terra & aqua uapores idẽtidẽ q̃les diximꝰ, uentiq; suscitant̃: unde ĩ aqua fit uẽtus atq; tumult9: præsertĩ q̃ ex motu ipulsuq; isto: & uapoꝫ admixtiõe, calescit: quare locum quærit ampliorẽ quo se diffundat. Accedit quasi tertia causa mot9, reflexio uentoꝫ uellicantiũ aquæ summa ad ĩfernas illius partes: qui spirantib9 inde uentis iplicati: proruũt aquas in supna conati: tum aquæ necessario dũ eructuãt, abũdant, tumescũtq; & reiecte pariter, & pulsæ: Reuolutæ propriã faciunt accessionẽ. Rursus ubi uis illa dissolutis uapoꝫib9 cõflamescit: subsidũt atq; sternũtur: & in angustiis se cõtrahentes, ab occupatis locis abscedunt: quæ uapoꝫ uentorũq; generatio, pro natura maris: sicut ppetua ferme esse ppetuaq; dissolutio: uidet̃ iugis reciprocationis causa sufficiẽs. Vnde redit frigida quæ prius tepẽs aduenerat: quod significat nobis Adelãdus. Et possunt quidẽ tuentes istã opinionẽ rationem reddere: cur maiora quædã maria nõ reciprocẽt: licet adsint: & uenti & halatus: fit

Alia opinio.

enim etiã illis idem ſane effectus. ſed pelagi uaſtitas littorũq; ſummotio ſpeciẽ tollit acceſſus atq; receſſus: ut id potius uideat benedictũ: aquas uideri hoc; q̃ alternãtes: hoc eſt fluctuantẽ potius æſtũ q̃ reciprocantẽ. Q uæ ſi rõni cõſonãt naturali: ſi cõſonãt expimentis: cur par pbabilia iudicari debẽt: aut cur neceſſariũ præter has cauſas addere lunæ motũ / ſecũ aquas: deorſum etiã in ſublime trahentẽ: præſertim cũ nõ illa reſpondeãt / quæ reſpõdere ſit neceſſe: ut cũ aucta lumine luna: cũ uelocior curſu: cũ ppinqor terræ: cũ declinãs ad aqlonẽ a uia ſolis: cũ in ſignis aqlonarib9 poſita: tũc uberiores fiãt acceſſus. Cõtra tenuiores cũ ſe aliter habet q̃ dicebamus. Porro nõ uidet quid ita ſentiẽtibus obiici poſſit / præter ipſam aquar tam in aſcẽſu q̃ in deſcenſu cũ luna cõcordiam: Q uæ (ſi uer quod fatet Aboaſar) neſcio quo pacto uel ipſa ſatis obiici poſſit. Scribit. n. nõ eadem ubiq; eſſe acceſſionis initia atq; receſſus: etiã ubi nulla de finitore uarietas: ſed interdũ uſu euenire: ut quo tẽpore quodam loco recedũt aquæ: alibi tũc acceſſum aggrediant. Nec ipſe diſſimulat hoc plurimis cãm præbuiſſe ſuſpicãdi / motus illos a lunæ motib9 nõ dependere. Cui9 diuerſitatis q̃q̃ reddere rationẽ conat: ut lunã nihil min9 eſſe cãm defendat. Seqtur tamẽ inde pro luna capi argumentũ nõ poſſe: Vnde potius cõtradicẽdi præſtat occaſio: plurimũq; hæc intra ſe diſtãt: a tẽporibus æſtus euidenter lunarẽ cãm cõfirmari: & ab illis nõ euidẽter cõfutari. Alpetragius attulit hui9 mot9 cæleſtẽ cãm: nec a luna: uer a diurno motu quo mouẽt oia: Sed iferiora min9. Ignis enim ſphæra rotat in orbẽ: Inordinatus mot9 in aere fit: q in aqua deſinit in acceſſum atq; receſſum. Q uæ quidẽ oia potius diſputo quaſi philoſophus cãm inueſtigãs ueram iſtius effectus q̃ ut aſtrologis cõtradicã: quãdo hic nihil aſtrologicis rebus accedit receditue: ſi acceſſus iſtos atq; receſſus curſib9 aſtror alior: aut lunæ referamus. Q uoniã hoc ipſum eſt (ut ueriſſime dixit Phauorinus) magis aſtrologi fallacia: qui cũ uiderint terrena quædã inter hoies ſita cæleſtiũ rer ſenſu atq; ductu moueri: quale eſt q̃ oceanus quaſi lunæ comes cũ ea ſimul ſeneſcit adoleſcitq;: hinc uidelicet ſibi argumentũ ad pſuadendũ parauere: ut crederemus oia rer humanar: & parua & maxia tãq̃ ſtellis atq; ſideribus euicta duci atq; regi. Nam ſint a luna quod libẽter & facile etiã ipſi credim9: qd aut pro aſtrologis: aut cõtra nos. Neq; enim ut qdam putãt hinc intelligit agere ſydera: nõ modo motu & luce: ſed occultis influxib9: quãdo luna ſub imo poſita terræ moueat aquas: ad aquas tamẽ tũc eius lumen prouenire nõ poſſit. Rogerius Baccon in epiſtola ad Clemẽtẽ qntũ pontificẽ maximũ: cauſam reddere uoluit ex lumine in hunc modũ. Nã cum inqt exorit luna ſup mare alicuius regionis cadunt radii lunares ad angulos obliquos: quare debiliores ſunt: ideoq; uapores ex ſuſcitant a pfundis maris quos cõſumere nõ poſſunt (uapores inq̃) ampuloſis tumorib9 aquas ingurgitãtes: ut extendatur a ſuis canalibus: ſicut ollæ pulmẽtariæ ſuppoſitus ignis aquam euaporat: unde uaſis labra deſpumãt. Q uo circa dũ iſta durat attractio uapor ebulientiũ fluit ſedibus aqua: Cũ uero luna faſtigio pximat fiũt radii idẽtidem quoniã rectiores / idcirco fortiores: quãto. ſ. illa magis aſcẽdit: qui & demũ eatenus inualeſcũt: ut diſſoluẽdis uaporibus pares fiãt: ut ppterea inqt Rogerius ſegnior fiat acceſſus ad meridiẽ pximãte luna: qua declinãte ſtatim quoq; aquæ declinãt: ſicut in illa ipſa olla: cũ magis calor inualuit uaporib9 abſumptis / ſubſidet liquor: & in uaſis ima ſe recipit. Mouet aũt poſt hac qõnẽ ppoſitã quonã. ſ. pacto tendẽs ab occaſu ad imũ

Aboaſar

Alia opinio Alpetragii.

Q uæſtionem hãc aſtrologiæ impertinentem eſſe

Opinio Rogerii Baccõis

terræ uim mouēdi retinet luna. Nam tunc ascendunt aquæ pariter atq; luna ab ortu ad summū cōtendente. Nec tamē: ut confitetur: radiorū uis ulla mediam terram penetrare potest. Hoc igit' ipse ita dissoluit. Cælum inquit supremū: siue octauum: siue nonū necessario densum est: quādoquidem terminat uisum: qui dēso tātūmodo terminat'. Proinde lunares radios illuc protēsos ad partē aduersam reflecti necessarium est. Idcirco si ab occidēte luna ad imū terræ mouetur uirtus eius in quadram aliā cæli uigebit oppositā facitq; reflexo radio: quod faciebat ab oriēte pgens ad summū: hoc est Bacconis inuentū: in quo adeo sibi placet: ut primum se accessus atq; recessus in oppositas quadras rationē reddidisse glorietur: cum sint tamē in eius dictis tot pudenda errata quot uerba. Primum contradicit nō dixerim experimento: sed Aboasari certe cuius se facit interpretē: qui uigore accessus esse tradit: cum ad summū cæli luna puenerit. nec prius remitti q̄ cœperit illa descēdere. Contra Baccon quo magis pximat summo luna remitti putat accessum dissolutis uaporibus lumine calidiore. Nec uidit lunæ lumen: ita nunq̄ intendi: ut marinas exhalationes, ne dum possit cōsumere: sed nec suscitare tantas quātis opus est in cōmouendis accessibus. Quod si perneget cōtumacius: illud fateatur oportet uel inuitus: aliquot dies circa nouiluniū nullos futuros æstus oceani: siquidem eo tempore aut nullū: aut adeo tenue lunæ lumē: ut nulla possit quauis impudētia, dici par procreandis in mari tot uaporibus hisdemq; etiā dissoluendis. Postremo cur nō fortiores radii descēdentis q̄ ascendentis? Cur descendens reuocat aquas, effundit ascēdens? curq; nō imbecilliores a summo parū declinantes, q̄ tunc primū exorientes? cur ibi recessum, hic accessum facit? Siquidē quēadmodū ipse sentit radiorū uigor intēsiore calore reprimit accessum: quoniā eorūdem debilitas auget. Deniq; quis credat reflexis radiis lunæ, sub terrā decurrentis, inesse uim tantā, ut possint etiam suscitatos uapores absumere: aut si id nō possunt, quæ causa recessus luna delata sub finitorē fundamēto Bacconis: quāobrem luna decedente decedāt, quæ accedant exoriēte? Habeat ergo Baccon hæc sua sibi cōmenta: nos si ptinet ad lunam talis effectus, ad eius id motū referamus: quem tacito naturæ cōsensu oceani motus imitat': quare ascendit cū ascendēte: descendit cum descendēte. Quod qui dicit Thomæ placuisse uidet' in libro de occultis operibus naturæ: Nec putemus hos æstus auctionē aquarū esse uel iminutionem: Sed ꝓ ipsæ exprimūt uoces accessum atq; recessum, nō aucti uel imiuuti: sed extendētis se maris ascēsu: descensuq; cōtrahentis. Dicimus autē hæc de noctis æstu atq; diei: nam si qua maria sunt (ut est scriptū a quibusdā) posita semp in accessu dū augetur lunæ lumen: a coitu. s. ad pleniluniū. rursus in recessu cū diminuit' a plenilunio usq; ad coitū: nō sequūt' illa lunæ motū in sphæra: sed motū ut sic dixerim: luminis in luna, decrescētis in ea pariter, & crescētis: cuius uariatio potest eū quoq; qui fit quotidie nōnihil uariare. Sed nō cōsentiūt traditæ sup hoc obseruationes: Nā & ægyptii & qui nauigāt ad occidentē: a meridie primi diei mensis lunaris: ad undecimū usq; diem uigorari dicebāt accessum: ab undecima ad decimāoctauam, partemq; diei sequentis, debilitari. Inde ad uigesimāsextam rursus intendi remitti subinde usq; ad mensis initiū. Quotiens autē accessus maior, minor recessus: & cōtra cōmutata ratione. Sūt alii qui dicant uerū hoc deprahendi in fluminū aquis de fontibus decurrentiū quæ memoratis diebus aliis extēduntur, aliis cōtrahant' ad ca-

Cōfutatio Bacconis.
Prima rō
Secunda ratio.
Tertia rō
Quarta
Quinta
Opinio alia.
Thomas

pita. De mari uero proditũ aliter ab orientalibus: qui nec inter se cõsentiunt: nam sunt qui tradũt primo ultimoq; decano mẽsis: accessus imminui: medio/crescere: quod eã habere uidetur rationẽ: ut pleniore lumine crescãt: defectiore decrescant. Alii nõ esse pluribus diebus ꝓpetuũ: ut uel augescãt accessus: uel deficiant: sed aut una aut altera die fieri: siue cũ intendunt: siue cũ remittunt. Aboasar quattuor facit uices in hunc modũ primã post coitũ cũ recedere incipit luna quousq; fit semiplena: tũ ait accessum imminui ea ꝓportione qua discedit a sole luna: ut cũ uenit iam ad quadrangulũ debilissimi sint: secundã inde usq; ad pleniluniũ: quo tẽpore gradatim intenduntur: ut ad summũ perueniat: luna plena: tertiã a plenilunio donec iterꝝ fit diuidua/decrescẽte simul accessu cũ lumie: quartã inde ad coitũ: Tum uero uehementiores subinde fieri accessus ita ut coeunte luna sint uehementissimi. Sed hoc nullam habere potest rationẽ: siquidẽ luminis hæc differentia (qd' ad propositũ attinet) multũ/paucũ/lumen: crescens/& decrescens. Si uel multa uel crescente luce fit accessus quarta fallitur obseruatio: si pauca uel decrescente secunda: Si multa sed decrescẽte fallitur tertia: Si pauca crescẽte fallitur prima. Verꝝ quæcunq; potius recipiat' harꝝ traditionũ patet nihil nos cogi nouã cõminisci potestatẽ in luna præter motũ & lucẽ: quare mare cõmoueat/quãdo ꝓditæ omnes in accessibus maris recessibusq; diuersitates: uel a motus diuersitate scandentis syderis uel declinantis: uel a lucis damnis & incremẽtis euidẽtissime causam habere possunt.

Aboasar

Contra Aboa.

Caput XVI Galeni sniã de creticis diebꝰ eos ad lunã referentis cõfutatur.

c Risimos quos latine iudicatorios dixeris ad lunã referri tã falso q̃ superstitiose equidem non dubito: quod latius est declarandũ. Galenus auctor inter medicos istiꝰ opinionis/tertio libro de diebꝰ creticis duplicis meminit lunaris influentiæ: quarꝝ altera sit a sole cuius accipit luna lumẽ: altera a signis obliqui orbis quæ motu ꝓprio singulis mẽsibus permeat luna. Tum ponit ex sententia astrologorꝝ quasiq; experientia cõprobatũ: in oppositis locis: atq; quadrangulis magnas a Luna cõmotiones excitari, quod tã in habitudine eius ad solem: q̃ etiã ad signa nulla solis habita ratione/uerꝝ esse contendit: ad solem quoniã cum fit Luna diuidua (fit aũt in quadrangulis fere locis a coitu) rursusq; cũ implet': quod in oppositis locis est: aeris statum & tẽpestates immutet. Ad signa per hũc modũ: ut quicquid cœperit posita Luna: uerbi gratia: in Tauro semp accidat in ea re mutatio/cũ peruenerit Luna deinceps ad Leonẽ/ad Scorpiũ/ad Aquariũ: quæ sunt loca Tauro tetragona uel aduersa. Confirmat hoc auctoritate Aegyptiorꝝ asseuerantiũ si in alicuius genitura Ariete (qd' pro exẽplo fit) stellæ fœlices insederint/natum bene se habiturũ quotiens Luna aut Taurũ/aut quadrata signa uel opposita permeauerit: contra male si infelices. Hinc putat Galenus creticorꝝ dierꝝ causam fieri euidentissimã. sunt enim præcipue cretici septimus & quartus decimus: peruenit aũt Luna septima die ad signum ab illo quartum: quod tenuit inchoante morbo: decima uero quarta ad signũ oppositum/cum septem & uiginti diebus & tertia fere diei parte/restitutionem suam absoluat. Cum igitur Luna in his locis quadrangulis .s. & aduersis citet cõmotiones/efficit per hos dies septimum .s. & quartũ decimũ: quibus ad ea loca peruenitur. ut morbi quoq; tumultus excitetur. Ad salutẽ quidem ægritudine ꝓspera ad mortẽ pernitiosa. Quoniã uero putauit Galenus cum is diem uigesimũ creticum esse non uigesimũ primũ quod credidit

Archigenes elaborauit reddere rationē qūo ipse quoq; uigesim9 dies/septim9 esset. Et primū hoc nec absurda nec difficili ꝓbatiōe mōstrauit. Nā cursus qdē lunæ die/bus septē & uigintiocto horis adiectis cōsumat'. Q d' si in q̄ttuor ebdomadas par/tiaris erit ebdomada quælibet ex diebus sex horis uiginti: Q uare ebdomadæ tres dies hēbūt. xx. horasq;. xii. quo circa uigesim9 prim9 dies hoc ē ebdomadic9 terti9 ī lunari cursu/ptī ad uigesimū diē naturalē ptī ad. xxi. ptinebit. Nā ei9 horæ. xii. ui/gesimū terminabūt. reliquæ primū & uigesimū incohabūt. Atq; ita fiet cretica cō/motio die uigesimo pueniēte luna ad secūdū q̄drāgulū/ī ebdomada. s. tertia. Rur/susq; eādē nō effugiet rōnē/si ad uigesimā primā naturalē diē differat/q d' ī acutis solet ægritudinib9 euenire: sicut illud ī diuturniorib9 hoꝝ ambitu qdē ꝑ pares: illa/rū ꝑ īpares nūeros discurrēte. Hoc postq̄ dixerat ipse Galen9 q d' deinde q̄si ꝓpriū inuētū rettulit apponēsis/nouū cōmētū excogitauit ꝑ q d' nō paria faceret cū Ar/chigene cretico influxu ad diē utrāq; ꝑtinēte. Sed colligeret' uigesimā totā eē cre/ticā/uigesimā primā nō eē. Sic igit' cōmētus est tēpus quo ad solis coitū luna redit dies uiginti nouē: horæ duodecim: q fere uulgo mēsis existimat'. Demamus dies q/bus luna nō apparet obruta soliis radiis: qm̄ tū uim ꝑmutādi īferiora nō habet: re/liq erūt dies uiginti sex: horæq;. xii. Fere. n. tres dies occulit': atq; hos dies q d ē spa/ciū lucētis lunæ dieb9 adiiciam9 qb9 ꝑagrat signa quos uiginti q̄ttuor & horas ui/ginti cōputat: erit sūma dies qnq̄ginta tres & horæ uiginti: quoꝝ medietas dies ui/ginti sex & horæ uiginti duæ. Hoc spaciū cogitauit Galenus mēsura nō irrōnabili positiōi dieꝝ creticoꝝ: q d' cū uideret dimidiū solū dieꝝ qb9 luna cū ꝑmeat zodia/cū/tū a sole illuminat' q̄si tū bis in se lunaris influx9 ptātes cōplecteret': & quæ. s. est a signis: & quæ a sole: quaꝝ utraq; fieri cōmotionē ī morbis eēt uerisimile. Di/ctus hic postea nūer9 a posteriorib9 ex Galeni auctoritate mēsis medicinalis: sicut eū q ex dieb9 uigintinouē cōiūctiōis: q ex dieb9 uiginti sex/horisq; duodecim ma/nifestæ uisionis: q ex uigintiseptē & tertia diei ꝑte ꝑagratiōis mēsem uocāt. Ex hoc aūt inuēto q d' uolebat Galenus assequebat' aduersus Archigenē. Nā si totus mēsis dies. xxvi. horæq;. xxii. erūt ebdomadæ hui9 mēsis singulæ ex dieb9 sex horisq; de/cem septē & dimidia ꝑte horæ: q̄re medietas mēsis dies tredecim & horæ undecim: septimæ igit' diei naturalis primæ horæ usq; ad decimā septimā/ad septimā quoq; medicinalis mēsis diem spectabūt: Propterea q; erūt cretice: reliquū diei ad octauū medicinalē diē ꝑtinebit: decima q̄rta dies naturalis undecim tātū hēbit primas ho/ras ex postremis decimæ q̄rtæ medicinalis: cui9 añcedētes horæ. xiii. cū decia tertia die naturali cōputabūt'. Tertiā uero ebdomadā medicinalē cū sit ebdomada quæ/libet dieꝝ sex horaꝝ decē & septē cū dimidia: patet terminari ī uigesima die natu/rali: tm̄ q̄ttuor horis & dimidia ꝑte horæ supexcrescētib9: quæ in uigesimū primū referūt'. Atq; ita cōficit' q d' Galenus īprimis optabat: & cui9 gr̄a hoc totū cōmētū fabricat9 est: ut dies uigesima longe magis q̄ uigesima pria ebdomada cōsequētiq; rōne cretica putaret'. Hūc sibi gratis laborē sūpsit Galenus. Neq;. n. oportuit: nā satis ex mora ꝑagratiōis zodiaci dies. xx. cretica defēdebat': præsertim cū nō neget ipse uigesimā quoq; primā eē creticā: qn & plerūq; ī acutis morbis: Neq; uero nos ista rettulim9 ut iter Archigenē Galenūq; arbitraremur/præscriptū egrediētes: sed ne cū referri dies creticos ad lunā nō posse demr̄auerimus siue receptā a sole/siue a signis uirtutē ī ea cōsiderem9: putaret q̄spiā nō plene satisfcm̄/q d' mixtū q̄si quēdā

influxũ Galenus introduxisset:qui præcipue dies creticos excitaret. Nõ enim hoc aut Galenus forsitan fecit:aut si fecit facere th rõnabiliter potuit. Nã si cũ illo dicamus lunã in quadratis loco alicui primordiali signis & oppositis cõmotiones suscitare:rursusq; cũ quadrangulis & oppositis solis radiis illuminat:non possumus hos a Luna euentus expectare præterq̃ his tẽporibus/qbus altero illoꝝ modoꝝ se habet si de illis scilicet causis euentus expectat. Nã si utroq; tẽpore parit tales effectus pro cuiusq; tẽporis habitu/& cõstellatione/credamus misceri utriusq; cõstellationis uirtutẽ in eo tpe quo nulla illaꝝ cõstellationũ inuenit/nõ alio argumẽto/q̃ q; tẽpus illud medietas sit summæ utriusq; tpis simul cõnumerati: nõ scimus nos esse nõ sumus etiã inter & horestes. Quare si Galenus in ebdomadis istiꝰ sui mẽsis medicinalis & eius medietate/uim istã excitatricẽ esse putat: nõ aũt in ebdomadis aut medietate mẽsis quo uel a sole luna illuminat/uel zodiaci signa pcenset/inuehit nobis/cũ uis illa excogitati mẽsis ad astrologicos nullos influxus redigi possit/hoc est nec ad q̃drata uel opposita signa nec ad q̃drangulares oppositasue lunæ cũ sole figuratiões. Nã seruari cõflariq; hoꝝ uirtutẽ in eo tpe quo ista nõ sũt/nimis ut dixi absurdũ & cõmentitiũ:nec q defendere Galenũ uoluerũt simulq; creticos dies lunæ cursibus coaptare pmissis stare potuerũt:sed nũc qdẽ hoc:nũc illud tuentur: nũq̃ utrũq; simul:quærat.n.cur q̃rtadecima dies cretica sit/ad lunæ cursus pagrationisq; mẽsem se recipiẽt. Quoniã p eã diẽ ad opposita signa luna deueniat. Hæc ratio parti mẽsis medicinalis q̃drat. Siqdẽ ebdomada eius secũda in diẽ.xiii.naturalẽ recedit:supsuntq; ex ea horæ.xi.tm̃ ad q̃rtadecimã ptinẽtes. Est.n.ut diximus ebdomada quælibet mẽsis Galeni dieꝝ sex/horaꝝ decẽ & septẽ cũ dimidia:quare dies decimatertia plus cretica erit dicẽda q̃ q̃rtadecima:cũ illa horas tredecim creticas:hæc tm̃ undecim hẽat:hic ergo relicta uirtute mixtionis & factitii mensis/ad pagrata zodiaci spacia cõfugiẽt. Cõtra ut uigẽsimũ diẽ creticũ faciãt mẽse Galeni nõ pagratiõis utunt. Sed & siqs ægrotet pridie q̃ Luna coeat:habeatq; diẽ septimã creticã:qũo id erit ex ifluẽtia ptãtis/tã a sole receptæ/q̃ a signis/cũ maximã ptẽ eo rũ dieꝝ sicuti ñ uiderit ita solari uirtute Luna nos nõ affecerit auctore ipso Galeno. Necesse igitur hic quoq; eos ad signa se cõuertere:quoꝝ solus influxus ex quadrati uirtute creticã illi septimã diẽ fecerit. Mitto q; oino factitius ille Galeni mẽsis nec naturæ moneta pcussus.ita enim excudit q̃si tres dies Luna semp a sole obtegat. Sed & mane qñq; cõspicit priusq̃ sol exoriat:& uespere eius diei nouaculari facie: qd & expiẽtia indicat & testat Alphraganus:tũ de spacio quoq; lunaris motus ita determinat:quasi semp eodẽ passu moueret:nõ aũt uelociore interdũ:interdũ tardiore:qd in astronomicis supputationibus demõstrat. Habeat igit suũ sibi Galenus mensem quẽ ne nobis importunius ingerat cõcedamus illis quos mauult dies esse creticos Archigenõ repudiãtes:eos ego nullis lunæ cursibꝰ regi firmite assero. Siue acceptã a sole/siue a signis uirtutẽ æstimemus:nã ea quidẽ quæ a sole solida & naturalis(ut declarauimus)sed ad eã cretici dies ptinere nõ pñt/nisi nos morbi semp in nouilunio aggrederent:alioqn nec diei septimæ Luna dimidia: nec quartadecimæ plena rñdebit:in qbus q̃drangularis & aduersa solis cõfiguratio ciet humores. Restat ea quæ a signis. Hæc uero cũ nulla ẽ/ut sequẽtia declarabũt:tũ si q̃ foret ad creticos dies nullo mõ spectabit id qd ipsi dicũt. Nã si argumẽtant ab expiẽtia die septima fit cõmotio. Rursusq; q̃rtadecia & p hos dies in q̃dratis est signis

Prima rõ

Scda rõ.

Tertia rõ

Reflexio argumti.

Luna uel in oppositis ex hac igit signorꝝ pmutatiõe illæ sequunt cõmotiones. Nos cõtra sic: die septima fit cõmotio rursusq; q̃rtadecima: nec p hos dies plerũq; uel in q̃dratis est Luna locis uel oppositis. Nõ igit de hac signorꝝ pmutatiõe cõmotio illa suscitat: utra pars ueriorib9 nitat assũptiõib9 nemini dubiũ: cuius lunares motus penit9 nõ ignoti. Nã cũ inferiora pmeãs epicycli ueloci9 Luna fert, sexta die ad q̃drata signa ptingit: & decimatertia iterdũ ad opposita. Cũ uero supiora tardi9 circũfertur, nõ priusq̃ die octaua uel nona q̃drangulari fit loco. Q d si rndeãt ob hãc cãm iterdũ illas quoq; dies creticas fieri: aliqd diceret si cũ lunæ cursus est tardus: tũc octaua uel nona die cõmouerent humores. Cũ uero uelox sexta: cũ medio quodã modo se hẽret septima. Verꝝ nõ hoc obseruatio docet: sed usu frequẽter euenit ut Luna qdẽ pigriore septima det iudiciũ interdũ & sexta: cõcitaciore uero differant cõmotiões ad octauã & nonã: qd aduertẽtes plurimi medicorꝝ pnegarũt hũc ordinẽ in morbis a natura seruatũ, a lunarib9 cursib9 depẽdere: Nec q aliter pdiderũt qcq̃ induxit q̃ uel amor astrologicarꝝ rerꝝ, uel auctoritas Galeni. Q uæ tñ in hac re q̃tũ hẽant põderis: mox dicemus.

Falso opinionem Galeni a scribi Hyp. & Aui. Celsus. Asclepiades.

Falso aũt qdã ex Neocterícis hoc quoq; Auicẽnã & Hippocratẽ opiatos tradũt. Nã Hyppocrates qdẽ nusq̃ sup hoc uerbũ. Sed hũc potius ordinẽ rettulisse nixus ad nũeros quos libẽter obseruare natura soleat id qd Celsus Asclepiadesq; notarũt: Auicẽna cũ meminisset opionis referẽtis hæc ad lunã: multa inqt i his dictis ãbiguitas. Tũ qõnẽ reiecit: ut cui9 pscrutatio ad medicũ nõ spectaret: qn illi poti9 eẽt impedimẽto. Valeat igit Galeni auctoritas apud nos ubi decernit q dies cretici sint, quoq; pacto tractãd9 æger, cũ uel apparẽt uel præuident. Nã hoc medici offm in q̃ pfessiõe præcellẽtẽ Galenũ uereq; diuinũ cũ doctorꝝ cõsensu pbamus: & admiramur. At cũ cã inuestigat eorꝝ dierꝝ q altioris hoc opus phiæ, nõ modo præiudicii: sed nec maioris testimonii loco snia fuerit Galeni.

Qualis Gal. i litteris quibusq; i rebus eidẽ sit credẽdum Moses Auicẽna

Q ñ qd Moses Aegypti9 & Auicẽna, magni uiri: magniq; i medicina Galeni fautores tradũt, plus ramis sciarꝝ reliq̃rꝝ q̃ radicib9 inhæsit. Sane ridet a dialecticis figura ei9 q̃rta syllogismorꝝ, & in phia tã sæpe pterret: & ualidissimas nõ psentit rõnes ut philosophicũ i eo iudiciũ desideret a multis. Nõ põt itelligere, quonã pacto supstite aia & imortali cesset ab ope: cerebro tñ nõ dissoluto, fatigatũq; a se ait hac qõne Platonicũ quẽdã: q̃si naue soluta supstes nauta nõ cesset a nauigatõe. Nec intelligit qd a phis demrat: uniuersales rerꝝ notiões ab intellectu tñ nro cõprehẽdi nec a brutorꝝ ẽt igenio: in tpis cognitõe qd hæsitet nõ est tpis hui9 narrare. Neq; n hic de Galeni phia, tñ hæc delibauim9 quo Moseos & Auicẽnæ iudiciũ sup eo cõfirmaremus: simulq; caueret ne cui illius auctoritas iponeret in accipienda supstitione. Nam in hac ipsa de qua agit astrologia parꝝ illũ peritũ, lunaris motus supputatio docet. Nec eũ defendit aliter Apponẽsis q̃ q eius ætate nõdũ cælestiũ motuũ ratio ad liquidũ fuerat explorata. Sit igitur illa fides in medicina q̃ta maxime esse potest: qd ad doctrinas alias attinet: cautius agẽdũ cũ homine meminerimus. Examinandũq; diligentius quæ tradiderit, an experientiæ, an rationi, an sentẽtiis cõsonent aliorꝝ. Et quidẽ quæ de creticis pdidit diebus ea parũ rebus ipsis cõsentire pbauimus: eadẽ nec rationis habere colorẽ palam fiet inspiciẽtibus. Nam quæ ratio lunã cũ ad signũ ab eo loco quartũ puenerit uel septimũ in quo fuerit inuadente morbo suscitare in humorib9 agitationẽ? Galenus negat rationẽ se dicturũ: sed Aegyptiorꝝ prætẽdit auctoritatẽ: nos illi sextum suũ de simplicibus medicinis

librum ad memoriã reuocabimus: In quo delirii notat Aegyptios: quoꝝ quoq; cur apud nos uacillet auctoritas postremis duob⁹ libris ĩnotescet. Nũc illud dixerim⁹ obseruari ꝑ hos lunæ cursus corpoꝝ mutationes fideliter ab Aegyptiis nõ potuisse q̃bus nõ erãt lunæ cursus fideliter cõperti: Primus.n. Hypparcus in Rhodo insula certius illos obseruauit/licet nõ attigerit tñ ueritatẽ: cui ꝓpius accessit deinde Ptolemæus: q̃q̃ Hyspanoꝝ rursũ astronomoꝝ desyderiũ non ĩpleuerit: Neoterici rõnẽ excogitarũt nõ mõ nõ cõsentientẽ ueritati/sed nec positioni quã tuent̃: nec Galeni dictis quæ sequunt̃. Est aũt huiusmodi: Signa quadrata uel opposita cõtrarias hñt qualitates: Quadrata uel utrasq; uel agentes saltẽ: ut Aries quidẽ a Cãcro dissidet utraq; qualitate qñ Aries signũ calidũ & siccũ: Cãcer humidũ & frigidũ: a Turus a Leone nõ utraq;: nã sicco cõueniũt: sed agẽte q̃litate discordat/frigido Tauro/calido Leone. Discordãt item signa opposita semꝑ altera qualitate saltem: tũ decãtatũ dicũt ab astrologis quadrãgulas & diametras radiatiões cõtrarias esse atq; pugnãtes: his positis ita colligũt/cũ ꝑuenerit Luna ad loca illis quæ tenuit ĩuadẽte morbo inimica/cõsequi ut inter morbũ atq; naturã pugna exoriatur: At nos suppositis quæ dicũt ita eos alloquemur: cur creticos dies Luna faciat hanc esse putatis cãm: qm̃ si in Tauro/uerbi gratia/fuit cũ naturã morb⁹ occupauit: debet cũ ad locũ cõtrariũ uenerit cõtrariũ effectũ facere: faciet igitur ut natura cõtra morbũ assurgat: unde pugna & iudiciũ ad alterutrã partẽ uictoriæ declinantis: erit aũt in loco contrario cũ ꝑuenerit ad Leonẽ uel ad Scorpium: sed ad Leonẽ die septimo ueniet: ad Scorpiũ quarto decimo. Per hos igitur dies bellicũ canet morbo atq; naturæ. Sed cur nõ idẽ faciet die tertia ueniẽs ad Gemĩos plus a Tauro Leone discrepãtes? Cur nõ duodecima aut decimatertia ueniens ad Librã/cũ q̃ rursus Taurus minus cõsentit q̃ cũ Scorpione? Cur nõ decima q̃nta subiẽs Sagittariũ dissedentẽ a Tauro/sicut Scorpius dissidet atq; Leo? Scio q̃d rñdebũt/nõ esse inter hæc signa aspectus colligationẽ. sed nõ alio aduci ego eos uolebã: nõ ut istã aspectuũ rõnẽ nullam esse obiicerẽ q̃d libro sexto sum⁹ facturi. Sed ut oñderem⁹ ẽt si sit aliq̃/nõ tñ deseruire ꝓposite quæstioni. Nã illa q̃dẽ ĩter duos planetas obseruat̃: quoꝝ radios nõ putãt ad cõplendũ eũ posse cõuenire/siue cõcordẽt siue discordẽt: nisi talib⁹ inuicẽ sibi interuallis cõfigurent̃/exagono/trigono/q̃drangulari/atq; diametro. At uero hic Lunã planetis aliis nõ cõfiguram⁹: sed id solũ aduertimus ut ad locũ cõtrariũ deferat̃ illi quẽ prius occupabat. Quãq̃ aũt positã stellã in Geminis stellæ positæ in Tauro negabũt astrologi per aspectũ colligari: nõ tñ hunc locũ esse illi cõtrarium denegabũt. Quod si facit effectũ primo cõtrariũ Luna q̃a ad locũ cõtrariæ deuenit qualitatis: cur si in signo frigido & sicco morbũ excitauit/in calidis humidisq; collocata naturam aduersus morbũ non excitauit? siue illud signũ sextum siue secundũ/siue alio numero quẽ malueris cõputetur? Ridiculũ hoc omnino/nec q̃d ab homine dici possit ueritatẽ potius spectante q̃ defendente positionem. Quod si cõtendant in his aspectibus uim cõsistere: debent ex cõsequenti illud quoq; concedere/Lunam cum ad tetragona signa peruenerit morbũ confirmaturã: quoniã sicut quadrata signa discordãt/ita trigona cõcordãt? Cur igitur si trigona signa suscitant naturã ex contraria qualitate ad signũ ægritudinis eadẽ ratione trigona ex cõcordi morbũ non excitabũt. Ad quæ cũ Luna undecima die fere deferatur: erit undecima noxia statuẽda: quæ tamẽ a medicis inter salutares creticas numeratur.

Rõ Neoteri.

Deniq; erit manifestissimũ cõsiderãti traditas creticoꝝ dieꝝ obseruatiões a medicis ex lunæ motu rõnẽ hr̃e nõ posse: nã malas qdẽ cõmotiões his fieri dieb9 dicũt: sexta: octaua: duodecima: decima: decima sexta: decima octaua. Reddãt hoꝝ rõnẽ ex luna si pñt: nã sexta qdẽ & octaua sæpius fieri bonas cõueniret ut dicebam9, ꝓueniente ꝑ hos dies ad tetragona luna. Sed cur oĩno male decima uel duodecima: qbus nõ fit luna in locis aspectu aliquo cũ ægritudinis signo colligatis? Cur salutaribus annumerant̃ decima septima, atq; trigesima? Sed & quæ rõ penes lunã q̃ternos quosq; dies uim hr̃e citra uigesimũ: ultra uigesimũ septenos nõ q̃ternos ut uigesimũ septimũ: trigesimũ quartũ: & q̃dragesimũ primũ, quẽ cũ excesseris, uigesimi cretici inueniant̃: ut sexagesimus & octuagesimus tũ centesimus ac uigesimus: cur inde circuitũ mẽsiũ & annoꝝ: quæ oĩa sicuti nõ hñt a luna cãm ita nec hr̃e pñt a sole, nec ab alia quaq̃ cõstellatione: cũ nõ ille statis diebus statæ quoq; uel similes, uel cõcordes inueniant̃: sed uariãt mirũ in modũ, nec ordinẽ ullũ seruant q possit huic ordini rñdere in morboꝝ cõmotionibus a natura maxĩa ex ꝑte custodita, ut demirari liceat apponẽsem q malitiã sextæ diei quã Galen9 cõparat tyrãno, sicut septimã regi redigi ait posse, ad hoc ꝙ luna cursu uelociori ueniat ad tetragonũ: sui nimis ĩmemor q fieri salutares in septima die ægrotationes dixerat ob q̃drati naturã: quæ. s. morbi signo aduersaret̃. Q ũo igit̃ nũc ex q̃drato quoq; malitiæ sextæ reddit rõnẽ? Patet igit̃ hæc oĩa causas hr̃e alias: sed fefellit eos ꝙ ĩ septima die & q̃rtadecima uidebat̃ cõuenire: q̃q̃ nec ibi ut diximus cõuenit. Sed hũc ꝑ septẽnarios ꝓgressum, uidemus alibi quoq; in naturæ opib9 obseruatũ, ubi nulla suspicio de lunæ motu uel solis: ut in ipsis quoq; morboꝝ ꝑiodis: cũ sicuti septimo die acutæ ita diuturnæ: ut scribit Auicẽna: sæpe septimo mẽse: septimo ãno: q̃rtodecimo: uigesimo primo, solent terminari. Nec ꝓbo tamẽ qui suꝑstitiose numeros hic obseruãt: sed ita naturæ dico cursus impleri plerũq; in rebus, nõ ob cõstellationes ad hæc tẽpora cõparentes (neq;. n. reperiunt̃) sed ob occultã ꝓprietatẽ conditionemq; reꝝ illaꝝ qbus ita plerũq; usu uenit. Sic. n. natura cõparatũ uidemus: ut qđ scribit ipse Galenus ꝑ dies impares acuti morbi moueant̃. Q ui uero lentiores diuturnioresq; per pares. Redige hæc ad lunã: redige ad solem stellasq; si potes? Cur igitur cõmotionẽ septima dies in acutis morbis ad tetragona signa ꝑ quæ luna ferat̃ referam9? cũ nec illud præsertim sit ꝑpetuũ: sed & qdã ex iunioribꝰ cõtra Galeni aliorũq; opinionẽ ad lunã cõfugiẽtiũ hoc loquunt̃. Siqs luna posita in ariete, decũbat creticã hr̃e diẽ octauã debet: q̃re tũc ad cancrũ q̃dratũ luna deueniat. Rñdẽtq; ita qdẽ fieri debere hĩta rõne motus lunaris: sed in septima fieri cõmotionẽ ꝓpter naturã morbi qui acutus cũ est, ꝑ ĩpares mouet̃ usq; ad diẽ q̃rtũdecimũ. Postremo quæ de creticis diebus uere sunt obseruata a medicina, nõ solũ res astrologica firmat: sed infirmat: ut sit maximo argumẽto corpoꝝ affectiões a cãis nõ depẽdere: quas astrologi ĩtroducũt. Nã si status in his dieb9 ordo nõ esset: sed nũc hæc qdẽ: nũc illa cretica: rursusq; inter creticas alia alio tꝑe noxia salutaris inueniret̃: nulla nos ad inuestigãdũ cãm admiratio suscitaret sola materiæ diuersitate mutabili nobis satisfaciente: sed cũ certi dies nõ semꝑ sed plerũq; tamen cretici: & qdã plerũq; ad uitã: qdã ad mortẽ: uidet̃ hic ordo cãm desiderare certã raroq; mutabilẽ. Galenus hinc cõseq in cælestib9 cẽ cãm quæ sũt corꝑa rato stabiliq; ordine se mouẽtia: qa pñt effectũ ratũ stabilẽq; ꝓducere. Mihi cõtra uidet̃ hĩc patere de cælestib9 cãm hmõi ẽt nõ posse:

Vide pudendum errorem Petri Appon. cõciliatoris Processus naturæ per septẽnarios Auicẽna Galenus.

Galenus Dies creticos si fiant a cælo nõ esse ĩmutabiles.

qm̄ si inde esset alias alii cretici forēt.nec qui apparet in eis ordo seruaret̄.Nam si Luna Marti Soliue iūgeret̄ citaret influxus cōmotionē:si Saturno tardaret.Sed & coitus luminariū diē morbi ꝓxīe añcedēs foret inspiciēdus:tūq; si dn̄s eius loci in quo coisset orientē teneret/cito fieret cōmotio:sero si occidētē:sed & sydera recto motu ꝓcedētia uel ī mobilibus signis posita ueloci⁹:cōtra uel retrocedētia uel in fixis locata tardi⁹ morbo naturæq; bellicū canerēt:quæ nec cuiq; ægrotāti:q̄q̄ hisdē cōstellatōib⁹ similiter cōuenirēt:sed aliter aliis pro genituræ ipsoꝝ cōditiōe. Mitto figurā cuius angulos obseruādos præcipit Ptolemæus fœlicibus/an infœlicib⁹ radiis deriuent̄:ut inde de morbo prænūciemus:qd̄ qdā ignorātissimi credūt ad creticos dies ꝑtinere.Quæ si oīa medici ab astrologis haberēt nō plerūq; quos uoluit ars medica:sed alias alii forēt cretici dies:Nec illud eēt statū:ut sexta dies tyrāna crudelitate ꝑimeret: septīa regia benignitate liberaret.Sed & cōstellatiōib⁹noxiis septīa:& salutarib⁹ ēt sexta nūeraret̄.Qd̄ si eueniat īterdū nō a cælo esse dici debet ubi cām quærūt ei⁹qd̄ cū ordine:& fere semp cōtīgit:sed ī materia poti⁹redigi debet ꝑticularēq; aliquā laborātis hoīs ꝓprietatē.

Caput XVII Periodos humoꝝ ad sydeꝝ motus nō esse referendos

Primus modus.

Sed nec periodos humoꝝ in febribus credat quispiā ad sydeꝝ motus referendos:uti gratia exēpli bilis atra diebus duobus cesset/q̄rto suscitet̄ qm̄ sub Saturno sit cuius motus aliis tardior. Nā qua rōne sanguis ad Iouē relatus ab astrologis iugiter putrescit nulla pausa:cū nō Iuppiter tn̄ omniū uelocissimus? qn potius si tēpus restitutōis extimet̄ omniū tardissimus post Saturnū. Cur itē motus rubræ bilis ascriptus Marti? paulo segnior atræ motu:cessat enim sex horis minus:cū ille oris octo & q̄draginta:ipse sex & triginta sopiatur:multo aūt Saturno uelocior stella Martis. Præterea decretū est astrologoꝝ opa stellaꝝ tardi motus quo tardiora sunt eo magis esse diuturna:cū igit̄ si pituitæ motus citius redit q̄ rubræ bilis:nā ille post sex horas:hic post sex atq; triginta:qm̄ Lunæ motus excitās pituitā uelocior motu Martis colerā excitante.Cur inq̄ si hoc uerū nō diuturnius afficit agitatio colere q̄ pituitæ? seu illa horis tm̄ duodecim:hic aūt decē & octo. Debēt eni(si stamus in præceptis astrologoꝝ)diuturniora esse opa Martis q̄ Lunæ:siqdē huius uelociora q̄ illius. Quod si rursus hos oēs periodos ad Lunā solā uolumus referre:utpote prædominātē in oēs humores hæsitabit nihil minus astrologica ratio cui nitunt̄. Nā pituita inquiūt qm̄ Lunæ aquæq; cognatione aquaꝝ fere motū imitat̄ illefluūt & refluūt mora media intercidēte:sed exigua/q̄lis inter rectos motus necessario cadit. Sic pituita sex tm̄ horas integras relinqt. Veꝝ potuit sanguini magis hæc cōuenire/cuius sicut aquæ cōtinu⁹ æstus inuenit̄ in qua morula accessum dirimēs a recessu nō bene sex horaꝝ rn̄det interuallo:quo totus ipse uel fluxus agit̄ uel refluxus.At in sanguine maior poterit eē similitudo cuius motū ītercipi in sensibilib⁹morulis ipsi nō ꝑnegāt assertores huius opinionis.Sed reliqua ꝓsequamur.Atra inquiunt bilis qm̄ a natura plurimū aquæ discordat/ita contrario pituitæ modo mouetur:plurimū.s.cessans ad dieꝝ usq; duoꝝ integritatē. Sed mihi quidē uidetur plus aquā habere cū terra cōmunionis q̄ cū igne siue locū aduertas siue qualitatē siue motū:quibus nulla alia pōt cōditio præpōderare.Erit igit̄ idem iudiciū de humoribus ad elementa relatis:ut magis a pituitæ motu diuersus esse debeat motus rubræ q̄ atræ bilis. Verum nec

Secūdus

Qualis Petrus Appo. illustriũ ueterũq; medicorũ quisquã ad has causas circuitũ febriũ rettulit. Primus hoc tentauit Petrus Apponensis homo cõgerere plura natus q̃ digerere: quẽ quidẽ indoctiores ubi nugatur magis ibi soliti impensius admirari.

Caput XVIII Infœlicitatẽ octimestris partus Saturno nõ esse ascribẽdã.

d Vm tractamus hæc uenit in mẽtẽ solere astrologos infœlicitatẽ octimestris partus ascribere Saturno: de quo dicendũ hoc loco: sed breuiter est: ne nõ redarguta uideat̃ nos cogere: ut uel iuiti cõcedamus hostilissimorũ syderũ radiis nos apprehẽdi. Q d̃ ut uolẽs cõcedo: ita nõ illud uolẽs ideo apprehendi nos ab illis ut teneamur: qppe illabi de cælo ita sentiã ut nõ putẽ ab eo noxiũ qcq̃ puenire. Sũma igit̃ hæc est/ fallunt̃ astrologi si credũt ideo natos octauo mẽse nõ uiuere: qa singulis uteri gerẽdi mẽsib9/ singuli planetæ præsint. & ppterea q primo/ idẽ octauo mẽsi Saturnus dñet̃/ planeta frigidus & siccus hoc ẽ q̃litatib9 uitæ cõtrari9 primũ.n. & illæ p manus traditæ planetarũ dñandi uices rõnẽ nõ hñt: ut alibi suo loco dicet̃: & q̃ octimestris part9 nõ uiuat oĩno rõnẽ aliã hẽt. Sũt q opinent̃ fœtũ septimo mẽse conari ut egrediat̃/ & in conatu lædi: q si octauo exit: utpote nõdũ restitutũ suæ incolumitati/ uiuacẽ esse nõ solere: sed Hippocrati potius accedo q tractatu quẽ scribit de octimestri partu cãm cur plerũq; nõ uiuat/ hãc esse ait q̃ eo mẽse difficilis sit uteri gestatio. Tũc.n. grauius se hr̃e prægnantes: & in matrice nescio quæ pati grauia & incõmoda: & si pariãt duplici labore oppressas & part9 & ægritudis/ infirmissimas fieri: uñ necessario ipse quoq; fœtus imbecillior factus/ raro diu uiuat. Attestat̃ huic sentẽtiæ q̃ si quæ iueniunt̃ uegetiores ualidioresq; fœminæ solẽt octauo etiã mẽse parere uicituros q̃les in Hispania inueniri scribit Auicẽna & Aristoteles in Aegypto. Verba ipsa Hippocratis sup hac re Græca subieci: ne qm̃ liber hic uulgo non habetur fictũ crederetur a nobis περι οκτα μηνιου γενεσιν φημι: & quæ sequuntur.

Hippo.

Caput XIX Cur nautæ/ medici/ agricolæ/ uera sæpi9 prædicãt q̃ astrologi.

t Ria fere erãt in illa secũda astrologorũ ratiocinatione obiectamẽta: primũ a mutationib9 inferiorũ ex Solis Lunæq; cursib9: unde colligebãt: & actionẽ ĩ nos syderũ aliorũ: & mutationẽ rerũ aliarũ ab illis esse cõiectãdã. Secundũ testimonio bonarũ artiũ medicinæ/ agriculturæ/ nauigatoriæ: quæ suis opibus astrologicas adhibẽt obseruationes. Et horũ ita utrũq; reiecimus ut hisdem telis eos repũgeremus/ oñdentes ut pauloante dicebamus: ex opib9 Solis & Lunæ: & ex illarũ artiũ obseruationib9/ potius colligi qd negãt: q̃ q̃ affirmãt. Restat tertiũ q̃ ab earundẽ artificum uulgi ipsius prædictionibus sumebat̃: quasi nimis essemus iniq: q nullã futurorũ præcognitionẽ cõcederemus astrologis totius cæli peritis q̃ rudia magisteria: & de populo quis interdũ etiã assequatur: ita multa de pluuiis/ de ægritudinib9/ de pecorib9/ de ãnona quotidie prædici uulgo cũ euẽtus fide uidemus. Cur nõ igit̃ inquiũt q cælestes causas exploratius norũt: & illa rectius: & alia poterũt secretiora prædicere: hoc est q̃ in præsentia nobis diluẽdũ est: ĩmo ut cõsueuimus reiiciendũ in eos qd̃ apte nullo negocio breuiter expediemus. Nã si uera prædicunt̃ ab illis nulla habita tñ rõne præceptorũ astrologiæ: qs nõ dixerit aut leuẽ esse cõiecturã: esse illa quæ omittũt/ quæ ignorãt: nõ necessaria: sed supflua: nõ secretiora/ sed falsiora: nõ dogmata/ sed figmẽta. At falluntur aliqñ inqt Ptolemæus q astrologica nesciũt: qd̃ q̃ astrologi sæpius. Conficit̃ igit̃

ut astrologi minus astrologica teneãt/q̃ q astrologi nõ sunt. Neq;.n.põt hoc dene/
gari/magis ad fidẽ rñdere quæ dicũt medici de ægris:agricolæ de ãnona:nautici
de tẽpestatib9:pastores de pecorib9:q̃ quæ de hisdẽ reb9 ab astrologis prædicũt.
Ratio statim in ꝓmptu est:qñqdẽ astrologus signa respicit quæ nõ sunt signa:cãs
speculat quæ nõ sunt causæ:ꝓpterea fallit. Respicit.n.cælestem dispõnẽ quæ cã
tm̃ uniuersalis non efficit uarietatẽ inferioꝝ/nisi pro materiæ cõditione causarũq;
efficiẽtiũ inferioꝝ. Tamẽ nec cælestis illa dispõ quã respicit:sed ficta ab eo in cæ/
lo dispõ ꝑ uanissimas regulas & cõmentitias:nõ natura/sed arbitrio cõstãs astro/
logoꝝ:siqdẽ ut demõstrabimus/non hominũ ille pater & deoꝝ deus in cælo fecit
imagines/signa/partes/antisia/dodecathemoria/dom9/& hmõi/alia qb9utunt:
Sed in cælo mentitus hæc est/hominũ deceptor/& deoꝝ infamator astrologus.
Proptereaq; nihil mirũ si nullã rẽ futurã certa rõne prænoscere ista ars põt. Artifi/
ces aũt quos memorauimus ueris & naturalibus ꝓpriisq; ac ꝓximis causis indi/
ciisq; nitunt:& ideo raro excidũt a ueritate. sed ueris præsensionibus futuroꝝ:&
fidẽ suis methodis faciũt:& cũ ꝓuentu bonaq; fœlicitate suas artes exercẽt:Lege
libros ꝓnosticoꝝ Hippocratis:nũq̃ illum inuenies ægri statũ futurũ inter sydera
quærere:ut qui sciret hæc magis ex lotio quæri q̃ ex astro & de pulsu uenaꝝ/q̃ de
motu sphæraꝝ certi9 præcognosci. Periti gubernatores nõ ex Ioue/Saturno/Ve/
nere/Marte/Mercurio/præuidẽt tẽpestates:sed de nube:de uentis:de omni aeris
cõditione:atq; eoꝝ hæc solers disciplina expimentis ubiq; cõfirmata:de spiraculo
tenuissimi flatus:de nubecula uix cõspicua tẽpestatẽ ĩtelligit ĩminentẽ/cuius nul
lum præsagiũ/nullũ signũ adhuc patebat oculis alioꝝ. Nec solũ uenturã intelli/
gant:sed qua parte futurũ ut excitet:qũo declinari:qũo supari possit ad quæ sa/
pientia oĩs astrologoꝝ ꝓrsus caligabit. Sic pastores agricolæ:& ipsum sæpe uul/
gus ineruditũ/statum aeris præcognoscũt:nõ a stellis sed ab aeris ipsius dispõne:
atq; his quæ in sublimi impressionib9 fiũt. quare raro fallunt:aerẽ.s.ex aere:sicut
medici ægrum ex ægro præiudicantes:hoc est ex ꝓpriis principiis:nõ qđ faciunt
astrologi ex remotis & cõmunibus uniuersalibus:imo/qđ peius est/fictis imagi/
nariis fabulosis. Quare nemo putet futurã agricolationẽ meliorẽ/medicinã effi/
catiorẽ/nauigationẽ tutiorẽ:si tractent hæc ab hoĩbus astrologica ꝑcallentib9 &
obseruãtib9. Quin hæc potius tabes & abolitio foret illaꝝ artiũ:dum a certis re/
gulis ad incertas:a ueris ad cõmẽtitias euocarent:& ꝑmixtionẽ falsoꝝ dogmatũ/
oĩs iam cõperti expimẽti soliditas/ueritasq; labefactaret. id qđ nõdũ rõnibus in/
tellectis qbus astrologiæ uanitas innotescit/ex eo ꝑsuaderi satis põt:qđ inter ini/
tia opis diximus:summos eaꝝ artiũ magistros:& in illis tractãdis apprime fœli/
ces/nõ mõ adhibuisse suis opib9 astrologicas obseruatiões:sed eas uel cõtẽpsisse/
uel ẽt cõfutasse. Columella quẽ alibi quoq; citauimus ille rei rusticæ scriptor exa/ Columel
ctissimus/quo loco traditurus est præcepta tẽpoꝝ obseruãdoꝝ/meminit suæ lu/ la.
cubratõis aduersus astrologos:& uera inq̃t hæc quæ nos pingui Minerua tracta/
uim9:falsa uero quæ ĩprudẽtissime Chaldæi pollicẽt:alibi quoq; a nobis cõfuta/
ta:q̃re colligẽti sic Ptolemæo multa præuidẽt de statu aeris agricultores:igit nos
plura certioraq; q̃to illis cælestiũ reꝝ cognitiõe præstamus:negabit Columella eẽ
in cõsecutiõe ueritatẽ:qm̃.s.hoc astrologicũ sape quo agricolis præstãt nõ est sa/
pe/sed desipe:hoc est nõ plura q̃ illi sciũt:sed plura fingũt magnitudine reꝝ circa

quæ mentiunt pfessionis ludibriũ prætegẽtes: quã indubie cũ aliis honestissimo loco uita recepisset, si tã bonas artes, tã necessarias: agricolationẽ: medicinã: nauigatoriã redderet meliores: sed deprehensa sæpius uanitas & fallacia a prudẽtissimis legũlatoribus eos coegit ut seuerissimis interdictionibus illã ciuitatibus eliminarẽt: ut primo libro declaratũ a nobis: ne simul & bonas & mẽtes & artes: occultissimis suis uenenis inficeret: quæ q̃tũ ab gregariis his quas dictabam9 artib9 in futuroꝝ præsensione uincat: uel hinc inotescat: q̃ inter nauticos & agricolas, & pastores, de eoꝝ pnosticis mire cõuenit: inter astrologos nihil: adeo ut nihil dubitet Aboasar iter capere nõ petasatus: quo die Ptol. aquaꝝ eluuiẽ denunciauerit.

Caput XX Nõ oĩa quæ ab astrologis prædicũt de primis q̃litatib9 depẽdere.

Excutere iã uolumus quæ de primis possint q̃litatib9 depẽdere: qñ id tertia astrologoꝝ rõ exposcere uidebat: & Ptol. nõ alia uia quæcũq; fiũt fieri pbat a syderib9 qd apotelesmatici eius libri declarãt: & astrologi oẽs huc se semp recipiũt quotiẽs aut nihil supstitiose dici a se defendũt: quodq; p naturæ uestigia nõ pcedat: aut nihil rursus cuius reddi manifesta rõ non possit. Fere enĩ ad has cõfugiũt q̃litates quotiẽs cur hæc Iuppiter: illa Saturnus: alia alius faciat planetaꝝ, interrogant: in quo illos & sibi & ueritati parũ cõsona loqui parte opis ea monstrabit qua rõnes astrologici dogmatis refellunt, frustra uero pfugiũ hoc illos sibi parare præter ea quæ dixim9, multa quoq; declarãt: Inter quæ illud primũ occurrit, futurũ ut in fati sortitione plus anni tẽpus faciat quo qs nascat: q̃ quæuis alia diuersitas cõstellatiõis, siqdẽ plus quoq; facit ad intentionẽ remissionemq; primaꝝ q̃litatũ: q̃ quæuis alia uel positio syderꝝ, uel mixtura radioꝝ: Adeo semp æstiui dies hybernis calidiores, etiã si q̃tũ uis æstate rigeat, torpeatq; Saturnus. Cõtra semp æstiuis hyberni frigidiores etiã cũ ardet Mars: medioq; furit flãmatus olympo. Q d si fati dria orit frigore & calore siccitate & humiditate plus minusq; uigẽtibus: Sequit oĩno dãnatos etiã semp frigido fato qcũq; nati hyeme fuerint præ his q nati fuerint p æstatẽ, præsertim si (qd illis est necessario defendũ) plus hãc aeris sic affecti cælitus q̃litatẽ q̃ seminis & materiæ pximæ cõditionẽ sequunt. Præterea si tuet hoc Ptolemæus qd ẽ illi pro fũdo naturalis astrologiæ, ut p primas q̃litates reliq̃ faciãt radii planetaꝝ: nõ debet ĩ hoĩum genituris aut mores aut fortunã aliũde uaticinari, q̃ ex ea cõstellatiõe quæ corporis habitũ facit atq; demõstrat: qñ hic oĩa cõsequant. Et pariter ĩ uniuersalib9 uaticiniis una erit res inspiciẽda, qs futurus aeris status: hoc inspecto reliq̃ patefiẽt. Siquidẽ pro caloris & frigoris, pro siccitatis humiditatisq; mõ cætera disponunt. At nõ ita uel alii uel ipse Ptolemæus, cũ sæpe quæ de morib9 in priuata genesi: quæ de fortuitis casib9 dicũt, minime corporis tẽpamẽto rndẽt ea rõne qua solẽt ad hos cætera referri. Nec quæ de tẽpestatib9 anni totius his cõgruẽt: quæ de morib9, de pestilentia, de ãnona, de bellis pnũciabũt: q̃re, s. a diuersissimis ista cõstellationib9 inuestigant: qd legenti tũ astrologicos libros: tũ astrologoꝝ uaticinia haud difficile cõstabit. Nõ igĩ suæ supstitiõi faciẽ hãc prætẽdãt honestamẽtũq; methodi naturalis: ut eatenus se subiicere res hũanas syderib9 dicãt: q̃ten9 aeris corpisq; dispositio in q̃litatib9 primis à cælo depẽdet. Nã hoc qdẽ ingrediẽs artẽ asserẽsq; eã q̃si possibilem dixit Ptolemæus: sed in pcessu explicatuq; dogmatũ nec obseruauit, nec potuit saluis pfessionis iurib9 obseruare. Alioqn qd dicebã paucis cõstaret astro-

Prima rõ

Secda rõ.

logia: cui tm̄ de aeris dispōne & habitu corporꝝ foret dicēdū. Reliqua ex his paucissimis datis regulis quis e medio sibi cōiectaret. Sed & innumera sunt in Ptolemæi libris & aliorꝝ quæ de materiæ q̄litatib9 primis originē ducere nullo mō pñt.

Caput XXI Nec noxas elementorꝝ: nec damna nr̄orꝝ corporꝝ esse a cælo.

EX his quæ modo diximus illud facile reiici pōt qđ tertio loco ad astrologiæ assertionē supra in mediū afferebat: Nam cū dicit si mutationes aeris a syderibus: igitur & pistilentiæ cataclismi & exustiones, & caritas annonæ. Negamus: neq; n. sequit: imo hæc qui dicit: qd sit cælū ignorat: nā quid aliud ipsum in natura tota corporea, q̄ in particulari quolibet corpore ipsa uis cōtinens totū ne diffluat, ne dissoluat. Qđ cor in aīali fons uirtutis illius, q̄ seruat integritas ordoq; mixturæ, & mēbrorꝝ inuadentiū iniuria ꝓpulsat: sciat igit qui excessus elemētorꝝ unde incēdia & cathaclismus cōtingit: Vnde caritas morbi ac pestilentiæ, cælo refert accepta: nō aliter errare, q̄ qui nr̄i corporis morbos, uicia, causationes, in ipsam regentē corpus naturæ refert potestatē: cuius est illa curare, nō facere, sopire nō excitare. Quæ si sūt uera patet aliud. Itē esse q̄litates primas, aliud q̄litatū primarꝝ recessus & detrimenta cælitus fieri, nisi negemus aliud esse iura & magistratus oēs ciuitatis, aliud qđ in illis delinquit ope boni pricipis originē trahere. Vt igit philosophus dederit qcqd est in elemētis ordinariū & uaturale auctorē hr̄e cælū: nescio tñ qua rōne sit cōcessurus etiā inde esse ꝙ deficiūt, ꝙ naturæ præscripto & legib9 uariāt, cū sit potius illud philosophorꝝ dogma ꝙ elementa maneāt intra fines & suo iure cōtenta negociū mūdo nō facessant a cælesti esse natura regente & moderāte fluxibilem & erraticū numerꝝ rerꝝ corruptibiliū. Obiectio

Sed inqes qñ mihi concesseris alias stellas facere frigiditatē, alias caliditatē: nōne sequit illud? Vt frigidis stellis prædominātibus, elemēta frigida inualescāt: calidis calida. Qđ si dicit nō eueniat etiā: ut cōcursu magno frigidarꝝ cōstellationū frigiditas ita aquarꝝ exuberet: ut eluuionibus terra mergatur. Cōtra calidis ualde potētibus, fiant exustiōes. Facilis rñsio nec una tm̄ primū de dominatu planetarꝝ atq; signorꝝ quæ finxere astrologi: ut falsa sint postea demōstrabit. Quid inq̄ ita planeta quisq̄ imperabit cælo: ut in hoc mūdo ꝓdigiosa ꝓducat præsertim mala? Cum cæli opus ex omniū luminū cōspiratione dissultet: ita tota illa supior semp tēperat armonia: ut sicut in ipsa oīa cōsonāt: ita per eā nihil dissonet unq̄ in inferiori mūdo: in quo quotiēs in cōcinnū asperꝝ, discors audit, ad tactū cæli ne referatur: sed ad q̄ttuor istas chordas citharæ sublunaris quæ de inordinata materia: impuraq; cōtactæ cælesti plectro ad numerū illas semp cōcordiāq; mouente, cōtumaces interdū inueniunt. Post hæc subtilius cōsiderandū est: si præfecta uariis elemētis uaria sydera sunt: ideo esse præfecta ut perficiant elementa ipsa. Quare erit quodlibet elementū tacto pfectius? q̄to præses stella fuerit potētior: ꝙ si perfectio partiū perfectioni totius nō repugnat: imo cū toto partes labefactant: non pertinebit ad elemēti perfectionē: ut natura transgrediēs ordinē occupet cætera. Sed tūc erit perfectū cū ab ordine cursuq; naturæ nihil deflexerit: a quo certe deflectere tā pōt excedendo q̄ deficiendo. Quo circa si præsit igni Mars, qñqdē in subiectā qualitatē fieri nihil cōuenit a stella: qđ ordini bono naturæq; legibus nō cōsentiat: nō minus compescere tumultuantē, q̄ suscitare torpentē cælestis præfecturæ officiū fuerit. Potest igit id concedi ut sint quattuor primæ q̄litates a cælo:

Prima responsio.

Secūda.

Tertia.

nec tamẽ hoꝝ delicta/trãſgreſſiones/tumultus a cælo ſint:ſed a materiæ motibus inordinatis/cæleſtis diſciplinæ legibus uſq;quaq; nõ obſequẽtis: Vt ꝓpterea credã nec Platonẽ nec Ariſtotelẽ in Timeo:uel in Metheoris iſtas elementoꝝ tyrãnides tẽporarias/ad cõſtellationũ uim ullã unq̃ rettuliſſe. Cõſtat aũt & dictis nõ modo noxas elemẽtoꝝ:ſed & eadẽ rõne dãna corpoꝝ nr̃oꝝ/cæterorũq; animãtiũ in cælo cauſas nõ hr̃e. Q d' qdẽ & potiſſimũ inter oĩa corpora/& ordinis & beneficentiæ titulis inſigne nec ea debet efficere quæ ſunt opa potiꝰ tumultuãtis materiæ uel deficientis:q̃re qd' de elemẽtis diximus:licet de humoribus itidẽ dicere in nr̃o corpore illis rñdẽtibus:ſi præeſt atræ bili Saturnus:Mars rubræ:alius ſanguini/pituitæ alius:nõ aliud magis hoꝝ planetaꝝ opus q̃ frenare has q̃litates & continere ſub cõcinnã uitæ diſpoſitionẽ. Nec cũ præpotens erit Saturnus ſuſcitabitur atra bilis:ut reliquos ꝑdat/totũq; labefactet:ſed ordinatius/cõpoſitius/melius ſe habebit. Idem de rubra dicendũ/cũ regnauerit Mars:qñquidẽ illoꝝ radii/& natura ſua benefici ſint/ac ſalutares:nec agũt inſtar ignis:ſed quẽadmodũ calor inſitus nobis uegetalis/animæ manu recte operat' ad finẽ certũ pro ſalute uiuentis: ita lumina illa uitalia intimæ mẽtis ſuæ animi organa/nõ ad pernitiẽ unq̃:ſed ad cõmodũ corpoꝝ ſubditoꝝ & beneficentiã agũt/Saturnus in atrã bilem(ſiquidẽ illi præeſt)nihil unq̃ nõ ordinatũ:non uiuificũ influet:quare nõ excitabit illã ad exitiũ aĩalis:ſed moderabit' ad cõſeruationẽ. Nec habebũt a ſtellis ſuis humores/cũ illæ præualuerint/quo magis & uiolentius agant:ſed quo moderatius atq; uiuacius. Nũq̃ mors a cælo:ſed a materia cũ uitio ꝓprio/quæq; q̃litas ita degenerauerit:ut præfecti ſyderis diſciplinã non ſuſtineat:ſed uel euagetur ĩmodica/uel remiſſa deficiat. At nr̃i diuinatores/qui ſe cæli ſicut interpretes ita pr̃onos & defenſores faciũt:non tã morbos irritatu nimio primaꝝ q̃litatũ:ſed & uitia ipſa cæcitatẽ/ſurditatẽ referũt ad ſtellas:& q d' eſt deteſtabilius etiã ipſa mõſtra:quo nihil dici/nihil cogitari põt abſurdius. nã qd aliud monſtra q̃ peccata naturæ? Hæc aũt nemo unq̃ philoſophus rettulit ad efficientẽ cãm/præſertim indeficientẽ oẽs ad materiã. Nec ita quiſq̃ delirauit/ut diceret monſtrificos partus culpa fieri uirtutis informãtis. Q uæ.ſ.dei acta manu nihil delinquat/ſed accuſant materiã ſitu uel quãtitate/uel q̃litate/male formabilẽ & opifici ſuo contumacẽ atq; rebellem. At longe maior inſania cæli uirtutẽ damnare q̃ ſeminis. Q uæ tanto minus errare põt atq; deficere q̃to ipſa natura potẽtior/& domina & artifici iunctior/a quo nõ aliter q̃ ꝑ ipſum iſta ſeminaria uirtus inferior regit' atq; format'. Nimis igit' q̃ abſurdũ putare cæleſtiũ motus & cõfigurationes(ſi modo uariãt iſtæ cõfigurationes efficiẽtiã planetaꝝ aliter unq̃ ire atq; cõponi:q̃ naturalis tenor & curſus exigit ordinatus reꝝ inferioꝝ. alioqn naturæ iſte ordo cuiꝰ trãſgreſſio mõſtrũ ubinã ſedet? ubinã habet originẽ? ſi nõ hæc in cælo? aut qũo ſuã ſatis uocẽ audiũt? quo rẽ malam/inordinatã nõ naturalẽ/cuius origo uitiũ & infirmitas/primis aſcribũt naturæ cãis/oĩum optimis/ordinatiſſimis/& potẽtiſſimis. Vere ergo dixit Auer. q crediderit Martẽ aut ſydꝰ aliud quoqũo diſpoſitũ nocere corpibꝰ/aliena credere ab oĩ phĩa. Sed ita ẽ certe nulla ꝑfeſſio cælo magis iniuria aſtrologica ſupſtitiõe: quæ qcqd a nobis fit præter rõnẽ culpa uolũtatis/qcqd in materia euenit præter ordinẽ uicio temeritatis/labiliſq; materiæ :id totũ ſyderibꝰ ambit imputare:nec putat illoꝝ ſaluã dignitatẽ:ſi nõ illis indigniſſima quæq; accepta referantur.

Plato: Ariſtote.

Dãna noſtroꝝ corpoꝝ ĩ cælo cauſas nõ hr̃e.

Mors nõ eſt a cælo

Auerois.

Caput XXII Ingeniorum & morum uarietatem non omnino pendere a primis qualitatibus.

Erumeniuero si nõ faciũt sydera malas corporũ affectiones ipsas saltẽ cor
u porũ faciũt diuersitates: nõ morbosas: nõ uiciosas: non causarias: sed intra
fines integritatisq; naturæ media inter se tẽpamẽti rõne distãtes. Sequẽs
.n. hoc uĩ oĩno ut si primarũ quattuor qualitatũ sydera sunt auctores: ut. s. a Satur
no nascant̃ siue cõcipiant̃ corpora sicciora & frigidiora/calidiora sub Marte: hu/
midiora sub Venere: atq; ita de reliquis: quã tẽperamenti diuersitatem solet diuer/
sitas ingeniorũ & affectionũ animi cõsequi: nõ qbus cogamus: sed qb9 irritemur.
Sed hic postea locus latius ptractabitur. Illud aũt uideamus: an ĩgeniorũ & morũ
hinc nasci dissimilitudo possit. Nã ut aliquo modo uerũ/falsum tñ aliqua ex pte.
Cõsequit̃. n. q̃litatũ in corpore prepotentiũ modus quoq; nõnihil affectionũ/ut p
niores ad iram bilis efferuescens segnes pituita: sanguis hilariores: tristes atra bilis
efficiat. Sed hoc oppido q̃ generale nec euidẽtiæ semp rñdet: nec satisfacit occul/
tioribus qbusdã/& maxime ppriis ingeniorũ cõditionib9. Dixi nõ semp euidẽtiæ
respondere/quoniã est interdũ inuenire hoĩes tempamento corporis q̃ simillimos:
studiis tamẽ nõ quæ fecit electio: sed naturæ ppensio dissimillimos. Vidi ego sub
uirginea facie ferinã immanitatẽ: sub truci uultu & aspernabili: mitem & amabi/
lem mansuetudinẽ: Alios frontis gratia/orisq; uenustate: lætitiã perpetuã prefe/
rẽtes/intus æstuare mœrorib9: & sibi esse fastidio, Alios quos tu iudices plane Sa
turni esse mãcipia/hilaritatib9 atq; facetiis oĩa serenare/quæ possunt alias a pri/
mis qualitatib9 uires germina cõsequi cõsensu fere philosophorũ: hoc est quæ nec
primæ illæ quattuor: aut filiæ aut apendices sunt. Ad quas etiã multa referri pla/
ne nõ posse quæ de morũ diuersitate uaticinant̃ astrologi paulo post declarabim9.

Caput XXIII Neq; bella neq; externa a primis qualitatibus pendere.

Llud uero nimis ridiculũ si possunt sydera facere frigus æstũ aliasq; q̃li/
i tates: posse etiã bella/seditiões: posse urbes euertere/ĩpiaq; pmutare, Nec
minus positioni ridicula ratio. Nã excitata inquiũt bili incorporib9 re/
gũ & principũ æstu animi flagrãtioræ fiant auidiores iniuriæ uel reponendæ uel
inferẽdæ. O beatã Italiã & ppetua pace florentẽ: si pituitosos habere tibi principes
liceat/magnũ hoc bonũ atq; diuinũ paruo cõstare potest: unciola una lecti phar/
maci bilẽ educentis si rite principibus diuidat̃ his qui magis bellicosi totũ nobis
pacabit orbẽ. Hæc quis cõfutet potiusq̃ irrideat̃ quasi hæc demũ bellorũ cã quasi
ne magis auaritia q̃ ira: nõ cupido: nõ occasio spesue potiundi. Non simultates &
odia quæ sunt apud astrologos a Saturno potiusq̃ a Marte. Nõ interdũ amor ipse Bellorũ
iustitiæ bella suscitent atq; tumultus: quasi non sæpius sit aĩus regũ pro bile deus. cause.
nunc bonos exercens ad uirtutẽ: nunc puniens malos ministerio sæpe malorũ quos
ille carnifices in mundanda repu. & quasi uisibiles dæmones habet. Verũ hic quã/
uis deridicula dicunt astrologi uidentur tamẽ aliquid dicere. At externa quæ pro Externa.
nostris humorib9 nihilo uariant̃: quomodo referent ad istas quattuor qualitates?
exilia: dignitates: diuitias: egestatẽ: liberos: uxorẽ: amicos: inimicos? habẽt inquit
Ptol. affinitatẽ cũ animo & corpe: ut cũ animo quidẽ: honor & dignitas: cũ corpe/ Ptol.
uxor atq; diuitiæ. Q uæ ista affinitas o Ptolemæe? ut fortuita hæc aĩ corpisue cõ/ Q uestio
ditionẽ sequant̃? An q d̃ soletis dicere: si quẽ Martis influxus efficit biliosum/eidẽ Solutio.

& uulnera & uiolentā mortē infligit: qm̄ bilis ardor ad rixas incitet atq; ad arma/ inter quæ mors ipsa familiariter habitat. Verꝝ solet a nobis id maxīe sydeꝝ op9 exi stimari/ cū hō mitis: in ocio degēs nulli cōtumeliosus: ī picula tn̄: ī gladios: ī inimi citias: fatali ui q̄dā trahit' q̄si nolens: pariter bellicosus hō/ crabronūq; ut dr̄ irrita/ tor: plen9 dieꝝ: illæsus domi obeat inter suos. Cur igit' ille Martio calore destitu/ tus gladio tn̄ oppetit/ qd' est opus Martis: hic ī pace morit': q̄q̄ Marte fere ipse ca/ lidior? Præterea possint hmōi quædā nōnihil preseferre cōmercii cū his quæ intra nos sunt: q̄re ad habitū corpis referant': illa q̄ rōne dr̄iā corpis animiq; cōsequent': uxor: diuitiæ: dignitates: & quæ hoc genere alia sunt ꝓfecto ne somniare qdē hoc licet. Quapropter & ipse Ptol. primo capite libri Apotelesmaton: ubi suā struit rōnē de sydeꝝ efficiētia: nō alid' colligit q̄ ꝙ aliquo mō cōsequēs erit corpis. s. atq; animi quaten9 hæret corpi/ diuersitatē ab astris ꝓuenire: De fortuitis rebus nihil adiicit eo loco: ita enim scribit: poterit igit' dicere qs quocūq; tpe stat9 ābiētis nos aeris sit futur9. Sed & ꝓpriū cuiuslibet hoīs habitū & tēpamētū intelliget ducto de statu aeris argumēto cū formabat'. Quare dicere poterit q̄le corp9/ & q̄lē ani/ mū sortiret'. Tū qūo successu tēpoꝝ se habebit/ preuidēs. s. futurā aeris dispōnē ta li tēpatura corpi cōueniētē/ facere ad ei9 incolumitatē/ uel dissonātē occasionē da re morbi & ægritudinis. Hæc ibi Ptol. in qb9 quēadmodū appet nulla mētio sup externis. Mox uero ꝓxīo capite ubi iterat dicta nectitq; sequētib9/ exteriora etiā adiicit q̄si de illis quoq; ꝓbasset/ forte falli putās posse lectorē cui iam ratio exci/ disset/ ex q̄ illud deduci cōprobariq; dicebat'. Quare si dederim9 Ptolemæo mu/ tari materiæ prīas affectiōes/ hūiditatis & siccitatis/ frigoris/ & caloris/ ꝓ cōditiōe statuq; sydeꝝ: minime tn̄ cōcessuri sum9 eē sydera diuersos hominū uariātia casus.

Cōfutatō

Caput XXIIII Occultas uires cælestib9 nō inesse ꝑ q̄s occultas inferioꝝ reꝝ proprietates producant: sed calorē tantū lumēq; uiuificum.

Restat discutiēdū an preter effectricē uim q̄litatū istaꝝ occultiores ī syde rib9 uires eminētioresq; sint ꝑ q̄s facere multa possint quæ ꝑ prīmas illas q̄litates facere nō pn̄t: sicut sua q̄dā ꝓprietate magnes ferꝝ trahit: pæonia caducis opitulat': & aliis reb9 insunt aliæ potestates ipsis materiæ primis affectio nibus & nobiliores & efficatiores. Hoc ratio quarta cōtendebat asserens nullo mō posse uirtutibus huiusmodi nō abundare stellas: si (qd' ab oībus fere philosophis dr̄) beneficio stellaꝝ tales dotes terrena sortiunt': tū cū nobilissima corpa sint/ no/ bilissimisq; dotibus predita esse necessario. Sed neq; nobilitas hoꝝ corpoꝝ: nec ꝙ ab illis occultæ mirabilesq; terrenoꝝ corpoꝝ uires esse dicant': argumentū est quo cogamur uirtutes tales/ hoc est esse/ aliquā præter eā quā diximus cū calore uiui/ fico potestatē/ in natura cælesti sitas opinari. Nā ut postremū hic primit9 exequa/ mur/ nō accipiunt recte qd' dicit'/ sortiri cælitus uires inferiora corpora quibus ea faciunt quæ per quattuor primas qualitates effici nō possunt. Fluunt illæ dotes & potestates a principiis ītimis ipsoꝝ corpoꝝ: hoc est ab eoꝝ formis siue dicere ma/ uis essentiis: porro cælū sicut formā dedit quā motus ille consequitur: sic dare illis tales uirtutes dicit'. Quaꝝ tn̄ diuersitas a diuersitate fit/ nō cōstellationis sed mix/ tionis: ex cuius uaria ꝓportione alia atq; alia forma dissultat. Atq; hocipsum ad cæloꝝ ꝑtinet dignitatē: siquidē quæ diuidunt' in multitudinē apud ordinē īferio/ rē/ ea simplici actu & eminētiore collecta/ possidet ordo supior. Proīde si ista sub/

Cōfutatō

lunaris tã multiformis/tã nũerosa turba corporũ caducorũ: ifirma/tumultuaria: particularis:angusta:ad cæleste corpus æternũ idefectibile:simplex:amplũ:uniuersale referẽt. Ita rõni maxie cõsentaneũ qcqd uiriũ:qcqd pfectionis in ptes sectũ & distributũ inferioribꝰest/a corpe illo primo prouenire. Oẽs aũt pariter licet tãuarias tam multiplices unica sua dote luminis & caloris cælestia largiunt. Quæ plus minus ex serie syderibus cõmunicata/facit illorũ inter se ordinẽ potius q̃ diuersitatem. Nec remotius inquirendũ quæ dos ista:quæ sit ista pprietas:diximus sæpius illã nec indigere demonstrante quæ seipsã/& alia cũ se oia ipsa demõstrat: lux.s.oibus euidens:quæ de moto corpore profluens afflansq; calorẽ indicat fere nobis occultum mysteriũ diuinitatis & potestatẽ in motu:in luce sapientiã:in calore figurat amorẽ:quibus mouet:illustrat:creat:pficit:seruat oia:primꝰille deꝰ: primus omniũ:inquã sicuti primum est inter oia corpora cælũ:præter hanc triplicis ab uno corpe ordine quodã pendẽtis efficatiæ prærogatiuã/qd in cælo desideramus:aut quid illi deesse nobis uidet ad summã pfectionẽ naturæ corporalis & principatũ inferioris mundi. Multiplicibus insigniri distinguiq; pprietatibꝰarrogat dignitatẽ impfectæ naturæ:pfectæ uero derogat:cui ppriũ:ut dixi/simul collectum in uno possidere qd partiario possident inferiora diuisim: qd utiq; priuilegium si perpetuo motui corporis & calorifico lumini non conueniret utiq;: præter ipsum inquirendũ esset aliud ĩ cælo qd actu simplici ambiret/cõplectereturq; uirtutem corporũ quorũcunq; corruptibiliũ. Sed in eo si plene hoc repit/alia cõminiscendi non est necessariꝰlabor. Repitur aũt indubie/siquidẽ sine illo res ulla corporea nec generare/nec genita exercere suas opatiões põt. Tolle enĩ ipsũ cum suo calore:nec pæonia caducis opitulabit:nec iacynthus sanguinẽ sistet:nec reubarbarũ bilẽ educet. Et sicut rerũ quæcũq; agunt in nos cessaret efficacia/si caloris intimi nri fomento nõ excitaret:ita cessaret & uirtꝰcorporũ illorũ:& calor ipse uiuentiũ:nisi cælesti calore & fouerent seorsũ:& iuicem copularent. Actus igit & perfectio uiriũ quæcũq; rebꝰterrenis inditæ sunt:hocipsũ lumẽ calorificũ ẽ/q̃tenus quidẽ calet:sicut oium calor rursus pfectio est/quatenꝰlucet. Et quẽadmodũ nec uideri colores/nec oculi uidere præterq̃ lucis istius bñficio pñt. Ita nec dotes corporũ quorũcũq; aut cõsistere ipsæ:aut se afficere inuicẽ pñt si motꝰillꝰatq; caloris ope destituant. Quare sicut ad dignitatẽ decorẽq; ptinet cæli: q pro tãta colorũ diuersitate uno ipsiꝰnatiuæ lucis splendore coruscẽt:ita fuerit suæ pfectiõis/pro multiplici materialiũ uirtutũ nũero unã possedisse uirtutẽ:& illis oibꝰnobiliorẽ:sicut oẽs colores lux añcedit:& pfectã illarũ cõstitutionẽ sicut lux oium colorũ pfecta cõstitutio est:nec plus detrahi putemꝰdignitati cæli si pticulares istas dotes stellis abnegamꝰ:q̃ qd ipsũ quoq; cælũ nec flauũ credimus/nec cerulcum/neq; prassinum/nec purpureum:quæ sicut in terrenis speciosa & necessaria uarietas:ita nec possibilis in syderibus/nec decora.

Magna lucis dignitas. Deus lux uera

Caput XXV Si sua cuiq; syderi & ppria uis cõcedat:esse tñ illã uniuersalẽ.

Am si contendat aliqs ut præter hanc oibus cõem pprietatẽ motus luminis atq; caloris/suam habeat quæq; stella ppriam influentiam:non magnopere/q̃q̃ possim/illi resistam. Sed admonebo diuersas istas uirtutes: q̃bus inter se differunt hoc tamẽ cõuenire/q omnes uirtutes cælestes sunt. Quicquid aũt in cælo est/& si comparatũ uniuersitati cælestiũ particulare aliqd ẽ: idẽ

tamẽ ad ſublunaria ſi referat (ut maxime ſit anguſtũ) uniuerſale eſt. uniuerſale cũ dico, ita intelligi uolo, ut totã corruptibilis mũdi pfectionẽ claudat in ſeipſo. alioquin cæleſte nõ erit, ut parte iã declaratũ: mox quoq; latius explicabit. Q d' ſi cõcedat, nihil iuuabunt rẽ aſtrologicã ſyderꝫ iſtæ dotes peculiares: ſed erit qdẽ Iouis alia q̃ Saturni pprietas: uerꝫ nõ propterea efficiet apud nos aliud Iuppiter q̃ Saturnus: quare pariter omnia p hanc ſuã proprietatẽ uterq; facere poterit. Iouia uirtus differt a Saturnia nõ negabo. Sed nulla uirtus corporꝫ inferiorꝫ, quã & Iouia æq; atq; Saturnia; & Saturnia æq; atq; Iouia nõ contineat: generet: ſeruet: efficacẽ reddat, atq; perfectũ. Dicã primũ cur ita ſit. Dehinc quomodo ſtet, cũ iſta cõmunione diuerſitas in utroq; & pprietatis & actionis. Cæli natura nõ uidet apertius ſimul & breuius explicari poſſe, q̃ ſi dixeris Cælũ unitatẽ eẽ omniũ corporꝫ: ſane nulla eſt multitudo quæ nõ a ſua unitate dependeat: nihil in uniuerſo, q d' non ab uno quaſi fontali capite deriuet. Et quẽadmodũ ĩ exercitu legio quælibet ad præfectũ ſuũ: totus exercitus ad unũ refertur Imperatorẽ: ita quæuis ſeries rerꝫ generis cõmunione ſibi conſentiens: habet ſuũ principiũ a quo deducitur: a quo fouet: regitur: & cõtinet. Q uæ cũ ſint multa principia, quaſi multiplex unitas ad ſimpliciſſimã unitatẽ primi principii poſtremo redigit. Eſt autẽ quẽadmodũ oĩs numerus quodãmodo in unitate: tota ciuitas in rege: totus exercitus in Impatore: ita ſuo in principio ſui quaſi gregis uirtus oĩs atq; pfectio. Verꝫ q d' in illa gregaria (ut ita dixerim) cõditione: diuiſum: mancũ: infectũ: interminatũ eſt. Viget in capite interminatæ cuiuſdã unitatis ſingulari cõplexu: purꝫ: efficax atq; pfectũ. Q uo fit ut nihil cõſequẽtis corpis eſſe in capite: & rurſus in capite totũ corpus eẽ dicat. Ita q d' eſt primũ inter ea quæ ſunt ineffabilis deus & nihil eorꝫ eſt quæ ſunt: & rurſus omnia eſt eminẽtia quadã principalis naturæ, & omnimodæ poteſtatis: Corporeũ etgo genus a quo principio dependebit, potius q̃ a primo corpe loco & dignitate: hoc autẽ eſt Cælũ. Vere igit quod dicebamus, Cælũ unitas erit oĩum corporꝫ, de quo negari poſſint oĩa quæ ſint corporꝫ alioꝫ: & oĩa etiã poſſint affirmari: negari qdẽ. qm̃ quod in illis formatũ uarios habet fines: q d' diſcretũ multiplex imperfectũ, in Cælo nec characteres eos formæ: nec eã pariter habet diuerſitatem. Affirmari q̃ omnia illa ſimul non poteſtate materiæ: ſed uirtutis amplitudine, & originalis naturæ ſublimitate cõcludit. Q uæ ſi Cæli natura eſt, certe nulli nõ Cæleſtiũ uenit: nec ita exiſtimandũ, ut totũ quidẽ Cælũ totã cõtineat perfectionẽ corporꝫ inferiorꝫ: pars uero partẽ. Nullũ id foret Cæli priuilegium ſed pars quælibet Cæli totus eſt mundus inferior: exceptis quæ in mũdo ſunt: ſed nõ ex mũdo. Hoc Pythagorici ſignificaſſe uident Allegorica q̃dã ſua ſententia qua ſoliti affirmare, totã hanc regionẽ ſublunarẽ unã eſſe ſtellã: & in qualibet Cæli ſtella oĩa eſſe quæ hac noſtra regione uiſunt: ſic in Luna: tũ quattuor elemẽtorꝫ: tũ uallium eſſe montiũq; diſcrimina: ſed & ſtirpes & animantia quæcũq; apud nos ſunt: ita ĩ Venere: Mercurio: reliqſq; ſyderibus: quo typo certe nõ aliud nobis declarãt: q̃ q d' aſtruere uolebamus, nullã eſſe in Cælo ſtellã quæ nõ ambiat totũ q d' eſt ſub Luna: alioqn illæ cæleſti natura nõ erunt, ſi nõ falſe ſuppoſitũ atq; probatũ: nihil uerius dici naturã cæleſtẽ, q̃ unitatẽ naturæ corporeæ. Tũ q̃ hoc fuerit Cælo dignum priuilegiũ: q̃ tanta uaſtitate & numero luminũ inumerabili, ſublunaris demũ anguſtiæ bona cõplectatur. Eſt igitur in uirtute cuiuſlibet ſtellæ, uirtus omnis corporꝫ

Allegori. Pythagoricorꝫ ſententia.

caducorꝫ.nec hoc differunt diuersarꝫ stellarꝫ uirtutes/q̃ aliis aliæ rebꝰ præsint:cũ præsint oibus oẽs. Nec quæ fuerit altior præstat inferiori latiore cõplexu:hoc est pluriũ rerꝫ:sed nobiliore/eadẽ cõtinens & quæ cõtinet inferior/sed unitius lõge q̃ illa & eminẽtius. Videri põt hoc idẽ in mentibꝰ separatis & animantiũ cognitione. Nã sicut omne corpus a cælo ita uis oĩs cognitionis particeps pẽdet ab intellectu. Intellectũ uoco nõ nostrũ/q̃ rõ dicit:sed angelorꝫ/quos philosophi mẽtes & ĩtel/lectus uocãt. Hic sibi superest ad intelligendũ/nec aliqd ĩfra se:nec in aliquo infra se inspicit/qd intelligit. Non fallit/nõ laborat. Et qd in omni genere cognitionis potestatibus uariis distributũ excellit/id unica potestate excellentius lõge q̃ sit in illis possidet:in seipso ueritatẽ cõspicit/tangitq̃ præsentẽ certitudine sensus. Ha/bet apud se illã dilabentibꝰ rebꝰ imaginaria facultate:puidet causas & species rerꝫ tã corporeas q̃ incorporeas pspicatia rõnali/nõ rõnalis ille/uel sensualis/uel ima/ginarius:sed p intellectualem pprietatẽ nobiliore cõditione:qd in illis pfectũ est colligens:reiicit qd impfectũ. Est,n.in nobis cognitio physica aliud a mathema/tica:mathematica aliud a diuina. Nã physicã ratio cũ sensu cõsequit: mathema/ticã cũ fantasia:diuinã cũ mẽte & inttellectu. Porro mẽtiũ nulla est ẽt despicatis/sima quæ nõ omnẽ ueritatem in suo lumine uideat/q̃ nos illis scientiis artibusq̃/uel attingimus certe uel anhelamus. Eia igit cõparemus ista corporeis sunt in no/bis hæ artes atq̃ sciẽtiæ:sunt in tota cognoscẽte natura uaria genera cognitionũ/id qd in corporꝫ turba diuersarꝫ uirtutũ uaria priuilegia. Est omnis cognitio par/ticipatio quædã luminis intellectualis: est corporea oĩs uirtus participatio quædã facultatis cælestis. Q uãq̃ sicut illa euidẽtius in ratione:ita pfectius hæc elucet in spiritu cordis. His ita positis agite uideamus an recte dixerit quispiam si de men/tibus illis defluant intellectuales radii/alios fore qui physicos faciãt nõ mathema ticos:alios mathematicos nõ diuinos:alios diuinos potius q̃ physicos uel mathe/maticos:atq̃ ita hæc lux erit/ut ista studia/penes naturæ diuersitatẽ mentiũ spirã tium/nõ a radiorũ ab eadem mente suo ita cõsilio uoluntateq̃ proficiscentiũ:pu/to rectius sentiet qui nihil esse credat huiusmodi:qd & largiter dare quæuis illarꝫ non possit:& quæ nõ sua quidẽ/more syderũ/libertate donet sed natura:& si cõ/tingit ut hoc potius inde q̃ illud munus excipiat/nõ ad dantẽ in omnia æque li/beralẽ:sed ad captũ accipientis conditionẽq̃ dicat esse referẽdũ. Q uod si quẽad/modũ diximus ita se habet stella ad corruptibile corpus:qd ad nostrũ attinet hoc propositũ:sicut mens ad defectibilẽ cognitionẽ:pariter erit dicendũ posse stellam quãlibet ex se dare quicqd corpus subditũ/quodcũq̃ sit illud/accipere natũ est: ut iam afflatus occulti diuersitatẽ nõ afflantis stellæ/qd astrologus putat/sed af/flatæ materiæ diuersitas faciat. Dixi afflatũ occultũ/quoniã syderis actio p lumẽ atq̃ calorẽ/pro intentione remissioneq̃ radii põt esse diuersa:qd superius explica/uimus:sed in occultis istis proprietatibus p quas ipsa se quasi stella ppagat/effun ditq̃ suas/ut ita dixerim species & imagines:sicut illa nõ apparet intẽtio atq̃ re/missio:ita nec ullã agendi diuersitatẽ ponere psuademur. At inquies uirtus Iouis & species ista diffusa/diuersa est certe a uirtute Saturni? Fateor:sed nõ propterea diuersam rẽ effecturã:cũ nulla sit res in sublunari mundo/quã nõ utrauis facere possit. Q uænã igit actionis diuersitas? facit utraq̃ idẽ:sed alia idẽ facit alio mõ: nobiliore nobilior/& eminẽtiore. Q uãq̃ nescio si de istis uirtutibus ita statuamꝰ:

an efficacior forsitan in nos uirtus inferior: nõ qa loco ꝓximior: sed qa naturæ cognatior: sed alterius opis hæc inqsitio. Hic tm̃ asserimus, si præter lumen atqꝫ calorẽ sua cuiqꝫ syderi ꝓprietas cõcedat. Ita defendi posse oẽs uniuersales: ut nullam faciãt ex se diuersitatẽ iferioꝝ. Possem9 tñ cõcedere uim aliquã ꝓticularẽ illis, cõtrahẽtes, s. sydereã ptãtẽ. Atqꝫ ita cõcedere, ut nihil hoc tñ adiuuaret astrologos: ut si oẽs qdẽ stellas i oib9 semp idẽ opari: sed nõ oia i oib9 cõcedamus: ueꝝ aliud aliã ad hoc exẽplũ. Constãt corpa quælibet ex materia & forma: putet igit aliqs ita se rẽ hre: ut quæ attinẽt ad materiã tria minora sydera faciãt, Luna, Ven9, atqꝫ Mercurius: diuisis officiis: ut materiã ipsam Luna regat: ad formã uero disponat a Venere & Mercurio: a Venere ꝓ quãtitatẽ, dũ fit ordo, figura, cõpositio, decor debitus in ꝓtib9: a Mercurio ꝓ q̃litatẽ, dũ formabili mobilitate suscipiẽdæ formæ cõgruas induit affectiones: atqꝫ sunt formæ manẽtis a supiorib9 trib9 stellis in hunc modũ: ut q̃ forma sit hẽat a Saturno: q̃ det eẽ & uitã his quæ uiuũt a Ioue: q̃ moueat intus excitetqꝫ ad opandũ a Marte. Q d autẽ se res quælibet ipsa diffundat; & ꝓ diffusionẽ notificet atqꝫ ꝓpaget, ad solẽ potissimũ referet, cui9 eẽ uideat opatã materiã uincere de q̃ sibi simile parit: q̃ & generatio ipsa & manifestatio. Q uid si igit differrẽt opa planetaꝝ, qd & ultro cõcedim9: nõ rõne, nõ fide expimẽtoꝝ: nõ auctoritate Platonis Aristotelisue coacti: eẽt tñ tũc quoqꝫ oĩs diuersitas reꝝ inferioꝝ, nõ a cælo, sed a causis iferiorib9, agẽte illo qd ẽ suũ sempĩ oib9, eodẽ mõ, sed ope uariato: tũ a ꝓximis causis, tũ a dispõne materiæ, ꝓticulares magis q̃ uirtutes i syderib9 ponere: qñ nec istas uniuersales nulla rõ ꝓsuadet: posset de qbusdã aliter suspicari sine piaculo, & cũ doctoꝝ ẽt auctoritate ñ nego: sed qd sequẽs lib̃ oñdet, sicqꝫ hmõi nec sũt ille q̃s astrologi dicũt, nec illis afficimur eo mõ quo credũt.

Ca. XXVI. Epilog9 hui9 libri cũ reiectiõe q̃rũdã rõnũ astro. i ipsos argumẽtãtes.

e Xaminauim9 naturales oẽs mutatiões reꝝ iferioꝝ quæcũqꝫ cæli opa esse uident: nã de fortuitis hoĩum casib9 i qntæ rõnis solutiõe dicem9, nec reptũ i illis qd faueret astrologis, sed occasio data poti9 multa obiiciẽdi, ut sit qd eos anagyrin istã cõmouisse pœniteat. Et. n. qd colligim9 inde aliud q̃ radiis luminariũ affici corpa sublunaria? Sed nec alia affectiõe q̃ caloris, nec alteri9 caloris q̃ uitalis, nec cui9 actio aliter ĩmutaret, q̃ ꝓ situ syderis, uel ex ꝓpinquo, uel e directo nos magis irradiãtis. Ex his pricipiis oĩum effectuũ reddidim9 rõnẽ: quos cũqꝫ fide expiẽtiæ i testimoniũ sui dogmatis afferebãt: in q̃ reddẽda nõ cõfirmari astrologiã ex illis obseruatiõib9 sed ifirmari patebat: & qd illi uel fallerẽt, uel fallerent, ubiqꝫ detegebat. Sic falso appuit credi ab illis uĩ solis exsiccatricẽ, aut Lũæ paꝝ salubriter humectatricẽ & frigidã: falso fingi in Luna uĩ occultã preter motũ & lumẽ quæ mare reuocet & effundat: falso noxa ꝓtus octimestris reũ fieri Saturnũ: falso signis ascribi, q̃si uirtutis ptãtisqꝫ diuersæ: qd ꝓ sit9 tm̃ mõ uarietate solis radi9 opat falso crisimos dies & ꝓiodos febriũ, ad Lunæ mot9, uel alioꝝ sydeꝝ referri. Deniqꝫ tm̃ abfuit, ut ex istis a Sole Lunaqꝫ mutatiõib9 argumẽtũ summeret ad fidẽ decretoꝝ astrologiæ, ut inde i suspitionẽ falsitatis nõ mediocriter adducat. ita. n. argumẽtabat sub Luna si qs cubet: mẽbra occupat torpor, & cũ ea echini simul implent: frigefacit igit & humefacit. Solẽ torridũ sensus attestat: igit siccũ. Nos e diuerso sic instamus, Luna implet echinos: igit calida est: demonstrauimos hæc ex Aristo. stupẽt frigore dormiẽtes sub ea: igit calida est. Declarauimus hoc

Argumẽtũ astro. Aliud argumẽtũ. Retorquet primũ Aris.

apta rōne/quo pacto.ſ.id eueniat:In plenilunio fauet cōceptib9 alit corpora/cre/ ſcēs roborat/uegetat:igit calida eſt. Probauim9 ex Hyppocrate/ex euidētia ipſa. De ſole pariter appellam9ad expiētiā/qua patet illi9radiis ſpiritū. Vitæ oēm uiui ficari:id uero nō eſt ſiccæ ptātis/ſed ſalubriter calidæ.Nec difficile fuit declarare/ quo pacto uel ex accidēti uel ſiccet uel exurat/īmo frigefaciat etiā ſol:luna frigo/ ris & humoris cā eē dicat:licet ſydus utrūq; uiuifici tm luminis & caloris ſua na/ tura ſit auctor. Sic itē colligebāt:uidem9a ſole & luna manifeſto nra corpora pmu tari:nec igit de alioꝝ ſydeꝝ influxib9dubitādū eſt. At hoc ipſū de aliis nos in du/ biū trahit:qd de ſole lunaq; uidem9:q.ſ.ab eis ita corporꝝ diſpōnes uariari depræ/ hēdim9:ut reliqs ſtellas aſymbolas poti9iudicem9/q in partes opis aduocatas ſiq/ dem lunæ lumine decreſcēte ſemp humiditas in corporib9attenuat/augeſcit ſemp illa creſcēte.Cur igit ſi qd putāt aſtrologi/de alioꝝ ſydeꝝ efficiētia ueꝝ ē. Cur inq nō iterdū humili planetæ cū dnant iacturā lumis lunaris ſartiētes humiditates nō augēt:ut liceat nobis aliqn ſydeꝝ bnficio:etiā in nouilunio ſucculentas oſtreas ce/ nitare:Cur inuicē illa plena nūq Saturni ſiccitas atq; Martis ius cæli pro legibus aſtrologicis/uſurpātiū corpora deſiccat:& ceſa ligna defendit a carie:potius ergo fauēt obſeruatiōes iſte tollentib9 ptātē planetaꝝ/q aſtruētib9:ſicut & his potius/q ſignis efficaciā nullā tribuūt/q q plurimā:alioqn eū a luna mouet mare:ſicut uo/ lunt nec ipſi negamus:cur in aquaticis ſignis poſita/nō plus mouet q in igneis nec minus in ſiccis deniq; q in humidis:aut cur luna nō facit uberiores acceſſus humi/ dis iuncta planetis/q exſiccātib9.Et quō ſi uera quæ prædicūt de duodecim locis: quas appellāt domos:quō illud cōſonat:qd ab ortu ſcādēs luna/quo plus ſummo ppinquat fortius agit in oceanū atq; ita forti9 ex.xii.loco/q ex horoſcopo:quo tn loco languere fieriq; imbecillimā omniū ſydeꝝ poteſtatē affirmāt:potius igit ſtāt nobis cōtra illos iſta experimēta/q ut cōtra fidē aſtrologoꝝ opinionib9 arrogent: niſi quēadmodū dicebat Phauorinus:ut ſupra etiā tetigimus:qa oceanus quaſi lu/ næ comes cū ea ſimul ſeneſcit aloſcitq;/putant argumentū eſſe ad pſuadēdū oīum reꝝ humanaꝝ & parua & maxima tāq ſtellis atq; ſyderibus euincta duci atq; regi. Sed longe diſpar/atq; ut idem aſtrologos ludens iactabat/nimiſq; ineptum & ab/ ſurdū eſt:ut quātū æſtus oceani cum lunæ curriculo congruit/negociū quoq; ali/ cuius quod ei forte de aquæ ductu cum riualibus apud iudicem eſt. Exiſtimemus ipſum quoq; quaſi habena quadam de cælo uictum gubernari.

Hyppo. Solutio ſecundi.

Alia rō aſtrolo/ goꝝ.

Caput XXVII.

Eliquum ut poſtremā argumentationē diſſoluamus petitā ab euentis hu/ r manis:in qbus alia ita uires noſtras excedāt:aut præter meritū & rationē eueniant:ut decreti fatalis/& cæleſtis potentiæ uim aſtruere uideant:hoc nos ita ſoluemus ad præſens ut oſtēdamus hre ſuas cauſas hæc oīa ſatis apud nos: nec apparere qcq in oīb9/qd auctorē cælū deſideret:hoc eſt nihil in curſu reꝝ eſſe humanaꝝ:unde ſuſpicio naſci debeat facta hominū fatis regi & gubernari. Nā per initia qdē libri ſequētis nō ſoluētes iam/ſed arguētes/hæc imprimis cælitus nullo mō fieri poſſe docebimus:in quibus iſtā uim fati agnoſcere ſibi iſti uident.Ea uero deniq; duo ſunt magna/uidelicet atq; mala. Dicam9 primū de magnis:uel ad ani/ mū ptinent iſta:uel ad externa.Sic.n.nobis & Alexādri fœlicitatē/& præceptoris ingeniū ac doctrinā obiectabāt. Incipiamus igit ab his quæ ad animū pertinent:

Quare Ari. cõsumat9 philosoph9.

Admiraris in Aristotele cõsumatã sciẽtiã rerũ naturaliũ: ego tecũ pariter admiror. Causa cælũ est inqs/& cõstellatio sub qua natus est: nõ accedo: nõ tã uulgata rõne/ q̃ nati eodẽ astro multi nõ fuerũt Aristoteles: q̃ q̃ præter cælũ sub quo tãq̃ cã uniuersali/ & boetiæ sues: & philolophi actici pariter germinãt: causæ ꝓximæ sũt Aristoteli ꝓpriæ & peculiares: ad quas singularẽ eius ꝓfectum referamus. Primũ utiq̃ ut ille inqt sortitus est animã bonã: & hãc utiq̃ nõ a cælo/siqdẽ ĩmortalis: & incorpore9 animus/qd' ipse demõstrauit: nec astrologi negãt: tũ sortitus est corpus idoneũ ut tali animæ famularet': nec hoc etiã a cælo nisi tãq̃ a cõi cã: sed a parentibus. Elegit philosophari. Hoc & principiorũ opus quæ diximꝰ: hoc est animi & corporis: & sui arbitrii fuit/profecit in phĩa: hic arrepti ꝓpositi & suæ industriæ fructus. At plusq̃ philophãtes multi/pari studio atq̃ labore. Fuit in cã doctrina præceptoris: & fœlicitas seculi in quo æditus/uetera pleni monumẽtis: sed non exactis ne & labor nõ adesset incohãdi & pficiẽdi bonas artes materia nõ deesset. At ꝓfecit plus longe q̃ coetanei & q̃ discipuli. Sortitus erat non astrũ melius: sed ingeniũ melius. Nec ingeniũ ab astro/siqdẽ incorporale: sed a deo sicut corpus a patre: nõ a cælo. De quo nos tãto loqmur/q̃ astrologi honorificẽtius q̃to cã uniuersalis particularibus cãis diuinior & eminentior. Quod si captus excessit ingenii hũani uel Aristo. uel phũs alius: erit causæ hoc nõ oĩo deterioris quale corpus omne ꝓptereaq̃ cæleste est: sed melioris hoc est diuinæ: sicuti Socrates maior mea snia oĩum philosophorũ sapiẽtiã suã nõ syderibus natalitiis: sed assistenti numini rettulit acceptam. Quare plus cælo damus q̃ oporteat: si diuinitatẽ aĩorũ a corporeis illis radiis demittimus: minus si corporeas dĩias quæ de priuatis rebꝰ accipiunt' illi q̃si particulari causæ tribuimus. Minus aũt oĩo q̃ deceat: cũ deformitates ipsas nĩras/& labes mẽtiũ ascribimꝰ stellis: qd' est unũ ex illis qbus maxime mouebant' ad astra cõsugere/q̃ apparẽt in hoibꝰ multis absonæ quædã appetitiões/præter leges humanitatis: quæ nõ intrinsecã hoc est humanã: sed extrinsecã hĩe cãm uideant': & qa potentẽ ideo sydereã. Ego uero ab illis quæsierim cur prægnãs mulier terrã comedat libẽtius & carbones q̃ exqsitũ oẽ genus eduliorũ? Et si mõstrifici desiderii nõ astrũ sed fœtũ cãm inuenerint: Admonebo cãm pariter eorũ quæ demirant'/in corporis tẽperatura potiusq̃ in cælo esse quærendã. Dicerẽ apud ĩprobos quoq̃ dæmones: sed a corporeis eos abducerẽ. Certe præter corporis habitũ q̃tũ faciat ad hmõi portentosas affectiões cõsuetudo uerissimo possum exẽplo declarare. Viuit adhuc homo mihi notus ꝓdigiosæ libidinis & inauditæ. Nã ad uenerẽ nũq̃ accẽdit'/nisi uapulet: & tñ scelus id ita cogitat: sæuientes ita plagas desiderat: ut increpet uerberãtem: si cũ eo lentius egerit: haud cõpos plene uoti/nisi erupit sanguis: & innocentis artus hoĩs nocẽtissimi uiolentior scutica deseruerit: Efflagitat ille miser hãc operã sũmis præcibus ab ea semp fœmina quã adiuit: præbetq̃ flagellũ pridie sibi ad id officii aceti infusione duratũ: & supplex a meretrice uerberari postulat: a qua q̃to cedit' durius eo feruẽtius incalescit: & pari passu ad uoluptatẽ dolorẽq̃ cõtendit: unus inuẽtus homo q corporeas delicias inter cruciatũ inueniat. Is cũ nõ alioquin pessimus sit: morbũ suũ agnoscit & odit: quoniãq̃ mihi familiaris multis iam retro annis: qd pateret' libere patefecit. A quo diligẽter tã insolitæ pestis cãm: cũ scisscitarer: a puero inquit sic assueui. Et me rursus cõsuetudinis causam interrogãte: educatũ se cũ pueris scelestissimis: inter quos cõuenisset/hac cædendi licẽtia quasi

Vide portẽtosum exẽplũ libidinis.

præcio quodã mutuũ ſibi uendere flagitioſa alternatione pudorẽ. Hoc ego factũ licet graue auribus liberalibus:ideo nõ ſuppreſſi/ut cognoſceremus euidentia ipſa quãtũ illis affectibus ualeat cõſuetudo:ne quaſi cãm habere terrenã nullã poſſint: cælũ ſtatim accuſemus. Nam id qdẽ aſtrologus ſi audiat/damnatã dicet fuiſſe ue/neré in hoĩs genitura:& aduerſis fortaſſe:aut alio modo minitãtibus radiis martis flagellatã. Veniamus ad res externas/in quibus Alexãder præponebat:cuius tãta tam repentina fœlicitas:undenã ortũ haberet quærebat nisi haberet a cælo:Facilis reſpõſio:a uirtutibus Alexãdri quales habuit multas neceſſarias impatori:fortitu/dinẽ:liberalitatẽ:laboꝝ tolerantiã:peritiã rei militaris:egregiã litteraturã:& quas alias enumerare nõ eſt neceſſe: ab exercitu quem nactus eſt:& ſub patre Philippo exercitatiſſimũ:& beneficio regiõis bellicoſiſſimũ:& ob liberalitatẽ exẽplũq; uir/tutũ amãtiſſimũ ſui. Ab ignauia populoꝝ quos ſupauit:unde dictus a patruo pu/gnaſſe cũ fœminis. A fortuna quæ in rebus bellicis plurimũ dominatur. Fortunã uero cũ dico/cælũ nõ dico: ſed eã cauſam cuius meminit Ariſtoteles ſecũdo libro phyſicæ auſcultationis:& quã uulgo fortunã dicimus:atq; his uerbis ſolemus ex/primere:ita ſors tulit/ita euẽit: ita res cecidit:p quã fit ut ludẽtes aſſeris:aut iaciãt qd uolũt:aut qd nõ uolunt:hæc eſt illa cæca nũcupata/quæ præter illas q̃s dixi/mus/& ſimiles cauſas:Cæſares:Syllas:Auguſtos:Alexãdros fecit: quã per ſe nec depẽdere de cælo:nec idẽ eẽ qd fatũ:nec puidentiæ derogare diuĩæ:& qd demũ/aut eſſe:aut nõ eſſe poſſit:quoniã p xio lib. late diſſerẽdũ eſt:hic dicere nõ oportet: ubi aſtrologos nõ aliis magis q̃ Aquinatis Thomæ quẽ hi ſũme ſibi fauere putãt/armis opprimemus:qd uero ad id attinet qd principaliter hic tractat:Nego qcq̃ in terris adeo magnũ fieri uel uideri:ut auctorẽ cælũ mereat. Nam miracula qdẽ animi/ut diximus/cælo maiora ſunt:fortunæ uero & corporis(ut q̃ maxima ſint) cælo collata minima deprehẽdunt:ut qd recte dixit Phauorinus

Alexan/dro unde tãta for/tuna in bellicis rebus.

Fortuna.

Thomas

Phauori.

Nihil magnũ in terra præter hominẽ:nihil magnũ in hoĩe præter mẽtẽ & animũ: huc ſi aſcendis cælũ trãſcendis:ſi ad corpus inclinas/& cælũ ſuſpicis:muſcã te ui/des/& muſca aliqd minus. At quẽadmodũ quidẽ in illo nigro agmine formicaꝝ: ſunt quæ aliis præſtẽt robore/magnitudine:ſunt uictoriæ:bella:paces:officia:la/bores:egeſtas diuitiæ. Q uæ cõtemplantibus nobis oĩa exigua & nullo diſcrimine nihil ſunt ita nr̃a iſta corpuſcula:noſtræ fortunæ:noſtri reges:noſtræ puinciæ:bel/la:fœdera:nuptiæ:cælo ſi cõparent nihil ſunt penitus:cui tota terra collata/cuius unã portiunculam inter ſe homines igne ferroq; partiuntur:indiuiduũ punctũ eſt. Non ergo ea eſt magnitudo reꝝ terrenarum ut alterius eſſe q̃ cæli opus nõ poſſit. Q uo ſi digna nõ ſunt/quæ inter nos digna ſunt:quãto magis erunt indigna:quæ indigne etiã fiunt a nobis:ut flagitioſos euehi ad dignitatẽ:Socratẽ perire iudicio ſtellicatoris:& enormia id genus/quæ quotidie multa & uidemus:& patimur. In qbus imprimis eluceſcere fatũ:& cæleſtis decreti neceſſitatẽ ait Maternus. Q uẽ ego cũ aſtrologis aliis libenter iterrogauerim: cur errata nr̃a tãtope ambiant ſtellis imputare:& cũ ipſi peccamus libẽtius inde cælũ/q̃ nos accuſare:q̃ſi aut mirabile eſſet nos errare/pronos & malos ab adoleſcẽtia: aut errare illa poſſint aliqñ iuſſis optimi dei incõmutabili ſemp ordine famulantia. Damnant inquiũt inocẽtes fa/cinoroſi premiis afficiunt:a qbus quæſo pricipib9. iuſtis an iniuſtis:ſi a iuſtis nec cælũ ſatis erit tanto miraculo:ſi ab iniuſtis/qd cælo opus eſt/ubi deſpectrix cæli

Aristote. malicia satis est. Quærit Aristo. in ꝓblematis: cur fere idē semp̃ boni & pauperes: cunq; multas afferat causas & ueras & facetas: nullā tñ affert a cælo: ut qui. s. sciret sentes & tribulos, nō cælū germinare: sed terrā. At cautus homo & prudēs: qd̄ maxime fugiebat discrimē incurrit: euadit alius ꝑiculū, cui se temere sæpius exposuerat? Quid est qd̄ admiremur? cū nō minus hæc nūq̄ euenire: q̄ si eueniant sæpe pro miraculo sit habendū: hoꝝ cum plerūq; fiunt causa quærenda est, prius quidē ꝓxima: Hæc si deest, remotior & occulta: cū de raro & fortuito nō est alia cā inuestiganda: si eoꝝ satis meminimus quæ sapientissimus Aristoteles & secundo libro physicæ auscultationis: & sexto primæ philosophiæ scriptum nobis reliquit.

Obiectio
Respōsio

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER QVARTVS.

Caput primū Qui mos in disputando seruatus & deinceps seruandus: Tum si detur astrologis qd̄ maximū dant theologi astrologiā tamen nihil esse.

Mos disputandi auctoris mire cōuincens

Oster hic fere in disputādo mos: ut siqd & ponat aduersari9 qd̄ & dari sine piaculo & cōtra rōnabiliter negari possit, negemus id poti9 nos q̄ demus, ēt si sit tale quo cōcesso nihil magis cōficiat ille qd̄ cōtendit: atq; ista serie ꝑueniētes ad id qd̄ maximū postulare pōt: oñdamus ēt id si det̄ qd̄ iure negari posse declaratū ē: minime tñ colligi qd̄ arbitrat̄. Sic. n. & res ipsa quæ uenit in disputationē tota ꝑ sua mēbra particulari9 explorat̄: & q̄ multa gratis accipiat aduersari9 itelligit: q̄q; paꝝ certā & absurdā opionē tueat̄. Quæ tā multis uel noib9 falsa, uel certe dubia, tū utcūq; oia se hēant ipsa oio nō eē falsa nō possit hūc morē seruātes cū astrologis primū defendebamus tm̄ solis & lunæ radios efficaciā hre pmutādi res inferiores. Cætera sydera nihil nobis ifluere ob radioꝝ uel distātiā uel imbecillitatē: Secūdo loco si dabat̄ eis. id. s. nō extorquētib9 sed ipetrātib9 defluere ab oib9 aliqd in nos, oñdebam9 id tū ab oib9 intētione tm̄ remissiōeq; diuersum efluere: hoc ē lucē cū calore uiuifico: frigus aūt humiditatē siccitatēq; ab illis nō emanare. Tertio si facerēt q̄ttuor prias q̄litates nō seq ut impressionū quæ fiunt in sublimi diuersitas eēt ab eis: aut si hoc foret nō tñ ab illis uel pestilētias esse uel cathaclismos uel exustiōes: multo min9 uirtute primaꝝ illaꝝ q̄ttuor q̄litatū res externas & casui fortunæq; subiectas a syderib9 gubernari. Quarto si primaꝝ affectionū auctores sydera crederent̄: hoc est calefaciēdi: frigefaciēdiq; tū humectādi & exsiccādi ptātē hre nō alias præterea illis dotes attribuēdas ꝑ quas efficiāt multa quæ ꝑ uim q̄litatū illaꝝ fieri nō pñt. Deniq; q̄les, q̄les hērēt stellæ uirtutes & ꝓpriētates eas uniuersales ita eē ut nulla eēt quæ nō uerā inferioꝝ corpoꝝ cōditionē potestatēq; cōplecteret̄. Quare agere illa oia cū oib9 qd̄ est causæ uniuersalis ꝓpriū. Diuersitatē aūt eoꝝ quæ fiāt & quæ cōfingāt oēm a ꝓximis cāis uel liberis uel naturalib9 uel fortuitis originē ducere. Quæ nos oia eo cōsilio defēdēda suscepimus ut itelligerēt astrologi cū aliter sentiūt & asseuerāt, nō cōfessa se dicere & manifesta: sed quæ nec certis ullis rōnib9, nec euidētib9 expimētis nec auctoritate Plato, Aristotelisue cōfirment̄. Sed ī ambiguo posita sicuti ꝓpugnant̄ a qbusdā, ita op/

Ille mos quō obseruat9 in hac disputatiōe

pugnent a multis. Quib9 si tota niteret astrologia/nec infideliora sibi fūdamēta locaret: nō esset apud me penitus ruinosa/sed nutabūda: hoc est tā caderet illa mea snia/q̄ uacillaret. Verū ut astrologis demus q̄tū illis Aqnas Thomas theologiq; p/ multi atq; philosophi dare posse cōtendūt: nō magnope. s. refragāte rōne/longe tñ minus accipent/q̄ accipe illos sit necessariū: ut aliqua astrologia nō solū apud nos sed sua natura: & apud ipsas angelicas mētes esse defendat. Dabit. n. illis Thomas id qd maximū dari pōt citra apertā calūniā ueritatis: ut. s. omniū planetarū ad nos defluuia cū uirtute pueniāt: & aliis alias stellis esse pprietates nō mō calefaciendi/ frigefaciēdi humectādi & exsiccādi: sed occultiores: Vnde uaria munera terrenorū turba sortiat: ut nō oēm pprietatē quā habēt hoīes cæteraq; natura corporalis in/ ferior a suis causis pximis habeat: sed aliquā etiā a cælestibus: hoc totū & nos præ/ cario cōcedentes astrologis ostendemus: nullam tamē iccirco futurā hāc artē: quin de his maxime uaticinetur ex astris quæ fieri ab illis uel indicari nō possunt: etiā si fiant illa cuncta quæ diximus: atq; ita cōcussam uel ad interitū priore libro astro/ logiā nulla iā pacis uel indulgētiæ spe relicta disputatio præsens funditus euertet.

Quid det Tho. astrolo.

Nullā eē astrolo/giā etiā si illud cō/cedatur.

Caput II Fortuita a cælo non esse.

f Ortuitæ res p quarū bono uel malo euētu fortunatos uocam9 hoīes & in/ fortunatos hæ præcipue sūt quæ sicuti fatales īprimis putant & a cælesti decreto pēdētes: ita prædictionū astrologicarū pars maxima & potissima materia sūt. Nā quæ p se causas pxias hñt/ut cōditiōes animi & corpis nō exigere adeo supiorē cām occultiorēq; uident/q̄ quæ temere fieri casuq; dicimus: quū fieri sine pxia cā uideant: talia sūt fœliciter uel infœliciter nauigare: pegrinari: merca/ turā facere: fodientē terrā thesaurū inuenire: latronibus: bestiis occurrere: regi pla/ cere: piculum euadere: bona seruitia/malaue sortiri: domū ingredi mox ruiturā: & quæ alia hoc genere præter cōsiliū præter opionē miseris & uere ægris mortalibus accidūt: de qb9ut quæ prsus extra nostrā manū sint & extrinsec9 ueniāt ī nos/op/ tamus maxie astrologorū audire sniam. Alioqn quo qs corpis hītu sit uel a speculo uel a medico sciat: sicuti & qualem mentē sciat a seipso: si mō mentē habet: At quæ fortuita nūcupamus/ea sūt quæ potissimū p artes diuinatrices humana curiositas expetit. Hæc igit ante alia nullo mō de cælo præuideri posse pbabimus: nec alia rōne q̄ qua utit Thomas Aqnas: eo maxie loco quo fauere sniæ astrologorū uidet: hoc est tertio libro cōtra gentes/ubi fortunatos a cælo & fieri hoīes & infortunatos dicere uidet: ea rō talis est. Virtus cælestis corpis nō agit intellectu uel electiōe: sed quēadmodū natura agit/naturæ ppriū est ad unū tēdere. Effectus igit qui nō est unus a naturali causa p se esse nō potest: at quæ ex accidenti cōcurrūt inuicēq; cō/ ueniūt: ea uere unū nō sunt: sed dūtaxat unū per accidēs. Cōcursus igit huiusmodi quē solemus fortuitū nuncupare/nulla esse pōt p se causa naturalis: sed cælestis cā naturalis causa ut dicebamus. Et igit rerū huiusmodi fortuitarū causa per se esse nō potest. Adiicit hiis exemplū/quo simul declarat quomodo non est causa p se cælū huiusmodi euentorū: sed tantūmō ex accidēti: instigat inquit aliqs a cælo ad sepul/ chrū fodiēdū: accidit ei ut in sepulchro thesaurus sit. Quare fodiēs sepulchrū the/ saurū inuenit: nō fuit hoc a cælo ut inueniret thesaurū præterq̄ ex accidenti: qn ex accidēti est eundē esse & sepulchrū & thesauri locū: nā instigare hominē ad sepul/ chri fossionē in quo latet thesaurus ut thesaurū inueniat causæ rōnalis est & intel/

Ratio. s. Tho.

Exēplū eiusdē:

ligentis:cuius ꝓpriũ est rem unã ad aliã referre & ordinare:naturalis causæ nõ est/ qua dũtaxat ad unũ fertur ut diximus qualẽ esse cælestẽ radiũ nemo diffitebit.

Caput III Quomodo res fortuitaq; causa sit deus:quomodo angeli:quomodo cælum:quomodo nos:quomodo fortuna.

Vm de fortuitis rebꝰ mẽtio fiat/ opæ prætiũ fuerit altiꝰ explicare quæ sint illaq; causæ apud phos atq; theologos:nã ex his qdẽ quæ hactenꝰ diximꝰ extimari posset in casũ nos illã dũtaxat temeritatẽq; referre:nũc iprobãdos eẽ astrologos q seruare ĩ his quoq; extraordiariis ordinẽ & certas cãs conarẽt/ ut nihil temere ĩ natura nihil sine cã legitima fieret. Quæ si qua cogitãda est/ illa uidet potissimũ eligẽda quã astrologi accipiũt/ cælum.ſ.cũ nec infra cælum talis ulla iudicet potẽs.ſ.res omniũ quæ sub cælo fiũt:nec supra cælũ dicũt:uidelicet cũ multa indigne præter meritũ & rõnẽ fieri uideant/ quæ potius corporalis causæ quãdã necessitatẽ q̃ ꝓuidẽtiã arguãt eligẽtis. Quare ut hos scrupulos extrudamus disserere quædã latius sup his rebꝰ utile fuerit:ut postq̃ a cælo gubernari hæc nõ posse mõstrauimꝰ:nec unde & quõ gubernent apiamus:fortuita fieri dicimus quæ præter intẽtionẽ opantis eueniũt. Quare tm̃ in rebꝰ hũanis fortuna dicit:ut quæ solæ consilio rõneq; fiunt. Exẽplũ tale quo supius etiã usi/ ꝓposuit agricultor terrã fodere culturã soli cogitãs nõ thesaurũ. Accidit ut thesaurũ inueniat/ fortuito factũ dicimꝰ/ nec repti thesauri cãm aliã damus q̃ fortunã. Fortunã uero nõ intelligimꝰ aut numẽ aut naturã:aut rẽ oĩno aliquã cãm talis euẽtus:sed potius excludimus tm̃ fortuna factũ dicẽtes/ ac si dicamus ita euenit forte nõ ex aliqua cã. nam fossio qdẽ terræ causa dici nõ põt/ nõ sit terra/ quatenus terra est locus. Sed accidit eundẽ locũ terrã simul esse latebrãq; thesauri. Quapropter si quæras qua cã factũ ut eruerit iste thesaurũ/ nullam est afferre:cũ nõ una causa/ sed fortuitus cõcursus pluriũ hoc causaq; effecerit. Propterea errabãt q fortunã in rebus esse negabãt:quã opinionẽ secũdo physicæ auscultationis:& sexto primæ philosophiæ libro cõuelit Aristoteles:Errabãt aũt nõ qa putarẽt quæ nobis ĩprouisa fortuitaq; sũt ea nota ꝓuisaq; eẽ posse supiorib9 mẽtib9:q̃re nihil absolute simpliciterq; esse fortunã:sed ꝓ arbitrarent hmõi euẽta necessario hr̃e ꝓximã ꝑ se cãm/ nõ ĩtelligẽtes quo pacto qd̃ est unũ ꝑ accidẽs/ cãm minime exigat ꝑ se unã/ ut hominẽ eũdẽ musicũ esse & bellatorẽ cãm nullã habet:alioqn si simul eẽnt ꝓpter aliquã cãm ordinẽ inuicẽ haberent ex illa cã:quæ aũt sibi temere accidũt:ut bellatori esse musicũ/ musico eẽ bellatorẽ:patet ea inuicẽ ordinẽ hr̃e:q̃re nullã habet per se agentẽ cãm:sed ex accidẽti tm̃:sic recte Peripathetici casum & fortunã defendũt in rebus necessitatẽ extermi/ nãtes:sed errãt ex eis qdã detestabilius q̃ q auferũt casũ ꝓnegãtes.ſ.aliter ista fieri q̃ fortuito hoc est nullo cõsilio supioris causæ/ nulla ꝓuidẽtia:pullulat.n.pestilentissimus hic error ex impietatis radice qua credit aut nõ cognosci/ aut si cognoscunt nõ curari a supis res humanas q alibi rõnibus reuincet:ubi cõtra philosophos impios erit disputatio:nũc ueluti pro iudicato falsus abiiciat/ auctoritate oĩum theologoꝝ totiusq; philosophoꝝ familæ & Aristo. Peripatheticoꝝ pricipis in moralibꝰ libris/ tam ubi de fœlicitate q̃ ubi de bona fortuna disseruit:nã illic cura esse hoĩes deis præcipueq; sapiẽtes:& hic nota eẽ deo sensibilia oĩa præterita atq; futura & in his dirigi nos ab eo clarissime asseuerauit qd̃ in libro quoq; de mundo/ libro utiq; Aristotelis sapentia digno cõfirmauit quẽ platonica illa de diuina iustitia snĩa q̃si

Fortuita quæ dicãtur.

Exẽplũ.

Alius error detestabilis.

Liber de mundo Ari. sapiẽtia dignus.

oraculi cuiusdã coronide terminauit. Si igit curãt humana dei: sic enim loqmur: ut custodes angelos: & intelligentiũ causarũ serũ ordinẽ cõplectamur dei ueri consilio prouidentiæq; famulantẽ: Si inq̃ hoc uerũ est nemo dubitauerit instigatos ab illis homines ea sæpe facere quæ sunt homini nõ præuisa nõ præcognita illis uero sapientissima præcognitione disposita. Vulgatissimũ est exemplũ de seruis eodem missis a domino ut cõuenirẽt ignaris tamen domini uoluntatis: quorum cõuentus atq; cõcursus ipsis seruis inopinatus atq; fortuitus/domino præuisus & præordinatus est: sic ꝓcurans utilitatẽ pauperis agricolæ custos angelus põt ad eũ locum effodiendũ inuitare motibus occultis: ubi nouit angelus esse thesaurũ: ut qd pauperi fuit fortuna consiliũ tamẽ angelo fuerit. hoc respiciens Aurelius Augustinus quinto de ciuitate dei libro nõ inquit causas quæ dicunt fortuitæ: unde & fortuna nomẽ accepit nullas esse dicimus: sed latentes easq; tribuimus uel ueri dei uel quorũlibet spirituũ uoluntati. Dixit quorũlibet spirituũ: quoniã tam a bonis hoc fieri põt q̃ angelis malis/licet nõ oia possint mali quæ boni: nec idẽ utrisq; finis: sed bonis quidẽ cõe hoium bonũ: malis uero malũ: frustrãte illorũ tñ malitiã bonitate diuina dũ in bonũ ordinat redigitq; qcqd ab illis mala fuerit uolũtate patratũ. Sed hæc alibi latius. Proclus Platonicus in cõmentariis in Thimeũ eadẽ rõne pro qua & Augustinus fortunã definiuit esse dæmonicã ptãtẽ cõgregãtẽ inuicẽ causas inter se diuulsas: nec differt a peripathetica determinatione q̃ dicit fortunã eẽ in electione humana cãm aliqd efficientẽ ex accidenti: sed alterã cãm remotiorẽ occultioremq; altera proximam notãq; respexit. Dixit. n. Proclus dæmonicã potestatẽ q̃ ita uocent Platonici quascũq; mẽtes inter hoies positas & intellectus supiores a particulari & ꝓxima rerũ nostrarũ cognitione semotas. Declarem9 exẽplis hæc qũo fiant ubi & cælũ in his qd agat intelligam9. Domi erat Luci9 & foris qdẽ qd agere nõ hẽbat/uerũ sedit aio tñ exeũdi snia simulatq; egressus domo est/ruit domus/fortunatũ dices q̃ piculũ ĩminẽs sic euitauerit: cui9 rei cãm a male pio philosopho si quæsieris: sed & male philosopho rñdebit casu ita factũ/nec aliã cãm requirẽdã: si quæras ab astrologo in benignã hoc aliquã radiationẽ refert fortunãtis planetæ/cuius ope defensus ille sit a ruina. Fallitur aũt ratione superius enarrata: qm̃ inci/tare Luciũ ad egressum ne sub ruina pereat causæ est intelligẽtis agẽtisq; cõsilio & rõne: Q ualis nec Iouis nec alterius stellæ radius: tm̃ esse hoc de cælo potuit ut ad egressum Lucii aius eẽt ꝓpẽsior q̃ ad qetẽ: sicut hoc quoq; ab ipso corpis hitu esse potuit: ex quo alii sedẽtarii magis alii ãbulatores hoies sũt: ut si q̃ fuerit hui9 boni cõstellatio cã/fuerit ex his potius quæ uegetes nos reddũt & meli9 appetentes/q̃les martias dicũt/nõ bñfica quæpiã & defensatrix a malis qñ ut sæpi9 idẽ iuchamus. Sic. n. expedit ordinare illa iuicẽ radius nõ põt egressum. s. tuitionẽq; a ruina: sed quẽadmodũ eligẽti egressionẽ Lucio spaciãdi gratia fortuitũ est: ut egrediẽs mortis discrimẽ euadat: ita cõstellationi siquã mõ talẽ esse cẽsemus/iuuãti illũ ad motũ/fortuitũ est ꝓrsusq; accidẽtale/ut liberet a ruina: quo fit ut nec cognoscẽs astrologus qd tũc ĩfluat cælũ Lucio aliud sit qd cognoscat/q̃ auidũ illũ futurũ motus ambulationisq; sed futurũ ut simul domũ & piculũ fugiat precognosci ab eo posse nec thema nec ratio ulla cõsentit. Vna igit supest cã cui ꝓuisum hoc nec fortuitũ eẽ potuit diuina. s. uellicãs ĩtus aĩum Lucii ĩstigãsq; ad egressũ/ne sub domo mox casura dispereat: quã. s. & casurã idẽ numen intelligit: & ad eũ finẽ ordinare Lucii

Augusti.

Definitio fortunæ a Proclo assignata.

Exẽplũ supradictorũ.

exitū pōt. De radio corporali neutrū dici pōt: quare nec philosophus ullus fortunā definiuit cælestis decreti cōstitutionē/aut genituræ factū/aut tale qppiā ductū a dogmate astrologorꝝ; sed aut ad ipsum casū iopinatūq; cōcursum cārꝝ se rettulerūt: aut ad itellectuales cās iuicē cōciliātes suo cōsilio: quæ nrā ꝓuidētiæ fines effugerūt: sic magnus ille phōrꝝ dux Aristo. qd sit bōa fortūa/qd mala/qd fortūatū esse/qd infortūatū latissime disserēs/ne dū decernēdo cælestiū meminit cōstellationū: sed nec iqrēdo disputādoq; qa istā genethliacorꝝ opinionē nec dignā putabat/de q̄ phūs hō dubitaret: sed uelut alia circulatorꝝ deliramēta potiꝯ inter fabulas & præstigia q̄ iter cōtrouesias phiæ deberet ānumerari: ipse igit' Aristo. ī eo tractatu post diligentē totiꝯ qōnis examinationē ita definit cū nobis bene ita fortuito euenit duplicitē fieri solere: aut īcidētibꝯ nobis ꝓrsus īprudēter in id qd' bonū facit euētū: aut q̄uis nō cōsilio deliberatiōeq; īpetu tamē ad id animi ductis: cuiꝯ ita rōnē ignoramus: ut quo ille se fert obstiatissime tm̄ rhemo ueloq; descēdamꝯ: illud primū ad casum putat referēdū: hoc ad diuinā motionē qua penitus ipsa uolūtas occultis īpulsionibꝯ inclinet': qd' passi solēt illa dicere/præsagit animꝯ nescio qd: nō possū aliter uelle huc rapior/alia cogitāti meus nō accedit: & ita cū sui cōsilii rōnē nullā reddere possint: ita tamē libitū sibi/ita præiudicatū aio ꝑtinaciter asseuerāt. Quo loco philosophus Aristoteles & deo nota esse oia/ut superius diximus: & nihil esse sublimius deo unde possit uolūtas nostra moueri: qd' magnū esse īmortalitatis argumentū affirmat: Ex qbus oibus ita colligi potest rerꝝ humanarꝝ quasdā fieri casu/quasdā natura/quasdā electiōe/quasdā diuino cōsilio: nā licet nihil fiat præter dei cōsilium/ita tamē partimur ut fieri diuinitus ea dicamus quæ relictæ sibi hominū mentes nō efficerent: sed peculiari numinis īpulsu cōmotæ faciūt: præter illam generalē summæ potestatis oibus assistentiā/sine qua nihil esse/nihil fieri/licet minimū potest. Sic q̄uis propriū hominis sit agere electione: regit' tamē interdum natura cū motibus affectionū corporaliū mācipatus iudiciū rationis nō expectat. Declarant'. hæc uno exemplo: īdicit rex bellū finitimis forsitā in causa natura regis est bellicosa/cupida/irrequieta/forsitan nō tam passione ducit' q̄ ratiōe uel iure uendicādi qd' suū est/uel iniuriæ reponēdæ uel aliis de causis. Potest præter hæc oia speciale dei cōsilium interuenire/semꝑ iustum/semꝑ rationale: licet nō eius semꝑ uel iustitia uel ratio oibus pateat. Dei inq̄/cōsilium/& animātis ad bellū capescēdum/& cū ita liber armātis ad uictoriā: quo pacto loqtur apud Ieremiā ꝓphetam. Ecce ego mittā & assumā uniuersas cognationes aqlonis/& Nabuchdonosor regē babylonis seruū meū: & adducā eos supꝑ terram istā/& supꝑ habitatores eiꝯ/& supꝑ oēs nationes quæ in circuitu illius sunt. Et apud Esaiā: Assur uirga furoris mei & baculus ipse ē: in manu eiꝯ indignatio mea/ad gentē fallacē mittā eū: & cōtra populū furoris mei mādabo illū/ut auferat spolia/& diripiat prædā: & pōat illū ī cōculcationē q̄si lutū platearꝝ: ipse āt ñ sic arbitrabit': & cor eiꝯ nō ita extīabit

Aristo.

Aristo. q̄ recte de deo & anima.

Caput IIII Ad cælū nō esse referendū/siquid a nobis fit q̄ nostras uires excedere uideatur: sed potius uel ad angelos uel ad deū. Atq; inibi de fato multa utq; diuina præuidētia nostram libertatē non tollat.

Vm quid uero ab hoīe fit q̄ eiꝯ uires excedere uideat': īsolitis solet euētis admirabilibusq; mortalitas nrā cōcuti: uictaq; rerꝝ magnitudine/suspicari uim causæ potētioris/id agētis in hoīe atq; per hoīem: quo hūanæ uires

c

facultatis excedat. Et hac qdē suspitiōe/qui carneos tantū oculos habēt/rapiūt ad cælū/quo nihil ipsi maius uidēt: aut potētius sentiūt: malæ ita cōpotes mentis/ut ad cām amentē exptēq; cognitiōis id referāt. Cui nec omne mētis hūanæ cōsiliū satis esse credūt. Quod si respōdeant illa qdē a deo disponi & ordinari: sed a deo per cælū syderaq; cōpleri: quoq; uirtus & efficacia tāta sit: nimis q̄ absurde dicere reuīcent: siqdem intercedētes istæ causæ iter deū & nos: sicuti humiliores deo: ita sublimiores hoībus esse debēt: nec quæ ratione cōsilioq; peragūtur/qualia nostra sunt p irrationalia corpora decet ab auctore primo disponi: sed quēadmodū ille elemētariā molem/utpote deteriorē/p cælestē quæ melior est regit & moderatur: ita res humanas nō corporē sed angelorē mysterio: qui natura dignitateq; mediāt iter nos & deū cōuenit gubernari: quare cū a deo descēdis ad terrā descende p cælum: cū a deo descēdis ad hoīes/descende p angelos. Sic angelū: Persarē: græcorē: hebræorū: legis apud pphetas suis populis puidentes: & apud Platonem/omnesq; Platonicos locales deos: urbib9: regnis: hominibusq; præpositos: quorē mentionē quoq; factam ab Aristotele: & antiquior Isidorus: & post Isidorē Clemens alexādrinus in stromatis meminerūt. Neq; nos turbet q̄ īdigne quædā interdū iniusteq; fieri nobis uidētur: ut ppterea ad causam naturali necessitate nō consilio agentē/libētius recurramus. Nā ridicula sane fuerint urbis uiliora mācipia: si de cōsiliis principis iudicare præsumpserint: multo nostra uel ridicula/uel sacrilega potius temeritas: arbitriū sibi uendicās primi ordinis sapiētiæq; diuinæ: quæ nō in unius hominis: unius familiæ: unius urbis: sed orbis totius utilitatē: nō ad sæculū instās: sed ad oīa pariter sæcula/oculū puidentiæ radiūq; suæ bonitatis extendit. Nos hæc homūculi īmo noctuæ talpæ: uere asini: uere boues: & quidē septimi diiudicātes: & deū reuocabimus ad examen? Qui sæpius nec in illo/quātulūq; est quod habemus iudiciū: sed animi potius morbo iudicātes: īiuste factū quærimur qcqd fieri ipsi nollemus: Et quis nō asseuerāter exclamasset dormitare deū cum iustus Ioseph uenū dabatur a fratribus? Quis nō etiam nullū esse cum idem carcerē præmiū castitatis accipiebat? Vide mox eum in ægypto regē/uel a rege secūdum. Vide patrē cū tota familia a fame redimentē. Vide pphetia nobilē: nec negabis a deo facta illa priora per quæ ad ista deinceps ordine suo puentū est. Sed & altius si suspexeris ut ab illa tam impia mercatura rē eo perductā intelligas. ut descēdens totus populus in ægyptū diuq; ibi attritus ab ægyptiis regibus/tā gloriose in libertatē assertur a Moyse: tot prodigiis cōfirmata potestate dei: tot oraculis manifestata: in pharaone: in ægypto: in hebræorē populo: p legem: p tot miracula diuinæ maiestatis: nūc per beneficētiam: nūc per iustitiam quæ figurarēt futura sub Iesu diuinæ corporationis ineffabilia illa mysteria. Profecto uel īsanus adduci eo nō poteris ut sine ratione fieri qcq̄ suspiceris in rebus humanis: propterea q; nō adeo optimo sapiēte: sed uel a dæmone malo cū manicheis uel a corpore syderalis reuolutiōes necessitate cum astrologis: uel a casu fortuito temeritateq; gubernari cū nō multis male philosophantibus credas: Sed & quotiēs suscitari bella & cædes: & urbiū uastationes: & euersiones regnorē intelliges: nō mixturam duorē radiorē aut iterpositū naturali cursu suo lumen inter solē & lunam cū præstigiatoribus istis causam cogitabis: sed cōsilium dei/uel puniētis malos/uel exercentis bonos: Vnde ille dictus dei flagellū: & alter satis pximus sæculo nro: nō hoiem esse se dixit: sed irā dei orbisq;

Prophe/ta.
Plato.
Isidorus antiqor.
Clemens alexan/drinus.
Mānichei

Herodotus. uastitatem. Sapiẽs ille persaꝝ apud Herodotũ qui discũbente apud se in cõuiuio: Thebano: cui futurã suæ gentis cladẽ, nescio qua præsensione sibi præcognitã reserauit recte locutus est. Nã cum suaderet Thebanus: ut idẽ imperatori exercitus denũciaret: dehortareturq; ab incepto cuius esset futurus exitus tã insœlix: respondit id homini esse ineuitabile: qd' fieri deus ordinauerit. Quare nec suis uerbis si scilicet impatorẽ admoneret, fidẽ futurã: quãdo ita deo decretũ esset: ꝓindeq; se ẽt Martdoniũ (ita erat principi nomẽ) seq alligatos necessitate: placetq; ꝙ necessitatẽ nõ astroꝝ: sed diuini cõsilii dixit: quã & fatũ siquis uocet: rectius inqt Augu. sentiet q̃ loquat'. Est autẽ hoc fati nomẽ quãtũ ex ueteꝝ colligi monumẽtis põt ĩ quadruplicẽ significationẽ acceptũ: ut fatũ uel ipsa natura sit: uel causaꝝ series ordoq; nexu necessario cũcta ꝓducẽs uel syderꝝ cõstitutio: cũ quid aut nascit', aut cõcipitur aut incohat': uel diuini cõsilii executio certa ineuitabilisq; successus, in primã significationẽ accipit' ab Alexãdro ex afrodisiade in libro de fato ad principes Seueꝝ & Antoninũ: ita. n. fata esse cõcedit, ut fatum ipsa natura sit quæ principium aliud est ab electiõe quare fato ignis calefacit: aqua humida est: sol illuminat: sed & cũ qs dissoluto corpis tempamẽto morit', fato morit'. Si uero uel ex equo præcipitat', uel gladiis occidit fato nõ morit': in quẽ modũ de Didone Virgilius mortem sibi ꝑ uim præparãte dicat: Sed quia nec fato debita nec morte peribat. Astrologi uero id maxime genus mortis in fatũ reiecissent, sic Demosthenes. Et ita qdẽ fatũ nemo esse negauerit sicuti nec naturã: Quo pacto & Aristoteles quinto libro physicæ auscultatiõis fatales dixit generationes: hoc est quæ secundũ naturã fiũt. Nec dubiũ cum sic fatũ intelligamus multa fieri præter fatũ: sicuti & multa fiunt præter naturã uel casu uel electiõe nr̃a: uel ut inqt eodẽ loco Alexãder ipse Afrodiseus cõsilio deoꝝ. Qui uero secũdam inuexerũt opinionẽ, cogitarũt in ipsa natura nihil nõ fieri necessario: siqs oẽs simul causas cõplecteret'. Nã qui multa fieri dicũt extra necessitatẽ: hoc ita defendũt in naturalib9 rebus & arbitrariis. In naturalibus, quia nõ omne qd' fit naturaliter necessario fit, cũ naturæ opus ĩpediri possit, in arbitrariis qa electio nostra & arbitriũ liberꝝ est: illi cõtra sic instãt: in naturalib9 quidẽ siqd impedit' necessario ĩpediri: qa & illud impedimẽtũ a naturali causa ẽ: quæ tandẽ ad supremã naturã, hoc est cælũ redigat'. Ea uero necessario agit: sed fallunt': nã ut ĩpedimento qdem fuerit causa naturalis: fuit ea tamẽ quæ & ipsa potuit & nõ esse & ĩpediri cũ agebat: quare cõtingens illud ĩpedimentũ nõ necessario fuit. Et si de illo rursus ĩpedimento nos urgeas futuꝝ. s. causam naturalẽ: quæ & ipsa sicuti naturaliter: ita necessario aut impediet'. Respõdeo te si mundũ credis æternũ, aut in infinitũ ꝓgressuꝝ a causa cõtingẽte in cõtingẽtem causam: inter q̃s ordo sit semp accidentalis: nec unq̃ ad unã cãm primã necessariam ꝑuentuꝝ: Vnde sequẽtibus necessitas inuehat': cum nulla sit talis intra naturales: quãdo nec cælestis cuius operib9 & materia & cõcurrentes inferiores causæ facile obstãt: Si uero de mũdi creatione cum theologica ueritate cõsentis. Deuenies per ĩportunũ illũ regressum ad primã reꝝ cõtingentem institutionẽ, unde tolletur necessitas: nõ confirmabitur electionib9 nostris multo irrationabilius inferũt necessitatem: quoniã uolũtas nihil eligat, nõ præiudicatũ a ratione nec in nostra sit manu, ita uelle iudicare: sed falsis nitũt' assumptiõib9, ut ab aliis alias: & a nobis alibi declarabit'. Nã peculiares hæc seorsum tractatus exigunt. Nec magnope pertinẽt ad cõfutandos

De fato. Augu. Fatũ q̃drifariã accipi. Primus modus. Alexander. Virgili9 Aristote. Secũd9 modus fati. Alexander. Cõfutatio secundi modi. Tertius mod9 fati toto ope cõfutandus.

astrologos:quoꝝ illa tertia est acceptio fati toto ope cōfutanda/differens a prima opiniōe/ ꝙ naturā ipsam cælestē nō solū naturaliū:sed & fortuitaꝝ ut uidim9 reꝝ originē facit:maleq; de causis inferiorib9 in hac ꝑte maxime sentit:pessime de cælestib9:quādo licet natura cælū sit:cōstellatiōes tamē illæ quas fingūt ex sydeꝝ positura/ꝑ loca/signa/domos/aliaq; id genus:causæ naturales nō sunt/sed fictitiæ: nec ex uno illo momēto initiali depēdet opatio cælestiū:nec ad ea quæ ꝓpria sunt inferioꝝ causaꝝ referunt/ut iā declarauimus:& sequētia magis declarabūt. Restat quarta fati significatio theologica/sicut illa prīa physica magis:sed utraq; uera:ut pendētē a diuino cōsilio seriē ordinēq; causaꝝ notet:sub quo uihil nr̄a libertas periclitet:cū simus:& nos inter has causas:nec in hac chorea fati patiamur tm̄: sed agamus:siue igit dei præuidētiam:siue ꝓuidentiam:hoc est siue mētem illius omnia præcognoscentē: siue uolūtatem ex suo placito oīa disponētē attēdas:nullū fit præiudiciū liberis actiōibus nostris. Nā si præuidentiā/cur nō libere facio ꝙ præuidit deus me facturū/nā si erit qd ille præuidit:utiq; libere faciā/quod libere me facturꝝ ille præuidit. Sed & quia erit qd uoluit:uoluit autē me esse liberꝝ/libere agam qcqd agam nisi ipse mihi meā libertatē ademerit:& certe nō solū præcognouit deus uolūtates nostras:sed & præordinauit:nec cum id Gregorius nisenus Damascenusq; negaret/uident aliter negare quā ut admoneāt. Cætera quidē ꝑ uolūtatem diuinam:electiones nostras per illā cum nostra etiam uolūtate disponi:ita tamē ut nō modo cogitationū nostrarū euentus:sed & ipsæ cogitationes:ipsa cōsilia:ipsa ꝓposita:nec regū tantū/ut scriptū est:sed omniū corda in manu dei sunt/qui solus oīa moderat:nūc in his quæ nec ad uitiū attinēt/nec ad uirtutē inclinās uolūtatem quo libitū illi:si sic decreti alicuius sui exigat absolutio:nūc uirtutes in nobis:sed & nobiscū īcohans & ꝑficiens īcohatas/nūc a uirtutib9 ad uitiū motos/ꝑmutās ad iustitiā uel admouēs uirgā pædagogi pro misericordia/uel cōminuēs quasi hallucinatus pro iustitia:oīa semꝑ aut bona/aut occasiones certe faciēs bonoꝝ:tanta de fato de ꝓuidētia & humanaꝝ reꝝ gubernatione dixerimus cū per se cognitu utilia:tū ad cōuellendā astrologicā uanitatē necessaria:ut cū quid fieri cōtigereq; uidemus ꝙ aut maius uideat aut ordinatius:q̄ ut in casum hoīemue referat.nō uim ibi corporaliū radioꝝ:sed diuini cōsilii angeliciq; ministerii cū humana libertate curā potestatēq; intelligamus. Liquet aūt ex his quæ diximus & quo pacto tū præuideri futura:tum præcaueri cū sint mala possint a nobis:nā si fortuito tantū fierent res humanæ.nulla præsensio futuroꝝ esse posset. Cū aūt humano diuinoq; cōsilio fiāt. pōt humana rō de illis nōnihil cōiectare:soli uero numine afflati præuidere certissime:ꝙ ꝓphetaꝝ prædictiones oraculaq; cōfirmāt:ꝓximi licet lōgissimo ꝓximi interuallo ꝓphetis prudētes sint. Vnde illud Euripidis: Qui bene cōiectauerit is uates optimus esto:Sic in ꝓcurādo fœlici reꝝ successu infortuniis quæ uitādis illud potissimū est/deū sibi cōciliare ꝓpitiū animi puritate: piis operibus:uotisq; sanctissimis post hoc ipse sibi hō cōsulat sua prudētia:nā licet in plerisq; reb9 multū fortūa possit:plurimū īmo totū in oīb9 dispositio certæ diuīæ uoluntatis:ipsam tamē rectā uiuēdi rationem magnū in his habere momentū necesse ē:nisi frustra collatū hoc nobis munus a deo dicamus. Quare recte dixit ille nullum ab esse numē si sit prudētia:sed nos facere fortunam deam cæloq; locare. Propterea Plato ī epistola ad Syracusanos:cū Homerici illi9 dicti meminisset;Dii

Approbatio q̄rtæ acceptionis fati

Ex præscientia dei non tolli nostrā libertatē neq; ex prouidentia.

Declaratur snīa Damas. & Gre. niseni.

Plato.

mentē abstulerūt:quia homines potius adiectā ipsi mentē abstulerūt:quod Euri/
pidis ille sententia cōfirmat:qui sortē animæ filiā esse dixit.Prudēter igit' uitā isti/
tuētes rōne naturali:tū pia religiōe diuinā nobis beniuolētiā parātes:uitemus oēm
supstitiosam uanitatē:alioqn qui uel futura præuidere:uel cū sint mala præcauere
Esaias p astrologicas sperauerit obseruatiōes/audiet Esaiam sibi dicētē:Veniat sup te ma
lum & nescies ortū eius:& irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare.

Cap. V Nec præterita nec quæ ad alios attinent posse ex aliqua constella/
tione præuideri.

Vod si habeāt forte de fortuitis rebus aliqd quod respōdeant:Q uāq̄ ha/
q bere nihil possunt aut uerꝗ aut uerisimile:De his quæ genituræ horā ante
cedūt quæso qd respōdebūt? hoc est quonā pacto putabūt efficiētem cau
sam suis effectib9 esse posteriorē? Q uid de his itē quæ nō solū;priora:sed etiā alie
na:ideoq; suas causas nō huius genituræ cōstellatione:sed alibi possidētia:ut cū ex
hora qua filius nascit' de parentū auorūq; & fratrū natu maiorꝗ naturis fortunisq;
pnūciant.Hæc,n.& priora illa sunt cōstellatione:& ab ea itidem aliena:ut quæ a
præteritis iamdiu ppriis cōstellationib9 sui habeāt fati ordinē & depēdentiam(Si
qd' scilicet esse fatū a cælo existimemus)in eo itē qui nascit' qūo illud efficit nata/
litia cōstellatio:qd' multis ille dieb9 ante diē natalē accepit.prædicūt.n.ex them
te genituræ/mas ne an fœmina sit qui nascit':mancus an integer pulcher an defor
mis:deq; aliis huiusmodi corpis cōditiōibus de qbus oibus iacta alea erat priusq;e
matris ut ait Lucilius bulga ifans cōmitteret'.horꝗ oium prædictionē qua sibi ra/
tione astrologi uēdicāt? sed nec effectu causa posterior:nec præuidēter ex cælo ali/
Haly ter quæ inde præuidēt':q̄ quo pacto effectus ex causa præcognoscit'.Haly auenro
auenro. dā apotelesmaticos Ptolemæi libros enarrās quasi nrām hāc soluēs qōnem/ostēde/
Bella re uoluit quonā pacto/ex fratris fratrū:ex filiorꝗ genituris parentū fata præuideré
imagi/ tur:Nō quotiēs inqt mulier cōgredit' uiro totiēs cōcipit:sed tūc solū cum ea icidit
natio. hora cui9 cōstellatio/cū parentū cōstellatione cōcordet:& quoniā quæ cū alio pa/
riter cōueniūt inter se quoq; cōuenire necesse est:si cōueniūt cū parentū cōstellatio
nib9 filiorꝗ oium genituræ/erūt ipsæ quoq; iter se cōcordes:quare & mutuo etiam
sua iuicē fata significabūt:sic ex fratris fratrū:ex filii genitura parentū naturæ for
Redar/ tunæq; demōstrāt'.Ego uero i hac astrologica subtilitate nescio qd primū coarguā
gutio. uel irrideā.Nō cōcipit inqt mulier nisi qua hora sydeꝗ positio cū parentū syderi/
bus cōuenit.Nō igit' ex ea hora qua nascit':sed qua cōcipit' puer parentū debēt fa
Pri a rō. cta præuideri:Sed & cū alio itē cælo pater/alio genitrix nata sit ei9 qui cōcipit'/
Secūda. qūo una poterit cōstellatio tam diuersis cōstellationibus respōdere? aut si hoc fieri
Tertia. posse putēt aliqua sydeꝗ diuersitate/qūo tot filiorꝗ themata thematis patris/ma/
trisq; simul respōdebūt? Cū ab hisdē syderib9/ab hisdē cæli regionib9 peti in oib9
debeat parentū significatio.A quarto & decio cæli loco sors patris & matris ab il/
lis inuestigat':a sole itē Saturno/Venere/& Luna.Horꝗ dispositio in thematis ge/
nituraꝗ uaria fere semp & multiplex pro uarietate filiorꝗ:tu istā omnē uarietatem
putas posse nō uariare a cōstellationib9 genitorꝗ:quasi possit ab alio nō dissentire/
quod a seipso prius dissentit/aut nō sit futurꝗ/ut idem pater necessario & fortuna
tus sit & ifortunatus:quoniā eius.s.alter filius quartū habeat locū fœlicib9 radiis
illustratū:alter uero ifœlicib9 obsessum.Q uod ut uitaret uulgus astrologorꝗ soliti

dicere nō ab omniū filiorꝫ genituris: ſed ab eius qui eſſet maximūs natū parentum fata præuideri. Sed adimit ſtatim eis illud pfugiū / de fratrū genituris: quas oſten/debāt iccirco inter ſe cōuenire: q̃ cū genitorꝫ cōſtellationib9 oēs pariter cōſonarēt. Sed qd oportet rem opoſius cōfutare euidētiſſime friuolā? Q ua enim rōne defen/ditur? nō cōcipere mulierē niſi qui tunc cōcipit ea ſit deinde hora naſciturus cuius cōſtellatio eius modi ſit futura quæ parentū eius q̃ naſcitur ſortē atq̃ naturā aſtro/logo poſſit ſignificare. ſ. illis cælum & tota natura deſeruit: nec poteſt aliqd fieri in uniuerſo niſi eo fiat modo per quē poſſit de eo aſtrologus diuinare. Præterea illud qūo ſoluūt in quo erat tota uis noſtræ argumētationis: nō poſſe effici ab hora qua infans naſcit: qd in fratribus in parētib9 dudū ante præceſſit. Nam eorꝫ opinionē qui nō effici hac re ſed ſignificari tm̄ ab aſtris dixerunt: poſtea coarguemus. Nunc aduerſus eos diſputamus qui eorꝫ quæ cælitus prædicuntur cauſam eſſe cælū opi/nantur: quod & Ptol. & principes omnes iſtius artis opinati ſunt.

Respon/ſio uulgi aſtrolo/gorꝫ.

Caput VI Futura multo poſt tpe a præſenti cōſtellatione effici nō poſſe.

Vid q̃ nō ſolū præterita: ſed ſi recte cōſideremus: nec quæ multo poſt tpe q ſunt futura effici pnt a præſenti cōſtellatione: qd eſt tm̄ familiare frequē/tiſſimūq̃ in aſtrologorꝫ prædictionib9. Vbi. n. nō illud legitur apud eos: planetā oriētalē in prima uitæ parte præſtare qd pollicet: occidētalē in poſtrema: qui horoſcopum occupauerit uel horoſcopi fuerit dnator cito dare quæ ſua ſunt: paulopoſt cū qui decimi loci iura poſſideat: qui occidēti uel affuerit uel præfuerit ſero: ſerius qui imo cælo fuerit collocatus: atq̃ alia hoc genus inumera: hoc deniq̃ atteſtātia: nō fieri a cōſtellationib9 qd ſunt facturæ cū ipſæ ſunt cōſtellationes: ſed multis potius annis poſtq̃ fuerūt: huius uero mirandi exemplū in nulla uirtute uel actione naturali qualē eſſe cæleſtē cōfitent: apparet ut. ſ. tūc efficax magis exiſti/metur cū non eſt q̃ cū eſt: nō remanet aūt cæleſtis influxus in corpore inſtar medi/cinæ. Sed rndebūt fortaſſe etiā ſi præterit ille ſydꝫ poſitus / durare tm̄ uirtutē inde nobis infuſam quæ ſuo tpe pro natura agētis materieq̃ habilitate / ſuos tandē effe/ctus in lucē ſit editura. Ego uero qd attinet ad naturā agētis obiicio illis qd prius obiiciebā / uariari qdē pro agentiū cōditione uariaq̃ uirtute effectus quoq̃ naturā & conditionē: Sed hoc eſſe oibus cauſis pariter cōmune ut qd ſint effecturæ / tunc magis efficiāt quādo ſunt / q̃ cū multo iam tpe deſierūt: Q uod ſpectat ad materiā ſi forte dicāt nō ſtatim fieri regē & philoſophum eū qui naſcit: licet cælo id pmit/tente: quia ætas repugnat: poterit uideri nō abſurdū eſſe qd dicit: ſed cū ætas eorꝫ munerū capax eſt quæ natalitiæ ſtellæ pollicebant: cur tm̄ nō fit: cuius & cā ſuffi/ciēs iam præceſſit: & materia habilis idoneaq̃ præſto eſt. Sed aut ceſſare aiūt effe/ctum tot annis quot ſignorꝫ partibus a tali loco planeta diſtabat: aut quia talem in themate cæli locū obtinuit / niſi ſero præſtare ſua beneficia ſuis nō poſſe hoc rōna/lis potius naturæ / pro electione arbitrioq̃ ſua munera quo uoluerit tpe diſpēſan/tis: naturalis cauſæ / nec eſt: nec eſſe pōt. Præterea ſi ex ſe quidē daret ſtatim cælum qd pmittit: ſed materiæ diſpoſitio eſt in mora: nō erit aſtrologi euentus tpa præ/cognoſcere qui cælū cōſiderat: ſed eius potius q̃ materiæ ſtatū cōditionēq̃ cogno/ſcit: ut q̃d futurū ſit ab aſtrologo audiat. Q uādo futurū aſtrologo ipſe demōſtret. Q uod item rndebāt ſeruari uim a cælo deriuatū prætereūte cōſtellatione ſcire ab eis uelim: ubi nā cōſeruet? utiq̃ aut in materia: aut in cauſis inferioribus & ſecun/

Reſpōſio

Cōfutatō

dariis:quoq; siue utrunq; siue alteq; eis placet:sciant nec in æstu fluētis refluentisq; materiæ:nec in tam uaria atq; mutabili particulariū causaq; multitudine/uirtutē cælestem posse eandem & stabilem tam diuturno tempore permanere.

Caput VII De auspicationibus quas electiones dicunt/q̄ uana & impossibilis sit astrologorum sententia.

Ibet itē ab eis sciscitari de ea parte qua maxime utilis uitæ putat astrologia:quæ est de auspicationib9/uulgo electiōes uocāt:hoc est quonā pacto a cælo fieri intelligāt:ut qd hac qdē hora aggredimur faciēdū fœliciter: qd uero alia infœliciter fiat a nobis. Nā ut facile oīa hæc dicunt:& habet ī prima frōte spēm ꝓbabilitatis:ita cū diligētius examinant uana/īpossibiliaq; depræhēdunt:Si qs inquiūt iter sub tali cæli cōstellatione capessat/cōmodā hēbit pegrinationē:a rege benigne excipiet:rē suā familiarē adaugebit.Cōtra:si alia hora equū ascēdat/aut descēdat in nauim/difficilia itinera/piculosam nauigationē experiet. Nec efficiet tandē cuius rei gīa iter nauigationēue suscepit. Hæc oīa fateor me nō ꝓspicere quonā pacto fiant a cælo:doceāt ipsi me si possunt.Esto Iuppiter de nona cæli regione radios suos in terrā iaculet:fœlicē dicent cōstellationē pro itinere capessendo.Q uæro ego ex eis deflux9 iste afflatusq; fortunatus:hoīes ne ipsos afflet atq; afficiat iter arrepturos:an ipsam potius iter agentiū hominū opationē:hoc est uel equi ascēsum uel e domo egressionē:uel huius aliquid eoq; quæ sunt necessario itineris incohamēta. Si primū rndeāt afflabunt illi:etiā si tūc primū iter nō accipiant syderis beneficio/quotiēs arripiēdi itineris illis fuerit ꝓpositū:præsertim cū ex eoq; snia nō præstet cōstellatio qd pollicet tūc maxime quādo est:sed lōgo etiā post sæpe tēporis interuallo. Si secundū multa certe delirare cogent ut positionē tueant/dū nobis exponēt quo pacto Iouia illa equi ascensio/& mollē pedibus uiā substernat.& latrones abigat ex itinere & nubib9 pulsis placatū efficiat diffuso lumine cælū.Nec parū item illis negocii in retinēdo isto defluxu/dum multoq; forte dieq; iter plane cōficiatur:cum nō parua iure suspicio habenda sit neq; in illo equū ascendēte uirtus cælo descēdit/reciproca rōne cū de quo ille descēderit/illa in cælum rursus ascēdat:& nouo iste uiator Ioue semp indigeat/cū erit ei equus insiliēdus.Nam somniare uim aliquā primordialē nusq̄ cōsistentē/nullibi radicatā:quæ totū tibi iter molliter beateq; cōficiat/hominū est insomnis etiā delirantiū:qui qd loquunt nihil ꝓpendentes/futilē dant & sine mente sonū. Videamus rursus eosdē ne scrupulos incidant in his rebus quæ sunt opa potius nra q̄ opationes.Sententia

Ptole. est Ptolemæi:si in urbis cōstitutione Mars cæli medium obtinuerit/principes eius ciuitatis gladio plerunq; pituros.Exponat nobis Ptolemæus ubi nā sanguinolenta ista Martis radiatio recipiatur/quæ tot deinceps principes/sit successu tēpoq; gladio necatura? Si suscipi eā uelit in principe q tūc urbē ædificat:rogabo quo pacto iacti illi defossiq; in terrā iussu principis lapides/urbis.s.fundamenta/cælestes radios aliorsum uergētes in principē istū flectāt atq; deriuēt.Q uo pacto in eius posteros regniq; successores hæreditario quasi iure deueniat/noxia ista uirtus/cuius & susceptaculū periit:& origo præteriit.Sane qd possit siue rubore interrogātibus ita nobis rndere/eqdē nō ꝓspicio.Dicet igit forte nō in principe ipso urbis institutore:sed in ipsa potius urbe:in ipsis primis lapidib9 sup quos erigēda est:pestilentiā illā recipi:Martis pestifero quasi quodā afflatu/oēs eius urbis principes affla/

turã. Bellũ utiq; inuẽtũ mosayco ẽt testimonio cõfirmãdũ: q leprosæ nobis domus expiationẽ ꝓphetica olĩ inspiratiõe mõstrauit. Sed uereor ne cõgesta desup humꝰ/ ꝓximisq; lapidibꝰ inculcata/exhalare mephitim illã martiã nõ ꝓhibeat: aut si oĩno exhalet/nõ egenos potiꝰ & paupes pestilẽtiæ magis opportunos iuadat/q̃ principẽ ipsũ ciuitatis. Qui si in suburbana aliq̃ uilla forte hĩtauerit/credo gladio nõ ꝓbit/ præsertim si plurib9 passuũ milib9 ea distat ab urbe/q̃ ut martiꝰ ille uapor/calce/ ruderibꝰ/ĩtertrimẽtis/ĩterim undiq; suffocatꝰ: ĩteger illuc possit/efficaxq; ꝓuẽire. Sed hæc phĩs ꝓclitabit' gloria Plato. academiæ & Aristotelis: q ĩ suis de republica libris/ubi de cõdenda regẽdaq; fœliciter urbe/ac ciuitate tã multa ꝓceperũt: de tã utili tã obseruãdaq; cautione nihil nobis scriptũ reliquerũt: Quæ oĩa si nõ ꝓ iocũ serio pẽsitemus: uidebimus iure Haly interpretẽ Ptolemæi q̃q̃ summũ astrologũ/ partẽ tamẽ hãc astrologiæ quæ est de electionibꝰ friuolã inefficacẽq; existimasse. Haly

Caput VIII Astrologos mentẽ nostram cælo subiicere q̃q̃ ut sunt astuti id dissimulare conentur.

Actenus demõstratũ est nullã ex corpalibꝰ rebꝰ & tẽporariis/quaꝝ maxi h me ius hĩe cælũ putat' dependere a cælo quo. s. mõ astrologi opinant'. Nã neq; ea quæ sunt fortuita: nec quæ ad alios attinẽt: nec quæ aut præterita sunt/aut futura lõgo post tpe/tũ eoꝝ maximã partẽ quæ ut fiant fœliciter a certis horaꝝ obseruationibꝰ auspicant'. Quæ si nõ ita efficit cælũ: ut e cælo præuideant': q̃to illa minus quæ sunt incorporea: de qbus thĩ ꝓnunciare astrologica supstitio ni/ hil erubescit. Cõtinent' enim hoc genere moꝝ ingeniorũq; diuersitates: & quæcũq; animi nr̃i opa & ꝓprietates: cõtinent' quæ ad dæmones: ad mẽtes supiores: ad deũ: ad efficaciã supplicationũ: ad archana cõsciẽtiæ: ad statũ futuræ uitæ: atq; hoc ge/ nus alia ꝓtinẽt. De qbus oĩbus mille dogmata prædicẽdi nugiuendũ hoc hominũ genus arrogãtissima temeritate diuulgat. Et quidẽ a moribus exordirer quos alios atq; alios esse in hoĩbꝰ putãt/pro uarietate natalis cõstellationis. Sed solent cũ hic urgent' dissimulare q d' sentiũt: & de arbitrii libertate multa funditantes/cauendũ præcipe/ne cogi putemus a stellis nostrã libertatẽ: a qbus solũ ꝓpẽsionẽ inuitamẽ/ tũq; aliq d' hẽamus: q d' uel seq uel declinare nostræ sit electionis. Detegã igit' pri/ mũ fraudẽ huius defensiõis/plurima afferẽs dogmata: ipsoꝝ ex qbus pateat mentẽ ipsã eos cælo subiicere/etiã ubi a corpore nõ depẽdet. Postea nec moꝝ ingeniorũq; diuersitatẽ eo etiã quo dicunt/modo in cælestes causas referri posse declarabimus. Ergo si nõ aliter putãt humani animi differẽtias esse de sydeꝝ habitu & positione: q̃ ut affecto aliter atq; aliter corpore: animi etiã operatio nõ nihil immutet': qũo ex marte in nona cæli regione fœliciter cõstituto tm̃ præstari nobis posse cõtendũt/ut ab obsessis corporibus sola præsentia dæmones expellamus. Quod nõ animi solũ est ad corpus inclinãtis: sed sic uiuẽtis in corpore: ut deo plenus: & mẽtes habitans penetralia/in corpore uiuere se nõ sentiat. Quũo item ex parte solis/de archanis cõ/ scientiæ eius q nascit' erga deos & hoĩes/iudicaturos se præsumunt. qbus in manu animi & nr̃a magis libertate/nihil positũ est: nec ita ut angelicæ pateãt cognitiõi/ nec potestati subiiciant'. Deniq; si societas corporis cælo animã sociat qũo de statu eius cũ extra corpus est posita/de cælesti cõstellatione ꝓnunciãt. Vulgatũ. n. apud illos duos esse planetas auctores fœlicitatis/Venerẽ/& Iouem: sed diuersis officiis: ut Venus præsentis uitæ fœlicitatẽ largiat': Iuppiter futuræ: Maternꝰ postq̃ multa

Astutia astrologoꝝ.

Astrologos mẽtẽ nostrãcælo subiicere.

Secunda

Tertia

Maternꝰ

ex his cõmemorauit quæ a Saturno præstant̃ in Leone cõstituto:tũ ita subiungit: sed cũ hæc oĩa fuerint assecuti longæui morient̃:& aĩa eorꝫ ad cælũ diis applicata trãsibit. Saturnus.n.in Leone positus aĩas eorꝫ q̃ sic se habuerint in terra inumeris angustiis liberatas ad cælũ:& ad originis suæ primordia reuocat. Hæc ille. Vnde nõ solũ id intelligi uolo q̃ ad impietatis usq; suspicionẽ astrologica ista supstitio se diffundat:sed q̃ta scriptoribꝰ huius artis fides adhiberi põt/q̃si nisi expta usuq; cõ/probata lr̃is mãdauerint:Q uos ꝓculdubio scimus cũ scribebãt expimentũ nõ ha/buisse uitæ futuræ. Nã si a suis cõsectaneis uita functis hæc forte ĩtellexerũt/potiꝰ quæ ad inferos q̃ quæ ad superos mitteret cõstellatio poterãt intelligere. Q uãq̃.n. putãt se certa hora supplicãtes a deo impetrare posse qd̃ uolunt:nõ tñ facile credã/nisi dogma mutauerit/æternã se ab eo fœlicitatẽ ĩpetraturos. Et certe putãt illi qd̃ diximus. Scribit.n.fabulosissimus ille Albumasar:qui luna Ioui cõiuncta cũ ca/pite draconis deo supplicauerit:impetraturũ a deo quicqd petierit:Et erunt adhuc philosophi:erũt theologi q̃bus hæc placẽt̃:putẽtq; se:& quos sequunt̃ astrologos/satis adhuc intelligere qd sit deus:qd sit oratio:quæ mihi insania hoc loci nõ tã est cõfutanda q̃ execrãda:cũ ex his quæ de oratione aduersus impios alibi disputaui/mus:satis sit cõfutata. At Petrus Apponẽsis cuius ego scripta quotiẽs lego:totiens illud Heracliti uenit ĩ mentẽ πολυμαθεια νοον ου φερει Ipse inq̃ scribit/illa se hora de qua dicebamus/a deo sciam petiisse:& post eam diẽ in ea magnope ꝓmouisse. Mihi q̃tũ nouus hic Salomon in ea ꝓmouerit metiri nõ uacat. Credo certe quicqd ꝓmouit/non plus eo esse qd̃ humanis passibꝰ cõfici possit. Sed utũq; sese res hẽat: cõsulerẽ Petro isti:ut totũ qd̃ ꝓfecit/suæ potius industriæ ingenioq; acceptũ refer/ret:q̃ Iouiæ illi suæ supplicationi:sed ne ꝓtinaciter illud defendat:cogant̃ bona iu/dicia negare/eũ potius quicq̃ in bonis litteris ꝓfecisse:ut q̃ ut tã uanæ supstitioni aliquãdo assentiãt. Consulerẽ itẽ in cõmune astrologi oĩbus:ut postq̃ illis Iuppiter ita fauens est/tantũ sibi una fœlicis horæ supplicatione diuitiarꝫ opũq; cõparerẽt: ut nostris posthac pecuniis nihil indigentes desinerent aliquãdo mentes imperitorꝫ tot quottidie mendaciis:emungendæ pecuniæ gratia ludificare.

Quarta. Albuma.

Petrus Appo.

Caput IX Mores hominũ a cælo non fieri.

Ideamus de moribus:an recta rõne possit defendi/esse horꝫ quoq; aliquo/modo cãm in cælo. Forte enim si nec uim pati cæli/partẽ animi rõnalem: nec cogi nostrã libertatẽ existimemus. Nihil erit præterea cur aut philo/sophia aut pietas neget/uaria hoĩum studia:multiplices ingenioꝫ ꝓprietates:a di/uersis stellarꝫ afflatibus ꝓuenire. Cum id etiã faciat habitus corporis/salua animi dignitate & libertate electionis. Verꝫ fallit̃ longe qui ita putat. Nã ipsam & solam partẽ sensualẽ ita affici a sole:ut ad flagitiũ aliq d̃ habeat ꝓpensionẽ:& rõni cõtra/riũ:& pietati magnope est aduersum. Q uæcũq; enim a causis naturalibꝰ fiũt:his præsertim quæ sibi a cõditore naturæ præscriptas leges seruãt immutabiliter:tã in auctorẽ naturæ sic instituentis:q̃ in naturã ipsam sunt referẽda:q̃cũq; aũt uel uir/tute uel ꝓprietate sydera prædita sunt:& philosophorꝫ & theologorꝫ cõsensu/indi/dit illis naturæ principiũ deus. Deũ optimũ & sapientissimũ uix negãt insipiẽtes: quæ uero hæc/aut bonitas aut sapiẽtia potẽtissima cæli manu hominẽ:q̃q̃ liberũ/infirmũ tamen:flectere ad eã partẽ/ad quã minime eũ uelis declinare. Tum opti/mos seruos malorꝫ facere auctores & ministros:ut cũ ipsi regis iussa nũq̃ transgre/

Opinio quorũdã Cõfutatõ

Secda rõ.

diantur:ipsi tamē maxime sint/qui alios ad trāsgressionem inuitent & impellant. Tertia
Postremo q hic ordo naturæ:q cōsensus:quæ sapiens institutio? ut quæ rō naturæ
fieri nollet:ab his tamē ut fiāt sedulo ꝓcuret/quæ sunt partes naturæ magnæ/po/
tentes/optimæ/principales. Præterea nō facit q peccat aliqd īmo deficit:quare q
inuitat ad peccandū ad deficiendū inuitat:qd nō cōuenit causis supiorib9 efficiē/
tibus semp/deficiētib9 uero nūq̄. Absurdissimū igit dogma astrologoꝝ putantiū Quarta
hr̄e nos ab hac quidē syderꝝ positione inclinationē ad furta:ab alia ad incestus:ad
fraudes:ad homicidia:cū tota natura præsertim supior diuinæ menti ꝓxime iun/
cta:naturalis & diuinæ legis obseruationi/possit forte fauere:obesse & aduersari
nullo modo possit. Compescāt igit hos ꝓfanū:nec Venerē dicāt Marti copulatā
ad adulteria nos uocare:aut eosdē in signis maribus collocatos ad masculoꝝ ne/
pharios cōcubitus excitare: Martē cæli nona partē occupantē facere irreligiosos:
atq; alias oīno cōstellationes ad alia nos irritare flagitia. Imputēt sibi nō cælo sua
delicta/nec feculentæ materiæ:& iniqui animi sordes/a purissimis putēt naturæ
fontib9 emanare. Verū solui ne forte ista obiectio poterit? si(qd quidā putāt)di/ Solutio
xerimus/esse omniū syderꝝ uires bonas & salutares: Sed cum in nobis suscipiunt quorūdā
materiæ uitio degenerare:& q benefici erant afflatus euadere interdū noxios atq;
maleficos. Sic a Marte qdē præstari animi fortitudinē & herculeā efficaciā. Sed
aut uitio corporis ī quo nimiū rubra bilis exæstuet:aut culpa animi abutētis mu/
nere cælesti:flecti qñq; īpetus illos ad crudelitatē & iniustitiā: Sic a Saturno alti/
tudinē mētis:ꝓfunditatē cōsilii:īuestigationē reꝝ obstrusaꝝ:amorē cōtēplatiōis
infundi. Eadē tñ oīa qa torpidū inuenerūt susceptaculū:uel arbitrii culpa eius in
quo recipit dolosum facere animū:sordidū;incultū:supstitiosum:& adusq; lym/
phationis ꝑiculū imaginosum:sic a Venere fieri nos ꝓpēsos ad hilaritatē:ad be/
niuolentiā:elegantiāq; ciuilē:abuti nos isto instinctu ad nequitiā:ad luxū:ad im/
probitatē. Incitari a sole nos ad magnanimitatē:abuti impetu isto nos ad ambi/
tionē:atq; ita de reliqs. Verūenīuero dicet hæc aliqs potius astrologiæ defensor q̄
astrologus. Est enī inter ꝓloquia astrologoꝝ illud omniū primū:maximeq; con/ Repro/
fessum:esse alios planetas bonos:alios malos: Quod si eēnt uera quæ dicebant: batio.
& oēs pariter boni sua natura:& oēs mali eadē rōne dicerent. Cū nullus sit affla/
tus adeo salutaris:quē & materia & cōditio suscipiētis/inficere īmutare:intertur/
bare nō possit. Quod si & ipsi nullū esse uolūt planetā adeo malū:a quo nō ma/
gna etiā bona:nullū adeo bonū:a quo nō magna etiā mala possint ꝓuenire. Hāc
tñ efficiendi diuersitatē nō ad materiā & radii referunt susceptaculū:sed ad uariū
syderis eiusdē in cælo habitū & positionē. Quare dicūt Saturnū si ꝓpriā domū:
ꝓpriā altitudinē;ꝓprios fines/tenuerit. Si bonis radiationib9 cōmiscebit: Si di/
urna fuerit genitura/cōtēplatores facere/pios/sapiētes. At uero si minus cōmodo
receptaculo suscipiat in malā hāc degenerare cōditione dicunt eundē ipsum pla/
netā:si male collocatus:si cōiunctus Marti:si malis ad solē schematismis:dæmo/
niacos facere sordidos:inuidos:& mendaces. Neq; unq̄ cū ita in cælo habēs se:sit
Saturnus boni qcq̄ ab eo expectari posse cōtendūt. Quare qui ita astrologiā de/
fendit/ignorat plane qd defendit. Quod enī diximus de Saturno dictū de oīb9
intelligat:nā & Martē nō fœliciter dispositū dicere solēt ad ambitionē:ad impo/
tentiā:tyrānidisq; libidinē extimulare:nō qm̄ uitalis eius qui nascit spiritus:plus

nimio caleat uel frigeſcat: ꝓpterea q̃ bonũ cæli ignẽ uel torpidũ faciat uel edacẽ. Sed quia & Saturnus & Mars & ſol cũ ita in cælo ſe habuerint huiuſmodi mala ex ſua natura & ꝓprietate/naſcentibus influant: hoc eſt quod aſtrologi ſcribũt & opinantur. Nec ſi quis hoc neget aſtrologiã ſecius defendit: q̃ qui ſpongia librum emendat: ſecũ & dogma ut declarauimus: & ueritatẽ aufert omnis prædictionis: ſi & de cæleſtis influxus obſeruatione nõ illa dependet: & cæleſtem influxũ mate/riæ diſpoſitio nõ ſolum minuit uel adauget: uerũ aliũ facit penitus & immutat.

Caput X Malas leges ſicuti nec bonas cælo non ſubiici.

Inc eorꝫ opinio cõfutatur qui bonas quidẽ leges negãt ſubiici cælo: utq̃ h a diuina uirtute dependeãt: de malis uero id cõcedũt: cũ nihil habeãt q̃d naturæ uires & facultatẽ excedat. At quãtũ obſtat in bonis erroris ſubli/mitas ne corporeis cauſis ſubiiciant̃ tantũ obſtat in malis eaꝝ improbitas ne ad optimas cauſas deoq̃ optimo obedientiſſimas referant̃. In uniuerſum uero tã bo/nas q̃ malas religiones/a cælo nõ dependere/ipſa ſatis experientia demonſtratur. Alii enim religionũ ortus & uarietatẽ ad ſydera referunt urbibus & ꝓuinciis ſuo quodã/ut ipſi credũt/iure dominãtia. Alii ad magnas quas uocant cõiunctiones planetaꝝ ſuperioꝝ/Saturni præſertim atq̃ Iouis: & hãc q̃dẽ ſniam ſequunt̃ Ara/ Ptole. bes & latini ueſtigiis Arabũ inſiſtentes. Illi acceſſiſſe uidet̃ Ptolemæus/q (ut po/ ſtea declarabimus) de magnis illis cõiũctionib9 nullã unq̃ habuit mentionẽ: Sed libro ſecũdo apoteleſmaton eos ait ex aſiaticis q ad orientẽ uergũt & meridiẽ co/lere Venerẽ & Saturnũ: qm̃ trigono ſubſint aridæ q̃litatis: hoc ẽ Virgini: Tauro: & Capricorno: q̃bus ipſe putat Saturnũ Venerẽq̃ dominari. Rurſus q inter me/ridiẽ habitãt & occaſum: Venerẽ atq̃ Martẽ habere pro numinibus/qm̃ humidæ triplicitati ſubiiciant̃/cui cum Marte Mercuriũ & Venerẽ præficit. Vtraq̃ uero ſnia: ipſa/ut dicebamus/euidẽtia rei euẽtiſq̃ refellit̃. Nã ſi uirtute magnæ alicu/ius cõiunctionis religio aliqua naſcit̃: abolita ea uirtute aboleri quoq̃ illa religio debet. Nulla aũt ſyderꝫ eſt cõiunctio cuius uirtus durare ꝑ tot annos fingat̃/etiã ab aſtrologis/quot annis & cultus idoloꝝ/& moſaica religio/& chriſtiana etiãꝑ/durarũt: Circiter q̃nq̃ annoꝝ milia in idoloꝝ cultura mundus caligauit. Q uæ nã quæſo cõiũctio? qui maximi anni ſyderis alicuius? tot ſibi annoꝝ ſpacia uẽdicãt? Moſaicæ legis ritus & obſeruãtiæ/apud hebræos etiã hodie uigẽt: & iam ter mil/le annis aut eo plus uiguerunt. Q uæ iſta tã fortis: tã diuturna eſt cõſtellatio? quæ extinctio imperio religionẽ extingui tamẽ nõ permittit. Dabit cauſas hoꝝ theo/logus & ueras: & ſuo dogmati conſonas: de cælo dare aſtrologus nullas põt: unde ſi iſta deriuaret̃ uarietas religionũ uariari illas quotidie: atq̃ imutari ſæpius ui/deremus. Q uod & aſtrologi ipſi putantes ex principiis ſuæ ſcientiæ id colligẽtes præfinierũt terminos unicuiq̃ religiõi quos ille trãſgreſſe ipſa rei euidẽtia aliũde ſe depẽdere q̃ a ſyderib9 demõſtrarũt. Iã illã Ptolemæi opĩonẽ quæ ꝑinde atq̃ ua/riis locis & gentib9 uaria ſydera dñant̃: ita uarios etiã ritus religionũ in illis locis exiſtimat: lõge magis ab ipſa expientia cõfutat̃. Cũ & illis ꝓuinciis quæ iter oriẽ/tem iacẽt & meridiẽ/præſint eadẽ ſydera quæ olim illis præſidebãt. Nec tamẽ ut olim ibi Venus Saturnuſq̃ colunt̃. Cur enim hæc illis numina dñabant̃? utiq̃ ut ipſe ſcribit Ptol. qm̃ terrena triplicitas quæ cõſtat ex Tauro: Virgine & Capricor/no: regiõib9 illis præeſt: illi uero triplicitati Venus & Saturnus. Ita, n, ipſe exiſti/

mauit. At partitio hæc mũdi & regionũ/sub aliis atq; aliis triplicitatib9 distribu/
tar̃ ꝑpetua est nõ tẽporaria. q̃re eadẽ erit semꝑ quæ aliqñ fuit. Cur nõ igit̃ o Pto/
lemæe eadẽ etiã in eisdẽ locis hodieq; religio durat? Deniq; totã istã disputationẽ
ita cõcludamus Ptolemæũ ipsum interrogantes/si a uaria syder̃ præsidẽtia apud
alias gentes olim alia sydera colebantur: cuiusnã syderis ui ac potestate efficit̃: ut
nulla sydera hodie aliqua fere totius mundi regione colantur.

Caput XI Corporeas dispositiones nõ effici a cælo.

Quæ omnia si sint satis confutata: restabit sola corporis dispositio: de qua
ꝓnunciare possit astrologus si de his talis tantũ potest/quæ efficiuntur a
cælo: Sed nec istã efficere potest natalitia cõstellatio: cũ & corpis habitũ
& figurã quã secũ gerit ex aluo prius habeat puer q̃ aluũ egrediatur. Quare erit
hæc quoq; illis annumerãda de quibus quinto capite dicebamus nõ posse prædici
per natiuitatẽ qua utunt̃: qa ista præcedunt natiuitatẽ quare potius per cõceptio/
nẽ uel seminis dispositionẽ. At semẽ tunc nõ fit. ergo erit cõstellatio qua semẽ fa/
ctũ est potius spectanda: sed hoc postea: si igit̃ præuideri corporis dispositio/præ
nunciariq; poterit. Ex hora conceptionis poterit utiq; magis. q̃ ex hora natiuitatis
ex qua nullo modo põt: sed an ex illa etiã possit sequẽtib9 libris examinabit̃. Nũc
illud demonstrat̃/errare astrologos/q breuiore corpore/an procero/obeso an ma
cilento: firmo/an imbecillo: manco/an integro: legittimo an monstroso: nascat̃ is
q nascit̃: ex genituræ hora ꝓnunciant. Has enim ille oẽs cõditiones longe pri9 adi
piscit̃. q̃ formatus iã & absolutus ex matris utero in publicũ emittat̃. Quare si/
cuti nõ fiunt ab ea cõstellatione quã dudũ. s. præcesserunt: ita nec prædici ex eius
obseruatione a mathematico possunt: De cõceptus tꝑe postea disputauimus/nunc
illud scire lectorẽ uolumus/putasse summos astrologos quæ ad corpis attinẽt tẽ/
peraturã a ꝓximis causis & cælo inferiorib9 a deo dependere: ut quẽadmodũ scri
bit Haly ueniã dari sibi postulauerint: si in prædicenda corpis dispõne exciderent Haly
a ueritate. Nos igit̃ totã de cæli efficiẽtia disputationẽ ita colligam9 si cælũ cã est
uniuersalis/nõ esse ab eo rer̃ particularium uarietatẽ & distinctionem. & si in eo Epilogus
quoq; particulariũ proprietatũ effectrices uirtutes esse cõcedamus: non tamẽ hu/
iusmodi quales de cælo astrologi uaticinant̃: cũ neq; fortuita in causas naturales:
Nec quæ sunt mala in optimos auctores: nec quæ a ratione cõsilioq; proficiscunt̃/
in principia naturali necessitate efficientia: nec in corpora incorporeos radios: nec
quæ iã præterita/aut longe post tempore sunt futura ĩ præsentẽ cõstellationẽ: nec
quæ ad alios attinent/in nostrã genituræ referri nulla rõne posse uideant̃. Tũ esse
perabsurdũ & ab omni philosophia maxime alienũ: quor̃ ꝓprias causas uideas/ Phauo.
& manifestas & sufficientes apud nos in uiribus corpor̃ inferior̃: in animor̃ di/ Carnea.
uersitate: in affectu/cõsilio/occasione/cõsuetudine: in cõcursu tã uario confluẽtiũ Possido.
undiq; rerũ atq; causarum: eor̃ tamen originẽ quærere in syderibus/quæ neq; sit Tim.
ibi: neq; ut esse possit: aut rer̃ quæ fiũt: aut cæli efficientis natura cõditione patia/ Pytha.
tur: hinc factũ (ut oẽs philosophi quor̃ studiũ in perscrutandis rer̃ causis laborq; Aristo.
uersat̃) cũ a medicina/aut mathematicis: ab omni arte atq; scientia rer̃ ueras cãs Plato.
mutuet̃: Astrologicis tñ causis nusq̃ utant̃. Q d̃ ut Phauorinũ: Carneadẽ: Possi/ Ploti.
doniũ: Timeũ: Pythagorã prætermittã: ab ipso Arist. a Plato. a Plotino: ab Auer/ Auer.
roe: ab Auic. a bõis utriusq; familiæ sectatorib9 fcm̃/iter initia opis declarauim9. Auicẽ.

Caput XII Non posse cælũ eius rei signũ esse/cuius causa non sit.

Erũ dicet aliquis forte/etiã si cõcedatur non fieri a syderibus istas uarie/
u tates euentaq; reꝗ humanaꝗ:nõ tamẽ statim id colligi:ut præuideri ista
de cælo prædiciq; nõ possint. Q uãdoquidẽ quæ sydera minime faciunt/
possunt tamẽ significare atq; portendere. Sunt enim q ita sint opinati:non fieri.s.
potestate cælestiũ res inferiores præterq̃ in re cõmunis efficiẽtiæ: Sed cũ a pximis
Confuta/ causis ꝓpriisq; dependeant indicari tamẽ a cælo priusq̃ fiãt. Atq; ita per planetaꝗ
tio. transitũ/stationẽ/recessum/futura cognosci:ut aues seu præter uolando seu stãdo
Prima rõ futura pennis uel uoce significant nec scientes. At uero nec ipsa hoc unq̃ insignes
astrologi crediderunt:nec ut credam⁹ratio ulla cõsentit. Q d' enim natura nõ ho/
minũ instituto signũ est alicuius rei/& corpus est:aut causa est rei quã significat:
aut effectus:aut tã signũ q̃ id q d' signat'/ab eadẽ causa proueniunt. Q uod si qs
putat addendũ:quasi diuersum ab his quæ diximus:ut sit causæ necessario insepa
biliterq; connexũ:is plurimũ longeq; fallitur:quoniã ista cõnexio:& cõcomitan/
tia fieri alia ratione nõ põt:q̃ q; uel cã id pariat prius ex se q̃ efficiat aliud:aut qd
eã causam excitat ad agendũ hoc quoq; suscitet simul:q d' sicut utrũq; ad cõmune
cãm referri cõcedimus. Age igitur uideamus quod nã magis ex his cælo cõueniat
si cælo futura significant':Cæloꝗ utiq; motus & dispositiones effectus nõ sunt re
rũ inferioꝗ:causas esse negant. Restat ut cæli habitus & dispositio:& quod per eã
creditur indicari ab eadẽ causa dicant' prouenire:quẽadmodũ iris portendit inter
dum serenitatẽ/nõ quia faciat serenitatẽ:sed quoniã iridis causa/cã etiã est sereni/
tatis. At corporea causa nulla reputabit' quæ sit cælo superior/ꝓptereaq; cæli in/
Diuinas feriorũq; simul dispositiones efficiat. An reliqua erit causa incorporalis:Forte eni
mẽtes nõ dici posse uidebitur/fieri euenta reꝗ humanaꝗ ab ipsis diuinis mentibus cælestia
eẽ causa corpora reuoluentibus:& dum fiunt ipso cæli quod mouent habitu:& positione
inferioꝗ mouent quasi nutibus certis nobis indicari. Verum qui hæc dixerit sane proxima
euẽtuum fabulis poetaꝗ:incõmodũ illud quomodo uitabit? fieri ea a diuinis mẽtibus quæ
absq; cæ/ homines ipsi sine flagitii culpa nõ faciunt ut hũc ad homicidia/illũ ad adulteria:
li efficien aliũ ad furta urgeãt & impellant. Mitto q̃ omnis philosophia abominet' fieri res
tia. corporales ab incorporeis causis:corporea causa media nõ intercedente. Præterea
Prima rõ cur nã alia atq; alia hora nascentes/diuerso fato nascunt':si nõ cæli positio quæ ua
Scda rõ riat in horas:sed cæli auctor imobilis sui par semp:suiq; similis:fati auctor & cã
Tertia existimatur? Postremo ut Thomas argumẽtat':Cũ eiusdẽ causæ effectus/sese in/
Q uarta uicẽ indicãt ab eodẽ principio/eodẽ etiã modo ꝓueniũt:cæli uero motus & infe/
Thomas rioꝗ corpoꝗ/rerũq; dispositio:nõ eodẽ modo est a causis superiorib⁹:sed illæ im/
mutabili ordine/& necessario:hæc ordine uariabili:& quæ utrãq; in ptẽ cadat cõ
tingẽter:pro natura.s.reꝗ quæ mouent'/quæ gubernant':quã diuina prícipia nõ
mutãt/sed cõseruãt alioqn naturã nõ cogerẽt:sed destruerẽt. Nõ põt igit' cælũ si/
gnificare inferiora/nisi q̃tenus cã effectũ indicat suũ:quare q cãm qdẽ nõ eẽ uicti
Thomas ratione fatent':signũ tamẽ esse cõtendunt:hi uocẽ suã ignorant:Q d' & Thomas
aquinas grauissimo uir iudicio:quiq; nihil soleat temere asseuerare:in theologica
summa asseuerate pronunciat. Posset hoc dici de cometis:de traiectionibus:deq;
aliis hoc genus/quæ fiunt in sublimi:ut excitata a stellis alicuius rei effectricib⁹:
q d' illoꝗ cã factura est/nõ faciant:sed significent: De stellis ipsis dici nullo modo

potest:cũ illis/ut dicebamus/nulla corporea causa superior inueniatur. Sed & qui ita opinant fati necessitatẽ/uel nolẽtes inducunt:quoniã si sint causæ sydera inferiorum potest nõ effici quod illorũ influxu fieri procuratur:uel obstãte materia:uel causa particulari cõmunẽ influxũ alio deducente. Si uero sint signa/cũ ex natura ad significandũ fuerint instituta:q̃ eorũ uera natura:tã erit eorũ significatio uera. Alioquin cur instituta a deo ad significandũ? cuius opera pfecta si fallunt/si mẽtiuntur? Quod si nõ mentiunt/erit necessario quod futurũ ab illis significat. Deniq; si inter causas numerant/nõ repugnat eorũ cõditioni in eo ordine esse causarũ quæ impediri/mutari/superari possint. Quæ si signa existimẽt/inter mendacia haberi nõ possunt:ne aut fallax fuerit/aut ignorans:qui in cælesti uolumine/futurorũ notas/ut dicunt/litterasq; descripsit. Postremo si nõ indicat cælũ faciendo:sed quod nõ facit:indicat tamẽ:restat ut quod aliæ faciunt causæ/indicet ab eo. Aut igitur quod omnes faciunt:aut quod uel aliquæ tantũ:si quod aliquæ tantum:cur quæso harũ opera indicat/illarum nõ indicat? si quidem pariter omnes:nulle erũt reliquæ causæ per quas quod demonstrabatur:quo minus eueniat possit impediri. Necessario igitur fiet quod portendebatur. Hoc autẽ si dixerimus nõ modo ueritati/ut alibi demonstrauimus/sed ipsis etiam astrologis aduersabimur:cũ & ægyptii:& Ptolemæus:& celeberrimus quisq; astrologorũ:fati necessitatẽ semp perne/gauerit:quod in tractatu præcipue de quæstionibus sentire se declarãt:Cũ nõ oẽm quæstionem dicãt esse legittimã:sed quæ ab impetu animi cælitus moto pficiscat: quales cũ multas minime esse cõcedant:quæ a ratione.s.nostra cõsilioq; nascant: aperte fati necessitatem nõ admittere se declarãt:sed & ea introducta omnis astrologiæ utilitas perit in eo præcipue collocata:ut præuisa mala cauere/bona confirmare/augereq; possimus. Postremo si sint sydera signa non causæ inferiorũ:pars ea astrologiæ/quæ uulgo dicitur de electionibus/extra controuersiã tollitur:cum in illa fauor cælestis ad efficiendũ:nõ signorũ indicia ad curiositatẽ inuestigentur.

Secunda ratio capitalis.

Tertia.

Quarta.

Astrologos negasse fati necessitatem.

Quinta.

Caput XIII Siue signa sint/sydera:siue causæ/partem causa astrologiæ quæ est de interrogationibus nullam esse.

Trãuis uero opinionem astrologi magis probauerint. hoc est siue sydera causas inferiorũ:siue signa tm̃ nõ causas esse uoluerint:necessario pars ea quæ de quæstionib9/quaq; maxime utuntur funditus auferretur. Est.n. istius ptis hoc fundamẽtũ moueri aĩos nros a cælesti cõstellatione saltẽ ex pte imaginaria:cũq; aĩus illinc ad desideriũ sciẽdæ rei alicui9 instigat:tũ si astrologũ cõsulat/ex ea quæ hora cõsultationis cæli cõfiguratio/portẽdi de re illa/qd' sciscitator scire desiderabat. Quare posse astrologũ de reb9 oĩb9 de qb9 quæstio fiat/interrogantibus uera rndere. Quæram9 igit nos ab eis q oẽm quæstionẽ pnt dissoluere:signa ne tm̃ inferiorũ sydera sint an sint etiã causæ significentq; faciẽdo:si sint signa solũmodo/nõ est igit a syderibus impetus nostri desiderii:sed quẽadmodũ alia/qui ex ea sunt opinione:ppriis aiũt fieri causis/licet ĩdicent ab astris:sic motus quoq; desiderii nõ cælestẽ constellationẽ/sed uim ipsam imaginariã:nram electionẽ:uim animi appetentẽ:& quæ de foris sensum aĩumq; lacessunt:pro origine causaq; sortient:si causas esse respondent significariq; ex illis inferiora:sicuti ex cã effectus demonstrant:quonã pacto defendent cæli constellationẽ quæ hora consultationis apparet. cãm earũ esse rerũ de quibus astrologus respondet intertogãti.

Fũdamẽtũ qõnũ astrolog.

Cauillus per q̃ facetus.

Vnde ps hæc nata astrologiæ.

Quæ cũ pridẽ ſint facta/aut qm̃ nunq̃ fient causam habere nullã oportet. Sane mars erit in occidente qui rn̄deri ab illis uera nõ pmittet. Q d' ſi impetrare poſſint ab eo/ut uel audire eis liceat uera. Reſpondebo ego etiã non quærentibus/de iſtis quæſtionibus oppido p q̃ uera. Viſum fuit aſtrologis pax gloriæ ſibi/& q magis urgebat quæſtus cõparari: ſi de tẽpore tm̃ genituræ: uel anni: cõuerſione ſua cuiq; fata pronunciarent. Nã pro his quidẽ intelligendis/aut ſemel tota uita/aut ſingulis tm̃ annis adire eos fuit neceſſe. Cũ tn̄ multa quotidie curioſitas noſtra ſcire deſideraret: de quibus illi nihil poterant rn̄dere. Vnde & arti apud idiotas multũ auctoritatis: & pfeſſorib9 multũ pecuniæ detrahebat'. Hinc ſibi/aut aliis ſaltẽ pſuaſerunt poſſe ſe qcqd quæreretur ex hora quæſtionis aperte præuidere: modo q interrogaret naturali impetu motus: nõ propria electione eſſet ad interrogãdũ: ſic. ſ. ſe ab omni falſitatis infamia pulchre uẽdicãtes. Nã ſi qd' reſpondebant re ipſa refellebat': nõ pax uerus aſtrologus: ſed pax efficax quæſtio fuiſſe dicebat': ſi euẽtis reſponſa reſpondebant: qd iã obſtaret/cur nõ oracula in terris haberent'. His artibus & fallaciis nugiuendũ hoc hominũ genus ludificant imperitos: cũ nihil poſſit a ratione diſſonũ magis uel dici uel cogitari: q̃ qd' de iſta interrogãdi fallacia excogitarunt. Nã ut illis concedã eſſe a cælo deſideriũ illud meũ ſciendi de abſente gratia exẽpli/quonã pacto ſe habeat: quæ tandẽ iſta cõſecutio ut ſtatim illud eti ſit uex futux: qua hora deſideriũ hoc meũ aſtrologo explicauero huiuſmodi eſſe cæli conſtitutionẽ quæ mihi ſtatũ abſentis oñdat. Vnde hæc cõpetentia aut fœderatio & noſtri deſiderii & rei quã ſcire deſideramus. Q uod ſi forte reſpondeãt uim eandẽ cæleſtem quæ rem illã procul efficiat a nobis uellicare ſimul animũ noſtrũ quaſiq; admonere rei quæ fiat. Primo illud ſequeretur tunc ſolũ iſta inceſſere ſolũ iſta inceſſere nos deſideria cum res ipſa fuerit. Et tamẽ de his quæ aut pridẽ facta: aut longo fient poſt tẽpore: aut quæ etiã nunq̃ fient: efficaces fieri putant poſſe interrogationes. Præterea id ſi dicamus non erit ſpectanda cæli cõſtitutio qua hora aſtrologũ interrogamus: ſed quo primũ momento interrogandi cupiditas nos inuadit. Siquidẽ eadẽ ſimiliſue cõſtellatio eſt quæ & parit euẽtũ: & deſideriũ agnoſcendi illius ſuſcitat in nobis. Q uod utiq; ſi rationabiliter inſaniẽdũ: longe rationabilius diceretur: q̃ quod dicunt aſtrologi obſeruãdũ. ſ. tempus ſciſcitationis/nõ quo nos primũ ſciſcitãdi cura ſollicitauit. Tum quoniã ut dicebamus ſi qua inter hæc eſſe poteſt cognatio: ſiquis cõſenſus: nõ aliter eſſe poteſt/q̃ & rei quæ facta eſt: & deſiderii noſtri quæ quoquomodo ad eãdẽ aut ſimilẽ cõſtellationẽ referri poſſe uideantur: Tum q; hora qua aſtrologũ ipſi cõſulimus uariari poteſt mille de cauſis qbus fiat ut ſerius aut citius aſtrologũ cõueniamus: ut ſi eius domus remotior ſit a nobis/ſi euntẽ in uia quis remoretur: atq; alia hoc genus temere intercurrẽtia/quæ horã quæſtionis ꝓptereaq; cæli cõfigurationẽ de qua eſt reſponſurus aliã atq; aliã faciunt. Sed hæc nihil curant aſtrologi/quibus iãdiu familiare eſt/ea ſemper & dicere & ſentire: quæ nullã habeant prorſus rationẽ & firmitatem.

Rn̄ſio: Confutatio.

Caput XIIII Diuina miracula a cælo nec fieri nec ſignificari/ſed miracula miraculis/ſicut naturalia naturalibus indicari.

Erũ utinã hactenus inſanirent/& nõ diuina etiam miracula: quæq; totius naturæ facultatẽ excedũt/naturalib9 tamẽ corpox ſuperiox radiis/fieri exiſtimarẽt. In hoc enim eos errore uerſari: ſupra mõſtrauim9: declarãtes

u

diuinam ab eis religionē referri ad sydeꝝ potestatem:& quā olim deus per Mosem populo hebræoꝝ:& quā postea Christus per apostolos mūdo ꝓmulgauit. Sic & illā sub Noe totius orbis eluuionē:& quæ alia hoc genus diuina miracula sacra prodit historia/suis oīa cōstellationibus ascripserunt:in qua re ꝓculdubio insanire magis uidentꝰ:q̄ qui hæc potius fuisse aliquādo nō concedunt:qui & fuisse credit qualia narrantꝰ:& a naturalibus tamē causis effecta:cū nulla cogitari maior possit insania:q̄ ut factū aliquid supra naturā/naturæ uiribus putes. Esse autē diuinā legē ex his quæ naturæ uires excedant/aduersus impios disputando ꝓbauimus. De cathaclismo uniuersali facile pōt idē demōstrari:cū naturæ nihil magis repugnet: q̄ ut suū ipsa excidiū moliatur. Quare eā sibi iniuriā nunq̄ inferret:de qua ipsa se sua asserere potestate nō posset. Quod si nō potuit fieri cursu naturali:ut cū aquæ montiū omnium cacumina/quindecim cubitis superarent:Noe cum sua familia/cūq; omni genere animaliū/intra unā archam duodecim menses inclusus naufragiū illud euaderet. nō fuit etiā naturæ propositū ad perniciē omniū uiuentiū terrā totā aquaꝝ inundatione submergere. Quod si a cælo ista nō fiunt/de cælo præuideri etiā nō possunt. Cum quæ cælū nō facit/ea etiam non significet:ut pauloante ꝓbauim9. Quāq̄ istā propriā habent rationē quare ab astris non portendantꝰ etiā si cætera quæ facultatē naturæ nō excedunt:uel fieri:uel indicari a cælo concedamus. Est enim ut alibi declarauimus ordo reꝝ a deo pro naturali cursu institutaꝝ ita suis finibus inclusus:seiunctusq; ab his rebus quæ diuina uirtutæ & uoluntate fiunt præter naturā:ut hæc omnia si tollantꝰ:nihil sit in reꝝ natura quod desit:nihil qđ supersit:Est autem cælū & quæcunq; in cælo cōmuni cursu eueniunt ex his rebus quæ sunt secundū naturā. Quare si quid syderum motus uel dispositio quæ ex naturali eorū conditione illis debetur futuꝝ significant. Debet hæc significantia & indicatio īter res naturales haberi & numerari. Quod si aliqua ex his signis portendere ea dicamus quæ fient supra naturā:sequetur illud absurdum:ut si relinquat deus naturā suis conditionibus:nec faciat aliquid super eā:natura iā ipsa falsa & mēdax inueniatur:in qua etiā deus aliquid frustra superfluoq; instituerit: quoniam erunt adhuc in syderibus signa rerum futurarū/quæ tamen non erunt/cum res quæ significantur res sint præter naturā quas auferri supponebamus. Signa ipsa res secundū naturā sint:quæ ablatis supernaturalibus nec auferri/nec aliqua sibi debita perfectione priuari dicendū est. Non igitur si ab æuo miraculum aliqđ facere deus disposuit:miraculi eius indicia naturalibus rebus inseruit:ita ut ad naturæ ipsaꝝ rationē significatio hæc pertineret:sed naturalia quidē signis naturalibus miraculis antecedentibus miracula uoluit significare: Cathaclismū diuinæ iustitiæ miraculo euentuꝝ:diuinitus inspiratus:diuinitusq; seruandus Noe mundo significauit:educēdos hebræos ex ægypto:& dandā illis legē facta ꝑ diuinā uirgā a Mose miracula magis astrologisq; ægyptiorum/testificata sunt:subiiciendā populo dei terrā ꝓmissionis:& quæ in ea supra leges naturæ mira deus erat opaturus:nō naturalis aliqua cæli cōfiguratio:sed coercitus manu creatoris rapidissimus solis motus indicauit:ut traiectum sicco pede iordanē;& sonitu buccinarū/diruta urbis mœnia prætermittā:Ezechiæ uitā diuina uirtute ꝓrogatā:nō benigna Iouis irradiatio recto sua spacia ordine ꝑcurrētis:sed retrocedentis solis miraculū demonstrauit. Prodigiū uerbi corporati:& uirginis puerperii;quū mentiū

Maxima insania.

Liber aduersus īpios.

ſupra mẽtis naturã diuinitus afflataq; oracula annunciarunt:tum in ipſis corpib9 cæleſtibus & terrenis prodigia mille teſtificata ſunt/dũ immenſum illud domino nouũ ſydus exoritur:nunc cũ eodẽ in cruce deficiente/ſol luna plena/cõtra naturæ ordinẽ deficit:his ſignis diuina miracula & demonſtrãtur & confirmant:quæ a naturali req; ſtatu nec fieri poſſunt/nec cõuenit indicari.

Caput XV Per ſtellã magoq; nõ poſſe cõſtellationẽ aliquã intelligi:& declaratio quarũdã ſcripturaq; quæ ĩperitis poſſent uideri aſtrologiæ ad ſtipulari.

Vnc qm̃ in mẽtionẽ ſtellæ deuenimus quæ magis natũ Ieſum demõſtra/
n uit:nõ ab re fuerit admonuiſſe lectorẽ/ne hãc forte ſtellã aſtrologoq; opi/
nioni fauere ſuſpicet:Q uaſi nõ ea aliud fuerit q̃ index nati ꝓphetæ cæ/
leſtis cõſtellatio magis illis ab oriente cognita & explorata/qui eſſent cæleſtis ſciẽ/
tiæ ut putat oppido q̃ periti. Abducit autẽ ab hoc errore euidẽtiſſime nos/ipſa lra euangelii:quæ de hac ſtella loquens ait. Et ecce ſtella quã uiderant in oriente ante/cedebat eos uſq; dũ ueniens ſtaret ſupra ubi erat puer. Q uod nemo niſi inſaniens exiſtimabit de cæli ſyderibus cõfigurationibuſq; eſſe intelligẽdũ. Erat igit illa fa/ctitia & tẽporaria:nõ ꝓpetua ſtella & naturalis cõdita ad id officii a creatore/per quã ſignificari natũ regẽ iudæoq;. Eo forte modo magi intellexerũt:quo & poſtea in ſomnis declinandũ Herodẽ:& alia q̃ uenerãt uia/in patriã eſſe reuertẽdũ. Sed & cauendũ pariter eſt ne quibuſdã ſcripturaq; locutionibus ꝓturbemur:ut cum in
Paulus. temporis plenitudine miſſum dei filiũ legimus apud Paulũ:& in euangelio dñm dicentẽ. Nunc eſt hora ueſtra & poteſtas tenebraq;:& alibi nõdũ uenit hora mea: putabit enim ſupſtitioſus horaq; & tẽpoq; cõſtellationes ſignificari. At tu illũ iter/roga:An cũ fameſcit tẽpus putet comedendi? quæcũq; tamẽ ꝓ id tẽpus fuerit cæli cõſtitutio? & cũ ſatis laborauit/corpus curãdũ? & cũ ſatis obdormiuit/tẽpus eui/gilãdi:Q uæ ſi omnia habere ſuũ dixerit tẽpus:nõ pro eius tẽporis cõſtellatione: ſed pro natura ipſius rei quæ fit:proq; occaſione opportunitateq; faciendi:ſic pa/riter alia quæ & deus facit ſupra naturã:& homines faciunt ꝓpria libertate, quãq; nullas deſiderent ut fiant cõſtellationes:neceſſario tamẽ aliquo tẽpore fieri/& cõ/gruẽtius hoc q̃ illo tẽpore fieri atq; cõmodius. Decuit mitti filiũ dei eo tpe quo eſt miſſus:ante nõ decuit:cauſa in cælo nõ eſt:ſed in ꝓpoſito dei:& exigentia req; de qua multa ſcribunt theologi:quantũ licuit eis per indicia ſcripturaq; ad diuini cõ/ſilii ſecretũ penetrare. Decuit itẽ poſtq̃ eſt natus nõ ſtatim occidi: ſed quo tempore expediens fuit/ꝓmiſit ipſe ſe manibus impioq;/atq; ea hora fuit poteſtaſq; tenebra rũq;:Idẽ in reliquis intelligendũ:quod ex uno nobis libri geneſeos loco aperte de/claratur. ibi enim cũ terrã promiſſionis ſic ex re appellatã/Abraæ deus ꝓmittit. Tum inquit ſcito peregrinũ futuq; ſemẽ tuũ in terra nõ ſua/ubi quadringẽtis an/nis affligentur/generatione autẽ quarta huc reuertentur. Hactenus ſcriptũ ſi fuiſ/ſet/inſultaret aſtrologus/nõ potuiſſe diuinã promiſſionẽ impleri:donec tot anno/rũ ſpaciis euolutis ad certã peruenireturꝗ cæli diſpoſitionẽ/quæ eſſet euentũ illum paritura. Tu uero uide quid ex dei perſona ꝓpheta ſubiiciat:nec dum enim inquit completæ ſunt iniquitates ãmoreoq; uſq; ad præſens tẽpus. Vide igit qd expecta/ret? nõ copulatio. ſ. Iouis & Saturni/aut ſyderalis alia conſtellatio:ſed plenitudo iniqtatis in ãmorreis/per quã diuina iuſtitia cuius legib9 res humanæ/nõ fatali ne/ceſſitate regũt:& merito illos expelleret:& fidelis Abraæ ſemẽ illuc ĩtroduceret.

Caput XVI Quæ naturæ uires supergrediuntur quantũ ad id etiã quod in se naturale cõtinent a cælo significari non posse.

Atis iã nisi fallor est demõstratũ diuina miracula a cælo nec fieri nec significari: q̃q̃ qd̃ attinet ad efficiẽtiã hoc ipsæ ĩdicãt uoces: nec nulla indiget ꝓbatiõe. Quærebat ãt nuprime Hieronymꝰ Beniueniꝰ acuto uir ingenio & ꝓspicaci: cũ in his rebꝰ quæ fiũt supra naturã iterdũ aliqd sit ẽt naturale: nũ ex ea ꝑte a stellis possent significari: ut si nõ potuerit aliq̃ cõstellatio dei corporõnẽ indicare: potuerit tñ legiser hõ/& bonas leges ꝓmulgaturus oñdi: rñdi neqꝫ hoc mõ posse illa a stellis significari: nec qd̃ putauit Alliacẽsis: hoc mõ ab illis fieri. Is. n. nõ alia putauit rõne defẽdi posse ab ĩpietate/q reꝫ hmõi mirabiliũ & diuinaꝫ cãs quærerẽt in syderibus/q̃ si dicãt depẽdere hæc a cælo/nõ q̃tenus sũt supra naturã: sed q̃tenꝰ ĩ eis ẽ aliqd naturale: Hoc uero q dicit/nihil dicit: sicut & nihil dicit q fieri ab aliq̃ cõstellatiõe hoĩem dicit: nõ tñ fieri ab ea naturã rõnalẽ: nã si nõ facit ea ĩ hoie qd̃ ẽ rõnale: nõ ẽ cur dicat̃ magis facere hoĩem q̃ leonẽ. Si igĩ demas ex diuinis miraculis qd̃ eis ẽ ꝓpriũ: & ea tm̃ relinq̃s quæ sũt illis cõia/cũ rebus ĩnumeralibꝰ nõ ẽ cur effectus singularẽ cãm tã studiose quæras ĩ cælo. Sed ꝓfecto q Iesu genesim inuestigãt/nõ illud scire cõtẽdũt/cur ĩ utero nouẽ mẽsibꝰ fuerit quẽadmodũ reliq hoĩes: cur bono corporis statu: cur ꝓlixo capillo: cur paup: cur iudæus: qm̃ his cõditionibꝰ abũdat oĩs uita mortaliũ: Sed quæ ĩ eo præcipua fuere & singularia/eoꝫ maxĩe cãm quærũt ĩ syderibꝰ: quã & præcipuã esse putãt & singularẽ: ea uero iã supra naturã dei opa nõ cælorũ: ꝙ natus ex uirgine: ꝙ hõ & deus: ꝙ in prĩa dñs & ꝑegrinus in carne: ꝙ mirabiliũ operũ effector: ꝙ iure dñs orbis: ꝙ iudex uiuoꝫ & mortuoꝫ/ꝙ diuinæ gratiæ auctor & dispẽsator: ꝙ expulsor idolatriæ: dæmonũ triumphator: auctor uirtutũ: uicioꝫ expulsor: pax mũdi: ueritatis manifestator. Hæc si nõ quæris nihil quæris: si quæris ĩpie quæris. Perfugiũ igĩ nullũ qd̃ astrologis parat Alliacẽsis ut diuina miracula dicãt fieri a cælo: sed nõ q̃tenꝰ sũt miracula: quæ nec significari (ut ex nobis quærebat nr̃ Hieronymus) ea rõne a syderibus pñt: qm̃ si ordo reꝫ quæ a deo ꝓueniũt supra naturã e medio auferat̃: restabunt tñ ut supius diximus indicia hæc cæli/effectus illos aliqua ex parte (ut dicebamus) ꝓtendentia: sed effectus iam nullus erit: indicia illa igit̃ uana atq̃ fallacia quale nihil esse in natura cælesti supius est demonstratũ.

Alliacẽ.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER QVINTVS.

Caput primũ Decreta astrologoꝫ circã magnas cõiũctiões utiliter cõfutari: & q̃ mẽdaces sint deprehẽsi q de magnis ĩferioꝫ reꝫ mutatõibꝰ ꝑ eas uoluerĩt iudicare.

Ed multos abducit ab ista ueritate fallacia astrologoꝫ ꝓsuadẽtiũ ĩpitis/nullã unq̃ fuisse legũ mutationẽ: nullũ ꝓphetaꝫ aduẽtũ/nullũ in rebꝰ hũanis euẽtũ admirabilẽ/quẽ magna aliq̃ sydeꝫ supioꝫ Saturni præsertim atq̃ Iouis cõiũctio/nõ præcesserit. De q̃ re illi cũ corã uel cõsectaneis uel rudioribꝰ q̃si de re certa atq̃ cõfessa ĩ tabulis disserũt: & ꝑ tot millenaria ãnoꝫ

Opinio astrologoꝫ.

discurrẽtes hæc ĩquiũt/illa ẽ cõstellatio quæ diluuiũ fecit/hæc Mosem pepit:illa Iesu aduẽtũ. hæc Machometi legẽ antecessit:nemo ẽ fere q nõ moueat̃/& uel descẽdere ĩ eoꝝ sniam/uel addubitare aliqd saltẽ nõ cogat̃. Quare qm̃ hac pte maxime lædit religionẽ ista ꝓfessio/uolo occurrere isti pestilẽtiæ priusq̃ ipsa toti9 artis fũdamẽta cõuellam9:qm̃ tm̃ hoc loco errãt astrologi:ut si ẽt ĩ cæteris bñ sentirẽt defẽdi hic tñ nõ possent:nõ solũ qa de reb9 prædicũt quæ ĩ dubiũ est cælo nõ subesse. Sed qa ipsæ qb9 ĩ prædicẽdo regulis utunt̃ errores cõtinẽt & ĩ historia & in astrologia manifestissimos:qd̃ priusq̃ rõnib9 oñdam9 ipsa satis põt expiẽtia certũ his facere q uim rõnũ minus ꝑuidebũt:qm̃ oẽs q ex huius cõstellationib9 de sectaꝝ legũq; mutatiõe siue successu diuinare aliqd uoluerũt:falsi atq; mẽdaces sũt deprehensi. Olim mathematici cum cœpit christi fides pullulare nõ plus eã annis duraturã dixerũt:a cui9 tñ initio iã millesim9 q̃dringẽtesim9 nonagesimus q̃rtus ãnus euoluit̃. Albumasar uel auctor uel inuẽtor hui9 erroris/eãdẽ legẽ/hoc ẽ nostrã ꝑmãsurã dixit ad ãnos. M.cccclx.qa.s.tot sũt ãni quos uocãt annos solis maxĩos:Præterierũt ãni illi nec ipsa præteriit:qa.s.cælũ & terra præteribunt. Verba aũt dñi nõ præteribũt. Nec tñ de sua hoc est Maumetis lege ueriora prædixit. Abraã iudæus ãno christi millesimo q̃dringẽtesimo sexagesimo quarto Messiã eoꝝ uenturũ dixit ex astrologica obseruatiõe:q; tũc.s.ea primũ erat reditura sydeꝝ positio sub q̃ olim Moses ex Aegypto populũ eduxerat:& eductis dederat legẽ. Ego ꝓxĩo añ eũ ãno nat9/cũ iã trigesimũ agã expimẽto didici prædictiõis isti9 falsitatẽ. Arnaldus Hispan9 nobilis qdẽ medic9 sed ad supstitiões paulonimis ꝓpẽsus ex astrologica uanitate/plerisq; aliis adiectis ãtichristũ nobis ãno gratiæ. M.cccxlv.cõminabat̃. Fluxere ab eo tpe ãni iã supra cẽtũ q̃dragĩta octo: & nullus adhuc antichrist9 nisi q̃les ẽt multi tpe apostoloꝝ:Iuniores quotiẽs nobis ex aliq̃ supioꝝ planetaꝝ cõiũctiõe fallacis ꝓphetæ aduẽtũ ãnũciarũt: præsertim ex ea quæ ĩ Scorpione Iouis & Saturni abhinc decẽ ãnis cõiũctio fuit:nullus tñ adhuc fallax ꝓpheta mũdo præter eos apparuit. Ipse Alliacẽsis scribit quo ãno cõstãtiæ generale cõciliũ celebratũ est prædixisse astrologos/nullã futurã ĩ ecclesia pacẽ:sed religiõis exitiũ/dissensionesq; ĩ ea designari/ex Ioue in prĩa domo in ãni figura retrocedẽte:& tñ scisma illud magnũ quo nullũ unq̃ maius fuit ĩ ecclesia nec diuturnius/ꝑ q̃draginta ãnos iã cõfirmatũ/eo primũ ãno extinctũ est/solita pace & trãqllitate ecclesiæ reddita:qd̃ satis certe potuit mouere ipsũ Alliacẽsem:ne quã ultra isti uãitati fidẽ adhiberet:q & ipse ab illis forte ꝑsuasus uerebat̃ ne illud nobis scisma paulopost ãtichristũ apportaret. Erãt aliæ quas narraremus istoꝝ de legib9 sectisq; prædictiões ipso deinde euẽtu ĩficiatæ:sed puto istas satisfacere/cũ nõ sint alii ĩ ista arte tãtæ auctoritatis q̃tæ apud oẽs astrologos habent̃: quoꝝ prædicta ipsis expimẽtis cõfutata declarauim9:nũc ad rõnes descẽdamus.

Quã utiliter opĩo ista cõfutatur.

Cõfutatio ꝑ experientiã

Albuma.

Error Abraã iudæi.

Error Arnal.

Error Alliac.& astrologoꝝ sui tẽporis.

Caput II Quibus uiis astrologi de grandioribus rebus iudicium ferant: magnorũq; orbium reprobatio.

Astrologi q̃ttuor maxime uiis magnas reꝝ inferioꝝ mutationes soliti uestigare ꝑ supiores planetas Iouẽ præsertim & Saturnũ cũ simul sũt/quã magnã uocant cõiunctionẽ:ꝑ orbes magnos:per Saturnias reuolutiões per octaui orbis accessus atq; recessus:Has oẽs uias & irrationales & falsas & inuias ostẽdemus: unde nõ solũ id cõsequemur qd̃ primo hic quærebamus:ut quæ

Quattuor uie q̃b9 astrologi res magnas ĩuestigãt.

de religione & legib⁹ ĩpia temeritate diuulgãt/falsa cõuincant̃. Sed oẽ ẽt de magnis mũdi mutatiõib⁹ iudiciũ infirmabit̃. Exordiar aũt a cõfutatiõe magnoꝝ orbiũ/reuolutionũq; q̃s Saturnias uocãt: ut his reiectis qbus ope minus tota deinde præsentis libri disputatio aduersus magnas cõiunctiones libere euagetur. Fingũt quẽlibet ex planetis/& itẽ unũquodq; signoꝝ mũdi impiũ obtinere ãnis trecẽtis & sexaginta/qbus exactis tũ nouũ aiũt incipe orbẽ magnũ/cui & planeta priori ꝓximus: & signũ qd̃ deinceps hæret signo priori pariter præsunt: atq; ita q̃lis dominantis signi atq; syderis est natura/talia euenire in eo annoꝝ spacio: & cũ orbis incohat̃ nou⁹/nouari quoq; multa in reb⁹ inferiorib⁹ & pro natura rectoris mutari semp reꝝ nr̃aꝝ cõditionẽ. Tũ si qs quærat ab eis ubi nos aut ĩ quo nũc orbe/hoc est sub quo rectore uiuamus: rñdẽt sub Leone & Luna: qd̃ ita ꝓbant. Scribit enim Aoniar in libro de natiuitatibus cœpisse nouũ orbẽ magnũ/quo tpe ea fuit Iouis Saturniq; cõiũctio: qua cathaclismũ uolũt fuisse præsignatũ. Ea uero præcessit cathaclismũ ãnis ut dicũt ducẽtis septuagintanouẽ: isti uero orbi præfuisse ait Aoniar ex planetis Saturnũ: ex signis Cancrũ qd̃ dixit etiã Albumasar libro primo de magnis cõiũctionibus/differẽtia prima. Hæc ergo supponẽtes q̃si cardinẽ totius supputationis colligũt ex eo qd̃ attulit ipse numero annoꝝ natũ esse Dñm Iesum: cũ unus & q̃dragesim⁹ supra cẽtesimũ annus uolueret̃ eius orbis: q ab eo quẽ diximus sub quo fuit diluuiũ qntus & decim⁹ cui præsit ex signis Leo/ex planetis Luna terminãdus anno gratiæ millesimo sexcentesimo qnquagesimo nono. Hæc est oĩs astrologoꝝ snĩa: nec uidebis qui in publicis annoꝝ uaticiniis/si magni orbis faciat mentionẽ/Leonẽ & Lunã rectores mundi gubernatoresq; non cõstituat. Possem ego hic obiicere q̃ leuis eos moueret cõiectura/ut tot ãnoꝝ quot cæli partes finxerũt spaciũ/magnũ orbẽ uocarẽt/q̃ nulla rõne dicat̃ durare uim mũdi gubernatricẽ unius planetæ ꝑ tot ãnos præsertim planetæ inferioris. Tamẽ nec a Ptolemæo nec ẽt ab ullo antiquoꝝ tale aliqd unq̃ excogitatũ: Sed arabũ eẽ iuniorũq; figmẽtũ. Sed his omissis/necessariis eos primũ rõnib⁹ utgeamus: & q̃s uitare nõ pñt si stare suis principiis uolũt/nec dogmati renũciare. Dicãt igr̃ mihi si magni isti orbes sint statuendi/an in ipsa prima mũdi cõstitutiõe cui oẽs cõsentiunt/noui orbis exordiũ faciãt: an nõ faciãt. Si dicãt se nõ facere: quid dicere pñt absurdus? Si facere iam mathematica deductiõe rescindã qcqd de magnis orbib⁹ supra determinauerũt oñdẽs fieri nõ posse ut si illa sũt uera quæ dicebãt cũ orbis cõstitutione noui orbis exordia cœpint. Albumasar. n. quo præcipuæ auctore nitunt̃ a mũdi initio ad diluuiũ numerat annos integros duo milia ducẽtos uiginti octo. Licet Eusebii supputatio hũc nũeꝝ ãnis sexdecim excedat: Sed nihil ĩterest utrũ dixerimus & cũ astrologis disputãtes eoꝝ maxĩe opĩonib⁹ utamur. Statuat̃ igr̃ nũerus annoꝝ ab Adã ad diluuiũ ex snĩa Albumasaris aduersus quẽ disputamus/patet a cõiũctione ea quæ diluuiũ ut dicũt præsignificauit: & cũ qua simul nou⁹ orbis cœpit relinq ad mũdi creationẽ annos mille nõgẽtos q̃draginta septẽ/cũ ipsa diluuiũ præcesserit/ut dicebam⁹ annis ducẽtis septuaginta nouẽ. diuidamus igr̃ eũ nũeꝝ nũero magni orbis: hoc est ꝑ trecẽtas & sexagĩta ptes erit planũ cõflari inde ĩtegros qnq; orbes magnos/tũ ãnos supare indiuisos supra cẽtũ septẽ & q̃draginta: q̃re necessario initiũ magni orbis statuet̃ ãno mũdi cẽtesimo q̃dringẽtesimo octauo: Qui nũerus annoꝝ si pars alteri⁹ añcedẽtis orbis est: necessario

Ordo secundus.

Opinio astrol. de magnis orbibus.

Sub quo orbe uiuamus secundum astro.

Albuma.

Ratiões præter/misse quæ ad/duci possent.

Prima: Scda. Tertia.

Albuma.

Eusebius

Q uã deliri astro.

erit dicẽdũ præteriisse orbis annos ducẽtos & tredecim anteq̃ essent anni/hoc est ante ipsi9 mũdi primordia:quo satis patet nihil dici posse delirius:sed ita est certe nihil est isto hominũ genere incõsiderati9/nihil ad mẽtiendũ fallẽdũq; natura uel ꝓfessiõe ꝓpẽsi9:fingũt ipsi sibi aliqd quo dogma colerẽt:& præstigias faciãt impitis:qd est malitiæ eoꝝ & uanitatis:sed fit semp ui ueritatis ut cõsequat' inde aliqd uel falsũ uel oĩno ĩpossibile uel sibi ipsi:hoc est eoꝝ dictis saltẽ dogmatisq; repugnãs.Q d' hi minime aduertẽtes efficiũt/tñ & spargũt obliuiosi pariterq; mẽdaces:qd est ignorãtiæ uitiũ uidelicet & tarditatis.Exẽplũ est præ manib9 in ea re de qua disputam9:Nã ut ꝓsuaderẽt q̃cũq; possent rõne magnã illã ꝑ cathaclismũ mũdi inũdationẽ a cælo ꝓfectã par puerilis figmẽti magnæ cõiũctiõis addiderũt nouũ orbẽ cœpisse cũ ea/sub quo.s.orbis eẽt ĩnouãdus:& ut nihil deesset ad fallaciã Saturnũ illi orbi Cancrũq; præfecerũt:quoꝝ alter ex planetis alter ex signis humiditatis frigiditatisq; auctores habent'. Et hoc qdem ut dixi/malitiæ eoꝝ & uanitatis:sed & stultitia eoꝝ apparet atq; tarditas & ignorantia:tũ qa delira huic seq nõ uiderũt:ut qñ orbis nouitas noui orbis exordia nõ hẽret:tũ qa si Saturnus & Cancer orbi illi præfuerũt colligemus necessario primo integro orbi præfuisse Martẽ & Aquariũ a qbus cur impiũ mũdi sit auspicatũ:nulla unq̃ poterũt rõne defendere. Nam si de Luna hoc dicerẽt:afferre aliqd possent:ut qa terræ sit ꝓximior:si a Saturno orbis eminentiã:si a Sole uirtutis potestatẽ:si a Ioue Venereue naturæ beneficẽtiã:in Marte nihil inueniũt cur pria mũdi gubernacula mereat'. Nihil itẽ in Aquario cũ initialẽ nullã hẽat prærogatiuã:qualẽ & Cancer & Libra & Capricornus hĩe existimant':sed qd plurib9 cuagamur:uidere hinc licet plane atq; dilucide q̃ sint mẽdaces pariter atq; obliuiosi:Nã dicũt/ut oñdimus Cancrũ & Saturnũ orbi illi ante diluuii euentũ præfuisse:qa hoc suũ dogma cõfirmat ut magna humido frigidoq; planetæ aquaꝝ inundatio ꝓfecta existimet'/rursus qm̃ cõsonũ uidetur ut gubernationẽ mũdi a sole inter planetas/ab Ariete inter signa exordiamur planetã inquiũt mũdi fuisse solẽ/Arietẽ uero signũ. Hæc enĩ scribit Haly abenzagel & ipse etiã Albuma.libro primo de magnis cõiũctionibus:& m̃ ista ita inuicẽ pugnant/ut simul uera esse nõ possint.Nã cũ sint ante orbẽ diluuii ad mũdi usq; initia orbes qnq; integri magni:sex aũt imꝑfecti:siue qnq; numeremus siue potius sex fieri nõ potest:ut si primo orbi Aries dominet':sexto aut qnto Cãcer dominet'.Aut si primũ rexit orbẽ solare sydus orbi diluuii Saturnus præficiat'.Nã si præfuit primo Aries & Sol:præfuit igit' secundo Taurus & Venus: tertio cũ Geminis Mercurius:q̃rto Luna cũ Cancro/at nec qnto nec sexto Cancer & Saturnus:sed illi qdẽ Saturn9 cũ Leone:huic aũt Iuppiter cũ Virgine. Q ũo igit' nõ erubescũt hæc posteris scripta relinquere tãtæ uel ignorãtiæ uel hæbetudinis manifestissima testimonia? Sed hoc ĩgenio fere sũt auctores astrologiæ. Sic & nescio qs Ocliaton alios sibi fingẽs orbes magnos uolebat efficere:ut & mũdi cõstitutio & Iesu natiuitas/noui orbis hẽret initia:idẽq; utriq; signũ/hoc ẽ Aries signoꝝ caput præficeret':qd' cũ ei aliter nõ succederet dixit numerari debere ab Adã ad Christũ annos q̃ttuor mille trecẽtos & uiginti:Tot qdẽ si numeremus erit plane qd' ille oĩno uolebat.At eũ numerũ nulla historia recipit:sed a Græcis qdẽ latinisq; scriptorib9 ꝑ annos fere nõgẽtos ab hebræis:& ꝑ qngẽtos ab astronomis aliis etiã ꝑ mille centũq; dissentit.Sed uoluit ille potius nõ esse qd erat q̃ ita bello

Q uã tardi & ignorantes.

Q uã mẽdaces & obliuiosi

Haly abenza.

Albuma.

Alia opinio Ocliatonis.

suo cõmento renũciare. Quẽadmodũ illi ueteres quos tradit Aristoteles: q̃ cũ semel statuissent oĩa eẽ denario nũero distributa: nec tñ ĩ uniuerso plus nouẽ sphæris ĩuenirẽt dixerũt necessario aliã eẽ terrã: ut denarius eoꝝ nũerus ĩpleret̃ æmulatione q̃dã diuinæ sapiẽtiæ quæ nõ seipsam ad res: sed reꝝ ueritatẽ format ad seipsam. Postremo prætereũdũ nõ est si essent aliqd isti magni orbes necessario: qd̃ qdẽ ꝑ eos dicũt astrologi falsum esse oportere: cũ in illis euoluẽdis plurimũ aberrent: putãt enĩ hũc q nũc reuoluit̃ / cui⁹agi uolũt annũ cẽtesimũ nonagesimũ qntũ: orbẽ eẽ a primo qdẽ decimũnonũ: ab eo aũt sub quo fuit diluuiũ decimũq̃rtũ atq; hac rõne illi præficiũt Leonẽ & Lunã: Sed hoc esse nõ põt nisi a mũdo ad nos annos nũeremus sex mille octingẽtos triginta octo: qd̃ uerã qdẽ annoꝝ supputationẽ excedit ꝑ annos plusq̃ mille & q̃dringentos: ut in tractatu nr̃o de uera tẽpoꝝ supputatione ꝓbauimus: sed & si alias sequamur historias / cæteros. s. latinos qui plures cõputãt annos: pauciores tñ inueniemus his quos isti ad suos orbes corrogant ꝑficiendos: cũ nulla historia in eo numero sex mille & septingẽtos aut circiter excedat: quibus tamen ipsi centũ fere & quadraginta adiicere deprehendunt̃ / ut suã orbiũ positionẽ defendant / quã satis puto etiã inexpertis esse confutatã.

Vera a mũdi initio ad nos annoꝝ supputatio.

Caput III Saturnias reuolutiones Aboasaris inuentum & historiis & rationi aduersari.

Restat de Saturniis reuolutiõib⁹. Et has qdẽ solus sibi finxisse uidet̃ Albumasar: & post eũ alii nõ magnoꝑe his utunt̃. Sed uideamus qd sint & qd mouerit Albumasarẽ & q̃tũ in his / ut in cæteris solet aberrauerit: cũ Saturnus decẽ periodos absoluerit: q trecẽtis fere annis exigunt̃ putat magna tũ euenire in reb⁹hũanis. Motus est hac cõiectura ꝙ in aliis suis historiis aliqñ cõpit post hũc numerũ annoꝝ insigne aliqd euenisse: inde ipse dogma fũdauit reuolutiões Saturni decẽ / mutationẽ afferre reꝝ inferioꝝ. At in ipsa hac primũ historica cõiectura uide q̃ aberrauerit. Post Alexãdrũ. n. inqt exactis ãnis trecẽtis apparuit Aielasor filius Bel q ꝑsas cõtriuit: & post alios totidẽ annos apparuit Iesus dux. s. noster. Hac igit̃ rõne erũt a Iesu ad Alexãdrũ anni sexcenti: qd̃ extra oẽm cõtrouersiã cõstat esse falsissimũ: cũ nulla historia q̃dringẽtos numeret annos a Christo ad Alexãdrũ: & ipse Alphonsus in astronomicis tabulis nõ plures numeret undecim atq; trecẽtis. Videamus mõ hi præcipui auctores astrologiæ: ex qbus fundamẽtis mirabilia eoꝝ dogmata fulciũt. Idẽ Albumasar post Iesũ inqt exactis decẽ Saturniis reuolutionib⁹ orta est lex quæ est media ĩter nazarenos & paganos (sic enĩ uocãt gẽtes) At sane scimus nullã post Christũ legẽ ante Maometẽ exortã: sed puto ĩtellexerũt Arabes isti sectã Manicheoꝝ: q & Minin uocant̃ apud Talmutistas: quæ qdẽ hæresis nõ solũ iam decẽ exactis: sed prius etiã q̃ nona Saturni reuolutio perficeret̃ inualuit. Quæ oĩa si ex historia ille fideli attulisset: nõ ꝓpterea erat dogma faciẽdũ hoc Saturni decẽ ꝑiodos parere alioqn mille mihi ego hmõi dogmata cõfingã: Nã & hebræi primũ tẽplũ a Salomone ædificatũ ad q̃dringẽtos aut paulo plures annos aiũt ꝑmãsisse: Tum q secũdo sub dario ædificatus est nõ plus decẽ annis suꝑfuisse: hoc est q̃dringẽtis & decẽ: a cuius desolatione fere ꝑ annos totidẽ suas leges in Babylonia sibi cõfinxerũt / faciam⁹hinc dogma: quartã decimã semꝑ Saturni reuolutionẽ Saturniæ iudæoꝝ gẽti mutationẽ magnã afferre: & ꝓbabiliora dicemus q̃ Albumasar qui denariũ sibi numerũ eligit. A quo

Anni ab Alex. ad Christũ.

Impugnatio ꝑ rationẽ.

illud & libēter sciscitabor: unde natura. s. istas reuolutiones exordiatur: & sub qua cæli parte initiū faciet istius periodi rationē afferat quæso cur illā potius cæteris anteposuerit? Sed nō est diutius laborādū in cōfutandis his nugis præsertim quæ aliis astrologis præter Albumasarē parū satisfecisse uidentur: imo ita ut ipse etiā Alliacensis qui in tractatu de cōcordia historiæ & astrologiæ his magnopere usus fuerat in elucidario cōfessus se nullum eas habere fundamētū euerso stilo magnā sui libelli partem inuenta taxatione corrodens.

Alliacē.

Caput IIII Ordo eorꝝ quæ dicenda sunt & dissidentes astrologorꝝ opiniones circa magnas cōiunctiones.

Ordo dicendorꝝ.

Restat de accessu & recessu octaui orbis & sphæra nona: restat de magnis cōiūctionibus: Sed illud qdē sequēti libro examinet: nūc ad cōiūctiōes magnas cōuertamur: sed fuerit opæprætiū afferri prius qd de his ipsi sentiant/ut facilius ītelligant quæ in cōfutationē afferent a nobis: quæ nec ipsa narratio erit sine utilitate confutationis cū dissidere sup his ita eos uidebimus/ut nec dum cōstet apud astrologos quæ maxima sit cōiunctio/quæ maior/quæ media: in qua re nō est solū de noīe cōtrouersia: sed inde prædictionū orit magna diuersitas cū alii a maximis: alii a mediis: alii a minoribus cōiunctionibus euentus iubeant expectari. Cōmunis igit snīa quā Alchabitius ac Leopoldus tradūt/& ante eos Albumasar huiusmodi est/magnā esse cōiūctionē cū simul iungant Iuppiter & Saturnus: qd post uiginti semp ānos euenit maiorē aūt cū facta ab una triplicitate in aliā migratione in liminibus nouæ triplicitatis congrediunt/atq; id euenire fere post annos ducentos & q̄draginta/nā intra fines trigoni unius duodecies copulari tū transitū fieri ad signū ꝓximi trigoni: qd sit ab eo in quo se iunxerūt: non primū sed secundū: ut si ex Capricorno utriq; discesserint/nō in Libra/sed in Aquario se primū excipiūt in ea triplicitate. Mediā inter has cōiunctionē esse eā: quæ trigesimo quoq; anno pficiat Saturni & Martis in Cancro. Maximū oīum Iouis & Saturni in Ariete quæ post nōgētos &. lx. annos eueniat. Messala ab his dissentiēs libro suo de cōiūctionibus eā maximā ait esse cōiunctionē quæ sit triū supiorꝝ: hoc ē Saturni Iouis & Martis: a q̄ ipse & sectarꝝ mutationē & trāslationē regnorꝝ & ꝓphetarꝝ aduēt9 expectat: nō ab ea quæ sit Iouis & Saturni ī Ariete: qd astrologorꝝ uulgus opinat/ꝓximā huic cōiūctionē facit Iouis & Saturni: Tertiā Saturni & Martis: q̄rtā Iouis & Martis: Videamus nūc q̄tū utraq; erret positio.

Cōis opinio.
Magna cōiūctio.
Maior
Media
Maxima
Opi.
Messa.
Maxima
Maior.
Media.
Magna

Caput V Planetas magnis cōiunctionib9 iunctos nō plus posse q̄ diuisos: magnasq; istas cōiunctiones nouū esse inuētū de malo Ptolemæi intellectu natū.

Prima rō

Principio scire ab eis uelim/q̄re putēt maiora facere Iouē & Saturnū cū sūt simul q̄ cū separati ꝓprias unusqsq; uires exequūt & exercēt. Variæ enī naturæ radiorꝝ cōmixtio nouā qdē rē facit q̄ discret9 īflux9 ꝓpriusq; nō faceret: sed maiorē cur faciat hr̄e rōnē nō possumus: sed eo potius inclinamur ut credam9 minus aliqd fieri inde/q̄ si seorsum ageret unusqsq; planetarꝝ/qd pōt: nā si q simul coeūt planetæ eadē essent ꝓprietate: & uires haberēt earūdē rerꝝ effectrices ꝓfecto accessione facta duplicis radii effectus quoq; duplicaret: at cū cōtrariæ sint repugnantisq; naturæ/q̄lis Iuppiter & Saturnus necessario alter alterꝝ impedit: & dum inuicē suas frenāt ligātq; ptātes diuersitate mixturæ fit ut expectare ab eis nil possimus nisi mediocre/quēadmodum oīa sunt quæ ex extremorꝝ

mixtione dissultant: sicuti & ipsi dicere solēt cū sunt simul Saturnus & Mars: qq uterq; noxius, uterq; sit maleficus: qa tn diuersam habēt nocēdi ptātē non fieri ex illoꝝ cōiunctione maius aliqd malū & admirabile: sed frāgi poti9 debilitariq; alteri9 uires ab altero: ita ut nocere neuter possit dū nocere uterq; p suæ naturæ cōditione cōtēdit: quare nō est plene indubitatū si cælo subsint euēta iferioꝝ, maiora euenire & magis durabilia cū iungunt sydera supiora q cū eoꝝ aliquis cæteris debilitatis plus aliquid fortasse solito uiriū potestatisq; nāciscit. Quod si iunctos planetas plus facere q sepatos ad magnas istius mūdi mutationes illis dederim9: nō tamē dabimus hoc ad Iouis Saturniq; aut Martis coniunctionē referendā: sed obtinere uim primā in istis reb9 alia sydera & rōne & summoꝝ astrologoꝝ auctoritate probabim9. Neq; n. unq aliqs ueteꝝ p has quas isti uocāt magnas cōiūctiones de uniuersalib9 mūdi mutationib9 iudicarūt, nihil de his Matern9 qq curiosissim9 utiq; astrologiæ inuestigator, nihil Paulus nihil Ephestiō, nihil Theophilus, nihil Astaxarchus nihil ipse Ptolemæus, cui9 hic nobis testimoniū erit satis, ne paꝝ eis notis testib9 aduersus eos utamur. Is igit secūdo libro Apotelesmaton docens qua uia generales & mundi mutationes præuideant eas omnes refert solūmodo in Solis Lunæq; defectus: nec pōt dici aliqd rōnabilius nā debēt effectus uniuersales & magni in eas referri cās quæ maximæ uniuersales & efficaces sint, est aūt cōfessum apud oēs inter planetas duos esse tm̄modo efficientiæ uniuersalis: Solē. s. & Lunā: cuius lumē nō aliud q Solis lumē p eā quasi p speculū, ut sic dixerim, ad terrā delatū. Quare si qua debet cælestis uirtus origo & cā existimari effectuū uniuersaliū atq; magnoꝝ, nulla debet potius q sydeꝝ istoꝝ talis existimari. Quod enim ait Messalla fieri magna a Ioue & Saturno: qa tardioris sunt motus probat potius quæ negat q qd affirmat: cū omniū concors sit sentētia deberi nobiliori corpori & potentiori motū uelociorem. Quo circa qui superiorum syderū partes dignitatēq; tuentur: ne imbecilliora putentur: quia suo serius loco restituant. Solent ex orbiū proportione quos ambiunt probare eos multis uelociores: quibus ex periodorū mora apparent tardiores. Sed scio qd dicent de Ptolemæo omissum hoc ab eo in libro Apotelesmaton ne mysteriū pderet. Ita enim scribit Haly eius interpres. Sed in centiloquio (sic enim uocant) multa huius rei dedisse documenta cū uerbo qnquagesimo eius libri iubeat ne planetaꝝ cōiūctiones obliuiscamur: in qbus magna sit efficacia: & uerbo itē tū qnquagesimo octauo: tū quarto & sexagesimo earundum rerum nos admonet magna tradens de his præcepta: coniunctionē maximā: mediā: minimāq; distinguens. Ego uero ab eis responderi nihil potius uellem: ut uel hinc palam omnibus fiat quæcunq; eorum dogmata maiora admirabilioraq; uident ea uel ex uanis opinionibus: uel ex falsa ueterum auctorū intelligentia pullulasse: nam quod dicunt tacuisse hoc Ptolemæum in libro Apotelesmaton: ne mysterium proderet, tantum abest ut negem: ut nec in centiloquio credam proditū ab eo in quo certe tam nihil magis locutus est de istis cōiunctionibus q nec de Priami morte, aut bello Troianorum: quo pacto autem plura eius auctoris enunciata peruerterunt: & quanti ex uno errores deinceps propagati deinceps aperiemus: est quinquagesimū Ptolemæi uerbum: ita apud eos hoc est in uulgata editione. Non obliuiscaris esse centūuiginti coniunctiones quæ sunt in stellis erraticis: in illis enim est maior scientia reꝝ quæ fiūt

Secda rō.

Cōfutatō

in hoc mundo ſuſcipiētia incremētū & decremētū: græce eſt ita, ne prætermitta-
mus centū & decēnouē cōiunctiones. In his enim poſita eſt cōiūctio eorꝝ quæ fiūt
in mundo & generationis & corruptionis. Primū plus tribuit iſtis cōiunctionibus
barbara interpretatio q̄ tribuat Ptolemæus: apud quē illud nō eſt non eſſe maiorē
Sentētia Ptol. ſcientiā rerꝝ quæ fiunt in mundo q̄ quæ eſt ex illis. Præterea ut illud omittam⁹ ſen-
tentia enunciati alia nō eſt, q̄ ne ſolā ſpectem⁹ ſyderis uniuſcuiuſq; ꝓprietatē. Sed
ex eorꝝ cōiunctione uarias ſciam⁹ uariarꝝ rerꝝ effectrices uirtutes exoriri, q d'nemo
denegat ab oībus aſtrologis cōcedēdū: ſed in q̄s potiſſimū maximas quaſq; rerꝝ i-
ferioꝝ mutationes referam⁹ ſupioꝝ eſſe ſyderꝝ cōiūctiones Ptol. certe nō dixit: ſed
potius ſi ei⁹ dicta recte & legant' & intelligant' cōtrariā nobis ſnīam indicabunt.
Nō enim cētū & uiginti (ut uulgo legit') has eſſe dixit cōiūctiones: ſed ſolū centū
decē & nouē: qa his. ſ. Solis & Lunæ cōiunctionē nō numerat: ut quæ priuilegia
habeāt peculiaria prærogatiuāq; ſingularē in magnis uniuerſalibuſq; mutatiōib⁹
reliq̄s oēs aceruatim ī nūerꝝ ordinēq; redigit, ut iter q̄s alia aliæ ſingulari nulla cō-
ditione præſtaret: q d' nō aduertētes barbari expoſitores q̄ſi omiſſum foret uicio li-
brariorꝝ Solis & Lunæ cōiunctionē addiderūt, legēdūq; cētū & uiginti: nō aūt cē-
tū decē & nouē: q d' græci oēs codices habēt putauerūt: ut nō cōtēti ſenſus depra-
uatiōe lr̄æ quoq; fidē adulterarēt. Trāſeam⁹ ad alia. Scribit Ptol. uerbo. viii. & ſi
hūc modū cōiūctiōis locū quo ī loco ab āni aſcēdēte eſt iſpice, ſiqdē cū ꝓfectio il-
luc puenerit: tūc tp̄s erit & uerbū. iiii. & lx. eſt hmōi ī minima cōiūctiōe dr̄ia me-
diæ cōiūctiōis & ī media maxiæ cōiūctionis dr̄ia putāt arabes & latini utrobiq; ꝓ
cōiūctionē a Ptol. Satur. & Iouis cōiūctionē itelligi. Sed ita nemo falleret' q græ-
Malus i- cos auctores aſtrologiæ præſertimq; Ptol. incōniuētib⁹ oculis aliqñ plegiſſent: q d'
tellectus enī dicim⁹ cōiūctionē: græce ſynod⁹ ē: quæ dictio cū abſolute ꝓferet' ꝓ Solis ſemp
.lviii. & & Lunæ copulatiōe accipit' niſi aditū ſit cui⁹ ea cōiūctio fuerit, uti Vene. & Mer-
lxiiii. uer- curii, Iouis & Satur. & alioꝝ planetarꝝ q̄re cū utroq; enūciato ſynodū abſolute di-
bi. xerit Ptol. nihil ultra adiiciēs manifeſtiſſimā apud oēs q nō ſunt græcæ lectionis
penit⁹ iſolētes de luminū cōiūctiōe itelligere Ptolemeū, nō aūt ſyderꝝ alioꝝ. Atq;
Snīa uer- ita prioris hoc eſt octaui & qnq̄geſimi uerbi ſnīa eſt: ut ſigno & loco ubi ī āni reuo-
bi qnqua lutiōe Solis Lunæq; cōiūctio facta ē diligēter obſeruata cū āni ꝓfectio ꝑ āni. ſ. mē-
geſimi ſes diſtributa: ꝑ quā alterꝝ alteri ſignū iuxta ſerie cōſtitutiōis ī dñandi ptāte ſucce-
octaui. dit ad eū locū ꝑuenerit, effectū expectem⁹: qm̄ ipſa añgreſſa āni cōuerſionē Solis
Lunæq; cōiūctio nobis ſignificauerit. Vtit' .n. his maxīe Ptol. lūinariū cōgreſſib⁹
Errores ad toti⁹ āni euētū iueſtigādū: q d' nemo neſcit q apoteleſmaticos ei⁹ libros euolue-
uulgatæ rit. Sūt aūt ī hui⁹ uerbi trāſlatiōe multa addita omiſſa iterpollata. Nā & ꝓ cōiū-
trāſlatio- ctiōe cōiūctionē minorē legūt: cū nulla ī græcis exēplarib⁹ maioris uel minoris
nis in uer- dr̄ia adiiciat': & terminus ꝓfectiōis ad plures annos extēdit', cū nihil de hoc apud
bo. lviii. Ptol. q de uni⁹ tm̄ āni euētis uti dicebam⁹ facit mētionē: ſed fauere magis illis ui-
det'. Poſtremū illud enūciatū ubi cōiūctiones maximæ mediæ minimæq; diſtin-
guunt': qualē differētiā in luminariū cōiūctione multi nō itelligūt: ſed facile hoc
& aptū his q ad Ptolemæi lucernā nō oſcitabūdi aliquādo uigilarūt: cū enim ille
Declara- ut dixim⁹ oīa tribuat Solis Lunæq; cōiūctionib⁹: Tū has triplici genere ordineq;
tio uerbi diſtinguit. Nā quæ defectū efficiūt alteri⁹ luminaris eas ſtatuūt prio loco ꝑ q̄s nō
.lxiiii. unius anni, ſed multoꝝ iterdū euēta poſſint præuideri, has maxīas iō nūcupabi-

mus:qa &maxime tunc ſydera illa cõiunguntur:cũ nec longitudine diſcrepẽt loci/ nec latitudine:& maxime remota futurorũ euenta portẽdũt. Cõtra:minimæ apud illũ quæ ſingulis fiunt mẽſibus:& unius tm̃ mẽſis nobis indicant diſpoſitionẽ me/ dias inter has quæ ingreſſum ſolis ĩ ſigna quattuor tropica ꝓxima añcedũt:Arie/ tẽ:Cancrũ:Libra:Capricornũ:a qbus totũ anni tempus qd ſequitur nobis indicat: aut uernũ:aut æſtiuale:uel autũnale:uel hibernũ. Quoniã igitur qd uniuerſalis di ſpoſitio indicat particularis ſequẽs diſtinguit & determinat:ideo mediã dixit cõ/ iunctionẽ maxime eſſe differẽtiã mediæ uero minimã:ut ſi gra exẽpli: Lunæ ſo/ liſq; cõiunctio æquinoctiũ uernũ proxime antecedens qualitatẽ nobis futurã ue/ ris oſtenderit:ſciamus tũ id totũ & minui & augeri pro natura cõiunctionũ:quæ ſequẽtibus ſingulis mẽſibus rata reuolutione cõtingent:Et quã habẽt habitudinẽ menſtruæ iſtæ ad illas quattuor tẽporũ cõiũctiones:Eãdẽ habẽt illæ trimeſtres ad maiores & paucas deficiẽtiũ ſyderũ coitus atq; cõgreſſus. Hæc eſt Ptol. opinio de maximis mediis minimiſq; cõiunctionibus, qd barbari iſti nõ intelligẽtes belliſſi/ ma ſibi ſomnia fabricati ſunt de Saturni Iouiſq; cõiũctionibus:q̃ũ maximæ poſt nõgẽtos & ſexaginta mediæ poſt. cc. & . xl. Minimæ poſt uiginti ãnos redeũt:qd præter ea quæ diximus cõgruere enũciato ẽt nõ põt. qm̃ maxia apud eos cõiunctio medias minimaſq; cõplectit. q̃re nõ poterit effectus maxiæ cõiũctionis ꝑ minores illas determinari ꝑ q̃s illa ꝑ multas ſæculorũ reuolutiones exigit. Quid igit dixit Ptol. mediã eſſe maximæ dr̃iam: mediæ uero minimã/hoc eſt illud figmentũ ex falſa unius auctoris intelligẽtia natũ quo ſe iſti adeo iactant:quo ſe reputãt:gloria/ bundi, q; religio oĩs ſtellis ſit ligata:quo ſanctiſſimas leges prophetarũ aduentus/ diuina miracula poteſtatibus ſyderũ fatorũq; ſubiiciunt:Certe nuſq; ſe magis pue/ riles oñdunt aut magis rudes/ridiculiq; inueniuntur.

Quæ maximæ cõiũctiones ſecũdũ Ptol.

Quæ minimæ.

Quæ mediæ.

Caput VI Præcipuos aſtrologos mediis uſos eſſe cõiunctionibus non ue/ ris:tum alia errata illorum circa eaſdem.

Ed dicet fortaſſis aliqs aſtrologorũ eſto Ptol. nõ ĩtellexim9 qd ſi uelut tẽ/ ſ peſtas Nauẽ aliqñ agit ĩ portũ/ita nos error iſte duxit ad ueritatẽ qcqd ſenſerint Ptol. & alii expiẽtia cõfirmatũ eſt nullã unq̃ uel legũ uel regno rũ magnã accidiſſe mutationẽ quã nõ aliq̃ ſyderũ ſupiorũ cõiunctio añceſſerit:nec unq̃ aliq̃ hmõi añceſſit quã nõ id genus mutatiões ĩ rebus iferioribus ſint ſubſecutæ/ bñ hẽt ſi tẽpeſtatẽ agnoſcũt ſint portu in iſto uidebimus. Neq; enĩ ſi ĩ magnis de/ lirarũt quãtũ cõſtẽt iſta infima expiẽtiã facere ſunt conati: Qd nos in uniuerſum primo declarabimus tũ ſingilatim q̃ſcũq; aliqs aſtrologorũ ſignauit cõiũctiões ma/ gnas rettulitq; ad euẽta rerũ admirabiliũ & falſas & falſo ſupputatas:& ad effectus falſo relatas luce clariũ oñdemus. Principio auctores oẽs huius dogmatis ueris cõiũ/ ctionibus nõ utunt:ſed mediis hoc eſt fictis & imaginariis:qd ut plane oẽs intelli/ gãt:dicã qd ſit uerus motus/qd medius. Erratice ſtellæ ꝑ Zodiacũ æquo curſu nõ de ferunt:hoc eſt nõ æquali tpis ĩteruallo æqualẽ ſemꝑ illius ꝑtẽ prætergrediunt:q igit metiri illorũ motus/& digerere ĩnumẽros uoluerũt finxerũt unicuiq; planetæ motũ uniformẽ:ut ex hoc ficto & uniformi/inæq̃lẽ illũ & uerũ facilius aſſequerẽt. Fictũ illũ Ptol. uocat periodicũ:iuniores mediũ:qa hoc q̃ſi medio utunt ad uerũ inueſtigandũ cũ ex motus ſupputatione planetæ locũ inquirimus/interdũ medio utimur motu/iterdũ uero:nõ qa medius ille locũ ĩdicet nobis quo planeta cõſiſtat.

Rñſio.

Prima rõ

Quid ſit uerus motus quid medius.

Ptole.

Sed ut ex eo uerã ſedẽ illius methodo & rõne faciliore quæram9. Planeta enĩ nũq̃ eſt ibi ubi p̃ mediũ motũ eſſe deprehendit: qa nec ſic unq̃ ille mouet: ſed excogitatũ, ut dixi, hoc ab aſtrologis eſt, ut ueritatẽ inde ordie quodã certi9 adipiſcant. Dicebã igit q p̃ magnas cõiũctiões iudicãt de futuris eos mediis uti cõiũctiõib9, nõ aũt ueris. nã q̃ dicũt poſt. xx. annos iũgi Iouẽ & Satur. poſt. cc. aũt ĩ initiis cõgredi triplicitatũ. tũ poſt. dccc. & . lx. in Arietis limitib9 cõuenire, falſiſſimũ eſt ſi ueros mot9 reſpicim9: eſt aũt ueꝝ q̃q̃ nec exacte ſi medios hoc ẽ fictos illos & falſos re. ſ. nullos ad doctrinæ facilitatẽ a mathematicis excogitatos: ita aũt q d' medi9 dicit mot9 diuerſum eſt ab eo q d' p̃ ueꝝ attingim9: ut ẽt & ſignũ fiat aliud cõiunctiõis: atq; ea gr̃a exẽpli ĩ Piſcib9 aſſignet, quæ tũ fuerit ĩ Aquario: & tp̃s adeo uariet, ut ſi de his quæ poſt p. cc. & . xl. annos eueniũt agim9 cõiunctionib9, uera interdũ mediã p ãnos etiã cẽtũ ãncedat. Appet ex tabulis recte ſupputãti Iouẽ & Saturnũ ãno gr̃æ. M. ccxxvi. a terrena triplicitate migrãtes ad aereã ĩ Aquario ſe excepiſſe. Erãt igit ĩ eadẽ ex medii mot9 rõne p ãnos ducẽtos & q̃draginta pmãſuri: & tũ poſt ãnos circiter cẽtũ & q̃draginta: hoc eſt ãno gr̃æ. M. ccclxv. ab aerea ad aqueã triplicitatẽ facta mutatione ĩ Scorpione cõgreſſi ſunt: & in aqueis ſemp ſignis ſimul inuẽti ad aerea poſtea nõ redierũt. Q uæ q dẽ igit hæc ĩſania aduerſus aptã pugnare ueritatẽ? & reb9 uti adeo ĩpudẽter falſis & ficticiis, ut ĩ cõſtellationẽ eoꝝ cõſenſu oĩno nullã, cæca tũ temeritate euẽta reꝝ referãt humanaꝝ: q d q; nõ ẽ, nec fuit, nec erit unq̃, cãm tũ putare eoꝝ quæ ſunt, certe nihil eſt iſta uanitate deliri9: in quã tũ ſunt lapſi præcipui oẽs auctores aſtrologiæ. Albumaſar. n. priceps iſti9 dogmatis in eo libro q inſcribit de magnis cõiunctionib9: q multũ celebrat apud aſtrologos, mediis ſemp uſus eſt cõiũctionib9, ueris nũq̃. Abraã præterea in eo op̃e cui titulus eſt redẽptio: cũ unã aut alterã ex uero motu cõiunctionẽ inqrat ad medias deinde cõfugit ſemp, de ueris nullã oĩno faciẽs mẽtionẽ. Alliacenſis in tractatu de cõcordia hiſtoriæ & aſtrologiæ cũ ſeptẽ afferat maximas cõiunctiões, oẽs illas medias affert, ueras nullas. Idẽ alii multi codẽ ſemp morbo mõ laborantes, de qb9 oib9 ſingulatim poſtea diſſerem9. Et q dẽ ſufficere hæc nobis poſſent, ut nihil mõſtrarem9 eẽ q d' dicũt, ſi nihil eſt cõſtellatio ipſa ex q̃ prædicũt. Nã q m̃ iſtæ etiã mediæ hoc eſt nullæ ad ueꝝ nõ eis rn̄dent: hoc eſt nõ incidunt in ea tp̃a in quæ maxime uellent, p̃fugiũ ſibi aliud machinant p̃ nouã ſtultitiã priorẽ inſaniã defendẽtes. Finxerũt enim nõ ſeq ſtatim poſt iſtas cõiũctiões q d' portẽdũt ĩmo nõ cito: ſed poſt multos q dẽ annos & cẽtũ & ducẽtos atq; his plures. In q̃ re uide quã tũ fallant, nã potẽtis cauſæ & efficacis nõ eſt ſero incipe q d' eſt factura: ſed ſero q dẽ deſinere: incipe aũt aut ſtatim aut cito. q̃re iſtaꝝ cõiunctionũ uirtus uel efficax uel imbecilla. Si efficax nõ põt diu ceſſare ut nõ faciat, ſi ĩbecilla nõ põt diu durare. ut ſero q dẽ, ſed tn̄ aliqn̄ faciat, domat uis magna ſupatq; q d' prohibet & q d' reluctat: Euaneſcit ĩfirma: & ſua ſeipſam tractu tp̃is longiore tenuitate diſſoluit: q d q; ĩ hac tp̃ꝝ ĩtercapedine ſupueniũt nouæ ſemp cõiũctiões: q̃ꝝ natura eſt ut & ipſi dicũt oblitterare priores cũ ſupueniẽs cõſtellatio elidat præcedẽtẽ: uñ ſi ĩ certo ãni tp̃e defect9 accidat luminariũ, ſoliti dicere fatũ illud ceſſare: q d' ex primordiis annuæ cõuerſionis erat acceptũ. Cur nõ igit etiã ſequẽti cõiunctione præſertim & p̃prietate & natura diuerſæ ceſſat? Cur illã primã nõ expungat. Ad quam tamẽ ipſi pertinere uolunt effectus qui poſt eã per trecentos etiam annos tot ua/

Inſania aſtrolog.

Præcipuos aſtrologiæ auctores mediis uſos cõiũctionib9.

Alliacẽ.

Figmẽtũ aſtrologoꝝ.

Refutatio.

Alia refutatio.

riis intercurrentibus mediis constellationibus subsequunt. Nemo hoc dixerit uel philosophus uel nõ extremæ etiã homo tarditatis: quẽ errorẽ adauget miꝝ ĩmodũ alius error & inexpiabilis. nã in ipsa temporꝝ supputatione adeo errant insigniter/ ut quã putant interdũ cõiunctionẽ per ducẽtos gratia uerbi annos euentũ aliquẽ antecessisse. Ea uero ꝑ mille & q̃dringẽtos rei illius gestæ tẽpus añcesserit: qd' se/ quẽtibus libri istius capitib9 demonstrabit: & in his quidẽ mẽdaces ĩdocti rudes deprehendunt: sed uide etiã q̃ sint astuti bellissimi isti diuinatores: nam ut fallẽdi nũq̃ eis deesset occasio/ ita sua sibi placita cõtinuarũt: ut quocũq; aliqd tpe eueni/ ret paulo admirabili9 in añcedẽtẽ aliquã cõiunctionẽ illud referre possent. Dixe/ runt enim ut hoc assequerent uni9 uim cõiunctionis ad horã usq; alteri9 ꝑdurare: atq; ita qcqd ĩteruenit mediũ cõiũctioni cuipiã acceptũ semꝑ poterit referri. Nec uiderũt ĩ hac fallacia suas ruinas: qm̃ si uicissim remeãt apud eos ut nõ sit magn9 effectus sine magna cõiunctione: nec magna cõiunctio appareat sine effectu dum illud tuent ne euentis huiusmodi tales causæ nõ adsint/ faciunt necessario ut tales causæ sine euentis huiusmodi sæpe fatigent: qm̃ non ex eis semꝑ accidunt magna & mirabilia ĩmo nec frequenter quæ fieri aiunt a magnis/ cõiunctionibus: & tñ ut ipsi uolunt effectrix eoꝝ uis non interrupta a successione permanet semꝑ: & hæc quidẽ in uniuersum aduersus eos qui magnis istis cõiunctionibus de futuris euẽ/ tis impia temeritate loquunt: nunc sigillatim omnia excutiamus. Astutia astrolog.

Caput VII Quis ordo seruãdus/ & Alliacensem aliud alias sensisse.

Exordiamur a maximis cõiunctionib9 quas Alliacẽsis in suo tractatu de cõcordia historiæ & astrologiæ colligit: hinc illud cõfirmatur9 astrologo rũ nõ euenire unq̃ tales cõiunctiones sine magna mutatione reꝝ ĩferioꝝ: & qdẽ ipsemet a tota ista sua cõcordia in elucidario suo discordat/ & cũ in illa tũ Saturniis reuolutionib9/ tũ maximis cõiunctionibus utat/ illas nullũ hr̃e funda/ mentũ has nõ a se fuisse supputatas/ tm̃ semel apte cõfitet: Quo magis mirandũ hr̃e eũ in ea re laudatorẽ in q̃ ipse seipsum nõ ꝓbauit: sed qa interdũ mouit aduer/ sus se rõnes paꝝ ueras: cũ sint quædã nõ necessariæ nõnullæ expressæ paꝝ colliga mus nos pauca quædã sed efficacia: qb9 totus ille tractatus plane rescindat: tũ ac/ cedemus ad cõfutãdas alias cõiunctiones: quas Abraã & Albumasar & plures alii ipseq; eos secutus Alliacensis in elucidario ꝓtulerunt. Veꝝ quoniã de tẽpoꝝ sup/ putatione sæpe loquẽdũ præfari quædã necessariũ existimaui: ex qb9 primo illud oñdat cũ ambigit de tꝑibus nõ esse ut putat Alliacensis arbitriũ huius rei penes astrologos/ sed penes historiã/ tũ cũ inter scriptores historiaꝝ uarietas est: qbusnã potissimũ iure sit accedẽdũ: de qbus utiq; pauca hic & cursim: qm̃ late hæc pecu/ liari ope disputauim9: qd' de uera tẽpoꝝ supputatione cõscripsimus. Alliacẽ.

Caput VIII Tempus reꝝ non ab astrologia ut putauit Alliacensis sed ab historia esse petendum.

Alliacẽsis in libro de cõcordia astrologiæ & theologiæ existimat numeꝝ ãnoꝝ a mũdi initio ad hæc usq; tꝑa astrologica rõne posse deprehẽdi re/ digiq; ad ueritatẽ: quæ qdẽ sup ea re sacræ uel peregrinæ historiæ uariæ ꝓtulerũt. Nã si genituræ inqt ipsius mũdi thema habeas exploratũ poteris ex il/ lo primã a mũdi initio Saturni & Iouis cõiunctionẽ supputatione colligere. Qd' si aliam rursus tuis annis cõiunctionẽ ꝓximã indagaueris: qd' mediũ fuerit inter Opinio Alliacẽ.

Opinio eius ĩ elucidario.

illã primã & postremã tpis interuallũ, ex intercidentiũ cõiunctionũ supputatiõe eliciet. Hæc qdẽ in eo tpe ille sentiebat: sed in elucidario plane cõfessus est nõ esse astrologicã uiã qua de annorũ nobis dubio numero certũ aliqd iueniam9. Q uare nec astrologos unq̃ etiã summos hoc tẽtasse aut de sua arte fuisse pollicitos: sed cũ hæc dicat nescio cur denuo in illa pstet snia summã de tpũ rõne qõnẽ ad astrologos eẽ referẽdã: & qd qdẽ in historiis de anno mũdi diuersum ab illis iueniat. Ad illorũ opionẽ emẽdari castigariq̃ debere. Q d breuiter oñdemus nulla rõne posse defendi: nã põt qdẽ astronom9 si uerã aliquã sydeũ positionẽ quæ olim fuerit: rursusq̃ aliã pximã habuerit notã certissima rõne determinare q̃tũ tpis necessario medíũ exactũ sit iter illas. Sed qd hoc eũ iuuabit? an incertũ est tps rei alicui9 gestæ. Nã esto aliqs dicat fluxisse a christo ad nos ãnorũ tria milia: dicat ali9. M. & .cccc. in cõponẽda hac lite qd offm̃ erit astronomi: dices oñsuũ illũ iter sydeũ põnẽ sub q̃ nat9 est Christus: eãq̃ rursus quæ hẽat nũc non posse ãnorũ tria milia deuenire: sed mille & q̃dringẽtos: at quæ ista est tarditas, quæ hebetudo: ut nõ uideas q̃si certũ te ponere qd in qõne uersat? nã q̃ sydeũ põne nat9 sit Christus astrolog9 nescit, nisi pri9 accepit ab historia quo ille tpe nat9 sit. Exeam9 ad tpa remotiora. Alphonsus nũerat a diluuio ad Christũ ãnos tria milia cẽtũ & duos. Idẽ sẽtit Albumasar: quẽ ille. s. est secut9, huic nũero refragat oĩs historia: putat Alliacensis errare oẽs historias poti9q̃ astrologos: Q ua quæso rõne? an qa iter eã cõiũctionẽ quæ præcessit diluuiũ ad Christũ p tot annorũ curricula deueniat? hoc illis denegat nemo: sed unde didicerũt fuisse eã cõiũctionẽ p tot quot ipsi ãnos putãt añ diluuiũ? Nũ scire hoc ipsi aliũde potuerint q̃ ex historia? pfecto est hoc adeo manifestũ, ut nisi lapsum hic uidissem Alliacẽsis, putarẽ me ĩ re supflua uerba pdigere. Nam illorũ snia quãtũ quæso erat ridicula: q ex prima a mũdi initio cõiũctione de ãnis mũdi certiores fieri posse nos dicebãt: eã uero primã cõiunctionẽ ex mũdi genitura colligebãt q̃si dubitare de ãnis mũdi possim9, q nõ solũ quo ãno: sed & q̃ hora cœpit exploratũ hẽam9. Petẽdũ igit tps rerũ a magna rerũ historia nemo ambigat: cui9 ea re discipula astronomia arbitra eẽ nõ põt. Nã dabo ego Alphonso p tot annorũ milia añ Christũ talẽ fuisse q̃lis ex ei9 tabulis appebit sydeũ põnẽ: sed p hæc tpa euenisse cataclismũ aut rẽ aliã gestã nõ dabo, nisi fidelis hoc mihi historia demõstrauerit. Errarũt aũt oẽs astronomi ĩ hac tẽporũ supputatione uehemẽter: q d magis suo fiet loco manifestũ: q d nõ aliã eis ob cãm potuit cõtigisse, nisi qa falsis historiis adhæserũt: latini. n. astronomi arabes sũt secuti, illi uero fabulosissimi sũt: & siq̃s a græcis latinisue scriptoribus historias accepunt, pegrina trãslatio pleraq̃ uiolauit: q d cũ fiat facile in oĩ re apud barbaros lr̃as abhorrẽtes: tũ uero fit facillime in ista numerorũ annotatione in q̃ & lr̃brariorũ accuratissima diligẽtia nõ nihil semp fere hallucinat. Vtẽdũ igit ueris historiis atq̃ fidelib9 inter q̃s sacrã aliis añponẽdã christian9 nemo dubitabit: Sed nec uel hebræus uel saracen9: porro in his quæ añ cataclismũ euenerũt, aut illã hoc est mosaicã, aut nullã hẽbũt ẽt gẽtes historiã quã sequant: cũ de illis tpib9 apud cæteros nihil pditũ lr̃is inueniat, sicubi uero in sacris uoluminib9 æditio græca ĩ hac annorũ pmẽsione ab hebraica ueritate discordat, nõ põt q̃sq̃ recto iudicio auctori ipsi præponere fidẽ trãslatoris præsertim cũ numero hebræorũ nõ solũ accedat Hieronym9: sed accedẽdũ etiã putet August. q etsi ueterẽ trãslationẽ libẽter sequit & pbat ubi tñ de hac uaria annorũ

Contra Alliac.

Alphonsus. Albumasar.

Errarunt oẽs astronomi in tẽporum supputatione.

dinumeratiõe facit mẽtionẽ fidẽ ait reꝝ gestaꝝ ab ea lingua eẽ petẽdã: ex q̃ trãsla/tũ est qd' habem9/atq; ita ut ille qd' diuersum est apud.lxx.mysteriũ putet poti9 q̃ errorẽ historiæ tamẽ hoc est litteræ ueritatẽ apud Hebræos esse nõ dubitat.

Caput IX Sũma sniæ Alliac.ĩ lib.quẽ de cõcordia astrolo.& historiæ ꝑtitulauit.

Postq̃ hæc de uera tẽpoꝝ supputatione breuiter iecim9 fundamẽta: uenia/mus ad istas maximas astrologoꝝ cõiũctiões: hoc est ad maxĩas eoꝝ ĩsa/nias ab his exordiẽtes q̃s ĩ tractatu de cõcordia historiæ & astrologiæ col ligit Alliac.is in eo ope hoc ordine usus est. Principia duo supponit: alteꝝ de ãno/rũ nũero ab Adã ad Christũ: alteꝝ de themate genituræ ipsi9 mũdi. Fluxere igit' inqt ab Adã ad Iesum ãni qnq; milia trecẽti q̃dragĩta q̃ttuor/ab Adã.s.ad diluuiũ .mmccxlii.a diluuio ad Iesum tria milia cẽtũ & duo. In prĩa uero mũdi cõstitu/tione ita erãt in cælo sydera collocata/nã horoscopũ fecit prima ꝑs Cãcri: summa uero cæli fastigia Arietis ꝑs prĩa possidebat: Mercuri9 in Geminoꝝ ꝑte qntadecĩa duodecimã cæli regionẽ: Venus in Tauro undecimã occupabat: utrũq; luminare nocturnũ qdẽ in Tauro: diurnũ ĩ Arietis ꝑte decima nona medio & summo cælo prefulgebãt: Saturn9 in Aq̃rio domũ mortis: Iuppiter nonũ cæli locũ tenebat in Piscib9: Mars ĩ Scorpione & ĩ qnta ab horoscopo sede morabat': quo ẽt loco/sed ĩ Sagittario erat draconis cauda: quã totã dispõnẽ sequẽs figura ante oculos ponit.

Prĩa maxima cõiunctio.

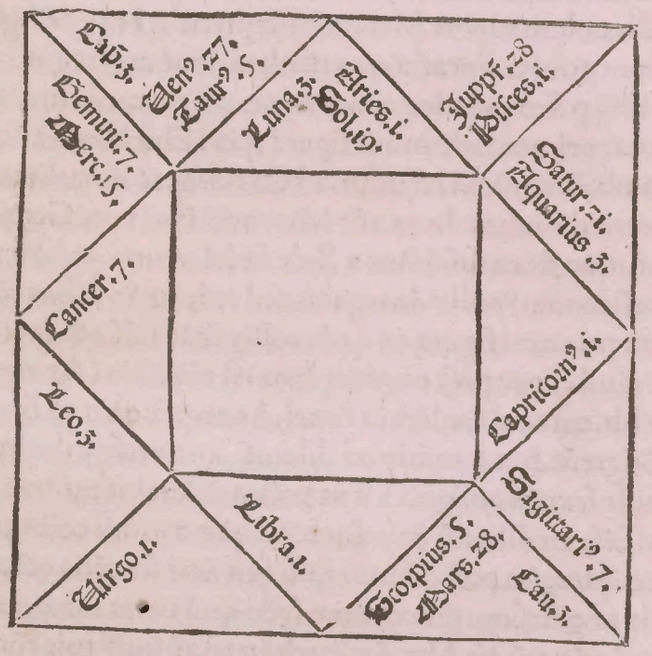

¶ His ita positis nullo negocio colligit fuisse primã a mũdi initio maximã Saturni & Iouis cõiũctionẽ ĩ prĩcipio.s. Arietis post annos .ccc.&.xx.post q̃ sex alias enũerat ĩteriectis.s.sẽp annis nõgẽtis & sexaginta errore medii motus: atq; ita seqt' septimã a mũdi initio maximã cõiũctionẽ euẽisse anno gr̃æ.Dccxxxv.Postq̃ octaua sequet' anno.mdclxxxxiii. His ita distributis colligit ex historiis capita reꝝ magis memorabilium: quæ medio illo tꝑis spacio euener' qd' ĩter unã.s.aliãq; cõiunctionẽ maximã exigitur: hoc est ꝑ ãnos illos nõgẽtos & sexaginta: ĩ quo tꝑis interuallo qcqd insigne accidit & memorabile ad precedẽtẽ putãt cõiunctionẽ referendũ post quã illud.s.euenit: & qm̃ semꝑ ĩ hoc annoꝝ spacio gestũ aliqd' ĩuenit magnũ & memorabile putat cõfirmatũ: nõ.s.maximas illas cõiũctiones sine maxima reꝝ inferioꝝ mutatione cõtingere.& qd'alio lib.erat pollicitus prestitisse sibi uidet'/ut historiæ ueritatẽ astrologicæ ueritati ostenderet consonare: hæc totius libri summa hic ordo hoc fundamentum:

Caput X Errasse multifariam Alliacensem: & ut quæcũq; supponit concedantur, nõ tamen efficere eum quod uult.

Prima rõ p

RIncipio aũt ut ita sit de cõiũctionib9: de tpe euentoꝝ rerũq; gestaꝝ: de mũdi genitura utq; illi dẽiq; dem9 totũ q d' postulat. quæ ista tãdẽ ẽ p hi storias cõfirmatio astrologiæ? si nũq̃ elapsos oñdam9 ãnos nõgẽtos & sexagita q̃n magnã aliquã gẽitaꝝ reꝝ mutationẽ, uicissitudinẽ hũanæ cõditiõis, uiderit mũd9. Spatiũ hoc ãnoꝝ describe quæso aliis ab initiis ut nõ uerbi gr̃a ab anno mũdi trecẽtesimo &. xx. q d' erat tp̃s priæ cõiũctiõis. Sed a q̃ngẽtesimo mũdi ãno: nõgẽtosq; istos dinumeres: q ab una cõiũctiõe reuoluunt' ad aliã: Variaq; nõ minus & bella iuenies: & leges: & pphetas: & pestilẽtias: & euẽta gen9 multiplex & uariũ tractu illo tp̃is tã diuturni cõtigisse cur nõ p ducẽtos semp ãnos a tpe illi9 tuæ cõiũctiõis seriẽ istoꝝ actoꝝ reducebas. Pinguis hic nimis minerua si astrologiã historiæ ita cõcordam9: Sed nec cõiũctiões illæ ueræ sed mediæ hoc est falsæ & nullæ: nec ut eas p mediis accipiam9 ad illa ẽt tp̃a sunt referẽdæ. Nec is quẽ putauit ab Adã ad Christũ nũer9 ãnoꝝ. Sed uerã supputationẽ plus ãnis Mille & q̃drigẽtis excedẽs. nec res illæ gestæ aut euẽta, tp̃ib9: qb9 putauit, euenerũt & quã describit mũdi genituã nõ solũ dubia aut falsa sed ĩpossibilis astrologica rõne pl̃ane demonstrat'. q̃ una littura tot9 ille libellus emẽdari põt eas cõiũctiões medias eẽ nõ aũt ueras nemo nescit nec ipse diffitet', Q d si mũdi gẽitura ex q̃ oẽs ducũt' ĩpossibilis, necessario, & illa ad mediũ ẽt motũ falsa supputabit'. illa an sit ĩpossibilis uolum9 uobis Mercuri9 ĩterpretet' q ĩ ea qdẽ figura p cul a Sole sex & q̃nquaginta p̃tib9 collocat' a quo tñ ultra nouẽ atq; uiginti, nõ latũ qdẽ unguẽ recessisse se unq̃ p deos oẽs deasq; deierabit, q d' peccatũ euidẽs nimis & inexpiabile. Eã etiã putat primordialẽ mũdi figurã quã ĩ Elucidario affert Alliacẽsis, Mirabilib9 illusionib9 honustatã refert'. n. ad Chaldeos & ismaelitas quos. s. hui9 misterii cõscios fecerit diuinitas, In ea aũt Mercuri9 ĩ pria pte Geminoꝝ: Sol ĩ pria Arietis collocat', quo fit ut disiũctus a Sole sit Mercuri9 p̃tib9 sexaginta q d' plane cẽ ĩpossibile astronom9 null9 denegabit: sed redeam9 ad illas cõiũctiões quæ (ut dicebã) sublata pria cæli figura ex q̃ oẽs colligebãt' falsæ & ĩpossibiles deprehẽdunt'. Accedit & illud q, nec post nõgẽtos ãnos est cõiũctio ĩ Arietc (ut docet Abraã hispan9 ĩ sexto lib. cui titul9 redẽptio Israel. At neq; ẽt quæ ad illas refert euẽta qb9 putat tp̃ib9 cõtigerũt. ñ. n. a mũdo ad diluuiũ ãni ut refert duo mille ducẽti q̃dragita duo sed mille sexcẽti q̃nq̃gita sex ut postea d̃clarabit': q̃ tertia illa maxia cõiũctio quã precessisse ait diluuiũ ãnis duob9 ut quæ a mũdi cõstitutõe p ãnos euenerit duo mille .cc. q̃dragita post diluuiũ ipsũ fuit ãnis sexcẽtis octuagita q̃ttuor. Itidẽ ãno a diluuio nõgẽtesimo q̃dragesimo scdo q̃rtã notat maximã cõiũctionẽ & añ eã p annos sexdecĩ natũ ait Abraã p̃riarchã q tñ añ hui9 tp̃is cõiũctionẽ p ãnos sexcẽtos & triginta diẽ dñi uidẽs exultauerit, Nat9 est. n. ãno post diluuiũ ducẽtesimo nonagesimo secũdo. Sed nec a diluuio ad Iesum tot ulla historia ãnos cõputat quot Alliacẽsis secut9 Albumasarẽ & Alphõsum: hĩ. n. ãnos nũerãt tria milia cẽtũ & duo aut uerã hic nũer9 supputationẽ octũgẽtis fere ãnis excedit, nã a diluuio ad Abraã ãni ducẽti nonagita duo ab Abraã ad Dauidis regnũ, nõgẽti fer & q̃dragita testionio utriusq; editiõis & rabãi: a Dauidis regno ad initiũ ei9 captiuitatis quæ ex uaticinio Hieremiæ durauit ãnis. L. q̃drigẽti ferme & octuagita idẽ Beda Rabano he/

Scda rõ.
Tertia rõ
Quarta ratio.
Quinta ratio.
Sexta rõ
Mũdi genitura ab Alliacẽsi descripta falsa & ĩpossibilis
Reprobatio alteri9 mũdi genituræ
Abraam
Nota erroré maximũ.
Error in Abrae tẽpore.
Error Albumasaris & Alphonsi.
Vera annoꝝ supputatio a diluuio ad Christum.
Raban9
Beda.
Raban9

bræiſq; ſentiētib9:ab ea uero captiuitate.i.ab eo quo cæpit tpe ad Ieſū āni qngēti & nonaginta quos oēs ſimul ſi colligas inuenies a diluuio ad Chriſtū ānos paulo plus duob9 millibus.& trecētis cū illi tñ ultra annos triamillia & centū & duos annumerēt/a quo numero latini hiſtorici q plus annoꝝ cōputauarūt plus tñ cētū & q̄draginta annis a numero minore defecerūt/Q uāq̄ nos etiā pauciores q̄ ſupra collegimus exactiſſima notatiōe cōputādos in tractatu nro de uera tēpoꝝ ſuppu/ tatione pbauim9quā igit notat ſextā magnā cōiunctionē añ Chriſtū p annos du/ centos & uigintiqnq; ea poſt euāgeliū fuit ānis fere ſexcētis.ſed & illud hoīem in hiſtoriis oñdit ualde indiligētē q ſeptigētesimo Chriſti āno ad qd.ſ.tēpus ſeptimā rettulit licet falſam cōiūctionē hereticoꝝ ait peſtē exortā ī eccleſia præcipue quæ arrianoꝝ quoꝝ hereſis āno grāe trecētesimo fere exorta añ annū ſexcētesimū nulla erat/& de his qdē ut puto ſatis & ni fallor euidētib9uſi teſtimoniis diſputauim9.

Alius er/ror circa ſeptimā cōiūcti/onem Arriano/rū here/ſis quādo cœperit.

Caput XI In diluuii cōiūctiōe tū iter ſe tū a ueritate aſtrologos diſcrepaſſe atq; ut det illis q̄cqd petunt nō tamē id eos pbare qd contendunt.

Rāſeam9ad alias magnas cōiūctiōes ab aliis paulo diligēti9ānotatas ſed t nō ita ut notā ipſi tñ delirii nedū erroris euitent. Atq; ab ea primū exor/ diamur ātiqſſima ad quā referūt cataclyſmi uniuerſalis euētu/De q̄ pri/ mo uidebim9q̄ pugnātia iter ſe & cōtraria ipſi aſtrologi ſentiāt/utq; alter alteꝝ ta xet & reprehēdat.tū aberrare plane oēs.Poſtremo ut ſit uera eoꝝ ſnia nō efficī tñ qd uolūt/ut plane.ſ.illud hinc cōfirmet:nō euenire tales cōiūctiōes ſine mutatōe magna reꝝ īferioꝝ.Eſt igit cōis ſnia aſtrologoꝝ añ uniuerſale diluuiū p ānos du/ cētos ſeptuaginta nouē iūctos fuiſſe Iouē & Saturnū ī decimaq̄rta pte Cancri cū principiū Arietis eēt ī horoſcopo utroq;.ſ.ſyder ī q̄rta cæli regiōe piter collocatis hoc ſcripſit Aoniar ī lib.de natiuitatib9& poſterioꝝ uulg9ī ei9ſniam maxima ex pte diſceſſerūt Albumaſar octo añ ānis hāc cōiūctionē ānotauit.hoc ē añ diluuiū annis ducētis octuagīta ſeptē/qd ſecur9eſt ēt Hēric9ei9iterpres.Veꝝ cū eā cōiū/ ctionē idē Albumaſar præceſſiſſe dicat cōiunctionē quæ ſectā Arabū ſignificauit ānis trib9millib9 nōgētis qnquagīta octo/cōtradicit Hēric9 ex fide tabulaꝝ ma/ chliuēſiū q̄ꝝ nūeris ait a ſe deprehēſum fuiſſe eo āno quo eos iunctos dixit Albu/ maſar iter Saturnū & Iouē Signoꝝ q̄ttuor iteruallū/ſed ſupputātē ſe diligēti9ait inueniſſe illā cōiūctionē āno añ Arabū cōſtellationē Milleſimo tertio nōgētesimo qnq̄geſimo prio.Cū itē Hēricus iſte ſimul eos dicat iūctos ī q̄rta pte Cācri alii uſi tabulis Alphonſi q̄rtadecīa pte ei9ſigni iunctos illos fuiſſe cōtēdūt:Sed mittam9 has eoꝝ diſcordias atq; iā illud oñdam9ut oēs piter a ueritate diſcordēt.nā ſiue re gis Alphonſi ſiue tabulis illis utamur Machliuiēſib9cū a Chriſto retrorſum uerſi ſumēdo primordia cæleſtiū mot9 explicam9incidim9 in eā cōiūctionē āno qdē(ut ait Hēric9:añ Chriſtū tertio milleſimo trecētesimo qnq̄geſimo ſecundo/a quo nūero alii paucis mēſib9uariāt.Nos aūt ſupiore capite a diluuio ad Chriſtū ānos paulo plures duob9 millib9& trecētis uera ſupputatione colligi demonſtrauim9 q̄re preceſſit ea cōiūctio ipſum cataclyſmū ānis nō ut ipſi dicūt ducētis & octua/ ginta ſed mille adiectis duob9& octuaginta qd igit illi & cataclyſmo:neq;.n.pu to ad tot ānos uim illi9cōiūctiōis extēdēt:Sed dem9illis nō plurib9 q̄ uolūt eā an nis añceſſiſſe diluuiū atq; his qb9putāt tpib9diluuiū eueniſſe/an credis tñ effectu ros qd uolūt:at q̄uis hæc itē illis demus nihilomin9tñ falſi uani ridiculi.Nā eſto

Diſcor/dia aſtro logorum Cōis ſnia cui9 au/ctor ao/niar. Snia Al/bumaſa/ris a prio ri diſcre/pans. Hentric9 Albuma ſaris iter/ pres illi contradi cit. Diſcrepā tia Hēri/ ci ab aliis Diſcor/dia aſtro logoꝝ a ueritate.

Prima rō iuncti fuerit Saturn9 & Iuppiter ī Cācro ꝑpa ne ꝑiit mūd9 aq̄ꝝ īundatiōe submersus? At plusq̄ decies post ea tpa ī eodē signo simul fuere nec tñ ꝑiit mūd9 īmo nec una ꝑpa regio aqs īmersa est, nedū orbis uniuersus Euētū raꝝ maximū admirabile, ipsa tñ cōiūctio qd quæso hēt hmōi? Nā & sæpi9 postea rediit (ut dicebā): & siue Messallæ siue alioꝝ sniæ accedam9, nō solū maximis sed nec maiorib9 cōiūctiōib9 cōnūerabit̄. Cū & duo ī ea tm̄ sydera copulent̄ nec ī signoꝝ initio hoc est ī Ariete: nec ī prīcipio alicui9 triplicitatis, qd igit̄ hēt singulare? cur tā mirabilis & nūq̄ postea uisi, præterq; fidē excellētis effect9, cā existimet̄. qd cur tā diu, hoc ē, ꝑ ducētos & septuagīta nouē ānos ꝑdurasse uirt9 ei9 putet̄? Nā si quæ ī principiis accidūt triplicitatis ad prīcipiū usq; alteri9 dixeris hr̄e efficiētiā dices qdē rē falsā & a nobis supi9 īprobatā sed tuis forte dogmatib9 cōsonā. At dicere hoc de ea cōiūctiōe quæ ī medio fit nec nr̄æ ueritati nec tuæ ēt uanitati cōcordat, cū nō plusq̄ ad uigīti ānos eaꝝ uirtutē significātiāq; deducas. Cū āt illa ī medio fere Cācri euenerit restabāt adhuc āni. C. & .xx. ut dicūt ex medii mot9 rōne, ut ab aquea triplicitate ad igneā Saturn9 & Iuppiter cōuerterent̄ q̄re si illa in Cancro copulatio tot præcessit ānis diluuiū hoc est ducētis & septuagīta nouē, Seqt̄ ut facta sit orbis īundatio ī medio ignee triplicitatis ad quā migrauere sydera supiora ānis añ Cataclysmū cētū & qnq̄gīta nouē ꝑmāsereq; ī ea post mūdi summersionē ꝑ ānos cētū & .xx. q; si ēt Alphōsi tabulis utētes resoluim9 ānos a nobis ad mūdi primordia, cōputemusq; a Christo ad diluuiū ex eoꝝ snīa ānos triamillia cētū & decē īuenie, mus mediā cōiūctionē Iouis & Saturni ī decima nona ꝑte Sagittarii ꝑ ānos duos añ diluuiū & dies unū atq; uigīti: atq; añ eā uerā eoꝝ cōiūctionē ī q̄rta decima ꝑte eiusdē signi, āno añ diluuiū uigesimo prīo adiectis dieb9 trecētis trigīta septē. Itē eorūdē cōiūctionē mediā īcidem9 ī decima ꝑte Arietis uerāq; rñdētē añ eā mediā dieb9 fere qnq̄gīta trib9 ī sexta ꝑte illi9 signi, añ diluuiū. s. ānis duob9 & uigīti adiectis dieb9 uigītiqnq;, cur nō igit̄ iste & ueræ & tꝑib9 suis ꝓxīæ & ī uigore ꝓprie triplicitatis cōiūctiōis. Cū ī igneis signis acciderint nō ēpyrosin poti9 fecerūt hoc est cōsūptionē seculi ꝑ ignē q̄ una illa ī Cācro Cataclysmū & falsa hoc ē ad mediū motū supputata: & ꝑ tot ānos id tꝑs añgressa & tot cū mutatiōe triplicitatis suæ sequētib9 cōiunctionib9 diuersæ penit9 repugnātisq; naturæ. Nō dubito fore quēq̄ astronomū q (mō se fallere nolit) nō fateat̄ nugamēta hæc eē hoīum delirātiū ac nugas ꝓarbitrio libidineq; cōfingētiū mō semel decretos errores īfantiasq; suas q̄cūq; pñt rōne cōfirmēt. Planū ē igit̄ & tꝑe uniuersalis diluuii nullā fuisse quā isti putāt cōiunctionē & si de ānoꝝ qd̄ uolūt numero illis cōcedamus eas potius ꝑ ea tꝑa fuisse cōstellationes a qb9 ignis exustiones q̄ a qb9 aq̄ꝝ inundatio expectaret̄.

Scd̄a rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta ratio.

Nota.

Caput XII In Mosis cōiūctiōe & Messiæ uaticinio q̄ delir9 Abraā iudæ9.

Abraam princeps Abraam auenazre Figmētū Abraæ.

Abraā prīceps (ita apud Hebræos cognominat̄) cui9 auditor fuit Abraā auenazre. librū cōposuit quē pretitulauit de redēptione Israel: qm̄ illud opis ꝓpositū ut astrologica uia tꝑs uēturi Messiæ inuestigaret. Exorsus igit̄ a Mosis natiuitate nescio quā suā d̄ q̄ dicebam9 sibi fingit sydeꝝ positionē cū Saturni & Iouis copulatione ad quā & Mosem & regnū Israel & legē refert Iudæoꝝ populo datā q̄q̄ (ut solēt) uerbis religiosissimis quo suos libros ab igne tueātur ipse quoq; sic semꝑ neget dicere qd̄ dicit hac aūt cōstellatiōe formata sub q̄ regnū cū lege Hebræoꝝ exortū sit qm̄ similē inuenit: post annos Mosi (ut ipse qdē

supputauit).duomille octingētos qnq̃gita nouē hoc ē/āno Christi Millesimo q̃/drigētesimo sexagesimoq̃rto iubet tūc expectari Mesiā:fuerūt eo āno Saturn9 & Iup,simul ī Piscib9& p,xx.añ alios hoc ē/āno millesimo q̃drigētesimo q̃dragesio q̃rto simul fuerūt ī Cācro.Post q̃ꝗ oīno alterā cōiūctionē & Mesiæ aduētū & mirabilia illa oīa/quæ p Mesiā expectāt:astrologica assertiōe futura ꝓnūciat.qd' cū re ipsa iā satis cōfutatū sit elapsis a prīa qdē cōiūctiōe ānis iā qnq̃gita/a scda uero trigita posset hīc & qd' de Mose fabulat' satis ifirmari/ut nō dedisse eis regnū ea credat' cōstellatio q̃ redeūte ad eos suū regnū minime rediit:nec pepisse uī Mosē q̃ effectis nihil uirib9ad nos reuersa nullū tñ pphetā ad nos attulerit. Q uid q̃ nō solū post illas cōiūctiōes fœlici9agere cæpit gēs Hebræoꝝ.Sed nō minorib9 fere post ea tpa calamitatib9obruta ē q̃ aut sub Tito aut sub adriāo pulsis nup iudæis oīb9ex tota Hispania a Christianissimo illo rege nūquā certe satis laudato/ubi & nūero & diuitiis & auctoritate plurimū poterāt q̃ eiectiōe nihil unquā fere uel tristius uel acerbi9 passos ipsi se nō diffitent'/ita multi naufragio/Pestilētia quāplurimi/fame maxīa ps eoꝝ assumpti/ut nobis ēt Christianis ī tāta calamitate ī q̃ diuinæ iustitiæ gloria delectabat hoīes tñ extrema adeo patiētes cōmiserationē facere & dolorē:hic ē Mesias:hæc est illa redēptio quā ex mosaica cōstellatiōe Abraā illis ꝓmittebat/q ne de preteritis ēt reb9diuinasse meli9credat' q̃ de futuris:uideamus ī illa ad quā Mosis aduētū rettulit cōiūctiōe q̃ falsus plane & ridiculus sit:nā & ea cōiūctio p quā natū credidit Mosem plurib9post Moseos mortē ānis euenit & si de tpe illi cōcedam9nihilū tale ut putat illi significauit.Videamus de tpe/sed pri9illud scire optet/Hebræos hoc āno q est a Christo.M,ccccl xxxxiii. ānumerare a mūdi cōstitutiōe a q̃ suos ānos dinumerāt ānoꝝ qnq̃ millia ducētos qnq̃gita tres:q̃re a mūdo ad Christū cōputabūt ipsi ānos tria millia septigētos & sexagita. cū igit' ille Abraā cōiūctionē illā postq̃ trib9exactis ānis natū ait Mosē/āno dicat mūdi scdo.M.cccl xv.euenisse/seqt' ut añ Christi tpa euenerit ānis.M.cccxcv.At uero a Mose ad Christū āni uera supputatiōe colligunt':mille qngēti & nouē/q̃re fuit illa cōiūctio post natū Mosem ānis cētū atq̃ trigita.Nūer9 ipse ānoꝝ ita demonstrat':nā a Mose ad primā tēpli ædificationē ex tertio libro regnoꝝ:q est apd eos prim9Samuelis/colligunt' anni.cccl xxix.a prīa aūt illa ædificatiōe ad istaurationē tēpli sub Dario cōputāt' āni qngēti & duodecī:a Dario ad Christū numerant' āni qngēti & decē & octo.quoꝝ oīum sūma ē quā dicebam9āni.ſ.M.ccccc. & nouē.Ea uero cōiūctio Christū añcessit ānis mille trecētis nonagintaqnq̃:atq̃ ita prīo natū Mosem ānis cētū atq̃ triginta:sed nō illa mirifica adeo ꝓpheticaq̃ cōstellatio/ut de eis tpe magnope sit pugnādū.Iuncti.n.inq̃t fuerunt Iuppiter & Saturn9 āno mūdi.M.secūdo.ccc.lxv.die.v.&.xx.Mēsis idar/hoc ē/Februarii. in prīa pte Pisciū medio motu uero aūt motu eodē āno ī uigesima q̃rta pte Aq̃rii simul fuerūt.Explicet igit' primū utrā sibi magis eligat cōiūctionē ad quā potissimū referat regnū Iudæoꝝ legēq̃ mosaicā:illā.ſ.in Piscib9mediā:an hāc uerā potius in Aquario:uerā si dicat sibiipsi repugnabit & astrologis aliis:nā ex minoribus illa cōiūctionib9 fuit/cū nō acciderit ī principio triplicitatū.Tales aūt cōiūctiones ut ipsemet scribit eodē loco nō significāt legū mutatiōes/aduētusq̃ pphetaꝝ:sed uel annonæ fertilitatē/aut inopiā:uel trāslationē qdē ipii/sed iter cognatos & quæ sunt itra gētis uni9fortūas/imo itra eiusdē ēt familiæ fines se cōtinent.

Cōfutatō Prīa rō.

Scd'a rō Iudæi pulsi ex hispania.

Tertia rō

Suppu/tatio.

Suppu/tatio āno rū a Mo se ad christum.

Q uinta ratio.

Præterea ĩ thẽate cõiũctiõis qd ille describit Aq̃ri9 ĩ quo erat Iuppiter & Saturn9 septimũ cæli locũ iplebat/ ñ ãt nonũ uel dcimũ qb9regna & leges & nouæ sapiæ exordia significãt. Et si qs oio cõtẽdat istũ Aq̃riũ ab sua urna nobis Mosẽ pluisse de cælo/dicat quæso cur ãno dñi. M.ccxxvi.quo Iuppiter & Saturn9 ĩ Aq̃rio cũ mutatõe ẽt triplicitatis se cõiũxerũt/quæ erat maiorib9cõiũctõib9 ãnũerãda/nul lus tñ de cælo Moses descẽdit/null9educt9popul9 ex Aegypto;nulla lex data:& eor̃ quæ sub Mose in heremo cõtigerũt/miraculũ nullũ eo tpe uidit mũdus. Sed nec illũ Abraã notasse præcipue uidet cõiũctio quæ.s.fuit ĩ Aq̃rio/sed iudaici re gni mosaicæq; legis cõiũctionẽ eã uocauit:q̃ fuit ĩ Piscib9 q̃re & similẽ illi facit eã quæ ãnos ab illa duo mille octigẽtos.lix.ĩ Piscib9 ẽt uenit ex q̃ expectari iubebat Messiã q̃si alter̃ Mosẽ. Istã uero qd plurib9cõfutam9? Cũ sit ex illis q̃s uocãt me/ dias/hoc ẽ/quæ re nullæ sint/sed fictæ a nobis & imaginariæ:quã iã sæpi9irrisã a nobis taxatãq; astrologor̃ insaniã nũq̃ possũ satis admirari:q ad ea exp̃fesso quæ nihil sũt nec iã fuerũt aut erũt unq̃ q̃si ueras ad cãs euẽta referãt rer̃ iferior̃:Nec scio cur auenazre q nullã ait fidẽ Albumasari adhibẽdã q mediis utat cõiũctõib9 idẽ de præceptore isto suo ñ dixerit q toto illo suo libello de mediis sẽp agit cõiũ/ ctiõib9quæ post ãnos.cc.&.xxxviii.facta ab una ad aliã triplicitatẽ migratiõe cõ tigũt.& ĩ illa sua initiali p̃phetica cõiũctiõe ĩcredibile q̃ sit ridiculus:Describit.n. thema cæli ad eã horã ĩ q̃ Leo tenet horoscopũ in.vii.uero loco ap̃d Aq̃riũ Satur. & Iup.hospitãt Sol ĩ medio cæli culmĩe discurrit ĩ Ariete.Pisces nonã occupãt re gionẽ ex q̃ qm̃ ois petit significatio legũ & p̃phetar̃ par̃ ei succedebat q̃ ĩ ea nul lus plãeta iueniret. Sed astrolog9hõ admirabili subtilitate & Solẽ & Iouẽ & Sa/ turnũ/illũ qdẽ ex.x.hos ex.vii.loco ad nonũ trãsportauit:Medio.n.inquit motu Iup.& Satur.erãt ĩ Piscib9/Pisces in.ix.loco.in.ix.igr̃ Iup.& Satur.& Sol q̃q̃ in decia ẽ ex p̃titiõe domor̃/ si tñ nũer̃ & cõsequẽtiã aduertam9 signor̃ erit ĩ nona/ nã & Aries qnt9ẽ a Leone/& nona dom9qnta ẽ ab horoscopo. An putam9 & ari/ stas istis cõmẽtis subtiliores? Rñdeã nescio/an indigner tãtã stoliditatẽ/tãtã uesa/ niã/an poti9doleã dãna mẽtiũ rudior̃ q hæc utpote nõ ĩtellecta tradãt scripturæ: & nõnũq̃ magnificẽt cũ soleãt tales ab errore ire ĩ supstitionẽ a supstitiõe paulati ruãt ĩ ĩfidelitatẽ. Dic quæso admirabilis Abraã q̃ hora erãt Satur.& Iup. ĩ Aq̃rio an ẽt erãt in Piscib9? medio inqs motu.at qd hoc aliud dictu ẽ q̃ ibi eos nõ fuisse/ & si ex decia Sol imp̃iũ p̃mittebat idẽ qũo ex nona legis fulgorẽ ĩdicabat/cũ nec nona ĩ decimã nec decia ĩ nonã uerti:nec utrobiq; eẽ simul idẽ planeta possit. Sed nimis ego multa de his cũ aduersus stolidas opiones Aristo.neget eẽ disputãdũ.

Repre/ hensio Abraam auenaza ræ.

Ridenda stoliditas

Aristote/ les.

Caput XIII. Variis coniunctionibus mediis a uariis christianam legem ascribi & absq; ratione etiam astrologica.

Christia/ nã legem uariis ascribi cõ iũctioni/ bus & sp mediis

CHristianã legẽ hacten9 ñ uidi q ad uerã aliquã referret cõiũctionẽ sed ad medias tm̃:alii ad eã q̃ fuerit in Arietis p̃te sexta p annos sex priusq̃ Iesus nasceret:alii ad eã quæ ĩ postrema Cãcri p̃te cõtigerit antegressa prioré illã ãnis.xx.Essent aũt hic multa unde eis negociũ facescerẽ/ut si oñderẽ/nec sub ignea/nec aquea/sed sub terrea natũ Iesũ qd & rõne/& Abraæ auctoritate alio/ rũq; ẽt posset cõprobari:tũ illã ĩ Cãcro cõiũctionẽ p̃phetas ñ significare cũ nõ ex maxis nec ex maiorib9ẽt fuerit:qd uidẽs qdã auctor qd si ĩqt ad Leonẽ dicat p̃ti/ nere? Finis.n.Cãcri p̃ricipiũq; Leonis cõfinia sũt:atq; ita erit p̃ricipiũ illud igneæ

triplicitatis. Bellũ utiq; iuẽtũ neq;.n. ista loca trãsuersis pl9 qnq; digitis distãt: q̃re nulla fere ipẽsa pót ista referri migratio: sed risim9 puto iã satis satisq; cõfutauim9 medias istas cõiũctiões, q̃s cũ iã oẽs plane e medio sustulerim9 nõ ẽ cur aduersus eas plus ope instruam9, cũ sit satis declaratũ id qd̃ dr̃ eas eẽ medias nõ eẽ alid̃ q̃ si nullas eas dicam9. qd̃ ãt nõ ẽ utiq; nec facere pót nec idicare ea quæ sũt. q; si post natũ Christũ aliquã uerã afferãt cõiũctionẽ porro nihil admirabor nisi postq̃ ille i lucẽ ẽ edit9 stetisse cælũ credam9: Alioqn & Iouẽ & Saturnũ & alios itẽ planetas & cõgredi & digredi abiuicẽ sæpi9 fuit necesse. sed null9 unq̃ dixit astrologor̃ hr̃e istas cõiũctiões uim sup ea quæ præterierũt: sed precedẽr̃ qdẽ eas multis ãnis suos effect9, seq uero nũq̃ qd̃ ẽ dictũ rõnabiliter: nã si efficiũt̃, effectu cã posterior esse nõ pót: si significãt̃ frustra cælestib9 signis euẽturũ significare id qd̃ iam euenit.

Ratiões præter/ missæ Prima. Secunda

Caput XIIII Eam quæ uulgo fertur, uerã nõ esse Iesu geniturã: nec ex ea indicari illum aut uiolenta morte moriturũ aut magnũ esse prophetam.

Ouere ãt solẽt nõnullos quæ de genitura ipsi9 Iesu nugãt̃ isti diuinaculi m nat9. n. ẽ inq̃ũt pria facie uirginis (sic decanos uocãt) ascẽdẽte, de q̃ scri/ bit Albumasar eẽ i ea uirginẽ formosã duas manu spicas gerẽtẽ puerũq; nutriẽtẽ quẽ gẽs quædã uocat Iesũ. sic cõfirmari putãt miraculũ uerbi corpati p sciam astrologiæ quæ iter cæli imagies uirginẽ Iesũq; repperit. hic eis eqdẽ ñ magnope irascor qm̃ solẽt ipsi sua dogmata talib9 testioniis cõfirmare: q̃re putãt libẽter nos ẽt hæc recepturos qb9 dogmata nr̃a corroborem9: sed ñ eget his fabulis sõ niisq; ueritas christiana apd̃ quã ẽt seria phõr̃ pene fabulæ sũt: qs has uidit imagines cui sẽsu tacẽte rõ illas occultior idicauit. Vbi de illis uel Ptolemæ9 uel ãtiqu9 aliqs unq̃ fecit mẽtionẽ. Meracissimæ nugæ sũt Arabũq; figmẽta q̃q̃ illa referãt ad idos, aduersus q̃s libro sequẽti lati9 disputabim9. At neq; ista uirgie (ut dicũt) ascẽdẽte nat9 ẽ dñs Iesus: alioqn p duas ferme horas añ mediã noctẽ i lucẽ appuisset, quẽ ex ecclesiæ traditiõe media nocte natũ accepim9. q̃re nec tertia (ut qdã dicit) Libræ ps sed decia poti9, cũ oriebat̃ natorũ d̃sideratissim9 horoscopũ occupabat: uñ illd̃ ẽt falsũ oñdit̃ qd̃ blassema uoce disseminãt fuisse i ea gẽitura Martẽ i domo mortis: uñ illi p crucis suppliciũ fuerit moriendũ: neq;.n. potuit eo loco eẽ Mars nisi uirginẽ faciam9 horoscopũ. qd̃ ab hora illi9 gẽituræ magnope eẽ diuersũ declarauim9: sed ĩstabit aliqs si de ea cæli pte Martẽ auferim9 collocaturos nos eũ i occidẽte ubi ẽt uiolẽtæ mortis picula miniteẽ. Ego uero ab eorũ decretis nihil recedẽs oñdã ex ea gẽitura uiolẽtæ mortis exitiũ ñ præsignari: nã q̃q̃ Mars septio loco i discrimẽ uitæ natũ adducat: scribit tñ mñ9 miui id infortuniũ si nocturna fuerit gẽitura: itẽ si Mars i domo aut finib9 aut sua fuerit altitudie: tũ ẽt si octauo loco fuerit iuẽt9 uñ expressior nulla mortis significatio obsistere tñ Martis malignitati Iouis bẽignitatẽ, siue fuerit i horoscopo, & horoscop9 ipse sit i domo Iouis aut Veneris q̃ stella p̃spa se Ioui radiatiõe cõiũgat. Ex his ãt nõ unũ aut alterũ sed plãe oia i Iesu gẽitura iueniũt̃: nã & noctu nec die nat9 ẽ & Mars i Ariete, hoc ẽ i suis larib9 fuit, & horoscop9 erat Libra dom9 Veneris quã tñ fere ptiliter Iuppit̃ illustraret, tũ Venerẽ i Aq̃rio cõstitutã trigoni radii amica sibi societate iũgebat qb9 illd̃ & adiicias Lunã quæ ipat nocti inocturna natiuitate fœlicit̃ se hñtẽ mortis domũ tenuisse uidebis necessario bonã mortẽ ex ista syderũ põne p̃nũciandã: erat. n. in Tauro, hoc ẽ, i sua qdẽ sublimitate & lumib9 aucta: & quo loco gaudet

Impium figmẽtũ. Albumasar.

Pria rõ. Scda rõ.

Martem nõ fuisse in octauua.

Obiectio Solutio Ex Iesu genitura uiolentæ mortis exitiũ nõ præsignari.

hoc ē octauo/fœlicissimo Solis cōspectu defluēs ad Venerē/apd̄ quā hospitabat̄ nullis uel Martis uel Saturni radiis īfestata. sed nec discedēs ab eis/nec ad eos uadēs/hoc ē/nullo illis societatis uinculo colligata. Adde Venerē & dom9 mortis & horoscopi ꝑiter dn̄am nulla uel Martis uel Saturni inimica radiatiōe ꝑcussā/fotā radiis Iouis bonū sibi exitū ꝓmittētē. Oblat9ē igr̄ qa uoluit n̄ qa eū cæli furor ad supplicia crucis impegerit. Sed nō pōt hoīb9 temerariis nulliusq; pudoris occasio unq̄ deesse aliqd garriēdi. Nā finge quouis loco Martē fuisse ansā hēbūt nihil minus aliquo mō delirādi/si.n. statuat̄ ī horoscopo faciē hīc referri depalmatā colaphis cæsā & sāguine deturpatā ēt Martiū illū hoīem: & ī se gladios dicēt attulisse īteritus. Si scd̄o loco ab horoscopo afferri pauꝑtatē & reꝝ oīum inopiā. Si tertio nullos frēs: si q̄rto nullū p̄rimōiū ut q Dauidis fili9 Dauidis tn̄ tꝑariū saltē regnū nō obtinuerit: si qnto nullos filios: si sexto datos ī necē oēs suos seruos: si septīo & octauo loco hēs qd dicāt/si nono o beatos astrologos/cū dicat mr̄n9 q ī nona cæli regiōe Martē hūerit ī sua domo/futuꝝ hoīem bōis dæmōib9 terrori cuiusq; aduētū praui dæmōis spūs fugiāt: & ex eis hoīes laborātes nō uerbo/sed sola sui liberet oñsiōe: q̄tis igr̄ credis ista clamatōib9 & plausib9 sectaturos diuulgaturos astrologos/si ibi forte nascēte dn̄o Martis stella cōstitisset. Q d̄ si cæli culmina tenuisset orbis statī subiecti legib9 ei9 īꝑiū ꝓnūciarēt cū præsertī primū cardinē Iuppiter occupet: si undecīo eū loco apprehēdissēt Karolos Cōstātīos attulissēt ī mediū: & quotcūq; ꝓ christi ecclesia Cæsares pugnauerūt: si duodecima de inimicis insidiis quærerēt̄ īter quos ēt se ipsos īuenirēt: ita īsanis ut dr̄ occasio sꝑ īfurēdi. Sed audi de Saturno ēt qd dicāt: erāt.n. ī nona cæli regiōe ī signo Gemīoꝝ: at īqūt facit ꝓphetas & sacerdotes. qd ꝙ retrocedit? Debet hoc oīo mīuer̄ illas ꝓmissiōes faceret ergo ꝓphetā plusq̄ ꝓphetā facere n̄ poterit q̄lis Ioānes baptista/an igr̄ poterit diuinū afflatorēq; oīum facere ꝓphetaꝝ? Erat Saturn9 eodē loco & ī eodē signo cōstitut9 cū nata ē Eleonora Galeoti fr̄is filia uirgo qdē illa pudica & morib9 ītegerrimis/sed nec uel Anna uel Delbora uel Casandra. Sed ꝑsistite quæso astrologi admirabiles ī ꝓposito dogmate/& uideam9 qd ibi Saturn9 ī sua natiuitate significaret. Scribit Abraā uester in lib. de natiuitatib9/q sic Saturnū hūerit collocatū hoc est/nona cæli regione eū malū fore christianū. Videtis q̄ belle dogma uestrū confirmauerit. Quis.n. audeat Christū malū dicere christianū/q nec fuerit christian9? o hoīes ridiculos & nūq̄ certe satis irrisos. Esculanus ille suꝑstitiosus q fert̄ magus/natus ē ait Iesus ī stabulo qa imū cæli tenuit Capricornus: & ali9 rex inqt fuit iudæoꝝ qa horoscopus erat libra/Hebræi.n. Saturnii sūt Saturni regnū Libra: quasi nō singulis etiā mensib9 multi nascāt̄ his cōditionib9 q nec nascunt̄ in stabulis/nec iudæoꝝ reges ēt inscribunt̄? Sed iā nimis multa de istis nebulonib9.

Blasphemū mr̄ni dogma.

De Saturno qd dicant astrologi

Reprobatio per rationē

Reprobatio per exemplū

Esculani delirium

Caput XV Quæ de maumethe dixit Albumasar expimēto falsa eē deprehēsa.

Albumasar falsus

Albumasar arabs aduētū sui maumethis legēq; illā saracēoꝝ refert ad cōiūctionē Iouis & Saturni quæ fuit ī Scorpiōe ꝑ ānos duos & qnq̄gīta añ illi9 legis editionē/q nō ē plurib9 cōfutād9 cū quæ ex eadē cōstellatōe de ea lege uaticinat9 ē ipsa iā expiētia cōfutauerit. Dēiq; qd supra ēt dixim9 quocūq; tꝑe aut bōi aut mali uēiāt ꝓphetæ deesse cōiūctio n̄ pōt ī quā eoꝝ aduēt9 referat̄/cū post ānos.xx. ut supra dixim9 Saturn9 sꝑ & Iuppiter cōgrediāt̄/sed nō eē tales cōgressus/aut signū aut cām q̄ꝑꝑ ꝓphetæ hmōi ueniāt: illud satis eē īditio pōt/ꝙ

ſæpe alias/ſimiles aut etiã ad idẽ opus efficaciores redeũt cõſtellatiões:poſt q̃s tñ
nullꝰ ꝓpheta:nulla lex noua/nulla ĩmutatio religiõis. Maumethes inquiũt uenit
poſtq̃ iũcti ſũt Iuppiter & Saturnꝰ ĩ Scorpiõe/cur nõ aliꝰ maumethes. poſt ãnũ
grãæ. M.lxv. quo tpe ſimili cõditiõe Iuppiter & Saturnꝰ ſimul fuerũt/mutata ẽt
triplicitate:& qd' ĩ illa maumethis cõiũctiõe nõ uenit/Mars eodẽ ãno in eodẽ ſi/ Similis
gno ꝑ corpus illis applicuit/& tñ hiſtorias ſi uoluamus nullã ꝑ ea tpa nouæ reli/ cõiũctio
gionis legemus inſtitutionẽ:quæ tertiã fere orbis partẽ in ſuas traxerit leges. cõiũctiõi
Ca. XVI. In ãtichriſti uaticinio alios iã mẽdaces appuiſſe alios mẽdaces futuros. maume/
I falſos uanos ridiculos eos ĩ his deprehẽdimꝰ quæ de preteritis religiõi/ this quæ
ſ bus ſũt locuti/nõ plꝰ debemꝰ putare fidei adhibẽdũ illorꝯ nugamẽtis cũ nullã le/
de antichriſto/de ſæculi cõſumatiõe/deq̃ hoc genꝰ aliis futuris rebꝰ, ne/ gẽ fecit.
bulones iſti ꝓphetica q̃dã auctoritate ſermocinãt. nã & quoſdã iã euẽtꝰ reproba/
uit:ut Arnaldũ alioſq̃ nõnullos q̃ aiũt ãno dñi. M.ccc.xlv. ob illã triũ ſydꝰ ſu/
piorꝯ ĩ Aq̃rio cõiũctionẽ/aut ãno. M.cccc.lxiiii. ob Iouẽ & Saturnũ ĩ Piſcibꝰiũ/ Arnaldꝰ.
ctos Meſſiã Abraã alii antichriſtũ nobis minitabant/alios q̃ in lõgũ hæc magis
diſtulerũt nõ dubito eodẽ argumẽto a poſteris redarguendos qa & illorꝯ. ſ. uati/
ciniũ res ipſa refutabit donec eueniat dies angelis ignorata/quã cũ noſſe dñs Ie/
ſus noſtrũ eẽ negauit audaciũ oium/ut ait Auguſtinꝰ: digitos una uoce reſoluit. Auguſti.

Caput XVII Q uã leuiter probent aſtrologi ſex tñ religiones eſſe poſſe
tum Hebræorꝯ legem Iouiam potius uel ſolarem q̃ Saturniam dici deberi:

Ed audi quã pulchro figmẽto & preteritas oẽs religiões & quæ futura ẽ
ſ ſub ãtichriſto ſub uno (ut ita dixerim) faſce colligãt. Iuppiter inqũt reli
gionẽ ſignificat aliã ãt atq̃ aliã ex cõplexu eius cũ alio & alio ſydere/ſũt
ãt ſex præter Iouẽ/q̃re ſex ẽt ſpẽs religionũ qbꝰ nec plures erũt/aut fuerũt, nec itẽ
pauciores. Iuppiter. n. cũ Saturno iudæorꝯ facit religionẽ: cũ Marte Chaldæorꝯ
ignẽ adorãtiũ: cũ Sole Aegyptiorꝯ q̃ cæli militiã hoc eſt/ſydera colũt: cũ Venere
ſaracenã: cũ Mercurio chriſtianã cũ Luna eã quæ ſub ãtichriſto poſtrema oium ẽ
futura hoc ẽ illd ſubtile & ꝑfũdũ iuẽtũ/quo cũ alii pleriq̃ tñ Rog. bac. ĩ epiſtola Rogeriꝰ
maxĩe utiẽ ad clemẽtẽ/quo uſus ẽt Alliacẽſis ĩ tractatu de cõcordia aſtrologiæ & baccon.
theologiæ. ĩ quo illud primũ demiror oblitos eos adeo ſui dogmatis/ut q̃ ſp̃ ſoliti Alliacẽ.
dicere ex coitu ſolũ ſydꝰ ſupiorꝯ Saturni maxĩe & Iouis fieri religiões uel ſigni/ Taxatio
ficari/nũc ad Lunã uſq̃ deſcendãt/quæ ſit nobis antichriſtũ aliquẽ ꝑitura. q̃ ſi ẽt huius
ad nũerꝯ planetarꝯ nũerare uolũt ſpẽs religionũ/aut ſubtrahãt aliquẽ neceſſe eſt aſtrologi
planetã e cælo/aut plures alicubi ſibi mẽdicẽt/alioqn nũerus nõ rñdebit. Nã aut ci figmẽti
idolatriã q̃ſi unã religionẽ accipiũt/aut ſepati accipe ĩ eo nũero uolũt ſpẽm unãq̃ pria rõ.
q̃ idolatriæ ꝑ uario ritu cultuq̃ eorꝯ q̃ idolis ſeruierũt ſi primũ malũt tollãt opor
tet e medio unũ planetã: qm̃ ñ erit alia ægyptiorꝯ/alia Chaldæorꝯ religio: ſed una
atq̃ eadẽ: hoc eſt idolatria: q̃re tñ erũt qnq̃ religiões idolorꝯ: moſaica: chriſtiana:
maumethẽſis atq̃/ut ita dixeri/ãtichriſtiana: ſi ſpẽs ſepati accipi iubẽt idolatriæ
uix tot ſtellæ ẽt ĩ cælo q̃ rligiões ĩ ẽra. q̃ ſi ad ea q̃ſi capita rdigi putẽt alias quorꝯ
alterꝯ ignis alterꝯ cæli cultꝰ hẽat magnũ illis merito a dæmõibꝰ malũ/prætermiſ/
ſos ĩ iſta ꝑtitiõe ſe ĩdignãtiũ: q̃ tñ ĩ idolatria precipue/& fere ſoli colerent. Oẽs. n.
dii gẽtiũ dæmõia/q̃re tres ſaltẽ neceſſario faciãt ſpẽs idolatriæ/cæli/dæmonũ/ele
mẽtorꝯ/cogẽturq̃ alicũde ab amicis unũ ſibi q̃rer errorẽ uolui dicer erronẽ: hoc ẽ

Tertia rō Iāblicus. Q uarta ratio.

planetā ut octo inueniant adnūerū religionū. Sed & semp rex oīum de qbus loquunt male piti. cultus. n. cælestiū ppri9 erat Chaldæorx/ut scribit Iamblicus in dæmonū cultu Aegyptiis magis occupatis/q̄re dēt p Marte solē Chaldæis & diabolicū aliquē planetā iterim pcurēt Aegyptiis. Paterer āt facile pugnare eos ubiq; cū ueritate: qm̄ illi fuerūt semp parx amici: Sed cur secū adeo sæpe nō libēter cōcordāt: neq;. n. sua satis dogmata si cōsuluerint rōnē īueniēt: cur hebræorx lex Saturnia sit poti9q̄ christiana: sed illa potius ad Solē uel ad Iouē/nr̄a erit ad Saturnū referēda. Saturn9. n. ut qdā dicūt/corporea bona nō largit sed aufert: dat aūt spūalia & quæ nō uident/lex mosaica corporea bona & pmittebat & largiebat: nr̄a hæc aufert poti9 q̄ exhibeat spūalia quæq; nō uident/pmittit & prestat. Saturn9 reges populi/impatores exercituū/diuites hoīes/multa sobole nobiles/natura mulierosos nō efficit q̄les prīcipes oēs religiōes hebraicæ: Abraā: Iacob: Moses: Iosue: Salomon: Dauid: ignobiles facit paupes: heremitas: uoluptatū osores/æterna meditātes/corpea cōtēnētes/q̄lis si aliis adnūerād9/dux nr̄ & īpator Iesus Christ9: q̄les apostoli/martyres/monachi/christiāi/quorx uita/doctrina/sanguine religio nr̄a aucta nata cōfirmata ē. q̄re si illorx decretis cōsona erāt dicēda/nos Saturnii/hebræi solares uel Iouii crūt dicēdi. sed traxit eos ī illā opionē sabbati cultus/quæ dies qm̄ apud eos Saturni existimat/aptissime eis uisū est cadere q; Saturniā gētē eē dicerēt quæ Saturniā diē præ cæteris uenerarēt: q̄ ēt ducti cōiectura solēt nostrā ēt dicere solarē eē religionē: qa diē Solis quē dn̄icū dicim9 obseruamus. Sed cur nō potius feriamur die Mercurii cū Mercurio ēt nos subiiciāt; solē enī Aegyptiis/Mercuriū nobis dabāt. Et Albumasar ait Iouē cū Mercurio legē significare christianā/q̄q̄ idē etiā de Sole dixerit. Neq; enī uel errare uel mutare snīam uitiū apud eos q; in errorib9 motibusq; planetarx adeo sūt assidui: q; ī uertigine illa cæli tā rapida attoniti inspectāda/uix unq̄ bene pedibus cōsistant: sed utcūq; sit miras habēt rōnes qbus inuenta ista sua cōfirment: nō. n. temere ad Mercuriū nos rettulerūt: sed qa inquit Rog. bac. multiplices ille habet motus/cognituq; difficiles religionē sibi uēdicat christianā/cui9 dogmata pene īcredibilia inuenta agnituq; difficillima: Alii iuniores nescio qd excogitarūt: qm̄. s. Mercurius Librari9 est deorx: est aūt apud christianos librorx magna copia. ideo inquiūt iure Mercurialis cēseri debet ista religio. Hæc est admirabilis sapīa astrologorx/oblit̄. s. sunt gētiū Bibliothecas: Arabū & Hebræorx libros fere nullos adhuc uiderūt.

Albuma.

LIBER SEXTVS DISPVTATIONVM IOANNIS PICI MIRANDVLAE ADVERSVS ASTROLOGOS. Caput primum.

Q uo ordine sit pcedendū in cōuellendis astrologorx fundamētis. Itē fieri nō posse ut aliquādo ad eadē loca sydera oīa restituant in quibus semel fuerunt.

Xcessimus ordinē institutūq; nr̄æ cōmētatiōis ī q̄ erāt radices prius astrologorx cōuellēdæ/q̄ ista fastigia magnarx cōiūctionū/magnorx orbiū/& id gen9 alia excideremus/qn̄ illis sublatis corruere ista erat necesse: qs. n. illis fidē adhibeat p magnas cōiūctiōes de regnorx religionūq; mutatiōe pnūciātibus? Cui cōstiterit iā signa illa/Arietes/Leones/Cācros/Sagittarios/in qb9 cōgrediētes Iouē & Saturnū facere hæc putāt/ea nulla eē/aut si q̄ hmōi sint/in cælo eo nō eē in qb9 supputant? tū Saturnū Iouē reliquosq; planetas/euēta nō

efficere, & uicissitudines rerꝝ inferiorꝝ. Quæ si efficiãt: de eorꝝ tñ efficiẽtia natura ꝓprietate, uel rõne uel expiẽtia nihil esse cõptũ. & cũ ex alia aliud cõiũctiõe ꝓueniat (Si qdẽ ꝓuenit ab illis) nõ posse diiudicari hæc apud illos apud quos ipsa rudimẽta isti9 artis adhuc sũt ĩ ãbiguo. Videbim9. n. in his quæ postea disputabũt nõdũ esse cõfessum quæ sit hora putãda cõiũctiõis anni an initiũ: quo uertẽte illa cõtigerit, an quo poti9uertẽte sydera ipsa cõgrediunt: tũ neutrũ ex his tpib9 asse, qui eos posse: q̃re in dubio relinq cõiũctiõis horoscopũ: uidebim9. Itẽ si cõstiterit de horoscopo de rõne tñ thematis disponẽdi, nihil adhuc cõstare, sed eẽ in incerto ubi duodecim locorꝝ initia recte cõstituant: atq; illis etiã constitutis, de uirtute tñ ipsius loci, qd principiũ, qd mediũ, qd extremũ illis nõ liquere: qbus ignoratis sicut qua cæli regiõe cõiungant, ita qd sit factura cõiũctio sciri nõ põt cũ significati fere oĩs uarietas ad locorꝝ, quos uocãt domos, naturã ꝓprietatẽq; redigatur. Et qa in istis maxime cõiunctionibus illud solẽt obseruare, uter planeta sup alterꝝ exaltetur, uidebimus nescire eos adhuc qd ista sit exaltatio quã ipsi uulgo uocant eleuationẽ. Et cũ itẽ referat plurimũ qs loco ipsi, uel copulationis sydꝝ supiorꝝ, uel defectus luminariũ, planeta in primis dominet. Videbim9 ita cõtrouersa esse oĩa ista iura impia auctoritatesq; planetarꝝ ut nullius fere signi pars aliq̃ ĩueniat, de cuius principe & dño certũ aliqd habeat apud astrologos. Sed nõ oportet hic enumerare isti9 artis fundamẽta quæ postea cõuellent. Cũ qb9 (ut prius dicebã) ruere etiã oĩa oportet quæ ꝑ magnas cõiũctiones, & id genus alia de diuinis miraculis audẽt ꝓnũciare, uerꝝ cũ hac maxime parte ꝓprietatẽ religiõis offenderẽt, in tollẽda hac peste, oĩs celeritas mora uidebat, præsertim q; efficacissime cõfutari uidebat ĩtegra re astrologica & nihil in cæteris labefactata, si pars hæc de magnis cõiũctionib9 falsa cõuinceret atq; ubi maiores fortioresq; uident in illis potius expugnarent. Nũc reuertẽtes unde sumus digressi, ꝓgemus prima isti9 artis fundamẽta ordine cõsequẽti radicitus extirpare. neq; uero silẽtio prætereũdis error apud astrologos inuulgatus in quẽ lapsus Albumasar & pleriq; alii putantes fore aliqñ ut ad eadẽ loca ita oĩa sydera restituant ut similis oĩno cæli dispositio & cælestiũ oĩum ĩter se positus habitudoq; ĩueniat, atq; olim etiã fuerit: unde putãt illud euẽturũ ut sint ẽt res eedẽ apud nos quæ olim fuerũt, iidẽ hoĩes, iidẽ euentus, eadẽ bruta: & oĩo cõditio eadẽ oĩum inferiorꝝ: qd qdã deinde astrologomistæ ꝓfundius examinãtes, cõsectaneis solẽt dicere in aurẽ: hæc est illa christianorꝝ resurrectio, quã & Hebræi sperãt & maumethẽses: fuerũt certe illi ꝓphetæ, maximi astronomi: sed celauerũt mysteria hæc populũ & idiotas. Putauerũt. n. eẽ numerũ annorꝝ cõem mũdi & dierꝝ cũ qbus loca planetarꝝ & stellarꝝ certificari possent: & qñ ille cõpletus erit q; oẽs stellæ erũt ad ipsũmet punctũ reuersæ: & ꝓpter hoc oẽs res redibũt quales fuerũt. Nos uero istã insaniã coarguere pluribus nõ est necesse: qm̃ Haly ipse in expõne primi libri apotelesmatũ ex snia ipsi9 Ptolemæi idẽ dicẽtis illã indignãter ẽt obiurgat, nec esse aliquẽ ait pitũ arithmeticæ cui nõ iste error euidẽs fiat. Tum post eũ Nicolaus orẽ philosophus acutissimus & diligẽs mathematicus in tractatu de ꝓportionib9 ꝓportionũ: mathematicis rõnibus opinionẽ illã falsam & impossibilẽ demõstrauit, putantẽ. s. posse eãdẽ unq̃ cæli & sydꝝ redire põnem, quæ alias fuerit, q cũ sufficiẽter hoc munus impleuerit delegandũ ad eũ lectorẽ existimaui ne qd hactenus nusq̃ fecimus facta faceremus.

Error Albumasaris & aliorum.

Impiùm dogma execrandum.

Haly & Ptole.

Nicola9 orem.

Caput II Per quas res astrologi uariari influxus syderꝝ dicāt:& q̄ omnino illa in uniuersum absurda sint.

Magna ni fallor uel (ut uerius dixerim) oīa astrologiæ fundamēta sublata sūt, si satis ē cōprobatū nihil fieri a cælo nec indicari quoꝝ ex cælesti obseruatiōe prædictionē astrologi ꝓfitent̄. Erat aūt īter rōnes qb⁹ aduersus illos utebamur una potissima de momētanea quā fingunt uirtutū cælestiū mutatiōe, quā in supiori qdē disputatōe tetigim⁹: explicādā āt adhūc usq; locū iure distulim⁹: nā & peculiari indiget ꝓprioq; tractatu, & magnū hēt momētū ī cōuellēda astrologia, cū ex ea nō solū id cōfirmet̄ qd̄ hacten⁹ ꝓbatū est, s. a syderib⁹ nō effici ꝑticulares reꝝ inferioꝝ mutationes. Sed illud quoq; si ꝓueniāt ista de cælo, aliter tñ ꝓuenire, q̄ ut cælestiū aliq̄ obseruatione deprehēdi & significari possint. Est igr̄ qd̄ astrologi dicūt hmōi uirtutē ac ꝑtātē syderꝝ & stellaꝝ aliā atq; aliā esse singulis horis ac momētis, dū aut sūt aliis cæli locis, quas neoterici uocāt domos, aut in aliis signis quæ duodecim fingūt inueniri: aut ipsi īter se planetæ tm̄ spacii īteruallo distātes uariis inuicē radiationib⁹ copulant̄ quos uocāt uulgo planetaꝝ aspectus: hi sunt præcipue modi (ut iuniores quosdā omittā) qb⁹ mutari defluxū uirtutēq; cælestiū putāt, domus, s. signi, aspectusq; diuersitas. quæ qdē nisi ab *illis* defēdant̄ tueri dogma nō pñt de syderꝝ efficiētia ut oīs reꝝ inferioꝝ mutatio diuersitasq; a syderib⁹ ꝓficiscat̄: qñqdē si illa eadē semꝑ īmutabiliq; uirtute sunt, ut nos de oībus excepta Luna putamus, necessario aut iidē aut similes ab illis semꝑ effectus ꝓuenirēt, nā effectuū diuersitatē in cās inferiores quēadmodū nosipsi referre nō pñt nisi & nobiscū fateāt̄ de ista diuersitate nihil posse de cælo se diuinare, cū, s. cælū auctor & cā nō hēat̄. Quare necessariū illos q̄ta est in effectib⁹ reꝝ inferioꝝ uarietas, tātā ī cælo reꝑire cāꝝ quoq; diuersitatē: in q̄ qdē re nihil eis stellaꝝ multitudo suffragatur: qm̄ quotquot stellæ sint atq; planetæ, nascēti cuilibet oēs adsūt. Quapꝑ nulla rō afferri posset: cur aliis aliter & nō eadē oīb⁹ largiret̄, nisi aliqd fingerēt unde stellaꝝ uirtus & efficiētia alia sit & alia singulis tꝑib⁹: de quo deinde facile colligi possit quæ diuerso tꝑe fiūt uel oriunt̄: pro eo q tū eēt syderꝝ stat⁹ diuersam a cælo sortiri cōditionē, de q̄ ipsi possint prænūciare, q syderꝝ statū quocūq; tꝑoꝝ cognitū hēant & exploratū. Hoc ē aūt qd̄ nos pñti libro coarguemus, cū nihil possit magis absurdū, magis remotū ab oī rōne putari, q̄ tātā eē in natura corpoꝝ supioꝝ incōstātiā & mutabilitatē, q̄tā utiq; nec in reb⁹ inferiorib⁹ ē uidere: q̄q̄ ī sua natura maxīe fluxis & uertibilib⁹. Quæ. n. hæc tā uersipelis mutatio & instar Chamæleōtis incōstātia? ut & breui tꝑis īteruallo diuinissima illa corpa sui similia atq; iisdē dotib⁹ prædita nūq̄ īueniant̄? Dicāt quæso defluxuū syderaliū ꝓprietates illas qd putēt, an de natura ipsa atq; suba syderꝝ eas ꝓficisci? an de ui aliq̄ poti⁹ extrinsec⁹ īmissa? siue a. xii. cæli locis, siue a signis, siue a mutuis īuicē radiatiōib⁹ hausta. Si primū rñdeāt, nō pñt ꝓprietates illas mutare, nisi & ipsa astroꝝ suba cōmutet̄, qd̄ nec ipsi (ut puto) sūt cōcessuri. Si scd̄m malint, erūt cælestia corpa oīum corpoꝝ ignobilissima, quæ nihil fere a ꝓpria natura: sed penes extrīsec⁹ īgruētē uī & affectū oīa faciāt, qñqdē s ba corpalis tāto ꝑfectior, q̄to ab illa effluēs opatio magis d̄ ītima s ba opātis egredit̄. Et hæc qdē ī uniuersū gñaliterq; dixerim⁹, nā īsania opīonis tūc maxīe elucescet, cū ꝑticulatī mōs examīabim⁹ qb⁹ mutari uirtutes syderꝝ putāt, in qb⁹ excutiēdis seriē seruabimus

Sentētia astrologorū de uariatiōe potestatibusq; syderum.

Varietas rerū non pōt ī multitudinē referri stellaꝝ.

Generalis cōfutatio

erroꝝ fabulaꝝq; suaꝝ. Quod iam facere aggrediamur a duodecim cæli domib9 exordiẽtes/pro quaꝝ diuersitate nõ solũ intendi atq; remitti/sed aliũ omnino penitusq; diuersum & signoꝝ & syderꝝ defluxum fabulosissime cõminiscuntur.

Caput III Domus astrologoꝝ q̃ nullo nixæ fundamento:& q̃ in eaꝝ uiribus explicandis astrologi inter se pugnent.

Duodecim domos apud astrologos celebratas nemo ignorat/nõ oĩno rudis isti9 artis;ad has mihi uidet oĩs fere significatio defluxuũq; ꝓprietas ab illis tãdẽ referri.Nã si de natura alicui9 quæras planetæ qdnã efficiat cui9rei largitor & auctor hẽat?nihil definitũ & certũ rñdebũt/nisi ꝙ natura domus ĩ q̃ planeta repiat/ita ut quæ in cõe deꝓprietatib9 dicere solẽt planetaꝝ fere oĩa ad ea uideant accedere quæ sub cõi uoce multiplicẽ hẽant rõnẽ.Quid.n.magis ẽ gñale ĩ rõne planetæ q̃ ut sit bon9 aut malus/hoc ẽ fœlicitatis autor/aut infœlicitatis.Et tñ hoc quoq; in syderib9 firmũ atq; idẽ semp nõ ẽ.Sed in malo loco bon9 planeta nocet/in bono malus ꝓdesse ab illis existimat.Deniq; Iuppiter ut ꝓ oĩb9 unũ dicã ĩ oriẽte collocat9 tã differt a seipso cũ paulũ supra oriẽtẽ in eũ quẽ uocãt duodecimũ cæli locũ cõmigrauerit/q̃ ignis differt ab aere aut ab aq̃:q̃ lep9 ab asino:asin9 ab elephãte:Nã ĩ oriẽte maxĩa semp bona ĩ duodecima domo quæ attigua est oriẽti magna sæpe mala decernit/illud Ioui maxĩe ꝓpriũ opes ut largiat atq; diuitias/tñ tertio octauoq; collocat9 frequẽter pr̃imoniũ dissipat/cũ sua natura nobiles faciat & sapiẽtes.Octauũ locũ si tenuerit faciet ignobiles:& quoꝝ furor ad insaniã/ut Mr̃nus ait euadat.Postremo qd magis ẽ Iouis ꝓpriũ q̃ ut bñficũ sydus existimet?cũ & fortunator planetaꝝ:& magna cæli fœlicitas noĩet. At tertio loco cõstitut9/neq; bon9 inqt Mr̃nus ẽ neq; malus. Sexto ẽt loco collocat9 maxĩa ẽt mala decernit:cui9 rei reddẽs rõnẽ Mr̃nus adiicit.Locus.n.sext9 habet malitiæ ꝓpriã prerogatiuã:& quæcũq; stella in ipso loco fuerit.i.sexto ad decernẽda mala maxĩas uires ex loci uitio mutuabit:hæc ille.Quæram9 igr̃ ab astrologis uñ tãta tã subita/tã ꝑpetua in diuinis corporib9 sit diluuio:quæ ꝓ firmitate ĩmutabilitateq; suæ substãtiæ naturæ ꝓpriæ tenacissima suiq; sẽp similia iure crederent.Sane duo tm̃ fingi modi pñt qb9 id fiat.Alter ut locis illis inditas uires ac ptãtes uarias ĩtelligam9 q̃s subiectis syderib9 influãt:qd allata Materni uerba uident significare.Alter ut nec qdẽ accipe aliũde neq; affici aliter atq; aliter ipsum planetã existimem9.Sed quẽadmodũ ꝓ diuersa ad terrã ex positu syderis hĩtudĩe ꝓiect9 radioꝝ uariat.Variari quoq; inde credam9 radioꝝ uim & efficiẽtiã.Vtrũ maluerĩt dicere ĩsaniæ coarguẽt.nã si fluere a loco uires hmõi ad plãetas rñdeãt: ĩterrogabim9 de loco qdnã sentiãt?an qd ueteres aliq/locũ eẽ spaciũ nudũ a corporib9 sepatũ?An qd Aristoteles ultimã supficiẽ corpis ãbiẽtis?Si spaciũ ac interuallũ/fateant cũ eisdẽ ẽt phĩs nullas hmõi ĩteruallũ hr̃e uirtutes ac ꝓprietates/qñqdẽ formas naturales nõ meros dimẽsus/& nudã ĩtercapedinẽ cõsequunt:Si corpis ambiẽtis ultimã supficiẽ/põt qdẽ huic loco aliq̃ uis ineẽ q̃lis.s.corpi/cuius ẽt supficies a q̃ deĩceps ambitũ corpus afficiat.Sed quæ nã ista corpa?quoꝝ extremũ syderꝝ loc9 existĩabit?Certe quæcũq; illa dicant/siue extim9 oĩum glob9: siue syderi unicuiq; iũct9 & ꝓxim9:nulla erit pars hmõi corpoꝝ quæ & oriẽtẽ & occidẽtẽ & sũmũ cæli ac imũ & cætera loca uni9 diei reuolutiõe nõ ambiat:q̃re si uirtus ab illis ꝑtibus erit/nõ erit eadẽ uirtus semp oriẽtis neq; eadẽ occidẽtis.Sed

Matern9

Cõfutatõ

Aristote.

pro natura pñtis illius corpis inibi collocati/uirtus quoq; ipsa mutabit̃.Postremo hoc ab illis dici nõ pót:qm̃ signa.xii.quæ alia præter domos in ipsis domib9 esse dicunt̃/sicut planetæ in domib9 & in signis: ea inq̃ signa/sũma oĩum sphæra ab illis describunt̃:quæ & ipsa quẽadmodũ & planetæ a domo in q̃ sunt uires natu/ramq; mutuari dicunt̃:nã dicũt Arietem nõ eadẽ facere in oriẽte quæ facit in oc/cidẽte:atq; idẽ de aliis signis quæ ĩ octaua si nulla supior/aut ĩ ea quæ sũma exi/stimat̃ sphæra accipiunt̃.Hæc igit̃ cũ nullo corpe ambiãt̃/nõ ẽ ubi uirtutẽ istã domoq; cogitemus præterq̃ ĩmobili spatio & interuallo/qd̃ corporib9 occupat̃/ Id uero aut nihil est/si credimus Aristoteli:aut si est aliqd/nullius tñ uel efficaciæ uel ꝓprietatis caractere ẽ ĩsignitũ.Q uare diuersas in istis locis/hoc est in situ di/uerso signoq; & planetaq; uirtutes cogitare:qb9 inibi posita sydera afficiant̃/ab omni rõe penit9 est alienũ.Neq;.n.absona minus & deridicula dicẽt si altera ꝑte defensionis utẽt̃:qa.s.ꝑ situs diuersitate alia facie nos planetæ respiciũt atq; illoq; in terras aliter radii demitunt̃/hinc faciãt effectus nasci diuersitatẽ. Q uã.n.hoc sit absurdũ q optices philosophiæq; rudimẽta uel delibauerit facile ĩtelliget:cũ nemo sit q nesciat effectus q̃litatẽ ꝑ radii q̃litate/proq; natura corpis irradiantis nõ ꝑ diuersa radii circulatiõe distingui. Hæc ut idẽ magis aut min9 fiat in cã eẽ pót.Solis radius quocũq; mõ quocũq; situ in nos deiiciat̃ semp calefacit/semp il luminat uerq;/cũ uel ꝓximus uel ad lineã/magis illuminat magis calefacit. Cum uero uel obliq̃tus/uel fractus/aut e loco remotiore descẽdit/eadẽ qdẽ quæ rect9/ quæ ꝓpinquus:sed minus eadẽ facit.Nec alia qdẽ in effectu fieri pót diuersitas: q̃ quæ ipsam ĩtentionẽ remissionẽq; caloris luminisq; cõseqt̃.In sanũ igit̃ dogma astrologoq; putãtiũ & signa cæli duodeci & planetas hic qdẽ positos fratres nros ꝑbeare/uel miseros facere paulũ inde cũ ꝓcesserint in frẽs nullã hr̃e uim/nullã si/gnificationẽ.Sed diuitias aut dare aut eripe:alibi qdẽ cõciliare amicos:alibi suſci tare nobis aduersarios.Nihil qdẽ aut signi aut planetæ natura mutata sed sola fa/cta situs uarietate.Hæc autẽ quẽadmodum etiã diximus siue radios faciat nobis ꝓximiores/siue potẽti9 in terrã rapiat:siue oriẽti societ uel disiungat: siue terræ uaporib9 magis minusue ĩmisceat:pót forte radii uim uel acuere uel hebetar:na/turã mutare certe nõ pót.q̃re nec res quã radius opat̃/sed effectus spẽ nõ mutata/ ei9 aliq̃ forte dispõnẽ uel firmius & efficati9qdẽ/uel ĩbecillius forsan opabit̃/qui doqdẽ uirtutes & ꝓprietatis/uel q̃les elementoq; uel quæ magis occultæ/ naturã rei spẽmq; sequunt̃:q̃re illa in aliã nõ mutata ipsæ quoq; mutari ut aliæ atq; aliæ sint nullo mõ possunt.Q uod si tñ exptos ita se rñdeãt/aliq̃ fides forsitã hẽret̃/uel si sup his posset expimẽtũ cõpari qd̃ infra reuincet̃/uel ĩ eãdẽ sniam iter se cõue/ nirẽt:sed cũ locis eisdẽ diuersas diuersi ascribant ꝓprietates suis ipsimet inuicem obseruatõib9 adimũt testimonii fidelis auctoritatẽ.Arabes ẽt Latini uestigiis Ara bũ insistentes seruoq; qualitatẽ indicari a sexto loco cõtendũt Aegyptii & Ptolo/ meus ab eo q a sexto maxime oĩum distat/hoc est a duodecimo ualitudinẽ aduer/ sam siue uitiũ illa siue morb9:nõ tã a sexto quærit loco Ptolomeus q̃ a septimo & primo/qm̃ illo nunq̃ utit̃ ĩ apotelesmatis his uero utit̃ semp cõtra uulgus astro/ logoq; istis omissis a sexto significationẽ omnẽ huiusmodi quærunt q cuiq; futuri sunt filii/Arabes & Latini de qnto loco ꝓnuntiãt.Ptolomeus a decimo & unde/ cimo/& cũ cuiq; uita nihil ꝓtendit̃ qnto pariter utit̃ & quarto. Q d̃ itẽ Paulus

Arabes & Latini Aegiptii & Ptolo. Discor/dia ĩ filiis Ptolo. Paulus

alexādrin9 obſeruat. Malli9 ab oriēte natoq; fortunā & parētū uota ſuſpēdit. Por phyri9 ex decīo ſignificari præcipue filios ait: qm̄ ex ea pte ī corpa aīæ demittunt: atq; ita belle fabulā fabula cōfirmat. Parētū fortunā de nullo loco accipit Ptolo mæus. Arabes a q̄rto a ſexto, ēt Heliodor9. Alii ut refert Abēzagel ēt a nona. Se cūdus loc9 Alexādrino precipue qdē περι πρασσεσ λογου: & ſubitas ſpes ſi gnificāt, apud iuniores hoq; fere nihil: ſed diuitias q̄q; tn̄ a Ptolomæo ī apotelaſma tis nec a ſcdo nec ab alio quoquā duodecī locoq; ullū iudiciū: tū de illis Heliodo rus ēt a tertio accipiat ſignificationē. De cōiugio prædicūt fere oēs ab occidente: Heliodor9 a medio ēt cælo: Ptolemæ9 negligit utrūq;. Peregrinatiōes a nona ter tiaq; regiōe diiudicāt. Heliodor9 ēt a ſeptima exploratur9 hæc Ptolemæ9 & hāc & illas pariter cōtēnit. De parēte a q̄rto loco Heliodor9, Matern9 a. x. a neutro iu dicat Ptolemæ9. Amicos præuidēt undecīo: Heliodor9 ēt a tertio: Ptolemæus nec ab undecīo nec a. x. Religionē a nono reliq. Itē Malli9 a ſeptio, quē & portū Plu tonis uocat: Scdæ dom9 apud Aegyptios cognomētū: Idē Saturnū q̄rto præficit loco cōtra ſnīam alioq;. xii. præficientiū. Q d' ſi Malliū euoluamus q ſe uetera ait dogma aliqn̄ imitatū, quoq; nullus antiqor extitit apud Latinos rerq; cæleſtiū (uel ut ueri9 dixerī fabulaq; enarrator inuenim9 de locis. xii. rē ab oī quæ nūc referat opīone ita diuerſā, ut oīs prædicēdi rō pēit9 īmutet. Q d' ī occaſu collocarit Mar tē cui primā ſub occaſu ſedē alii dcreuerit. Q uid alia illa tradita a Mallio cæli lo ca. xii. nōne ab oī q̄ nūc ī māib9 aſtrologia diuerſa? nōne rōnē oēm uariāt pdicēdi?

Mallius Porphy. Abenza.

In cōiu gio.

In pegri natiōib9

In parēti bus.

In ami cis.

In religio ne.

Fortunæ (inquit) ſors prima data eſt: hoc illa per artem,
Cenſetur titulo, quia proxima continet in ſe
Fundamenta domus, domuiq; hærentia cuncta.

Pria do mus.

Q ui modus in ſeruis, qni ſit conſenſus in aruis:
Q uāq; datum magnas operum componere moles
Vt uaga fulgentis concordant ſydera cæli.

Secunda

Poſt hanc militiæ locus eſt: qua quicquid in armis
Q uæq; peregrinas interuerſantibus urbis
Accipere aſſueuit: titulo comprenditur uno.
Tertia ad urbanos ſtatio eſt numeranda labores.
Hoc quoq; militiæ genus eſt ciuilibus actis.

Tertia

Compoſitum fideiq; tenet parentia uincla
Format amicicias & ſæpe cadentia fruſtra
Officia & cultus contingant premia quanta
Edocet appoſitis cum mundus conſonet aſtris.
Iuditiorum opus in quarto natura locauit

Q uarta

Fortunamq; fori: fundentem uerba patronum
Pendentemq; reum lingua: reſtorumq; loquentis
Impoſitum & populo nudantem condita iura,
Atq; expenſa ſua ſoluentem iurgia fronte.
Cum iudex uero nihil amplius aduocat ipſo
Q uicquid propoſitas inter facundia leges
Efficit. hoc totum partem conceſſit in unam.
Atq; utcunq; gerunt dominantia ſydera manat.

Quinta Quintus coniugio gradus est per signa dicatus.
Et socios tenet & comites:atq; hospitis una
Iungitur & similis coniungens fœdus amicos.

Sexta In sexta diues numeratur copia sede
Atq; adiuncta salus rerum:quarum altera quanti
Contingat usus monet:altera q̃ diuturni:
Sydera ut inclinant uires & templa gubernant.

Septima Septima censetur sæuis horrenda periclis:
Si male subscribunt stellæ per signa locatæ.

Octaua Nobilitas tenet octauam qua constat honoris
Conditio:& famæ modus & genus:& speciosa

Nona Gratia prætextu:nonus locus occupat omnem
Fatorum sortem dubiam/patriosq; timores

Decima Omniaq; intrantum mixta nutritia uerba.
Huic uicinus erit uitæ qui continet actum.
In quo seruorum mores & qualibus omnis
Formetur domus exemplis quoq; ordine certo
Ad sua compositi discedant munera serui.

Vndecia Præcipua undecima pars est in sorte locata
Quæ summam nostri semper uiresq; gubernat.
Quæq; ualitudo constat nunc libera morbis
Nunc oppressa monent & mundum sydera cunq;
Non alias sedes tempusue genusue medendi
Quæ sibi deposcat:uel cuius tempore prestet
Auxilium:& uitæ succos miscere salubris.

Duode/cima Vltimus & totam concludens ordine summam
Rebus apiscendis labor est qui continet omnis
Votorum effectus & quæ sibi quisq; suisq;
Proponit studia atq; artis hæc irrita ne sint
Seu ferat officium:nutus blanditur in omnis
Aspera siue foro per litem iurgia tentet:
Fortunamue petat pelago uentosq; sequatur.
Seu cererem plenam uincentemq; horrea messem.
Aut repetat bacchum per pinguia musta fluentem.
Hac in parte dies atq; hæc momenta dabuntur.
Si bene conuenient stellæ per signa sequentes.

Hactenus Mallius cuius sniam liquet qdẽ ab omni quæ nũc ĩ usu astrologia di/screpare. Sed tñ a nemine puto adhuc ĩtellectã ex his q se Mallii faciũt ĩterpretes & sectatores. In hac igit̃ tãta opionũ uarietate quæ fides expimẽti/cũ & alia ma/ior accedat qñqdẽ initia finesq; domoꝝ/quonã mõ partiri oporteat nõdũ cõstitu/tũ. Sed alii aliter sentiãt ut alio libro declarabim9/qd̃ esse tñ exploratũ oportuit priusq̃ factura expimẽtũ obseruatio de illoꝝ pprietatib9 instituerẽt. Tñ abest/ut certa/facta/ut demũ aliq̃ prætendi obseruatio possit quæ ueris nos cogat & tra/hentib9 in assensum rõnib9 declinare. Nos qcqd Ptolomæus cæteriq; crediderint

euidētia rationū ad hæc cogēte ridiculū falsumq; cōcludimus aut locis istis inesse aliquas ꝓprietates/aut ꝑ eorꝫ diuersitatē mutari defluxū efficiētiamq; planetarꝫ.

Cput IIII De duodecim signis/ꝙ ficta a mathematicis sint ad supputādi facilitatem. Item circa eadem multipliciter astrologos aberrasse.

Ta uero signorꝫ istā diuisionē & confinia seruāt/q̄si naturæ legibꝯ prescripta ut plus putēt hīe cōmertii duos planetas & si uigīti partibꝯ distēt mō signo in eodē collocentur/q̄ si alter postremas ꝑtes teneat Arietis alter in Tauri initiis inueniat/quāq̄ illi uastissimo spacio dirimunt. Inter hos autē nec trāsuersi q̄dē digiti cadit interuallū. Quod si quis numerꝫ istū signorꝫ a natura eē cōtēdat/nec fictū a mathematicis ad supputandi facilitatē/sed philosophica rōne stabilitū q̄lē affert Albumasar/ut.xii.signa ꝓpterea sint ꝙ elementa sunt q̄tuor: quorꝫ quodlibet in tres ꝑtes diuidat/medias/primas/& postremas: possem eqdē rndere nihil minus ridiculā istā rationē & friuolā esse/q̄ illa sit mathematica/Sed hmōi omnino cōiectura motos non fuisse auctores istius diuisionis: sicut Haly & Auenazræ superius testimonio declarauimus/ita facile demonstrari rationibus potest. nā & ꝓcedat in signis ista cōiectura/qd de signorꝫ ī ꝑtes triginta distributione/qd de partiū in sexaginta minutias partitione dicet: q̄ sup his afferent philosophicā rōnē/aut quomodo purgabūt factū a mathematicis nullas ibi naturæ ꝓprietates extimātibꝯ: sed quærentibꝯ nūeros ad supputādū magis opportunos. Vnde lapsus astrologis uel occasio certa fallēdi sup his decernentibꝯ q̄si uires haberēt oīno sepatas nec arbitriū illa: sed natura potius inuicē diuisisset. Notū.n.ut uarias ꝓprietates uariis eiusdē signi cū ꝑtibꝯtū minutiis ascribāt. Vnde alias ꝑtes lucidas: alias tenerbrosas: alias Soli: alias Marti: alias aliis planetis cognatas predicāt: ita quoq; de ipsis minutiis fabulātes/ut scripserit miriogenesim Aesculapiꝯ q̄ celauit Mrnus uti misteriū/ī q̄ ꝓdiderit quā defluxꝯ hēret minutia quæq; ꝓprietatē quā scdam ꝑtitionē ut sola uolūtas fecit supputātiū/ita ipsa totiꝯ Zodiaci in .xii.signa pricipalis diuisio/originē aliūde nō accepit: qbꝯ utcūq; diuisio eorꝫ itel ligat efficatiā ēt nullā eē declarauimꝯ/ut īsania astrologorꝫ hinc illa cōfutet/putātiū ꝑ signi cōditiōe/qd qsq; planeta ꝑagrauerit/illū īmutari. Nā domꝯ & altitudines planetarꝫ penes ista signa cōstituūt: nō penes imagines quæ nos libro ꝓximo posse tm̄ cogitari & nihil hīe soliditatis ondimꝯ: ut ꝓpea forte Chaldæi q̄ signis nō utebant nullas ēt fecerint domos plāetarꝫ: neq; .n. apud eos Leo Solis domiciliū: aut Lunæ Cācer/aut Libra Veneris/& Taurꝯ: aut Iouis Pisces & Sagittariꝯ: atq; ita de reliqs. Sed altitudines solū sydꝰ obseruāt/nō ad signa relatas sed a imagines: ut nihil apud eos Saturnꝯ ī Capricorno/nihil possideat ī Aq̄rio. Sed ī Libra tm̄mō & Scorpio ius obtinet, Nā hæc signa q̄q̄ duo/una tn̄ imago apd Chaldæos iudicat: alioqn Ptolemæꝯ & alii si domos planetarꝫ qd nō faciūt referāt ad imagines/rō nō q̄drabit: nā cū stellis imaginē Tauri cōstituētibꝯ plurimū habet Mars affinitatis/ita ut plus etiā nullus planetarꝫ/q tn̄ in Tauro deiici dicit. domos igit altitudines/fines/triāgularitates/monomirias/decanos/hydroposopias: & reliq̄s planetarꝫ hmōi cū Zodiaci ꝑtibꝯ affinitates a signis istis accipiūt; uñ uim aliquā ad planetas deuenire nō posse/si res penitꝯ sint imaginariæ/nō naturales: nō efficaces: satis ut puto dare cōprobatū est: ut demirari liceat illos q̄ de planetarꝫ similitudine cōmunire astrologicā opionē uoluerunt ita planetas Zodiaci q̄litates re/

Albumasar

Cōtra Albumasarem

Haly

Auenazra

Aesculapius

Maternꝯ

dolere dicẽtes in quo reꝝ semina sunt dispsa/ut terræ saporẽ referũt plãtæ. Multũ.n.dissimilis ista similitudo/qñqdẽ e terra plantæ nutriant̃ ꝓptereaq; saporẽ eũ referũt terræ planetæ de Zodiaco nõ alunt̃/q̃q̃ lucet ibi aĩaliũ oẽ genus:nec solũ Zodiaco nõ affixi/ut terræ stirpes & uirgulta:sed ĩmẽso disiũcti chasmate & interuallo. Vñ potissimũ eos Panetius Plotinusq; deridẽt/q ex tãta spacii intercapedine a Zodiaco ad sydera cõtagionẽ putent posse ꝓuenire. Nos nõ tã a spatio qd̃ ĩmẽsum ĩteriacet cõmouemur q̃ a natura reꝝ ipsaꝝ/cũ uera corpora & naturalia affici ab imaginariis/& lucẽtia sydera a nõ lucẽtib9(ut nõ dixerĩ nullis) ĩmutari nullo mõ possint. Sed facile est uidere qd hic ẽt eos decepit:nã qm̃ ĩ Leone positus Sol uiolẽtius terras calefacit:& ueniẽs idẽ ad Arietẽ q̃si mũdũ ĩstaurat uisũ illis cũ Leone cũq; Ariete cognationẽ hr̃e:qm̃ pagrãs illa signa fortior reddit̃/& uim ei9maiorẽ quot ãnis expiamur:Hinc Leonẽ Solis domiciliũ Arietẽ regnũ statuerũt: q̃ ducti ĩ Sole cõiectura/simile putauerũt ĩ signis aliis decernẽdũ/ut in alio qdẽ signo plus possent:ĩ alio min9:& bellissima qdẽ rõne distribuerũt cuiq; planetæ duas domos præter Solẽ & Lunã:quoꝝ cuilibet una satis regia foret. Nã de Sole cũ decreuissent ob cãm allatã ut Leonẽ pro domo sortiret̃/in quo æstu flagrãti suas maxĩe uires exerceret. Visũ ẽ rõnabile ut ꝓxĩa Lunæ dom9 putaret̃ ad nos magis accedẽs. Sed circulus ei9 nobis ẽt maxĩe ꝓximat:q̃re Cãcrũ Lunæ domiciliũ assignarũt:tñ pro situ sphæraꝝ in qb9planetæ deferunt̃ duas cuiq; distribuerũt/utrinq;.s.alterã/ut Mercurio q cõterminus Lunæ credit̃:hinc Geminos/inde Virginẽ:Veneri hinc Tauꝝ:inde Librã:hic Arietẽ inde Scorpiũ Marti cõdonarẽt:Ioui Pisces & Sagittariũ:Saturno Aq̃riũ & Capricornũ. His ꝑsuasiõib9 nec rhetoricæ qdẽ ꝓbabilitatis sua dogmata fũdauerũt tradita a posteris tãta autoritate/ut maiora uix ẽt oracula suscipiant̃. In qb9id primũ uñ reliq pẽdẽt uide q̃ sit criminosũ/q̃q; plenũ & ignorãtiæ & tarditatis:Nã q; Sol ĩ Leone magis nos calefaciat/nõ ex natura signi qd̃ pagrat:sed ex situ posituq; cõtingit/q; ex eo loco recti9 terrã ferit nr̃is regiõib9 ꝓximã magis. Alioqn si recepta de signo q̃litas hoc efficeret/faceret idẽ apud oẽs gentes/cũ eadẽ signa sint ẽt apud oẽs. Veꝝ ille quo tpe urit terras sitas ad Aqlonẽ posit9 in Leone friget apud eos q meridiẽ incolũt/apud quos feruet ueniẽs ad Aq̃riũ:sub quo nobis glaciẽ & aquaꝝ imbrẽ effundit .s.qm̃ q̃to magis ad nos accedit/tãto magis ab illis elõgat̃/& cõtra ad eos iter inflectit quotiẽscũq; a nobis ille digredit̃. Q d̃ si nõ tã isto q̃ aliis adductos expimẽtis se cõtẽdãt/qb9alibi aliũ magis minusue posse planetã obseruatũ sit. Forte aliq̃ fides si sup his cõsona tradidissẽt ueꝝ artis ĩstitutores:uñ ẽt nouis ꝓfessorib9expimẽta Caldæoꝝ dico magr̃os q patẽtib9 ĩ cãpis tot prædicãt milib9ãnoꝝ obseruar̃ cælestia/nullã domib9istis ut supra dicebam9fidẽ adhibuerũt. Curnã igr̃ illi tã sedulis/tã diuturnis obseruatiõib9nũq̃ Martẽ in Scorpio fortẽ deprehẽderũt/imbecillũ ĩ Tauro:Saturnũ potẽtẽ ĩ Capricorno/debilẽ ĩ Cacro:qd̃ de reliqs dictũ pariter ĩtelligat̃:& cũ idẽ signũ tot finib9 diuidat̃:tot præterea decanis:tot apud Aegyptios monomiriis:apud Caldæos dodecathemoriis:nec de finib9ulla sit ĩter eos cõcordia:decanos negligat Ptolomæus/quos aliter Indi:Aegyptii aliter partiunt̃:monomirias nesciãt Arabes:irrideãt Græci Aegyptii ĩ oĩ prædictõe utant̃. Mitto usũ dodecathemorioꝝ q plurim9apud Caldæos tñ ut scribit Mr̃n9præstet plãeta ĩ suis finib9quæ ĩ domicilio præstat/ĩ decano quæ ĩ finib9& domo largit̃:

Panetius Plotinus

Vnde decepti

Destrũit̃ fũdamẽtum.

aut his certe q̃ pxĩa atq; ſimillima: cũ hæc inq̃ ita ſe hẽant quæ fidelis & cõcors eẽ
pot expiẽtia q̃nã pte Zodiaci qs planeta itineret uel exulet: ſiue potẽs aut debilis
inueniat. Adde uarias de ſignis opiones cũ uel ad nonũ orbẽ referũt: aut octauo
poti9 deſcribũt, & eadẽ pte Saturnũ ali9 uelit, ali9 Iouẽ ali9 aliũ ex plãetis dñari.
& hic qdẽ his ſignis quæ moueri putãt utũt, alii his quæ ñ mouẽt. Sup qb9 opio
nib9 ita nihil decretũ nihil præiudicatũ ẽ: ut Abraã ĩ lib. de natiuitatib9 duplex ſi Abraam
eri thema præcipiebat, alterq; qdẽ ad mobilia ſigna alterq; ad ĩmobilia: q̃ thematis
uarietate tota prædictionũ rõ uariat. Sic oĩs expimẽti autoritas infirmat: q; nec
ullũ hr̃i poſſe ſup his reb9, aut ſi poſſet hr̃i nõdũ habitũ eſſe poſtea demõſtrabit.

Caput V Q uæ ſit aſtrologorũ de aſpectibus ſentẽtia, & q̃ parũ rationalis.

Onfutauim9 iã de ſignis deq; .xii. cæli locis aſtrologorũ opionẽ reſtat ter
c tius mod9 quo pmutari uirtutes defluxuſq; fabulant, q de aſpectib9 uul
go noĩat. Putãt. n. Saturnũ ſi uerbi grã a Ioue. Ix. partib9 diſtet hoc eſt
duob9 ĩtegris ſignis aliter inferiora afficere atq; mouere q̃ ſi p. xc. ab eodẽ ſydere
diſtaret: qd ẽ triũ ſignorũ ĩteruallũ & ĩ priore qdẽ diſtãtia aiũt Saturnũ Iouẽ he
xagona radiatiõe cõſpicere quã ſextilẽ dicũt aſpectũ: qa ſpaciũ ĩteriectũ ſexta ps
Zodiaci ẽ, in altera ex q̃drato ſe cõtueri: qm q̃rta Zodiaci ab iuicẽ dirimunt. Si
militer alias eſſe utriuſq; ſyderis pprietates ſi alter ab altero. C. & .xx. ptib9 abſit.
Vñ trigona radiatio hoc ẽ trinus aſpect9 emergit. Alias ſi ſimul ex diametro op
ponunt uel in eodẽ ſitu uel loco cõueniũt: & qd de Ioue dixim9 & Saturno idẽ
de oĩb9 dictũ ĩtelligat ut pro uaria ſemp eorũ ĩter ſe diſtãtia uirtus eorũ & efficiẽ
tia pmutet: atq; adeo qdẽ pmutet, ut cũ certis qbuſdã diſtãt ĩteruallis, hoc eſt tri
gono uel hexagono ſit eorũ defluxus oĩs bonus & ſalutaris. Rurſus alia q̃dã diſtãtia
cõſtituti hoc eſt uel q̃drãgula uel oppoſita uires habeãt radiorũ maxĩe noxias, aut
certe ſemp parũ beneficas mutariq; itẽ ex iſta ĩtervallorũ diuerſitate nõ ſolũ deflu
xus bonitatẽ & malitiã ſed efficiẽdi quoq; ſpẽm & rõnẽ. Hæc ſunt de aſpectibus
planetarũ aſtrologorũ deliramẽta quæ ſtatim audita hõ phũs nullo ẽt coarguente
dãnabit, cũ nulla poſſit rõne defendi ex ſola diſtãtiæ ĩteruallique diuerſitate duarũ
ad idẽ cõſpirãtiũ cauſarũ naturã & pprietatẽ adeo cõmutari. Illud aũt quæro pri
mũ ab eis hæc quæ de aſpectibus dicũt ad ipſos ne planetas an ad planetarũ tm̃
effectus uelint referẽda: hoc eſt cũ radiis quadrãgularib9 laceſſiri Iouẽ a Marte,
foueri Venerẽ trigona Iouis radiatiõe loquunt, ipſa corpora intelligãt planetarũ Biparti
hmõi aut bonis aut malis affectionibus pmoueri. an illa qdẽ nihil inuicẽ pati ni tũ argu
hil ſentire hmõi mutationũ, Sed qd erga nos faciãt & quonã pacto ſubiecta cor mentũ.
pora moueãt tali loquẽdi genere ſignificari. Siue, n. hoc potius ſiue illud r̃ndeant
mille undiq; laqueos mille anguſtias incidũt. Nã ſi putãt planetas inuicẽ moueri Q d pla
& quaſi amicitias & odia exercẽtes nũc ſe amico fouere cõplexu: nũc mucronib9 netæ ſe ĩ
radiorũ hoſtilem in modũ perſequi atq; inuadere. Reclamabit non ſolum diuinus uicẽ non
Iob apud quẽ legimus deũ facere pacẽ in excelſis ſuis: Sed cũ ſuo Ariſtotele Pe ledant
ripatheticorũ uniuerſa familia apud quã, certũ eſt corpora ſupiora locorũ ſola ua Iob
rietate mutari. Q ualitates illas ſub Luna exceptas nec accedere illuc ullas neq; Ariſtote.
decedere: Q uod ſi prſus cõcedere illas uolũt certe qd ad noxias attinet qualita
tes ſi cõcedãt explodẽdi ab omni philoſophorũ cœtu uident, cũ ignorare omnino
naturã cæleſtis patriæ uideant q in ea eſſe putãt qd iniuriã facere poſſit uel ſub

ſtinere: q̃re ſi q̃ in ſyderib9 paſſio eſt admittẽda, nõ alia ſaltẽ q̃ quæ ꝓfectio potius eſt dicẽda q̃ paſſio aut cũ a Sole Luna illuminat̃, quæ nõ alia rõne ab eo tũc patitur, q̃ ab eo patit̃ aliqs a quo beneficiũ accipit. Lædi igit̃ ſtellã a ſtella uel obſideri uel infici uel debiliorẽ deterioreue fieri: & ex benefica noxiã, ex potẽte infirmã reddi: tam eſt remotũ ab omni ueritate, q̃ ab omni malo remota eſt oĩs natura cæleſtiũ. Quod ſi pati iniuriã ſydera pñt certe quæ ſunt nobiliora ꝓfectioraq; ab ignobiliorib9 pati eã nõ debẽt, ut illud ſaltẽ colligat̃ nõ oĩa ab oĩb9 affici mutuo poſſe atq; moueri, ſed quædã a qbuſdã ut alia qdẽ agãt tm̃: aliq̃ patiant̃. alioqn illud qũo nõ erubeſcunt, Solẽ dñatorẽ regẽq; planetarũ, & ſicuti luminis ita ptãtis ſũmũ cæleſtiũ fontẽ: ſic tñ ĩ numerũ ordinẽq; redigere, ut ipſe quoq; aliorũ radiis, aut uictus lãgueat, aut parũ ſalutaris euadat, & cũ oĩs ab eo planetarũ uirtus deriuetur de ꝓprio (ut dici ſolet) telo patiat̃. Sed mittam9 hæc oĩa qnæ illis forte abſurda nõ uident̃, & de planetis ut uolunt ſtatuamus illos affici atq; moueri. Illud rñdeãt quãnã hẽant rõnẽ ut quæ ꝓxima ſydera ſint nihil ſe moueãt eadẽ facta remotiora ſentire ſe inuicẽ & pati mutuo ĩcipiãt: ita.n. de aſpectib9 cũ loquũt̃ ſolẽ deffinire. Nã ſi Cãcrũ teneat Iuppiter Mars Leonẽ, ĩter quæ ſigna nihil interiacẽ aſyndeta eẽ dicũt ſydera Iouis & Martis, hoc ẽ nulla radiorũ ſiue aſpectuũ copulatiõe cõiũcta: tũ uero cũ Mars ꝓcul magis fact9 a Ioue ad Virginẽ cõmeauerit, & Martis Iouẽ, & Iouis Martẽ participare putabũt: Quo qd abſurdius dici põt aut magis remotũ ab oĩ phia? cũ illud ſit uulgatiſſimũ, oẽ qd̃ agit ĩ aliud q̃to ꝓximius ẽ patiẽti tãto agere illud efficaci9. Hoc igĩ qd̃ iuniores aſpectũ uocãt cũ nõ ſit aliud q̃ radiatio: ſic ẽt a ueterib9 nũcupata, hoc ẽ luminis ſui atq; uirtutis ĩ aliũ ꝓpagatio (& ut ſic dixerim elucidatio quædã) qũo nulla in corpora quæ ſunt ꝓxima, efficax uero erit in remotiſſima? ut quidnã illis ꝓſuadet ꝓinde atq; a remotiore ꝓpinqoreue diſtãtia radius extra fundat̃, ita illũ euadere alterius alteriuſq; naturæ: Cũ nõ poſſit (ſi uerã ſequmur rõnẽ) alia inde diuerſitas ꝓuenire q̃ ut debilius fortiuſue patiẽti planetæ radius inſingat̃. Cur aũt ꝓprietas etiã eius cõmutet̃ cã nec fingi nec excogitari põt. Nã & ſi pro iteruallí diuerſitate aut numerus partiũ interiacentiũ uariet̃, aut ipſi inter ſe planetæ diuerſam põnis figurã ſortiant̃: illa tñ inefficientia rerũ naturaliũ pro numerorũ & figurarũ diuerſitate nõ uariat̃: qm̃ a nũeris & figuris naturales uirtutes nõ ꝓueniũt, ſed a naturalib9 formis pro quarũ diuerſitate figuræ quoq; ipſæ ſtabiles & natiuæ non q̃les ex motu cõſurgũt aduẽtitiæ: mouent̃ & uariant̃. Neq; uero minores incidũt difficultates ſi diuerſitatẽ radiatiõis nõ in corporib9 planetarũ, ſed in eorũ effectu putẽt cõſiderãdã, ut.ſ. nihil pati abinuicẽ ſydera dicãt: ſed uariã ĩter ea diſtãtiæ rõnẽ illud efficere ut radii ꝓfluẽtes aliter miſceãt̃, ꝓindeq; uarii ꝓ diuerſitatib9 mixturæ effect9 inde ꝓueniãt. Nã hæc ſi rñdeãt primũ obiicere illud poſſem9 autoritate Plotini nõ poſſe radios cælit9 diffluẽtes ita ĩuicẽ cõmiſceri, ut noua uirtus aut forma ꝓueniat cũ nõ ſint illi aut corpa, aut liquores, aut affixæ corpib9 q̃litates: q̃rũ more nec ĩ corporib9 ſuſcipiũt̃, ut.ſ. uel inde inficiãt̃, uel pro ſubſtãtiæ cõditiõe ex hĩtu ſuo aliquo mõ ꝑmutent̃: qĩ philoſopho illi ſat ueriſimile nõ accidere radiis q d̃ plurimis qualitatib9, ut ex aliq̃ cõcretione ſiue mixtura in aliã formã ex oĩbus coaleſcentẽ aliqñ cõmutent̃: q d̃ etiã nõ ſine interitu cõfluẽtiũ ad idẽ ſimpliciũ particulariũq; q̃litatũ ſolet euenire, qm̃ ĩ radiis nõ facile qs cogitabit. Verũ demus nos illis radios

Aſpectũ nihil alid eſſe q̃ radiationẽ.

Q d̃ diuerſæ radiationes diuerſos effect9 nõ ꝓducãt.

cõmisceri mõ nobis demõstrẽt quõ ex eo radii aliter misceant q a syderib9 cõfluũt aliter atq; aliter inter se distãtibus. Sola enĩ (q d' supra dicebamus) diuersitas inde hæc põt puenire, ut q a pximis magis iũctioribusq; corporib9 emanabũt, hi melius intimiusq; misceant, cõtra difficili9 cohæreãt. q a sciũctis magisq; remotis pficiscant: q d' tñ illis non placet q inter radios planetarũ in attiguis signis collocatorũ cõmertiũ nullũ faciũt: faciũt aũt inter eos maximũ qui de syderib9 uasta immẽsaq; cæli regiõe seiunctis emanauerũt. Præterea si ratio uel diametre oppõnis, uel q̃drãgularis, triãgularisue figuræ diuersitatẽ facit in pprietate radiorũ: nõ poterit hoc defendi nisi corpora planetarũ mutare cõditionẽ ex illa figurarũ uarietate dicam9: qm̃ radii uirtus atq; pprietas nõ aliũde est q̃ a natura corporis irradiãtis. Nec ista uarietas figurarũ alibi est q̃ intra corpora ipsa de qbus radii ad nos descẽdũt: q q̃to inde magis recedũt tãto illã min9 hĩtudinẽ figurarũ ĩter se cõseruãt: donec terrã cõtingẽtes coeant in conũ: ut q ab oppositis fontib9 pfluxerũt in unitatẽ coalit9 apud nos cõfluãt: q̃re cũ miscent nec triãgulis iã nec q̃drãgulis ĩter se schematis cõplicãt, ut possit rõ cõmixtiõis de schematũ ista uarietate mutari. Sed erit astrologis eo diuertẽdũ, ut in radiis dicãt talẽ eẽ pprietatẽ qua sydera a qb9 emanarunt tali ĩter se ipsa figurarũ hĩtudine cõponebant: atq; ita postremo uel sydera pro uarietate dicẽt cõfigurationũ naturã uariare, q d' ẽ cõfutatũ, uel si ipsa nõ uariant pfluẽtiũ quoq; ab ipsis radiorũ uirtutẽ eãdẽ ĩmutatãq; esse iuiti cõfitebunt.

Caput VI Variæ aspectuum rationes recitantur & confutantur.

Eteres quos Maternus imitat rationẽ aspectuũ attulerũt ex numeris ut u numero illo partiũ inter se, sydera sepata iũcta dicerent, q in aliquẽ numerũ ductus uniuersas cæli partes numeraret. Centũ igit & octuaginta partiũ ĩteruallo diametrã fieri radiationẽ: qm̃ iste numerus duplicatus ĩtegrũ numerũ trecẽtarũ & .lx. partiũ efficit. Pariter trigonũ ex .C. & .xx. partib9 cõstare: qm̃ has partes si triplicaueris rursus ptes absolueris cæli oẽs. Q uadrata radiatio ptes exigit nonaginta, q̃s si duplicaueris summã colligas trecẽtarũ & .lx. Exagon9 .lx. partib9 cõputat, quæ sunt sexta pars oĩum partiũ. Sed dormitãs nimis hæc ratio nimisq; supina. nã eadẽ rõne inter duos & .lxx. gradus aspectũ faciũt: qm̃ qnquies multiplicati tercentos & .lx. gradus absoluũt: faciant idẽ in qnq; & .xl. cũ sit numerus hic omniũ graduũ cæli pars octaua. Sed habẽt inquit Aboasar numeri illi aliã prærogatiuã qm̃ nõ modo cæli partes sed numerũ quoq; signorũ numerãt multiplicati. nã in exagono duo signa: in trigono q̃ttuor: in tetragono tria: in diametro sex cõputant. nã & bis sex, & ter quattuor, & quater tria, & sexies duo signorũ duodecim numerũ cõficiũt. Sed friuola quoq; ista cõfirmatio. nã simili rõne quæ distauerint partib9 .xxx. erũt inuicẽ sydera cõfigurata: qa partiũ numerũ si respexeris duodecimã partiũ cæli, partẽ habebis: si signorũ eorũ quoq; duodecimã portionẽ. Postremo causæ de geometricis a Ptolomæo figuris allatæ ppositũ nõ concludũt, qñqdẽ & figurarũ istæ cõcinnitates diuersas in reb9 naturalib9 pprietates nõ efficiũt. Sed q eis utunt: errorẽ illũ incurrũt ab Aristotele condẽnatũ, ut mathematice physicas res ptractent. Q uod fortasse uidẽs Auẽrodan ait Ptolomæus post mathematicã sup aspectib9 rõnẽ allatã, attulisse aliã ex natura. Est aũt ratio quã affert huiusmodi exagonã trigonãq; radiationẽ esse beneficã qm̃ a signis sint generis eiusdẽ, aut masculis. s. aut fœmineis: hoc est planetæ illis ĩter se schematis

Cõfutatõ

Reprobatio rõnis Ptolomæi mathematicæ.

Auẽrodã

Rõ naturalis Pto.

colligati ita disponũt̃/ut si alter ĩ signo fœmineo alter quoq; ẽ ĩ fœmineo: si alter ĩ masculo/& ĩ masculo ꝑiter alter cõtra q̃dratã oppositãq; radiationẽ eẽ maleficas:

Prima rõ

qa e diuersoꝝ generꝝ signis emergũt. Hæc ẽ rõ Ptolomæi ñ solũ ĩfirma sed se ipsã/

Scđa rõ.

met tollẽs: tũ qa signa ista re uera nulla sũt/qđ sequẽtib9 libris apiemus. tũ si aliq̃ sũt illis tñ q̃litatũ aut sexuũ notis ĩsignita nõ sũt/ut hæc mascula/illa fœmĩea alia

Tertia

ignea/alia aerea dici possint: qđ supi9 ẽt satis ẽ cõprobatũ. Postrẽo q̃cũq; sint illa

Quarta

cõditiõe demutari ab illis plãetas nõ pñt: qđ ĩfra demr̃abim9. Nũc sup his litẽ nullã faciam9. Sed ut ista sicuti oĩa secũ pugnẽt euidẽtissime demr̃em9. Q m̃ si ueꝝ ẽ qđ assumit̃ erit opposita radiatio quæ malefica maxĩe existĩat̃ bõis ãnũerãda/cũ ipsa quoq; ñ alibi q̃ ĩ signis eiusdẽ gñis eueniat. Sũt.n. Aries & Libra gñis eiusdẽ: Cãcer itẽ & Capricorn9. & reliq̃ oĩa quæ ex diametro se cõtuẽt̃. Q đ ñ uidisse Ptolomæũ oppido ꝑ q̃ miꝝ ẽ/ut ĩ re tã apta tãq; expressa hõ alioqn ĩgeniosus halluci-

Quinta

naret̃. Q ui si suoꝝ ẽt alibi dictoꝝ fuisset recordat9: uidisset nihil ꝓceder̃ illã rõnẽ sed ei9 præceptis eẽ cõtrariã. Nã tertio ipse libro eiusdẽ opis putat ĩter signa ñ solũ eiusdẽ sex9/sed ẽt q̃litatis/nõ exagonã hoc ẽ bonã sed q̃dratã hoc ẽ malã ĩterdũ eẽ cõfigurationẽ/ut cũ obliq̃ hoc ẽ breuiũ tꝑoꝝ sunt ꝑiterq; ea quæ sũt gñis diuersi/nõ q̃dratã hr̃e/sed exagonã poti9 affinitatẽ/ita ut Gemĩos & Aq̃riũ q̃drata sit illa radiatiõe cõpositur9: exagona uero Taurũ & Aq̃riũ. Q đ si ẽ ueꝝ qũo cõfigurationũ aut bõitas aut malitia de signoꝝ affinitate discordiaue cõsurgit̃: quæ difficultas oĩb9 ẽ subeũda/q spatia radiationũ nõ ꝓ signiferi: sed ꝓ æq̃toris ꝑtib9 metiũt̃: qđ maxĩa pars astrologoꝝ obseruat: q tñ oẽs (ut sũt miꝝ ĩmodũ ĩcõsiderati) cũ de malitia bõitateue aspectuũ illis rõ ẽ reddẽda/nõ aliũde magis q̃ sꝑ de ista si-

Alia rõ

gnoꝝ uel cognatiõe uel diuersitate rõcinãt̃. Aboasar aliã affert rõnẽ ut putat natu-

Aboasaris

ralẽ sup aspect9: oppõnẽ inqẽs cõfirmari/de lumĩs plenitudĩe quã asseqt̃ Lũa cũ opponit̃ Soli. Q uadratã uĩ apparere ĩ motu planetaꝝ ab apside a q̃.xc. distãtes gradib9 cursũ mutãt: Trigonũ uideri ĩ planetis supiorib9 q a Sole.xx.&.C. ꝑtib9 remoti retrocedũt si prius erãt directi uel dirigũt̃ si pri9 erãt retrogradi. Exagoni q̃titas cõuenit ĩqt medietati diametri circuli: tũ q̃titati distãtiæ domoꝝ Veneris a domib9 lumĩariũ. Sic cẽtonẽ ex mille pãnis unũ male cõpaginauit oppõnẽ quæ/

Cõfutatõ

rit a Luna/q̃dratũ ab apside. Trigonũ a supiorib9: exagonũ a Venere & male oĩa ab oĩb9. Nã quæ rõ/ut qm̃ ꝑ diametrũ Luna lumĩe Solis implet̃/oẽs planetæ nõ solũ ad Solẽ: sed ĩter se ẽt hac distãtia copulẽt̃? Et si supiores Solis trigono cursũ mutãt: cur hẽbit hoc interuallũ uim cõmutãdi uires planetaꝝ nõ solũ supioꝝ sed ẽt inferioꝝ/nec ad Solẽ tm̃/sed ĩter ipsos planetas acceptũ. Q uid ꝙ nec illud ꝑ/

Paulus

petuũ ĩ supiorib9. Mars.n. ut scribit Paulus & Porphyri9 ĩterdũ cũ a Sole q̃ttuor

Porphy.

& octuaginta ꝑtib9 distat ĩ antecedẽtib9 collocatus/sistit se/ut retrocedat nõ solũ trigono expectato: sed nec expleto tetragono. Q uod si de illa etiã supioꝝ ĩ Solis trigono mutatiõe uim trigoni collegerũt: erat potius ĩter malas q̃ inter bonas ra/

Alia rõ

diatiões numerãdus: qñqdẽ planeta oĩs supior in Solis trigono ẽ infœlix si credi/

aspectuũ

mus Paulo & Heliodoro. Oẽs.n. ĩquiũt αστὲρες στηριζοντες κακοι: hoc

a qbusdã

est planetas oẽs stationarios malos & infœlices esse/siue in prima statiõe sint siue

neoteri/

in secũda. Sed euidẽtioris hæc oĩa leuitatis/q̃ ut pluribus redarguantur. Excogi/

cis exco/

tata postremo neotericis qbusdã de musicis cõsonantiis alia rõ ex qua radios pla/

gitata.

netaꝝ tum cõcĩnere inuicẽ/tum dissonare armoniaꝝ quadã similitudine tradũt.

Est.n.inquiũt apud musicos cõprobatũ rõne & expientia tertiã uocẽ & qntã primæ cõsonare;q̃rtã uero & septimã nequaq̃. Quid si igr̃ ẽt paribus spaciis inter se planetæ distantes nũc bene/nũc male cõsoni inueniant. Exagona radiatio tertiæ uoci rndet:trigona qntæ:q̃drata q̃rtæ cũ ibi tot signorũ quot hic uocũ mediẽt interualla. Sed hæc utiq; bella sunt habentq; speciẽ ꝓbabilitatis apud eos q phiam de limine salutauerũt. Nos uero ut omittamus istas in tã diuersis rerũ generib9 similitudines: efficaciã rõnẽ declarabimus nõ hr̃e atq; cõparationẽ & similitudinẽ nõ ꝓcedere. Nã apud musicos qdẽ uox uoci cuilibet si nõ cõsonat dissonat:apud astrologos multa spacia(ut sic dixerim)sibi sũt muta:hoc est neq; cõsonãt inuicẽ neq; dissonãt:ut gratia exẽpli uox secũda nõ minus inter dissonãtes annumerat̃ a musicis q̃ q̃rta/septima uel undecima. At uero apud astrologos secundũ signũ cũ primo nõ discordẽ/sed nullã uocẽ emittit. Quintũ uero & septimũ aliquã quidẽ uocẽ/sed non cõcordẽ. Præterea maior illa etiã diuersitas q; sexta uox apud musicos æque atq; tertia cõsonat:& apud astrologos sextũ signũ a prio penit9 ẽ distinctũ. Tũ ĩ musicis uox octaua q̃si eadẽ cõsonat: signũ octauũ primũ nõ agnoscit: nec põt cõiũctionis spẽm uox octaua referre quã poti9 eiusdẽ toni uoces repñtat: q̃re in hac tã bella similitudine plus oĩno dissimilitudinis q̃ similitudinis inueniẽt. Cõfutatõ

Caput VII Quid eos deceperit:nec de aspectibus experientiã habitam.

Erũ eniuero nec hmõi qdẽ rõnib9 sunt adducti q dogma primitus illud cõmẽti.sunt:sed exposita quædã ex Luna illos magis cõiectura decepit. Cũ.n.a Sole lumẽ mutuãtẽ/pro diuersa ad Solẽ põne/siue illa ꝓxia eẽt magis/siue recederet uariare figurã cõspicarent. Trãstulerũt idẽ ad reliquos planetas/ut oẽs pro diuersa nõ solũ a Sole/sed ab iuicẽ quoq; distãtia/cõditionẽ statũq; cõmutarẽt:in quã opionẽ nõ aliũde eos deductos hinc facile aĩaduertas. Quid nec plures aut pauciores/nec alias planetarũ iter se cõfiguratiões statuerũt. q̃ quot q̃lesq; Luna subire ad Solẽ in signi magis diuersitate deprẽdit̃. Sũt aũt Lunæ ad Solẽ schematismi qnq; celebrati cũ aut soli cõiũcta:aut corniculatis aut diuidua: aut prætumida aut plena cõspicit̃:qb9 totidẽ in planetis rndẽt excogitatæ ab illis cõfiguratiões:Cũ aũt sũt simul:aut exagona aut q̃drãgula:aut triãgula:aut opposita se radiatiõe cõspiciũt. Rndet.n.cõiũctio cõiunctioni:tũ exagona radiatio figuræ corniculari quæ tũc primũ in Luna cõspicit̃ cũ.lx.a Sole partib9 distat:uocaturq; a Græcis conoides:q̃rũ partiũ nũero exagona quoq; iter planetas ab illis radiatio cõstituit̃. Luna itẽ tũc est diuidua:Græce dicotomos appellat̃:cũ iter eã & Solẽ.xc.ꝓtes iteriacẽt:quo spacio cũ ipsa quoq; iter se sydera dirimunt̃:q̃drata cõponi figuratiõe ab illis dicunt̃. Trigonicã radiationẽ de Lunæ prætumida similitudine duxerũt quæ illa tũc primũ figura cõspicit̃:cũ.C.&.xx.partib9 a Sole remouet̃:uocaturq; a Græcis αμφικυρτος:nos prætumidã & gibberosã possumus appellare:oppõnẽ ipsam plenilunio rndere nemo nõ itelligit:& qm̃ Luna pro diuersitate figuræ diuersimode quoq; solet corpora ĩmutare:Statuerũt idẽ de oĩb9 planetis:ut.s.pro ista iteruallorũ itẽr se uarietate uariis quoq; modis res inferiores afficerẽt. Cuius utiq; cõsequẽtiæ cõiectura(si quẽadmodũ puto)sũt adducti/facile põt q̃tũ decipiũt̃ itelligi:si qdẽ Luna pro diuersa ad Solẽ distãtia uti figurã ita influendi ꝓprietates ĩmutat:qm̃ a Sole lumẽ accipiẽs plus minusue ab eo qua ꝑte nos respicit ꝓpositi9 habitudinisq; ad eã cõditione illuminat̃. Atq; inde fit

Quinq; schematismi Lunæ ad Solem.

naturali ratiõe/ut ꝓ lucis uel incremẽtis uel decremẽtis nõ solũ alia se nobis effi/gie repñtet. Sed aliter quoq; nostroꝝ & alioꝝ itẽ corpoꝝ corporales q̃litates im/mutet. Quis.n. dissolui nescit corpoꝝ hũiditates a calore? Quis rursus lucẽ cãm esse caloris? Vnde apte colligit quo plus Luna lucis habuerit magis inferioꝝ qb9 ꝓxia ẽ corpora calefieri/ & cõsequẽti rõne/ quæ ĩ eis sunt hũiditates/ magis lique/scere & resolui: quo pacto illud erit ueꝝ Ptolomæi enũciatũ a prĩo Lunæ q̃drãgu/lo usq; ad secundũ hũiditates corpoꝝ effluere: qa.s.ꝑ id tẽpus Lunæ ꝑtes ad terrã uergẽtes affluẽtiori lumĩe potiunt. Hĩc illa studiis agricolaꝝ cõprobata expimẽ/ta cæsam materiã cũ ĩplet lumine Luna/ cito cõputrescere: quæ cõtra cedit Luna deficiẽte a carie ĩmunẽ/ & putredinis uitio cõseruari. qa.s. putrefactioni maxime opportuna hũiditas ẽ: quæ quẽadmodũ dixi ꝓ auctu decremẽtoq; luminis Lunæ & crescit simul incorporib9/ & decrescit. At uero de istis Lunæ mutationib9 quæ sola uicissitudini huiusmodi lucis ẽ obnoxia ad plãetas & ꝓprio & ĩmobili semꝑ lumine præfulgẽtes eadẽ trãsfere oppido ꝑ q̃ insanũ: cũ potius ex cõtrariis liceat argumẽtari: si Luna quoniã ex sit9 diuersitate plus magisue illuminat ꝓ luminis modo diuersimode nos immutat cõseq ut planetaꝝ sicuti lumen/ ita ꝓprietas in/fluendi nõ mutet/ quæ ꝑ uaria uel ad Solẽ uel ad seipsos distantiæ rõe/ nec pau/perent lumine nec ditescant. Sed eodẽ modo nos terrenaq; alia semper intueant. Siue igit ista ut nos qdẽ suspicamur siue q̃s primũ incessuimus moti cõiecturis/ in istã opinionẽ sint adducti patet leuissimis eos niti deridiculisq; rõnib9: quibus si forsitan minus cõfidẽtes experiẽtiæ fidẽ allegent qd' unicũ ẽ ꝓfugiũ destitutis a rõne possumus nos æque ad expientiã ꝓuocare/ qua quotidie eoꝝ apotelesmata reuincunt. Sed illud unũ rñdeant quæ suꝑ his habita uera fideliaq; experimẽta/ de qb9 tãta apud eos ẽ cõtrouersia: ut quo loco q̃dratũ ali9 statuerit: ali9 trigonũ esse cõtẽdat. Et qd' hic qdẽ facit exagonũ/ sit q tetragonũ eẽ uelit: ĩmo trigonũ sit alicui/ qd' tñ aliis erit dyametrũ: de q̃ re qm̃ infra late disseret: ad eũ locũ lectorẽ delegamus: nunc illud & admonentes nõ modo ĩ prescribẽdis finib9 radiationũ: Sed de ipsaꝝ quoq; natura pleraq; eos differre/ adeo ut scribãt Paulus & Helio/dorus exagonũ qd' inter signa nõ ẽ æque uel ab æquinoctiis uel tropicis distãtia/ naturã oppositiõis habere. tũ nec oppositionẽ esse maleficã/ sed inter bonos aspe/ctus malosq; mediare/ pariter Ptolomæus nec eẽ q̃dratũ malũ nec trigonũ bonũ putat: ut liqueat satis nullã auctoritatẽ expiẽtiæ prõcinari: cui9 ĩ tã diuersis opĩo/nibus æq̃li fide/ æq̃li auctoritate magistri/ patrociniũ qsq; suffragari sibi cõtẽdit.

Reflexio argumẽti ĩ argumentãtẽ.

Ad expimẽta nõ posse astrologos ꝓuocare.

Discordia Paulus Heliod.

Caput VIII. Quæ de obsessione dicunt pugnare his quæ de aspectib9.

Vnt aũt præter figuras istas quas dixim9 & aspectus/ aliæ syderꝝ cũ ĩter se/ tũ ad Solẽ põnes qbus affici uires & mutari ꝓprietates reꝝ putẽt: in/ter quas ẽt quæ priorib9 illis uideant repugnare: Nã planetã obsessum dicũt quotiẽs utrinq; radii maloꝝ syderꝝ eũ circũstent/ quã hĩtudinẽ Græci uocãt εμπεριχεσιν/ ut si Iuppiter Libram teneat/ Mars Virginẽ/ Scorpiũq; Satur/nus: aut inibi ẽt Ioue collocato/ Mars ex Tauro in Virginẽ/ Scorpiũq; radios ia/culat/ tũc.s. Iouẽ obsessũ appellabũt. Ego igit illos ĩterrogo/ moueãt ne planetæ afficiãtq; se inuicẽ in hærẽtib9 signis ꝓximisq; locati? Si negãt tollit empichesis: qm̃ radius Virginẽ attingẽs in Libra posito syderi non nocebit. Sicut nec missus ad Scorpiũ qm̃ Scorpius Virgo Libræ ꝓxĩa signa sũt/ si cõcedũt/ aspectuũ ratio

nulla est tota inde dependens ut putemus ex certis interuallis afficere se planetas: ex aliis nihil inuicē pati/qd' si rñdent in obsessione aliter euenire:qm̄ utrinq; radii sunt/id potissimū dicūt unde eoꝝ insania manifestet':quasi ut solet hominib9 euenire/fugienti nō noceat a tergo insequēs hostis modo pateat ex aduerso liber cā/ Rñsio.
pus ad euadendū:q tñ ab insequente cōprendat' si cōtra stet alius fugæ obstruens Cōfutatō
uiā.s.hoc exēplo si uirginē occupet:Mars Iouē nō attingit in Libra collocatum: quē tñ inde attinget si cōtra Iouē in Scorpio steterit Saturnus. Q d' igit' hoc genus cōsentientis secū disciplinæ ut signa ꝓxima uoces asindetæ apostrophæ quæ in illis posita sydera nullā inuicē habeant cōmunionē:nec in alteꝝ aliqd profluat ab altero:& tñ obsessum dicas planetā q̄ ex ꝓximis signis maleficis radiis īfestet': neq;.n.si Saturn9 auferat' lædi Iouē cōcedes a Marte:adiecto Saturno/id qdē cōcedas/præsertim cū adueniat eo mō Saturnus quo nec lædere ipse Iouē pōt. Sed ita est certe ut dicebamus similitudo eos induxit hominis circūsessi cui circunstātibus inimicis exitus nullus est ad salutem.

Caput IX Planetas sub solis radiis cōstitutos nō male affici:aut ut dicunt astrologi comburi.

n Onne ēt delirāt ī Planetis ad solē cōpatis quos sub radiis cōstitutos inefficaces & male affectos esse uolunt/q̄si sydera quoq; lucē solis nō ferant/ Prima rō
& ueluti capita infirmiora si nimis solent' ægrescant. Atqui lumē oē cæleste precipueq; solare beneficū est:nec si rebus terrenis inimicū est aliqñ/aliter q̄ materiæ uitio id cōtingit:materiæ uitiū hoc in syderib9 nullū est:q̄re lumine solis quo magis ꝑfruunt' uegetiores & magis efficaces euadunt/presertim cū ad sydera sol cōparatus causæ uniuersalis habeat rōnē/cui9 est ꝓpriā naturā ꝑticulariū nō labefactare sed cōfirmare. Q d' si Luna silente destitui bñficio ei9 īferiora uidētur/alia rō:qm̄ ꝑte q̄ nos respicit soli copulata lumine spoliat':reliqs planetis luce ꝓpria nitētibus idē nō accidit/ut ꝓpterea cū radiis solis circūfundunt' in ꝑmutādis inferiorib9 minus possint. Q d' si ꝑtinaciter hoc defendāt opprimi exhauririq; Scda rō.
syderꝝ ꝑtātē/debet hoc magis euenire quo potētiores sūt quoq; ꝓximi magis Soli Tertia rō
fuerint planetæ/quoꝝ utrūq; solēt negare. Nā siquidē ꝑtiliter & eisdē penitus in minutiis planeta Soli cōgredit' efficacissimū fieri uolūt. Tū in Ariete atq; Leone radiis occupato sydere Solē ñ nocere:qb9 tñ ī locis potētissimū Solē eē decernūt. Nā excipit īquiūt stellā apud se/qñ Aries altitudo/Leo dom9 est Solis:hospiti āt iniuriā nemo intulit bon9:q̄si(qd ubiq; peccat)hūano more tractent' ista cælestia q̄siq; Sol ñ naturali necessitate/sed arbitrio quodā & lucē extra se fūdat & calorē.

Caput X Si rationē atq; etiā quorundā astrologoꝝ auctoritatē sequi uolumus planetas retrogradientes/fortiores uideri q̄ directos.

d Eniq; astrologoꝝ decreta q perscrutabit':uidebit oīa uel ab humana q̄dā ut dixim9 similitudine cōtra reꝝ cælestiū & naturā & dignitatē nō philosophica rōne sed poetica fere licentia esse deducta:uel a fabulis meris arbitrariisq; cōmentis/ut quæ ꝓdunt sup imaginib9 de qb9 infra disseremus:uel positionū quarūdā mathematicaꝝ occasione/qbus cū recte utant' mathematici/ad istā diuinādi ꝓfessionē ꝑuerse genethliaci trāstulerūt. Q d'in Zodiaci diuisione maxime peccauerūt. Sed de hac quidē diuisione suo postea loco disputabitur. Nunc illud ex eo genere est q̄ planetaꝝ efficientiā putāt uel īminui uel roborari:

ſed & ſpeciē ipſam uariare reꝝ efficiēdaꝝ pro illis motuū diuerſitatibus quas excogitant mathematici: ut nūc quidē directo curſu procedāt, nunc retrogradiantur, nunc ſtatiua tarditate ſubſiſtant. Debiliter enim facere qd̄ facit planetā cū retrogradit̄: efficaciter cū ꝓcedit. Sed & proſpeꝝ eſſe interdū cū dirigit̄, q ſit noxius idē ſi retroceſſerit: in qua re uidens qd̄ aduerſus aſtrologos dici poterat, Heliodorus mouit quæſtionē cōtra ſeipſum in libro cōmentarioꝝ in Paulū alexandrinum quā non aliis magis q̄ ipſius uerbis explicabo ſolutionem aſcribens qua ſe putauit quæſtionem diſſoluere cū adaugeat eam potius uerba eius græce ſunt hæc.

Nos ita uertimus in latinū uerbū pene uerbo reddētes. Illud aūt ſcire neceſſariū, q̄q̄ planetæ moueri dicant̄ inæqualiter re uera: tñ in cæleſtib9 nihil eſt inæquale: nihil inordinatū, qn potius oēm ordinē oēm æqualitatē in illis inueniri. Sed hoc ad noſtrā fit eſtimationē ut appareāt inæqualiter moueri iterdūq; ēt ſtare: ipſa.n. re uera neq; ſtant neq; motū unq̄ retardāt aut retroagūt. Sed accidit ut appeat ita fieri ab illis ob ecentrioꝝ & epicycloꝝ poſitionē: ſup qbus mouent̄ ut Ptolemæus in ſua cōpoſitione nos docuit. Et ſi qs obiiciat qūo igit̄ apoteleſmata ſunt diuerſa: ꝓpterea q; eoꝝ motu aliqd uel accedat uel decedat, aut qm̄ ſtare dicant̄: ſiqdem uere neq; ſtant: nec inæq̄liter mouent̄. Rñdem9 apoteleſmata hoc eſt aſtrologoꝝ reſpōſa nō fieri ꝓprie ob illā motuū uel inæq̄litatē uel ſtationem. Sed qm̄ accidit tūc planetas delatos ī epicyclis, aut terræ fieri proximiores: aut a terra remoueri. hæc Heliodor9: a quo illud nō mō cōceſſū ſed atteſtatū & cōfirmatū accipimus, ſtatiōes planetaꝝ nihil efficere q̄ten9qdē ſūt ſtatōes, hoc ē planetaꝝ efficiētiā nihil īmutare. Pariter neq; retroceſſiōes neq; directiōes q̄tenus ſūt hmōi. Veꝝ ex his diuerſa ꝓnūtiari qd̄ accidat ī his motuū differētiis: aut terræ ꝓximare planetas: aut magis elōgari: q̄ſi illud dixerit naturalē hīe hoc rōnē ut aliter nos īmutent cū ſint ꝓximi, aliter cū remiſſi. Q d̄ utiq; & nos cōcedim9ueꝝ ſi ꝓpea rectos ſtātes repedātesq; planetas obſeruāt: cōtrariū erit dogma ſtatuendū: ut.ſ. repedātes planetæ eſſent efficatiores q̄ cū directo curſu ferunt̄: ībecilliores aūt cū ſūt recti: ſi qdē ſola ī hs maior minorue a terris elōgatio obſeruat̄. Nā ut ſcribit Haly exponēs Ptolomeū utiq; rō oīs atteſtat̄: ut q̄to terræ ꝓximior eſt planeta fortiꝰ nos īmutet afficiatq; potentius, omnis aut planeta cū retrocedit terræ proximat magis, ecōtra rectus a terra diſtantior fit. Debuit igit̄ fortior retrocedens planeta exiſtimari: nō quēadmodū ipſi decreuerunt debilis & infirmus.

Caput XI Caput & caudā interſectiones eſſe imaginariorum circulorum nulla naturali ui præditoꝝ quibus in predicendo antiquiores uſi non ſunt: nec in eorum uiribus concordant recentiores.

Aput quoq; draconis & caudā qb9 tribuit tm̄ turba aſtrologoꝝ quis nō
c uideat res inanes & cōmēticias eſſe? Sed qd̄ antea diximus hīc aſtrologi
ſæpe lubricāt ī errorē q; quæcūq; repiūt a mathematicis ānotata neceſſaria motuū metiēdoꝝ methodis iis oīb9 abutūt̄ ī prædicēdo: q̄ſi pariter cēnt naturalia & influēdi prædita ptāte: cū tñ aliter lōge ſe res hēat, qñ illi pleraq; & cōminiſcunt̄ & fingūt ī cælo mathematicis nūeris & mēſuris deſeruiētia, nulla tñ naturæ alioqn ſtabilitate fūdata. oñdimus hoc ī ſignis quæ nō mobilia cogitat Pto. intercepta ſolſtitiis & æquinoctiis oñdemus ī ſignoꝝ ꝓtiū minutiaꝝ dīone: nūc in

capite & cauda idē appebit neqꝫ.n.aliud ſūt q̄ iterſectiones duoꝝ circuloꝝ:q̄ me/ra pūcta:q̄ nexus lineaꝝ duaꝝ mēte cōceptaꝝ:a mathematicis itroducta/ut ecly/ptica loca diſcernāt.ibi tñ nulla uirtus nulla q̄litas efficaciaue naturalis:ut.ſ.trāſ/ferri aliqūo poſſit ad genethliacā.Certe aliter nequeūt q̄ ut inibi poſitus aliqs pla/netaꝝ/pro loci cōmodo uel incōmodo melius aliqd peiuſue decernat:ipſa uero p ſe ſeorſumqꝫ notata uim hīe regēdi pmutandiqꝫ corpora nullā pñt.Vidit hoc & in ſignis aſtrologus Abraā auenazra/q libro primo rōnū aſtrologicaꝝ ita ſcribit:Di xerunt itē exaltari caput draconis in Geminis:caudā in Sagittario.Sed hoc uanū eſt/quoniā caput & cauda nec bonū ſignificant/nec malū. Sunt enim cōnexiōes duoꝝ circuloꝝ: obſeruatur tñ Luna cū eſt in eis: quoniā in capite poſita ob eam cām magis uigorat:quia nobis eſt ppinqor/contra debilior eſt in cauda:quoniā ī ea uergens ad meridiē a nobis elongat.Idē accidit reliquis planetis cū ī capite & cauda repiunt/excepto Sole cui nulla in alterutrā ptē declinatio eſt.Cū aūt ſeor/ſū caput & caudā notatā in tabulis legis ſcias neqꝫ nocere illa neqꝫ pdeſſe:q̄uis plu res aliter oppinent.hæc ille.Sed neqꝫ Ptolomæus illis utit unq̄ ī prædicēdo/neqꝫ ueteres uſos intelliges ex Materno apud quē nulla mentio caudæ capitiſqꝫ draco nis.Quod ſi de illis aliqñ ueteres loquunt non aliter q̄ de loco quodā & poſitu. Vnde & diuerſa fuit apud eos opinio:quoniā antiqorib9 malus uterqꝫ locus uiſus eſt ob eclypticā.i.uiam.pptereaqꝫ inter infœlicia loca utrunqꝫ pariter ſtatuerunt: Heliodorus in tractatu περιτεκνου.i.de filiis ſi loca inqt filios ſignificantia ab ī fortunantibus planetis & eclypticis nodis:hoc eſt capite & cauda libera fuerit fœ lix eſt.Recentiores ſi caput in loco fuerit filioꝝ:filios ſicut nouellas oliuaꝝ in cir cuitu menſæ pnunciabūt/ducti alia coniectura quā ſupra retulim9 ex Auenazra quod in capite ppinquiores nobis planetæ ſint efficaciores. Veꝝ pcedit iſta ratio cum in capite aliqs eſt planeta:quāq̄ citra caput ad nos declinans debet eadē rōne fortior exiſtimari.Sed cū nullū in eo ſydus iueniet/quid pōt uel dare uel auferre? Sola ſiquidē a nobis mente deſignatus. Nā qd quidā inibi a Luna dereliq uir/tutem quandā ſuſpicant/aſtrologoꝝ nemo dixit/tum non phyſicū eſt ſi naturam cæleſtium lumēqꝫ cōſideres/nec aſtrologicū/qm̄ caudā Luna æque perambulat. Tantū igit ſitus meraqꝫ poſitio/de qua tñ & Arabes & Latini q̄ſi de ſydere quo/dam tandē decreuerunt/ita ut annos quoqꝫ addere uitæ caput iſtud exiſtiment:& partē ætatis quādā gubernare:& in Geminis exaltari:& naturā hīe Veneris atqꝫ Iouis/contra caudā Martis & Saturni.In qua re uidim9 quantū ab ipſa ueritate diſſentiant.Sed miꝝ quantū etiā a ſeipſis qñ qꝫ nexum copulāqꝫ totius quaſi cæle ſtis fœlicitatis dixerunt.Alibi tñ cum bonis bonū eſſe dicunt/cū malis malū au/gere eum qcqd inueniat.Alibi ſup eo quaſi de malo prorſus loquunt.Nā Alcha/bitius apud quē & leges quæ mox retulim9/inter infortunia planetaꝝ hoc quoqꝫ cōmemorat/ſi fuerint cū ſuis capitib9.Hēt enī qlibet planeta ſuū caput & ſuam caudā apud Arabes genzauar appellata:aut cū capite fuerint caudaqꝫ draconis: quæ capitis caudæqꝫ Lunæ ppria cognominatio ī qb9 præſertī ipſa tā male ſe ha/buerint q̄tū ī capite.Idē in lib.de natiuitatib9 applicantē capiti Luna climatericā facit locis.ſ.uitæ principalibus caput pariter iſtud & caudā cōnumerat.Abraā ut retulimus/uigorari in capite locatā Lunā affirmat: Vidimus Heliodoꝝ ſupra cū infortunalib9 ea ſtellis nūerare.Idē in tractatu de climatere Soli Lunæ horoſcopo

Quid caput & cauda.

Mater/nus

Heliodorus.

Diſcor/dia aſtrolo/gorum Alchabi/tius.

partiq; fortunæ ea cõnumerat: ut quæ de isto capite ꝓtulerũt nullo capite aut certe corde ꝓtulisse uideantur: ubiq; tamen malicioſi caput draconis uocitantes quo maiori cũ reuerentia quaſiq; numinis auctoritate credulis auribus inſonaret.

Caput XII Origo antiſiorum: neq; eis in præſagiẽdo uſum Ptolomæũ: & quãtum in his Maternus & Haly aberrauerint.

Vnde antiſia Hyppar cus.

Athematici cuiuſdã dicti occaſione ſup antiſiis pariter errauerũt. nã qm̃ gradus in qb9 Sole cõſtituto dies dieb9, & nox noctib9 ſunt æq̃les Hyp parcus & ueteres ab rñdente utrinq; ſibi dieꝝ & noctiũ æq̃litate antiſios dixerũt, q̃ſi dixeris ex aduerſo æq̃les, diuinaculi nr̃i gradus iſtos æq̃les eẽ dixerũt, uirtute & ꝓtãte q̃ ſupina ignorãtia nemo nõ cognoſcit: ut ab æqualitate quæ Sole illos ꝓgrãte dieꝝ noctiũq; cõtingit, ad uirtutis æq̃litatẽ ſe trãſtulerint. Sed accuſare præ oĩb9 Maternũ libet iſti9 erroris ꝓpagatorẽ, q̃q̃ ut ignorãtiſſimo toti9mathematicæ uenia cõdonãda ẽ. Is Ptolemæũ ait ſummã decretoꝝ antiſiis tribuere. Nec miror nã cũ totũ Maternũ euoluerim diligẽter nuſq̃ lecti a ſe Ptolomæi mihi fecit indiciũ: qd̃ igit̃ attinet ad antiſia illis in decernẽdo in ꝓnũciãdo nũq̃ utit̃ Ptolomæus: ſiue cẽtũ enũtiata, ſiue apoteleſmata ei9 reqris: Tm̃ prĩo libro apoteleſmatũ ubi ſnĩas alioꝝ περιτησσυμ τοκφαστου ζοωδοιων: hoc ẽ d affinitate cõſenſuq; ſignoꝝ ĩter ipſas inſtitutiões enarrat his uſus ẽ uerbis. Rurſus æq̃lis eẽ ꝓtãtis aiũt quæcũq; altero tropicoꝝ æq̃liter diſtãt: qa ĩ illis poſit9 Sol æq̃les dies dieb9, & noctes noctib9 facit. hoc ubi dixiſſet q̃ſi deinde oblit9: ut q. ſ. nõ ꝓbabat, nũq̃ reuocat in mediũ: nũq̃ meminit nõ ſolũ noĩs antiſioꝝ: qd̃ alioqn nuſq̃ apud eũ, ſed nec rei ipſius, hoc ẽ iſti9 æque a tropicis remotaꝝ ꝓtiũ affinitatis atq; cõſenſus: nã qd̃ in cẽtũ enũtiatis quodã loco dicit planetã ſæpe ibi uires ſuas extẽdere ubi nõ ẽ uelle trãſferre ad antiſias & dodecathemoria nimis coactũ & licẽtioſum, præſertim cũ in oĩ ſua diſciplina Ptolomæus alteꝝ rideat: hoc ẽ dodecathemoria & quæ hoc gen9 alia ſũt: alteꝝ negligat, hoc ẽ de qb9 loqmur antiſia: eo uero præcepto nec aliud uoluit nobis indicare q̃ σχημοιτοσρα φιον: hoc ẽ cõfiguratiõis radiationiſq; ꝓtãtẽ ꝑ quã & multa & efficaciter faciũt ex ſnĩa aſtrologoꝝ præſertimq; Ptolomæi planetæ qb9 locis minime ſũt, fere. n. aliud ipſe in cõſtellatiõib9 q̃ phaſes & ſchemata nõ obſeruat: aut certe nihil aliud magis. Sed nec qd antiſia ſibi uellẽt Maternus nr̃ ĩtellexit: quoꝝ latentẽ rõnẽ alibi ſe explicaturũ ꝓmiſit, q̃ſi aut nõ expoſitã rẽ cuilibet mathematico aut quæ trib9 uerbis explicari nõ poſſit: ſed ignorãtiã ei9 inde deprẽdas, q; nimis impite loquẽdi morẽ ipſũ uſurpat, Martẽ qnto gradu in Geminis cõſtitutũ antiſiũ mittere in Cãcrũ quo pacto nõ loqueret̃ ſi qd eſſet antiſiũ iſtud ĩtelligeret. neq;. n. radi9 aut lumẽ eſt antiſius q mittat̃, neq; aliud dicto eſt antiſiũ mitti ab aliquo planetaꝝ, q̃ mitti gradus ĩ quo eſt æq̃litatẽ: q̃re ꝓpiti ſic potius loquerẽt̃, epochã Martis hoc ẽ partẽ quã occupat: antiſiã eẽ tali ꝓti Geminoꝝ: aut qd̃ idẽ ualebit eſſe Martẽ in antiſio Geminoꝝ. q aũt in Geminos Martẽ antiſiũ dixerit iaculari exibilabit̃ a mathematicis & irridebit̃. Sed Abẽzagel ẽt multipliciter lapſus q prĩo libro ſuaꝝ cõmẽtationũ aphoriſmos explicãs quoſdã, tã grad9 æq̃liter ab æqnoctiis elõgatos, q̃ q pariter diſtãt a tropicis Cãcro. ſ. & Capricorno æq̃lis eẽ potẽtiæ ſcribit. Neq;. n. hoc de diſtãtia ab æqnoctiis dictũ a ueterib9, ſed a tropicis tm̃, qb9 antiſioꝝ nomẽ impoſitũ eſt. Nec Abẽzagel debuit hoc nõ uidiſſe, qñqdẽ deſcripti utrinq; ab æqnoctiis circuli

Mater nũ nõ intellexiſſe quid ſint antiſia.

Repro batio antiſiorum Matern9 ignoran tiſſimus toti9mathemati cæ.

Antiſiis nõ utitur Ptolo. in iudicãdo

Error Abẽza gelis.

ſunt quidē æquales. Neceſſe enim ab illis æque diſtātes paralellos æquales inuicē
eſſe/ueꝝ nō hemicyclia inuicē æqualia/qd' in æque remotis a tropicis accidit. Vn
de antiſioꝝ ille cōſenſus. Errat itē illud cū multis q̄ habitudinē gradus ad antiſiū
gradū numerat inter eos quos aſpectus uocant: unde colligūt ſydus in altero eoꝝ
poſitū uim hr̄e etiā in altero/ſi in exagonis locis/& tetragonis & trigonis & oppo
ſitis habet. Natus aūt hinc error q̄ quæ græci σχηματα uocāt: hoc eſt figuras
barbari/& noſtrates aſpectus uocāt. Apud græcos aūt aſpicere ſe ſigna dicunt': nō
quæ inuicē cōfigurant': hoc eſt ut noſtri dicunt aſpiciunt: Sed quæ græce εκτων
φθωνισημοσων: hoc eſt ab his punctis emergunt & occidūt: id qd' in ſignis cū
accidat æque a tropicis ſepatis (ſunt. n. in eodē paralello) ꝓpterea ea ſigna quæ an
tiſia qdā maxima pars aſtrologoꝝ βλεπουτα: hoc eſt uidētia nūcupāt Arabes:
deinde & latini in eā ſignificationē accepunt: in qua noīe aſpectus ipſi abutuntur.
Atq; ita qd' euenit/ſæpe error in dictionib9 errorē parit in reb9. Sic ſatis declaratū
uariā in fatis explicādis (ſi qua fata cōcederent') apud aſtrologos antiſioꝝ obſerua
tionē: tū quāta ſup his etiā & Arabes & latini/cōtra ſentētiā ueteꝝ ſomniauerunt.

Error nr̄a tū & barbarorum aſtrologorum.

Sæpe error in dictiōib9 errorē pit ī rebus.

Caput XIII In præcipiētib9 & obediētib9 ſignis pariter deceptos aſtrologos.

X hoc genere illa etiā eſt obſeruatio germanæ uidelicet hebetudinis uel
e fallaciæ de præcipiētibus ſignis & obedientibus. Nā cū mathematici ſi/
gna in qb9 ſol poſitus dies efficit noctib9 longiores collata ſignis in qbus
æqua ꝓportiōe lux tenebris uincit' προσταττουτα: hoc eſt præcipiētia uo/
caſſent: & quæ ex aduerſo portendūt tenebras ſupra diē υπακουουτα: hoc eſt
obediētia genethliaci noīs argumēto moti decreuerūt eū ī cui9 genitura ſignū præ
cipiēs horoſcoparet fore illi ut īparet/q ſignū obediēs genituræ/hr̄et horoſcopū/
q̄ſi illa præcipiētis obediētiſq; cognominatio mathematicis īſtituta/iſtuc ꝓtineret/
neq; in ea tātūmō dieꝝ & noctiū ſub illis ſignis accidens inæqualitas foret īdicata.

Ca. XIIII. Cōfutatio rōnū q̄s de planetaꝝ exaltatiōib9 qdā aſtrologi aſſignauere.

Ed & iſta de planetaꝝ altitudinibus uel exaltationib9 opinio unde ema/
s nauerit/utq; pariter mathematica q̄dā occaſione huc præcipites ierint ad
monuit me naturalis hiſtoriæ ſcriptor ille diligētiſſim9/cui oīs debet an
tiqtas: oīs poſteritas: q alterā a barbarie: a morte alterā uindicauit. Is igit' libro ſe/
cundo ꝓtractās illā qōnē/cur eadē ſydera alias altiora/alias īferiora uideant' poſt
alia quædā ita ſubiicit. Altera ſublimitatū cā: qm̄ a ſuo centro abſidas altiſſimas
habēt in illis ſignis Saturnus Libræ parte uigeſima/Iuppiter Cancri decimaqnta
Mars Capricorni uigeſima octaua/Sol Arietis decimanona/Venus Piſciū uigeſi
maſexta/Mercurius Virginis decimaqnta/Luna Tauri quarta. hæc ille. Vnde fa
cile q̄ſq; colligat nō tardiſſim9 aut ita olim fuiſſe aut putatū ſyderali ſcientiæ tunc
uacātib9 poſita ſydera in ꝓtibus memoratis altiſſime a centro ſuaꝝ abſidū ſūmo/
ueri. q̄re & gradus illi ſiue partes altitudines planetaꝝ dicebant'. Vnde data occa/
ſio genethliacis/ut ſeruato altitudinis noīe/q̄ſi tn̄ nō loci foret altitudo/ſed naturæ
& ꝓtātis abuterent'. Neq; enim alias dicūt aſtrologi exaltari planetas q̄ in his ꝓti/
bus ubi ex uetere aſtronomia putatos altiſſime a ſuis centris diſtare eos oñdimus:
q̄q̄ illud lectorē ſcire oporteret in uulgatis codicibus Plinii mendā inueniri: & uer
ba quæ deinceps ponunt' ꝓmutatis numeris inoleuiſſe quādo nota denarii debita
Veneri ad Solē eſt trāſlata/ut in ſole uigeſimanona pars pro decimanona in Ve/

Laus Plinii.

Error in Materno Porphyrius.

nere decimasexta/pro uigesimasexta pperã legatur.nã & uitium in Materno/ubi Venerẽ legimus in uigesimaseptima parte Pisciũ exaltari.Scribendũ enim est sexta atq; uigesima ex Porphyrio.Illud quoq; nõnihil uariat q; Lunæ quartã partem Tauri astrologia uetus assignat secuta ætas tertiã siue opinionis est diuersitas:siue culpa librariorũ in ista numerorũ notatione sæpissime allucinantiũ/similiter in Saturno nõ prima atq; uigesima/sed uigesima legi oportet auctore codẽ Porphyrio. Neq; uero iã dubito bonis mentibus palã factũ/quomodo in astrologiã diuinatricem planetarũ exaltationes irrepserint:Sed cum ad posteros dogma peruenisset & theoricæ syderũ disciplinæ mutatione ratio illa dogmatis eẽt antiquata. Posteritas alias sibi rõnes cogitauit qbus putaret opinionẽ priorib9illis esse psuasam/& alii qdẽ alias/ut in mẽdacio plurimũ contigit uerũ leues & deridiculas.Ptolo.in Arie/te inqt/Sol exaltat:qm̃ ad eũ cũ puenit:incipit eius uis magis apparere.Verũ(qd̃ de domibus supra loquẽtes dizim9)id nõ efficit signi q̃litas & natura/sed situs.nõ qa pagrat Arietẽ/ideo fortior esse incipit:sed qm̃ ppinquare incipit nobis.q̃re nõ si tuis teporẽ hortis infundit ueniens ad id signũ sperãdũ ut ad regnũ etiã euehat: qm̃ in sua sit positus altitudine:in q̃ aliis utiq; regionib9deiiceret a qb9distare magis in Ariete & pximare magis sub Libra illũ cõtingit.Sed uideamus de reliqs ẽt planetis Lunæ sublimitas Taurus:qm̃ si cũ sole iungat in Ariete appebit uis eius primũ in Tauro.O efficacissimã rõnẽ q̃si si Soli in Tauro cõgrediat nõ idẽ cũ Geminis sit euẽturũ:& si in Geminis coeat apud Cancrũ:& si ĩ Cãcro/idẽ sub Leone atq; ita de reliqs oĩbus:ut demirari liceat Ptolomæũ quẽ nõ puduerit ista cõscribere.Verũ aliæ sunt ẽt rõnes qm̃ Luna pxia Soli est & trigonũ Lunæ laterinũ. Sed nõ pximã Soli Lunã putat Ptolomæus:nec debemus ex trigono cõiectare sublimitatẽ/nec ex domo/uel trigonũ uel altitudinẽ:uel ex aliquo eorũ terminos uel decanũ:qm̃ ĩpmixta sunt hæc:ita ut cuilibet sua in re ppria auctoritas debeat. Præterea si trigoni mouet argumentũ/cur nõ potius in Geminis Mercuri9 exaltabit q̃ in Virgine? ubi & illud quadrabit ut sit pximus exaltationi Solis a quo parũ abesse solet.Id qd̃ in istarũ quoq; exaltationũ rõne seruare conat Aboasar.Sed cõuenit inqt Ptolomæus Virgo Mercurio:qm̃ siccus est & sub Virgine siccitas autũnalis appet.Verũ diximus iã de signorũ natura nõ pficisci istã q̃ttuor tẽporũ mutationẽ:q̃re positus Sol in Virgine faciet aliis regionib9/qd̃ apud nos facit positus in Tauro.Præterea si hoc obseruabat cur nõ in Cãcro regnare Mars statuebat? sub quo.s.æstuat mũdus/sicut sub Virgĩe iã arescit. Est ãt Mars planeta feruẽtissim9 quẽ tñ in Capricorno uolũt exaltari/sub quo frigore/gelu/glacieq; distringimur. Verũ ad Meridiẽ inquiũt uergit Capricorn9:est aũt ps meridiana calidior.Hoc ẽ qd̃ uobis obiectam9astrologi istã.s.leuitatẽ & incõstãtiã rõnũ uãrũ(Si tñ rõnes istæ dicẽdæ sunt)nã de signo eodẽ p cõmodo pq; arbitrio uũo nunc q̃si de calido/nũc q̃si de frigido disseritis.& mox idẽ nec calidũ iã nec frigidũ/sed hũidũ potius uel siccũ appellabitis in ptitione signorũ Capricornũ terrenũ facitis q̃re siccũ:ad Martẽ cũ trãsferẽt/inter feruẽtia cõputat:& cũ Saturni domiciliũ dicit syderis.s. gelidissimi niues & pluuiæ sub eo fieri memorãt.Q d̃ si Capricorn9 q̃si calidũ signũ Marti cõdonat/debet simili rõne Cancer frigidissim9 numerari:q̃re Iouẽ p/fecto regẽ nõ hẽbit/uiuifico ut dicũt calore prepotẽtẽ.Verũ præsto ẽ latebra ĩ quã se cõdãt.Nã suscitat inqt Ptolomæus Iuppiter uentos aquilonares:quare signũ ad

Rõ Ptol. Cõfutatõ

Cõfutatõ

Aboasar

De Martis exaltatione.

De Iouis sublimitate.

Ptolo.

aquilonē positū illi cōuenit. At cōfugere primū astrologi alii huc nō pñt: q negāt huiusmodi uentos a Ioue suscitari. Præterea nec Ptolomæus excusat: q simili rōne in occidētē debuit mittere Martē, nō in meridiē cū occiduos uētos nō australes a Marte putet excitari. Mitto Geminos & Leonē ad boreā inclinare, cur nō igr̄ potius Leo exaltatio Iouis? Nō cōuenit, inqt Auērodā, calor Leonis Ioui, imo uero magis q̄ frigiditas Cācri. Adde ꝙ Leo trigonū Iouis signū diurnū & masculum, Iuppiter itē masculus & diurnus. Cancer inter fœminea nocturna aquatica designat, quæ a Iouis natura cūcta amouēt. Cōuenit igr̄ oīo magis illi Leo q̄ Cācer. De Venere & Saturno nihil minus delirant ut sit Libra Saturni sublimitas: qm̄ Soli cōtrari9 est Saturnus: Ven9 in Piscib9 exaltet qm̄ humida est, & sub Piscib9 ueris hūiditas incipit. At. n. sæpe iā dixim9 nō signoꝝ naturā cōseq tpoꝝ istas q̄litates: sed accedētis Solis & recedētis pōnē. De Saturno ut solēt pro cōmodo loquūt. nā hic qdē oppositū Soli faciūt alibi συμουρετυν: hoc ē eiusdē cōditōis esse prædicāt: q̄re ab utroq; significari patrē: utrūq; eē oriētalē. Sed uterq; masculus: uterq; diurnus. Sed nimis ꝓfecto multa dicturi si alia hmōi ꝑticulatim cūcta ꝓsequimur: qbus alii parū cōfisi nouā excogitauerūt rōnē utiq; breuiorē sed oīno inefficacē esse enī triquetra uel exagona domiciliorꝝ exaltatiōes planetis præterq̄ in Mercurio. Q d' si quæras cur in Luna Venere Marteq; exagona, triquetra in aliis maluerint. Rñdēt trigonū diurnis potentioribusq; planetis magis cōuenire: nocturnis aūt q ex hæresi Lunæ sūt ꝙ Arabes aiz uocāt: διατοασθενεστησακτινοσ: hoc est de radii imbecillitate & exagonū. Veꝝ fallunt i Marte qñ nō qm̄ imbecillus ideo nocturnis ānumerat: sed poti9 ut uigor & efficacia radii Martialis nocturno frigore retardet: nec ex hæresi Lunæ dici pōt q sit masculus planeta: qq; utraq; q̄litate a Luna discordēt: & cōtraria oīno atq; Luna rōne nocturnus existimet: nā illa qdē ob naturæ similitudinē: Mars ob dissimilitudinē, Lunari & Cancro aduersus in Capricorno: sicut oppositus Tauro in Scorpione. Sed ꝓcedat ista cōiectura illud rñdeāt: cur dextra potius triquetra q̄ sinistra? cur sinistra potius q̄ dextra? imo cur in Ioue qdē sinistrū? in Saturno & Sole dextrū? & cū habeāt domos duas planetæ: cur ab altera potius q̄ altera trigonū est acceptū? ut cū in Sagittario & Piscib9 Iuppiter hospitet: cur potius in Cancro q̄ in Leone debeat exaltari? præsertim cū plus hēat cū Sagittario affinitatē, ut astrologi dicūt, plus itē (q d' antea dicebamus) & plus lōge q̄ Cācer illi Leo cōueniat. Postremo ut hmōi oēs cōiecturas fictas a posteris ītelligas, nec oīno fuisse qb9 primi institutores hui9 dogmatis iecerint fūdamētū: hinc cognoscas ꝙ rōnē nō reddūt cur nō tali in signo, sed in tali ipsi9 signi parte planeta dicat exaltari: cuius cām supra ex uetere astrologia demōstrauim9: Quapp Aboasar difficile hoc inuenire fuisse dicit uniuersitati astrologoꝝ: & ipse ne oīno nihil loqueret multa anxius sup hac re nimis ꝑuersa, & fabulosa subtilitate distorsit. Quare liquet indubie occasione quā dixim9 ueteris disciplinæ putātis i his gradib9 a suis cētris distare maxīe planetas receptū hoc dogma a genethliacis de altitudībus planetaꝝ: quaꝝ q̄ uana sit obseruatio nemo iā nō intelligit: nō solū ꝙ ad naturā potestatēq; trāstulerūt quæ fuerit loci situsq; cognominatio. Sed qm̄ in ea re uetus astronomia forte fallebat, nimis īter primordia fallax & paꝝ explorata: & ut uera illi tūc decreuissent ratio posteritati illa nō cōgruit, ꝑmutatis absidib9 & quæ apogea dicūt sydeꝝ errātiū.

De exaltatiōe Veneris & Saturni.

Reprobatio.

Caput XV Rationes astrologorum de trigonis & trigonocratoribus: atq; obiter de signorum sexu confutantur.

Eq; uero putemus astrologos occasione tm̃mõ accepta delirare oculatio/ res q̃ ut deuiare sine duce nõ possint. Præuaricant' sæpissime ubi nullus est obuaricator. Nã de istis qdẽ exaltationibus mathematicis fere debent qd' insaniũt: q̃q̃ sibiipsis magis/ne qua eos iniuria defraudemus. At quæ trigona uocãt uulgo triplicitates/ipsi pepererunt neq; eos hoc loco qq̃ mathesis iuuit: quæ qm̃ res inde depẽdet ꝙ signa quædã ignea faciũt: quædã terrea: quædã aerea: quædã aquea: reddere prius sup his rõnẽ eos cogemus: & qũo hoc qdẽ hui⁹ planetæ trigonũ: illud illius bene diffiniãt examinabimus. Dicite igit' uiri sapiẽtissimi interpretesq; cælestiũ qua rõne elementoꝝ istas qualitates in cælo signis distribuistis? Auenrodan magnus in uestra disciplina signoꝝ naturã uel ad Solem refert uel ad stellas: ad Solẽ ut talis signi nature dicat'/q̃le opus est Solis id signũ permeantis: quo pacto mobilia signa/æquinoctia uel solstitia: reliq̃ fixa uel cõmunia dicunt': Ad stellas si hospitãtiũ inibi stellaꝝ uirtutes signo attribuunt'. Neutrã rõnẽ uideo q̃drare uestræ partitioni: nã si Solis opa sequamur/igneus erit Cãcer/nõ Aq̃rius: sicut aqueus Sagittarius magis q̃ igneus: nõ igneus Aries sed aereus/Taurus humore atq; calore potius abundabit q̃ frigore & siccitate: atq; conditio signoꝝ fere omniũ cõmutabit': quæ nec erũt ꝑpetua (qd' uos uultis) Si refert' ad stellas idẽtidem suis sedib⁹ migrãtes: an Alchindi rõ potior existimãtis cũ in Zodiaco q̃ttuor sint signa principalia/duo æqnoctialia/duo solstitialia his q̃ttuor primas elemẽtoꝝ quattuor qualitates assignari/igneã Arieti/aqueã Cancro/aereã Libræ/terreã Capricorno. Tum qa trigona radiatio locis cõgruẽtib⁹ incidit. ideo signa cuilibet signo utrinq; triãgula/naturã similẽ iure statuunt' sortita. Sed neq; ista rõcinatio quadrat: qm̃ in referẽdis ad signa q̃ttuor ꝓprietatib⁹ elemẽtoꝝ/duplex potuit eius ordinis esse rõ/altera pro cognatiõe signi & elemẽti: altera pro situ ipsoꝝ elemẽtorũ: ut primũ primo tribueret': secũdũ secũdo: atq; ita deinceps. Si primũ obseruarũt ut calida calidis: frigida frigidis rñderẽt: ignẽ ut dixi Cancro dare debuerũt: aerẽ Arieti. Si alterã aerẽ Cãcro: q secũdus est ab igne. Sed opposita inqt Alchindus/calor frigiditas dãda igit' signo tpis secũdi/hoc est Cancro ĩmo/ideo Libra quæ opponit' Arieti: ꝙ si preponendã aquã aeri dicãt/qm̃ sit efficacior iam seipsa natura faciẽt sapiẽtiores. Præterea si agẽs qualitas qualis frigiditas/nõ qualis humiditas patiẽs Cãcro cõuenit qũo ab eis ĩter fœminea signa nocturnaq; deputat': nõ potius inter diurna & mascula? quod obseruãt & in planetis/nõ aliũde magis rõnabiliter sexũ in cælestib⁹ agnoscentes q̃ penes agẽtes patiẽtesq; q̃litates: ꝓptereaq; Iouẽ Solẽ & Martẽ in qb⁹ calor Saturnũ in quo frigus excellat mares appellauerũt: Lunã & Venerẽ fœminas qm̃ hũidæ sint. Sic igt' aq̃ & ignis mares ẽt ab Aegyptiis dicebant' ob cãm memoratã: aer atq; aq̃ fœminæ: ita quæ aquea signa statuerũt/debuerũt astrologi masculis annumerare/nõ fœminis: qd' ĩ oĩb⁹ tñ pariter fecerũt: Cãcro. s. Piscib⁹/Scorpiõe: aerea cõtra mascula decreuerũt/cũ sit tñ hũiditas aeris q̃litas ꝓpria: Pugnat igr̃ in his secũ astrologia: & seipsam euertit ut ubiq; tñ delirans. Nãq; ut a ꝓposita re nõ tñ ab re digrediamur/quæ leuissima ista nugamenta? discernere sexũ in cælestibus/tali præsertim cõiectura qua moti sex signa masculina/sex fœminina statuerũt/ut primũ marẽ/sequens fœminam:

Nõ posse elemẽtarias q̃litates signis ascribi.

Cõtra rationẽ Alchindi

Ratio Alchindi.

Cõfutatõ

Non esse alia signa masculina & alia fœminia.

atq; ita p uires semp alterꝝ uirꝝ alterā fœminā. Nā si erat hoc faciēdū debuerat pro natura signoꝝ fieri: nō q̄ fatali & uana istiusmodi cōsequētia, primi. s. & secūdi, atq; ita deinceps: qd' quā hēat rōnē audi ex Ptolemæo. Nox inqt diē seqt', & fœminæ hærēt uiris: debet igit' signo masculino fœmineū ꝓximū statui. Contra quā rōnē nō ē utiq; disputādū sed ridēdū, nisi illud forte seriū est ut uideam9 prior ne die nox, an nocte dies, ut fortasse nocturna signa debuerīt anteponi: qa poti9 dies noctē sequat' q̄ nox diē. Scriptū est eni, factū ē uespe & mane dies un9 q̄ꝑꝑ Hebræi tpoꝝ initia a nocte statuerūt ueꝝ occupatiores q̄ ut nugari liceat multis uerbis. Quāq̄ apud ipsum etiā Ptolomæū multū hēat momēti sexuū ista diuersitas, apud quē refert non paꝝ in masculis, an in fœmineis signis planetæ inueniantur. Quod si cōptū expimētis dogma cōtēdāt quæro qbus, suis an ueteꝝ? Si suis canos nō hn̄t, ut tāta sit auctoritas: si antiquoꝝ, at ex antiqs magna pars aliter sentiebat, multi ordinē ab horoscopo faciebāt ut esset exoriēs signū semp masculinū atq; diurnū: reliq̄ cōsequēti ordine p uices diuiderent'. Alii q̄ttuor qdē signa diurna fecerūt Arietē, Cācrū, Leonē, & Sagittariū: q̄ttuor nocturna, Gemīos, Librā, Capricornū, & Aquariū. Quattuor ꝓmiscua, Taurū, Virginē, Pisces, & Scorpionē qn receptā opinionē explodebat antiqtas. Vnde illud ex uetere astrologia.

Vide insulam Pto. rōnē

Sunt quibus esse diurna placet quæ mascula surgunt.
Fœminea in noctem latis gaudere tenebris.
Qui non multa sibi nullo monstrante loquuntur.

Quo in loco miꝝ q̄tū delirat triuialis qdā isti9 poetæ interpres lōge itē illi rōnabilius (siqdē cū rōne aliqn̄ est insaniendū) qui oīa pariter ignea atq; aquea diurna appellauerūt: reliqua sex nocturna terrea. s. aerea. Itē si qd' placet Ptolomæo masculū & diurnū se cōsequuntur, erunt mascula illa, ista fœminea. Sic ille cecinit.

Nāq; Sagittarii signum rapidiq; Leonis
Et sua respiciens aurato uellere terga
Tum Pisces Cancer & Cancri Scorpion ictu
Aut uicina loco diuersa aut partibus æquis
Omnia dicuntur: simili sub sorte diurna
Cætera nec numero consortia nec uice sedis
Interiecta locis totidem nocturna feruntur.

Legit' hic uers9 mēdosus uulgo ut pleraq; alia castiga, uit Politian9 cuius in libris emēdādis fides ꝓbata: sūma diligētia rara eruditio.

Fuerunt & qui aliter sentirent quare subdit.

Quin etiam sex continuas dixere diurnas.
Castoris esse uices quæ sunt a principe signo
Lanigeri sex a libris nocturna uideri.

Desināt igr̄ fidē allegare ueteꝝ obseruationū a qb9tā dissidēt sæpe q̄ tota astrologia dissidet a ueritate. Obiici aūt illud etiā poterit si masculū signū principe loco statuēdū iudicarūt futuꝝ in īcerto quodnā primū & masculū signū, quēadmodū & īcertū: quodnā signū initiale ut supra declarauim9. Aliis. n. Cācer: aliis Capricorn9 prīa uidebant'; quoꝝ tn̄ utrūq; fœmineū apud istos. Sed forte nec tā multis eludi fabulas oportuit: q̄q̄ opæprætiū obiter istā fabulā cōfutasse discernēdi cælestia signa p sexus, quo nos ideo diuertim9: ut in Cācro pugnare illos se cū on̄dere mus: quē aqueū facerēt & fœmineū cū sit tn̄ frigiditas inter agētes qualitates nō passiuas. Qd' si prima partitio illis det' in signis tropicis & æqnoctiis nō ꝓcedet

in aliis ſignis ratio diſtributiōis:circulo enī demōſtrāt q̃ eſt flagitiū in dialectica qñqdē cū hoc loco p̃bāt trigona ſigna eiuſdē naturæ/aſſumūt argumētū:qm̃ trigona radiatio cōſentientiū inuicē eſt locorꝫ:& rurſus p̃baturi trigonā radiationē cōſentire aſſumūt q̃ eiuſdē naturæ incidat locis. Sileat igit' iā Alchindus. Reliq̃ eſt ſnīa Abraā auenazræ ducentis rōnē iſtarꝫ q̃litatū a figuris imaginū & effigiatorꝫ inibi aīaliū p̃prietatibus: ut Piſces/Cancrū/& Scorpionē/frigida uocent':q̃ aq̃tiliū noīa effigiēq̃ repræſentent. Leonis ſignū calidū ob naturā Leonis:atq̃ ita de reliqs. Sed iſta quoq̃ rō aut nulla ſi nullæ imagines ut demōſtrauimꝰ:aut falſa ſi aliquæ ſunt imagines/in q̃ cū ſignis imagines cōfundunt':qd ſupra ēt reprobauimꝰ. Deniq̃ cū figuræ loco uarient' erit iſta diſtinctio ſignorꝫ tēporaria:nō qd aſtrologi oēs uolūt & ipſe ēt auenazra/īmobilis & p̃petua:neq̃ Aries igneū ſignū erit nr̃a tēpeſtate. qñ totū imago fere Piſciū occupauit in q̃ntā & uigeſimā eiꝰ p̃tē Arietis imagine iā delata. Q d' ſi nulla ſunt trigona nulli ſunt & trigonocratores: hoc eſt dñi ut dicūt triplicitatū. Q uāq̃ ēt ſi illi cōcedant':de his tñ/ut ſolēt/extra rōnē ēt definiūt. Neq̃.n. denegabūt/ſi quo in ſigno planetæ alicui bene ſit/male eſſe in eo qd' per diametrū illa aduerſat':patet in domibus hoc planetarꝫ:patet in exaltationibꝰ. Q d' ſi eſt apud eos maxime cōfeſſum:quō obliti dogmatis aſtrologici in oppoſitis trigonis tres planetas eoſdē regnare uoluerūt:in terreo.ſ.& in aqueo Martē Venerē & Lunā. Taurus opponit' Scorpioni: Virgo Piſcibꝰ aduerſatur:e Cancri regiōe reſidet Capricornus:& tñ in Tauro/Virgine/& Capricorno qui dñant':iidē in Cancro Piſcibus Scorpiōe trigonica oēs regnāt p̃tāte. Nec ſi tñ aſtrologos roges cur deiiciat' Mars in Cancro aliter rñdebūt q̃ qm̃ iidē exaltat' in Capricorno:& cur infeſtet' ille in Tauro:qm̃ domiciliū dicēt/habet in Scorpiōe. Pugnāt igit' hæc inuicē oīa & mutuo falſitatis ipſa ſe redarguūt. Adde q̃ ī prima trāgularitate Albumaſar Alchabitius oēſq̃ Latini dñari Saturnū cū Ioue Soleq̃ decernunt:in q̃ tñ Saturnus exulat in Leone:deiicit' in Ariete:in Sagittario nihil ſuū agnoſcit. Verꝫ inquiūt diurnus quēadmodū Iuppiter & Sol:Verꝫ ēt frigidus cū utercq̃ illorꝫ calidus hēat'. & ſi cū agebat' de exaltationibꝰ Saturno Librā aſſignabāt tm̃ ob eā cām q̃ naturæ Solis opponeret'. Cur regnū in Ariete:cur in dño triplicitatis cōtra naturā ipſorꝫ ſignorꝫ Soli aſſociat': q̃ſi naturæ Solis cōgruētiſſimus. Plura ſūt hoc genus:ſed p̃ſeq̃ ſingula forte ſupuacuū certe moleſtū mihi & nauſeabūdū. Q d' ſi ad fidē hic ēt expimenti/rurſus ego ad diſcordiā hmōi expimentorꝫ/qñqdē Aegyptii duos tm̃ faciūt trigonocratores:ut ex monomeriis licet intelligere. Reliq̃ tres cōſtituūt q̃ deinde inter ſe diſſidēt. nā in primo qdē triangulo dñari Saturnū Albumaſar/Alchabitius/Latini uolunt:Ptolemæus Martē. Cōtra in ſecūdo Ptolomæus Saturnū:Arabes & Latini fere oēs Martē:in quarto dño eū facit Ptolomæus.ſ. Martē/ſuppares duos quaſiq̃ ſecūdarios dños/nocte Lunam/Venerē interdiu. Alii Martē cū Venere æquāt in principatu:nec Martē impare niſi noctu uolūt:Venerē interdiu/tum Lunæ ſcda noctu dieq̃:auctoritas apud eos:recētiores/Arabū opionē & Latinorꝫ expimētis aiūt cōfirmari/Auērodan ipſe(ne cōmemorē Græcos)oēs effectus aſtipulari ſnīæ affirmat Ptolomæi. Mitto plurima in qbꝰ ſup iiſdē triāgulis digladiant':qm̃ ſupra actū eſt de illis:patet aūt hinc magnas ēt cōiūctiones diſſolui q̃tenꝰ pēdēt a migratiōe trigonica ne cōmemorē alia dogmata aſtrologorꝫ ab his maxīe trigōis fidē originēq̃ ducētia.

Ratio Abraam auenazræ.

Trigonocratores quos dominos uocant triplicitatū nihil eſſe.

Albuma. Alchabi.

Albuma. Alchabi. Latini. Ptole.

Recētiores Auērodan.

Caput XVI De facieb9:terminis:dodecathemoriis Babyloniorꝫ:nouēnis monomiriis q̄ parum constent testimonio etiam ipsius Ptolemæi.

Eliquū facies finesq; cōfutare ut de oī sit dictū cū signis affinitate planetarꝫ. Nā iā domos euertim9:exaltatōes deiecim9:trigona obliterauim9: nullū tū negociū in his cōfutādis, nā facies nullæ, ēt apud Ptolemæū:sic ēt Græcis quoq; q & decani. Sed & decani qdē signorꝫ:facies autē planetarꝫ. Has igī facies Ptolemæus aspnat' indignas ratus de qbus hēret mētionē & qb9 unq̄ in apothelesmatis uterēt':q̄s cū nullis astruere illi possint rōib9, possent forte prætē dere expiētiā:nisi illos cōcordia hoc quoq; loco dsereret. Alias.n. Indi, alias Babylonii quos Arabes imitant':alias Mīnus planetarꝫ facies eē uolūt. Primus Tauri decanus apud Babylonios faciē gerit Mercurii:Veneris apud Indos:Iouis apud Maternū:Secūdus his qdē Lunæ:aliis Mercurii:aliis Martis:Primus Geminorꝫ Chaldæis Iouis:Indis Mercurii:Mīno Martis:quos ne psequar oēs particulatim Babylonii methodū istā sūt secuti:ut primū qdē decanū pricipia.s. Arietis Martis darēt:qm̄ ea dom9 est Martis:tn̄ pro ordine sphærarꝫ sequētes sequētib9 planetis primā decuriā cuiuslibet signi prīfamilias hoc est dno domus reliq̄s duas dnis signorꝫ ei9 triāguli. Materni cōmētū penitus arbitrariū ueterē tm̄ traditionē prætē dit:quæ cū aliqs pēsitat illud ēt cognoscat:nō ueris obseruationib9 aut fide expimētorꝫ hæc illos dogmata decreuisse:Sed infirmis hmōi lenibusq; cōiecturis fidē expientiæ:de qbus deq; ipsis ēt expimētis latissime inferius postea disputabimus.

Apud Ptol. multæ sūt facies.

Variæ facies uarioꝫ.

Primus Tauri decanus.

Secūd9.

Primus Geminorꝫ

Sicuti aūt Aegyptii decanos excogitarūt in tres ptes signū diuidētes:ita Babylonii dodecathemoria signū in ptes duodecim dissecātes hoc utentes illi dodecathemorio:nō eo qd' Maternus illis ascribit:auctores Mallius & Porphyri9 meminit ēt Ptolemæus sed irridēs. atq; ista dodecathemoria uocari Τοπωυς:hoc ē loca. Albumasar itē & Auenazra & Hispalēsis huius tm̄ dodecathemorii meminerūt: nō ei9 quē Maternus & Alchabitius & Heliodorus tradūt:de quo nos postea suo loco dicem9. Saxoniēsis in cōmētariis ī Alchabitiū noīs affinitate decept9 utrūq; cōfundit:Indi sua quoq; ipsi figmēta cōminiscentes in nouē ptes signū quodlibet diuiserūt:statuentes primā partē esse dni signi:qd' ex eo trigono mobile fuerit:ut prima quidē nona pars Arietis Martis sit:nam Aries mobile signū: prima uero Leonis rursus Martis:qa signū ex ignea triāgularitate mobile Aries est. Sequētes aūt ptes ponūt de serie sequentiū signorꝫ:ut si primus sit Martis cuius Aries domus est. secūda sit Veneris:tertia sit Mercurii:q; illa Taurū:hic Geminos domū hēat. Aegyptii rursus in singulas ptes singula numerauerūt:quas uocauerūt monomirias:assignauerūtq; illas planetis per ordinē trigonorꝫ:ita.s. ut cuiuslibet signi pars prima esset monomiria planetæ q dns sit trigoni illius:nocturnus quidē si genesi sit nocturna:diurnus si diurna:secūda pars dni secūdi eiusdē trigoni:tertia dni trigoni signi sequentis atq; ita deinceps:ita tamē ut idem planeta uno decursu bis monomiriā non sortiretur:quas oēs anatomias & dissectiones nō aliis q̄ ipsius Ptolemæi uerbis cōfutabo:qui omnia ista ουφυσικον αλλα κεοαοξον λογον habere dixit:hoc est nō habere physicam ullam rationē:sed uanā ostentationē:nec poterat rectius super his definire. nam quāto ista prius habēt temeritatis & maiore licētia cōfingunt':tanto rudibus & impitis mirabiliora maioraq; uident'. Nec aliud fuit in cā cur Aboasar magnus in astrologia hītus sit uir alioqn

De dodecathemoriis Babyloniorꝫ.

Porphy.

Albuma.

Auena.

Hispalē.

Error Saxoniēsis.

De monomiriis Aegyptiorꝫ.

Cōfutatō omnium istorꝫ per uerba Ptol.

Q uare Aboasar magn9 in astrologia.

nescius mathematicæ:q̃ q̃ illi nihil par̃ rõnabile uisum:sed coaceruauit oĩum si/mul fabulamẽta:nihil reiiciẽs nec aspnat9:q̃re plura q̃ alii uidet̃ secreta ꝓdidisse: qa fabulas.s.plures cõmemorauit.Reliquũ ẽ de finib9quos nõ aliter qdẽ breuiter cõfutabo/q̃ ex discordia ipsor̃ adhuc de finibus inter se litigantiũ.alios.n.Ptole/mæus præscribit:alios Aegyptii:alios Babylonii:alios Indi:alios nescio qs astro/logus cuius meminit Albumasar:ex cuius snĩa in magno ĩtroductorio ꝓmit mira iuniores Aegyptiis adhærẽt/Græci Ptolemæũ sequunt̃:& cũ eis Auẽrodan:alii suos quoq; habẽt sectatores. Quare non solũ signa ipsa nulla:sed istæ quoq; si si/gna aliqd essent planetar̃ cũ signis affinitates:ut hic qdẽ domus:alibi regnũ:ali/bi fines habeãt:friuolæ/fabulosæ/pugnãtes/cõmentitiæ sunt:neq; solũ latini dis/sentiũt sup his:sed in ipsar̃ inuicẽ collatione.nam uulgo primas partes dant do/mui:secundas exaltationi:tertias finibus:quartas triplicitati:qntas faciei. Ptole/mæus primo loco domũ:secũdo triplicitatẽ ut placet Haly:tertio exaltationem: q̃rto terminũ locat:faciẽ prætermittit:Chaldæi domos nõ habẽt:Aegyptii mono/mirias oĩbus addũt/nouenas Indi:Babylonii dodecathemoria:triplicitatẽ cũ do/mibus nõ ponunt.Maternus plus tribuit altitudini q̃ finibus:plus finibus item q̃ domibus.Gaudẽt.n.inquit stellæ principe in loco in altitudine sua positæ:Secũ/do loco in finibus suis:Tertio in domibus suis. Vanissima igit̃ dogmata astrolo/gor̃ quæ nec rõnib9 firmãt nec expimẽtis:qñ in illis nugant̃:in istis nõ cõcordãt.

Caput XVII De gradibus fœmineis/lucidis/tenebrosis & aliis id genus ꝓ eos cõtempserit Ptolomæus:neq; in eis cõueniant alii astrologi.

c Onfutauim9eas diuisiões signor̃ q̃s referũt ad planetas:ut hic qdẽ exal/tetur Mars alibi Sol.Hæc sit hui9 facies/altera alteri9:hæc hui9mono/miria:illa illius. Similiter trigona:fines:nouenas:dodecathemoria:nũc ea forẽt tractãda quæ de gradibus ipsis absolute tradiderũt;ut hi qdẽ lucẽtes:alii tenebrosi:alii fortunãtes:alii ut dicũt puteales:alii ualitudinarii:quos uocãt alze/mena:alii masculi:alii fœminei:Sed supra satisfactũ ẽ magna ex parte:nũc illud addiderimus:Oĩa hæc quoq; cõtẽpsisse Ptolemæũ:cuius interpres Auẽrodan/tm̃ illis uidet̃ cõcedere:ut hæc obseruẽt si ueritatẽ expimẽtis in his eẽ deprehẽderint.

Firmic9. Albuma. Auẽrodã Alchabi. Abraã.

Sed quæ fides erit expimẽti? cũ de gradib9masculis & fœmineis sex ferant̃ opio/nes. Aliter.n.eos leges apud Firmicũ descriptos:aliter apud Albumasarẽ:aliter apud Auẽrodã:aliter in Alchabitio:Variat Abraã in plerisq;:tũ ab oĩb9his peni/tus discordãt q duodecimã cuiusq; signi ptẽ nũc masculã faciũt:nũc fœminã ui/cib9 alternis:primas ptes ex signi genere statuẽtes. Mitto q gradus duodecim ex triginta ĩ sexu signi ponũt/sequẽtes totidẽ in opposito tũ reliquos sex æq̃ portiõe pariter partiunt̃.De lucidis & tenebrosis/& obscuris alia opĩo primũ apud uete/res ex positiõe stellar̃:qm̃ eã ptẽ lucidã uocabãt in q̃ erat stella/ꝑpetuũq; id credi derũt:qm̃ putabãt stellas nõ moueri:q̃re errabãt si Hypparco/Ptolomæo/& reli/qs assentimur posteri dogmatis origie nõ ꝑspecta:q̃q̃ stellas moueri cõtẽdũt:eos/dẽ tñ gradus lucentes:eosdẽ tenebrosos quos prisci determinãt:in qua re q̃ta nata apud eos cõfusio:q̃taq; ꝑuersitas rer̃ & dictionũ/supi9explicatũ est:ut nihil pos/set esse minus q̃ uera sup his apud eos expiẽtia. Erratũ idẽ ab eis in gradib9 quos augẽtes fortunã dicũt:ibi quoq; declarauimus:quos & aliter magna ex pte apud Alchabitiũ:aliter apud Albumasarẽ:aliter apud Auenazrã inuenies annotatos.

Eadē diuersitas ī putealib9:quos nullus uetex posuit:nec pōt nō mētiri Aboasar Aegyptiox se seq sniam dicēs qñ illos enarrat:quādoqdē ex illis plurimos quos Aboasar puteos facit Ephestion Thebanus totius Aegiptiæ astrologiæ peritus iter lucentes gradus enumerat:ut Arietis sextū gradū:& Tauri quintū:& trigesimū Geminox:& uigesimū secundū Cancri:& in aliis signis alios multos:qd ꝓ doriē sis quidā astrologus qui se uocauit pscrutatorē de istis graduum pprietatib9 aliter oīno sentit q̄ oēs ueteres:nec pro suo dogmate aliud q̄ expientiæ fidē allegat:q.s. uetex dictis euenta nō rñdeant:Rñdeant suis:uana igit infidelis inconstans ista quoq obseruatio graduū diuersox nō solū a nobis sed a Ptolomæo quoq dānata.

Mendacium Aboasa. Ephestiō Theban9

Caput XVIII Partes unde ortæ & q̄tū ī eis dimetiendis secū pugnēt astrologi.

Am partes qbus utunt in omni prædictione nō ne mex figmentū res uana:dogma uoluntariū:numera inquiūt gradus inter hunc planetā & illū interceptos:& cū totidē ab horoscopo gradus pcensueris ubi numer9 desinet ps erit ibi rei cuiuspiā significatrix nō aliter obseruanda q̄ planetæ q̄ stellæ: quo præcepto qd fingi pōt delirius? nō solum ꝓ uirtus in cælo naturalis ubi nulla stella ubi nec lumē nec alia q̄litas naturalis:sicuti nulla utiq in eo gradu ad quē numer9 ille terminat. Vex qm̄ ista dinumeratio ad libidinē quoq fingit nec ullā habere pōt physicā rōnē. Aboasar nugacissimus reddere cām uoluit hmōi partiū: qd antiquox fecerat nullus. Sed ita tamē aliqd dixit ut in summa loquacitate nihil loquat. Nā uerbox eius summa tandē hæc est:cū fuerint planetæ duo significantes eandē rē distantia quæ est inter eos hre uim quoq significādi:sed illā ab horoscopo dimetiendā:qm̄ quæ uētura sunt bona malaue sciant cognito loco ad quē rex suax significator prouenit ab horoscopo:quare gratia exēpli cū Sol atq Saturnus sydera sint parentū interuallū quo inuicē dirimunt ab ascendente numerandū & in gradu q fuerit numerus ei9 futurā significationē sup parētes ut ī quo Solis Saturniq potestas in quēdā modū quasi copulet. hæc est subtilitas Aboasaris in qua supponit qd negat quodq in primis a nobis irridet esse.s.illi distātiæ talē uim ut similis interualli finis ducti ab ascendēte uim aliquā habeat efficiēdi. hoc quā habeat rōnē reddere debuit qd cū minime faciat nō est illa opinionis rō: sed narratio:quæ nō solū ut uidimus est inefficax:qm̄ de quo quærit nihil pbat: sed est falsa repugnans principiis astrologox:quādo partiū auctores(ut mox diximus)primas partes fecerunt ipsox planetax nō rex & euentox:sed fuit a posteris postea id excogitatū. In ptib9 aūt planetax Aboasaris ratio quē habeat locū dicētis partes accipi ab interuallo duox planetax eandē rē significantiū præsertī ꝓ nullius planete præterq̄ Solis & Lunæ p se distantia accipit apud Hermetē:q auctor prius hax partiū fuit in eo libro cui nomē fecit παραρέτω. sed a planeta cuius pars quærit & parte alterius luminariū. Capit enim Venereā partē a pte Solis & Veneris:ubi deceptos Aboasarē & Alchabitiū primo libro notauimus. Mercurii a parte Lunæ quæ fortunæ dicit ipsoq Mercurio ubi illi quoq aberrauerūt. Martis a Marte parteq fortūæ:Iouis a parte Solis & Ioue:Solis & Lunæ abinuicē ut est oīb9 manifestū. Nec alias res significari uult p partes:q̄ quæ qsq planeta cuius esse dicit pars significat. Adde ꝓ rex partes nō accipiunt a planetis eas res apud astrologos significantibus:Quoniā quidē Mars fratres significat apud oēs:& tñ ps fratrū a Ioue atq Saturno:nūquā aūt accipit a Marte. Et uete.

Cōfutatō

Ratio Aboasa.

Hermes prim9 auctor ptiū Aboasar Alchabi.

res oēs ptē cōiugii corrogant a Saturno cui planetæ cū nuptiis nullū cōiugiū esse uoluerūt. Cōmētū igit' illius Aboasaris nō mō leue & nugatoriū supponētis id. s. de quo disputat': Sed ab opīone auctoꝝ isti9 dogmatis de quo disputat' alienum. Quos aliud mouit q̄ qđ iste nugator post tot sæcula somniauit. Fuit enim erroris hui9 occasio prīa talis. Visū ātiqorib9 oriētē gradū/hoc ē horoscopū Soli rn̄dere: q̄re cū Luna ꝓpemodū Soli supar existīet'/alteꝝ eē horoscopū uoluerūt Lunæ ꝓportiōe rn̄dēs/nec alio loco poti9 statuēdū iudicarūt q̄ q tm̄ distaret ab oriēte q̄tū Sol ī q̄libet gēitura distaret a Luna eū locū κληρονταχησ. i. sortē fortunæ uocauerūt ob eā q̄ paulopost cām cōmemorabim9. Docet hoc ipse Ptolomæus apotelesmatū libro tertio cōmonefaciens quoq; illud omnē antiqtatē cōuenisse/ut ab horoscopo tm̄ pars fortunæ distaret/q̄tū a Sole Luna: nec uariare snīam eoꝝ q in nocturnis genituris a Luna poti9 cōputāt ī Solē: qm̄ iidē ab ascendēte ad antecedētia signa se cōuertūt: q̄re desinunt eo loco quo & illi q a Sole ad Lunā supputātes ꝓ signoꝝ cōsequētia nūerāt: cām noīs suspicor talē: nā cū duos q̄si horoscopos fecissent alteꝝ Solis/alteꝝ Lunæ illi qdē: hoc ē uero atq; solari: corpis atq; aī sortē tribuerūt: isti uero Lunari & aduētitio sortē fortunaꝝ: hoc ē reꝝ eaꝝ quæ extra nos sūt: ut a prīo nosipsi: a secūdo quæ nr̄a sūt fatū sortirent': q̄re Lunaris horoscopus sors fortunæ nūcupat9 neq; ex alia re magisq̄ ex ipsa/de fortunis iudicat Ptolomæus. Nā uulgo sortes istæ ptes dicunt': loca uero apđ Maternū. Hoc cū receptū iā foret Hermes qdā Aegypti9 paꝝ spectata prioris īstituti rōne putauit a pari exēplo omniū planetaꝝ sortes faciendas/atq; ita Saturni & reliquoꝝ sortes cōstituit ī libro cui titul9 παναρετω: uocauitq; ptē Solis αγαθονδαιμονα: hoc est bonū deū siue dæmonē/Iouis νικην. i. uictoriam Mercurii αναγικην. i. necessitatē Veneris: ἐροτα. i. amorē Martis τολμαν. i. audaciā Saturni: νεμεσιν. i. nemesin/in qb9 ordinādis hāc methodū obseruauit/ut unāq̄q; ptē accipet a distātia ipsius planetæ cuius est pars ad ptē aut Solis aut Lunæ: Solis qdē ī uenere & Ioue/Lunæ in cæteris & ubi Solis ꝑte foret utēdū ab eo cōputus fieret in diurna genitura: in nocturna uero a planeta ad ptē: cōtra fieret ubi fortunæ utit' ꝑte: sed & omniū duci numeꝝ ab horoscopo iussit: qa id factū uidit ab antiqs infortunæ ꝑte: cui9 exēplo reliq̄s cogitauit: parū animaduertens eā (q̄liscūq; sit cōiecturā) q̄ moti ueteres Lunæ sortē statuerūt nō cōuenire in reliqs planetis: qb9 cū Sole nō ea uel paritas uel cognatio: ut illi aliqd uice horoscopi rn̄dere sit necesse/quēadmodū Soli oriens correspondet: ueꝝ utinā istis finibus hæc se fingendi licētia cōtinuasset. Nā Paulus alexādrin9 Hermete quē dixim9 aliquot sæculis Iunior addidit ptib9 planetaꝝ ꝑtes q̄ttuor nō iā sydeꝝ/sed reꝝ parētū. s. filioꝝ/fratrū/& cōiugii: qđ inuētū occasio fuit præterea ita delirādi: ut innumeꝝ numeꝝ effingētes fere qsqliaꝝ ptē in cælo designarēt. Nā & ciceꝝ & fabaꝝ/& lentis/& ordei/& cepaꝝ/& mille reꝝ hmōi ptes apđ Arabes oēs & latinos legis auctores Chaldæos nullis usos ptib9 nō tā moueor ut credā qm̄ inuētū fuit Aegyptioꝝ q̄ qm̄ Porphyrius īstitutōes scribēs Apotelesmaticas ex Chaldæoꝝ snīa/ptiu nusq̄ meminit: Ptolomæ9 preter fortunæ ptē reliq̄s oēs abominat': q̄q̄ recti9 ēt illā cōtēpsisset cū horoscopū Lunæ & qcqd ī eo cōminiscunt' uanū & arbitrariū sit. Sed ur̄ erratū illi ueniabiliter cū ad ea respicit' in quæ de uni9 ptis exēplo/astrologoꝝ licētia futili temeritate/ꝓlapsa est. Qui cur distātias seruēt planetaꝝ duoꝝ/curq; illā nume/

Vn̄ nomē sortis fortunæ

Paul9 alexādrinus addidit quattuor partes.

Innumerus nūerus ptiū.

chaldæos ptib9 nō usos.

Porphy.

rent ab horoſcopo/cã iã patet:qm̃.ſ.ita factũ in fortunæ pte repererũt/in quo fcm̃ id a ueterib9:qa q̃ſi horoſcopus quærebat/q̃re in ea diſtãtia fuit collocãda ad oriẽ tẽ/i q̃ Sol a Luna mouebat/poſtea originẽ dogmatis neſciẽtes ſuas ibidẽ q̃les narrat Aboaſar fabulas cõfixerũt. Q ui ſi poti9 expimẽtis q̃ rõne motos ſe dicãt/rñ/debo q̃ hacten9 ſemp feci nõ eſſe expimẽtis auctoritatẽ/ſup qb9 æq̃li hoies auctoritate nõ cõcordãt. Euenit aũt & hoc in ptib9 ut in oi dogmate aſtrologorũ. Et primũ ipſam fortunæ partẽ alius fere ſemp alio loco ſtatuit. Q m̃ Ptolomæ9 ſeu diurna fuerit genitura/ſeu nocturna cõputãdã a ſole ad Lunã præcipit:alii a nocturna genitura cõputãdũ a Luna ad Solẽ affirmãt ptẽ Veneris. Heliodor9 & Mãnus a parte dæmonis ad Venerẽ interdiu nocte cõtra Alchabiti9 ſequens Aboaſarẽ a pte fortunæ ad ptẽ dæmonis in nocte. Interdiu a dæmone ad fortunã. Abẽzagel a Venere in fortunã/& die & nocte pariter accipit. Parentũ ptẽ Arabes in diurna a Sole in Saturnũ:in nocturna natiuitate a Saturno in Solẽ accipiũt/Heliodorus ſi Saturn9 radiis occultet ſi nox fuerit aut dies a Marte pgit ad Iouẽ. Partẽ fratrũ Matern9 nocte a Ioue in Saturnũ. Græci nocte ſed interdiu a Saturno in Iouem. De cõiugio diſſonãt mirũ imodũ:Nã ſi mariti ſortẽ inqras Alchabiti9 ſemp a Sole numerat in Venerẽ. Heliodorus in Venerẽ q̃dẽ ſed a Saturno. Matern9 ex antiquorũ ſnia iubet ut interdiu q̃dẽ a Saturno eam9 ad Venerẽ nocte uero a Venere incohem9/ſe uero q̃d alii quoq; præcipiũt multis in genituris pbaſſe teſtat/ut in diurna nocturnaq; genitura a Sole ad Lunã ſemp cõputet. Q d̃ ſi fœminæ geniturã pſcrutemur/Iubet Matern9 interdiu a Marte i Venerẽ cõputari/nocte a Venere ad Martẽ. Alii ſemp a Venere in Saturnũ:quã Abẽzagel Vellii:Alchabiti9 Hermetis ait eſſe ſniam. Abẽzagel pbat ut a Luna in Martẽ ſemp accipiat. Alii ſemp a Sole in Martẽ ſic in reliqs diſſident/ſed tediũ oia pſeq. Partẽ pegrinationis Arabes a dño nonæ in minutias primas ipſius/græci a Sole in Martẽ. Partẽ hæreditatũ illi q̃dẽ a Saturno in Lunã:hi uero a Saturno in Venerẽ. Seruorũ illi a Mercurio in Lunã:hi a Marte in Lunã. Partẽ mãis antiq oẽs a Saturno in Lunã cõputant:numerũ deinde ab horoſcopo pcenſentes:ut in oibus facere ueteres conſueuerũt. Arabes eã a Luna quærũt in minutiã primã octauæ domus:ſupaddũtq; tot gradus quot Saturn9 ex ſigno in quo eſt pambulauerit:& quãtãcũq; cõputus fecerit ſummã tantã ab initio ſigni i quo eſt Saturn9 p ſequẽtia deinde ſigna. Sed nõ tã ocioſi/ut oẽs eorũ fabulas memorem9:illud certe cõſtare cuilibet põt nõ niti fidelibus expimẽtis:quæ ſibi q̃ſq; pro arbitrio dogmata cõfinxit.

Aboaſar

Ad expimenta aſtrologos nõ poſſe cõfugere ob auctorũ diſſidentiam.

Sentẽtia Heliodo. & Mãni.

Snia Alchabitii & Aboa.

Alia abẽzagelis.

Sentẽtia Arabũ.

Alia Heliodorus.

Caput XIX Dodecathemoriorũ ſnia explodit & auctores eorũ Aegyptii cũ ſuis quoq; climatericis annis reiiciuntur.

Ar inſania Dodecathemoriorũ pariq; rõne q̃ ptes exibiläda/nõ aũt Dodecathemorion illud itelligo:cui9 ſupra meminim9:q d̃ eſt ſigni cuiuſlibet pars.xii. Sed q d̃ tradit a Materno græciſq; ſcriptorib9 in hunc modũ: cuiuſcũq; inquiunt ſtellæ uolueris Dodecathemorion quærere ptẽ eius duodecies cõputa:ſiue illa ſigni in quo eſt planeta pars decima ſiue qnta/ſeu quouis alio numero fuerit:tã quãtas ſũma cõputationis cõfecerit diuides eas ſingulis ſignis trigita diſpartiẽs. Sed a ſigni primordio ſumes initiũ in quo ſtella eſt cui9 Dodecathemoriõ quæris:& i quocũq; ſigno poſtrem9 uenerit nũer9 ipſe tibi ptẽ Dodecathemorii oñdit. Exẽplũ hui9 pone Solẽ i Arietis pte qnta & minutiis.v.ſi qnq; duo/

Q uid Dodecathemoriõ d̃ quo hic agitur.

Exẽplũ.

decies multiplicaueris erũt ptes sexagita, minutiæ unã faciẽt ptẽ atq; ita erũt partes sexagitaunæ. Dabis Arieti ĩ quo Solẽ eẽ diximꝰ, trigita: Tauro trigita dodecathemoriõ ĩ prĩa geminoꝝ ĩueniet, hoc ĩuẽto qd uanũ magis aut futile põt excogitari? cũ per nũeros istos nulla tñ uis Planetæ: nulla q̃litas eã ĩ ptẽ trãsmittatur.

Cõfutatõ Paulꝰ alexãdrinus qa falsa hec đprẽdit aliam excogitauit cõputatiõem. Cõtra ægyptios.

Q đ si obseruatũ đr euentis tã respõdere, obiiciã Paulũ alexãdrinũ auctorẽ grauissimũ apud ægyptios, quoꝝ illud potissimũ fuit ĩuẽtũ, q talẽ obseruationẽ deprẽdi falsam attestat qa nouã ipse methodũ ĩtroduxit cõtra ueteꝝ oĩum opinionẽ ut nõ duodecies ptes illæ multiplicarẽtur, sed terdecies. s. illi cõputatio antiq̃ nõ succedebat, utpote falsa & cõmenticia. Et quoniã aliqñ terdecies multiplicãdo euenĩebat ei qđ quærebat, more astrologoꝝ ex uno successu dogma ĩstituit. Hæc sũt illa mysteria ægyptioꝝ: quorũ snĩas uelut oracula supstitiosũ uulgꝰ adorat, quoꝝ doctrina ne dũ hẽt aliqd diuinitatis, sed ridicula etiã semidoctis. Nã si qua foret astrologia nihil minus ægyptii q̃ astrologoꝝ nomẽ mereret, q & reꝝ que sũt ĩ cælo ueraꝝ & naturaliũ, hoc ẽ sydeꝝ & stellarũ motꝰ ignorabãt, ut ĩfra dicemꝰ: & ĩ prædicẽdo plꝰistis fallaciosis somniis utebãt, q̃ stellis & planetis. Scribit Heliodorus Mercuriũ trimegistũ: q ptes Planetarũ priꝰ ĩuenit uiã aperuisse: unde p solas illas ptes nulla alia re spectata pnũciari possit de oĩbꝰ pariter monomeriis & dodecathemoriis miꝝ quãtũ in oĩ prædictione tribuebãt: unde eos oblique notãs Ptolomæꝰ prudẽtissimꝰ astrologoꝝ ait sua se dogmata traditaꝝ.

Pto. astrologorum prudentissimus

ὑφ᾽ ἃς κληρουκαὶ ἀρίσμωυ αὐαιτιολογητωυ quæ sint oĩa περιττοσ υποτωυ πολλωυ φλυαροι μευα καὶ μηπιθαιυου εχουται λογου: hoc est nõ p partes & numeros inefficaces & causæ rationem nõ habẽtes: quæ superflue multi nulla ad persuadẽdũ rõne fabulantur: cũ autẽ numeros dicit: & que reprẽdimꝰ dodecathemoria notat: & qui climatericos ãnos faciũt ex numeroꝝ sola obseruatiõe: ut enneadicos & hebdomaticos. unde multis molesta senibꝰ supstitio sup anno sexagesimotertio: qm̃ peius angui tygrideq; formidant. sed peccat in his uulgus erroꝝ ueniabili, qui philosophi esse uolunt quis excusauerit.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ATROLOGOS. LIBER SEPTIMVS.

Caput primũ. Q uid hactenus disputatũ: & quid in hoc libro disputandũ.

Cõtinuatio huiꝰ libri cum præcedẽtibus.

Actenus nulla eẽ astrologia demrabat ablata sydeꝝ efficiẽtia, qđ ex philosophia: ex sydeꝝ dignitate: cõditiõe rerũ iferioꝝ: & fide experiẽtiæ rõabilĩ dici a nobis ostẽdebamꝰ. Tũ si illa efficiãt qđ opinãt astrologi: q̃re hec tñ aliter faciãt q̃ sit ab illis excogitatũ, pbauimꝰ nullã de ista efficiẽtia & cõsequẽter de futuris rebꝰ cognitionẽ illis eẽ possibilẽ. Nũc illđ nobis agẽdũ, ut si fieri cælytus hæc cõcedamꝰ: & qũo ab illis ẽ cõfectũ, hoc ẽ ab hora primordiali sortiri res oẽs fata sua de cælo: qđ tñ cuiusq; rei sit fatum sciri ab eis nõ posse declaremꝰ. Est ãt hoc illis primũ necessariũ si asseq debẽt ut quæ sit cuiq; hora fatalis certissime hẽant exploratũ: qđ nec sciri posse aut scitũ certe ab eis nõ eẽ pñtis libri disputatione docebimus. Et qm̃ terũ uariaꝝ principia uaria statuũtur: de principio hominis primum disputabimus: & illud esse in ambiguo declarantes: & omnino qualecũq; sit, illud certe non esse quod ab astrologis existimatur.

Caput II Ambiguam esse horã fatalẽ si qua cẽt in omnibus reb9 quæ non momento sed tempore absoluuntur & in hominibus maxime: in quibus genitura parum roboris habere uidetur.

Et ãt ĩ decernẽdo pricipio cuiuscũq; rei quæ nõ momẽto sed tpe cõsumatur qõ inextricabilis/an sit fatale illi tẽp9 quo primũ opifex facere illã aggredit quãcũq; demũ cãm efficiẽtẽ sortiat. An poti9 cũ absoluit: an cũ nõ tota quidẽ simul exigit sed p ptes sint ptiũ diuersaꝝ fata quoq; diuersa. qcqd enĩ dixerim9: suã hẽt rõnẽ q̃ cõfirmet. Nã si fœliciter man9 opifex admouerit quõ eẽ põt opus infœlix qd fœliciter opifex operat? cũ ea sit demũ & operãtis & opatiõis fœlicitas si opa & bñ & ex uoto operãtis eueniat. Tũ si fatũ efficienter non signãter tm ẽ a syderib9/qñ poti9 fatũ accipe res suũ debet: q̃ cũ sydera illũ itercedẽtib9 aliis causis efficiũt. Videt igit factũ ex ea hora pẽdere q̃ rẽ facere primũ opifex ei9 aggredit. Cõtra fatũ quo pacto accipiet res priusq̃ sit? aut quõ esse dicet a nobis cũ primũ incipit fieri ut aliqñ sit? Deniq; ex spẽ & quæ momẽto aduenit ultimo cõstituẽte forma res illud est qd ẽ. Q d igit illi poti9 fatale momẽtũ q̃ quo eẽ primũ icipit qd ẽ/& seorsũ a cã a qua fiebat/sua cõstare põt natura & firmitate? nõ igit de hora qua fieri/sed qua eẽ incipiũt res fata reꝝ rõnabiliter auspicabimur. Rursus si aliæ alio tpe ptes absoluẽtur: cur nõ quæq; decretũ suæ fortũæ de suo tpe adipiscet? maxĩe cũ experiẽtia cõprobet/aliter uariis eiusdẽ rei ptib9 euenire. nã & in corpore eiusdẽ hoĩs alia interdũ mẽbra recte se habebũt: alia male: & aliqua pars eiusdẽ urbis ruinis & icẽdiis erit obnoxia: cũ nihil eiusmodi reliqs ptibus accidat: cur nõ igit rõnabili9 unũq dq; moueri & gubernari a ppria cõstellatione: q̃ de præterito quodã principio & fortassis abolito trahere res sequentes fati cõditionẽ. Et hæc qdẽ in uniuersũ de reb9 oĩb9 dicta sint: nũc particulariter eadẽ in homine examinem9: de cui9 fatali primordio (si aliq d ẽ hmõi) multa & inextricabilis necessario ãbiguitas nascit. Q uid enim poti9 statuem9 cũ tã multa ei9 pricipia/eaq; oĩa digna principatu cõspiciant? an q; iter oĩa primũ tpe ẽ pũctũ illud fatale tpis arbitramur quo uir fœmiæ primũ cõgredit? an nõ illud qdẽ: sed cũ semen de mare accrescit in uterũ? an poti9 hæc qdẽ q̃si præludia/& necessario antecedẽtia. Primũ uero humanæ formatiõis initiũ statuem9 cũ adorit uis ipsa seminalis purissimam ptẽ excrementi muliebris eãq; cõstituit/hoc ẽ cogit in fœtũ: quẽadmodũ a coagulo lac unit & cõdẽsatur? An neq; hoĩs adhuc initiũ sed cũ in conceptu partes corporis oẽs potestate insunt? an cũ mẽbranulis iã siue secũdis circũ obducitur? an hoĩem exordiri natura incipit qñ cor primũ actu secernitur/cuius uirtute qd gignitur iã quasi fili9 a patre emãcipat9 a seipso icipit gubernari/ut naturæ interpres Aristoteles docuit. Huic enim pricipio uis magna auctoritasq; debetur: cũ & cor primũ sit quod format: & ĩ cæteris ptib9 distinguẽdis cũ motus oium: tũ incremẽtũ a corde distribuitur: ut (si nobis est cũ astrologis fabulandũ) quẽadmodũ cordi insita uirtus: totũ deinde reliqs coagẽtibus explicat hoĩem: ita hausta prima in corde solaris uirtus totam deinde explicet fati potestatẽ. An potius hinc quidem cordis & uitæ fatũ principale: sed mẽbri cuiuslibet dispositio ex hora potissimum qua disponitur/priuati subit suiq; fati cõditionẽ. Cõsiderantib9 enim recteq; omnia pẽsitãtibus illud ualde apparet rationabile: ut si gratia uerbi luminaria ut dicũt oculis præsunt/ex luminariũ dispositione cũ oculi disponunt

Q uestio circa uitium rei

Fatũ sortiri rẽ cũ fieri incipit

Q uæ hora fatalis hoĩs dicimereatur

uaria pricipia hominis

Arist. naturæ iterpres

eorꝝ potius habit9 mixtioq; depẽdeat/q̃ uel ex ea quæ pridẽ cũ semẽ ĩpleuit uterũ antecessit/ uel post secutura ẽ cũ pridẽ oculis absolutis/extra uterꝝ mr̃is ĩfans ẽ ꝓditur9/id qđ de reliqs mẽbris pari rõne dictũ intelligat̃. Q đ si posthabitis oib9 his que dixim9:aliud auctoritate efficaciaq; præstanti9initiũ inuestiget̃:quod nã rõnabilius proferemus q̃ quo aĩa fœtui participatur qm̃ tunc eẽ incipit homo: & substantiæ integrã rõnẽ cõsecut9/tũc ex materia sua formaq; cõsistit? Et si fatũ ex hora proficiscitur/qua res primitus est/nulla utiq; poti9fatalis hora hoĩs existimabitur. A qua si tamẽ opinione recedendũ est/illud magnã habebit probabilitatẽ/ ut quæ corporis sunt ad seminale principiũ referant̃/quæ aĩæ ad ipsam aĩationẽ: quæ sunt externa atq; fortunæ ad id forte momẽtũ/quo hũc cãpũ in quo ludit fortuna claustra uteri egressus hõ primũ ĩgredit̃. Deniq; ex hac tam uaria atq; nodosa de humano principio ambiguitate extricabũt ipsi se forte q sunt diuini philosophia quæ tm̃ rõnib9nitit̃ explicare se recte nullo mõ põt:quæ si ẽ tamẽ aliqd affirmatura nihil minus affirmabit q̃ ꝙ astrologi decreuerũt uti ex hora natiuitatis nascẽtis hoĩs fata dependeãt:in quã opinionẽ nec rõe astrologi sunt adducti. Sed qa hoc principiũ asseq magis posse uidebantur:iõ prĩas illi ꝑtes cõcesserũt. Quare & post geniturã dare aliqd solent cõceptioni:qm̃ sperẽt de ea nõnihil interdũ etiã posse cognosci. Reliq̃ quæ sunt potissima certe principia/præsertim cum animat̃ fœtus ex asse reiecerunt .quare.s.illis ex asse hoc est penitus sunt ignota:nec si inde pẽdere hominũ fata cõcesserint:poterunt sibi diuinandi de fato aliqd arrogare. Verum ut reliqua prætermittamus geniturã cõceptui & fœtus animationi qua ratione præponant? quandoquidẽ si primas in fato cõstituẽdo partes initio illi demus:quod maxime tempore primum est/non est pri9principium principio seminali ex quo oĩa alia proficiscũtur:si non tã primũ tpe q̃ efficacia dignitateq; præponitur/tẽpus animandi fœt9oĩbus erit præponẽdũ:genitura & posterior oĩbus & efficaciæ aut nihil aut paꝝ habet quæ nec hoĩem incohat/nec facit/nec absoluit:sed incohatum & iam absolutum ipsa solum ostendit.

Nonus mod9 pricipii ex pluribus mixtis.

Caput III Ptolomæum plus cõceptui q̃ geniturae tribuisse/cui neq; aliqd tribuendum esse Ptolomæi ratio conuincit.

Ptolome. pl9 dedisse conceptui q̃ geniturae.

Q Vod si uerba ipsi9 Ptolomæi grauiter pẽsitent̃ uidebim9eũ ui rõis adductũ/pl9dare cõceptui q̃ geniturae:q̃q̃ ut faueat ꝓfessiõi de efficacia geniturae multa astruer̃ sit conat9:uerba ipsi9ĩ tertio apotelesmatũ sũt hmõi/ cũ prĩcipiũ tpale hoĩs aliqđ statuat̃ natura qdẽ illud erit prĩcipiũ cũ semen utero genitali admittit̃:potẽtia ãt & scđm accidẽs cũ hora part9ĩfans egredit̃ q igitur horã admissi seminis casu uel obseruatione deprehẽderint illã sequi poti9 eos decet ĩ ꝓprietatib9 corporis aĩæq; dignoscẽdis:efficiẽtib9 eo tpe stellarũ cõfiguratio nibus cõsideratis .Cũ.n.semel a principio semẽ ex ãbiẽtis aeris affectiõe certa q̃litate disponit̃:licet ꝑ cõsequẽtis cõformatiõis tpa uariet̃:qm̃ tã ꝓpriã cognatãq; tã tũ materiã naturaliter sibi asciscit cũ actũ fuerit magis ẽt primæ suæ q̃litatis dispositiõi assimilabitur. Hæc ibi Pto.ad uerbũ.ubi mihi uidet̃ q̃expressissime & asseuerate nulla interiecta dubitationis particula ꝓnũciare primũ & naturale & efficacissimum hoĩs principiũ/eẽ semĩs admissionẽ:atq; huic potissime inhærẽdũ cũ agnoscitur ĩ prænoscẽdis hoĩm uicissitudinibus tã quæ ad corporis q̃ quæ ad animã attinent.quod ubi etiã asseruit tũc quæ uidebantur obiici posse de seminis

pmutatiõe accurate anxieq; dissoluit. Verꝝ qm̃ sciebat artẽ piclitari si aliũde pnũ/ciari de hoĩs fato pnegaret/adiecit his quæ diximꝰ in hũc modũ. q aũt horã igno/rãt principii seminalis quæ plerũq; ignorat̃ illos necessariũ eẽ seq principiũ nati/uitatis. Pẽsemus aũt hæc & priusq̃ alia subiũgamꝰ: in qbꝰ solũ utẽdũ ait hora ge/nituræ cũ hora cõceptus ignoratur/& de hora qdẽ cõceptus dixit: q; adhærere illi cõuenit. ita enim Græce scribitur προσηκει de hora natiuitatis nõ cõuenire di/xit: sed αμα γκαιον: hoc est necessariũ esse/quasi nescientibꝰ horã hominis cõ/cepti: & tñ uolentibus de eius fato diuinare ad natiuitatẽ necessario est cõfugien/dũ ut luce clariꝰ appareat nõ uolẽtẽ sed coactũ necessitate in hãc sniam descẽdere Ptol. ut hora genituræ q̃si secũda (ut dicit̃) post naufragiũ tabula utat̃: & hacte/nus qdẽ pro rõne locutus mox ne deserat pfessionẽ conat̃ q̃tũ põt hoc quoq; de ge nitura principiũ ualidũ demõstrare: q̃re de eo ita subdit. & hoc ẽt ẽ maximũ prin/cipiũ atq; hoc solo a prĩo deficiẽs q; ex cõceptu ea ẽt pñt precognosci quæ añ par/tũ eueniũt. Porro siqs hoc qdẽ principiũ dicat: illud aũt κατα ρσην. i. post prĩ/cipiũ erit qdẽ illud ab hoc tpe secundũ: sed fortasse erit ptãte pfectius: fere. n. iure hæc humani seminis generatio nõ negabit̃/illud aũt hoĩs/cũ multa tunc accipiat infans/quæ prius non hẽbat cũ erat in utero: & ea naturæ hoĩs ppria: q̃uis itẽ qd̃ hora partus nõ circũdat nihil uideat̃ conferre ut q nascit̃ talis aut talis sit/facit tñ ut subcognatã circũdãtis cõfigurationẽ pdeat in lucẽ: qm̃ natura postq̃ eũ pfecit tm̃ ad exeũdũ ĩpetũ dat/cũ dispõ est similis figuræ illi quæ a principio fœtũ for/mauit: qa rõnabile & haꝝ quoq; reꝝ significationẽ hr̃e dispõnẽ stellaꝝ hora nati/uitatis: nõ qa sit effectrix illaꝝ: sed qa ex necessitate & secũdũ naturã similis est illi ptãte quæ efficit. hæc Ptol. a nobis fideliter recitata in qbus illud primũ est uidere oĩno esse falsum qd̃ ait interpres Auenrodan dubitãter loq Ptolo. in priorib9 uer/bis ubi de efficacia cõceptus edisserit/asseuerate in his postremis ubi hora natiui/tatis significãdi uim hr̃e demõstrat: cũ cõtra potius ibi qdẽ oĩa affirmet/nihil exci piens/nihil dubitãs/hic nihil nõ adiecta dubitationis particula loquat̃/nũc fere/nũc fortassis interponens: & cũ deniq; totã suã disputationẽ terminaturus nõ aliã habet rationẽ qua fati significatricẽ horã genituræ defendat: q̃ ut similẽ eã prin/cipio seminali esse suadeat. Tantũ abest ut auctoritatẽ decernẽdi q̃lis sit futurus q nascit̃ neget esse in cõceptu/ut nõ plus sup hac re cõcedat genituræ/q̃ ut cõceptui similis & cõsentiẽs inueniat̃. nã illa qdẽ opinio apud astrologos inuulgata/credi/ta etiã ab interprete Ptolomæi: ut significet solũ hora cõceptus quæ in utero ma/tris fœtui accidũt/de falsa intelligentia dictoꝝ Ptol. nata/facile intelligit̃/q nõ ea solũ significari per cõceptũ dixit: sed etiã illa quæ genitura nõ possit. Præstat inqt hoc Ptolo. cõceptus genituræ q; per illũ etiã ea quæ sunt ante partũ possunt præ/uideri. Quod si illa tm̃/nũq̃ erat etiã apponẽdũ nec ppterea prestare primũ prin/cipiũ secũdo existimãdũ cũ longe sit maius spaciũ totius uitæ/q̃ rudis adhuc na/turæ informisq; fœtus rudimẽta gubernare. Quapp si Ptolo. in illis dubitãter hæ sitanterq; platis uerbis cõfidat ut sit principii secũdi uirtus/fortasse primo effica/cior/& hoc fere seminis humani illud hoĩs potius sit principiũ: nõ solũ a rõne sed a seipso plane dissentit. A seipso qm̃/ut dicebam/nõ potuit in principio nascendi auctoritatẽ fati defendere/nisi excogitata cũ prĩcipio seminali/natiuitatis affini/tate/& cũ postea de sexu aliisq; nascentis cõditionibꝰ præuidẽdis præcepta tradit:

Verba Ptolo.

Error Auẽrodã

Taxatur opĩo uulgata.

ea ex cõceptũ magis q̃ ex natiuitate ait precognosci. A rõne cũ ꝓpter multa quæ supra diximꝰ: tũ q̃re ualde extra rõnẽ est, ut cõceptũ principiũ seminis natiuitatẽ hoĩs dicamꝰ, qñqdẽ cũ semẽ uterꝫ ĩpleuit, nõ fieri ipsum sed incipit aboleri cũ hoĩ fabricãdo natura manus admoliẽ: q̃re illud sicuti hoĩs generãdi, ita corrũpẽdi semĩnis est principiũ. q̃ si principiũ hoĩs uoces natiuitatẽ: q̃re multa tũc primũ hẽt quæ in utero nõ habebat: at nõ illa ꝑtinẽt ad substãtiã quæ iã facta & absoluta est: sed ad gestiones operꝫ tãtũmõ nõnullorꝫ quæ nec hoĩs ꝓpria, a qbꝰ si fatũ hoĩs aspicemur, multo post ortũ tpe, fatũ oriet: ut cũ. s. fati nõ iã infans incipiet: cũ cogitare: deliberare: rõcinari: nã statim qdẽ natus nihil habet hoĩs ꝓpriũ præter eiulatũ: nõ igit his tam. s. si falsis & friuolis, astrologorꝫ prudẽtissimus Ptolo. insisteret: q̃q̃ ea ne oĩno desertor ꝓfessionis præuaricatorq̃ putaret ꝓtulerit dubitanter. Neq̃ uero hæc solũ qbus cõceptui genitura præponit: sed quæ aliquã uim in fato decernẽdo astruũt genituræ: minus hr̃e possunt firmitatis. summa. n. totius uirtutis ad cõsensum refert qui sit inter natiuitatẽ atq̃ cõceptũ: atqui nã iste cõsensus quæ similitudo? Rñdet Haly Solẽ hora genituræ in signo semp inueniri: qd aut septimũ aut nonũ aut decimũ sit ab eo in quo fuit hora cõceptus. Hæccine igitur illa similitudo? O ridiculam uanitatẽ quasi aliqd tẽpus alicui tẽpori hac rõne nõ cõsentiat: q̃re. s. Sol quocũq̃ tpe a signo in quo alias fuit aliquo semp signorꝫ numero necessario distat. An ꝓbabilius qd affert de Luna? cuius locus cũ nascimur horoscopus sit cõceptionis: & qui tũc Lunæ locus horoscopus sit, deinde natiuitatis: atqui hoc falsum cõfictũq̃ ab astrologis postea demonstrabit. & Haly Auenrodan in tractatu præsentis quæstionis exponens Ptolo. ut uerꝫ interdũ ita falsum interdũ ait a se deprehẽsum. Verꝫ age sit uerꝫ nulla potius uia fictus ille consensus utriusq̃ horæ euidẽtiusq̃ coarguet: qm̃ si ex regula illa astrologorꝫ cõceptus horã inuestigaueris: & thema ad id tẽpus tibi constitueris inuenies cæli stellarũq̃ dispositionẽ ab ea semp esse diuersam: aliarũq̃ rerꝫ oĩno significatricẽ: quæ hora natiuitatis supputãtibꝰ apparebit. sed qd plura in nugis cõfutandis uerba ꝓdigimus

Cõfutatõ Haly.

Haly insignis astrologus in lib. quẽ scripsit de electionibꝰ apte cõfiteꝫ efficatiã fati decernendi esse in hora cõceptus. Sed qm̃ hæc ignoret, iccirco ad horã natiuitatis astrologos cõfugisse. Et ipsi cũ urgent de ortu Geminorꝫ quorꝫ dispar sit fortuna solẽt dicere interdũ diuersitatẽ cõceptuũ illorꝫ fortunã uariare: cũ tñ si hora cõceptus ea solũ disponit quæ accidũt ĩtra uterꝫ illud potiꝰ sequit ut possit eorꝫ quorꝫ cõceptus dispar compar quidẽ esse fortuna: sed natiuitas nullo modo esse possit.

Haly effi caciã fati dicit esse in hora cõceptꝰ.

Caput IIII Vniuersalia fata qbꝰ uiis astrologi uestigẽt & q̃ parꝫ rõnalibꝰ.

Iximus de initio fati particularis q̃ sit incertũ: & q̃ falsa rõne ab astrologis cõstitutũ: restat dicere de uniuersali: uñ. s. fata urbiũ, gentiũ, regnorꝫ & in uniuersum mũdi ꝓnuncient, q̃ hoc quoq̃ (si aliqd esse cõcedatur) in ambiguo tamẽ & incerto sit: & a nostris astrologis perperã definitũ. Solẽt aũt ad uniuersales prædicẽdas mutationes triplici fere uia ꝓcedere: aut ex magnis syderꝫ supiorꝫ, uel luminariũ eclypticis cõiunctionibus: aut ex cæli dispõne cũ primas Arietis minutias Sol ingrediet: quod quasi principiũ anni statuerunt: aut ex principiis urbiũ, regnorꝫ, gẽtiũq̃ peculiaribus: hoc ẽ ex hora qua urbs ædificata: uel regnũ institutũ: uel lex genti data qua uiuit, quaq̃ gubernatur: quæ omnia q̃ sint friuola magna ex parte supra est ostensum: nõ solũ ubi tota depulsa est sydꝫ

d

Triplex astrologorꝫ uia uniuersalia præsagiendi.

efficiētia:sed ēt cū totā prædicēdi ex magnis cōiūctōib9 rōnē infirmauim9:& siue ab illis/siue a defectib9 luminariū/lōgo postq̄ acciderūt tpe expectare aliqd uanū declarauim9:tū īpietatē insaniāq̄ deteximus astrologorꝝ:& legē cæli fato & fato suæ legis gētes subiiciētiū:necnō q̄ sit uanū/uel urbis ædificatæ uel accepti regni: q̄si rei naturalis diē natalē decernere. Nūc & si oīum rerꝝ fatū aliqd cē cōcedamus sumus ostēsuri de fatali principio harꝝ rerꝝ nihil certū aut posse definiri:aut hactenus eē ab astrologis definitū. Primū qdē in auspicādo urbis fato a iactu lapidis q̄ rōne mouent? qnqdē iā ciuitatis potius q̄ urbis fata pscrutant:illud momētū potius obseruādū quo urbs ædificata cœpta est habitari/& suis legibus regi & cōtineri. De regis itē fortuna magna inter eos discordia cū alii putēt ex hora illā pendere qua rex instituit? siue decernit? Alii cathedrā potius siue coronationē putant inspiciēdā. sed hæc quasi minutiora prætermittamus:cū ēt Haly fata gētiū urbiū & regnorꝝ nō tā ab his ipsis quæ dicebamus q̄ a principiis magnarꝝ uniuesaliūq̄ cōstellationū credat depēdere:de qbus cū illis collato pede mox disputabimus.

Insania astrologorū & impietas.

Vrbis fata nō rōnabiliter a iactu primi lapidis auspicari.

Magna discordia iter astrologos de regis fortuna.

Caput V Astrologum nō posse prædicere quanā orbis regione fatū aliqd? euenturū sit:qm incertū apud ipsos quæ cui signo uel planetæ regio subiaceat.

I magnæ q̄s uocāt cōiūctiōes:si defect9 Solis & Lunæ q̄tas astrologi fabulant? cient mutatiōes illud nūc cōtēdo:uere tñ de illis ab astrologis nihil posse prædici:neq̄ tñ illis coniecturis quæ obiici pñt horoscopū magnæ cōiūctiōis īcertū/an sit ꝓprius aut ipsi9 anni quo uertēte illa cōtigerit:arbitrariecq̄ illos in defectu luminariū principiū mediūq̄ obseruare/tpib9 reliqs inobseruatis:tū ēt soli9 principii hīta rōne:cōdonent? illis hæc oīa:nec sup his litē ullā faciamus alibi premere eos possumus efficaci9:uñ oīmoda hmōi prædictionū incertitudo demonstret? .sunt.n.earꝝ q̄tuor capita:primū ut prædicat? qd sit futurꝝ: secūdū quo in genere rerꝝ:tertiū quonā tpe:q̄rtū apud q̄s gētes & in qbus locis ac regionibus. Q d? si nulla fere rerꝝ mutatio est/nullus casus uel ꝓsp uel aduersus q nō aliq̄ mūdi parte apud aliquos populos accidat quocūq̄ tpe ueniat/erit omnis hmōi uana futilisq̄ prædictio/nisi postremū hoc habeāt exploratū quonā.s.loco q̄q̄ pte terrarꝝ admirabiles illæ mutatiōes euēturæ sint. De hoc aūt ita definiūt ut in regionib9 illis expectet? quæ sint signo subiectæ:apud qd? talis uel cōiūctio syderꝝ uel luminariū defectus cōtigerit:nec solū quæ signo penitus eodē:sed uel eodē uel signo saltē eiusdē triplicitatis:Hæc est oīum astrologorꝝ sup hac re indubitata snia. Vnde illud colligit? /nihil posse de fato alicui9 regiōis uere prædiuinari/nisi prius cōstiterit/cuinā signo/cui plantæ regio illa subiiciatur. sicut nec de hoīs pōt fato prænunciari si tēpus genituræ fuerit ignotū. Q d? si de subsignis planetisq̄ diuersis terrarꝝ distributiōe oīa apud astrologos sint īcerta patet euidētissime prædictiōes eorꝝ de hmōi reb9 necessario fore q̄ incertissimas. Illud uero q Ptol. & Albumasaris libros legerit accurate facile itelliget:cū nullū sit dogma in quo sibi minus astrologia cōsentiat. Ptol. in lib. apotelesmatū igneā triplicitatē præesse dicit septētrioni:terreā meridiei:aereā oriēti:aqueā occidēti:Q d? secutus est Iulius firmicus opionū ueterꝝ æmulator. Idē uero Ptol. secūdo lib. eiusdē opis/uel aliter explicare/uel īmutare nō nihil/eā uidet? partitionē/igneā triangularitatē/nō tam septētrioni q̄ his terris præficiēs/quæ sitæ sunt inter septētrionē & occidentē:ter/team his quæ inter orientē & meridiē:his uero quæ inter ortū & septētrionē aereā

Rōnes præter/missæ.

Quatuor capita huiuscemodi prædictionū.

Quo pacto secūdū astrologos cognosci possit in qua mūdi pte effect9 aliqs sit expectādus

Discordia astro. de dñatu planetarꝝ ac signorꝝ sup mūdi regiones.

Opinio Albu.

aqueã inter occasum collocat & meridiẽ. A qb9oib9 ea tm̃ distãt quæ Albumasar scribit q̃tũ distat oriẽs ab occidẽte. is. n. sexto lib. magni ĩtroductorii igneã tripli/citatẽ nõ septẽtrioni/ut Ptol. sed oriẽti uoluit dñari: ipsi qdẽ septẽtriõi: cui. s. igneã præficit Ptol. ipse aqueã dñari cõtẽdit: & quã oriẽti Ptol. aereã ipse cõtra præficit occidẽti: Idẽ tenet Paulus alexãdrin9 in institutõib9 artis apotelesmaticæ. Sed ipse idẽ Albu. q̃si sui oblit9. lib. primo de magnis cõiũctionib9 tã diuersa ab his scribit quæ scripserat ĩ ĩtroductorio q̃ illa erãt diuersa a dogmate Ptol. Nã ibidẽ nõ igneã ut Græci cũ Ptol. atq; Mr̃no: nõ aqueã ut ipse alibi Arabesq; ꝑmulti: sed aereã præficit triplicitatẽ: & quã ibi septẽtrioni aqueã dederat tũ oppositæ ascribit regioni/hoc ẽ meridianæ: occidẽti ãt nec aqueã ut Ptol. nec ut ipse alias aereã sed terreã ait dñari: qb9 sentẽtiis qdnã põt eẽ pugnãtius? q̃ꝝ se arbitrũ qsnã faciet? cũ nec rõ hic possit nec expiẽtia mõstrare ueritatẽ. Hẽricus macliẽsis postremã hãc Albu. opi/nionẽ ait eẽ uerissimã & expimẽtis q̃ plurimis cõprobatã. Cõtra Alchabi. & Zael israelita: & Abraã auenazra: & Saphar ĩ isagogicis & Messala/illã ꝓbãt quã scri/psit ĩ ĩtroductorio. Haly auẽrodã utraq; reiecta Ptol. sniam oĩb9 añponit. Mitto q̃ ipsi sup his ueteres ĩter se dissentirẽt/Aegyptii ab Hypparco/ab Hypparco Ptol. id aliqb9 exẽplis declarabo. Arieti. n. Aegyptii antiquã Babylonẽ/& Arabiã Ae/gypto cõterminã. Ptol. Britãniã: Gallatiã: Germaniã: Hastarniã & Palestinã subie cit. Hypparcus & antiqssimi astrologoꝝ exactiore qdẽ rõne: aliis. n. signi partib9 alias regiões subiecerũt: atq; ita sinistro qdẽ Arietis hũero Babyloniã: dextro thra/ciã Τωστηθει Armenianæ Τοισπλευραισ Arabiã ægypto cõfinẽ Τωδερα χεικαιμοτω Persida & Cappadociã & Messopotamiã: & Syriã & rubrũ mare: atq; ita in cæteris signis ẽ discordia: Aegyptii Hypparcus: Ptolomæusq; discordãt nõ minus q̃ a Ptol. etiã Albuma. & a seipso. unde luce clarius cõstat nihil posse ab astrologis certi ꝓnunciari: ubinã gentiũ atq; terraꝝ casus aliq̃uis sit uenturus cum de ipsa sub signis gentiũ terrarũq; diuisione nihil habeant certũ uel exploratum.

Alia opi. ipsi9 Albuma.

Hẽricus postremã Albuma, saris approbat sniam Alchabi. Abraã. Zael. Saphar Messala

Caput VI Nõ posse initiũ unũ cõstitui de quo toti9 ãni pẽdeãt fata: tũ ua/ria a uariis ãni statui prĩcipia & iuxta Hebræos ãnũ poti9 autũno q̃ uere ĩcohare.

Eliquũ ut de initio ãni dicam9 qđ nõ posse unũ cõstitui ex quo toti9 ãni status prædicat̃ tñ expresse firmat Ptol. ut nulli9 poti9 q̃ ipsi9 uerbis hoc sim cõprobatur9. Is igr̃ lib. apotelesmatũ scđo ita scribit. In circulo nul/lus cogitare prĩcipiũ simpliciter poterit. in Zodiaco ãt ea utiq; qs prĩcipia iure cõ stituet: quæ eqnoctiis atq; solstitiis determinãt̃: quæ sũt q̃ttuor duo. s. æqnoctialia & duo solstitialia: ueꝝ hic loc9 hæsitatiõi an aliqd hoꝝ q̃ttuor sit præponẽdũ. Nã si ipsã qdẽ simpliciter circularẽ naturã spectes: nullũ eoꝝ singularis prĩcipii priui legiũ obtinebit. Vtunt̃ ãt q de his scripserũt/aliqd supponẽtes/diuersimode uno quoq; illoꝝ q̃ttuor q̃si prĩcipio moti ab aliqb9 eoꝝ ꝓpria rõne naturaliq; cõsensu: hẽt. n. unaquæq; illaꝝ ꝑtiũ aliqd peculiare & excellẽs/uñ sibi prĩcipii & noui ãni auctoritatẽ uideãt̃ uẽdicare: ut uernũ æqnoctiũ qđ tũc primũ dies nocte ĩcipit lõ gior fieri: & qa tẽpus id ãni abũdat hũiditate: quæ q̃litas & natura (ut supi9 dixi/mus) ĩ oĩ prĩcipio generãdaꝝ reꝝ pluria ẽ: Aestiualis solstitii prærogatiua hæc ẽ: q; tũc maxĩe dies ĩ suo q̃si fastigio cõsumatõeq; ꝓducit̃: tũ uero apđ Aegyptios & inũdat nilus & canicula exorit̃. In autũnali æqnoctio fruct9 oẽs colligũt̃ & ter/ræ semina iaciũt̃: ĩ brumali solstitio post decremẽtũ ĩcipit dies tũc primũ augeri.

Q d' aũt mihi cõueniẽti9 & naturæ cõsonũ magis uidet':hoc ẽ ut in obseruatione
rer̃ ãni q̃ttuor illis prĩcipiis utamur obseruãtes quæ añ illa ꝓxĩe fiũt Solis & Lu/
næ uel coit9uel opponẽs:& præsertim eclypticas:ita ut ex principio qđ sumit' ab
Ariete uer q̃le futur̃ sit præuideam9.ab eo uero qđ a Cãcro æstatẽ:a Libra autũ/
nũ:hyemẽ a Capricorno. hæc ibi Ptol.ad uerbũ. E qbus apparet & creditũ ab eo
& cõprobatũ nullũ uer̃ initiũ posse cõstitui.Ex quo toti9anni fatũ præuideat'/ut
nõ possim satis mirari & Auẽrodã ei9ĩterpretẽ:& iuniores astrologos idẽtidẽ præ
dicãtes plus tribuere Ptolomæũ ĩ ãno exordiẽdo ueris æqnoctio/q̃ uel autũni prĩ
cipio uel solstitii.nã quẽadmodũ uernũ æqnoctiũ qd nõ hr̃e dicit uñ prĩcipii pri/
uilegiũ mereat' facit idẽ nihil sec9 ĩ reliqs:& postq̃ oĩb9initialẽ eẽ auctoritatẽ ostẽ
dit:tũ nõ aliđ qdẽ alio pl9 hr̃e momẽti:sed æque oĩa obseruãda eẽ decernit:hoc &
magis cõueniẽs & naturalib9cõsonũ asseuerãs q̃ ut unũ ex illis reliqs suphĩtis ob/
seruet'.Q ñqdẽ unũqđq̃ suã hẽt rõnẽ cur prĩcipiũ aliqđ ãni iure existĩet'.Q uo fa
ctũ ẽ ut diuersæ ẽt gẽtes aliæ ab alio ex his initiis ãnũ exordirẽt'. Agyptii ab æq/
noctiali solstitio:Romani ab hyemali:alii ab autũnali:hoc ẽ ab ĩgressu Solis ĩ Li
brã eã ẽt horã obseruãtes q̃ uigesimã Scorpii ptẽ pagrabat plurimũ ĩ ea efficaciæ
momẽtiq̃ putãtes ad statũ & mutationes aeris prædicẽdas:qđ Saphar & Aoniar
sũt secuti:nõnulli itẽ ex snĩa Aegyptior̃ uolũt illa q̃ttuor prĩcipia cõsiderãda:sed
nõ ita ut oĩa ĩ oĩb9obseruẽt':uñ cũ Sol qdẽ Arietẽ ĩgredit' ipsi9 Solis statũ cõside
rãt:cũ uero Cãcrũ Iouis:cũ Librã Saturni:cũ Capricornũ Martis ꝙ hæc oĩa sy/
dera ĩ eis signis regnare existimẽt'.Albu.aliđ sibi sõniũ ẽ cõmẽtus:ut si quũ Arie/
tis prĩas minutias Sol ĩuadit horoscopus ĩuenit' signũ fixũ ex ei9 horæ cælesti di/
spõne de toto ãno qdẽ recte ꝓnũciet' si cõe sit signũ duo prĩcipia ãni statuãt'/si mo
bile q̃ttuor quæ ꝓrsus uana & arbitraria sicuti nec rõne ita nec uetер̃ uel auctori/
tate uel expimẽtis fulciunt'.Q d' siqs forte ex mũdi creatiõe opinionẽ astrologor̃
uelit cõfirmare: ut ꝑpea ex ĩgressu Solis ĩ Arietẽ futura fortuna cognoscat':qñ ꝑ
id tẽpus mũdũ De9creauerit:ut nõ sint aliđ ãnor̃ cõuersiões q̃ reuolutões mũda/
næ genituræ:is uero facillime statĩq̃ reuincet':qñqdẽ si mũdi seq̃mur geniturã tã
erit ĩcertũ ꝙ sit ãni prĩcipiũ statuẽdũ/q̃ ẽt ẽ ĩcertũ quonã tpe ãni mũdus fuerit in/
stitut9.Neq̃.n.apud Hebræos/a qb9mũdi creationẽ accepim9qcq̃ sup hac re cer
tũ & definitũ ẽ:sed alii uere:alii autũno exortũ cõtẽdũt:& si altera opĩo ẽ præfe/
rẽda/eo poti9declinãt ut in autũno cõditũ credãt.Nã qđ' scriptũ ẽ eodẽ mẽsiũ in
quo phase celebrabat' primũ mẽsem ĩ anni mẽsib9 futur̃/id rõne solẽnitatũ cele/
brãdar̃ dictũ uolũt:q̃re si illa maxĩa prĩa & præcipue eẽt solẽnitas/a q̃ eor̃ exitũ
de Aegypto/qđ primũ dei in populũ bñficiũ/cætera sint secuta.in reliqs aũt reb9
oĩb9a Septẽbri initiũ faciebãt:qđ multis tũ sacrar̃ lr̃ar̃ locutiõib9:tũ antiqs cõ/
suetudinib9iudæor̃ uidet' cõprobari.Scriptũ.n.ĩ Exodo ẽ/scenophegia.hoc ẽ in
festa tabernaculor̃ celebrari ĩ exitu ãni:ea uero medio Septẽbri celebrabãt'.Et in
libro Neemiæ scribit' & factũ ẽ in mẽse casleu is ẽ apud Caldæos q apud nos De/
cẽber ãno.xx.tũ.s.factũ ẽ in mẽse nisan/hoc ẽ Aprilis ãno.xx.q si mẽsis nisan.i.
Aprilis caput ãni eẽt nõ uigesimo ãno:sed primo ac uigesimo erat scribẽdũ. Præ/
terea cũ lege caueret' ne septĩo ãno q.s.erat sabbatũ ãnor̃/aut meterẽt agros/aut
semĩarẽt si caput ãni erat Aprilis/sequebat'/ut qđ ꝑ Octobrẽ sexti ãni semĩauerãt
id æstate sequẽti metere nõ liceret:q̃re hæc.s.æstas ad septimũ ãnũ ꝑtinebat si eius

Error Auẽrodã & recen/tiorum.

Varia apud ua/rios anni iudicia.

Albuma saris cõ/mentũ.

Annũ rõ nabili9 se cũdũ He bræos in cohare autũno q̃ uere.

exordia a uere sumebant:qd si erat/credita sexto anno terræ semina depibāt:qd incōmodū nō sequebat a Septēbri annū instituētes. Mitto quæ Lersiensis in cō/ puto scripsit & Beda in lib.tēporū:& Iosephus ī primo antiqtatū:& Hieronymus in epistola de solēnitatib9: q Ezechielē ēt exponēs Octobrē dicit primū esse mē/ sem:Ianuariū uero q̄rtū:e qbus oibus liquet siue ex mūdi creatione aliqd cōiecte/ mus:siue astrologorū ueterū rationē auctoritatēq; sequamur oīno astrologos aber/ rare/qui ex ingressu Solis in Arietē de totius anni fato pnūciari posse cōtendunt.

Lersiēsis
Beda.
Ioseph9.
Hierony.

Caput VII De directionib9 aliisq; modis/quibus tempora futurorū defi/ niunt q̄ parum cōstent/q̄ue in his astrologi inter se discrepent.

Icut errāt in fatis anni auspicādis(si q̄ fati cōcedat auspicatio) ita in tpe definiēdo quo illud sit euētur qd initialis hora pmisit.utūt.n.hac quoq; in re friuolis/falsis/uanis suppōnib9& methodo naturali/nihil cōueniē/ tib9iter q̄s illa prima & potissima est de planetarū partiūq; Zodiaci directionib9. (Sic.n.libet eas uocare)quo magis ab his qbus cū disputamur ītelligamur.Illæ igit q̄ falsis nitant ridiculisq; fūdamētis breuiter apiem9declarata pri9ex ppōsito astrologorū opīone.Esto igī genituræ alicuius horoscopus Leonis.p.qntadecima. Satur.in Virgīs.p.sexta collocet/patet Saturnū horoscopo/nec aspectu nec alia re copulari:q̄re nō debet illi nocere:uerūtn opinant puētur aliqn ex directiōe ho/ roscopū ad Saturnū:& quo ānō illuc pueniet ex Saturno morbi piculū nato imi nere:puenire aūt aiūt hac rōne:qn singulis ānis singulæ nobis signorū ptes attri/ buunt pro anaphorarū tn pportiōe:sed hoc nihil ad rē de q̄ nūc agit. Dicūt ergo prīo ānō uitæ ipsū deberi gradū in quo est horoscopus:q̄re si in eo gradu planeta bon9aut corpe aut radiis fuerit/eo ānō sua bona largiri:cōtra si malus mala:secdo ānō secūdū a prīo gradu rndere:tertio tertiū:& sic deinceps. Quare si Saturnus exēpli grā/primā & uigesimā ptē ab horoscopo occupauerit cū prīo & uigesimo ætatis ānō pars illa rndeat fore ut ānus ille Saturni radiis infestet;Cū uolunt igit quonā ānō bonū malūue aliqd euētur sit nato præuidere/dimetiunt grad9inter loca principalia genituræ/& corpus aut radios boni maliue syderis īterceptos:& pro nūero graduū de ānorū numero præscribūt:post quē euētus ille debeat expe/ ctari:hæc est eorū positio in directionib9:ex qb9 & uitæ spaciū Ptolo.& casus oēs uicesq; fortunæ astrologorū turba pnūciat:qb9 qd pōt leuius:qd magis irrōnabi/ liter cogitari:nā illa primū ad ānos graduū distributio:pōt ne magis ex libidine fingi:nullo fundo scīæ rōnisue cōcepta maxīe cū īterdū ānos/īterdū dies(ut.f.eis subuenit)a gradibus istis dicāt indicari. Et hēret hoc forsan aliquā pbabilitatē/si partitio ipsa graduū esset a natura:illa uero ex arbitrio tota pēdet mathematicorū signa in triginta potius q̄ in uiginti ptes nō ob aliud diuidētiū q̄ q; nūerus ille di/ uisionib9arithmeticis est accōmodatior:ut testimonio ipso astrologorū pxio libro nobis demōstrabit.sed qūo mihi nocere poterit Saturn9 in sexta Virginis pte(sicut erat acceptū)cū nascebar īuētus/ēt si illis demus prīo & uigesimo ætatis ānō eius influxū ad me ptinere:nā qn ad me ptinebit Saturnus:illic non erit:& qn ibi erit Saturn9/pars illa ad me nō ptinebit:q si forte quēadmodū a pestilētia infectæ ue stes uenenū ad aliqd tēpus nō amittūt:ita ptib9 cæli ēt euenire dicāt:ut receptā a malo sydere cōtagionē diu retineāt:pptereaq; gradus ille iam tū cū nascebar in/ fectus a Saturno/post multos ēt ānos uim noxiā illā in me refundat:pbelle pōnē

Rnsio,

ſubtiliterq; defendent:& ſiqdē cū phis eſſet ſermo iuberē meminiſſe luminis affe/ ctionē ſubiecto nō hærere ſed abire cū corpe a quo diffundat'. Cæleſtiū aūt oīum impreſſionū ut in metheoris ait Auicēna/& uehiculū lumē ē:& fomētū. Sed ipſi mihi rndeāt cū ad eundē gradū tot annis ītermediis alioꝝ accurſus fit planetaꝝ/ an ſupuentu luminū ſalutariū inolitū illud uirus/putēt aboleri poſſe uel īminui. Præterea ſi pdurāt in cæli regionib9a planetis acceptæ ſuſceptæq; q̄litates/nec ad exiguū ſpaciū tpis cōſeruant':nō erit in factis diiudicādis tm̄mō obſeruādū/quis quo cæli loco uel ānō reuoluēte/uel hora genituræ/planeta inueniat':ſed qui eadē loca præcedētib9 ēt ānis pagrarint. Poſtremo cōmētū illud dirigēdi aliud nō eſt/ q̄ ſubiicere res nō ſolū cōſtellationibus his quæ ſunt ſed quæ eſſe ēt poſſent.nā qd aliud ē dicere Lunā quæ me naſcēte exagonis radiis a Sole feriebat':infortuniū tm̄ aliqn̄ inibi pariturā ex q̄drato Solis aſpectu:ſub quo illa qdē nō fuit cū naſcebar: ſed fuiſſet ſi plurib9cæli partib9 interiectis,pcula Sole magis cōſtitiſſet quas ptes per quas.ſ.a q̄drata radiatiōe diſtabat cū pegerit poſt tot ānos ab ea illa ibi cala/ mitas infliget'.At cōſtellatio iſta ſub ortu meo nō fuit/&ſi poſtea aliqn̄ eſt futura: nihil tm̄ ad me cui ſi fatū aliqd' eſt præterita illud cæli diſpō dedit. Patet igī q̄ ab/ ſurda/q̄ falſa/q̄ incōſona ſit poſitio dirigēdi:q̄ q quottidie utunt' aſtrologi:quod/ nā hm̄t fundametū undeq; ſit deducta:nōdū ſorte ut opinor in cōſiderationē exa/ menq; reuocarūt:utunt' aūt præter directiones in euētoꝝ tpib9 præuidēdis dnatu planetaꝝ:quos ordine quodā impiū uitæ ſuſcipe cōfixerūt:hinc cētra Chaldæoꝝ: fridariæ Perſaꝝ:Indoꝝ nouenæ tecates Ptolomæi:aphoriaq; occurſorq; hinc:de/ cēnia Aegyptioꝝ:cronocratores Arabū: & quæ alia hoc gen9 alii alia pro libidi/ ne ſomniarūt quæ oīa peccāt hoc incōcinū qd' de ſyderib9 ita definiūt:ut hic qdē tot ānos planeta nos regat:quo tpe cōſumato/ſuccedēti planetæ uel pro ſphæraꝝ uel pro climatis ordine q̄ſi p manus gubernacula tradit:qui ruſus p cōceſſum ſibi tēpus adminiſtrata iuriſdictiōe/cedat ſyderi pximo ius & ptātē:qd' qdē ab omni eſt naturali rōne penitus alienū.Nā qd' hoc potius q̄ aliud ex eis hoc tpe inferio/ ribus dnet'/nō alia pōt cā rōnabiliter aſſignari q̄ aut materiæ diſpō hui9 potius q̄ alterius impreſſionib9opportuna:aut ſyderis ipſius ad nos efficacior habitudo:ut ſup terrā ferat' aliis ſub terra collocatis/aut uergēs ad aquilonē regionib9nrīs fiat pximior/aut rectiores radios in terrā iaculet':& q̄uis cū aſtrologis ſentiremus de bona malaq; reꝝ cōditiōe pro locoꝝ/ſignoꝝ/radiationū diuerſitate eius planetæ qui plus cæteris in cælo p id tēpus auctoritatis & ptātis obtineat:hoc eſt ſolū qd' dici ex naturali methodo pōt.At reliq̄ ficta & fabulæ ſunt ut Ioue dicamus nunc præeſſe terrenis:q̄re annis præcedētib9 præfuit Saturnus:quē ex ſphæraꝝ ordine Iuppiter ſequit':& Taurū hoc ānō dnat':qm̄ præcedenti Aries dnabat' q̄ſi terre/ noꝝ & magiſtratuū uices in ſyderib9inuenirent'.Q d' ſi ita dicāt expiētia cōpro/ batū poſſet eſſe aliqna fides ſi de iſta inter ſe diſtributiōe tēpoꝝ cōuenirēt. Sed cū alius Lunæ ali9 Marti alius Ioui eoſdē ānos attribuat nō ne oīb9pariter expimēti fides abrogāda:quā pro ſua qſq; opione in tāta opionū uarietate prætēdat:Aegy/ ptii quos ſeqt' Firmicus uitæ adminiſtrationē cuilibet ſyderꝝ dāt equa partitione ānos.x.& mēſes.ix.hoc ordine:ut ī diurna genitura primū decēniū Sol accipiat in nocturna Luna:poſt qd' decēniū/q in genitura p ſignoꝝ curſum ī ſecūdo loco fuerit inuētus/tertius q poſt ſecūdū fuerit/& ſimili mō cæteri.Sed qcūq; decēniū

Cōfutatō Prima rō Auicēna ī metheo. ris. Secunda Tertia Quarta

Alii mo/ di quib9 aſtrologi tpa euen/ toꝝ præ/ uideri poſſe pu tant.

Opio Ae gyptioꝝ & Mrni.

ſortitus fuerit/licet ſit totius tpis dñs/oib9 tñ ſtellis tota decēnii ſubſtātiā diuidat a ſe/incipiēs/& poſt ſe illis tradēs q ſint p ordinē poſiti. Primo aūt illi qcūq; i the/mate ſecūdus fuerit inuētus. Eſt aūt ſūma ānoꝝ quos planetæ ſeptē moderant' ex eoꝝ ſnia qnq; & ſeptuaginta ternis mēſibus adiectis/qb9 cōſtitutis ad primū rur/ſus planetā reditus fit: perſæ eūdē qdē ānoꝝ nūeꝝ colligūt & a Sole ſimiliter ſiqs natus iterdiu fuerit: a Luna ſi noctu exordiant': faciētes ēt ipſi unū qdē tpoꝝ dñiū pricipalē: ſed alios tñ in dñatu uicaria ſucceſſiōe participes: quā diſtributionē uo/cant fridariā: uñ illa uulgata iter iuniores aliquē cē fridariæ Iouis pticipē: multū uero diſcordāt ab Agyptiis: nā i ſucceſſu planetaꝝ nō loca thematis genituræ ſed ſphæraꝝ ordinē obſeruāt Solē mediū faciētes. Præterea nō cuiq; planetæ æq̄le tē/pus aſſignāt: ſed Soli qdē ānos decē/Veneri octo/Mercurio tredecim/Lunæ no/uē/Saturno undecim/Ioui duodecim/Marti ſeptē/capiti tres/caudæ duos: qd' quā hīe poſſit rōnē ipſe quoq; Auenazra i libro reꝝ aſtrologicaꝝ fatet' ſe neſcire. Cōtra uero in aſciſcēdo pticipe dñatus æquā cuilibet planetaꝝ portionē dant pſæ ita ut princeps planeta ſeptimā ſui tpis ptē ſolus gubernet: ſecūdā cū planeta a ſe ſecundo: tertiā cū tertio. Aegyptii uero inæq̄lē hāc faciūt diſtributionē decernētes Soli qdē mēſes nouē & decē: Saturno triginta: Ioui duodecim: Marti qndecim: Veneri octo: Mercurio uiginti: Lunæ uigītiqnq;: quā rurſus ſubdiuidūt: ut Satur no ex triginta ſuis mēſib9 dies ſex reliqs planetis impartiat'/atq; idē de ſuis cæteri mēſib9 faciāt: ut docet Epheſtion: & Maternus ignorauit. Sed illud fuit dſſidium Perſis & Aegyptiis/q; illi caput & caudā ānumerāt cronocratoris/Aegyptii nō fa ciūt. Ex qb9 oībus patet poſt primū decēniū/raro eundē fore annoꝝ gubernatorē apud Perſas: & apud Aegyptios. Ab utriſq; uero diſſentit Ptol. ætatū dños faciēs: ut q̄ternos primos annos Luna gubernet: Mercuri9 decē ſequētes. Tñ ordine qdē cōſequenti: Venus qdē octo: Sol nouē: Mars qndecim: Iuppiter duodecim: Reli/quū uitæ Saturnus: q tñ cū exactā peculiarēq; unicuiq; genituræ tpoꝝ diſtribu/tionē inqrit/Cronocratoris illis qdē principalib9 addit annuos/mēſtruos & diur/nos. Sed in illis Ptolomæo toti9 fati cardo uerſat': ubi taxat eos q unū faciūt uitæ cronocratorē/Aegyptios inuēs/& Dorotheū atq; illi ſnīæ Ptolomæi. ſiqs accedat/ diuerſiſſima ſemp in diſtribuēdis tpib9 ab Aegyptiis Perſiſq; definiet: quo magis libeat irridere nſræ ætatis aſtrologos q nō itelligētes eodē: tecates Ptolomæi & cro nocratores: quo Perſaꝝ fridariæ: Aegyptiorūq; decēnia ptinēt/uti ſimul his oib9 uoluerūt: q̄ſi nō diuerſæ atq; cōtrariæ ſint ſup eadē re. Sed de reb9 diuerſis/opio/nes inter ſe minime cōgruētes: Indoꝝ aſtrologia nec fridarias nec decēnia/nec te/cates nec cronocratores nouit: ſed unā nō in ſeptē ut illi: ſed i nouē mēbra partit': de qb9 hic ordine pro locoꝝ thematis diſpōne pnūciat ut primā annoꝝ ptē regāt cōſtellatiōes ad duodecimā domū ptinētes. ſecūdā quæ ad horoſcopū: tertiā quæ ad ſecūdā domū: q̄rtā uero quæ ad nonā: qntā quæ ad decimā: ſextā quæ ad unde/cimā: ſeptimā quæ ad ſextā octauā quæ ad ſeptimā: nonā quæ ad octauā. Nec ſo/lum ab aliis in iſta tpoꝝ diſpēſatiōe: ſed in ipſa domoꝝ partitione diſcordāt ad ſi/gniferi gradus (quos æq̄les uocant) illas diuidētes Arabes Andrugazarē imitātes per trigonocratores q̄ſi dixeris triāgulatores: hoc eſt dños triplicitatū: tres uitæ iu dicāt ptes: ut de rebus ab unoquoq; locoꝝ duodecim ſignificatis: qs ſit primæ atq; futuris ſtatus/ex primo triplicitatis dño iudicent: qs mediæ ex ſecūdo: qs poſtre/

Opinio Ptolo.

Error inſignis aſtrolo/goꝝ nſræ ætatis.

Arabum opinio.

mæ de tertio: q; si trigoni unius duo tm̃ dñi sunt ut alio libro dicebam9: aut unius forte genituræ unus dispositor: q̃q̃ alius in diurna: alius in nocturna erit magna pars uitæ sine gubernatore. Sed nec ulli sunt isti trigonocratores: & si ter mille eē cōcedant ea in uita regēda uicaria sibi successio, penitus ē deridicula. Sed ab his oib9 Chaldæor; inuēta plurimū diuersa q nec tecatib9: nec decēniis: nec fridariis: nec nouenis Indor;: nec trigonocratoris: sed genituræ cardinib9 utunt. Primā uitæ partē ex primo cardine indagantes: mediā ex fastigio summi cæli: postremā ex occidēte: tū uero de morte: de his ēt quæ post mortē eueniūt ex q̃rto thematis loco pnunciabāt. sed ēt trimēbrē illā priorē diuisionē ità iter; partiebant ut apoclima qdē horoscopi (quasi decliuiū dixeris) & partus dolores indicarēt & quæ accidūt matri dū uter; gerit: ipse horoscopus ipsam natiuitatē & primos statim annos ab illa horoscopi epanophora qd' est reliquū postremū primæ ætatis. Rursus medii cæli apoclima primas ptes mediæ uitæ: medias ipsū mediū cælū: postremas eius epanophora: similiter faciebāt & in q̃rta itē domo: ut declinās domus ab ea antecedētia pxime mortē: ipsa q̃rta domus mortē: epanaphora quæ post mortē pñt euenire significaret: q̃s opiones explicādas mihi pposui, simul ut opionū pugnātia cognosceret: pptereaq; nec ulla fides esset expimenti: simul uanitas dogmatū arbitraria leuissimis inixa cōiecturis deprēderet: Nā q dabim9 primā uitæ ptē oriēti: mediā summo cælo, qñqdē ætas media primæ succedit, mediū cæli orientē nō sequit: sed præcedit. Sed in opionib9 istis cōfutādis laborādū nō ē quæ ipse seipsas inter se cōfutāt & elidūt. Q d' si pgā narrare oium somnia uix usq̃ ulli fines. Messala a Sole oriētali primā uitæ medietatē gubernat, ab occidētali secūdā: Hemus aliter illā qdē planetis dat in hemisphærio supiori collocatis siue illis oriētalib9 sive occidētalib9 hāc oib9 his q sub terra. Vellius alio figmēto Lunæ ascribit primā ptē alterā dño secūdæ domus. Albumasar fabulosissimus illā ad ptē fortunæ hāc ad dñm partis ait referēdā. Alii & aliter sed nō oportet oia pseq lege ephestionē in libro apothelesmatū Ptolomæi. Lege Abēzagelē: & præter q̃s narrauimus, multas alias ibi cōpies, pugnātes inter se sup hac re opiones. q̃re. s. pro libidine suā sibi qsq; fabulā cōponit. Q uib9 demū nimis creduli quasi oraculis & pphetar; rñsis, fidē mācipātes, circulatorib9 nugacissimis & fallacissimis spes, mœtus, anxietates, lætitias, & qd' est pnitiosius uitæ totius institutionē & gubernacula credim9.

Opinio Chaldæorum.

Opinio Messalæ

Opinio Hemi.

Caput VIII Sicuti ascisciunt in efficacia, ita omittere necessaria, & quantum errent de stellis fixis.

Sicut aūt ascisciūt cōmentitia multa qualia cōmemorauimus, quor; sicuti natura nulla, ita nullus influxus, signa. s. domus, imagines, caudā & caput, partes, dodecathemoria, nouenaria, aliaq; hoc gen9: ita multa prætermittunt in primis necessaria, & multa sup his qbus utunt falsa pugnātiaq; decernūt. Sicut. n. quæ lumine carent inefficacia: ita nullū in cælo lumen inefficax. Ipsi uero cū stellæ pene inumerabiles in octaua sphæra refulgeāt, mille tm̃ utunt adiectis duab9 atq; uiginti. Q d' cū eis obiicit, alii aliter soluūt. Petrus aponensis in elucidario hoc inqt difficultatē artis oñdit nō impossibilē tñ eā esse demōstrat: qd' rñdēs id qdē uidet cōcedere cognitu illas esse necessarias, si fatalis pfecte cōstellatio cōprehendēda est: & qm̃ hoc sit difficile ideo quæ pfitet id artē esse difficilem: sed nos illud cōtēdimus, & fieri nō posse ut oēs deprehēdant: & si fieri hoc

Error astrol. præter mittētiū infinitas fere stellas fixas.

Defensio alioꝝ.

Repro/ batio.

Prima rō
Secunda
Tertia

Q uarta

Q uinta

Sexta

Bonat9 q̄ leuiter di cat astro/ logū uti omnibus stellis.

Respōsio Cōfutatō

Alia leui tas Bōati

Exēplū in phia & medicina

potest astrologos tñ qui nondū hoc effecerūt ex cælo futura uere nō prædicturos. Alii tutiore quodā pfugio se cōdentes/ inefficaces aiunt illas quas omittūt. Maio/ res enim oēs quæq; decernēdi fati habent potestatē/ astrologis exploratas reliquas prætermissas: in qbus ob corporꝝ exiguitatē nihil fere momenti: sed ex his latebris facile eruuntur. nā si stellas has nūq̄ obseruauerūt/ de earꝝ natura qd possunt asse/ uerare/ faciāt/ nō faciāt/ īmutent nō īmutent? & si de corporis paruitate psuasos se rndeant: quodnā corpus in cælo terræ cōparatū exiguū reputabit? uel ut rectius dixerim cōparatū illis quæ in terra collocata de cælo putant gubernari: qd' item inefficax & imbecille? si cælestium corporꝝ & terrenorꝝ naturā inuicem cōferas in quarꝝ altera nihil nō sublime potens/ & magnū: in altera nihil nō humile infirmū & minutū. Adde q̄ multæ forsitan ex his stellis quas ob paruitatē aiunt esse post/ habitas & Mercurii & Lunæ globbo nō uincunt. Nam minimæ ex his quas ob/ seruant Marte maiores Venereq; putant. Præterea si forsan singulæ stellæ minu/ tiores nō magnas habeant uires: multarꝝ tñ id genus cœtus atq; cōcursus habebit plurimū potestatis: ut si quæ lacteū orbē illū tot luminibus densum efficiūt/ sin/ gulæ parꝝ possint simul oēs quo pacto parꝝ posse putabunt? Cæterꝝ sæpe in mu/ sica melodia si uocula parua subtrahat'/ soluit' cōcentus dū quæ per se parꝝ exau/ diretur facit ut reliquæ modulatius oēs exaudiant: cælorꝝ ornatus totus inuicem nexus atq; cōsentiēs: nihil habet qd' cesset/ qd' supuacuū/ qd' inutile sit: q̄re quā/ cūq; uel minimā partē adēpseris: periit statim q̄ tota ītegritas faciebat. Inter hel/ ciarios ut pōt haud fortis homo tractū adimere ut illius si desit manus nō trahat: sic pōt unius stellæ tm̄ ignoratio/ ueritatē fati labefactare: necdū ut numero pene īnumero sine piaculo ab illis prætermittant. Bonatus hæc forte (si tñ peruidebat) extimescēs/ Astrologus inqt utit' stellis oībus: q̄uis noīatim oēs nō explicet. utitur enī signis duodecim sub qb9 fere oēs stellæ cōprehēdunt. At qs hoc dixerit necdū astrologus sed lymphaticus? qñ signa quæ uocant duodecim graduū hñt latitu/ dinē extra quā stellæ utrinq; īnumerabiles. q̄ si quæ inter easdē lineas/ signo cuili/ bet coextēdunt/ uirtutis eiusdē cē rndeat. Primū quærā de reb9 ignotis qūo asse/ ueret? Q d' si ppriū hoc esse dicat astrologorꝝ nō repugnabo/ & puocabo ad ipsos astrologos apud quos aliud imagines ipsæ prætēdūt signis cooriētes: aliud signa qbus cooriunt. Alioqn signa qb9 utunt īmobilia sunt/ imagines locū mutāt. Erit igit' alia atq; alia natura eiusdē imaginis aliis signis identidē loco signoq; rndens. Sed & ipse Bonat9 insaniā rnsionis puto aīaduertēs statim alio est digressus cūq; cerneret pernegari nō posse stellarꝝ omniū cognitionē ad rem astrologicā ptinere: quarꝝ omniū tñ cognitionē astrologi nō haberēt: qd tum inquit si totā nesciamus astrologiā? prædicatores christiani diuina oīa nesciūt: de qb9 tñ quottidie ad ple/ bem cōcionant. In qua re uide q̄ parꝝ bonus iste Bonatus decipiat. Siqs enī inqui/ rat syderꝝ naturā gratia cognitionis/ qd' philosophi est/ uno sydere cognito aliqd est cōsecutus: si qd' astrologus p fitet: nō tam syderꝝ quærit q̄ futurorꝝ in syderibus cognitionē: nihil fecerit prsus nisi cognitionē corꝝ syderꝝ habeat unde futura pos/ sint præuideri: sed præuident ex his ex qb9 fiūt: fiūt aūt ex oibus: igit' ēt ex oib9 præuident: oēs igit' qui nō cognoucrit nouerit forte aliquas: futura de stellis nūq̄ præuidebit. Exēplū in medicina philosophiaq; quærit philosophus herbarꝝ pote/ states ut eas intelligat: Q uærit medicus ut earꝝ uirtute morbis medeat: si uel unā

philosophus cōpererit aliqs erit philosophus:sed impfectus:qm̄ quaꝝ quærit reꝝ notitiā aliquā habet. At decem supponamus:aut quo numero mauis species herbaꝝ:ita pellendis oībus morbis necessarias:ut una si desit curari corporis uitium nullū possit:eaꝝ si nouē calleat quispiā & unā nesciat. nō solū medicus non absolutus/sed medicus nullus erit:qñ aliquā qdē notitiā/sed curationē nullā pōt præstare quā medicus ꝓfitetur. sic astrologus dici non pōt qui de unius saltē hominis fato dicere inspecta genitura nō potest. Quod si de mixta omniū syderꝝ afflatiōe cōficitur/qūo præuidebit? qui & singulæ stellæ quidnā efficiāt & omniū sociata temperatura quid pariat/nō cognouerit. De theologia autem alia ratio:quia sicut perfecte sciri non est possibilis/ita nec necessaria:ut credere:ut scire:ut suadere de ea multa possimus: de qua ut oīa ita nihil cognoscere ferme est impossibile: neqꝫ enim oculatis minus negatū Solem non uidere/q̄ & penitus introspicere:sed iam nimis multa in confutandis nugis illitteratissimi circulatoris.

Caput IX Dogmata astrologoꝝ de stellis fixis pugnare tū īter se:tū cū ueritate.

Sed nec illud astrologi tm̄ peccant ꝙ ex stellis plurimas nesciūt: Veꝝ sup his etiā quas hr̄e se putāt exploratas/pugnātissima & falsa dogmata statuerūt:est enim(ut declarabo)qñ stellas planetis efficaciores:est qñ minus potentes efficacesqꝫ decernūt:in qua re tū pugnāt secū tum utrobiqꝫ a ueritate dissentiūt:ordinariā ut ita dixerim fœlicitatē proqꝫ captu cōditioneqꝫ nascentis a bono planetaꝝ statu pollicent̄ a nō erraticis stellis ut inquit Ptolomæus παρα δοξουσ ατυχιασ:hoc ē opīone omni maiores fœlicitates expectāt. ego uero tum Proclo sup Timæū Platonis:tū rōne asseuerante maiora a planetis q̄ a stellis fixis præstari posse cōtendo. neqꝫ enī sedes ipsa sublimior sublimiorē naturam nō errantiū indicat:cū moderator omniū Sol:si non oēs excepta Luna certe supra se multas habeat stellas collocatas. Cæteꝝ cur præstare planetas fixis iudicemus argumēto sit illud:ꝙ uni quidē planetæ multæ sphæræ multis fixis una tm̄ sphærā deseruit:ut ipsaꝝ stellaꝝ agmen uniuersum unius syderis uincat potestatē. singulæ tñ stellæ planetis singulis anteire nō possunt. Q d' si magnitudinē corpoꝝ spectes/Sol extra cōtrouersiā oībus maior:maior oībus item Iuppiter & Saturnus si principaliores quasdā exceperis:q̄q̄ nec de corpoꝝ uastitate potentia maior intelligitur. Neqꝫ enim exploratū Saturno Iouē potentiorē q̄q̄ sit maior:& cū omniū syderꝝ minimus sit Mercurius:habet tñ(ut ipsi uolūt)in omni genitura plurimū potestatis. Nec itē Lunæ Venerē anteponūt:q̄q̄ ab ea uastitudine corporis excecedat̄. Deniqꝫ illa lucida sita ad cor Leonis quæ a Latinis regina:a Græcis basiliscus dicitur:q̄q̄ nō primæ magnitudinis:primæ tñ ab eis auctoritatis potestatisqꝫ censet̄:quā. s. nobiliorē certe faciant:qm̄ a Solis itinere nō deflectit:eadē rōne planetæ stellis nobiliores qui minus utroqꝫ uersum ab eadē uia declināt. Accedit testimoniū antiqtatis planetas cosmocratoras nūcupantis:qnasi dixeris mūdi dñatores:qua stellas appellatione minime dignabant̄. Sed utinā dogma saltem tuerentur:nec sæpius de eisdē quas mirabiliū faciunt opeꝝ effectrices quasi de infirmis & imbecillibus loquerent̄:nā efficere nihil aiūt:nisi uel cardines aut domoꝝ initia saltē occupent:uel luminariū alteri copulent̄. atqꝫ ita cui tm̄ supra tribuebant:hic eaꝝ uirtuti adeo detrahūt:ut per se nihil illæ efficiant nisi loci uigore uel potentissimi syderis adminiculo fulciant̄:cuius rei nec causam nec ꝓbabilē ullā

Prima rō

Secunda

Tertia

Quarta

Quinta

Quõ lapsi astrologi.

afferunt rationẽ:sed ex falsa cuiusdã ueteris dicti intelligentia forsitan lapsi sunt. Nã ueteres ut Maternus docet de signis dicebant cũ nuda syderibus inueniebant efficaciã nõ hãe præter ea quæ cardines quattuor occuparent.hoc illi qd' de signis sydeꝛ mãsionibus & hospitiis docebat':ad singulares stellas etiã transtulerũt:nisi potius astute dogma statuerũt:ne si ab oibus stellis fati ratio foret explicãda misere inextricabili cura torquerent':quã ab homine posse supari:nec facile credulis persuaderẽt:alioqn quænã ratio opinionis? an quia loco remotiore? sed quãto nobis ꝓpinquior est Saturnus? aut quæ cardinis tanta prærogatiua:ut in eo nõ solum nõ faciant:sed faciant admirãda? nihil obstante uastitate distãtiæ:mox ab eo cũ paulum declinarint:aut ad eũ nondũ attigerint faciant omnino nihil cum uel locus undecimus ad fastigia cæli se erigens: quarto loco sub terræ mediũ sito potentior ad agendũ esse uideat'.Sed ita est certe ut dicebamus: deterruit eos labor: nec difficilem adeo uideri artẽ uoluerunt:ut impossibilis facile posset iudicari.nã quã solent afferre motus tarditatẽ, tarditati nihil suffragat':cum radius stellæ tanto fortius affigatur hæreatq; cõstantius quãto eo in loco unde demittit' diuturnius stella ipsa cõmoratur:quid ꝙ hæc etiã secũ pugnant, cum de sydere tardiori dogma sit dare sero quæcunq; det:uerũ diu durare & permanere quæ dederit.Contra de non erraticis decernunt, illas motu tardissimo solent dicere maximas quidem afferre fœlicitates:sed quas postremo calamitatibus claudãt: quare nec morantur diu munera:sicut nec diu cõseruantur:sed sicut semper a ueritate sic a seipsis ubiq; dissentiũt:q̃q̃ nos etiam omnia nõ prosequimur. Posset enim & quispiam eos interrogare:cur sicuti planetaꝛ inter se:ita cum stellis & inter se stellarum interuallum aspectus non cõsiderarent:quod Ioannes de Regio monte aduertens ait posse aspectus illarum esse forsan aspectibus planetarum perfectiores: q; non sicuti hi fugaces & momentanei sed stabiles potius atq; perpetui: possent & alia super his obiici:sed consequentia percurramus,

Rõnibus error manifestat'.

Caput X Falli ẽt astrologos ĩ planetis:repetitioq; eoꝛ quæ hactenꝰ disputata;

Vam multa de ipsis etiã planetis fallunt', satis supius est demõstratũ:cũ nec eoꝛ ꝓprietates(id qd' uident' errare in nõ erraticis)uiresq; nõ solum intendi atq; remitti, sed alias fieri potiusq; diuersas identidẽ putant pro locoꝛ uarietate, pro cõditione signoꝛ, pro schematismis:multipliciq; habitudine inter se oĩum:proq; motuũ ipsoꝛ uaria denoĩatione:uel stantiũ uel ꝓcedentiũ uel repedantiũ. quæ ꝓcul ab omni uero:ꝓcul a rõne dignitate naturaq; cælicaꝛ regidici, clarissime(nisi fallor)oñdimus.Illud quoq; taxantes q; planetas & signa pariter illa duodecim dñari per uices:& tradita quasi per manus administratione iure successionis quodã impia diuersis rebus ĩpibusq; præscribũt:ex humanis uidelicet ipsa quoq; cælestia nõ tã metiẽtes certe q̃ mentiẽtes:risimꝰ præterea & cũ Plotino & coætaneis expũximus q; effectũ expectare alicuiꝰ planetæ tot annis iubẽt quot forte ab aliquo loco, signi partibus ille distabat mille sup hoc falsa, & nullo sciẽtiæ fundo cõcepta cõminiscẽtes:quare superiorẽ oẽm disputationẽ ita colligamus uideri qdẽ astrologos dicere ꝓbabilia cũ regi inferiora dicũt a cælestibus:sed deprehẽdi mox falsos, uanos, detestabiles:hoc est neq; pios neq; philosophos cũ a causis uniuersalibꝰ res particulares:malas a bonis a magnis exiguas:ab ordinariis temerarias:a corporalibꝰ incorporeas:a necessariis arbitrarias: a naturalibus

artificiosas :a præsentib9 iam præteritas:a præteritis iã præsentes effici posse credũt prædicãt/asseuerãt. Si oia ista fierẽt a cælo nullas tñ eorꝝ min9q̃ cælestes cãs astrogolos assignaĩ cũ taceãt uerorꝝ quæ sũt ĩ cælo sydeꝝ atq; stellarꝝ uires de reb9 tñ ñ ueris multas accipiãt ꝓprietates/& cũ eorꝝ exiguã teneãt ptẽ adiiceĩ ipsi multa cõmẽtitia q̃lia lib. præcedẽti cõmemorauim9/loca/domos/imagies/nodos/antisia/ptes dodecathemoria/res fictas/iefficaces imagiarias:nulla naturæ solidita te:qb9 si quasi naturæ uera soliditate cõstantib9:propterea q; nos regẽtib9 põt sapiẽs hõ fidem adhibere:fateor ꝓculdubio me nõdũ intellexisse qd sit esse sapiẽtẽ.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER OCTAVVS.

Caput Primũ Incertũ esse numerum corporꝝ superiorũ/penes quæ iuxta astrologos fati decernendi potestas est.

Nter oia quæ scire eũ oportet/qui scientiam syderũ profitetur fere facillimũ id põt existimari/de quo mox disputabamus:ut quæ scilicet sit uniuscuiusq; rei hora fatalis diiudicẽt: quod si nec sũt assecuti neq; assequi astrologi possunt:difficiliora quo pacto sperabuntur? Quanto enim id difficilius operæq; maioris:ita numerum corporũ superiorꝝ a quib9 uis fati ad nos puenit/habere comprehensum:ut in fatali constellatione describenda/non ascisca tur aliquid cõmentitium:& nihil uerum & efficax omittatur. Erit enim alioquin hoc utile & cognitu illis necessariũ & cognosci tñ non posse/præsentis libri disputatiõib9 aperiem9:ut nõ solũ prædici ab illis uera nõ possint:qm̃ & mot9 positus/q; stellarũ ad liquidũ nõ peruidẽt:& eaꝝ oẽs minime habeãt exploratas:qd̃ sequẽtib9 libris obiiciem9:sed qm̃ neq; illud cõstat eis adhuc quænã ista sint corpa quorũ posit9 ispiciend9 atq; ꝓprietas ĩdagãda:tm̃.s.absunt:ut quæ artis eorꝝ ꝓfessio pollicẽt oia sint cõsecuti/ut ẽt nesciãt quænã istæ sint res quaꝝ scia ipsis est necessaria. Nam si falli dicant nos aut per calumniam hæc obiicere cõpellabo ego cos uoce diuina rogaboq; uti de numero mihi stellarũ aliqd dicãt:qd̃ cũ eos ꝓcũctor non solũ intelligo stellas ab eis quæ uideantur numero nõ cõprehendi: sed nec cõstare an præter eas quas intuemur/aliæ etiam sint in cælo:cum sensum tũ rõnem nostrã aufugientes. Phauorinus philosophus in elegãti illa sua aduersus genethliacos apud Gelliũ oratione mirari se dixit cuiq; ꝓ precepto liquere planetas: quos Nigidius errones uocat nõ eẽ plures q̃ uulgo existimãt/posse.n.fieri ut & alii qdã planetæ pari sint potestate:quos tñ cernere hoies nõ possint/ꝓp exuperãtiã uel splẽdoris uel altitudinis. Certe si quẽadmodũ inquit Alpetragius rerũ cælestium homo sapientissimus adhuc motus in cælo ẽ qui nesciẽt:põt & corp9inibi esse cui potissimum motus ille cõueniat nulla artis adhuc obseruatiõe deprehẽsũ. Attestãtur tum multi tum uarii corporum superiorũ a iunioribus motus excogitati ueteribus(ut ipsi putant)ignoti & longa tãdem obseruationum diuturnitate deprehẽsi:quorũ exẽplo redditur manifestũ posse alios ẽt mot9 sua uel tarditate uel obscuritate/aut alia specie mathematicos adhuc lateĩ/quos sit posteritas ipsa diuturniorib9obseruatiõib9aliqñ cognitura:nolo facere de epicyclis ecẽtricisq; sermonẽ deq; sphæraꝝ planetis deseruiẽtiũ multitudie apud oẽs astronomos tñ ĩcerta: qm̃

Phauorin9 aduersus genethliacos.

Gellius

Alpetragius

forte penes hæc corpa potestatē ī fato decernēdo eē diffitebūt. De sphæris supra planetas q̄ta sit ābiguitas: quāq; inde astrologia ista diuinatrix īcerta efficiat minime ē sillēdū: alii.n. orbē octauū q stellis ñ erraticis illumiat extimū faciūt: alii supra eū nonū collocarūt: alii ēt decimū. Aegyptioꝝ & chaldæoꝝ astronomi supra orbē octauū nihil esse arbitrati sunt: quos secuti sūt Plato & Aristo. & Hypparcꝰ & Ptolomæus: qd forte iuniores nō putabāt: sed ita se res hēt. Nona sphæra apud Ptolomæū nulla ē: qd facile ex eius magna cōpositiōe pōt itelligi. Multi aūt ob id falluntur q; putāt eos oēs in noni orbis opinionē īcidere necessario: q sphærā octauā ab occasu in orientē moueri habeāt exploratū: q̄re cū id & Ptolomæꝰ & Hyparcus cōfiteant, nihil ābigūt ipsi: qn noni orbis inuētū illorū ēt fuerit a qbus ille motus primū fuerit ānotatꝰ. Accedit q; Ptolomæꝰ & mobilibꝰ & īmobilibꝰ signis utit: cū & imagīes sphæræ octauæ mobile faciat: & ad īmobilia signa loca referat planetaꝝ. Quare illis indubium certūq; uidet præter signa octauæ quæ mouēt, alia esse signa apud Ptolomæū quæ nō mouētur præterq̄ motu totiꝰ mūdi: atq; ea non alibi q̄ in nona supra octauam sphæram cogitata. Veꝝ lōge plurimūq; fallūtur: nam & motus stellarum ab occidente in orientē in noni orbis sentētiā necessario non adducit. Et quod mouet de īmobilibus signis eo maxime declaratur solo orbe octauo contentum fuisse Ptolomæū: qd miror ab istis aīaduersum intellectū q; non fuisse Ptolomeus enim hæc īmobilia signa in ipsamet sphæra octaua describit: qd nō faceret si superiorē aliā excogitasset: uerba eiꝰ in scdo magnæ cōpositionis libro hæc sunt. Abutemur āt signoꝝ noībus in ipsis duodecim obliq circuli ptibus: & quasi eoꝝ initia a tropicis æquinoctialibusq; punctis capiant: sic dodecathemorion: hoc est duodecimā partem quæ a uerno equinoctio est ad totius sphæræ sequētia Arietē uocabimus: secundā Taurū similiterq; deinceps secūdū traditū a nobis signoꝝ duodecim ordinē. Hæc ait Ptolomæꝰ q eadē ēt docet primo libro apotelesmatum, partes zodiaci ad quas planetæ referuntur solstitiis & æquinoctiis incohari determinariq; principes: quæ quatuor pūcta qm̄ stata & immota sunt: iō ipsa quoq; signorū partitio ab ipsis īstituta stata & īmobilis ē: q̄q̄ imagies a quibꝰ ad illa nomina sunt translata iugiter moueant: & p tēporis cursu uariis locis earum fines initiaq; reperiant: non igitur signa hæc īmobilia apud Pto. sunt in sphæra superiore: sed a quatuor fixis & īmobilibus sphæræ octauæ punctis describuntur: supra quam alia si cogitasset nunquam magnum hoc inuētum in magna sua compositione tacuisset. Libet autē irridere Ioannem saxoniensem: qui in suis in Alchabitium exposionibus nititur comprobare utendū signis nonæ sphæræ ex sententia Ptolomæi: affertq; in cōfirmationē suæ opinionis uerba quædā Haly interpretis Ptolomæi de gradibꝰ lucidis & tenebrosis: quæ ipse non Haly, sed Ptolomæi uerba eē putauit: sūt āt ea expositoris uerba nō auctoris: qd non solū ex græcis exēplaribꝰ: sed ex uulgata etiam translatiōe quilibet facile pōt itelligere: uide quæ istis possit de cælestibꝰ fides adhiberi: q in suis auctoribꝰ euoluēdis somniculosis adeo & cecucientibꝰ oculis deprehēduntur. Quid q; nō solū Ptolo. sed nullꝰ eū plus mille annis secutus nono orbe usus inuenitur. Primꝰ Alphonsus loca planetarum ad nonā sphæram supputauit cui neotherici omnes adhæserunt ueteres octaua tātūmō utebāt: quā ēt Leo hebræus & Proclꝰ Platonicꝰ excellētissimi mathematici supremā oīum eē cōtendunt: a qua sentētia iuniores diuersi non uanis-

Aegiptiorū & chaldeoꝝ opinio.

Cā erroris neotericoꝝ

Alia cā.

Ptolomeum īmobilia signa in octaua describere.

Ioānes saxoniensis irridetur

Alphonsus primus loca planetaꝝ ad nonā sphæram supputauit.

ſima cõiectura aſtruũt aliũ orbẽ octauo eẽ ſupiorẽ:qm̃ duo motꝰ ad ꝓtes maxie oppoſitas eidẽ corpori incẽ ex ſe nõ pñt:q̃re cũ ſit deprehẽſũ uera obſeruatiõe non erraticas ſtellas ab occidẽte moueri in oriẽtẽ:rurſusq; ea ſphæra cũ reliqs ab orien te uoluat̃ in occaſũ putãt cõfici neceſſario:ut prior ille motꝰ q multis annorũ mi/ libus una reſtitutione cõplet̃:naturã ꝓpriã ſphæræ ſtellarũ cõſequat̃: alius q diei uniꝰ ſpacio cõſumat̃ ſicuti erronibꝰ ita ſphæræ octauæ ab alio atq; iõ ſupiore glo/ bo cõmunicet̃:oĩa ſecũ ab oriẽte in occaſũ rapiẽte aſtra quæ ꝓpriis eoꝝ motibus ab occaſu ferunt̃ in oriẽtẽ.Q uæ nõ de nihilo nata ſuſpitio ab aliis tñ elidit̃ multi pliciter.Sũt.n.q negẽt moueri ſtellas ab occidẽte in oriẽtẽ:q̃q̃ & oculati certe ho mines & mathematici ſũt q motũ diurnũ ætheris eẽ dicãt q; ſit unum nõ diuiſũ ĩ ſpheras ſed ꝓpetuũ:ſtellas ãt oẽs fixas q̃ erraticas ꝓpriis motibꝰ ab occaſu ferri ĩ or tũ.Leo hebræꝰ iferiori cuidã ſphæræ nõ ſupiori cũ motũ refert acceptũ. Alii totũ cælũ q̃ſi aĩal q̃dã ex oĩbꝰ ſphæris ueluti mẽbris cõſtituẽtes aliũ eẽ motũ dicũt:q toti cælo a motore quodã uniuerſali alios q ſingulis ſphæris ꝓ eoꝝ diuerſitate di/ uerſus/a ꝓpriis eoꝝ diuerſiſq; motoribꝰ debeat̃.Eũ igĩ quẽ diurnũ appellamꝰ cũ ſit cõmunis aliis ſphæris nõ octauæ eſſe magis aut alterius cuiuſq̃ q̃ cæterarũ :ſed cæleſtis uniuerſitatis a cõi quodã exiſtit motore. ꝓpterea nec fingi aliũ orbẽ opor tere cuius ille ſit ꝓprius/nec ſeq eiuſdẽ ſphæræ duos eẽ ꝓprios motꝰ: cũ alter ex cõmuni cũ reliqs cæli partibus:alter ex ꝓpria natura nõ ab eodẽ motore tribuat̃. Nos hæc oĩa in mediũ cõſtituamꝰ ſolũ id affirmãtes nihil ĩdubitati certiq; ſup his poſſe aſſeuerari:ſed tota ad ꝓbabiles locos & tranſlatitios diſputatio redit/q mul ti utrinq; cũ ſint in ambiguo tandẽ ĩ incertoq; nos relinquũt.Q uod ſi rõni puta/ mus cõcedẽdũ q̃ nonus orbis cõfirmat̃:erit & illis aſſentiẽdũ q decimã ſupra no/ nã excogitarũt cũ ſit pene eadẽ rõ dogmatis utriuſq;.illi enim ut pertinaciter hoc defendãt plus uno motu uni ſphæræ ex ſe nõ cõuenire/nonã introduxerũt/q; du/ plici motu ſphærã octauã uolui deprehẽdiſſent: hi triplici motu deprehenſo eadẽ ducti cõiectura decimã ĩtroducũt.Q d' Alphõſus:Cãpanus:Leopoldus:Meſſala crediderũt:q hãc ẽt opionẽ q̃q̃ falſo ſicut & ſecutus eã Albertus referũt ad Ptolo:

Rõ quã iuniores moti ſũt

Variæ ſolutiones.

Prima

Secũda:

Leo hebræus

Tertia

Q uarta

Alphonſus Campanus

Leopol.

Meſſalla

Caput II Si ſupra octauam ſphærã alia ſit falſam eſſe ueterẽ aſtrologiam ſi nulla nouam:quã etiam ſi ſit nona ruere oĩno neceſſe eſſe.

X hac ãt tam uaria tãq; multiplici opinionũ uarietate q̃ incerta reddatur e aſtrologia diuinatrix facile eſt perſpicere.nã ſi ſupra octauam duæ aliæ ſphæræ ſunt:falſa eſt omnis ueterũ aſtrologia qui potentiſſimis cæli par tibus ignoratis inutilibus & imperfectis obſeruationibus ſunt innixi: qm̃ ſphæ/ ræ illæ inefficaces eſſe non poſſunt:quarum ſuprema motus rapiditate/utraq; lo ci ſublimitate & uaſtitate molis reliquas antecellit:ſi rurſus nulla ſphæra præter octauam nulla etiam iuniorum omnis aſtrologia:duodecim ſigna in nono orbe deſcribẽs:qui ſi eſt nullꝰ/quãnam habebit in fato decernẽdo auctoritatẽ? quãquã ſiue aliq̃ ẽ ſiue nulla ſphæra nona omnis noſtræ ætatis aſtrologia uacillare cogno ſcit̃:nec ſolũ inconſtantia dicere ſed controuerſa atq; pugnantia. Nam illud mi/ hi reſpondeant:putent ne afflatus ad nos ab omni cælo prouenire? an ſolũ ab his partibus quæ cõſpicuo lumine corruſcãt? Primũ ſi cõcedant ea ratione non ſolũ planetæ:ſed quæ planetas deferũt orbes ĩ ꝓticipatũ fatalis decreti recipiẽt̃: quos illi tñ ita nõ obſeruãt:ut apud quos putẽt nihil eẽ efficaciæ ĩ ꝓmutãdis iferioribꝰ.

Rueĩ omnis ueteꝝ aſtrologia ſi duæ ſphæræ ſint.

Alterꝫ ſi reſpondeãt Solis.ſ.uim hmõi/ineẽ ſyderibꝰ cõſpicui lũmis radio refulgẽ tibꝰ:erit ẽt his cõcedẽdũ ſphæræ nonæ defluxꝰnullos huc puenire:q uel nulla uel inuiſibili luce prædita/nec ſyderalibꝰradiis:nec luminũ ulla uarietate diſtinguit̃. ſed aut tota diaphana eſt: unde aqueũ cælũ & criſtallinũ nũcupata:aut tenui luce raraq; diffundit̃:q̃lis ẽt ineſſe reliqs globbis & põt & a q̃plurimis exiſtiat̃.Q ua/ pp aut ſphæra oĩs obſeruãda:aut nona illa ẽt ſi ſit aliqua cõtẽnẽda:qd̃ credidit Bo natus affirmãs/nihil qd̃ ſupra octauã ſphærã collocet̃/ad aſtrologũ ptinere.Et tñ in ea duodecim ſigna ab oĩbus deſcribũt̃:quæ nõ mõ aliquã ſed potiſſimã habent in anni cõſtellatiõe auctoritatẽ:nõ ſolũ ad hæc quæ ſuis uiribus largiũtur:ſed qm̃ in pmutandis uiribꝰ planetaꝫ priæ illis ptes ab oĩbꝰ delegãtur.Q uare quocũq; ſeſe uertant laqueos ĩcidũt inextricabiles:dũ aut multas omittũt ſphæras nõ omit tẽdas:aut in una admittẽda quæ ſit ĩefficax:oĩs cõſtellatiõis adulterãt ueritatẽ: q; ſi hinc forte ſe extricarẽt:oĩno tenebũtur uinculo inenodabili & cũ ſphæræ nonæ uirtutis affixæ & efficaciæ q̃tũ uelis ineſſe cõceſſerimꝰ:nulla præterea de ſphæris aliis lite ſuſcitata nihil minus falſiſſima oĩs iunioꝫ prædictio cõuincet̃:cũ negari nõ poſſit uirtutẽ & proprietatẽ illiꝰſphæræ ab octauæ ĩfluxibꝰeẽ diuerſã:quã tñ illi quaſi eãdẽ exiſtimãtes nõ alia de nonæ ſignis tradiderũt/q̃ quæ de ſignis octa/ uæ tradita eſſent ab antiqs:magna certe uel hebetudine uel malicia ſi uel nõ uide runt diuerſarũ ſphæraꝫ eandẽ naturã eẽ nõ poſſe:uel hoc uidẽtes uoluerũt hoc tñ aliis perſuadere.Satis enĩ apparet ueriſimile q; decipi alios pcurauerint:qm̃ ſphæ ra nona excogitata/ſi de orbis alterius influẽtia erat agẽdũ ceſſare multis ætatibꝰ eoꝫ pfeſſionẽ erat neceſſe/dũ.ſ.pluribus expĩmẽtis natura tũ primũ inuẽti orbis approbaret̃.qd̃ eruſcatiores hoĩes & ãbitioſi minime patiebãt̃:quare trãſlatis ad ptes nonæ ſphæræ iiſdẽ nominibꝰ qbꝰ ptes octauæ ueteres appellarũt: quaſi cum noĩe ipſa quoq; natura cõicaret̃:eadẽ prſus de illis quæ de octaua priores dogma ta prodiderũt.Sic Arietẽ Tau.Gemi.Can.& reliqua ſigna in ſphæra nona ipſi de ſcribunt & eadem facere aiunt:quæ ſignis eiuſdẽ quidẽ appellationis:ſed alterius ſphæræ fieri antiqui ſcriptũ reliquerũt:totã.ſ.impoſturã ſolo cõſortio nominũ de fendẽtes:in quã re ſiqdẽ fallũt flagitiũ eſt:ſi falluntur inſania:cũ nõ aliter errent: q̃ ſi nomine Iouis ad Saturnũ tranſlato/Saturnum factũ Iouem exiſtimẽt:& cũ de Saturno ſit uaticinandum :ea pronuncient quæ protendere Iouẽ ueteres tradi derunt.Neq; enim minor putanda inter orbem octauũ nonumq; diuerſitas quam inter Iouem & Saturnum :ſi & motus eorum :& lucis qualitatem quibꝰ cæleſtia in primis diſcernuntur eſtimemus. Apparet enim inter illos duos planeta ſolum diuerſitas q; alter altero tardior:quodq; alterius lux alterius luce uel nigrior uel candidior.At quanto maior illorum orbium diſtãtia quorum hic quidem ſua na tura tardiſſimo motu:ille omniũ rapidiſſimo tranſfert̃:hic tamen multiplici ag/ mine ſtellarum radians & conſpicuus:ille aut nulla aut inuiſibili luce ſub obtutũ oculoſq; non cadit.Deniq; ſi partium eiuſdem ſphæræ atq; etiam minutiarum di uerſiſſimam dicunt efficatiam:quoniam pacto ſphærarum diuerſarum eadẽ erit̃ & ſi ſphæris duabus eadem natura:nonne alteram fruſtra naturæ opifex deus ef/ fecit̃.Et ſi ueluti dixi/nec motu /nec luce/nec ſitu /nec mole conueniunt:quæ illis præterea communio eſt naturæ̃.circũſpiciatur undiq; machina uniuerſi:& ĩ oĩbꝰ globbis elementorũ uel cælorũ manifeſta diuerſitas ſemp apparebit.Q uare ſi nõ

Bonatus affirmãs

Nõ mõ rem eẽ di uerſitatẽ inter no/ nã & oc/ tauã ſphe rã q̃ inter Iouem & Saturnũ

cæteris excogitat9 orbis non9 aliqs ē: necessario alteri9 ē naturæ ab octauo: atq; ita quæ de hui9 signis & ptib9 Ptolo. & alii ātiqores præceperūt/ signis sphæræ nonæ ascribi cōuenireq; nō possunt: qd cū faciant tñ oēs iuniores/ eorū uaticinia (etiam si ueram artē profiteantur non nisi casu incidere possunt in ueritatem.

Caput III Differre imagines a signis q̄q̄ nominibus conueniant.

Ex enimuero de sphærarū numero qcqd statuat/ signa ipsa duodecim: q u bus & ueteres & neoterici tm̄ tribuerūt: ut in eis toti9 astrologicæ prædi/ ctiōis sūma cardoq; uerset: ea nos ficta/ nullaq; eē breuiter demonstrabi mus. Tū si illa sint uera/ falsa tñ astrologos sup his: & pugnātia dogmata tradidis se: q̄re quæ pendēt ab illis ad diuinatiōes (pēdēt āt oēs) eas ꝓsur eē fallaces. Sed admonere antea lectorē oportet/ aliud signa eē duodecim/ aliud imagines: q̄q̄ nu/ mero nomineq; conueniāt. Dico āt hæc omnino eē diuersa/ ēt apud eos qui nona sphæra uel ignorata/ uel neglecta/ in eadē signoꝝ faciunt diuisionem: in qua ima ginum quoq; formæ cogitantur. Signa. n. immota fixaq; cōstituūtur æquinoctiis intercepta/ atq; solstitiis: ita ut Arietis quidē quod ē signum/ initia a uernali æqui noctio semp accipiantur. Arietis autem quæ est imago/ alio tempore initia alibi supputent: sicut stellæ a quibus effingit ab occasu ad ortū iugiter deferūtur. In q̄ re lapsi magna pars astrologoꝝ putantiū qui ad octauā sphærā referunt planetas eos signis mobilib9 uti necessario. Neq; n. uerba Pto. prio lib. apotelef. contrariū præcipiētis ītellexerūt quæ latina hmōi sūt: illud annotatiōe dignū nō prætermit tam9: qm̄ & dodecathemoꝝ (hoc ē signoꝝ duodecim) finiū seu terminoꝝ initia a tropicis & æquinoctialib9 pūctis facere rōnabile ē: qd ēt scriptores maxīe signifi/ carūt. Ex his enim quæ supra diximus patuit/ & naturas/ & uires & cognationes eoꝝ ex tropicis & æquinoctialib9 principiis: & nō ex aliquo alio cām hre: quare si alia principia statuam9 aut nō uti illoꝝ naturis ī prædictiōib9 cogemur: aut utē tes excidere a ueritate zodiaci interuallis: a qb9 illorū uires ꝓueniūt omissis & ꝑ mutatis. Hæc Ptolomæ9: cuius sententia prius aperienda fuit q̄ cōfutanda: qm̄ pa rū uel intellecta uel animaduersa a q̄ plurimis est. Patet igit prima diuersitas ima ginum & signorum ꝙ illæ quidem mouent: ista autē non mouent: & si in octaua sphæra describantur: altera est euidentissima ꝙ imagines inæqualē habent magni tudinem: signa inuicem sunt æqualia. signoꝝ enim unūquodq; triginta continet partes imaginum: aliæ pauciorum aliæ plurium per spacia protēdūtur. Q uoniā igitur aliud signa aliud sunt imagines propriis utraq; rationibus confutabimus. Et primum illud de signis percūctabimur quæ illis ratio demonstrauerit duode/ cim ibi esse naturas distinctas uiribus & proprietatibus/ atq; his neq; plures neq; pauciores. Abraam auenazra in principio libri rationum astrologicaꝝ aliqua in/ quit dicuntur de signis quæ probantur aliqua ex arbitrio statim declarās: quæna ista potissimū quæ arbitraria proferunt/ diuisionis zodiaci meminit. Diuisiones enim ait signorum cur tantū in partes trēcētas & sexaginta: quoniam hic numer9 diuisionib9 est accōmodatior. Idē quoq; scribit Haly auērodan apothelesmaticos libros Ptolomæi exponēs. Diuisimus circulū in partes duodecim quæ signa nun cupantur: & unūquodq; signorū in partes triginta quæ dicūt gradus: & partem quālibet trigesimā ī minutias sexagīta: qm̄ hi numeri diuisiōib9 idonei magis repe riunt. Q uibus igitur potius q̄ eorūmet uerbis eos redarguam? ita naturæ reꝝ &

Secunda differētia

Nulla rō ne demō strari. xii. esse signa uirib9 di stincta.

cõsequẽtiæ rõnis ignaros:ut qm̃ q astroꝝ mot9metiunt̃ circulũ in duodecim ꝑtes diuiserunt ob numeri ad diuidẽdũ oportunitatẽ hĩc ipsi dogma cõstituerint ꝑtes illas duodecim uires & ꝓprietates hr̃e diuersas :quasi eoꝝ distĩctio nõ arbitrio mathematicoꝝ:sed a natura cæli exorta sit:acciditq; si in octaua sphæra describãt̃:ut Ptolomæus:ægyptii signoꝝq; oẽs magistri uoluerũt:ut res nulla soliditasq; naturæ illis respõdeat:sed cogitari tãtũmõ & mẽte cõcipi possint. Quare & Origenes ĩbut9doctrina ægyptioꝝ signa ista ĩtelligibilia & rõe tm̃ perceptibilia nũcupauit. Neq;.n.aliqua ẽ ꝑs sphæræ octauæ q̃ uel equinoctiũ uel solstitiũ sꝑ fiat: sed alia atq; alia si quẽadmodũ putãt ab occasu in ortũ ꝓprio motu sphæra ista defertur. Quapꝑ pũcta ĩ qb9fieri semꝑ uel æqnoctiũ uel solstitiũ ĩtelligim9re qdẽ nulla a sola nr̃a cogitatiõe depẽdẽt quæ possint utiq; mathematicis ad ĩueniẽdos mot9supputandaq; loca planetaꝝ deseruire:sed uirtutũ origines & ĩfluxuũ aliquoꝝ principia statui nõ possint:qđ fortasse caldæi cõsiderãtes imaginib9 solis nõ ẽt signis in prædictiõib9utebant̃:unde maxĩa hui9artis ĩfirmitas & in cõstãtia ualde cognoscit̃:qñ ea quæ prĩa & ualidissima ei9fundamẽta cõsensus putat astrologoꝝ:ea tamẽ caldæi ꝓfessiõis fautores & in futurorũ prædictiõib9 celeberrimi/nulla existimarũt. Haly auẽrodan aliq̃ ex ꝑte hæc aĩaduertẽs:signa ĩqt mãsiões sũt quæ nihil operãt̃:opant̃ ãt stellæ fixæ quæ sũt ĩ eis:tũ quare sol ea singulis annis oĩa ꝑcurrit & ex opationibus q̃s in eis cõstitut9 sol operat̃ nomĩa accipiũt:qm̃ itẽ stellaꝝ fixarũ quæ sunt in eadẽ signi ꝑte uel cẽtũ ut antiquiores uel septuagĩta ut iuniores/si uirt9 ꝑmanet erit toto eo tꝑe & uis illius signi uirt9eadẽ quæ stellæ inibi commorantis:q̃ ad ꝑtẽ aliã trãslata uirtus quoq; ad ꝑtẽ illã trãsferet̃.hæc ille:cui9qdẽ opinio tũ ex allatis:tũ ex aliis alibi ei9uerbis hæc fuisse cognoscit̃:ꝑtes qdẽ ipsas zodiaci si stellaꝝ ĩflux9 excludãt̃ efficiẽdi uim nullã hr̃e:cũ ãt hui9qdẽ signi talẽ/alteri9aliã eẽ ꝓprietatẽ & influẽtiã dicũt duplici hoc rõe hr̃e ueritatẽ:aut quoniam stellæ in ea tũc signi ꝑte cõueniẽtes tali potestate præditæ sũt:ut quæ hospitii dicitur hospitis sit efficacia:aut qm̃ sol ad signũ illud ꝑueniẽs talia operat̃:quo pacto æqnoctialia signa & solstitialia aries.s.Cãcer Libra & Capricor.mobilia dicũt̃ q̃re in eis sol constitut9anni tẽp9ĩmutat:cõtra quæ his ꝓxĩa sunt fixa quare quo anni ea tꝑe peragrat sol aeris stat9qualitasq; nõ mutat̃.Similiter ait Ptolo.arietẽ facere tonitrua & corruscatiões nõ ob aliquã uim ĩ ea ꝑte zodiaci sitã:sed qa sole posito in ariete æquinoctiũ uernũ ẽ:quod anni tẽp9 ex sua qualitate mutationes huiusmodĩ aeris ciet.solis.n.calor ad nos accedẽs ꝓxime/antecedẽtis hyemis humiditates dissoluens multos sursũ eleuat uapores:ex qb9cõpacte nubes mutuis collisionibus quãdo ĩter se cõcurrũt corruscatiões emittũt.Hæc ẽ Haly auenrodan de signorũ potestate sentẽtia:qua magis cõfirmari nõ põt:qđ uolebamus zodiaci.s. partes æquinoctiis interceptas atq; solstitiis in quib9 uim principalẽ consistere ait Ptolomæus:quibusq; astrologi oẽs præter chaldæos utũtur:eas efficiẽdi uim nullã habere.Nam opinionẽ Ptolomæi Auenrodan dũ exponere cupit & declarare/stilo ut ita dixerim ĩ amne ueritatis ĩmerso obliterat uel inuitus penitus & expungit.Asserit enim circuli partes nihil efficere:& quæ fieri ab eis putantur ea operatione uel solis uel stellaꝝ in illis partib9 agentiũ excitari.At uero ægyptii & Ptolo.& omnis turba astrologoꝝ perpetuas & ĩmobilis signis ascribunt proprietates quæ nec sole nec stellis inde discedẽtib9/exolescũt aut permutant̃: alioqn debuit

Origenes

Maximũ argumentum inconstãtiæ huius artis.

alia Pto. tradere de natura signorũ q̃ quæ ꝓdita olim erant ab ægyptiis. Sed alia ẽt posteriores q̃ quæ scripsit Ptolomæus migrantibus stellis uirtus quoq; signorum ꝑmutatur: cũ ne syllaba tũ cõmutata eadẽ de natura signorũ ꝓdant ut ab eis qui pridie scripsere: quæ ẽt apud Petosiras & Cechipsos cũ tñ illud debeat euenire, ut quæ arietis alias erant sint qñq; Tauri ꝓprietates: & quæ Scorpii fuere sint aliquãdo Sagittarii: atq; ita de reliquis, quãdoqdẽ stellæ olim ĩ ariete cursũ agentes nũc ĩ Tauꝝ prætergradiãtur: & quæ Scorpiũ olĩ occupabãt, ad Sagittariũ tractu tẽporis cõmigrabũt. Iã de sole qd̃ dr̃ iesu bone q̃ uanũ & nugatoriũ, ut signo uidelicet attribuat qd̃ sole inibi collocato nõ signi sed solis uirtute proficiscit qd̃ ferme pinde est, ac si cathedrã dicãt aspirare uim disputandi, q; in ea sedẽs philosophus soleat disputare: pariterq; a scabello: & in eo sedẽte sperẽt syllogismos: sic. s. qm̃ ĩ ariete positus sol tonitrua ciet & hyemis gelu tẽperie ueris ĩmutat, planetarii decernũt cũ fuerit Lũa in ariete tonitrua expectãda: & oib9 in reb9 arietẽ eẽ mobilitatis auctorẽ. Nec aduertũt si tonitrua fiũt in ariete sole collocato, nõ idẽ seq de Lũa reliqsq; planetis: qñ illud nõ a signi natura sed a calore fit solis uaporosos halitus ĩ sublime tollente materiam nubiũ: & de q̃ tonitrua & cætera id genus postea procreentur: quæ uis in calore sydeꝝ aliorũ qm̃ nõ est nõ fiet ab illis qd̃ fit a sole: q̃q̃. s. in eo dẽ signo collocatis. Nã q; hoc ẽt sol in ariete magis faciat q̃ ĩ aquario: nõ de signorũ est ꝓprietatibus, sed de loci põne: q̃re. s. ĩ ariete ꝓximio ẽ nobis: quare quæ apud nos sunt radiis eius per id tẽpus magis afficiũt ꝓpterea in eodẽ positus signo diuersis in regionibus alia ꝑ id tẽpus efficit. Sed prima dialectices nesciũt rudimẽta in q bus docemur distinguere qd̃ est per se, ab eo qd̃ est ex accidenti; Sed utinã tm̃ non essent dialectici: ac non plane ut pueri delirarent. nã quis illud nõ potius insaniam uocet q̃ errorẽ: ut qm̃ posito Sole ĩ Ariete (ne ab eodẽ discedamus) tẽpus ãni mutat. ꝓpterea putẽt qcqd incohaueris Lũa ibidẽ posita: statũ firmũq; nõ futurũ: sed fluxũ atq; mutabile. Et qm̃ dũ Leonẽ occupat sol æstatis. s. medio ñ mutat sed durat eadẽ aeris qualitas: ꝓpterea eẽ fixũ signũ leonẽ: q̃re quæ sub eo quis auspicat diuturna ĩmotaq; futura. Vnde illud mirabile dogma Lũa Leonẽ peragrãte nec ĩdere primũ uestes nec incidere oportere: quare ob fixi signi q̃litatẽ uestes illæ sũt diu pennaturæ: qua significatione uidet aut morbus aut mala alia cã significari: ꝓp q̃ illis uti non possis quãdoquidẽ quibus utaris hæ uestes nõ cõsumi diuq; perdurare non possunt: quis hæc audiens possit nõ putare uel ad risum ficta a fabulãtibus uel amentiũ deliramenta: aut quibus illi iã artibus ab errorib9 remouebũt, qb9 talia possunt, nõ solũ nõ absurda uideri sed uera. Solẽt ãt philosophi qñ cũ illis disputatur q nihil erubescunt: & primis ẽt dignitatibus pria fronte resistunt cogere ad sui euersionẽ: hoc ẽ ad ea quæ dicũt nõ tã firme ꝓbare q̃ cõtradicere. Et nos igitur eadẽ uia istos aggrediamur: qm̃q; absurdũ eis nõ uidet habere ob id arietem uim faciẽdi res mobiles: quare sol ad eũ accedẽs ãni tẽp9 ĩmutat. Illud saltẽ ab eis ꝑpetremus: ne quasi nati sub ariete loco se moueãt: sed dogma teneãt & tueantur. Quod si faciant eos sic interrogamus: signa hæc quæ mobilia, fixa, duplicia uocãt ĩmobilia sint? an cũ imaginib9 pariter moueant? si mobilia respondeant, iam a suis signis ipsi quoq; mouent: qñquidẽ æstatẽ, autũnũ, hymẽ uer initiare nõ mobiliũ signorũ sed ĩmobiliũ est: & quas ipsi dant signis ꝓprietates: ut mobilia fixa, duplicia sint: a prædicta uarietate tẽporis ducũtur: nõ igitur aliis cõpetũt signis q̃

Ignari dialecticæ astrologi delirant ut pueri

quæ dictis in locis īmota sp in circulo cogitāt. Q d si īmobilia esse dicūt: seqt ut cū imaginū loco nō cōueniāt: quæ cū suis stellis identidē loco pmutata sint (quod si est) quonā pacto pprietates ab imaginū sola figura deriuatas aliis ēt signis attribuunt? & Arietē qdē quē mobilē, æquinoctialē, breuiū tēporū uocāt, quæ sūt īmobilis signi cōditiōes: mox & quadrupedē dicūt, oculis lāguidis libidinosum, quæ nō iā signi sed imaginis sunt, nomine qdē eodē: si natura, loco, pprietatib9, differētis. Et ne particulatim singula psequar oīs turba astrologoꝝ cū signa ptiūtur, ut hæc cōia, hæc fixa, hæc mobilia sint: rursus alia recta alia obliqua: quæ sūt (ut dixi) nō mobiliū signoꝝ cōditiōes. Itē differētiis hiis utūtur alia humana, alia sunt ferina, alia aquatica, alia terrena, alia muta, alia uocalia, hæc sterilia, illa fœcūda: quæ oīa sunt imaginū ñ signoꝝ: qa nullā hæc circuli pōnem, sed naturā imaginis, formā effigiēq; sequūtur. Quæ hæc igitur tāta est tarditas uel somnolētia? ut miscere res diuersas, atq; cōfūdere sola deceptos noīum cōione nō naturæ uideātur? Nā & illd quoq; ut hoc calidū, illud terrenū, aliud aereū, aliud aqueū, signū sit acceptū qdē ē ex imaginibus, eadēq; temeritate ad signa trāslatū: qñ si stat9 circuli ex īmobilib9 punctis cōsideret, aries potius aerē erit iudicādū, hoc est calidū & humidū q̄ igneū, i. calidū & siccū cū eo uer aperiat calidæ humidæq; qualitatis: quin & Ptolo. reddēs rōnē cur in circulo cuius initiū nullū, summere ab ariete āni exordia cōsueuerimus. Respondet qm̄ in prima reꝝ oīum ætate abūdat humiditas, quæ est qualitas ueris qd incoham9 ab Ariete. Sic igit o Ptolomeæ si primū signū Aries est: quare hūiditas primæ ætati debet: putas ne siccū signū an humidū est? si siccū nō igit primū: si humidū cur ignitū dr̄ a uobis? Deniq; istæ (qd uolebā, pbare) frigidi, sicci, calidi, humidi, differētiæ signis distributæ: ab imaginū potius conditione q̄ a signis uident acceptæ: qd ēt Auenazra in libro rationū astrologicarum confitetur. Sic. n. Cancrū: Scorpiū: Pisces: frigida statuerūt, aīaliū quorū hñt appellatiōem natura pēsitata: Arietē: Leonē: Sagittariū: calida eadem rōe Geminos & Aquariū ob effigiē humanā aerea: quæ in hoīe qualitas plurimum dominatur. Sic terrea Taurū & Capricornū & Virginē: tū ob uim sex9tū spicæ quā manu gestat ratione: sumptā uim igitur hāc ab imaginū diuersis pprietatibus: signis attribuerunt: in qua re bonus Ptolomæ9 nō solum dormitat sed lassim ederinat: ut in eodem cōtextu a signo ad imaginem se transferat: quod ita plane demonstrabo & simul errorē Haly inexpiabilem in exponendis Ptolomæi uerbis. uerba igitur eius secundo libro Apothelesmaton hæc sūt: Arietis dodecathemorion (sic signa uocat) uniuesaliter qdē est βροτωδεσκον χελαξωσεσ. i. κο οιμεροσ δεὲντο μαλλον αποτησ τονκατεωτον οιπλανων αιστερων ιδιοτητοσ: Hoc ē pticulatim aūt hæc magis & minus fiūt p natura & pprietate stellaꝝ quæ sūt in eo: & subdit nā præcedētis qdē eius partis ibres & uētos faciūt, mediæ aeris tēperiē, ultimæ æstū & pestilentiā: Tū quæ ad aqlonē inflectunt æstū & corruptionē: quæ ad meridiē glatiales & subfrigidæ sunt, hæc ego Ptolomæi uerba ita accipio: ut qd d Ariete i uniuersū pnunciat inibi ad īmobile signū referat: qd negari non pōt: qm̄ ipsum ē in quo fit æqnoctiū & Ptolomæus eā ob cām βρουτωδεσ dixit eē & χαλαξιωδεσ: q hæc oīa uernū ante tēpus solet excitare: tū quæ adiicit cōsequēter de diuersa partiū eius efficientia p natura stellaꝝ inibi existentiū: credit quidē Haly

Auenazra

de ſigni etiam partib9 dici: ut mox declarabo: ſed luce clari9 ex ipſo Ptolomæo de imagine dictũ eſſe declarabo: & q̃tũ errat Pto, in dogmate ſtatuẽdo, tm̃ erraſſe in exponẽdo Ptolomæo ipſũ Haly. Putat igit̃ ille dicta Ptolomæi ſic accipienda: ut ſtellæ quas illis ineſſe partib9 dicit fuerint eo tpe quo ſcribebat ĩ illis ptib9 ei9 ſigni de quo loqtur: atq; eã tũc fuiſſe illi9 ſigni ꝓprietatẽ: quæ mutatis ad locũ aliũ ſtellis ſucceſſione tpis alio tranſferat̃: quæ utiq; Haly interpretatio ꝓbabilis appareret: ſi qd̃ facit in Ariete ĩ aliis ſignis feciſſet Ptolo. Et ſtellaꝝ q̃s in illis ptib9 ponit, noĩa nulla ꝓtuliſſet: ſed cũ in Tauro explicet quaſdã ſtellas noĩatim: & ſuũ ſimul & ſui errorẽ ĩterpretis manifeſtat: qm̃ ſtellæ illæ tpe Ptolomæi in ea ſigni parte nõ erãt in q̃ eas ordinat: ſed in parte poti9 imaginis: ĩ qua. ſ. ſũt & erũt & fuerũt. Verba ei9 de Tauro hæc ſunt. Tauri ſignũ uniuerſaliter qdẽ utrãq; affert aeris qualitatẽ: ẽ tm̃ ſubcalido particulatim ãt antecedẽtes quidẽ eius partes præſertiq; ubi pliades ſunt, terræmot9 & uentos, & nubes, exſuſcitant: ſequẽtes ubi ſũt Hyades coruſcationes & fulmĩna faciunt. Age igit̃ a Ptolomæo de imagine hæc dici q̃s non uideat: in eius antecedentib9 ꝓtib9 Plyades ſunt quas uergilias noſtri uocãt: in ſequẽtibus hyades pro quibus in uulgata trãſlatione aldebaran legit̃: q̃q̃. n. in uerticе & cornib9 totoq; capite hyades ſunt: pliades ãt ĩter finitionẽ corporis ei9 & caudã Arietis quẽ uocãt locũ abſciſſiõis: illæ tm̃ ſequẽtes hæc antecedẽtes obtinẽt partes: quoniam Taurus auerſu occidit & exoritur. At uero ad ſigna hæc ſi referãtur nulla erit ueritas dictis q̃ñqdẽ tpe Ptolomæi nõ erãt pliades in ſigno Tauri ſed in Ariete: ut ex magna ei9 cõpoſitiõe agnoſcere cui9 prõptũ eſt: quã cũ debuerit Haly legiſſe nec eũdẽ fuiſſe utriuſq; operis auctorẽ dubitauerit nõ poſſum ſatis mirari in re tam apta hallucinatũ: ut dicta Ptolomæi de locis ſtellarũ in ſignis expoſuerit: & pliadas per id tẽp9 in primis ptib9 Tauri fuiſſe ſcriptũ reliquerit: quẽ errorẽ ẽt Haly & Leopoldus & Aſcadẽſis in ſũma quã uocãt anglicanã: & deniq; poſteriores ut Bonat9 ſunt ſecuti. Sed maior error hoꝝ q̃ ſequãtur Haly dicẽtẽ Pto. locutũ de ſtellis poſitis ĩ illis ꝓtib9 ſigni: & tm̃ nõ mutãt: ſed dicũt idẽ quod Pto. cũ ab eo tpe ſint mutatæ plus uiginti gradibus, patet igit̃ qd̃ ꝓbare uolebamus cõtradicere ſibi aſtrologos imprudenter qui ſignorũ imaginũq; ꝓprietates (ſi quæ ſunt illæ) quaſi loco, natura, partib9, nõ differãt: inuicem miſcent.

Verba Ptolo.

Plyades: Hyades. Vergiliæ

Caput V Chaldæoꝝ imagines mera eẽ figmẽta. qdq; ad eas fingendas illos induxerit: atq; errorẽ artificioſaꝝ imaginũ & alios plures inde pullulaſſe.

Eꝝ age ſignoꝝ nulla ſit uirt9: an imagines ipſæ aliqd ſunt̃ forſitan enim hic delirare aſtrologi nõ uidebũtur: nec inniti ficticiis rebus & arbitrariis q̃ñ illas imagines ſuis quamq; luminib9, ſtellis, radis, ꝓ ſtellarum natura poteſtatis hr̃e plurimũ q̃s negabit̃? Ego uero aſtrologos deliraſ hic ẽt nihil dubito: qm̃ & ſi ſtellæ de qb9 imagines fabricantur: & ueræ & naturales ſunt: ipſa tm̃ de ſtellis imaginũ conſtitutio, nec uera nec naturalis, ſed falſa proq; libidine fabricãtiũ penit9 imaginaria & ſine aliqua ſpẽ ẽ ꝓbabilitatis. q̃s enim ſtatim nõ iudicabit: ut ſi magna eſt uirtus uni9 ſtellæ multaꝝ in unũ pariter cõſpirãtiũ ẽt non ſit maxima? Sed rediẽs ad ſe rõ, nullã inibi eẽ uidet præter fictã a nobis ſyderũ cõſpirationẽ. nã mixtio per coalitũ certe ibi nõ eſt: quõ igit̃ coeunt multæ ſtellæ in unã proprietatẽ, & natura diſtinctæ: & magnoꝝ ſpaciorũ imenſa uaſtitate diſtinctæ ſcio qd̃ reſpondebũt in unius imaginis illa effigiẽ cõuenire, quod ſit argumẽ

tũ alicuius occultæ ẽt affinitatis:ut quẽadmodũ ex una spẽi cuiusdam figura de/liniatur/ita una sit in his ex illis oĩb9 eiusdẽ rei natiua ꝓprietas.at uero hoc aliqd forte eẽt:q̃q̃ nec efficere(qđ uolũt)si imagĩes istæ uerissimis ibi notis expressæ absolutæq; uiderẽtur:cũ aũt ꝓ arbitrio ut declarabo nostro fingãtur:nec poti9ibi canes & lepores(ut ipsi uolũt)q̃ tygrides & elephãtes cuiq; sibi formare cõmodũ sit: patet ꝙ de figura sumitur argumẽtũ eẽ ut cætera solẽt astrologorũ uanũ & arbi/trariũ & fabulosũ.Q đ si nõ ꝓ libidine aspiciẽtiũ/sed ꝓ natura cõsistere ibi illas figuras cõtẽdũt:nõ tã ad experimenti fidem prouocabo q̃ ad ipsorũmet astrologoꝝ & rõnes & testimonia.Abraã.n.auenazra magnæ apud illos auctoritatis in editione secũda de astrologicis rõnib9 (Cõscripsit.n.de eadẽ re libros duos)de imagi/nib9istis redditurus rõnẽ.uerbis ita scibit.

Quæ nos ita ad sensum uertimus in latinũ uulturẽ cadẽtẽ uocat Ptolo.lyrã/nec mirũ:qm̃ sicut unusquisq; mutare sibi figuram põt:ita & nomen. cælũ.n. sphæricũ est:quare nihil est in eo cur hoc loco potiusq̃ alio exordiũ statuas alicui9rei:sed quẽadmodũ aliæ aliis stellis pro oculoꝝ arbitrio cõiungũtur:ita diuersæ fiũt imagines.nos igit̃ eo mõ eas narrabimus quo traditæ sunt:hæc illæ.q uerius & efficacius opinionẽ meã confirmare non potest:qm̃ si principiũ nusq̃ aut finis est in circuli partibus:potes a quacũq; malueris stella tibi imaginẽ inchoare: & in quacunq; uolueris ẽt desinere.nec dubiũ ꝓ initii & termĩoꝝ quos tibi præscripseris diuersitate:proq; numero stellaꝝ quas uel asciueris uel excluseris uarias inde imagĩes tecõflatuꝝ:præsertim cũ ex his ẽt stellis/alias ali9formas sibi representet:ut in uul/ture & lyra Abraã declarauit/& in aliis pariter potes declarare.neq;.n.ĩ ipsarum quæ magis celebrate zodiaci imaginũ numero cõuenere:sed cũ alii duodecĩ chaldæi tñ illas undecĩ fecer̃/ex libra & scorpio unã cõstituẽtes.nã qd ꝓhibet cũ oĩb9 ĩ pictura ista cælesti quidlibet audiẽdi cõcessa sit æq̃ potestas:& ipse ẽt Albumasar q in oĩb9 rões dogmatũ astrologiæ redditurꝝ se ꝓfitet̃/cũ uenit ad imagines/aliã nõ attulit rõnẽ/q̃ ꝙ Arat9illas ita descripsit/q̃si nõ ille sit fabulosissim9:q(ut Cicero inqt/astrologia scripsit astrologiæ penitus ignar9:ꝙ si sphærã Arati cũ barbarica sphæra cõtuleris:dissentire plerũq; & dissonare inuicẽ illas uidebis:q̃re.s. sint ad libidinẽ fictæ & nulla doctrĩæ uel rõnis soliditate nitãtur:hebræoꝝ magistri sicuti imagines suas astrologi:ita suũ in stellis alephbetariũ:hoc est suæ lĩguæ notas & elemẽta ĩuenire cõtẽdũt:nec si credulos oculos naciscãt̃/minus hoc pñt illi ꝓbabiliter/q̃ de imaginib9astrologi ꝑsuadere.qd plura ibi oẽs formæ/oẽs effi/gies:q̃re nullæ ibi formæ/nullæ effigies oẽs potestate & arbitrio hoĩum:natura & ueritatis actu nullæ.Q đ si ibi saltẽ nostri diuinaculi augustaꝝ quædã reꝝ & sublimioꝝ simulacra cõfixissẽt:facilius ego qdẽ ĩducerer ut nõ tã eoꝝ & cõtra naturã q̃ dei opa mihi uiderẽtur.Sed cũ illi9cõsiliũ & sapiẽtiã aĩaduerto non uideo:cur illud diuinitatis tẽplũ:illa atria cæli/melĩorib9nõ potuerit aut noluerit imagini/bus insignire/q̃ irrõnalium aĩantiũ/mõstrorũ/uel rerũ etiã uita carentiũ.quid.n: ibi præter ursas/dracones/lepores/canes:& quæ inaĩa sunt uti sagittas/naues/triangulos.Adde capita abscissa tabo sanieq; diffluentia:& relegatam ad suppliciũ uirginẽ:ut hydrã & cẽtaurũ prætermittã qđ si natura nõ patitur:cur eoꝝ in cælo exẽplaria sibi descripsit?Eqdẽ maius oĩ ĩsania puto adduci aliqñ ut credamus na

Vario uarias sibi imagines eodẽ ĩ loco fabricasse.

Album. Aratus Cicero alephbetariũ hebræi ĩ cælo pĩgũt.

Vide precellẽtẽ insaniam

turæ hæc ĩstituto/& dĩno cõsilio ibi ẽt forata. Puderet bonũ ãtistitẽ aut magnanimũ regẽ/ meliores picturas ĩ tẽplo/ĩ regia ñ hr̃e. Alioqn qđ cõsiliũ ĩstituẽtis ista näæ? an ut ꝑ imagines has supiores/ĩferiora gñis eiusdẽ corpa gubnaret? & ꝑ lyrã qdẽ cælestẽ afflaret qb9uellet hoĩb9musicã melodiã: ꝑ aĩalia q̃ sũt ibi ea q̃ apđ nos sũt gñant̃ q̃ quotidie & corrũpũt̃: & gñaret ipsa & cõseruaret: ne mõstra sũt opportũa q̃ nulla ĩ nä sũt? ĩnũera aĩalia ibi ñ describi q̃ nulla đscribũt̃? Nã qđ canũ ursaꝝq̃ sit priuilegiũ/ut duos hẽant ĩ cælo siue rectores siue ãtistites: elephãti tygrides & ĩnũeræ spẽs aĩaliũ nullũ hẽant ĩ cælo numẽ ꝑ qđ regãt̃? sed nimis multa de his cũ illis/q̃ ñ solũ ẽ turpe credeř phõ/sed cõfutař ẽt ĩdignũ. Q đ si qs me ꝑcõtet̃/cur ĩ ista fingẽdi licẽtia ad has poti9imagĩes q̃ ad alias fautores astrologiæ đscẽderĩt. Rñdebo illũ rõis hr̃e qõnẽ/q̃ frustra đsiderat̃ ĩ his reb9q̃ nulla rõe cõstitutæ sũt. Quid tñ ĩ plerisq̃ eos ĩduxerit facile ẽ uidere. Puto.n.imaginũ noĩa q̃ zodiaci ꝑtib9ascribũt̃ ab opib9solis eẽ đriuata q̃ potissimũ fiũt cũ ĩ illis ꝑtib9ĩuenit̃: ut gr̃a exẽpli Cãcri nomẽ hũerit ꝑs ea signiferi ĩ q̃ sol collocat9 Cãcri more regredit̃: q̃ ꝓxĩa ẽ leo ꝑꝑ æst9 ĩmodici exupãtiã: sicut Taur9 ꝑs alia nũcupata q̃ ad eã Sol cũ ꝑuenerit terra bob9arat̃: q̃ Gemini sequũt̃: q̃re tũc geminãdo oĩa geminãt̃: sub Virgĩe terra exusta Solis ardorib9 nihil parit: & sub Ariete uellere floꝝ cãpi uestiũt̃ q̃ rõe capiti ẽt de capilamẽti siľitudĩe aĩal illđ præfecerũt: Libra noctes & dies ĩ librili appẽsas ĩuicẽ æq̃t: cũ ad Scorpiũ Sol ꝑuenerit/tũ primũ aer frigoř pũgit: mox sub Sagittario & frigoꝝ uehemẽtioꝝ/& uẽtoꝝ aculeis nos lacescẽs: ĩ Capricorno rõ mãifesta: q̃re ĩde Sol ĩstar capræ ascẽdere rursus ĩcipit: ĩ Aq̃rio & Piscib9 pluuias piscib9 affatĩ effũdẽs: potuerũt hmõi illi siľitudĩb9 adducti has poti9 q̃ illas ĩ uariis cæli ꝑtib9 imagĩes fabricař/trahẽtes facile stellas ĩ effigiẽ naturæ illi9 cui9 illi ꝑti nomẽ ob aliq̃ cãm ĩposituri eẽnt. Accessere figm̃ta poetaꝝ uel ad uoluptatẽ uel ad gr̃am multa cõfingẽtiũ: sicuti conõ Aegypti9 mathematic9 uidit pri9 mõstra & ex beroniceo uertice cæsariẽ. sed nec opæpretiũ rimari diligẽti9 & explorare ĩsanias alioꝝ/dũ satis supq̃ cõstet nolẽtib9 delirare ñ eẽ naturæ hæc opa: sed fingẽtiũ nugas uel sõnãitiũ deliramẽta: sic ut tãdẽ recte đ his ĩuẽtis diffiniã a corrupta phĩa & poetaꝝ fabulis sũt exorta: qb9 tñ q̃si reb9 uerissimis & digito (ut sic dixerĩ) dei forãtis tm̃ astrologi oẽs tribuũt: ut uix credibile sit/ĩ q̃s supstitões hæc illos ĩsania ꝑduxerit. Ne des farmacũ ĩqunt Lũa ĩ Tauro collocata: qm̃ aĩal illud rũinat: q̃re pharmacũ faciet ut euomat̃: cũ domũ ædificaueris caue ne Scorpi9 q̃rtũ locũ obtineat: qm̃ multi ĩ illa domo Scorpii abũdabũt. Qui corõa oriẽte ꝓcreabit̃ erit rex q lyra music9: & mille alia hoc gen9e qb9 uideas illis eẽ ꝑsuasissimũ haꝝ oĩum reꝝ ueras effigies & naturas eẽ ĩ cælo/a qb9 ad nos mirabile defluãt ĩ decernẽdo fato ptãtes. Deniq̃ illa fabricãdaꝝ imaginũ supstitio/tota ꝑ ista ĩsania pullulauit: ut forãta.s.ĩ metallo aliquo simili imagĩe: a cælesti illa uirtutẽ afflari metallo opinẽt̃: q̃ tñ nec sũt ĩ cælo/nec si eẽnt ob illã tñ ibi sculptã imaginẽ illĩc descẽderẽt: & si descẽderet: haud qcq̃ tñ ut ꝓbat auerois aduersus Algazelẽ nobis inde ꝓficeret̃. Sed de his lati9 peculiari tractatu postea disserem9.

Caput VI Inuisibiles imagines neq̃ sensu neq̃ rõe cognitas eẽ pugnareq̃ inter se earum auctores: qui non Chaldæi aut Indi/sed arabes tantum fuere.

Demirari utiq̃ aliqs posset ĩsaniã astrologoꝝ ĩ fabricãdis q̃s hacten9 ĩcessuim9 fabulosissimis imagib9: nisi alias multo magis ridiculas somniassẽt. Tradũt.n.ĩ uno quoq̃ đcano siue facie cuiuslibet signi imagĩes eẽ q̃sdã/ĩuisibiles illas qdẽ/sed uerissimæ naturæ soliditate cõstãtes. q̃s q audiũt nõ diffluere ĩ risũ ñ pñt. Sũt.n.hmõi.ĩ prĩa ĩqũt facie cãcri ascẽdit formos9 iuuenis bñ amict9/sed ĩ facie ei9 & digitis ñ nihil hñs obliqtatis/corpe reliquo siľi equo atq̃ elephãto/pedib9 albis/supra se uarias frugũ spẽs & folia arboꝝ suspẽdẽs. In prĩa facie Leõis ascẽdit arbor altissimæ radicis/cui9 ramis ĩsidet canis/& uir amict9 uestib9 nobilib9 qdẽ sed sordidis/lacrimabũd9/& de parẽtib9 suis tristis

his ſiĩles aliæ ĩ aliis ſignorꝫ decanis ab illis deſcribũt, q̃ꝫ oium utpote rerꝫ efficaciſſimarꝫ meminit Aboaſar ſexto lib. magni ĩtroductorij. meminit Auenaz. ĩ eo lib. cui titulũ fecit hoc ē initiũ ſapiæ: meminerũt Petr9 apponēſis: Michael ſcot9: & aſtrologi arabes latiniq; ꝑmulti: đ qb9 ego cũ olĩ ñ nihil audiuiſſē, putabã ꝑ has imagies illos ĩdicare, qdnã ſigni cuiuſq; decan9 opareť: nõ q̃ inibi hoc ē ĩ cælo figuras eē opiareť. At eorꝫ adiẽs libros lõge ſec9 eē agnoui. Putãt. n. & aſſerũt & cõtendũt has ĩ illis decanis imagies eē ueriſſime, operꝫ apd nos mirabiliũ effectrices. Q uin ait Albuma. opanť qdē ĩterdũ quæ ſũt ſiĩlia ſuis formis: ſed ſæpe & alia penituſq; diuerſa. Et qdē ſi linces hoc dogma ſtatuiſſēt, adducerer aliquo mõ ut ſubdubitarē patuiſſe oculis eorꝫ: q̃ nr̃os obtut9 effugerēt. Iſtis ãt hoib9 tã admirãda myſteria ꝑpallãtib9 nõ ĩuenio fidē qdnã poſſit aſtruere: cũ nec hēant oculos alios q̃ quos hoies ſolēt: hoies ãt nõ uidēt: nec raptos cũ ab aplo ĩ cælũ eos legamus: nec ĩ terra locatis rõ ulla potuerit iſta demõſtrare. Erubeſcãt ãt q ſe uocãt phõs: nec iſta pudet tñ eos nugamẽta cõſcribere q̃ uix bimulo ĩfãti fabulãs an9 ꝑſuaderet. Adde q̃ nec eaſdē oẽs: ſed alias alii ſibi imagies cõminiſcũť. Hic qdē ĩ prĩa Arietis facie mulier iqt aſcẽdit fulgore reſplẽdẽs: & cauda piſcis marini. Ali9 nõ formoſã ibi mulierẽ: nõ piſcẽ: ſed æthiopẽ eē ait: de cui9 tñ oculis ãbigiť nigri ne, an rubẽtes poti9: ſed q ꝑcera certe ſtatura, & albã chlamydẽ ĩduať. In tertia facie gemĩorꝫ oriť iqũt qdã, fiſtula aurea, & canis latrãs & delphin9. Alii cõtẽdũt nihil horꝫ inibi eē: ſed uirꝫ petẽtẽ arma qb9 ſe induat: clipeo munitũ, iſtructũq; pharetra. In tertia facie Scorpii equũ aiũt Arabes eē & leporẽ. Indi nec equũ nec leporẽ: ſed canẽ aprũ & leopardũ. Alii nullã beſtiã ſed uirꝫ ĩ genua curuatũ forte (ſi licet myſteria interpretari) ꝑ aſtrologis deo ſupplicãtẽ: ut eos aliqñ reddita mẽte liberet ab iſania. qd. n. alid præterq̃ iſanos: q̃ falatioſis adeo nugis nec poſſibilib9 uacẽt credãt aſtipulẽť? Vidẽs hæc Abraã iudæ9 atq; aſtrolog9 ĩ lib. de natiuitatib9 ridiculas poti9 q̃ ueras imagies iſtas eē cõfiteť. ſed nec quẽq̃ iuenio præter arabes hoies ſp fabuloſiſſimos: & q eos ſecuti ſũt Latini, fidẽ illis adhibuiſſe. Nihil de illis ægyptii: nihil chaldæi: nihil græci: nihil latini ueteres aſtrologiæ ſcriptores. Nã qd ait Albu. Indos ægyptios, babylonios, iſta tradidiſſe, falſus facile deprehẽdiť: de ægyptiis. n. & Chaldæi ē uñ ĩtelligam9 talia apd eos đliramẽta nulla fuiſſe. uñ coniici põt de ĩdis eũ pariter mẽtiri: q̃q̃ nõ ita põt ut de illis reuĩci, cũ nulla extẽt a fidedignis auctorib9 tradita nob indorꝫ monumẽta. Sed hoc peculiare arabũ ē: ut q̃ſcũq; ipſi fingũt cõmẽtatiões, præſcribãt illis auctorũ noĩa illuſtriũ, q̃les multas ĩ prĩo diſputationũ iſtarꝫ libro cõmẽorauimus. Cũ igĩ extẽt Petoſiris q̃dã adhuc apd Aegyptios aſtrologiæ magĩi. Cũ extẽt præter Mr̃nũ Epheſtion cõmẽtatorq; Theban9 & Paul9 ex alexãdria ægyptiaca oẽs aſtrologiæ ĩterpretes, facile ex illis cognoſciť nullã de iſtis imagib9 ĩ ægypto mẽtionẽ. Patet idẽ de chaldæis auctore Teniro babylonio q ſcripſit apoteleſmata decanorꝫ & cooriẽtiũ cũ illis imaginũ patet Porphyrii & teſtĩonio q ex ſnĩa chaldæorꝫ aſtrologica ſcripſit iſtitutiões: ut mittã Malliũ & Mr̃nũ utcũq; nob & chaldæorꝫ dogmata referẽtes: de græcis auctorib9 ſoli pñt dubitaĩ q græca nõ legerũt. neq; n. uſq̃ apd græcũ ullũ ſcriptorẽ mẽtio de iſtis imagib9; ut accuſaĩ magnope Haly debeam9 q iſtũ errorẽ aſcripſit Ptolemæo: nã cũ uerbo qnto & nonageſimo libri cui titul9 fruct9 dicit Ptol. hoe ē q̃ ſingulis ſignorꝫ decanis cooriũť nati uolũtatẽ ĩdicare: & quãnã artẽ ſit ꝑtractatur9: expoſitor Haly ꝑ cooriẽtes imagies, ĩuiſibiles iſtas de qb9 dixim9 putat ĩtelligi: neſciẽs q̃nã apd græcos hoc ē cooriẽtia dicãť. uocãť. n. apd eos hoc noĩe ſex ille atq; .xxx. extra ſigniferꝫ imagines q̃ꝫ .xv. ad auſtrũ: una atq; .xx. uergũt ad aqlonẽ: de q̃ꝫ ꝑprietatib9 & natura prĩo lib. apoteſmató ſcribit Ptol. q nec eo loco nec alibi uſq̃, aliarꝫ unq̃ imaginũ meminit præter eas q̃s fabricanť ex uiſibilib9 ſtellis: aduerſus q̃s ſupiore capite diſputauim9 utiť ãt eadẽ dictiõe in ſequẽti

uerbo cũ dicit cõsiderãda ĩ defectib9 lũinariũ
.i. cooriẽtia quã cãdẽ snĩam scdo lib. apotelesmatõ tractãs indicat ex quo gñe ista sint q̃ cooriẽtia dicant. Ex qb9 cũ ait nati uolũtatẽ artẽq; indicari quã sit, pfessur9: id docet qd Malli9 Mfn9 græciq; scriptores explicarũt: ut q naue cooriẽte nascit nauta sit futur9: q lyra music9: q emotho auriga, atq; ita de reliqs. Sed & Porphy. ĩ isagogis typũ hoc ẽ figurã & formã Τωγ ζωΔιωγ: hoc ẽ aĩaliũ q̃ sũt ĩ zodiaco .i. cooriẽtiũ .i. ex astroꝝ cõpõne ait cõstare, uñ ĩtelligim9 cooriẽtia hæc quæ dicunt nõ alias eẽ imagines q̃ quæ ex stellis cõstituunt: in quo declarãdo fui plixior: qa audio Trapezũtiũ græcũ hoĩem (neq; n. ei9 liber ad nos puenit) sed ita audio ĩ cõmẽtariis eius in cẽtiloquiũ Pto. expõnẽ Haly esse secutũ. A quo errore barbarus Albu. potuit eos deflectere: q nullas præter uisibiles & cõstitutas ex stellis imagines ad austrũ aquilonẽq; sitas decanis exoriri ex snĩa Ptol. affirmat. Libet aũt ad mẽtẽ reuocare: qd qnto lib. aduersus illos dicebamus q natũ dñm Iesum dicũt oriẽte prĩa facie uirginis in q̃ uirgo sit lactans puerũ qui uocet Iesus. cõstat enĩ imago hæc uirginis puerũ lactãtis ex his fabulosis imaginib9 q̃s irrisimus. q̃q̃ nec talẽ ibi imaginẽ: sed aliã quãdã ut narrat Albu. Indi cõminiscunt: qd inuẽtũ q̃ uanũ & ridiculũ sit qsqs aĩo satis ppẽderit: pudebit eũ astrologicis istis deliramẽtis euãgelioꝝ ueritatẽ uelle aliqñ cõfirmare: qd nõ alia rõne a dæmone est pcuratũ q̃ ut q̃si amica fautrixq; religiõis pestis ista recipet. Sed hẽant ipsi sua sibi nugamẽta: quib9 accersitis nõ cõfirmat ueritas christiana sed ifirmat poti9 atq; polluit.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER NONVS.

Caput Primum Epithoma eorum quæ hactenus confecta: & quid sequentibus libris agendum undeq; auspicandum.

Emfatũ ẽ hacten9 astrologiã nullã eẽ q̃ ista de qb9 pnũcient a cælo nõ depẽdeãt præterq̃ p accñs aut tãq̃ a cã remota & uĩ: q̃rũ neutra cognitionẽ pticularẽ euẽtoꝝ parit. Declaratũ ẽ itẽ si de cælo fierẽt ista: nõ tñ qũo astrologi opinãt: hoc est a momẽto quodã initiali: tũ si det hoc quoq; certe nõ ab his cãis qb9 utũt ĩ prædicẽdo q̃ꝝ nullã si certũ hẽam9 examẽ uera & naturalis. Nã q̃q̃ stellis utãt & plãctis augẽt minuũt mutãt p locis signis iteruallis & cæteris id gen9 q̃ falsa & inefficacia eẽ declaruim9. Quar uel malas cãs ĩtroducũt: hoc ẽ fabulosas uel ificiũt bõas admixtõe malaꝝ: nũc illud nobis agẽdũ ut declarem9 si cũcta ista cõsisterẽt eẽ tñ hmõi q̃ cognosci ab illis nõ possint, aut si possint cognosci nõdũ hĩtã tñ eoꝝ cognitionẽ. Tria sunt ãt cognitu necessaria si d reb9 futuris uera prædicẽda sũt. Primũ illd ut hora initialis rei cuiq; fideliter teneat. Scdm ut statũ cæli sydeꝝq; põnẽ ad eã horã exacte cõprehẽdamus. Postremũ ut illa cæli sydeꝝq; põ qdnã faciat rõib9 ueris aut nõ fallacib9 obseruatũ expimẽtis ĩtelligamus. Hoꝝ nihil posse cognosci: aut qui sciuerit hacten9 nõ extitisse duob9 sequẽtib9 libr. apiemus. Exordiemur ãt ab hora primordiali cuius cognitio in primis necessaria nec cõstitui reliq̃ recte pñt siqd in ea uel ambigat uel erret. Ea uero uel hoĩum siue genituraꝝ uel urbiũ atq; regnoꝝ uel anni cõstellationes auspicant nos a genituris initiũ faciamus.

Cap, II Astrologũ certã genituræ horã neq; sp scire posse: neq; p uerã regulã explorare.

Omẽtũ quo qs nascit, exploratũ hr̃e astrologus nõ põt: nisi forsan accinctus cũ m pdit ĩfans astrolabio, cælestia metiat: sed hoc fit q̃ rarissime: nec fieri nobis uolentib9 sp põt ut nocte: aere nubilo: mathematico nullo: ueꝝ cũ sit labi quoq; facillimũ: ut testat Auẽrodã in cõmẽtariis sup Ptol. nã si nõ sit exactissimũ instrm quale forsitan nũq̃ est qd inspectione momẽto egressionis ad liquidũ rñdeat: rõ partilis horo/

ſcopi uacillabit. Verꝫ ut ſit uera ꝑ aſtrolabiū horæ ꝑſcrutatio/rariſſime ut dicebam9 fieri hoc cōtingit:illd frequēs fereq; ꝑpetuū ut parētes/dns ue genituræ/talē fuiſſe natiuitatis horā dicat aſtrologo:cui fidēdū nō eē nec aſtrologi diffitēt/fallax enī plerūq;: q̄re dī apd eos hora extīata ſiue ſuſpecta:de q̄.ſ.ſuſpicio certitudo nulla. nā ſolaria mētiunt & horologia qdē ſi nihil fallāt.ea tn q̄ mediis horis cadūt iterualla nō demrant.adde q; horæ uulgares initiū ab occaſu Solis ñ hnt:qd mathematicaꝫ rō poſtulat. uerꝫ cū aer īcipit obtenebrari:qd euēit ſole ſubfinitorē dudū iā demerſo/præſertī in ſignis obliqs ſole collocato: q̄ cū morā ī occidēte trahāt lōgiorē iterdū nox unā horā exegerit priuſq̄ aer obtenebreſcat. Deniq; cōfitent hoc nobiſcū aſtrologi:ſed remediū adhibuere ne ꝑpea diuinatio ꝑiclitet. Nā &ſi illa ñ ſit uera quā uocāt horā extīatā:niſi tn a uero plurimū diſtet hre ſe methodū dnt ueræ īueniēdæ:q̄re nihil obeſſe priorē illā īcertitudinē nos ſi ſape iſti poſſēt id tm obiicerem9artē ſiue ſciam dari nō poſſe quo fctā ſit nec ne/res ꝑticularis quæpiā cognoſcat. nō igit eē methodū q̄ reddāur certiores quo momēto Ioā. aut Pau.edit9 ſit ī lucē: ſed iſta nō uidēt eis abſurda/forſitā neq; illd eē q̄libet nedū die ſed hora ꝑticulas multas tꝑis:qb9 certa regiōe naſci nemo pōt/cōſeq hoc facillīe demrat.Nā ſi nat9ego pria noctis hora dicor a parētib9/& methodo cōuēire horā negat aſtrolog9:q̄re ſeri9aut citi9 me fuiſſe natū rogo nūqd ali9ſub eadē cæli īclinatiōe pria noctis hora naſci potuerit:qd ſi negāt fieri potuiſſe:ſeqt qd dicebā ut multæ ſint horæ cuiuſlibet ꝑtes:qb9locis qbuſdā naſci hō nō pōt: dico āt multas horæ cuiuſlibet ꝑtes/qm nullū fere tēp9gēituræ datū a cōſulentib9regulis q̄drat aſtrologoꝫ/ſed mutat ab illis ſp ī ꝑtē uel añcedētē horæ/uel ſubſequētē: ſi potuiſſe aliū naſci ꝑ id tēp9ī ea regiōe cōcedūt:q̄q̄ ego tūc minime nat9ſim;nat9igit pria hora noctis dicat Anto.atq; illd īterrogo ſiquā uerā iā ſtatuim9horā ſuæ natiuitatis Anto.porrigat aſtrologo uerā ille ſit arbitratur9an falſam:ſi uerā debuit eadē rōne meā cū offerebat uerā arbitrari cū ei9methodo ñ magis nūc cōueniat q̄ cū Ioā.eā offerebat:ſi falſā/uerꝫ ſtatuebat ea hora nat9Anto.falſū ergo dogma ꝑ qd hora ueriſſima q̄ſi falſa reputat.Præterea q præceptū hoc gen9 tradiderūt ſignū aiūt mutari ñ debeī:qd extīata hora demrat:ſed ei9 ſigni ꝑtē methodo declarari:q̄ potiſſimū ſit ī horoſcopo.uerꝫ extīata hora de ſigno ſæpe mētit cū poſtrēis præſertī aut primis ſigni ꝑtib9aſcēdētib9hō naſcit:tūc igī method9 ñ emēdabit errorē ſed cōfirmabit.patet his rōib9 uiā ñ eē horoſcopi ueſtigādi cū ē īcert9. Nūc illd oñdam9ſiq̄ forſitā poſſet excogitari:q̄s tn aſtrol.tradiderūt aptiſſime eē fallaces.

Caput III Pto.dogma qd almuſeli ſeu aīodar uocāt/& auctoritatib9 & rōnib9cōfutat.

Tolemæus tertio apoteleſmatō lib.dogma tradit hmōi.Præcipit obſeruari nouiluniū ꝑxie gēitura præcedēs/aut plēiluniū. Tū planetā q̄ ꝑte coit9 fuit uel oppō auctoritatis plus hntē:deniq; themate iā diſpoſito cui cardini ꝑprior ille planeta fuerit ſtatui locū illū ad nūerꝫ quē ī ꝑtib9ſigni plāeta ille dnator obtīuerit hūc cardinē cōfingūt toti9gēituræ:hoc fūdamētū toti9apoteleſmaticæ aſtrologi oēs dcernūt.hoc illd decretū qd almuſeli uocāt/īterdū Aīodar.In quo quātū peccēt iūiores ſnīam Ptol. ꝑperā ī/telligētes ſupi9.Nūc ipſe Ptol.excutit cui poſſū īprimis magnas auctoritatū molles opponere.nā Abraā iudæ9ait ſe multas genituras obſeruaſſe cū exactiſſimis aſtrolabiis ī his regiōib9 q̄ꝫ lōgitudo latitudoq; cōfeſſa & explorata:nec tn īuēiſſe de planetis aliquē cui9 grad9ex ſignis q̄ occupabat atq; mīutiæ/rnderēt gradib9 & mīutiis oriētis aut medii cæli nec pl9hora dimidia uariaret a iā cōpta ſenſu ueriſſima hora natiuitatis. Ridiculi uere q dnt iudicio ñ ſcripſiſſe hæc aī Auenazrā/q̄ſi lis illi cū Pto.de regno:quo fuit ānis ēt nōgētis poſterior q̄ſiq; ī āno cōſtituēdo ī ānoꝫ datore:& pleriſq; aliis Pto.ſnīam aliis ñ añpōat. Sed & Alchabiti9 ꝑprio cōmētario ſcribit ſe demrāſſe nullo pacto ꝑ eā rōnē gradū oriētē uerꝫ poſſe repiri.Henricus batenſis Alberti magni diſcipulus ſuā examinās genituram; q̄q̄

noïe dissimulato seruum dei se noïans. mittamus inquit animo dar Ptolemæi a sapientibus reprobatũ: alii dogma non expũngunt sed castigant ut Aoniar non nihil a Ptole. dissentiens. Alii super eius intellectu digladiant: & cũ illud iquiritur cuinam loco ꝓximior sit planeta: sunt q quantitatẽ discretã obseruandã uelint: sũt qui continuã ut Antonius de monte ulmo: Verꝝ omissis auctoritatib9 aduersantiũ Ptolemæo solitus ego dogmatis falsitatẽ ita declarare. Nascat Lucius Romæ: Florentiæ Fabius eadẽ hora eodẽq; momento liquet astrologis non eundẽ futurꝝ horoscopum utriusq; ob diuersam cæli inclinationẽ sub qua nascunt: & tũ si rõnem ex Ptolemæi præceptis ineamus eundẽ utriusq; horoscopũ faciemus cũ utraq; regione pleniluniũ ãncedens, siue nouiluniũ eadẽ cæli pte contigerit: q̃re idẽ quoq; dominator q themate in utroq; gradũ signi possidẽs eundẽ, iisdẽ numeris cardines in utraq; genitura definiet. Sed hoc euidentia rei sensuq; reuincetur dogma igitur falsum quod miror Ptole. mathematicum summum non peruidisse.

Aoniar.

Antonio de monte ulmo.

Caput IIII Inuestigationẽ partilis horoscopi per conceptũ, Ptolemæo falso ab Arabicis Ascribi: irrationalem esse: & a multis astrologis reiectam.

a Pud iuniores inuenta est alia ratio uestigandi ex hora conceptus horoscopi cui plurimũ tribuunt. est aũt hmõi ponunt quasi confessum ex ueterũ traditione: præsertimq; Ptolemæi uerbo prio & qnquagesimo libri centũ enunciatoꝝ Lunæ locũ in natiuitate fuisse horoscopũ in cõceptu. Cõtra, locũ Lunæ in conceptu horoscopũ eẽ natiuitatis: hoc posito methodũ tradunt qua putant posse deprehendi locũ Lunæ cũ semen uteꝝ ipleuit: quo repto similẽ quoq; gradũ colligunt hora natiuitatis ascendere. Fuit aũt eis erroris occasio mendosa trãslatio libroꝝ Ptolemæi: quoniam nusq̃ ille de gradu hoc scripsit ueꝝ de signo tm̃: uerba eius loco superius memorato sunt hæc ευθα: & quæ sequuntur.

Aliud dogma iuniorũ.

Occasio erroris eoꝝ: Mẽdosa trãslatio Ptole.

Latine ita ad uerbũ ubi est tpe natiuitatis illud signum conceptus horoscopũ statuas: ubi fuerit in conceptu illud fac horoscopũ partus uel eius oppositũ. non putauit igitur Ptol. hac uia partiliter posse horoscopũ inueniri: quare in libris apotelesmaton ubi hoc inquirit nullam placiti huius facit mentionẽ: alioquin si de gradu intellexisset: qd̃ ex eius uerbis falsum ostẽdimus, facillimũ quoq; existimasset in conceptu horã inuenire quã hodie nullo magno negocio iuniores qbuslibet desiderantibus reddũt, usi methodo quã Ptolemæi esse uolunt: qũo igitur ipse Ptol. apotelesl. lib. tertio principiũ seminale επιπλεον: hoc est plerũq; seu maxima ex parte ait ignorari: & cũ in eius cognitionẽ deueniẽt id aut συμπτωματι: hoc est aut casu. s. fortuitoq; aut obseruatiõe debuit certe addere aut ευτεχνως: hoc est artificiose siquidẽ arbitrabat arte aliqua & uia istud posse deprehẽdi: qũo autem ait casu cognoscit aut obseruatione declarat græcus interpres casu cũ accidit mulieri recepti seminis sensum fieri ut Cleopatra docet: obseruatione si cõsulto uir illd tẽpus annotat quo semel fœmiæ cõgressus deiceps abstinuerit: tũ fœcũdũ fuisse cõgressu mẽses declarauerit. præter hæc aliã eẽ uiã tẽpus illud ad liquidum explorandi ueteꝝ nemo ꝓdidit nedũ ex eo natiuitatis horã uoluerint inuestigare. Nam quod Arabes dicũt Hermetẽ hoc præcepisse, fabulosum ẽ: sicut alia multa (quod prio libro notauimus) mendacissime ad eundẽ referunt auctorẽ: qd̃ enim Aegyptii sup hac re tradiderũt: Ephestion refert & Porphyrius qui hoc ipsũ præ,

Nullus ueteꝝ tradidit uiã uestigãdi seminis susceptionem.

Ephestiõ. Porphy.

ceptũ qđ legit̃ in Ptol. Petosiris Aegyptii inuẽtũ fuisse his uerbis ΟΔΕΠΕΤΟΣΕΙ ΡΙΣ & quæ sequunt̃

Petosiris. Petosiris aũt inq̃t signũ in quo Luna fuit tpe cõceptus illud in partu horoscopũ eẽ aut eius oppositũ, qđ aũt Luna tpe partus occupauit illud cõceptus horoscopum fuisse. sed eodem loco Porphyrius duos alios refert modos ex Antiochi quorũdãq; alioꝝ snia signi uestigãdi: in quo fuit Luna hora cõcubit9, de gradu nũq̃ facta mẽtione: qn ipsum quo scribunt̃ hoc caput ΠΕΡΙΣΠΟΡΙ ΜΟΥΣΙΜΕΙΟΥ inscribit̃: hoc est de signo seminali lunæ qđ illđ signãt: quodnã signũ Luna tenuerit cũ loco genitali semẽ admissum ẽ. Ephestiõ quoq; thebanus tres alias ab his diuersas: quaꝝ Porphyrius meminit, ægyptioꝝ methodos narrat, qbus hoc idẽ iuestigarent: quodnã. s. signũ hora concubitus ascenderet: ubi uerbis expressis admonet nos ephestiõ non pueniri p eas uias ad partilẽ horoscopũ: sed eum ΠΕΧΥΜΕΡΩΣ indagari: hoc est crassa (ut dici solet) minerua. gradus uero determinãdi unicam eẽ rõnẽ quã tertio lib. apotelesmaton tradiderit Pto. Est aũt ea quã capite ꝓximo confutauim9: ueꝝ ut dixim9 ĩ errorẽ lapsi iuniores, qm̃ in arabica trãslatione quã latini sequunt̃, ĩterpretes gradũ ꝓ signo ꝑperã posuerũt. Cæteꝝ qcqd scripserint auctores quænã ratio dogmatis: aut qua potuit hoc obseruatiõe deprehendi? Respondet inqunt supputatio: qm̃ ex loco lunæ hora natiuitatis quot diebus ĩ utero infans fuit hora natiuitatis intelligit̃: quos si retro numeres ĩ conceptus horam deuenies: atq; p id tẽpus lunæ locũ inuenies eũ qui tpe natiuitatis ascẽdet. Veꝝ illud interrogo quis nos doceat ex loco lunæ tẽpus mãsionis ĩ utero definire? nõ hoc Pto, non ueteꝝ qspiã: non uester ẽt Hermes ꝓdidit: qđ respondeatis aliud nõ est q̃ ita definiri mansiones illas oportere si ueꝝ sit dogma de ꝑmutatione ascẽdentis & loci lunæ in conceptu & natiuitate: circulo igit̃ demõstratis ueritatẽ dogmatis ꝓbantes, q̃ eueniat ita mansionibus obseruatis, & mãsiões obseruari ita debere: q̃re dogma ueꝝ aliter nõ erit. s. ita facile sit cuiq; dogmata cõfirmare. Q đ si forsan audetis expimẽto id asseuerare simul obseruato collatoq; inuiceẽ tpe natiuitatis atq; concept9: ĩpune uobis mentiri licet acta re sine arbitris: ueꝝ ex uestris q se maxie contendunt exptos negãt ueritati rñdere præceptũ. Abraã eni Auenazra se qnqes id obseruasse dicit ter non successisse: qđ nunc qdẽ in Martẽ: nunc in Venerẽ: nũc in Mercuriũ refert. Puto si decies id obseruasset alios quoq; planetas pariter accusasset. Nã Hemanuel Hebræus Auenazræ sectator bis expertus semel a uero tpe natiuitatis p septẽ dies repit uariare Aboasar numen astrologoꝝ falli methodum istam qnq; gradibus posse credit: ut Sedis eius Discipulus narrat: qđ si ẽ nihil nos iuuat quibus de gradu tm̃ sollicitudo. Pariter & Auenrodã magn9 apđ istos expositor Ptolomæi mentiri sæpe illũ testat̃. Saxoniensis ĩterpres Alchabitii falsam & uanã penitus putat inutilẽ quoq; affirmãs fieri non posse: ut p eã incertus gradus horoscopi certus unq̃ reddatur: quod exemplo ꝓpositæ genituræ late manifestat.

Error iuniorum

Reprobari dogma experimentis Abraam Auena: Hemanuel Sedis Auẽrodã Ioannes saxo.

Caput V Messallæ figmentum cũ aliis quinq; a Paulo alexandrino recitatis explorandi horoscopi modis refutatur.

Figmẽtũ Messalle

h I sunt fere modi qui recepti magis astrologis: Messalla figmẽtum aliud cogitat: sed explosum ab oĩb9 ꝑspectæq; uanitatis. Iubebat. n. lunæ tẽp9 a nouilunio ad pleniluniũ: uel contra a plenilunio ad interlunium: quasi

horam unã existimari:tum utrum illorꝫ antecederet genituram:quod inter ipsum & tẽpus genituræ spaciũ caderet comparati ad totam distantiam Lunæ nascentis & cõsumatæ:& qualis esset interuallorꝫ ꝓportio/eam partem sumere horæ tẽporalis:ita tamẽ ut illud obseruaremus:ne quãdo mas hora pari nec fœmina impari nasceretur. Risit secuta ætas experimento deprehendens eadem hora mares & fœminas nasci. Ego uero nõ tam placiti unius cogito uanitatem/q̃ hinc totum Messallam illum iudico. Nam ut labi errare decipi propriũ sit hominis:attamen scribere tam pudenda:niti rebus ridiculis:fabulas ponere quasi dogmata: loqui quæ rerꝫ passim euidentia cõfutet/nõ est hominis certe/si dos hominis ꝓpria ratio est. Sed nec tam unũ Messallam estimo q̃ de Messalla omnes astrologos:apud quos primi ordinis est: nec temere in ea familia sapientiores inuenies. Nam Antistites sacræ istius disciplinæ mirabiles Aegyptii/quãta sup hac re fabulamenta cõmenti sunt. Refert Paulus Alexãdrinus methodos qnqꝫ diuersas a tribus iam memoratis ꝗbus ad horoscopi ueritatẽ partiliter indagandã utuntur/deus bone q̃ uanas/rudes/futiles/falsas. Prima huiusmodi respice inquiũt epochan Solis in diurna genitura/Lunæ in nocturna:& cuius planetæ fuerit monomiria/fac eiusdẽ planetæ monomiriã suspecto gradui ꝓximiorẽ/uerꝫ horoscopũ. Altera siue dies fuerit siue nox Lunæ tm̃ epochã inspicit cætera similis. Tertia quæ Ptolomæo sui dogmatis præbuit occasionẽ pleniluniũ uel interluniũ ꝓximũ genituræ cõsiderat:tũ uero despotem hoc est dominũ domus in quo cõtingit & onocratorẽ hoc est finitorem dominũ; uidetqꝫ uter fortior in natalitia constellatione/uter plus in ea possideat auctoritatis:& ex isto dinumerat gradũ ascendentẽ. Q uarta dũtaxat inspicit dominũ summũ gradus. s. in quo Sol & Luna postquã infans utero ꝓdit uel coeunt uel opponunt:& quot fines in ascendente signo possederit ille planeta tot gradus eiusdem signi putant in oriente iam apparuisse. Postrema non solum genituram/sed conceptũ obseruat:hoc est quod utrunqꝫ tempus uel pleniluniũ uel nouiluniũ antecessit:tum graduũ quibus illa cõtigerit dodecathemoria fieri iubet & obseruari:in quo planetarꝫ cadãt monomeriis:ut qui in themate melius se habuerit arbitriũ habeat horoscopi metiẽdi scribẽs Heliodorus quo pacto inuestigarẽt tempus cõceptus:retrocedebant inquit a genitura per nouẽ menses q̃si gestandi uteri tempus semp sit æquale:ut rudissimi ubiqꝫ diuinissimi isti Aegyptii inueniantur. Possem aũt obiicere multa ꝗbus peculiariter ista dogmata peccant. Verũ illa una ratio breuitati studentibus satis est qua Pto. quoqꝫ dogma reiecimus. nã quãcunqꝫ secuti fuerimus methodũ ex prædictis:semper eorꝫ qui simul nati fuerint/regione tamen diuersa/faciemus eundẽ horoscopũ: quorꝫ tamen omnibus mathematicis extra omnẽ controuersiã constat esse diuersum.

Vide pulchrã deductionẽ stultitiæ astrologorꝫ.

Quinqꝫ aliæ uiæ Aegyptiorꝫ a Paulo recitatæ.

Prima

Secunda

Tertia

Q uarta

Q uinta

Heliodo.

Caput VI Initia urbium/regnorꝫ/factionum/legum ignota esse/nullãqꝫ artem astrologos tradidisse qua possint inuestigari.

Iquet ex his nũq̃ horã natalẽ præterq̃ casu notã ad liqdũ esse:tũ qd̃ aberret nullã posse ꝓ artẽ restitui. sed cũ ea uera nõ fuerit ueritas prædictiõis cõstare nõ põt. Nihil igit̃ ueri dici põt a genethliacis qui partilẽ horoscopũ cardinẽ genituræ/cõpagem totius fati fundamẽtũ totius apotelesmaticæ/una uoce testantur. Neqꝫ uero melior fides in urbium & regnorꝫ initiis: quorꝫ notitia scrupulari longe difficilior q̃ genituraꝝ/quis enim hæc prodidit? quis obseruauit

ſcriptor hiſtoriarꝝ: quarꝝ fides & diligētia ſi reddiderit diem urbis inſtauraræ, uel urbis conditæ utiq; magna nimis exiſtimabit. Romæ diē natalē coli mos fuit: ſed nō plus inde cōſtat aſtrologis q̄ in imp. fuiſſe Lunā hoc eſt in Libra cū cōdebat.

Paulus Flo. In opiſtographis Pauli Florētini medici & mathematici duplex reppi tēpus annotatū inſtauratæ urbis Florētiæ: alterꝝ āno gratiæ octingētesimo prīo: alterꝝ octingētesimo ſecūdo: uñ ſyderꝝ cōſtitutio penitꝰ diuerſa. Crediderim & multas uariari urbiū cōſtellatiōes quæ uulgo ferunt fictas ex apoteleſmatis: q̄les ueterꝝ fingit Iulius Firmicus Paridis & Platonis, & alioꝝ, qd de mundi quā affert genitura, ipſe quoq; teſtat. Præterea magni quoq; eſſe momēti uolūt illud momentū quo noua factio præualere cæpit in ciuitate: quo tyrānus urbē occupauit: quo ſeditio facta inter populares: quo ciuilis diſcordia nata: quo gens extera regnū inuaſit: quo nouæ cōditæ leges noua decreta fuerūt pmulgata: quarꝝ rerꝝ horoſcopū quiſnā reddet nō diuinator: cū hæc tamē habere prius oporteat q̄ diuinemus. Deniq; ut haberi momenta poſſint aliqua tēporꝝ iſtorꝝ, certe nō denegabūt ea fore minus exacta, minus certa, q̄ particulariū genituraꝝ. quare ſi putant iſtas indigere caſtigatione, nec aliter eis fidendū: multo hoc magis opus fuerit in illis: quas cū nulla ratione docēt emēdare. nā quas memorauimus methodos genituris tm̄ hominū adhibent. Erat igit manca fallax omnis eorꝝ prænūciatio de fatis urbiū & regnorꝝ quādo de momentis illis primordialibus uolūt hæc depēdere: quæ tñ aut ipſi penitus ignorant: aut nō ſatis ex fide, ſatis ad unguem tradita receperunt. Non iam igitur homines mortē, exilia, paupertatē, non excidium, urbes, aut peſtilentiā uereantur, cū audaciſſimi nugatores æditis paſſim libellis annuis iſta minitantur.

Iulius Firmi.

Caput VII Incertum adhuc eſſe apud aſtrologos quomodo domus diuidendæ: quātū earꝝ uires extendantur: & quibus ſignis utendum.

Eliquū de principiis anni, magnarūq; coniunctionū, & defectuū dicere, nā momentū quo fiūt obſeruātes inde uaticinant fata rerꝝ publi. & uniuerſalium. Erit igit declarandū hmōi tēpora citra lapſum erroris ab illis deprehēdi nō poſſe: uerꝝ hoc ex ſequētibus eluceſcet cū incertos adhuc motus planetarꝝ nec inaccuſabili ſupputatiōe cōprehenſos ondemus. Hactenus igit q̄ ſit incerta cuilibet rei fatalis hora dixerimus ſi ſunt horæ fatales rerꝝ quas aſtrologi maxime putauerūt: nā nullas eē fatales, & ſi quæ ſunt, alias eſſe q̄ putēt ſupra demōſtrabamus. Nūc illū palā faciamus ēt ſi tēpora cōſequant auſpicādæ prædictionis, quæ tñ ſyderꝝ pō: q cæli ſtatus ad eā horā, ſcire eos nō poſſe. Primū igit opus thematis diſponēdi præfinitis duodecim locis quas appellāt domos: ubi q̄tis aſtrologi tenebris offundant: q̄tū inuicē digladient re penitus incōperta nemo neſcit q libros mathematicorꝝ attigerit: alii ſex circulis iſta loca diſcrimināt: quorꝝ unus p oriētis pūctū circūuolutus & ſeptimū facit cardinē & horoſcopū: alius ipſe meridianus ætheris ſumma infimaq; deliniat: alii q̄ttuor mediis locis ītercepti p q̄ttuor pūcta notaſq; dicunt diuiſionū arcus ſemidiurni & arcus ſeminocturni ī tres eq̄les portiōes. Sed & oēs iſti circuli mūdi uertices pmeant: quā opinionē uulgo receptā ſupius coarguebamus. Abraā Auenazra docet ī aſtrolabii cōpōne: Tū alibi quoq; domos ita partiri ut ſex circulos deſignemus: quorꝝ unus orizon, alius ipſe meridianus: qb9 q̄ttuor ſtatim cardines ſtatuunt. Alios q̄ttuor duci iubet p notas ſectiōis orizontis & meridiani ac diuiſionis partiū æq̄toris cadentiū inter orienté

Diſcordia aſtrologorꝝ in domuū diuiſiōe.

Abraam

& meridianũ/& diuisionis inq̃ in tres æquas portiones. Hanc methodũ ualde probat auctoris tñ noĩe suppresso. Ioãnes de regio monte sublimis ætate nr̃a doctissimusq; mathematicus/quãq̃ Campano tñ nõ satisfecit qui nouã ipse quoq; partitionis istius attulit rõnem/cætera similis Auenazræ: sed in eo plurimũ diuersam/ q; pro æquatore factitio quodã utit̃ circulo quẽ nuncupauit circulũ uerticalẽ: unde alius mensus aliiq; locoꝝ fines emergũt: scripsit Ioãnes copiose confirmationẽ huius dogmatis multis tũ mathematicis: tũ ueteꝝ astrologoꝝ auctoritatib9 nitens. Alii & aliter partiũt̃: & Ludouicus heremita noster diligẽs exactissimusq; supputator solitus ẽ ꝓbare nullã ex methodis quas memorauim9 Alchabitii dictis conuenire. Quid q; eadẽ loca ꝑ zodiaci gradus quos æq̃les uocãt multi cẽsent diuidenda/uel hac tm̃ utentes uia (qđ plerũq; fecisse indos supra quoq; monuim9) uel utranq; diuisionẽ pariter recipientes: tũ eã quæ ex anaphoris uariat̃ adequatorem tñ quæ gradus signiferi tantũmodo respicit: qđ hispanus Abraam præceptor Auenazræ: & Henricus ualensis obseruãt non min9 ex loco ꝓnunciãtes ĩ quo planeta sit/facta ꝑ æquales gradus distributione/q̃ ubi cõi more diuisionib9 annotatis. Præterea si cõstaret ubi locoꝝ principia finesq; statuendi supest alia dubitatio quæ rursus oĩa reuocat ad incertũ: qm̃ non cõueniunt loci uirtutẽ & efficaciã ĩtra spatiũ claudi loci designati. Sed Ptolemæus supra illud ad añcedẽtes signoꝝ partes quinq; gradus exordit̃. alii tribus tm̃ ꝑtibus illud extendunt. Aegyptioꝝ sapiẽtes initiũ loci quã uulgo cuspidẽ appellant non initiũ/sed mediũ eẽ quasiq; cẽtrũ uirtutis uolebãt: quare qndecim supra grad9 loci illius eũ diffundi/& totidẽ citra: quas oẽs opinionũ uarietates si parib9 fere oẽs uel rõnib9 uel auctoritatib9 cõitas animaduerterim9/uel hac dũtaxat incertitudĩe totã ꝓnunciandi ꝑ astra rõnẽ (siq̃ sit illa) in ambiguo eẽ confitebimur. Nã uariatis locoꝝ diuisionib9 oĩs uariat̃ cõstellatio/qñquidẽ (qđ supra reprehendebam9) mutãt stellæ apđ astrologos ꝓ loci mutatione/naturã/influxũ/& ꝓprietatẽ: & qđ maximũ est/illa loca pugnanti & contraria ĩprimis cõditione decernũt: quæ sunt situ cõiuncta & cohærẽtia. nã primo loco & duodecĩo q deĩceps se hñt: qd magis põt esse diuersum? qd sexto & septimo rursus qnto & sexto? undecimo itẽ & duodecimo: nono rursus atq; octauo: atq; ita de reliqs. sæpius aũt quẽ ali9 mathematicus sexto loco planetã collocabit/alius in qnto eẽ contendet: qđ oẽm prædictionẽ penitus uariabit: & quẽ qdã in nono esse decernet: alius ad octauũ dicet ꝑtinere. Tota igit̃ ista locoꝝ distributio radix & fundamentũ oĩs apotelesmaticæ remanet ĩ incerto. Seqt̃ eã cura signoꝝ qbusnã. s. uti debeam9? ubi ꝑplexa nec explicabilis qõ de mobilib9 signoꝝ & ĩmobilibus deq; sphæra octaua nona & decima: de q̃ re nõ ẽ nobis hoc loco dicendũ: quoniã supra abũde ẽ ꝑtractata. Iudæus Abraã duplex thema fieri præcipit: ut q̃ .s. controuersiã diiudicari posse non crederet. Erit autem ĩcertũ ex hac dubitatiõe quænam signa planetis debeant̃: sed ex ea quã ante tractauimus quænã loca: sed omnis hinc pendet astrologica ꝓnunciatio: oĩs igitur dubia/incerta/inexplorata.

Ioannes de regio monte.

Ludouicus heremita exactissimus supputator.

Abraam hisp.

Henric9

Abraam iude. duplex facit thema.

Caput VIII Loca planetarum uerissime assequi eẽ laboriosissimum deq; instrumentorum fallacia.

Locis diuisis signisq; distributis supest labor epochas statuẽdi sydeꝝ & stellaꝝ: hoc est qb9 gradib9 & minutiis tã ñ errãtes q̃ errantes stellæ reperiant̃ indicandi: qđ officiũ rudes & impiti facillime putant posse se præ/

ſtare:doctiſſimi hæſitant & diffidunt:qbus.ſ.notũ/quanta ſit difficultas aſſequẽ
Andreas ſũmarius di ueriſſime loca planetaꝝ:qđ ĩpoſſibile ne dũ laborioſũ multis iudicat̃.Andreas
ſũmarius grauis mathematic9ſuũ ita libꝝ exordit̃:motus ſtellaꝝ an ſciri poſſint
neſcio/nondũ eſſe ſcitũ/certiſſime teneo.Affert rõnẽ ſnĩæ ſuæ talẽ:qm̃ q metiunt̃
ſydeꝝ motus/neceſſario pri9locũ ſyderis definiũt: in quo illũ inſtrumẽti ope cõ
ſpiciunt/& loco ſtellæ cõpto quaſi ſuppõne utunt̃ ad ipſam ſup ei9curſu ſupputa
tionẽ digerendã/ꝙ ſi locus uere deprehẽdit̃:uera mot9futura ſupputatio:nã ma
thematica rõne nitũt̃:quæ minime fallit̃:ueꝝ loci deprehẽſio fidelis uſqꝫquaqꝫ nõ
eſt/organo ſimpliciter utiqꝫ deficiẽte.neqꝫ enĩ põt qualiſcũqꝫ uaſtitas inſtrumenti
mecanici ſatis eẽ diuiſionib9actu ſenſuqꝫ ꝑceptibilib9quæ ſunt errori uitando ne
ceſſariæ:ſi diſtãtiæ ſtellæ cuiuſlibet ab obſeruãtis loco:tũ ꝓportionis illi9 qua am
bitus uniuerſi/inſtrumẽti ambitũ excedit rõ habeat̃.quare cũ habitudinẽ partiũ
inſtrumenti corpis ꝑexigui/ad toti9ꝑtes tanquã ad res ĩmenſas nequeat ſenſus aſ/
ſequi loc9 ſyderis obſeruari ſine fraude nõ poterit.Veꝝ forte latebit error/ſed æta
tis ſucceſſu fiet euidentior/ſydere ſemꝑ a uero loco ſingulis reſtitutionibus magis
Cõfirma tio ꝑ ſen/ tentiam Haly. recedẽte.Cõfirmat hoc Pto.q hanc ob cãm de fallacia ĩſtrumentoꝝ iubet ducẽte/
ſimo quoqꝫ anno aſtronomicos nũeros inſtaurari:ꝙ eo tꝑis tractu ueteris obſerua
tionis culpa retegat̃:quare nouis obſeruationib9caſtiganda:quæ nec ipſe futuræ
ſint inculpatæ:ſed citra tñ errorẽ q tunc ſenſu deprehẽdat̃:quæ cũ rurſus exactis
multis euolutionib9aberrabũt inſigniter/noua/q̃ maxĩe fieri põt/rurſus caſtiga/
tione redigent̃ ad ueritatẽ:ſic tabulæ Pto.principis aſtrologoꝝ multis retro ãnis
habitæ ſunt inutiles:& enĩ ſtudia recentioꝝ obſeruationes identidẽ corrigunt:qm̃
ut prædixim9/nulla tã ſolers/tã ſubtilis inſtrumenti cuiuſcunqꝫ fabricatio: nulla
Abraam iude. item tã uaſta magnitudo quæ locũ ſyderis ĩculpata fide renũciet.Refert Abraã iu
dæus in lib.ſup ope tabulaꝝ de duob9aſtrolabiis ſũma rõne cõfectis:tũ magnitu
Aſtrola/ bia quoꝝ diameter nouẽ palmorum. dinis tantæ:ut utriuſqꝫ diameter nouẽ palmis extenderet̃:& cũ duo fratres Berſe
chit inſtrumentoꝝ cõpoſitores ſimul ingrediẽte Sole in Arietẽ/ Solis altitudinẽ
obſeruarent:non idẽ utrũqꝫ retulit inſtrumentũ:ſed duob9minutiis inuicẽ uaria/
runt.Henricus baten.machiliuenſis in hac arte præcipu9ut ĩ oĩ mathematica.ſcri
pſit enĩ ſup aſtrolabii cõpõne nobilẽ tractatũ/putat uel ĩpoſſibile/uel ut inquit ꝓ
Error q̃/ draginta & duarũ mĩutiarũ ximũ ĩpoſſibili fieri inſtrumentũ nullo mõ fallax:& cũ eẽt Pariſiis refert ſe uidiſ/
ſe/duob9arte mira diſpoſitis maximis quadrantib9altitudinẽ ſolis maximã ĩ me/
ridie.ſ.æſtiualis ſolſtitii obſeruatã:& altero qdẽ inſtrumẽto/ꝑtibus deprehenſam
quatuor & ſexaginta/minutiis uero duab9& quadraginta.Altero totidem ꝑtibus
ſed minutiis nullis:quare fuit error in alterutro minutiaꝝ duaꝝ & quadraginta.
Oculos multis modis falli poſ/ ſe. Vide q̃ falli poterũt ẽt qui naſcẽtis horoſcopũ colligũt ĩſtrumento:qđ admonitos
quoqꝫ nos ab Auenrodã ſupra ſumus teſtati.Baten itẽ quẽ mox citauimus in na/
turaliũ reꝝ ſpeculo multis millib9uerſuũ ꝓbat nec Pto.nec Ieber:nec Albategni/
quantitatẽ diametroꝝ Solis & Lunæ certi9ĩdagare q̃ ꝑ defect9:nã fidẽ ĩſtrumẽto
rum ſup ea re fore ſuſpectã.Mitto q̃ multis modis in magna cõpõne docet Pto.&
Leo exco gitauit nouũ in/ ſtrumẽtũ Alliacen.lib,ſeptĩo de uiſu falli oculos poſſe ſup ſtellaꝝ locis obſeruãdis.nam ut
aer ſeren9& innubilus hẽat̃/qd ꝓhibet uentũ flare q non ſentiat̃? At ſcribit phũs
Ariſt.euro flante uideri ſydera maiora.Leo hebræus uir inſignis & celeber mathe
maticus q̃ſi ueterib9paꝝ fidẽs:excogitauit nouum ĩſtr̃m:cuius uidimus canones

mathematica ſubtilitate præcellentes:uerũ tamen eo duas nõ erraticas bis eodem anno cum obſeruaſſet/diſcrepaſſe priorem ab altera obſeruationem duobus gra/dibus dicit:quod in aeris ſtatum putat referendum.

Caput IX Variæ ſententiæ de planetarum motibus:anni inequalitate:& maxima ſolis declinatione:

Inc nata eſt forſitã inter auctores tantaq; diuerſitas opinionũ de motib9 h ſydeq;:qm̃ ſi loca non fallentib9 iſtrumentis uera deprehẽdiſſent: ĩ metiẽ da ut dicebam9 mora reſtitutiõis nõ aberraſſent nec diſſonaſſent inuicẽ. Ptol.in magna cõpõne motũ ſolis uocat manifeſtiſſimũ oĩum/quoq; cæteros ue/luti notiore metiri debeam9:hic uero q̃ paq; certe ſit explorat9 nihil certius nobis oñderit/q̃ quæ pugnãtiſſime ſup eo a principib9 aſtronomiæ ſint ſcriptæ traditio nes. Antiqores Hypparco ſolis reſtitutionẽ q̃ cõficit̃ ann9/ trecẽtis ſexagita qnq; dieb9 cõſtare uoluerũt plus q̃rta pte uni9 diei. Alii tm̃ quartã ptẽ ſupaddiderunt. Hypparcus ab Alexãdri morte ãno cẽteſimo ſeptuageſimo octauo ſcribẽs ex ſuis & chaldeoq; obſeruationib9 min9 quarta pte diei adiiciendũ ſupputauit/ueq; quã tum illd̃ eẽt qd̃ deficeret ad liqdũ nõ exegit. Poſterior eo Pto.annis ducẽtis octua gintaqnq; trecẽteſimã eẽ illã diei ptẽ diffiniuit. Albategni poſt Ptol.ãnis:dccxliii. obſeruãs cæleſtia motũ ſolis ĩuenit uelociorẽ:qa deficere a q̃rta illa pte p cẽteſimã & ſextã diei ptẽ. Thebit annũ cõſtare dixit:cccl xv.dieb9 horis ſex.m̃.ix.gra.xii. Tũ illa magna diuerſitas q; alii putãt ãnos oẽs æq̃les ut Pto.Alphõſus. Alii inæq̃ les:ut Azerchel:Baten:Iſaac Iſraelita:quos ſequunt̃ & alii ex iunioribꝰ: quare ci tius iterdũ/iterdũ ſeri9 redire ſolẽ ad locũ uñ digreſſus ẽ: cãm ĩæqualitatis eſſe q; ſphæra octaua nõ ab occaſu ſp ad ortũ/ut putãt Pto:& multi:ſed ab oriẽte iterdũ ferat̃ ad occaſũ:quare illi9 motu cũ ad eãdẽ ad quã ſol reflectit̃ ptẽ/ſolis motũ ſie ri uelociorẽ:cũ ad cõtrariã tardiorẽ:hic diuerſis tpib9 ãnũ nũc pductiorẽ nũc bre uiorẽ obſeruatũ. Et quẽ citauim9 Iſaac eo lib.cui titul9 ieſodolã/q̃ſi dixeris ſæculi fundamentũ tpe ſuo:ſcripſit aũt ãno gratiæ. Mcccx.q erat ãnus mundi hebræus. MMMMMdcc.putauit ãnos ad ſũmũ breues/ita ut breuiari magis ñ poſſent: ſed iã tẽpus appere ut ſpheræ octauæ motu paulati9 pduci ĩcipent. Inter illũ autẽ qui poſſet eẽ lõgiſſim9 & eũ cõtra q breuiſſim9/mediã moram eẽ diez.cccl xv. & horaq; qnq;:tũ diuiſa hora ĩ ptes mille octuagita ptiũ hr̃e nõgẽtas nonagita ſex tũ miutiaq;.xlviii.quaq; quælibet ſit.lxxvi.ps uni9 ex illis mille & octuagita ptib9: quã ſcrupularẽ ſupputationẽ memini ẽt me legiſſe apd̃ uetuſtiſſimũ hebræorum ſcriptorẽ rabi adabaraba Adã Abraæ filiũ. Deniq; q̃ ſit ſolis mot9 in ãbiguo ſolis defectus oñdũt q præcedũt tẽpus ĩ tabulis ãnotatũ plus dimidia pte horæ: qd̃ & Andreas ſũmari9 tradit:& euidentia ſenſus quotidie declarat̃. Henric9 quoq; ma/chliuẽ.in lib.quæ iſcripſit ſpeculũ req; naturaliũ/aſſerit ĩ defectib9 deprehẽdẽdis ſeu locũ ſeu horã/ſiue quãtitatẽ iſpicias erratuq; q nũeros motuũ tã Pto.q̃ Albate gni fuerit ſecut9. Paul9 Florẽtinus iſignis mathematic9 cũ obſeruaſſet ĩgreſſũ ſo/lis ĩ arietẽ diligẽtiſſimis ãnotationib9 iuenit eũ tpe in tabulis definito tertia pte ho ræ uelociorẽ. Tradit & Alliacẽſis ĩ elucidario cũ ãno dñi. Mcccl xiiii.ſolis ingreſ/ſus inæqnoctiũ uernũ Pariſiis obſeruaret̃ deprehenſũ Alphõſi tabulas excidere a ueritate. Q d̃ ſi ĩ tãta luce cecutiũt hoc ẽ ĩ motu ſolis oĩum manifeſtiſſimo/ubi ſi/quid erret̃/errare quoq; ĩ reliqs ſit neceſſe:qd de motu erit mercurii/q̃ ſe nũq̃ mor

Ob anti/quorum.
Alia opi nio.
Op.
Hyp.
Op.Pto.
Op.Alb.
Op.The bit.
Pto:Al/phon.
Azerchel
Baten.
Iſaac
Sentẽtia
Iſaac de annis ſui temporis
Ann9 me diocris.
Vide in/ conſuetã ſupputa/tionem
Adaba.
uetuſtiſ ſimus.
Paul9 flo rentinus.
Alliacen ſis.

talium fere oculis ostendit: quē Sosigenes præceptor Alexandri ex aphrodisiade/ non plus duab9 & uiginti ptib9 posse a sole distare tradit: Theō Paulus/ Heliodo. Porphy. trib9 & uiginti: Pto. ēt octo atq; uiginti: de cui9 planetæ motu īsignis qdā mathematicus fatebat nihil a se comptū. Porro martē ptes fere una minutiisq; triginta tardiorē eē q̄ putarent: qd ipse deprehēdisset in q̄ re tñ studiis posterior eēt exactius iuigilandū. Idē maximā solis declinationē ab æquatore pdidit a se obseruatā ptibus tribus & uiginti minutiis. xxx. quā tū Pto. iisdē ptibus sed minutiis una & qnquagīta. Albategni. xxxyi. & . xxx. Archazel plus tertio & uigesimo p/tulerunt. Deniq; Abraā Auenazra sūmus mathematic9ī sexto de reuolutionibus affirmat inueniri partem non posse quæ sit in horoscopo cū ptē Arietis primā sol ingrediť. q̄re. s. tēpus quo pueīt ad Arietē/ nec certa ut ait mot9 supputatiōe: nec aliquo gñe istrī ad liqdū deprehedať. qd Auērodan ēt exponēs Pto. apte cōfiteť. Idē sæpe citat9 Auenazra qcqd exqsita rōne foret supputatur9/ Tria canonū gña ut scribit/ adhibebat: Ptolemæi psar & īdorū q̄ uariarēt inuicē oēs & ad loca diuersa planetas determinarēt Plutarch9 Pto. posterior & Emilio Romāo mathematico sūmo sub Traiano contēporane9/ ī pblematis rer romanar hoc quoq; inqt tpe quo ad sūmā astrologiæ puentū ē: īæqualitas tamen temporum/ mathematicor peritiam uicit: & eorum numeros ac supputationes sæpissime fallit ac fugit.

Variæ opiones de distantia mercurii a sole

Pto. Alb. Archazel

Abraam Auen.

Auērodā

Plutar. Emilius.

Caput X Vnici gradus errorem/ immo & solius minutiæ/ multos interdum errores parere: nec per reuolutiones uel annorum uel geniturarum: aut p magnas coniunctiones astrologum posse iudicare.

X hac aūt cælestiū motuū īcertitudine qs non totā labefactari uidet diuinatricē astrologiā? quā si labať uno gradu cadere tota ueritate sit necessarium: fiet. n. mutata signi pte qua sydus repiť: & fines sæpe pmutari: quibūs parē uim domib9/ alii maiorē/ maximā oēs cōfitēť & īterdū exaltatiōes quas determīatis ptib9 pscripserūt: certe monomyriæ sp uariabūt: & nōnūq̄ cōfinia decanor: & si planeta postremas signi teneat ptes/ fieri pōt ut error uni9 ptis a signo transferat ad signū: & quæ foret ī tauro luna fiat in geminis/ cū sit felix ī tauro in geminis īfortunata. Tñ a mascula pte mutabiť ad fœmineā/ a lucida ad opacā: ab opaca ad tenebrosā: a puteo ad altitudinē: a plenis ptib9 ad inanes: a morbosis ad fœlicissimas. Postrēo cū sit graduū oīum apd astrologos differēs īuicē pprietas/ īmo ēt mīutiar quar discretas pprietates ī myriogenesi tradidit Aesculapi9/ quō uariato loco planetæ gradu uel mīutiis multū ab errore nō mutabiť uirt9 syderis & influxus? & quēadmodū error gradus īterdū uariat signū/ ita minutiæ error īterdū uariat gradū sed & locis qñq; fallet ob grad9 unius lapsū: ut q̄ forte sit ī occidente sub terra collocet: & q ptinet ad horoscopū ī. xii. locis tenebris retrudať: in dodecathēoriis error uni9 gradus. xii. faciet gradib9 aberrare: nec si syderis epocha pperā habeať sortiū ulla (quas uocāt ptes) recte statueť. Adde fallaciā ī radiationib9 ex unius tm̄ ptis uarietate: cū alid si ptilis sit radiatio faciat: alid applicās/ aliud uero defluēs. Adde peccatū oīum grauissimū dirigēdis ut dñt radiis planetar/ si pte una labať astrolog9 ūde ānī uni9 error eueniet. Sed hæc sūma atq; maxima ppeq; flagitia ī ista pfessiōe: quæ tñ si cōpes aliis erratis pua uidebunť/ quæ tū eos īcurrere sit necesse cū horas initiales ex motib9 capiūt planetar/ qd superi9 dicturi distulim9 in hūc locū. Sit igiť ānī principiū ad īgressū solis ī prīas arietis

Mutanť fines.

Exaltationes

Monomyriæ

Decani.

Signum

Aesculapius

Pricipiū anni.

minutias statuendũ/porro si quẽadmodũ uidimus hora dimidia plus ibi fallunt
cõstellatio penit9erit diuersa tãta.s.eueniet uariatio, Nec min9idẽ eueniet si nõ ab
ingressu solis ĩ arietẽ q̃ a plenilunio siue iterlunio ãcedẽti annũ auspicẽt. Nec ui
deo cur Auenazra pariter & Auẽrodã illic qdẽ errorẽ uitari posse ñ putẽt/ hic ue Error
ro putẽt cũ deprehẽdi coitus hora ad liqdũ neq̃at/nisi moto syderis utriusq; recte Auenaz.
teneat/qd Auenazræ Macliuẽsis ẽt obiectat:pariter ãnuas geniturarꝫ reuolutio & Auen.
nes cũ a reditu solis ad locũ eundẽ ordinat quõ ꝑperã nõ definiẽt inexplorato tpe
restitutiõis. Ascendẽtia quoq; magnarꝫ cõiunctionũ q̃ recte statuẽt nõ exacte cõ/
prehẽsis motib9Iouis & Saturni a quorꝫ perfecta cognitione tm̃ putat abesse nos
Abraã ut magnũ eẽ ꝑnũciet si uel diẽ sciam9q̃ debeãt simul iueniri:cui9 snĩæ Sa Saxoniẽ
xoniẽsis accedit q ꝑpterea fctm̃ dicit uti ascẽdẽs magnæ cõiunctiõis nõ illd hẽat: sis.
qd hora magnæ cõiunctiõis ascẽdit:se qd ãni uertẽtis initio quo illa cõtigit ascen/
debat. Sic errorẽ errore tuẽt. Verꝫ cõiunctiõis ascẽdens nõ desinit eẽ qd ẽ ꝑpterea
quod a nobis ignorat:q̃re poti9erat dicendũ sciri a nobis nõ posse qd cõiũctio sit
factura:q̃re sciri neqt horoscop9/q̃ qa uerus ignorat aliũ fingere minime uerꝫ.qd
.n.cõiunctioni cũ horoscopo ãni tot sorte mensib9ãgresso. aut q̃ rõ ut ascẽdens
deficientiũ luminariũ obseruem9/cõiunctiõis nõ obseruem9. Deniq; ut uim cõce
dat hẽ in cõiunctiõe ascendẽs ãni/tñ nõ negabũt/aut paris/aut maioris esse mo/
menti ꝑpriũ ascendẽs a quo diuersa cũ oriat penit9cõstellatio quã ignorãt/ neces
se sit eos ĩ prædicẽdis cõiunctiõis effectib9uacillare. Mitto q ascendẽs ãni aucto/
re codẽ Auenazra pariter ẽ ĩcertũ. Ex qb9oibus patet error pudend9Aboasaris:q Auenaz.
prio li.maioris ĩtroductorii dixit nõ referre si gradu uno erret astrolog9ĩ quo uer
bo se plane nescire quã defendebat astrologiam ostendit ut non iam illud uerum
quod dicitur accusari eam a multis ob ignorantiam cum potius non damnet nisi
penitus introspecta non collatur non ametur nisi procul & de limine salutata.

Caput XI Dissidentes sententiæ de motibus octaui orbis:distantia capi/
tis arietis octauæ a capite arietis nonæ:& auge solis.

Vid q hactenus tm̃ de planetarꝫ motu dicebam9q forsitã magis explo/
q rati:sed hærẽtiũ sydeꝫ motũ qs fideliter reddet. qb9eẽ uim magnã ĩmo
præcipuã & admirabilẽ cõfitet oĩs astrologia:qs inq̃ recte collocabit in
themate stellas fixas. aut qs denegabit errorẽ uni9gradus oĩo nõ hẽ momẽtũ. qñ
tm̃ unus ẽ gradus ĩ quo credunt efficaces hoc ẽ uel cardinũ uel luminariũ:sed ha
bemus inqent oẽs ĩ astrolabiis:ĩ nũerorꝫ tabulis passim uulgoq; descriptis:hoc.s.
est qd admonebã cũ sup his cœpim9disputare facillima hæc uideri astrologis tri/
uialib9quorꝫ doctrina de paucis oĩo scedulis: uerꝫ doctorib9& ꝑitis inextricabi/
lia/q cũ lras paulo remotiores adierint ꝑuidẽt æq̃li auctoritate magistros sup his
tm̃ dissentire/quãtũ distat oriẽs ab occidẽte. Aegyptii chaldæi uetusq; oĩs deniq;
snĩa stellas erraticas uno tm̃ moueri motu putãt:quẽ uocam9 diurnũ:Hypparc9 Op.
aliũ ĩtroduxit q̃ rapent sicut errãtes ab occidẽte ĩ orientẽ. sit hæc igit pria cõtro/ Hyppa.
uersia moueãt ꝑprio motu nec ne. Recẽtiores cõtrouersiam nullã dicẽt:qm̃ nõ sit
mirꝫ a iuniorib9obseruatũ:qd ueteres nõdũ poterãt deprehẽdisse. Verꝫ sunt ẽt ex Proclus
iuniorib9q snĩam ueterꝫ tueãt: qq; nõ dubitẽt falli q cõtra existiauerũt. Procl9po oĩs ma/
sterior lõge Pto.ꝑitissim9fuit oĩs mathematicæ qd ei9cũ astrologicæ suppões: tũ thẽaticæ
de sphæra tractat9& de astrolabii cõpõne;cõmẽtaria sup Euclidẽ q̃q; alia scripsit ꝑitissim9

Procl9 taxat Ptol. & Hyp.

multa/facile declarāt. Is ī cōmētariis sup Thimæū qđ & alibi facit Hypparcum Ptolemæūq; retaxat q putauerīt stellas nō erraticas circa polos signiferi uolui ad oriētē post cētesimū quēq; ānū una pte pacta: sed poti9 accedēdū ægyptiis & chaldæis q diuturnis obseruatiōib9 nihil hmōi pdiderūt præsertī ita sensib9 attestātib9 antiquæ traditiōi: ut nō possit accedere Pto. q nō sit exoculat9. Nā si mouēt inqt sup polos zodiaci qūo putāt Hyp. & Pto. necessariū fuerit ī his locis ñ pa7 uergi ursā sub occasū: q̄ tñ ab Hōeri usq; tpib9 ioccidua dctā sit & Canopū oporteat ampli9 nō uideri cū faciat ea stella degētib9 ī tertio climate breuē piodū supra finito

Possidonius.

rē: his āt q Rhodū īcolūt radat oriētē/ut scribit Possi. cū igit arctos eadē nūc appet īoccidua: q̄ tot ītro sæculis sp appebat: & Cano. eādē seruauerit pōnē đpræhēdi falsū sensus euidētia: quē recētiores hærētiū stellaꝝ motū ītroduxerūt: q si forsan obiiciāt supputatiōes motuū planetaꝝ colligi recte testīonio sensus ab his q in

Duplex responsio

nūeris digerēdis & ī canōis expōne fixaꝝ motū assumūt: dupr ait dilui obiectionē. Primū ꝙ hi quoq; q fixaꝝ motū illū omittūt ī supputādis motib9 planetaꝝ cōsona dñt appentib9 & de sydeꝝ reuolutiōib9 canones statuētes quāq̄ ñ errātes īmobiles faciūt: ad uerissimæ tñ rōnis exeūt cōpetētiā: deīde qđ notū ē ex falsis supputatiōib9 colligi ueꝝ: q̄re sensui rñdere qđ colligit/fidē nō facere ueritatis ī suppō/

Abraam Auen.

nibus. Hæc doctissim9 ille phūs & mathema. Abraā Auenaz; cū sæpe meminerit utriusq; sniæ: q̄rū altera mobiles ñ erraticas: altera facit īmobiles: quā Indis ascribit: nūq̄ præiudicat: sed ī medio rē relīqt: ut ī lib. de gēituris duplex fieri thēa præcipiat/alteꝝ q̄si mouerēt: alteꝝ q̄si nō mouerēt. Et quāq̄ sup his ego nihil definio præter hoc unū nihil posse certū definiri: uerissimū tñ illđ/opīoni ueteꝝ hoc fauere: qđ assertores dogmatis oppositi nihil īter se cōueniūt. Nā Ptol. qdē post Hyp.

Pto. Hippar. arzachel Isaac. Thebit

ab occidēte moueri uersus oriētē sp putat. Arzachel maur9 cū pcesserīt certū spaciū regredi ab oriēte uersus occidētē: qđ Isac seqt israelita uerissimis dicēs expientiis obseruatū. Thebit benchorath istū motū expūgit alio cogitato q uersus austꝝ uergat & aqlonē recētiores īuentū Thebit pbātes admittūt ēt opīonē Pto. triplici sphærā octauā motu discerpētes. Tū q sentiūt cū Pto. pgredi illas ad orientē neq; cursū mutare digladiāt tñ de uelocitate cursus: id falsū putātes qđ tradiderat centum ānis expleri ptē unā. Nā Auē. Moses ægypti9: Auenaz. post ānos septuagīta

Albate. Pau. Flo.

pertrāsiri ptis unius spatia tradūt. Albategni post annos sex & sexagīta ut fere sex qualtera pportiōe fecerit eas uelociores q̄ Ptol. Paulus Flo. eas oci9 uolui q̄ dixerit etiā Albategni/asseuerabat: has opīones qs diiudicabit? Deprehēdim9 inqunt iuniores fidelib9 instr̄is eaꝝ loca q̄re falli nō possumus. Quidnā igit illos ueteres fefellit/qbus instr̄a non defuerūt/nec minor artis peritia q̄ uobis? uulgatū hac tēpe

Auenaz.

state mobilē arietē ab īmobili uigintiqnq; ptibus distare. Sed Auenazra libro rerum astrologicaꝝ octo partiū tradit cū scribebat fuisse distantiā: scripsit. n. anno gratiæ millesimo cētesimo qnquagesimo tertio. q̄re nr̄a fere tpa trecētis & quadraginta plus minus annis añcessit. Proīde si motū quem tradit Albategni q cæteris ocior imitemur nō plus annis q ab Auenazra ad nos abiere astra gradibus qnq; pcessissent: q̄re foret hodie distātia nō ut aiūt graduū. xxv. sed tredecim. an fallebatur igit Auenazra? cui rō tū organū suppetebat. Moses ægypti9 in eo lib. cui titulus mismethora q̄si dixeris græce Δευτερωσιν: latīe secūdā legē/īter initia priæ

Moses ægyp.

ptis ait tpe cathaclismi cōcordasse mobilē arietē cū īmobili. Tū postea sp motam

ſphærã octauã uerſus orientẽ ſeptuageſimo quoq; ãno gradu uno. Cũ igit̃ inũda/
uerint terras aquæ ãno mũdi mileſimo ſexcẽteſimo qnquageſimo ſexto nũc agãt̃ Tẽp9di/
ab orbe cõdito: ut uerior docet ſupputatio (Neq;.n. refert hic ad liquidũ rẽ exige luui.
re) annoꝝ qnq; milia adiectis fer̃ trecẽtis erũt a diluuio ad nos anni fere triamilia Anni a
ſupra ſexcẽtos aut circiter. Q uare mota erit octaua ſphæra tot ãnis gradib9 plus mũdi ini
min9 duob9 & qnq̃gita: qb9 diſtaret mobilis Aries ab ĩmobili. Iſaac iſraelita ſcri/ tio
bit̃ cõcurriſſe ſimul utraq; ſigna ãno q fuit nobis a Chriſto nato qngẽteſim9 & ſe/
xageſim9: Petr9 alliacẽſis ĩ elucidario tradit id eueniſſe ãno Chriſti ducẽteſimo &
ſexageſimo: q̃ ſupputatio ꝑ ãnos. trecẽtos a priori ſupputatiõe diſcordat. Angelus Angelus
mãtuan9 & plæriq; recẽtiores idẽ fuiſſe cõtẽdũt, ãno grãæ qntodecio paucis mẽſib9 mantua.
ſuperadditis. Idẽ refert Iſarith quẽdã iuniorẽ cũ ſupputaſſet loca Solis & Lũæ ad Iſarith.
octauã ſphærã deprehẽdiſſe nouilũiũ mẽſis martii exactis a mũdo ãnoꝝ qnq; mi
lib9 ducẽtis uigintiq̃tuor ꝑpe decimã q̃rtã ptẽ piſciũ. Se uero Angelũ nouiluniũ
id ſupputãtẽ ad ĩmobilia ſigna ſiquidẽ tabulis Emanuelis utebat̃ q̃s ĩſcripſit baal Tabulæ
Cuaphaim deprehẽdere illud ĩ uigeſimo octauo gradu piſciũ: ſi Alphõſi tabulas emanue/
ſequerẽt̃ in uigeſima ſeptima ꝑte minutiiſq; q̃tuordeci. Vñ colligerẽt̃ diſtaſſe mo lis
bilia ſigna ab ĩmobilib9 gradib9 tredeci uel quatuordeci. Scripſit ãt iſte paucis an
nis añ noſtrã ætatẽ q̃re ſibi mirabile ait eẽ qd̃ Ozonienſes tabulæ tradãt ſitã inter
Arietis cornua ſtellã quæ. ſ. Arietis mobilis ẽ pricipiũ ſemotã ab ĩmobili ariete an
no grãæ milleſimo trecẽteſimo ſexageſimo gradib9 uigĩti q̃tuor & minutiis qnqua
ginta ſeptẽ: ꝑ quæ tꝑa ĩuenio aut ãnis ſupra fere q̃draginta: tũ Iſac illũ: tũ Roge/ Q uo tẽ
riũ baconã floruiſſe: quoꝝ uterq; nõ pl9 gradib9 decẽ ætate ſua putauit ĩmobilem pore Iſac
Arietẽ a mobili uariaſſe: nã uterq; ſecut9 eſt Azerchelẽ qui maximã ĩter eos diſtã & Roge
tiã q̃ poſſet euenire tot ptiũ exiſtimauit. ſ. decẽ: ad q̃ꝝ finẽ puẽtũ ſua tẽpeſtate pro ri9bacon
didit Iſaac. Q uare tẽp9 aſſerere & ꝑxiare rurſus ĩciperent retrouerſus occidentẽ floruerit
motu reuoluto. Sic igitur colligam9 aut nõ fallũt organa thematica: aut fallunt: Epilog9
ſi non fallũt/ quomodo Iſaac & Rogeri9 ſtellas obſeruãtes mobilis Arietis nõ pl9 rationis
ꝑtibus decẽ ab æqnoctio ſũmotas iudicarunt̃ quæ tñ ſi tabulaꝝ ozoniẽſiũ: ſi recẽ
tiorũ uera ſnia plus tribus & uiginti partibus iſtinc mouebantur: ut pateat error
graduũ tredecim ſi fallũt: unde noſtri cognoſcũt ſe non falli/ principib9 in hac ar Proclus.
te uiris tanta opinionũ uarietate diſſentientib9 inter quas utiq; ſiqs putat ſe poſſe Ptolo.
diiudicare bruto magis iudicio/ q̃ ut de cæleſtib9 iudicet. De locis igit̃ non errati/ Leo heb.
carum qui ſentẽtiam proferat caſu forte nõ errabit/ aſſequi hoc rõne minime pote consentit
rit. Sed nec illud præterũdũ quod Proclus & Ptolomæ9 negat apogeon & epigeõ Pto.
Solis moueri. Eſt aũt quod appellant barbare/ augẽ & oppoſitũ augis: recentio/
res uolunt/ quos retaxat hebræus Leo/ uerã ſniam Ptolomæi defendens. Mito ſup
æq̃tiõe dieꝝ q̃ neſciãt/ q̃ digladient̃: unde horoſcopi colligẽdi maxia incertitudo.

Caput. XII. De directiõib9 q̃ multiplices aſtrologoꝝ ſententiæ.

Is oĩb9 ſupereſt op9 ĩextricabile, ſuper radios cõponẽdos & q̃s aphefes uo
h cat Pto. atq; peripachos/ uulgo directiones exacte dinumerãdas. Nã mu Op. recẽ
tuis utrobiq; uulnerib9 cõfodiũt ſe mathematici: nec niti æq̃lẽ ita aduer/ tiorum
ſus auctoritatẽ/ uel arbitrari rẽ quãq;/ uel tot ætatũ experiẽtia potuit. Recẽtiorũ Rõ ad/
opio ẽ exactiſſimã radiationẽ ex anaphoris rectis/ obliqs mixtis/ ꝑ locorum uari uerſus ip
etate cõponi. uerum illud eueniet ut ſiquis edatur in regiõe cui ſupra finitorẽ uer ſam

tex exaltetur gradib9.xlviii.& pars prima Capricorni sit in horoscopo trigona radiatio sit futura in partibus Cancri:quē tñ ex diametro scimus opponi Capricorno. Henricus batēsis obseruat eā cōfiguratiōem planetarꝝ rōne locorꝝ:ut trigonus sit horoscopo qui locū quintū tenuerit nulla interim habita signi rōe atq; ita de reliquis. Albategni per zodiaci gradus numerat iterualla quos æquales uocāt nisi sidus ad latus altrinsecus declinauerit:q̄q̄ parꝝ ob id numer9uariatur. Neq; enim pl9 triginta minutiis etiam si decē partib9 declinauerit. hanc secut9est methodū Ioannes de monte regio:quā tradidit & Abraā princeps præceptor Auenazræ. Quod si dicas experimentis esse deprehensum per anaphoras schemata cōponēda eē resistet Auenazra diu multis obseruatiōib9 ifinities dicet ānotatū per æquales grad9 esse cōstituenda:sunt qui rectas anaphoras semp usurpent:quod obiici falso Pto. supra declarauimus. Adde q; latitudinē nō obseruat Pto. præterq̄ ī planetis copulatis. Abenzagel aūt in oī radiatiōe præterq̄ in diametro. Aboasar & in diametro qd illi calūniātur. Mitto q̄ta dissentiāt quoā usq; radiatiōis uis extēdat:sunt qui gradib9trib9:sunt q poti9qnq;:sunt ī Luna q ad.xii.usq; ptes:sūt etiā q ad tredecim ut Porphy.ait; Par qō mathematicis inexplicabilisq; dissensio sup directionibus (ut cū eis eorꝝ more loquamur). Nā ægyptii qdē anaphoris regionis semp utebā tur. Dorothe9ī dirigēda prima parte rectis semp assensionib9:qd experientiæ respōdere sæpissime Abraā testat. Ptolo.& fere posteriores ī oriente posito sydere & occidēte per regionis ascēsiōes:positis quarto loco uel decimo per æquatoris:medius locis uero per admixtas. Idem sentit Almeon capi.septimo tractat9 quarti de directionibus: Aboasar per zodiaci dirigit gradus. sic enim octaua differentia secundi tractatus libri de magnis cōiunctionibus dirigit Lunam ad locum cōiunctionis syderū infortunantium. Idem sentit Auenazra libro cui titulus initium sapientiæ cōfirmans auctoritate ēt Albategni. Sūt qui putant utroq; modo tam radios extendendos q̄ sydera dirigenda.s.per signiferi gradus & anaphorarꝝ ꝓportionē:quod uidet Ioannes hyspalensis in isagogis suis uoluisse. Nā secūda pte sui quadripartiti capite sup prima domo idē est executus. Alii extendunt qdē radios p zodiaci gradus:dirigūt autem per ascēsiōes qd Messalæ necnō Pto.uidet Auērodan ascripsisse. Contra Abraam iudæus eādē affert rōnē operis utriusq; :quare schemata componant per æquales gradus per eosq; dirigendum sit. Mittā quā discordant ad quā partē planeta sit ducendus:ubi quid ab aliis Ptolomæ9 dissentiat in apotelesmatis est uidere:tū nō nihil Auērodan explicāte:sed nec illud hoc loco pertractamus quāta sit difficultas his qui putant ascensionibus mixtis utendum in dogmatis executiōe. Nā Ptolomæū id parꝝ recte uel sufficienter precepisse doctissimi iudicarunt. Paul9alemanus insignis mathematic9q; nūc apud Guidonē urbini ducem principē litteratissimū uiuit/scripsit aliqñ se nunq̄ uidisse q sydus ad locū triangulum recte dirigeret :quin etiam(qd superi9 erat dicendū) negat in latitudinibus planetarꝝ fideles esse tabulas quæ ferunt. Ex quibus oīb9 in capescendis horis initialibus siue genituarum /siue urbium /siue constellationum :tum in themate disponendo siue cardines statuantur:siue loca præfiniant seu signa diuidantur:seu sedes syderibus uel hærētibus/uel errātibus tribuātur: seu schemata cōponātur :siue apheses numerēt q̄ta patet erroribus ianua quū adhuc ueritas sup his & mathematica certitudo ī Heracliti antro lateat iexplorata.

Op. Albate.

Ioannes de mōte regio

Abenzagel.

Aboasar.

Porphyrius

Dorotheus.

Abraam

Pto.

Almeon.

Opinio Aboa.

Auenazra.

Alia opinio.

Ioannes hysp.

Alia.

Auenrodan.

Abraam Iude.

Alia discordia Auērodā

Paulus ale.

Guido urbini dux.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER DECIMVS.

Caput primum. Epilogus eorum quæ hactenus confecta :& quid in sequé tibus agendum sit libris.

Vltis iã gradibus astrologicam rem deiecimus dum nec cælo pendere fata inferiorum omnium declaratum est:nec significa ri:nec si dependeant, aliter potius q̃ pro naturæ cognatiõe quo rũ utrũq; confirmabatur ex perpetua & stabili cõditione cæle stium quæ sui par semper, suiq; similis non mutatur:ut fingũt instar Camelcõtis ui locorum uel distantiarum. Deinde qa qd cælum faceret uel indicaret id intelligi a nobis posse negabam9:tũ qa nec horas il las fatales quænam essent nec in choro cælesti penes quos fati decernẽdi potestas collocata cognoscere nostræ sit imbecillitatis. Certe quæcũq; super his illi tradide runt exorbitant penitus a ratione. req; enim fecerũt primordia quæ nõ sunt prior, dia ueris omissis:& cælestium potentissima uel nescientes uel negligentes utũtur in prædicendo cõmẽticiis causis & fabulosis:quibus ut nulla ueritas inhæret, ita nulla ptãs aliquid efficiẽdi. Post hæc tertio declarabat si nihil in istis quæ dicebamus offenderint non modo non contigisse speratum:sed potius apiri q̃ sit impenetrabile, nec hũano uestigio ptrãsibile:qd é illis cõficiẽdũ:ut.s.initiales horas idagẽt, & cælestiũ q̃s finxerũt cãq; statũ ac põnẽ omnẽ momẽtis singulis assequãtur:quorũ neutq; sciri posse li. proximo disputabam9. sed hæc ẽt si præstiterit tm̃ abest ut suũ munꝰ impleuerint:ut nec dũ suũ officiũ sint aggressi. nã labor ille propriꝰ astrologi, themate iã cõstituto (qd̃ opꝰ est mathematici) qd explorata cõstellatio faciat indagare. inter oia est difficillimꝰ hæc si darentur rõne cõstare sciẽtia foret astrologia si experimentis ars si nec rõne nec experimẽtis nec ars utiq; nec scia, sed temeritas incõstabile præstigium:circulatorum figmentũ fabulosissimum. primũ igit rationis auctoritatem:tũ fidem experimẽti astrologis eripiemus. Aristote. Plato.

Caput II Rõnes astrologorum inanes esse & ridiculas.

Generalia quædã de syderibꝰ Aristo. Plato, cæteri philosophi, nixi rõni, g bus tradiderũt substãtiã sempiternã, motũ circularẽ, reliquaq; id genus ueq; pprias syderq; pprietates nusq̃ pdiderũt nihil sup eis, quæ physica dici posset, indicãte rõe:alioqn rerũ corruptibiliũ quas tractamꝰ:q̃s proxie sentimus:quas itimiꝰ noscimꝰ:dotes peculiares ab euentis tãtũmodo effectisq; cognoscimus. q̃s aũt astrologi rõnes cõfinxerunt sua dogmata pbaturi tm̃ absunt a rõe ut nihil possit irrationabilius cogitari:neq; enim solum non demonstrãtes aut rhethoq; etiã enthimematis iferiores, sed falsæ futiles, pugnãtes, uitiosæ, ridiculæ:qd excutientes, ordine singulas palam faciamus.

Caput III Duplex pricipiũ quo astrologi decernũt quæ domꝰ sit fortior, falsum eẽ: utq; sit uerũ, non tamen ex eo id colligi quod uolunt.

Xordiemur a rõnibus qbꝰ locoq; pbãt pprietates:quoq; tm̃ & nullas pro e prietates & iterualla sciri nõ posse supra declarauimꝰ. Primũ ãt agemꝰ de q̃titate uirtutis locoq;. Secũdo de qualitate declarãtes illud ubiq; pri cipia q̃bꝰ nitũtur eẽ falsa:neq; tamẽ colligi ex illis si sint uera (quod uolunt) Est aũt duplex quasi ploquiũ quo definiunt q̃s quo loco sit fortior, quo debilior:unũ

est loca illa præualere quæ nectant horoscopo radiationis affinitate siue trigōæ.s. siue q̄drāgulæ/siue sexāgulæ. Cōtra pigra deiecta quæ nō cōiūgāt. Alteꝝ cardies quos uocāt āgulos priæ ptātis eē: secūdo loca cardinib9 succedētia: tertio quæ declināt ab eis græce dicūt apocliata barbari, cadētia dicūt. Primū igit ista pricipia falsa/aut si cōcedāt: que tñ intelligūt ex his tū iter se: tū principiis istis pleraq; repugnāt. Principiorū falsitas ita demōstrat efficatia locoꝝ nō pōt alio referri q̄ ad habitudinē loci supra finitorē: ut ī eo situ putet stella quælibet efficacior: ī quo posita supra nos forti9 operat. Hæc philosoph9 stati dabit naturali rōne ꝑsuas9. hoc darc cogit & astrolog9: qm̄ uirt9 ista locoꝝ uel a natura petit ipsi9 spacii: uel ex ista q̄ dixim9 habitudine ad nos: a spacio deriuari nō pōt nō mō: qa nulla isti9 spacii uis natura est: ut supra mōstrauim9: ueꝝ qm̄ istud si dixerī erit idē horoscopus eadēq; locoꝝ ꝑtitio q̄cūq; regiōe cōstituenda siquidē spacii ꝑtes determinatæ suas habuerint ꝓprietates qb9 inibi positas stellas afficiāt: q̄re nō uariabūt ex cælo/sed erūt oib9 eædē: hoc āt toti penit9 astrologiæ repugnat quæ syd9 eadē spacii ꝑte collocatū mihi qdē decernet in ascēdēte: aliis scd̄o loco: aliis duodecimo: aliis tertio: aliis undecimo: ꝓ cæli. s. īclinatiōe diuersa: quæ nō eēt spectāda: sed natura spacii quā cōsequerent iste proprietates nō habitudinē illius ad nos: nā ꝓ cæli deuexiōe nihil illa mutat: hæc semꝑ alia fit & alia. Q d̄ si loc9 cōcedit efficacior ī quo situs planeta forti9 agit in nos/cōcidūt statī illa fūdamēta de angulis & horoscopo: primū quicūq; loc9 sub terra debilior erit oib9 q supra terrā: nec quint9 aut q̄rtus erit duodecimo uel octauo præferēdus: tū iter eos qui supra terrā quicūq; magis ascēdet supra finitorē potētior existiabit: quare duodecimus primo ptæualebit: cōcessit Aschedensis astrologus auctor sūmæ quā uocant anglicanā plus credēs rationi prorsus indissolubili, q̄ astrologoꝝ oīum auctoritati. Sed Ptolomæ9 quoq; rōnem uidit quā fere secut9 apotelesmatō lib. prīo statuit oīum fortissimū esse locū medii cæli/q; inibi positi radii planetaꝝ potentissime nos afficiunt: proximū illi uirtute locū undecimū ꝓpter eā rōnē: debilissimos āt esse planetas q mediāt inter occidentē & imū terræ. Repugnāt hæc āt cæteris astrologis: quoꝝ maxīa pars orientem cæteris locis anteponit: ut Messalla: Firmic9: Aboasar: quāq̄ Auenazra sētit cū Pt. quare nō cardines oēs prīos facit: ueꝝ locū undecimū oib9 antefert præterq̄ summo. Postremo si dicta tuentur planetā quinto loco faciens debilissimum quando medius est inter quartum locum & septimū: tertio quoq; libro super ānorū spacio loquēs omne quod supra terrā præfert his quæ sub terra: sed oblit9 eoꝝ q̄ pri9 dixerat oriētē loco præpōit undecimo. Tū secut9 astrologos abiicit. xii. nimis futili certe falsaq; ratione: qm̄ inqt spissior & obscur9 terræ uapor ex humiditatibus halās illis uim descēdētē turbat & infirmat: certe si ratio ualet natus aere caliginoso nascetur semꝑ infelix cui planetæ sub tenebris oēs erunt quasi duodecimo loco collocati. Præterea cur non magis id patiatur in oriente positum syd9? An plures haitus luce facta superius quæ potuit uaporosos fumos attollere/dissipare nōdum potuerit? Verum in sole forsitā hoc procedit: sed meridie quænā stella duodecimo loco residens aere uaporoso præpedieť? recti9 igit primo libro tantum illud spectauit medium cælum fore potētissimū īter alia loca/ille ītēsior uel remissior qui magis fastigio minusue ꝓpinquaret: hoc ē solum qd̄ dici naturaliter pōt: si naturaliū tm̄ uiriū pēsem9 efficaciā: nā ꝓprietatē alicuius influxus habere

Pto. Snīa Pt. ab aliis astrologis diuersa. Messalla Firmicus Aboasar Auenazra.

forsitā locus potest sub occidēte/quā cæli mediū nō hēat(si q̄s habuerit hmōi dif/ferētias)ueꝝ qđ planeta facturus ē ut fortiter faciat quid aliud erit ī cā q̄ ptās dif/fundendi radios in finitorē. Nimis igit̄ stulte stellā fixā ī quarto loco potētē sub imo.s.terræ latitantē/quæ si fulgeat sūmo fere cælo/cardinē ī partibus nō attīgat uiriū nihil sit habitura:planetā loco duodecimo nō esse uitalē qui sit tñ ī qnto col locatus/cū lōge rōabili9qnt9loc9sedes tenebraꝝ q̄ duodecim9possit appellari ne mini qsq̄ persuadebit fortius affici nos a Sole cū ꝓcul ab oriēte distat adhuc gra/dib9.xxv.q̄ cū lapsus uno gradu mergatur in occasū:cū tñ ad ascēdētē ibi ꝑtine/at/hic ad locū sextū:multo minus nisi sensu carētibus ꝑsuadebūt eē potētiorē q̄r to loco sub media.s.nocte/q̄ si octauū uel duodecimū locū occupauerit.nā colli/gatio trigona cū horoscopo reprobatur ex superiorib9ubi de radiorū dixim9inter uallis:ut si rectam sequi rōnē uelimus plus ad horoscopi uim attinet eius anapho ra q̄ tot spaciis distans bona fortuna. Q đ si colligatio talis hēt momētū/cur non iūctus cardini meliori locus erit potentior? Est āt rōne docēte tū uariis astrologis astipulantibus cardo sūmus oībus melior. Igitur sextus locus illi triangularis de/bet bonis adnumerari:qua rōne non9ex ascēdentis affinitate. Hacten9falsitas prī cipiorum nūc principiis decreta dissentire. neq; enim semꝑ octauus malus si pro/pterea malus ꝙ disiunctus ab ascendente:cū plerūq; locatus ibi planeta/trigono radio foueat oriētē. similiter & scđo loco sexagona radiatio nōnunq̄ uenit ad horo scopū:quare qđ colligūt nō est perpetuū nisi loca ꝑ grad9zodiaci diuidāt̄/hoc āt non recipiūt/igit̄ nihil colligūt. Illud itē respondeāt cū affinitas ascendentis & an guli bonū faciat locū sufficiat alteꝝ priuilegiū/an utroq; sit opus. si alterū bonus erit octauus locus succedens occidēti:si utrūq; malus secundus diuulsus ab ascen dente. Scribit item Heliodorus ex Pauli cæteroꝝq; snīa malos infortunantesq; pla netas in decliuiis uehemētius lædere & nocere/ꝙ si loc9 infim9sua natura quodq; dicere solent απρακτοσ tam malos debet radios hebetare quam bonos.

Decreta prīcipiis dissentir̄.

Heliodorus

Caput IIII Argumentationes astrologorū quibus sua roborant dogmata ad qnq; fere genera redigi/infirma quidem & inefficacia:

Excutiam9 nūc errores qb9locoꝝ ꝓprietates ꝓbāt:ut hic qdē fratres si/gnificet:ali9parētes:amicos ali9:hic mortē:ali9inimicos:ueꝝ ne sæpi9ea dē reprehēdā/gñā quædā pri9refellā argumētādi qb9utūtur astrologi qc q̄d sūt ꝓbaturi. Tū particulatim cuiusq; dogmatis euertētes fundamēta/tm̄ ad/monebimus e quo gñe iā taxatoꝝ ducat̄ argumētatio:ꝓpriis uero locis hoc aget̄ ut datis principiis & forma rōcinandi nō cōseq tñ quæ putāt ostēdamus. Sunt āt fere capita qnq; ad quæ redigas oēm astrologicam ꝓbationē. Primū loc9 dicī pōt ab ordine numerorū:scđm a parabolicā similitudine. tertiū a mathematicis:quar tum ab astrologicis principiis. quintū a dialecticis: Ab ordine numerorū sic argu mentantur. Clima primū subiacet Saturno: Ioui scđm:tertium Marti: quia Sa turnus primus planetaꝝ:Iuppiter secūdus:terti9Mars. Loca sunt.xii.signa sunt. xii. Primum igit̄ signū primo loco respōdet:secundum secūdo:atq; ita deinceps. Sed tertiū signū Geminoꝝ:terti9igit̄ loc9fratres significat quasi geminos. Simi liter prim9planeta prīo loco rñdet:secūdus secūdo:tertius tertio. Sed Iuppiter sy dus secūdum diuitias significat. Erit igitur loco scđo sup diuitias significatio. hæc method9 a numeris ducta faciliter cōfutat̄. Siqdē cū philosophis/cū dialecticis

Quinq; capita ad quæ oīs astrolo/gorū re/ducit̄ ar/gumenta tio.

ſermo ſit:nã nõ mõ nõ cogit/ ſed nec colligit/nec ſolũ nõ pſuadet ſed nec ſuadet. Primũ igit̃ futilis nimis inſanaq; ſuppoſitio:primũ gñe quoq; prio gñis alteri9natu ræ cognatiõe cõſentire.Primũ ignis elemẽtũ prim9plãetaꝝ Saturn9qd ab igne diuerſũ magis aſtrologis ẽ Saturno:Mars terti9 plãetaꝝ:aq̃ tertiũ elemẽtũ/nõne diſſidet Mars ab aq̃ q̃tũ ab aq̃ diſſidet ignis:Aries primũ ſignũ:Saturn9 prim9 planeta:neq; tñ aſtrologis hẽt Aries cũ Saturno ꝓportionẽ nõ regnat in eo nõ dominat̃ ĩmo deprimit̃ ,fallax igit̃ ſuppoſitio rudis & ĩperita:quæ ſi uera foret nihil min9eẽt incerta/nõ tã q; ĩcertũ ſit ne a Luna Saturnũ uerſus aſcẽdẽdũ:an potiꝰa Saturno deſcẽdẽdũ ad Lunã:cũ ſua q̃libet rõe ſit ptim9ordine planetaꝝ q̃ q; mediorũ ſit9& ordo penit9ĩ ãbiguo.Manet.n.adhuc ſub iudice lis ãtiq̃ Sol a Luna ſecũd9an medi9magis ſit:credit9ẽ ægyptiis Lunæ ꝓxim9:medi9 a chaldæis: mediũ quoq; putat Pto.& turba recẽtioꝝ:Veꝝ nõ mõ Ieber acutiſſim9mathematicus ſed & ipſe Theõ ĩterpres græc9Ptolomæi diſſentiẽs a magiſtro putat ſupra Lunã ſtati collocãdũ.Q d̃ Plato qd̃ Ariſto.ẽt affirmarũt:nec mirũ ſũmos auctores ĩ ea re diſſentire:ſup q̃ rões utrinq; trãſlatitiæ multæ certa nõ põt ulla cogitari.Nã parallelares ubi ſuſtuleris/hoc ẽ obtut9 diſcrimina/matheſis nihil indicat e duab9ſtellis utra ſupior:nec de Sole dũtaxat ãbigit̃:ueꝝ ẽt de Venere de Mercurio:qm̃ de Marte Ioue & Saturno cõſtat inq̃t Sũmari9oẽs ſupra Solẽ:quo tñ ordine nec ẽ ſcitũ nec ſciri põt:qd̃ multa.ſ.(ut loquũt̃)aſpect9ẽ diuerſitas præterq̃ rões q̃ſcũq; feceris ex cõmunib9erũt uanæ & dialecticæ nõ ex ꝓpriis certæ & mathematicæ.Q ualis illa Ptolomæi de Sole cõuenienter ĩter planetas mediũ poni: qm̃ ſũmouent̃ ab eo quidã longitudine loci:qd̃ Saturn9& Iuppiter & Mars faciunt:qdã ſequũt̃ eũ ſemp ut Ven9atq; Mercuri9:friuola cõiectura nec ꝓcedẽs:qm̃ Luna digredit̃ ab eo q̃tũ ſuperiores:nõ igit̃ medi9iter digrediẽtes ab eo & non digredientes.Alpetragii ratio pariter debilis ut ſint motu uelociores inferiores .quã quã qui uidentur uelociores ꝓbat eſſe tardiores.Sic.n.loc9Veneris Solis & Mercurii locis ſuperior erit:qd̃ nõ fore oẽs æq̃liter reſiſtũt:pl9niti uidet̃ euidẽtiæ ueterũ ratiocinatio Solem ꝓximũ Lunæ decernẽtiũ :qm̃ Veneris ĩteriectu Mercurii ue nũq̃ nobis eripiat̃.Sed hæc quoq; multipliciter ſoluit̃:ut qd̃cõtingat id ĩ Mercurio paruitate:cõtingat in Venere:qa proxĩe Soli radiis occupat̃ & intercipit̃. Q uare radiis obſtruere uiam nõ põt ad nos deſcẽdẽtibus qd̃remotior Luna põt. Q uid q; forte tenuia nec Lunari denſitate terroſa radiis nõ obſiſtunt. Habeãt itẽ ꝓpriũ lumen qd̃ cũ uice ſolaris erepti reddũt/nõ eripiũt lumẽ ſed cõmutãt:quare defect9nõ ꝓcipit̃.Auerrois ĩ paraphraſi magnæ cõpõnis Ptolomæi dicit ſe quõdã in Sole duas q̃ſi maculas nigricãtes ãnotaſſe/cũq; nũeros digeſſiſſet per id tempus inuẽtũ Mercuriũ Solis radiis oppoſit̃ũ.Recte igit̃ Moſes ægyptius ex Abubacheſis quoq; teſtimonio ſitũ & ordinẽ planetaꝝ ĩcertũ ꝓnũciauit. Nã Lunã quidẽ ſcim9oĩb9 ĩferiorem cæliq; ueſtibulũ ꝓp maiorẽ aſpect9diuerſitatẽ quæ minorẽ ĩdicat neceſſario habitudinẽ ſemidiametri terræ ad ſphæræ ſemidiametrũ .quõuero tres aliæ ſe habeãt/Sol/Ven9/Mercuri9/incertũ.Similiter notũ q̃tuor has ſtellas nobis ꝓxĩores aliis trib9:ſed illarũ inter ſe triũ ſitũ & ordinẽ rõ non demõſtrat .Cũ igit̃ genethliaci nitũtur ordini hmõi cõſequentiæ principio nitũt̃ primũ qdẽ falſo:tũ ſi uerũ foret ĩcerto:licet ãt de ſignis idẽ obiectare quando(quod ſatis demonſtrauimus)in zodiaco nullũ aut quatuor æque principia ſint.Dictũ de pri

Lis antiq̃ de Soli ſitu

Aegyptii

Pto.Caldæi ieber

Theon.

Plato.

Ariſtote.

Sũmarius

Rõnem Pto. eſſe friuolam

Ratio Alpetra.

Auerrois in paraphraſi almageſti.

Moſes Abubacheſis

mo genere argumentationis:a parabolica ſimilitudine ſic pbãt: decimus locus in edito cæli uerticæ patet.quartus latet ĩ imo terræ.Cũ igit̃ magis cõpertũ cuiq; de matre ſit q̃ de pr̃e:cõuenit ut p decimũ locũ mater iudicet̃.pr̃ aũt p q̃rtũ:q mod9 non ẽ aliter q̃ ex ſuo titulo refutãdus.Nã quæcũq; de iſtis ſiſ̃litudinib9 argumenta petunt̃ nõ ſolũ phis ſunt ĩdigna docẽtib9:ueꝝ nec dialecticis apta uel utilia diſputantib9:qn nec rhetoꝝ pſuaſiõib9 cõmoda/& uanæ fere poeticæ luſũ poti9 præſeferunt q̃ ſeriæ cuiuſq̃ pbatiõis idoneã auctoritatẽ a mathematicis argumẽtari eos dicebã cũ bñ decreta mathematicis male uertũt ad ſuas prædictiões q̃lia q̃ ſupius de zodiaci in ſigna:ſignoꝝ in ptes:ptiũ ĩ minutias diuiſionẽ dicebam9.Itẽ cũ qd̃ recta quædã alia obliq̃ ſigna illis dñt/ob aſcẽſiõis moras inæq̃les ipſi trãſferũt ad naturã rectitudis & obliqtatis ĩ morib9. Ex aſtrologicis colligũt quotiẽs aſtrologicũ aliqd̃ dogma prĩcipiũ faciũt alteri9 dogmatis cõfirmãdi. dialecticis utũt̃/ſi qñ cões & pbabiles quoſdã ex natura uĩ pria phia ppões aſſumũt.Sed id q̃ rariſſimũ.Neq;.n.memĩ apd̃ eos legiſſe me rõnẽ q̃ fidẽ dialecticæ pbabilitatis afferret.

Scdm genus argumentãdi aſtrologorum

Tertium genus argumentandi.

Quartũ genus.

Quintũ.

Caput V Rationes a parabolica ſimilitudine ductæ:quibus domorum pbant proprietates refelluntur.

Aec dixerimus in uniuerſum nũc ad referenda pticulatim fabulamenta
h deſcẽdam9(nã ſic uerius dixerim q̃ argumẽta)qb9 locoꝝ pprietates aſſe
uerant inchoãtes ab illis quæ ſumunt̃ a ſitu & cõditionib9 ſignoꝝ.Eſt ãt locus a parabolica ſimilitudine p hũc modũ:pr̃ amat filios:& qntus locus amica radiatione:qa triangula nectit̃ horoſcopo:qntus igit̃ locus filios ſignificat.Vt ſit igit̃ modus argumẽtãdi bonus q tñ plane eſt riculus/oñdam9 nõ recte colligi qd̃ contendũt.Primus inquit locus naſcentẽ ſignificat ipſũ:qm̃ de tenebris pdit ĩ lucem.Itẽ horoſcopus ecce parabolica ſiſ̃litudo de q̃ reddũt & rõnẽ cur idẽ locus itinera modica repñtet:ut cũ de uico eiuſdẽ urbis ad alium de urbe ad ſuburbiũ:de domo itur ad pomeriũ.Nã uolũt hoꝝ quoq; motuũ cãm ĩ ſyderib9 eẽ quæ primi loci diſpõne portendant̃ ut ait Bonatus.Præterea uideam9 an in reliqs locis ſimilitudo pcedat.Eſt ſecundi pprietas ſup diuitiis:qm̃ nihil aiunt hoĩ magis pximũ: igit̃ hærens prĩo ſecũdus locus diuitias ſignificabit.Neceſſaria rõ penes eos qbus nihil potius eſt diuitiis ueꝝ hoĩ pximiora & intimiora multa:puta dotes aĩ & corporis ſapia & ualitudo:quare debuerũt poti9 hæc a ſcdo loco ſignificari q̃ a ſexto uel a nono:qd q̃ iter externa quoq; pentes/uxor/amici/filii/gloria/pecuniæ præferunt̃:ut potiora ut pximiora/præterq̃ apd̃ unũ hoĩum gen9 q ſe uocant aſtrologos.Tũ locus idẽ cur epiſtolas quoq; notat ut ait Zael iſraelita præter forte ĩ genituris notarioꝝ:qb9 ſemp hæreãt ſtilus & pugilaria:Iã pgamus ad reliq̃.Tertio fratres indicari uolũt/qnto filios dixim9/cãm:cur hic filios ſimilis fratꝝ ẽ rõ:qm̃ locus tertius exagona radiatione iũgit̃ aſcendẽti:qm̃ igit̃ exagona copulatio amica:ſed melior eſt triãgula ppterea filiis hæc quos amam9 magis:illa fratrib9 dat̃: & eandẽ ob cãm locus undecimus ẽ amicoꝝ:quẽ pariter ex ſexãgulo reſpicit aſcẽdens.ueꝝ eos interrogo cur nõ locus nonus filios ſignificabit cum ſit & ipſe triangularis horoſcopo? Rñdebunt qm̃ cadit.rogo igit̃ iteꝝ melior tertius an undecimus? & patet eadẽ rõne undecimũ præferendũ qm̃ cadit tertius:cur non igit̃ tertius amicoꝝ undecim9 fuit fratrũ? niſi puertẽtes ordinẽ naturæ putẽt amicos fratribus præferendos.Illud quoq; de filiis alio dicto pturbat̃:nã parẽtes quarto dñt

Bonatus.

Zael iſraelita

iudicari: sed inter quartũ & ascendentẽ tetragonus ẽ aspectus quo nullus inimici tiæ magis iudex: qũo igit̃ nascentẽ nascentisq; filios amica radiatione componũt eundẽ tñ cum suis parentibus inimica? Præterea placet Pto. græcis oibus & Auẽrodã potiꝰ a decimo loco filios iudicari q̃ a quinto: qd Porphyrius ideo rectũ pbat: quia inde aiæ in corpa demittant̃. Sed Porphyrii fabulæ fabulã possumus opponere: quia phibent̃ aiæ per cancrũ labi deorsum p capricornũ ascendere. Est autẽ cancer signũ aqlonare cui rñdet apd Pto. imũ terræ non sũmũ: sed a quarto quoq; pariter & undecimo prædictionẽ de filiis auspicant̃. Quid q; Alchabitius & hæbreus Andragazar ad qntũ locũ legatos uolũt ptinere: & qd Vellius ait rumores & nuncios addunt & famã quæ post cineres: & qd Adla scribit uestimenta: quanã igit̃ ista rõne? nullã. n. reddunt: illud ualde irrõnabile q; sextũ locũ quem uocant ωπ ρωκτου: quasi dixeris torpidũ cessantẽ, inertẽ, inefficacẽ, seruis attribuunt: quoꝝ tñ & labor & industria dñoꝝ nutrit ociũ & ignauiã. Sed uide pulcherrimã quã super hoc dogmate facit rõnem Auenrodã: septimus inqt locus pares significat subiecti uero elongant̃ a paribus (uerba sunt ipsius) quantũ sexta domus a septima elongat̃: sextã igitur posuerunt pro domo subiectoꝝ: hæc ille: quæ ridẽda sunt potius q̃ confutanda ne nimis ab Aristotele coarguamur. Nã de septimo qd dicunt pares significari uide q̃ ipsi minime ueracia minime cõsentiẽtia putẽt sup illa. Referunt enĩ ad eundẽ locum uxorem, socios & aptos hostes: qbus quid ẽ pugnantius. Sed defendit Abraã in hunc modũ qm̃ septimus inqt locus opponitur primo: lites & bella significat: qm̃ rursus descendit ascẽdente horoscopo significat uxorem. Postremo q̃re mora descensus eius æqualis est tpi ascensionũ primi loci: quæ nõnulla cõueniẽtia est, iõ significat æquales, & socios: sic oia facile cõfirmabunt̃ cũ nulla sit res que similitudinis alicui ꝰistiusmodi argumẽto, cuicũq; alteri similis & dissimilis fingi nõ possit. ubi enĩ non succedit̃ si de rebꝰ oppositis ab eodem ponunt̃ indicia quasi cõueniant. Sed cõueniũt inqet hac rõne q; tpa emersus in ascendente casusq; in occidẽte sunt æqualia. Fateor bñ dictũ si id quoq; concedas eodẽ exemplo similẽ eẽ igni aquã qm̃ tot ptes possideat aqua frigiditatis quot ignis hẽat caliditatis. Tã enĩ puto forsitã opponũt̃ (qd non sit dictũ scrupulosissime) descensus atq; ascensus, q̃ calor atq; frigiditas. Nõne certius uxor ad secundũ locũ ptinet pxima uiro semp illiq; succedens q̃si suppar: & scda præsertim cũ uelint ẽt ex signis alteꝝ esse marẽ alteꝝ fœminã: qm̃ ut inqt Pto. fœminæ uiris inhærent. Sed & reddant rõnẽ cur idẽ locus fures fugitiuosq; significet (ut Vellio placet) & emptiones quoq; ac uenditiões: & qd alii tradũt itinera mediocriter longa. Tum qd scribit Bonatus cultum puræ diuinitatis præscientiamq; futuroꝝ. Certe mors isti loco rectiꝰ debebat̃ q̃ octauo cũ pariter hic a luce descẽdat̃ ad tenebras: sicut in ascendente de tenebris itur ad lucẽ. Sed non placuit inqt Auenazra: quia non nihil est similis ascendẽti: tali. s. similitudine qua nos aquã pbauimus eẽ simílem igni. Sed Dorotheus quoq; ex hoc potius de morte iudicabat q̃ ex octauo dominum loci ad id obseruãs. Illud itẽ rñdeant cur octauꝰ locus bella significet apd Aboali: & qd scribit Alchainil uillicationẽ. Quod alii uolunt ẽt usuras: dñt hæreditates hinc ẽt preuideri. Ego non uideo qũo conueniant hæres & mortuus: melius igitur si mortẽ octauus locus iudicabat: hæreditatẽ, nonus significasset q̃ succedit octauo: sed relatas ad octauũ hæreditates ait Auenazra qd loco scdo ppor/

Ptole. Auẽrodã Porphy.

Pto. Vellius.

Bonatus.

Auenaz.

Dorothe.

Aboali.

Auenaz.

tione respondet ad quē ptinent facultates. ſ. hæc eſt illa ſæpius iam irriſa cōcordia rerum oppoſitarū. nā quæ oppoſitis locis erit ſimilitudo præter diſſimilitudinis. Quod ſi ſup eis quaſi ſimilibus ſemp loquerent ignoſcēdus forſitā error, ſed nūc quaſi ſimilibus: nūc ut maxīe diſſimilib9: & quidē ueris oppoſitis utunt: ut. ſ. eis ſubueniat. Sic quaſi cōtraria loca ſumunt dū ſecundus & portendit quibus nutrimur, & uitā conſeruamus: octauus mortē exiliaq; ſignificat: mox idē hæreditates & cenſum quaſi ſecundo ſimilis & affinis: oīno qui moriunt hæredes faciunt non fiunt niſi forſitā cæli, qd cælo certe non ſubiicit. Eſſent alia obiicienda: ſed uereor nugas cōfutando, ne fiam ipſe quoq; nugator: Prætermitti de nono loco qd dicūt nullo mō pōt. uñ tm̄ q̄ rideat hēt lector ut faſtidio multiloquii nōnihil ſubleuet. Nonus ait locus itinera longa ſignificat: audi rōnē qm̄ ſol decimo loco poſitus ad nonū deſcendēs mouet. hoc ſcripſit Auenazra lib. rōnū prīo atq; ſecūdo: ubi op9 oīno chachinnis potius q̄ ſyllogiſmis quaſi in oībus locis ab uno tranſiens ad aliū ſol non moueat. Quid q̄ cū eo motu ſol deſcendet puto non ſignificabit loc9 nonus itinera quibus montes & eminentia loca conſcendamus. Quis enī non iocet litigans cū ridiculis. adde illam quoq; ſup duodecimo loco fabulā ſignificari per eum aīalia quibus uehimur qm̄ iunctus ſit aſcendenti quotiēs idē ſignū utroq; loco protendit. Alibi uero p eundē locū tenebras aiūt carceresq; portēdi: qa maxīe diſtat ab aſcendēte: a quo. ſ. ē duodecimus: ſic tā pax ſui q̄ ueri memores metiunt in quibuſlibet. Qd ſi iunctū eum locū dñt horoſcopo tū eſſe, cum idē ſignū ſedē utranq; occupat: diſiunctū cū diuerſa ſunt ſigna: ſequitur illud ut nec aīalia qbus uehimur, nec carceres ille locus ſemp idicet: īmo nūq̄ hæc ſimul ſed illa cū idem utrobiq; ſignū: hos aūt cū ſigna ſūt diuerſa: quod nullus tamē putat aſtrologorū.

Auenaz.

Caput VI Confutatio rationū Auenrodan de proprietatibus ſignorū quæ ab ordine & conſequentia ſignorum ſumuntur.

Aec ſūt a ſitu conditioneq; locorū parabolica quadā ſimilitudine ductæ
h rationes: Auenrodā primo lib. apoteleſmaton ab ordine cōſequentiaq; ſignorum argumentat ut primū. ſ. ſignū primo loco reſpondeat: ſecundū ſecundo: & pro natura dñi ſigni rñdentis natura quoq; loci iudicetur: ſic p tertiū locū fratres iudicari & itinera breuia: qm̄ gemini quoq; tertium ſignum quorum dominus eſt Mercurius. Itē idem inquit ſuper res mixtas habet influētiam quare fratres ſignificabit: & curſu ſolis pximus hæret ſemp: quare breuia ad eū itinera pertinebunt. Sed nec alius quiſpiā aſtrologorū nec ipſe quem ſequitur Pto. Mercurium facit fratrū ſignificatorē. Sed nec ulla rō eſt ut breuibus præſit itinerib9: quoniā curſum ſolis imitet. nam ſi propterea hoc q̄ ueloci motu reuoluat nō magis ad Mercuriū q̄ ad Solem & Venerem hoc pertinebit: quorū oīum curſus ferme ſunt æquales. Veniamus ad quartū cui rñdet cancer patrem inquit ſignificat: quoniā ſol patribus præeſt: uis aūt ſolis appet in cancro. Vide q̄ uanas q̄ friuolas arripiunt coniecturas. Nā in aliis quidē domino ſemp utitur domus: hic autē ad eum confugit qui nullā hēt in eo ſigno auctoritatem. Neq;. n. ſol in cancro uel regnum habet uel hoſpitiū uel trigonū uel decanum. Quoniā uero nec domina domus Luna, nec Iuppiter ſigni rex ſignificato patrū deſeruiebant ad ſolem ſe conuertit: quoniā maxime in cancro poſit9 calefaciat: qd ut ſæpe iam diximus non de ſigni natura ſed habitudine ſolis ad terrā contingit: alioquin quæ cognatio ſolis ſi

Auenro.

principia sequimur astrologorum cum signo humido frigido fœminino: ĩ quo ut pauloante monuimus nullam hẽat dignitatis alicui⁹ prærogatiuam. Præterea cũ Saturnus eodem in loco dominetur: ut ibidem dicit Auenrodã: qũo etiam sol dominabitur? quorum naturam putant oppositam faciunt domos & regias ẽt oppositas. Aut qũo & illud consonat qđ ibi loquit̃? ut illi loco Saturni natura rñdeat. Quapp in hæreditates occultaq; ꝓtendat̃: Cui tamen ut quarto cõpetit signũ cancri in quo Saturnos a domo ꝓcul exiliũ patitur. De octauo & nono loco non minus falsa pugnantiaq; cõminiscit̃. Scorpius inquit octauum signũ cuius domin⁹ mars quia mortẽ significat: ueꝝ non qualẽ facit mars apud astrologos sed Saturnus potius: nã sicut inqunt uenena significat & pigritiã ac inertiã: ut ait Aboasar: quare a græcis etiam appellat̃ argos: quod naturæ martis minime conuenit. Nonus loc⁹ ad Iouẽ refert̃: q̃re nonũ signũ ẽ Sagittari⁹: ꝑpeaq; dr̃ religionũ iudex & sapiæ pro natura Iouis. Sed cur non eadẽ rõne locus. xii. cui pisces rñdent æq̃ dom⁹ Iouis atq; Sagitari⁹ & si gratior Ioui dom⁹ ẽ Sagit. tñ si uera ista suppõ de q̃ rõ mutatiõis hmõi ducit̃: ut loco: s. natura planetæ rñdeat q̃ in signo cõpari dñet̃: non debuit locus. xii. oĩum eẽ miserrim⁹: cui signũ ascribit̃ domus planetæ oĩum fœlicissimi: quãq̃ methodi infirmitatẽ satis ipse cõfirmat Auen. q qm̃ non ꝓcedere eam uidit ĩ oĩbus usus ẽ tm̃ ea in qnq; locis: in reliqs confugit ad rõnes quas ꝓxio capite confutauimus. Nos aũt nec in illis quinq; sequi quod putauit ostendimus.

Auẽrodã

Aboasar.

Auẽrodã infirmitatẽ cognouit dogmatis.

Caput VII Contra rationes earũdem proprietatum quas Aboasar ex ordine accipit planetarum:

Aboasar istas locoꝝ proprietates a planetaꝝ colligit ordine: ut prim⁹ prio detur: secũdus secũdo: tertius tertio. Proq; planetæ cõparis nũeri ꝓprietate ꝓprietas quoq; loci decernat̃. Sed grauissimũ statim ĩcidit ĩcõmodũ: ut eidẽ planetæ reꝝ oppositaꝝ loca attribuant̃ Saturno primus & octauus: Ioui nonus atq; secũdus: Veneri qntus & . xii. Est enim primus locus uitæ locus: octauus mortis: qũo igit̃ primo pariter & octauo præerit Saturn⁹? postq̃. n. ꝓ nũero planetaꝝ septẽ loca ꝑcursa sũt redeũt ad primũ: quare Saturnus ĩcidit ĩ octauũ: quod oẽs confitent̃. Itẽ nonus ẽ fidei sapiæ religionisq; significator: secũdus diuitiarum: sed deus & mamona nõ consentiunt. Adde ꝙ ibi sicut aliis quoq; locis ait Aboasar Iouẽ futuri sæculi fœlicitatẽ significare/ quæ ꝑ fidẽ & sapiam acquirit̃. Venerẽ aũt fœlicitatẽ istius sæculi: igit̃ cũ diuitiæ ad isti⁹ nõ ad uenturi sæculi fœlicitatẽ ꝑtineant potius a Venere q̃ ab Ioue significabuntur: nec ad locũ scđm cui Iuppiter nũero cõpetit: sed ad quintũ cui uenus dat̃ referent̃: præsertim ꝙ & ipsi solent oppositas domos Iouis & Mercurii dicere: qm̃ sapia cuius auctor sit Mercurius dignitatibus & diuitiis Iouiis aduerset̃. Hinc qñq; calũniã repellentes qua sæpius incessunt̃. ꝙ. s. per futuroꝝ præscientiã & cælestiũ uirtutũ deductionẽ naturæ fere totius dñi/ iuuant tñ plerũq; pauperes & ignobiles. eẽ. n. in hoc fatũ dñt sapiẽtũ ne ditescãt: quia Mercurio Iuppiter aduerset̃. Quomõ igit̃ Iouẽ nũc ut diuitiaꝝ ita sapiæ faciũt auctorẽ? sed ĩ Venere quoq; magis absurditas elucescit: q̃ sicut qntũ locũ ita pariter incidit in. xii. quoꝝ alter letitiæ uoluptatis: alter carcerum & mœroris & tenebraꝝ locus dicitur: quibus q̃dnã põt esse pugnãtius? excogitarunt quidã bellissimam defensionẽ: nã qm̃ solet uoluptates consequi pœnitentia: dñt ueneri utrũq; locũ conuenire tã gaudii. s. q̃ doloris: puto defendent ita

Aboasar.

quoq; pariter: ut qm̃ uitam sequitur mors ab eodẽ planeta utrũq; significari. Nec dubito pari rõne dicturos ad martẽ bella pacẽq; ptinere: qm̃ semp bella seqt̃ pax: sicut pluuiã quoq; serenitas: pluuia serenitatẽ. Verẽ ne putent extra omne gaudiũ sibi semp mœrendũ ne aliqñ mœreãt, admonere illos uolo non oĩs lætitiæ comitẽ esse mœrorẽ: sed quæ præter modũ fuerit & rõnem: hæc ãt a qnto loco significari non dicent si suorẽ principiorẽ mœrores sũt. nã ad qntũ hæc referunt̃ qm̃ iuuẽt, foueant, refocillent sicut locus qntus iungit̃ ascendenti p qd̃ nascentis hoĩs uita significat̃. Immodica uero uoluptas quã pœnitẽtia dolorq; sequunt̃ non ẽ uitæ fomẽtũ sed pnities: sed nimis serio loqmur in cõfutandis nugis. De marte uideamus Aboasaris rõnem & finẽ faciemus fratres inqt significat & sorores: qm̃ ex illi9 sũt parentib9: rõ dogmatis hæc qm̃ prĩo loco quo genituræ dñs iudicat̃ ascribit̃ Saturnus: secundo igit̃ Iuppiter q secundus ẽ planeta. Tertio mars pro sphærarẽ ordine tertius. Sed ex eodẽ gñe sũt Mars atq; Saturn9: qa uterq; malus & noxi9 ẽ. Significabit ergo tertius loc9q̃ sunt gñis eiusdẽ cũ eo q nascit̃: q̃re fratres atq; sorores. Hæc noster Aboasar q nisi scripsit ebri9 hæc certe scripsit ĩsan9. Q ui.n. dissimilis magis plãetarẽ Marte & Saturno? ille ignis: hic terra: ille feruore furit: hic torpet frigiditate: ille nocturn9: hic diurnus: & oẽs si pcurres nullũ iuenies ĩfluxũ Martis Saturni ĩfluxib9 cõuenire. Præterea cũ filii quoq; filĩes sint parẽtib9 aut nõ debuerũt a qnto significari cui uenus ascribit̃: aut erit dicendũ Saturnũ cũ Venere quoq; conuenire: narrauim9 rõnes astrologorẽ qbus locorẽ pprietates pbãt ĩ eo forsitan magis arguẽdi q; nimis diligenter q̃ q; parẽ illas uere taxauerim9, ductas tenui quadã similitudine rerẽ: sed quãuis nullo negocio cõfutant̃: hũt tñ ex uetere traditione scribentiũq; testimoniis potius inficiandam q̃ negligendã auctoritatẽ.

Caput VIII Gaudia planetarum cum domibus ruere.

Inc oĩa subuertunt̃ de gaudiis planetarẽ: qm̃ locorẽ pprietatib9 denotãt̃. h nam gaudere planetã quẽq; uolũt eo loco cuius proprietati planetæ proprietas est similis. Sic Venerẽ quinto loco: quia gaudia filios uoluptates quẽadmodũ Venus significet: sic & alios aliis locis eadẽ rõne: quod ex Auenazra lib. tertio rõnum & Aboasaris introductorio licet intelligere. Q uãq̃ si sequamur hanc intentionẽ Mercurio magis tertius locus aut sextus cõueniebat q̃ ascendẽs: Iunæ magis ascendẽs aut occidẽs q̃ terti9: magis soli decim9q̃ nonus: Ioui potius non9 itẽ scẽs q̃ undecimus: Marti septim9q̃ sextus: Saturno q̃rtus q̃ duodecim9. Q uæ poterit quilibet munera locorũ planetarũ conditionib9 conferens animaduertere. Abenzagel ait signi cuiuslibet partes alias eẽ calidas & siccas: alias frigidas & humidas: alias frigidas & siccas: alias calidas & humidas, alias medias siue mixtas: quare de partib9 suæ naturæ uigorari quẽlibet planetarũ. Medias autem siue mixtas cõuenire Mercurio: uerẽ nõ reciperet ĩstam rõnem Pto. & alii qui Venerem calidã & humidã esse uolunt quare ptes humidæ & frigidæ nulli planetarẽ conuenient. Præterea cũ Mars in Arietẽ tm̃ quinq; ptes possideat erũt tm̃ ĩ Ariete si uer9 Abenzagel ptes quinq; calidæ & siccæ reliquæ cõditionis alterius & a natura signi diuersæ qui tũ natura calida siccaq; decernit̃. Similiter erunt in Tauro plures aereæ partes lõge q̃ terreæ: sic in aliis eueniet. Fallax igitur Abenza. ratio: nec si uera nostram tamẽ explicat questionẽ quando relinquet incertũ quæ ptes calidæ. quæ sint frigidæ: quia non erit certũ quæ cui planetarũ potius debeantur.

Caput IX Rationes Ptolemæi de planetarum domibus destruuntur.

Vnc agendũ de signis:& quidẽ sup his multas iã rõnes eorũ euertimus:
n ut qbus pbant signa eẽ.xii.sed nec plura nec pauciora. Tñ principiũ signoꝝ statuẽdũ ab ariete:diuisionẽ ꝓæterea illã ĩ aquea/terrea/ignea/& aerea:cur itẽ hoc illi9planetæ uel exaltatio uel trigonũ/hoc alteri9 : restãt alia de quib9nũc dicem9a planetaꝝ domib9ordiẽtes.Neqꝫ enĩ si cõcedat cũ signis diuersis affinitatẽ hmõi eẽ planetaꝝ:ut hic qdẽ sub signo tali positus infirmet:sub alio fiat fortior:hoꝝ tñ signoꝝ dñiã nulla rõne posse nos cõseq:qm̃ ñ põt aliter hoc fieri q̃ p natura stellaꝝ eiusqꝫ signi ut supius diximꝰ.Sed naturã stellaꝝ nobis rõ nõ demrat.Igit nec signoꝝ cũ syderib9 affinitatẽ:q̃ si spatia cæli poti9q̃ stellas cõseq dicatur nihil minus inexplorabilis erit syllogismo q̃ occultæ cæteraꝝ reꝝ ꝓprietates.Pto.de domib9solis & lunæ nitit una rõne tm̃:de reliquoꝝ domibus triplici. Prima sumit a natura signoꝝ.Secũda de ꝓportiõe cõfiguratiõis ad domos luminarium.Tertia de nũero consequẽtiaqꝫ sphæraꝝ.primã primitus excutiam9. Est autem eiusmodi Capricornus & Aquarius hyemalia signa sũt quia frigida:Saturnus quoqꝫ planeta frigidus.igit illi recte cõueniũt.Peccat aũt multipliciter argumentũ.Sed prio quia debet in natura signi spectari potius qd conuenit ex se q̃ qd ex accidẽti.Cõuenit aũt ex accñti signis illis frigiditas:q̃re dũtaxat ea rõne ꝓ posita sol in illis frigoris cã est p accñs:dũ.s.mouet lõgius a nobis.Cũ uero de illis pro sua natura decernit alteꝝ apud ipsos astrologos terreũ:alteꝝ est aereum:quæ qualitas Ioui potius cõuenit q̃ Saturno qui frigidus & siccus oĩbus aquarii q̃litatibus aduersat.Præterea solent astrologi cũ diuersa diuersis stellis associant si malæ sunt stellæ dare illis quæ potius eaꝝ naturæ dissentiãt q̃ quæ cõsentiãt:ut eoꝝ natura.s.mala cõtrarii mixtura tẽperet:sic Diurnũ Saturnũ Martẽ nocturnũ faciunt:cũ tñ calore Martis frigida nox:frigore Saturni calidus dies nõ cõsentiat:ut inde qualitas utriusqꝫ noxia refrenet feruor in Marte:torpor in Saturno. Dicant igitur an in signis planetæ malo reddendis hãc quoqꝫ seq uelint rõnẽ? an cõtrariã potius? Equidẽ Pto.contrariã seq uidet sniam nũc methodi quã supra seruauerat in nocturnis diurnisqꝫ diffiniendis. Veꝝ liceat illi diuersis in locis eadẽ nõ sentire modo in eadẽ serie uerboꝝ sibi non repugnet. At si naturæ Saturni cõsonũ signũ domũ faciat/aquarius excludit.si dissonũ/foras mittit Capricornus.Dicet Pto: ad illas se respicere signoꝝ qualitates quæ de solis opibus illis debent:signũ autẽ utrunqꝫ tam capræ q̃ aquarii frigidis numerat:quod Saturniæ qualitati concordat:nos extra rõnem fieri cõtendimus/sed admittamus/nec tam colligi quod putat declaremus.Respõdebit enim hoc forte super Saturno super aliis planetis nõ succedet.nam Veneris domus Libra/Taurus/Libra signũ autũnale: quare siccũ & frigidum:sicut aquarius frigidũ quidẽ hyemale.Repugnat igit Veneri Libra quæ pluribus quidem calida/rorsus omnibus humida definit.Nec paꝝ demiror Ptolemæũ qui dixerit hæc Veneri signa cõuenire: quoniã sit quasi dixeris gñatiua maximeqꝫ fœcũda. Nã potest hoc dici de Tauro:de Libra dici nullo modo põt.In Ioue quoñã pacto ratio quadrat? cui nulla cõio cum Piscibus & Sagittario.Siquidẽ anni tẽpus sub istis signis estimatur/ alterum finit hyemẽ:alteꝝ autũni finis.Igit illud ꝑ frigiditatẽ repugnabit Iouiꝰ hoc ẽt ꝑ siccitatẽ quãq̃ nec pisciũ humiditas aquea uitali Iouis humori conuenit.

Tres rões Ptole. de domibus planetaꝝ

Rõ Ptol. peccat mutipl̃r:

Ptol.

Rñsio.

Cõfutatio.

Pto. ad istã se refert cõcordiã: ꝙ utrũq; illoꝝ uẽtos facit & uim quoq; hẽt genitalẽ: Ptolo?
q̃re cũ illis Iouẽ cõsõare planetã tẽpatũ. Q uæ dũ refello putarẽ supuacuã operã
facere: nisi potuisset hæc ꝓdere Pto. cuius facile potest auctoritas iperitis impone
re. alioqn his similia quæ solẽt interdũ litterati ꝑ iocũ ludẽtes inter se dicere uen/
tos suscitant: igit̃ Ioui similia. Rõnẽ reddit Auẽrodã: qm̃ reꝝ uiuẽtiũ genituræ se Auẽrodã
minibusq; præest Iuppiter: quorum uapores ulitusq; uentis nõ nihil similes sunt.
O mirabilem sapientiã qua possunt ẽt humidis sicca similia defendi. Nã uentos q
dem philosophi (nisi fallor) oẽs siccos faciunt cõtra genituram oẽm humidã: sed &
fœcũda signa: quoniam posito in illis Sole semina germinãt: res exoriũt̃. O si po
tuissent ad humanũ semẽ deferri/cõmodi9 oĩno accidisset hoc eis ab Ariete. Sed
nõ poterãt Ioui dare quẽ Mars occupauerat/q̃q̃ oĩno iniuria. Q uid. n. illi cũ pri
mo uere? cuius null9 calor/ & genitalis humorq; prolific9 cũ torrida Martis sicci/
tate nihil ꝑticipat. Inuasit audacia pari scorpiũ nullo ẽt iuĩ/frigidũ. s. signũ & au
tumnale. Nõ igit̃ istã si sequamur rationẽ satis æqua partitio fuerit ista domorũ.
Examinem9 alias a configurationibus luminariũ & a sphæraꝝ numero susceptas.
Verũ qm̃ per habitudinẽ colligũt ad luminariũ domos excuti pri9 oportet rõnem
qua dom9 ipsæ luminarium statuantur. Est aũt huiusmodi illa quã Ptolomæus af
fert. Cancer & Leo de duodecim signis oĩum maxie uergũt ad aquilonẽ ꝑximãt
q; uertici capitũ nr̃oꝝ ꝓpea duab9 maximis & pricipalib9 stellis: hoc ẽ lumĩarib9
data sunt: Leo Soli quoniã masculũ signũ: Cãcer Lunæ fœmineũ. Primũ igit̃ fal
sum quod assumitur: nam signa nobis uiciniora/Cancer & Gemini/nõ Cancer &
Leo: deinde si sit uerum quæ ratio docet maiorib9 syderum signa cõuenire nobis
ꝑximiora? Potuerũt hoc dicere ueteres hac similitudine q; & illa ꝑximiora nobis
inter planetas. Sed Pto. dicere nõ põt/q; mediũ facit solẽ oĩum planetaꝝ. An iõ fa
ctũ qm̃ ĩ Leõe Sol magis calefacit? Verꝝ sæpi9 dictũ ex situ id euenire/nõ de signi
ꝑprietate. q̃re gẽtib9 aliis facere Solẽ in Libra qd̃ nobis facit in Leone. Q d̃ si ui
riũ syderũ cæteroꝝ sensus ita ueros & rõnes: ut solaris caloris haberem9 experire/
mur de reliqs idẽ qd̃ de Sole/magis affici nos ab illis accedẽtib9 ad Leonẽ q̃ quia
ꝑcul a nobis in aliis signis iueniũt̃. An aliis igit̃ rõib9 Sol cũ Leone cõcordat? sa
ne qd̃ calidũ signũ & siccũ/qd̃ masculũ itẽ ẽ nõ ẽ ꝑpriũ Leõi/sed Arieti cõe & sa
gittario. Restat una cõditõ cui9 meminit ille grauissimus Aboasar. Nã quẽadmo Ratio
dũ iqt Sol medi9 planetarũ: ita Leo mediũ signũ æstatis hac nisi rõne ligarer nõ Aboasar
erã cõcessur9 apd̃ Leonẽ melius phæbũ q̃ apud alias cæli bestias hospitari. Sed ꝑ
suasit Aboasar uere præsidiũ & dulce dec9 astrologoꝝ: q; de Lunæ quoq; cũ Tau
ro cognatiõe pulcherrimã rẽ cogitauit. Nã Pto. attulit ad distãtiã q; inter signa ꝑ Alia eius
xima nobis ẽ fœmininũ. Nõ cõtent9 Aboasar aliud addidit q; significet Luna re dẽ rõ q̃re
rũ initia. Sit aũt Cancer æstatis initiũ: cui demõstratiõi q; nõ cõcesserit? Hoc non cancer lu
uidit Auẽrodã usus alia rõne: qd̃ ꝑxime. s. solis ædib9 ædes lunæ merito collocen ne dom9
tur: qa Luna sequat̃ semp Solẽ. Sed uiderit q̃ de Venere & Mercurio recti9 hoc
dicat̃: quoꝝ ẽt ædes ꝑximas Soli natura fecit si credim9 Pto. cui9 interpres Auẽ
rodã quẽ citauim9. Cæteꝝ sint istæ dom9 luminariũ quæ rõ sup aliis distribuẽdis
Pto. hanc affert ĩprimis ut dom9 syderꝝ maloꝝ qualia Mars atq; Saturn9 inimi/
ca radiatiõe lũinariũ domos aspiciãt: dom9 uero bonoꝝ ut Ioui. & ueneris amica:
Mercuri9 illis ꝑxim9 statuat̃. Recte igit̃ Marti datũ Scorpiũ & Arietẽ quadrã/

gulares Cãcro atq; Leoni. Saturno Capricornũ & aq̃riũ, illis oppositos: Ioui triquetra illis signa Pisces Sagittariũ: exagõa Veneri Librã & Taurꝰ: pxia Gemios Virginẽq; Mercurio. Sed nec ueꝰ qd assũit nec ex assũptis recte colligit. Nã domũ statui eã rõnabilr dicimꝰ in q̃ planeta ponitꝰ bñ se hẽt: sed noxia Marti Soliq; pariter illoꝰ radiatio q̃drãgula: noxia itẽ oppositio Saturno, tũ pp oppositiõis aduersitatẽ; tũ pp retrogrationẽ. Q d si ueꝰ ill d qd ipse tradit Pto. fœlices oẽs planetas in ea distãtia sũmotos a Sole ĩ q̃ domꝰ eoꝰ a Solis domibꝰ distãt: qd græci uocãt idropiropiã: arabes almugeã: seq̃ret & Saturnũ oppositũ lumiaribꝰ, & Martẽ illis q̃dratũ eẽ fœlices: cõtra sniam oĩum astrologoꝰ de talibꝰ schematis ĩfortunia calamitatesq; magnas decernẽtiũ. Postremo nõ q̃drare principio q d colligitur euidẽs ẽ: nã cũ dicũt has uel illas domꝰ triquetras uel q̃drãgulas eẽ domibꝰ sic accipiũt: ut cõparẽt ad Leonẽ: quæ inter eũ & Capricornũ p signoꝰ cõsequẽtia sũt: ad alteꝰ ordie cõuerso quæ iter Cãcꝰ & Aq̃riũ: quare altera Solis altera Lũæ medietas & ĩperiũ dr: alioqn domꝰ Veneris tã quadrãgulæ q̃ triangulæ dici possent, cũ sit Libra q̃drata Cãcro, Leõi Taurꝰ: & Martis domꝰ triquetræ forẽt Scorpius Cãcro, Aries Leoni. Igit ad domũ cuiusq; luminaris cõpari debet domꝰ collateralis & q̃si sub syderis ditiõe locata. Q d si fiat falsissimũ deprehẽdet, opponi luminaribꝰ ut ait Pto. domos Saturni: qm̃ nec aquariꝰ Cãcro: nec Leoni Capricornꝰ opponit. Q uapp domos quã Saturni nemo dixerit cũ ex diametro luminaria respiciant: se q a sextũ a Sole uel octauũ a Luna locũ teneãt: qd Auẽrodã quoq; cõfitetur. Alia rõ penes orbiũ numeꝰ sumit: ut cũ de Leone Cãcroq; definitũ ẽ: tũ pximioribꝰ Soli Lunæq; planetis ĩordie sphæraꝰ pxiores domꝰ ascribebãt: sic Mercurio statuũt hinc geminos inde Virginẽ dari: tũ Veneri quæ sequũtur: pxia marti: deinceps Ioui: postremã Saturno: has oẽs ab ista sphæraꝰ cõsequẽtia ductas argumẽtatiões falsas: tũ si uere forẽt incertas eẽ declarauimꝰ. Recte igit Auenazra lib. secũdo rationũ. Q uæsiui inquit in libris sapiẽtũ de signis rõnes domorum nec reperi in eis aliquid bonũ: Tãtũ ad fidẽ expimentoꝰ se cõuertũt: hæc ille: nos hoc libro rationes: proximo astrologorum experimenta labefactabimus.

Cõfutatõ

Auenrodan. Rõ

Pto. penes nũeꝰ orbium sumpta.

Auenazra

Caput X Facierum & finium rationes iam esse reprobatas.

Diuisio facierum

Alia diuisio ĩdorũ

Acies planetaꝰ qbꝰ oẽs utũt a cõsequẽtia silr orbiũ diuidũt nã prias aries ptes decernẽtes dño domꝰ dãt, sequẽtes sequẽtibꝰ iuxta ordinẽ sitꝰ & sphæraꝰ Soli. s. prias a Marte: scdas Veneri: atq; ita deiceps. Indi prias dabãt dño domꝰ: alias duas dñis signoꝰ eiusdẽ trigõi: q; si trigona satis cõfutauimus & quæ sup orbiũ numero argumẽtãt: nõ ẽ opꝰ aduersus hmõi rões, nouis rõibꝰ. Sup finibꝰ adeo nõ cõueniũt: ut qnq; sup eis fecerit opiniões. q̃re rões alteriꝰ alter arguit & irridet. Ita uero sũt oẽs debiles & ĩfirmæ: ut suos quisq; cõfines nouo quodã iure mutet & ĩuadat aliẽos. Ex ordie trigonoꝰ chaldæi fines suos ordiarũt ut trigõa signa silr ptirẽt. Esset ãt modꝰ ptitiõis ut prias ptes trigõi dñs occuparet tũ subsequẽtes q sequẽtibꝰ in signis hñt trigõi ptãtẽ: numeris semp ab octo decrescentibꝰ ad quatuor. Aegyptii qd illis obiicit Pto. nullũ seruãt methodi tẽorẽ: nũc adeũt trigõa: nũc reges: nũc patressamilias: ordiẽtes iterdũ ab his q nullã in signo possidẽt auctoritatẽ: ut a Mercurio ĩ Capricorno Pto. aliã pbat diuisionem: cuiꝰ legere rationẽ cuiq; prõptũ libro primo apotelesmatõ: pendet autẽ a dominis domus exaltationis & trigoni: quã probare nõ debuit tamẽ Pto. nisi reprobat seipsũ

Aegyptii Ptolomeus

qñquidẽ illi9 auctor diuisionis exaltationẽ trigono præponit: trigonũ domui. Pto lo. uero præponit oib9 domũ, postremãq; facit exaltationẽ: quæ ĩ illa diuisiõe cunctis anteferẽt. Indi mascula signa similiter p oĩa diuidunt: & fœminea pariter eodẽ exẽplo: sed exẽpli in utrisq; rõ nulla cognoscit. Asotol dedit luminarib9 ẽt terminos cuiq; planetæ totidẽ ptes: primas autẽ domino domus prophætaq; ordine, reliquas reliquis. Nos cũ istud iam fundamentum & similiter domos exalationes, trigona, sustulerim9 uel siqd sunt in incerto esse probauerim9: concidit oĩs rario finium definiendoq; (si qui fines eẽ cõcedãtur). Præterea si de trigõis: domib9: altitudinib9 ueritas foret explorata: nõ tñ exploratũ hoc mõ potius q̃ illo fines decernẽdos: unde nata uarietas opinionũ dũ aliud aliis magis ꝓbabile uisum est. Asotol.

Caput XI Quod cui membro signum dominetur uarie a uariis determinari & ab omnibus parum rationabiliter.

Vod itẽ caput Arieti tauq; collo signis aliis similia mẽbra subiiciũt ab illo quoq; iã sæpe sugillato nũeroq; ordie trahũt originẽ: ut primũ. s. signũ priæ corpis pti præficiat scdm scdæ: tertiũ tertiæ: q̃uis illa quoq; peccãt ĩ hac ptitiõe: ñ tã ꝓ Arietẽ primũ faciũt signoq;: ꝓ signa. xii. ueluti ex cõfesso rẽ tã ãbiguã ne falsissimã dixerĩ: q̃ ꝓ corpis ptes q̃si principales tot fieri rõ nulla psuadet Aristo. septẽ fecit Nicomach9, x. cur. xii. ipsi reddãt rõnẽ: uidẽt rẽ potiꝰ absurdã, hũeros, brachia, man9, ĩ unã cogere ptẽ signo uni subiectã: tã & pedes tibiis, tibias geniculis, & genicula fœmorib9, uti ptes q̃tuor magnas, q̃tuor signis subiiciẽdas. Præterea facturis distributionẽ hmõi potiꝰ calida calidis: frigida frigidis erãt cõparãda: q̃ secũda scdis: rertia tertiis: hac ẽ potiꝰ obseruãda naturæ cõio q̃ sitꝰ & ordis enũeratio: nec forsitã ridereẽt pedes piscib9 subiiciẽtes: q soli pedib9 iter cælestia carẽt. Caueãt igit medici ne tã futili aliqñ dogmate psuasi metuãt uenã inci dere brachioq; si res postulet, Lũa Gemios pagrãte: qm̃ brachiis Gemini præsũt, nec salutare remediũ ducti uana supstititiõe moreẽt. Nõ Hyppocrates: nõ Galen9 nõ Aui. nõ Paul9 nõ Oribasi9: aut hoc ipsi fecerũt: aut alii ut facerẽt cõstituerũt: nõ q nrã) qd alibi dixim9) tẽpestate, fœliciter & prudẽter hãc artẽ exercuerũt: q̃re cesset oĩs hoc genus insana superstitio: quæ si nullã probat habere rõnem: nec robur hre põt experimẽti. Tũ quia ueritas nulla cõsonat mẽdacio: tũ ꝓpter ea quæ sumus libro sequenti plurima ꝓbaturi: tum ob ipsam ponentiũ hæc inter se cõtrarietatem. Nam dat sagittario testes Auenazra: dat Aboasar illos Scorpiõi: dat Alchabitius Virgini: diaphagma: quẽ latine septum transuersũ. Porphyrius Leoni cui etiam uentrẽ: qd Arabes Virgini: sũt q genua Sagittario: quæ tamẽ arabes & latini Capricorno. Heliazer garnozẽsis uir hebræꝰ li. de aĩa Cãcro man9 & pedes assignat: cũ tñ alii Gemis man9: pedes piscib9 reddãt. libræ rursus ille crura pedesq; ẽt alia tñ rõne q̃ Cãcro subiicit: Cãcro. n. q̃ten9, s. gradiẽdi fũctionẽ iplẽt: libræ pp hãc similitudinẽ: q̃re dũ fit icessus attollũt & deprimũt instar libræ: Cæteri libræ nihil tale: sed aquario crura: piscib9 pedes: libræ uero tã nates q̃ renes & lũbos subiiciãt Scorpioni fel rñdere ait Heliazer, naturã Sagittario sed alii Scorpioni dãt uerẽda. Quod siquis dicat astrologis obseruatũ nunquã tuto ferrũ admoueri mẽbro cui9 signo Luna p id tẽpus insederit: primũ in tanta incertitudine quodnã signo mẽbrũ subiici dicat experimẽtũ cõstãs & cõfessum haberi non põt: tamẽ ut cũq; forsitã contigerit sapiẽs tamẽ uir oppositum obseruauit. Scribit. n. Nicola9 Aristo. septẽ facit ptes corporis. Nicola9. x. nota medice Hyppo. Galenus Auicen. Paulus Oribasi9 Auenazra. Aboasar Alchabi. Porphyrius. Heliazer Nicola9 orem.

orē grauis philosoph9 & mathematic9 plerūq; se uidisse factā salubriter ī pede san guis missionē cū Luna foret in piscib9: & ī brachiis itē cū geminos illa pagraret.

Caput XII Rōnes astrologoꝝ quib9 ꝓprietates signis absolutæ cōuenientes astruūt: & qđ de supradictis sint reiectæ.

d Iximꝰ de ꝓprietatib9 qb9 ad nos & ad planetas signa referūt: restāt q̄ simpliciter illis cōpetūt & absolute: q̄s illi de triplicī gñe ꝓbatiōis assumūt. primū a cōfutata iā cū plāetis ducit affinitate: scđm a figura cognomis aialis. Tertiū ab his quæ sub eis posit9 sol opat. Ab affinitate cum planetis argumētāt cū talē naturā signi faciūt q̄lis quoq; planetæ q dñatur in eo signo: ut cum Arietē dicūt latebras latronū maleficorūq; hoīum significare: qm̄ Martis ē dom9 id gen9 hoīum significātis: ab ope Solis cū mobilia signa fixa cōiaq; decernūt. Ex qb9 Sol āni tēp9 aut mutat aut firmat: aut q̄litate ꝓmiscua tēpat. A figura cū alia mites mores/alia ferīos afflar nascētib9 dicūt ꝙ hæc oīum gerūt imaginē: ut aq̄ri9 gemini: uirgo: alia bestiaꝝ: ut Leo: Taur9: capricorn9. Itē hæc eē pulchra illa đformia: nā pulchra uocāt quæcūq; sub hoīum spē cogitant præter aquariū: qm̄ sit Saturni senis hospiciū quasi nō senex etiāq; deformis pulchro possit hospitio uel egere uel delectari/pariter quæ sint bruta effigie: ut Taur9: & similia semiuocalia uocant uocalia quæ hūana: muta quæ spēm referūt aq̄tiliū: qđ gen9 uiuētia uocē nō habeāt. Rursus & aquatilia multæ ꝓlis: hūana spē sterilia. Reliqua mediæ statuunt cōditiōis/ꝓ natura .s. aiantiū q̄ꝝ fere credūt imagines. Quos modos positōnū superi9 disputata satis euerterūt. Cū enim de planetæ domiciliis & ingenio faciunt cōiecturā argumētantur ab astrologicis: quæ nos pauloante confutauim9: cū ab ope quoq; solis argumētāt q̄tū uel fallāt uel fallāt ostēdim9: qñquidē nō ē natura signi putāda qđ op9 ē solis ī signo locati/ñ pro signi natura/sed ꝓ situ ad terra distātiaq; taliter operantis. Præterea qđ in āni tpib9 Aereisq; mutatiōib9 cū euenit fallacissima coniectione trāsfert ad alia: ut qa signū mobile aries tēpus uariat faciat quoq; in eo nascentis ingeniū mobile: nō perseuerās: factū ad inchoandum poti9 q̄ ad absoluendū. Nec solū errāter ab aeris qualitate ad euēta diuersa ꝓprietatesq; se uertunt ingenioꝝ: sed in ipsis Aeris mutationib9 fieri putat in syderibus aliis qđ in Sole ꝓspicit: ut quare Sol posit9 in Ariete uernū faciēs æqnoctiū ciet fulgura: suscitatq; tonitrua: putem9 in Ariete Lunā positā idē facturam. Nec aliū de lapsus in errorē q̄ ꝙ ad signi referūt naturā: qđ a Sole ꝓ situs prouenit uarietate. De figuris imaginū diximꝰ abūdāter libro octauo q̄ sint nullæ/uanæ/q̄ cōmēticiæ. Nō opera dei sed hoīum: nō a naturæ rōne ꝓfecta: sed poeticæ mētis temeritate conficta: Sed ut ille uerissime nusq̄ tamē astrologi magis falsi q̄ cū ex illis signorum proprietates eliciunt/quādoquidē a signis ut supra late demōstrauim9: etiam in octaua sphæra differunt imagines non modo situ mobilitateq; sed & partiū mobilisq; dimensu & quātitate. Deniq; nimis inerti futili supinaq; tarditate: repugnāt dū eorūdē signorū & ab opere Solis & imagine cōditionē īquirūt. Et enī illud aperte signis immobilibus ex cōi eoꝝ cōsensu: mobilib9 ista conueniunt.

Cōfutata hæc esse.

Caput XIII Taxatur Pto. de planetis loquēs ac si ex elemētis cōstarēt/rationesq; aliorum quib9 planetaꝝ probant qualitates pariter confutātur.

h Acten9 de signoꝝ rōnib9 q̄ īsigniter sint irrōales: ī planetis eadē falsitas īmo maior/maiorq; termeritas. Ostēsuri nos supi9 Pto. male philosopha/

tum de erronib9 ea potissimum īdicauim9: qb9 naturam planetaꝝ īqrit. Nā qua/si planetæ cōstēt ex elemētis: aut ex passiōib9 cōstēt elemētoꝝ: nō solū sese inuicem uel calore uel frigore ꝑmutātes: sed a terræ quoq; uaporib9 ꝑmutati: sic de eis ser/monē facit Pto. Luna īqt hūida ē qm̄ terræ ꝓxima sursū ad eā terræ uaporib9 ascē dētib9 hūescit. Saturni stella frigida ē īprimis & modice sicca: friget ꝓcul a Sole posita. Arescit ꝓcul a terræ uaporib9 exaltata. Mars Solis uicinitate torrid9 exsic cat'. Iuppiter medi9 īter frig9 Saturni martisq; feruorē tēperat9 euadit. Q m̄ uero sup calidas sphæras fert' Martis atq; solis: iō præcipue calefacit: Ven9 hūida ē æq̄ atq; Luna: nā lumīs sui copia multos sibi terræ uapores ascicit. Hēt itē a Sole cui ꝓxima uim calefaciēdi. Mercuri9 & a Sole cui semp heret hēt exsiccādi ꝓprieta tē: & a terræ uicinia Lunæq; cōfinio hūectandi uires. Sic primo lib. apotelesmatō rōcinat' Pto. Cui si ꝑsuaderi nō pōt a pipateticis libeꝝ eē cælū ab istis affectiōib9: saltē ex numero eoꝝ quæ ipse demōstrauit/illud ītelligat; pl9 a Lūa distare terrā q̄ ut possint ad eā terræ uapores halitusq; ꝓuenire. q nec supra sexdecī stadia putāt' a physicis sursū tolli ne dū ad Lunā/ad Venerē/ad Mercuriū īcolūes attollāt'. ad/de Venerē de solis uicinitate futurā magis siccā q̄ de terræ nebulis hūidā siqdē So li iūctior ē q̄ terræ: nec cū Solis potētia uis humoris terreni pōt cōparari. Adde ēt Mercuriū terræ ꝓximiorē: & a Sole ꝓpterea distātiorē/pl9 siccū facit eē q̄ hūidū. Q ūo igit' cōsentit sibi Veneris hūiditatē cōferēs Lunari igne tā uicino tā paꝝ ex calescēte: ut frigida multis existīet'. Et si riget Saturn9 a Sole min9 elōgat9: nōne tota stellaꝝ hærentiū multitudo cū distātior sit a Sole torpida frigoris glacie di/stringet'? cū tn̄ īter eas igneæ multas esse naturæ ꝓnūcient. Igit' rō Pto. nō mō fal sa sed nec cōsona sibi quod in falsis plerūq; rōnib9 usu uenit. Alii de planetarum colorib9 argumētantur: quod in Marte quoq; tetigit Pto. Dicūt igit' hi mētiri phi losophos elementa putātes nullo colore saporeue participare. Sed aquæ colorem albū/dulcedinem ex saporibus conuenire. terræ fuscum colorem & saporem ama rū: quod alii tn̄ negāt dulcem potius cōtendētes: nec si foret amarus terram quic/quam germinaturam. Tum in igne saporē confitent' nullū/colorē uero rubeum: aerem dicūt tam coloris q̄ saporis exptem: admittere aduentitios uariosq; colores: in planetis ipsis nullos quidem sapores sed colores esse multiplices: ex quibus illo rū facile naturam possumus explorare. nā fuscedinem in Saturno terrenam osten dere proprietatem/& a trebili cōuenientē. In marte ruborem igneæ qualitatis & bilis rubre testimonium facere: Venerem croceo & albo radiantem: ex croceo cali dam intelligi humidam ex albo: quæ quoniam nec pares sunt qualitates indicari naturæ temperamentum qualis aeris sanguinisq; conditio: de Ioue similem fieri cōiecturam: in Luna quod albicat humiditatem ostendi: quod fuscedinis aliquid habet frigidam demōstrari: Mercurii qdem colorē idētidem permutari qui nūc uiridis uideatur: nunc fuscus: nunc in alium quoq; uertatur aspectum: uerūtamē magis fuscum adamare: quare terrenæ siccitati reddi cōformiorem: sic illi ratioci nantur nimis utiq; præter rationē nā cōsequūt' colores elementorū mixtionē quæ nulla est in cælestibus: nec colore dicuntur ab Aristotele participari cælestia: nisi quaten9 lumē color qdā ē: neq; uero si color indicat mixti aliquā ꝓprietatē: īdica bit & lumē naturā corpis præfulgētis/siqdē cōiectura fit de colore q uariis ꝓmi/xture uarietate putat' emergere. q̄re cū nō erit aliud color q̄ lumīs euidētia magis

aut min9clari nõ de cõposito/sed de simplici corpore manãs/nullũ faciet nobis in diciũ corporis illuminãtis. Quid ꝙ certa nobis idago cælestib9explorãdis ex eorũ colorib9 nulla foret/ẽt si ueris colorib9prædita eẽnt ĩteriectu tã uasti qđq; magis obturbet tã multiformis spacii fidẽ coloris penit9auferente. Nec uolui obiicere illis Pla. scribẽtẽ in phedone nõ eẽ quæ uidem9/nos sydeꝝ corpora sed radioꝝ q̃sdã reflexiões in Aere similẽ syderi speciẽ referẽtes/sicut ĩ ꝓfũdo uitã agẽtes pisces uident in aquæ suprema facie nõ sydera sed imagĩes syderũ q̃siq; dixerĩ radiosas umbras. Veꝝ siue hoc siue ipsa sydera cõtuemur/nemo nescit initiatus sacris philosophiæ uariari colores miꝝ ĩmodũ rerũq; uidẽt̃ interuẽtu corpoꝝ multiformiũ. Deniq; dubiũ apud medicos/an qđ putat Galen9ex odore/colore/sapore/tactu/cognosci uires & ꝓprietates herbarum possint. Idq; multis tũ Auerrois rõnibus: tũ experimẽtis falsũ demõstrari: porro de solo cõsequi nos id posse colore nemo suspicatus est: reꝝ inquã illaꝝ quæ sub oculos/sub obtutũ hr̃e dies integros possum9/nõ motu/nõ spacio/nõ lumĩs multitudine cõiectantis ĩdustriã studiũq; ĩterpellãte. Quis igit̃ de celestib9 hoc audiat polliceri? quãq̃ colores corpoꝝ illorũ uerissime quoq; nobis ĩmixti/sinceri/puri renũcient̃. Calcis candor a niue fere nõ uincit̃/cũ sit tñ ĩ calce plurimũ caloris: in niue cõtra plurimũ frigiditatis. Errat ãt Auẽrodã nimis ĩpudẽter: q falli nos qđẽ in terrenis reb9colore credit/ĩ cælestib9minime: qm̃ illa mixta sint ex elemẽtis/cælestia nõ sint mixta. Nã hinc maxime scim9de cælestiũ natura fidẽ adhibẽda nõ eẽ colorib9/qm̃ ex elemẽtis ñ sũt mixta: cũ tm̃ possit ĩdicare naturã corpis color/q̃tũ mixturæ nobis ĩdicat modũ. Præterea (quod mox dicebamus) ĩteriecta tã uasta regiõe corpoꝝ multitudo/nõ põt qcũq; fingãt̃ ibi colores nõ ꝑuertere ĩterpollare: qđ uel ipsa demõstrat super istis colorib9nata uarietas opinionũ. Negat. n. Aboasar tales cælestes colores planetaꝝ eẽ q̃les narrauim9supra/creditos ab his q de colorib9sydera iudicarũt/qꝑpe stellã Saturni plũbi poti9referr̃ colorẽ q̃ q terræ fuscedinẽ representet: nec albedinẽ eẽ ĩ Ioue: nec itẽ Veneris eẽ ꝓpriũ cãdorẽ: tũ si Mars iõ calid9dr̃ q̃re rubeus ẽ multo soli rubꝝ colorẽ magis đberi q sit Marte calidior. Albã Lunã neminẽ putatuꝝ q nõ careat oculis: nõ nihil diuersa uident̃ quæ de colorib9planetaꝝ ex ueterũ monumẽtis in naturali ꝓdũt̃ historia: ubi cãdid9 Saturn9: Iuppiter clarus: Ven9nũc cãdẽs cũ lucifer dr̃: nũc fulgẽs cũ uesperi nomẽ hẽt: Mercuri9 radians Luna blãdo colore describit̃: oĩno qđ dr̃ in Mercurio uariar̃ illũ colorib9: q̃re naturæ quoq; multiformis & mutabilis eẽ de fallaci nascit̃ euidẽtia. neq;. n. ꝙ Mercuri9hmõi sit hoc cõtingit: ueꝝ qm̃ soli ꝓximũ semp magna ex ꝑte uidet̃ ꝓpe finitorẽ/qua cæli ꝑte multiplices (ut testat̃ Ptolomæ9) halit9 hũiditatesq; terrenæ uersipelles aspect9/& colores stellaꝝ multiuagos representãt. Nulla igit̃ ista đ colorib9ait Aboasar cõmẽtatio/ꝓbabilitatis fide colorat̃: a q̃ tñ ut ait Aboa. astrologoꝝ uniuersitas pẽdet. Aboasar ipse reiiciẽs memoratas rões putat ex primis q̃litatib9quas planetæ ꝓducũt eoꝝ naturã posse cognosci: qđ ẽt Pto. admõuit: quare Saturnũ auctorẽ frigoris & siccitatis experimẽto deprehẽdi: nã uigere ĩ corporibus has qualitates cũ fuerit ipse gubernator ãni: sic de marte de reliqs obseruatũ. Quas qsq; corporib9elemẽtariã ĩfluat affectionẽ. Ex his uero de tota natura planetæ cõiectari siqđẽ cũ frig9& siccitas opa Saturni uitæ sint aduersa/malefi/cũ syd9Saturn9ĩfœlixq; decerni: maleficũ quoq; Martẽ ob æstũ caloris adurẽtis

Galenus
Auerrois

Error
Auenro.

Variæ sẽtentiæ de planetaꝝ colorib9

ĩmodicæq; ſiccitatis:cõtra Iouẽ & Venerẽ ſtellas eſſe bñficas ob caloris naturã & hũidi:quib9 q̃litatib9 uita cõſeruat:ſic in aliis argumẽtat. Ad quatuor deniq; illas q̃litates oĩa referẽs frigus/humorẽ/calorẽ/ſiccitatẽ. Sed hmõi rõ pudet ab experimẽtis. Nã frigoris effectiuũ Saturnũ poti9 q̃ caloris nõ ꝓbat rõne:q d paulo ante confutati facere conabant/uerũ experimẽto quaſi cõpertũ ſenſus euidẽtia/ quod falſiſſimũ putãt multi philoſophoꝝ aſſerẽtes nullã ſtellã frigoris & ſiccitatis eſſe productricem:quaſiq; conſtet inter eos quæ cui9 qualitatis ſtella ſit opifex: quod tñ ambiguũ in Luna & Venere eſt. Venerẽ.n.frigidã & Abenzagel & Alchabiti9:Aboaſar cũ Ptolomæo calidã putat:Lunã Pto.calidã/cæteri frigidã:de Mercurio quoq; nõ cõueniũt:Tũ ſi de planeta gubernãte ãnũ(ut Aboaſar uult) facta ẽ obſeruatio/qũo pñt in ea cõuenire:cũ tãta ſup anni dño deligẽdo ſit ambiguitas opinionum:ut tot fere ſint futuri domini quot aſtrologi pronunciauerint.

Cõfutatõ erroris Aboſa. Abẽzag. Alchabi. Aboaſar. Ptole.

Caput XIIII Si concedamus planetas primas efficere qualitates:nõ eſſe propterea concedendũ alios noxios eſſe:alios ſalutares.

Aeteꝝ ſiue talib9 expimẽtis/ſiue primis adducti rõnib9 cõcedimus quæ
c de primis q̃litatib9 dicũt:nõ plus efficit/q̃ influxus ſydeꝝ exploratos in
ꝑmutãdo aeris ſtatu nõ corpoꝝ ꝑ iſtiuſmodi primas affectiones:ueꝝ nec ſalutares has eſſe ſtellas alias noxias:nec quæ ꝑpriæ peculiareſq; ſydeꝝ dotes inde colligi põt. Primũ ſi naturã terræ Saturni ſtella:ſi Martis ignẽ repñtat:cur aut ille malus aut hic:ſi nec terra mala nec ignis malus:ex qb9 ĩnumeri uitæ uſus ſine qb9 natura cõſtare nõ poſſit. Nã in uiuẽtiũ quoq; corpib9 bilis atra rubraq; nõ ſũt noxiæ ſed neceſſariæ/nec min9 utiles qbuſdã munerib9 ſubeũdis q̃ uel ſanguis uel pituita:q; ſi nocere dicat excesſu/nocent eo mõ ſanguis & pituita ſi ſupra modũ excreuerit. Q d ſi de mũdo uniuerſali rõ ꝑticularis mũdi quẽ hoĩem appellam9 rite ueſtigat/iniuria cognoſcem9 aſcribi ſtellis/exceſſum cuiuſpiã q̃litatis in humano corpe. Nã q; eleměta maneãt intra fines & præſcripto iure cõtenta negociũ mũdi nõ faceſſant a cæleſti natura credit eẽ regẽte & moderãte fluxibilẽ & erraticã materiã reꝝ corruptibiliũ. Cur nõ igĩ eadẽ rõne cæli poti9 fuerit cõtinere fre nareq; q̃litates in nro corpe ſub cõtinuã uitæ diſpõnẽ q̃ alteri9 excitatu ſupfluo reliq̃s ꝑdere totũq; labefactare? Quare ſi præeſt atræ bili Saturnus cũ nihil a cælo nõ ordinatũ nõ uiuificũ emanet/non excitabit illã ad exitiũ aĩalis:ſed moderabit ad cõſeruationẽ:nec habebit a ſtella ſua bilis atra quo magis & uiolẽtius agat:ſed quo moderati9 atq; uiuacius. Eſt.n.iſtoꝝ materia quædã cõgeries elemětoꝝ/efficiẽs cã cælũ:ſed efficiẽs in unũ cogit quæ miſcent:ac ſub uni9 coĩonis pace oĩa tẽpat aliud alia cæli ꝑte mouẽs ſi diuerſis iſta ſtellis ſubiiciant:oĩbus uero ſimul cũ cælo ſtellis ad armoniã totius unanimiter cõſpirãtib9. Proinde nemo fallat ut cũ rubræ bili Saturnũ præfici audierit in ſubiectã ſibi q̃litatẽ fieri qcq̃ a ſtella ſuſpicet:q d ordini bono uitæq; nõ cõueniat/cũ nõ min9 cõpeſcere tumultuãtẽ/q̃ ſuſcitare torpẽtẽ ĩtelligi debeat cæleſtis præfecturæ mun9:nec mors a cælo ſed a natura:cũ uitio ꝑprio quæq; q̃litas ita degñauerit/ut præfecti ſyderis diſciplinã nõ ſuſtineat:ſed uel euaget ĩmodica uel remiſſa deficiat:hoc eſt q; ſemel iterũq; lectorẽ admonui nõ eſſe ꝑfeſſionẽ cælo magis iniuriã aſtrologica ſuꝑſtitiõe/quæ qcqd a nobis fit præter rõnẽ culpa uoluntatis:qcqd in natura euenit præter ordinẽ uitio temerariæ labiliſq; materiæ id totũ ſyderibus ambit ĩputare:nec putat illoꝝ ſaluã

Mors nõ a cælo ſed a natura. Nullã ꝑfeſſionẽ eẽ magis iiuriã cælo q̃ aſtrologiam.

dignitatē/si nō illis indignissima quæq; accepta referamus. Ita igit̄ ratio colligat̄ nō nocere corporibus sed ꝓdesse q̄ttuor q̄litates cū sint modicæ & tēpatæ: sed non aliter eas a stellis ꝓuenire. nō igit̄ ꝙ ab eis ꝓueniant/stellas noxias dici posse. Primū neq; Mars neq; Saturnus ideo mali dici pñt: qm̄ bilem hic q̄dē atrā ille rubeā suscitet in corpib9: qñ neutra/si fines modūq; nō excedat uitæ noxia/cui poti9 est necessaria. Tm̄ uero abest ut exuberet/exitialiter auctore cælo: ut nō aliūde intra modū præscriptūq; cōtineat̄: de qua re dixim9 abūdāter libro tertio: quo loco ꝓbauimus mala corpis cælitus nō ꝓuenire. Q d̄ si q̄litates hmōi uigoraret cælū/& ultra modū nō statim sequeret̄ etiā malos planetas oībus Martē & Saturnū: sed essent aliq̄bus excessus isti salutares: Nā & frigidū semē radii Martis tēparēt. Et plus excalescēs frigore Saturni ad cōpetētiā redigeret̄. Quare nō posset astrologus eū cuius in genitura uidisset præpotētē Saturnū atræ bilis incōmodis adiudicare. nec quē præ cæteris Mars afflasset æstibus coleræ obnoxiū ꝓnūciare/nisi q̄lis natura illis hos illi scripsisset: uel usus haberet exploratū. Q d̄ cū ille nesciat nec uestiget. Sed de istis tm̄ excessibus q̄litatū bonā malāq; fortunā examinet: patet eū in dubio semp uersaturū. Patet itē illud q d̄ dicunt fortunator planeta mutatur interdū in infortunatorē: & infortunator in fortunatorē. Nocet.n. Iuppiter qñq; & ꝓdest Saturnus/nō aliter hoc accidere/q̄ pro materiæ cōditiōe. nō aūt pro locoꝝ distātiaꝝ signoꝝq; uarietate: quæ si forēt in cā mutatiōis hmōi/pessime sup ea decretū foret ab astrologis siq̄dē pōnem de primis q̄litatib9 tuent̄. Nā Mars in Ariete uti magis calefaciet ita magis nocebit/q d̄ ipsi ꝑnegāt nā Mars inq̄unt domū suā nō euertit: & uniuersaliter quælibet uel domū/uel finē uel altitudinē stella possidens fœlix illis existimat̄: calefacturū uero magis Martē in Ariete q̄s dubitet? siq̄dē Aries ut uolūt igneū signū est: pariter in Capricorno Saturn9 noxi9/in Ariete fœlix erit putādus cōtra illoꝝ opīonē: qñ de Capricorno Saturni frigus & siccitas q̄bus nocere putat̄ intendunt̄: & calor Arietis illius rigorē moderabit̄. Fœlicior.n. erit cū retrocesserit quod nō putāt: q̄ cū recto cursu se mouerit: qm̄ ut

Alchīd9. Alchindus ait/cū regredit̄ magis calefacit. Eadē rōne Mercuri9 ī Virgine nimia siccitate nos lædet: & Solis calor ex Leonis calore uiolēti9 q̄ oporteat nos īuadet: moderati9 uero salutari/usq; nos afficiet si frigidi signi mixtiōe tēpat9 in nos eius radi9 diffūdet̄. Ita multipliciter ista de primis q̄litatib9 accepta rō nō mō ueritati sed astrologoꝝ dogmatis repugnat. Sūt.n. præter ea quæ diximus adhuc multa quæ illis obiiciam9: ut si quæram9 cur nō stella sit aliq̄ dñans pituitæ: sicut impat atræ bili Saturn9: Mars rubræ Iuppiter sanguini: Cui si Lunā aut Venerē dñari dicāt/Venus & Luna planetis infortunātib9 erūt enumerādi/cū nō minus exube-

Ptole. rans pituita uitæ noceat q̄ atra bilis & rubra porro si Luna q̄lis a Ptolomæo definiat̄/īfœlicis hr̄e præ oīb9 astri rōnē uidebit̄. Est.n. (ut illi placet) parui caloris/humiditatis uero multæ: qua tēpatura nihil putrefactioni magis obnoxiū. q̄re si noxius & salutaris planeta de primæ q̄litatis influxu iudicatur/erit noxia Luna soluētis & corruptricis mixtionis effectrix/& lōge noxia magis q̄ Mars atq; Saturnus/q si nō optimas naturales tñ infundūt q̄litates/quæ solū nocēt nō moderate: ueꝝ ꝙ a Luna descendit ipsa sua rōne est īmoderatū per caloris imbecillitatē

Ptole. fluēte humido neq; cocto satis neq; coacto. Quā tñ & Ptolemæus ipse fortunāti-

Aboasar bus stellis annumerat ueteꝝ nixus auctoritati & Aboasar etiā Ioue fœliciorē esse

cōtēdit. A quo libēter id quoq; sciscitarer: cū sit Marte calidior Sol/adiūctaq; sic/citate: Mars infortunatior & īter sydera fortunātia primus Sol existimat. Ita enī definit Aboasar prīcipe loco īter auctores fœlicitatis statuēs Solē scdo Lunā: ter/tio Iouē: Venerē q̄rto: qnto Mercuriū: de quo sibi uidet dissentire cū Mercuriū sua natura siccū esse uelit: & terræ naturā sape magis q̄ alioꝝ. Quare si principia sua sequat: debet illū īter noxia nūerare. Dissentiūt aūt alii cū īter se ēt cū ab ipso quoq; Aboasar plurimū: nā magna pars Lunā Solem/Mercuriū medios faciunt īter nocētes atq; bn̄ficos: quos ut uidimus oēs bn̄ficos facit Aboasar. Heliodorus & Paulus īter salutares quoq; Mercuriū ānumerāt. Ptolemæus Lunā salutarē: sed Mercuriū & Solē mediæ cōditiōis facit: ut uel ista eoꝝ inter se discordia nō parū opīonē istā euertat: & artis incertitudinē palā faciat. Adde futurū si uera illa sup/positio de primis q̄litatibus: ut ex. xii. signis cælestib9 citra cōtrouersiā sex infœli/cia & infortunātia sint/oīa. s. ignea: oīaq; terrestria: cū illis abūdēt hæ q̄litates ꝑꝑ quas Martē atq; Saturnū infœlicitatis accusant. Sed & nouē potius q̄ sex cum in aqueis quoq; cū frigiditate sicut putāt exitialis humiditas/ēt nō qualis sit aeris si/gnis q̄lisq; in Ioue Venere & planetis aerea hoc est uitalis atq; ꝓlifica: sed aquatica fluxaq; dn̄et. Id qd' absurdū duplici rōne: nā cælū primū omniū corpoꝝ maxīeq; bn̄ficū maxīa sui ꝑte dānabit: & fœlicib9 astris infœlicia signa domus erūt: ut Io/ui Pisces & Sagittari9: Veneri Taurus: quæ debēt tn̄ pro naturæ cognatiōe distri bui. Deniq; si fortunas hos planetas uocāt illos infortunia: qm̄ de primis q̄litatib9 quæ uitales/magis ab his ꝓueniāt: cōtraq; corruptrices & noxiæ sunt ab illis: non plus tn̄ (ut cū eis benignissime decidat) efficiēt q̄ ad corporis habitū istā uel fœli/citatē uel infœlicitatē ꝑtinere: qui de primis illis qualitatibus tempat & cōciliat: Cæteꝝ ad externa fortuitosq; successus id etiā deriuari quonā pacto defendent: si non illa sunt infirmissima: quæ supius cōtra istā opīonē adduximus. Postremo ut nihil sint oīa quæ nunc diximus dubiū nō est nimis parū perite parūq; cōsiderate facere q de influxibus syderꝝ penes has primas qualitates reddere rōnē uolunt: qd tn̄ nullus nō astrologus facit: nec q se dogmatis huius artis naturales causas affer/re posse gloriant/alio tandē se cōuertunt q̄ ad elemētales huiusmodi affectiones. At uero siqui ꝓprii particularesq; syderꝝ sūt afflatus: hi nō huiusmodi qualitates/sed occultas uereq; cælestes uniuscuiusq; stellæ ꝓprietates cōsequunt: ad quas etiā solēt in terrenis rebus referre quæcūq; supra elementalē naturā/infra corporis tn̄ terminos/attollere se uident: in qbus multas interdū uidemus dotes atq; uirtutes nō solū de mixtione qualitatū elementaliū nō ꝓuenientes sed dissentientes etiā ab illa. Quēadmodū mirobolani qdē tempatura frigida & sicca plus ad mortē fa/cere uident q̄ ad uitā: in quo tn̄ secretioris naturæ priuilegio ad uitā ꝓrogādā ue/getādāq; mirabilis esse credit efficacia. Multo magis & Iuppiter & Saturnus & natura omnis supior siquæ putāt astrologi influūt nobis/etiā si hic quidē planeta frigidus & siccus/ille calidus humidusq; censeat: multa tn̄ ea quæ præcipua non per has qualitates/sed per alias radioꝝ suoꝝ occultas uires agere sunt putandi: Tum quare illoꝝ naturæ magis hoc cōgruat: Tum q̄ opa ad eos relata ab astro/logis nō possunt ut demonstrauimus ad qualitates illas affectionesq; referri. Qd' si est patet ratione illas deprehendi nō posse: quod hoc loco ꝓbandū suscepimus. Restabit experientiæ uia: de qua libro sequenti late disputabitur.

Heliod.
Paulus

Caput XV Rationes astrologorꝫ de dominis dierꝫ & horarꝫ: annisq; planetarꝫ inefficaces esse: tum astrologos sæpe uti demõstratione circulari.

Onfutauimus oẽm modũ quo se planetarꝫ uniuersales ꝓprietates ꝓbare posse cõfidũt: ut a locis sphærarꝫ & terræ situ: uel a coloribus stellarꝫ uel ifluxu primarꝫ q̃tuor affectionũ: restãt argumẽtatiões qb9 nõnullas pticulares magis planetarꝫ colligũt cõditões: hæ uero uel a parabolica similitudine: uel ab astrologicis: uel a sphærarꝫ ordie eliciunt: a sphæris ut ĩ dñatu dierꝫ & horarꝫ: nã horã diei primæ gía exẽpli dãtes soli: dãt reliq̃s plãetis: q deiceps ex sphærarꝫ põne succedũt atq; hic dierꝫ distributio nascit ut illi planetæ dies ascribat cui facta ꝓ ordinẽ præcedẽtẽ horaria diuisiõe primæ diei hora cõtigerit. Hæc aũt supiorib9 ãple cõfutãt: ubi q̃ futilis iste mod9 argumẽtãdi: q̃ rursus ĩ ãbiguo posit9 adhuc orbiũ ordo: q̃ ĩ cælestib9 uane cogitata impandi successio declarauerimus: præter quæ possum9 illd quoq; astrologos ꝓcũctari: quæ nã rõ Chaldæis & Aegyptiis auctorib9 hui9 supstitiõis primã toti9 tpis diẽ demõstrauerit? Neq; n. uti pñt auctoritate legis mosaicæ nisi credãt eidẽ astrologos cũ oĩ diuinatore ꝓrsus exterminãdos: Ab astrologicis rõcinant cũ tot uitæ ãnos largiri planetã quẽpiã dicũt: qm̃ tot ĩ Zodiaco fines possideat. Est. n. tã ĩcertũ qd de finib9 sumit q̃si cõfessũ q̃ ꝓ inde de ãnis ẽ cõprobãdũ: q̃q̃ tñ si uerꝫ qd de finib9 uolũt: nulla tñ auctore Ptorõ cõsequẽtiæ: ut ꝓ tot ẽ nos uiuẽdi nobis spacia decernãt. Peccãt aũt & ĩ his sæpe ꝓ q circulo ꝓbãt alibi de ãnorꝫ numero finiũ numerꝫ: alibi ex finib9 ãnos colligẽtes. Ab Ariete annũ auspicant: qm̃ primũ sit signorꝫ: ꝓ tñ primũ esse in cõtinuo circulo solẽt inde mõstrare ꝓ initiũ ab eo tpis ordiamur: sic & locũ secundũ Loui rñdere: qa rẽ faciat atq; portendat: & Louẽ rẽ facere atq; portẽdere qa secũdo loco rñdeat argumẽtant. Ad hoc exẽplũ plurima iuenies in eorꝫ libris: sed & longe magis ridicula: præsertim si in Aboasaris incidas libros apud quẽ nup hoc legebã Lunã largiri annos cẽtũ & octo: Sol annos cẽtũ & uiginti: nã deficere Lunã a uita Solis annos duodecim ꝓppe quæ uím nõ hẽat nisi postq̃ a Sole gradib9 iã duodecim fuerit elõgata: ut iã nihil sit mirũ gloriari Aboasarẽ se dogmatis astrologici plene reddidisse rõnẽ. Cum nihil sit adeo irrationale qd nõ ei rõ uideat. Par insania cũ annos breuiores Solis decẽ & nouẽ ideo esse dicunt: qm̃ ꝓ hũc numerũ medio motu luminaria cõiungunt: ubi nihil oĩno cõmune: nihil cõnexũ: nihil seqẽs añcedẽtib9 cũ sequẽtib9: hi tñ ita argumẽtant: post hũc ãnorꝫ numerꝫ cocũt Sol & Luna medio motu. igit totidẽ ãnos dat Sol cũ paucissimos dat: simile eni ac si dicat homo duob9 oculis nascit ideo ex duob9 quoq; parẽtib9 nascit: Parabolica similitudine sic utunt: Luna cæli ianua est. igit os significat: est eni ianua fere os dom9 & os cibi ac sermonis ianua? barba itẽ ad idẽ attinet sydus qd instar Lunæ idẽtidẽ renouat. Subiiciũt aũt aures Saturno: qm̃ sublimes tenẽt ĩ capite ꝓtes sicut ĩ cælo ipse Saturn9 q eadẽ rõne qm̃. s. est suprem9 ꝓceros hoĩes parit: qd illi9 tñ naturæ nõ cõuenit siqdẽ siccꝰ frigiduſq; decernit. Hæ sũt rõnes astrologorꝫ qb9 cælestia sua dogmata fulciunt: q̃s nõ ego rõnes sed uel errãdi uel ludẽdi uocauerim occasiões: qb9 auditis tã patet uanitas dogmatis q̃ solet ueris auditis firmitas ĩnotescere. Quaĩ sati9 illis fuit hæc uelo aut cista q̃si orgia tegẽ/ suspitionẽ misterii reliquẽtes q̃ dũ rõales uideri uolũt suis ipsimet rõib9 q̃si ꝓpria manu accusatiõi suæ ſbscribẽ: cũ ñ sit alid eas audir q̃ qd astrologos ĩ errorẽ duxerit itelligẽ/

Cõfutatõ

Anni principium.

Quare Luna annos. cviii. Sol. cxx. largiatur secundũ Aboasa.

Anni minores Solis quare .xix.

IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS. LIBER. VNDECIMVS.

Caput primũ Ex his quæ hactenus sunt probata patere astrologiã experimentis non esse cõprobatam: tum idem multis rationibus probari.

I naturã cælestiũ cõsequi rõne non potuerũt: qd demõstrauimus, an potuerũt expientia? Et q̃q̃ cur ita fiat ignorẽt: ita fieri tñ obseruationibus didicerũt, ut si nõ possit astrologia sciẽtiæ nomen, possit tñ & artis, & ueræ traditionis hr̃e prærogatiuã. Quare uera quoq; prædicere siue id syllogismis siue expimẽtis sit cõsecuta. Neq; n. ĩterest ad diuinãdũ modo sit cõsecuta. Solent aũt astrologi: sicut oĩs ars ꝓdigiosa expientiæ plurimũ titulo se defendere: in quã ueluti asilũ se recipiũt, quotiẽs supra fidem prætercq; rationẽ aliquã uel loquunt uel pollicent: oĩbus statim se laqueis omniũ rationũ putãtes extricari si se ita dicant exptos. Hoc igit ꝓfugiũ illis adimemus: qd aliquod esse putant qui & labiis loqui & auribus audire magis q̃ corde consueuerũt. Nã siqs exploratũ meditatũq; habeat qd sit expientia: Tum qbus uiis sup influxu syderẽ cõparari ꝓsit, is ne utiq; dubitabit syderẽ uires peculiares ꝓpriasq; opationes tã esse expimentis q̃ rõnibus homini impscrutabiles. Et quidẽ patere põt hoc satis ex supioribus: qm̃ si uel nullum e cælo fatũ: aut si qd iam fatũ nõ ex hora initiali: sed a materiæ cognatione depẽdet: patet expimentis nullam uiã relinqui, quãdo quæ quẽq; stellæ imprimis afflauerit: tã tibi erit incertũ, q̃ prorsus ignota primæ illius materiæ cõditio singularis: sed & horã seminalem siqs fatalẽ faciat, ipsi nõ negabũt astrologi nimis abditã fore obseruationis opportunitatẽ. Verũ ut tẽpus quoq; genituræ sit satis obseruatũ; quonã pacto fidelis obseruatio fuerit? si nec exploratũ ut declarauimus quot & quæ causæ cælestes obseruandæ: nec eaꝝ quas putant hr̃e cõprehensas: quæ sit forma: qs habitus: quæ positio, possint singulis momentis ex fide determinare: tũ ipsam quoq; horã genitalem nec hr̃e exactam a dño genituræ: nec qd aberrat aliqua methodo castigare possunt. Porro siqd in his deliquerint (ubi delinquere semp eos ostendimus) cadet necessario totius obseruatiõis auctoritas: nũc si nõ delinquãt etiã in illis, fieri tamẽ expimenta sup cælestibus libro præsenti nulla posse mõstrabimus. Demus igit genethliacis: ut horã genituræ fideliter teneant: & statũ cæli ad eã horã q̃ fidelissime rogo quale cæli decretũ talis cõstellatio faciat uel significet: quonã pacto se putãt experientia cõsecutos? siquidem experientia multiplici eiusdẽ rei & sæpius iterata obseruatione colligitur: cadẽ uero cõstellatio aut nũq̃ ut probant doctiores: aut qd ueteres crediderũt: non nisi post multa milia sæculoꝝ eadẽ est reditura. Rñdebũt fortasse particulares redire cõstellationes iterariq; sæpius etiã si totius & absolutæ cõstellatiõis redintegratio nõ contingat: posse igit se notitiã particulariũ illaꝝ repetitis obseruationibus adipisci: unde collectis expimentis ex fide futura prænuncient. Id qd ita declaret exẽplo. Nascit aliqs Ariete horoscopãte põsita inibi stella Martis, & septimũ cardinem occupãte Saturno. Tũ aliis suo modo dispositis nascet alius cætera qdẽ dissimili genitura: sed qd ad Martẽ attinet & Saturnũ simile: poterit astrologus, q̃q̃ nõ totius cõstellatiõis particularis, tñ illius bis facere obseruationẽ. Quod cũ sæpius euenerit sæpius iterata obseruatio faciet expimentũ: sic se illi fortasse defen-

Cõfutatõ dunt/sed paꝝ uere paꝝ cõsone etiã suis principiis. Tum qa particularis eadẽ con/stellatio in alio toto aliud opat̃:tũ ꝙ substãtia totius decreti/nõ tã a partib9 ꝓue/nit/q̃ a tota:hoc est ab hominũ simul partiũ armonia/peculiare/& propriũ aliqd efficiẽte/qd̃ nulla seorsum pars/sed neq; oẽs simul efficient. Siqdẽ aliud sunt oẽs ptes aliud qd̃ ex oĩb9 de mixturæ ꝓportiõe dissultat. Erit igit̃ impfecta talis ob/seruatio qua sua colligũt expimenta. Nã impfecta quæ totũ nullo mõ fallax quæ eandẽ ptẽ nõ in eodẽ toto cõsiderat. quæ rõ nõ ex aliis magis q̃ astrologoꝝ præce/ptis robur habet/asseuerãtiũ pro mixturis stellaꝝ oĩa fieri nec a ꝓpriis eaꝝ uirib9 sed a cõplexu simul uniuersaꝝ/& societatis coalitu fieri fati sortitionẽ. Nõ igit̃ si in una uel altera genitura cũ Mars atq; Saturnus ĩ cardinib9 primis ex diametro se respexissent dñm genituræ calamitatib9 distrahi uideris:poteris q̃si facto expi/mẽto/cũ alias idẽ acciderit calamitates denũciare:Cũ nihil repugnet eã cõstella/tionẽ sub alia sydeꝝ alioꝝ tẽpatione/ita cõuenire:ut uel noceat nihil/uel forte ẽt possit/oĩno aliud efficiat/q̃ qd̃ in aliis genituris ex radioꝝ diuersis mixtionib9 fe/cerat:ut si cũ astrologis sentiam9 fieri fato res hũanas:huc referri posset qd̃ expiẽ/tia quottidie deprehẽdit̃ infœliciũ oĩum fœlicissimas eẽ genituras:& fœliciũ cõ/tra/infœlicissimas. q̃re. s. q̃q̃ particulares cõstellationes aut bonã sortem:aut malã portẽdere/uideant̃ ex præteritis obseruationib9:ipsa tñ totalis tẽpatiõis armonia nõ alias uisa nõ cognita:nõ explorata/facere aliud nũc põt:q̃ ꝙ ille alias uel seor/sum uel in alia mixtiõe portẽderãt. Hoc aĩaduertẽtes antiquissimi astrologoꝝ nõ aliter hui9 artis dogmata tradebãt/q̃ singulares a se obseruatas genituras ꝑticula/tim exponẽtes. & cũ euẽtis demũ cõparãtes:ut nõ tã qd Saturn9 aut Iupp. sed qd

Matern9 Ptole. cõstellatio talis tota pepisset indicarẽt. Q d̃ Matern9 exẽplo Aegyptioꝝ sexto li/bro suaꝝ cõmẽtationũ aliquo mõ ẽ assecutus. Accusat aũt illos Pto. ꝙ ad metho/dũ artẽ nõ redegerint:ꝙꝙ rẽ infinitã & incõprehẽsibilẽ ꝓsequerent̃. Quare seipsẽ ad uniuersalia præcepta & simplices uires sydeꝝ explicãdas cõuertit:putans illis cognitis posse genethliacũ sua demũ cõiectura de particulari mixtione iudicare.

Ptol. ac/cusandus est. Sed q̃q̃ accusat iure ueteres astrologos:ipse tamen nõ minus iure est accusandus. Viderũt. n. illi recte qd facto esset opus. Sed errauerũt existimãtes id esse tale qd̃ fieri posset:cũ infinitũ sit illud/nec ad artẽ nec methodũ redigi possit:Tum nul/lus ex eo usus:nũq̃. s. eadẽ restituta cõstellatione. Ita aũt Ptol. potius quid posset/q̃ qd oporteret fieri existimãs nimiũ aberrauerit/si de præceptis illis similib9 ue/ras fieri posse prædictiones putauit:ut hinc forte cõtigerit quod scribit Auenazra præcepta Ptolemæi nũq̃ euẽtis expimẽtisq; cõsentire. Sed ꝓpterea minus culpan/dus Ptolemæus:ꝙ quẽadmodũ libro secũdo oñdimus:& opinabilem & cõiectu/ralem:& dubiã:& fallacẽ hãc esse artẽ plane cõfessus est. Ita igit̃ in mediũ allato themate genethliacũ urgeamus. Hic est aliquid o Genethliace:si tibi cætera con/cedantur/in efficiẽdo potens atq; præcipuũ/ꝓprius. s. armoniæ totius effectus:a quo maxime ꝓprie nati fortuna dependet:cuius tibi notitiã/cũ nec ratio fecerit/nec obseruatio/quomodo fati poteris explicare ueritatẽ. Falleris enim si nõ aliud putas totius efficientiã q̃ collectiones eoꝝ quæ singulæ partes efficiant. Erit hoc enim in coaceruatis & hærentibus tm̃ uel corporibus uel qualitatibus: non autẽ ubi miscentur & halescũt in aliã formã:quod in radiis sydeꝝ credit omnis astro/

Exẽplũ. logia. Sicut igitur thæriacæ proprietatẽ non est expertus:qui reꝝ uires ex quibus

conficitur obseruauerit:ita nec cæli agmen præsens intelligit/quid efficiat qui se/
orsum de partib9 eius habuerit alias expimentũ.cũ nõ solum partis ad partẽ:hoc
est syderis ad sydus:sed oĩum oĩno sydex ĩter se status & hĩtudo id efficiat maxie/
qd nascẽtis est ppriũ:sicut eius quoq; indiuidua ppria quæ natura nõ de conflu/
uio gignitur accidẽtiũ:sed incõmunicabilis est/uel substãtiæ peculiaris priuataq;
sortitio.Quid ꝙ nec unius etiam stellæ notitiã consequi possunt experimento:cũ Ratio.
nihil ulla seorsum: sed cum aliis omnia semp operetur:quo non solum id fit ut tm̃
quælibet possit ex habitudine ad alias definiri:sed ut nullo modo possit ab aliis se
parata cognitione discerni. Nam a tota quidem constellatione uidebis seriẽ talis
uitæ:& euenta talia pnenire:uerum agentibus illa oĩa omnibus stellis:quæ cuius
rei stella fuerit auctor scire nõ poteris:nisi seorsum cuiusq; stellæ naturã:uel ratiõe Solutio
uel alia prius uia deprehẽderis.Quod si te dicas ita obseruaturũ:ut quox uideris
hoĩum aliqua fata similia:qua parte illorum decreta consonauerint/inde maxime
rem puenire illam argumenteris ea facta præcipue sæpius obseruatione.Respon Confuta
deo nimis fallacem hanc esse uiam coniecturandi:tum quoniã similis stellæ stat9 tio.
rem diuersam efficere potest in mixtura diuersa/& dissimilis potest eãdẽ:tum qa
sors eadem potest eandẽ causam nõ habere:cum ex sententia astrologox sint eius/
dem effectus in cælo causæ pene innumerabiles.Erit aũt exemplo totũ hoc diluci
dius:nascitur Petrus Ioue posito ĩ Piscibus:nasciẽ Paulus Ioue similiter se habẽ/
te:reliqua oĩno dissimili cõstellatione uiuũt dispari sorte:moribus:ingenio:ualitu
dine:tantũ pari fortuna in opibus cumulandis.An hinc licet cõiectare datorẽ di/
uitiax esse Iouẽ loco secundo in piscibus collocatũ? Minime certe licet.Nam qd
illis cõmune fuit in fato/diuitiax.ſ.copia potuit a diuersis cãis cælestibus pueni/
re nõ a cõmunibus:& si in alterius genitura dominus horoscopi soli cardinẽ occũ
panti uim fuerit elargitus:altero in lucẽ prodeunte pars fortunæ tenuerit oriẽtem
dño suo benigna radiatiõe cõiuncta:uel in altera quidẽ Genesi planeta fortunator
primo cardine fulserit:in altera Mercurius eo loco situs fortunãti planetæ cardi/
naliq; uim suã fuerit mutatus.Sed & si Venus nascẽte Petro qnto residens loco in
primo habuerit ptãtẽ:Paulo uero nascẽte luminaria nullis hũilitatibus debilitata
amicabiliter se respexerint:erit ex opinione astrologox nõ ab eadem stellax facie:
utriq; tm̃ diuitiax eadẽ fortuna:põt sors uaria eius rei diuersis euenire: cuius tamẽ
opifex stella in genituris illox põne simili fuerit.Tũ ꝙ nõ põt idem oĩno uni9 stel
læ habitus esse nisi sit eadẽ penitus tota cõstellatio.Tũ qa potuit ĩ alterius thema
te cõtraria uis adesse talis ibi syderis efficiẽtiã/uel obruẽtis/uel hebetãtis.Patet igi
tur ex cõiuncto pmiscuoq; stellax afflatu discernere nos nõ posse q̃cũq; obserua/
tione qd quæ stella potissimũ largiat.Quare nec uires naturasq; sydex expimen
tis cognitas definire. Accedit alia ratio difficultatis inexpugnabilis ẽt si seorsum Ratio ter
ageret unaquæq; stella qd agit:qm̃ cũ illax effectus inuertere:iterpollare:frustra tia
ri/cõditio uel alterius syderis uel inferiox circũstantiũq; cãx multipliciter possit:
nemo nõ pdigus præcepsq; iudicii sic asseuerabit hæc euenire ea stella sic se habẽ/
te:igĩ cũ se alias hũerit ad eũ modũ similis quoq; euẽtus erit expectãdus. Nã erat
illa sorte sua natura diuersã rẽ paritura:sed mutauit opus priuati fati uel fatũ uni
uersalẽ regiõis ãni/uel pricipis/uel ciuitatis/uel familiæ/uel cõtubernii:uel añce/
dẽs:ut parẽtũ/auox/attauox/uel arbitriũ nati/uel aeris dispõ/p quẽ cælestes ad

nos influxus traiiciũtur: uel materia cõtumax: uel pximior cã nõ cõmoda: nõ idonea, supiorib9 motionib9. Hæc cũ oia ut uolũt imutare stellarũ efficiẽtiã possint, quo tuta erit argumentatio: si de eo q d'euenit stellarũ naturã interpretemur: præsertim cũ sint ea quæ diximus, ita semp annexa stellarũ opationib9 ut nõ possit ad stellã q̃si initiũ referri: q d'obtigisse sæpius ãnotauerim9: Illud falli uident inexpiabiliter, q̃ quæ suis exẽpli grã, in regionib9, uel Aegyptii uel Chaldæi uel Arabes obseruauerũt putãt uniuersalis dogmatis hr̃e rõnem. Hoc est in oi pariter regione ualitura, cũ tñ accidere oino aliter sit necesse, siquidẽ ea sunt uera quæ tradunt ab eis quæq; usus & uitæ fides ipsa demõstrat. Nã in aeris mutationib9 id uidemus p manifeste ab eadẽ cõstellatiõe cieri alibi alias tẽpestates hic placidas, ibi uiolẽtas: hic fieri niues: ibi serenitatẽ: alibi uẽtos: alibi pluuias. Nimis igit est icõsequẽs in hũanis corpibus pariẽdis: in successib9 negociorũ (si quidẽ fiunt ista de cælo) non aliud pro diuerso cæli curuamine, q̃q̃ stellas easdẽ, in diuersis locis opaturas. Obiecit hæc illis ẽt Phauorinus q d'nos Pauli alexãdrini auctoritate cõfirmabim9. Is enim ĩ isagogis apotelesmatõ fœlices ĩ Aegypto genituras eẽ scribit eas potissimũ cũ aq̃rius principalia obtinẽs loca bñ fuerit affect9: qm̃ sit aq̃rio subiecta Aegypti regio: ut hinc illud fortasse mercuriũ in aquario fœliciter Aegyptiorũ ĩgeniis aspirare, uerũ in oi domo saturni hũiliari mercuriũ, ac male se hr̃e pditũ a Materno. Patet igit testimonio singularis astrologi nõ ualituras in oi regiõe pariter easdem obseruationes (si quæ fieri possent in aliqua regione fideles) quod non contingere rõibus multis iam demõstrauimus. & si pater medicorũ Hyppocrates fallax ĩ medicia dixit expimẽtũ, nemo nõ idoctissim9 ĩ astrologia negauerit eẽ fallacissimũ.

Confutatio tacitæ solutiõis

Phauorinus.

Cõfirmatio auctoritate Pauli alexandrini.

Hyppocrates

Cap. II Si q̃ expientia hr̃i de astrologicis dogmatis possit eã nõdũ esse habitã.

a Gebamus hactenus hoc ipsum ut pbaremus nulla tpis diuturnitate nulla hoĩum quorũcunq; uel idustria uel doctrina de secretiorib9 sydereis uiribus expimentũ posse cõparari. Nũc siquidẽ id forte minus ẽ psuasũ: uel hoc saltẽ euidentissime demõstrabimus: si qua cõparari talis possit experiẽtia nõdum tñ esse cõparatã: nã prioribus rõnibus illud certe cõfectũ est: ut notitiã fateamur huiusmodi oĩum rerũ esse difficillimã, quæq; perfici nisi multis ætatum reuolutionib9 nõ possit. Igitur ea primũ astrologorũ mẽdacia refutabimus q̃bus se parum christiane parũ perite, parũ uere tot milliũ annorũ hr̃e prædicãt obseruatiões: tũ eas q̃scũq; hñt ex eorũ dictis fallaces esse declarabimus. Phauorinus phũs apud Gelliũ, nõ est ĩquit ista chaldæorũ disciplina tãtæ uetustatis quãtæ uideri uolunt: & Panetii secutus auctoritatẽ Cicero, nã quod aiunt: quadraginta septuagita milia annorum in periclitandis experiundisq; pueris quicũq; essent nati babylonios posuisse fallunt. Neminem enim habemus auctorem qui aut fieri dicat aut factũ sciat: Hæc ille: Nos altius ordientes impudẽtiã illorũ coarguamus: & siue mũdus æternus ut philosophi quidã uolunt, siue factus ex tempore: ut diuina ueritas docet: hoc testatissimũ relinquamus, nullas quatuor milib9 annis antiquiores obseruationes potuisse ad istos peruenire qui dẽ astris scientiã tradiderũt. Certum enim philosophis qui æternitatem mũdi crediderũt magnis quibusdam elementorũ mutationibus: & siccescere maria, & terras inũdari quasiq; terrarũ & hoĩum sedibus cõmutatis fieri oceanũ ubi erat terra: & terrã q̃ pte erat ocean9. Nec solũ sacri historici: sed & Plato phũs, & externi scriptores, eluuionũ huiusmodi exustionumq;

Phauorinus.

Cicero.

Plato.

ítẽ ſæpe meminerũt:nihil aũt intereſt mũdi nouitas/an mutatio præteritaꝝ rerũ memoriã nobis adimat. Hæc igit' q̃ uetuſta cæleſtiũ obſeruationũ eſſe potuerint ex hiſtoriis examinemus. Varro doctiſſimus romanoꝝ q̃ poterat uetuſtiſſimam cõtexturus hiſtoriam a regno ſiccinioꝝ exorſus eſt huic regno uel paulo ſuperior uel cõtẽporaneus Trogus a Nino ipſo fecit exordiũ:q cũ Zoroaſtre bellauit:fuit q̃ Abraã patriarcha paucis ãnis antiqor:ũde fabuloſi deprehendunt' q Zoroaſtrẽ ſcribũt qnq̃ millib9 ãnoꝝ ante troianũ bellũ claruiſſe:cũ nec tot ab Abraã ad nr̃a uſq̃ tp̃a ſupputẽt':quænã igit' cã cur & Trogus & Varro p̃feſſi hiſtorias ſcribere uetuſtiſſimas altius tñ ôrſi nõ ſunt:præter reꝝ aliquoꝝ mũdi uel nouitate/uel certe inouatione/aut nullas aut penitus oblitteratas:nã q̃q̃ illi ſcribere ueteres atq̃ adeo primas hiſtorias uoluerunt/ueras tñ ſcribere uoluerunt/nõ fabuloſas quales Herodotus & Diodorus:quoꝝ ſolent interdũ dictis roborare obſeruationes tot miliũ ſæculoꝝ impudentiſſimi fabulatores:quaſi Diodorus inſcriptione ſua:Herodotus cõſenſu omniũ litteraꝝ nõ habeatur fabuloſiſſimus. Sed hæc ueluti mittamus eſt in re noſtra Porphyrii teſtimoniũ euidentiſſimũ:qui quidẽ quas Calliſthenes ex Babylone tp̃ibus Ariſtotelis & Alexandri Chaldæoꝝ de aſtris annotationes in græciã miſit/mille ait & nõgẽtoꝝ triũ annoꝝ obſeruationẽ dũtaxat cõtinuiſſe/quos annos ab Alexãdro retro ſi numeres in Abraã patriarchæ uel paulo ſuperiora tp̃a deſinere cos cõperies. Hypparcus & Ptol. principes aſtronomiæ:ubi pro dogmate ſtatuẽdo ueteꝝ obſeruatiões afferũt/nullas afferunt ipſi uetuſtiores his quæ ſub rege Nabuchodonoſor apud Aegyptios Babylonioſue fuere/poſt cui9 regnũ ſexcẽteſimo fere ãno floruit Hypparcus a quo ad nr̃a hæc uſq̃ tp̃a ãni nõ plus mille ſexcentis aut circiter fluxerũt. Mendaciter igit' & fabuloſe tot ſæculoꝝ hr̃e ſe iactãt obſeruatiões/eas uero q̃s habent neceſſario eſſe falſas/ita facile demonſtrat'. Aut enĩ cœptæ ſunt a tp̃ibus Ptolemæi:aut ab his excidere q Ptolemæũ anteceſſerũt. Siqdẽ poſt Ptol. cœpit iſtius obſeruationis tenor nõ fuit ſatis hoc tp̃is ad obſeruationẽ p̃ficiẽdã qd' nec ipſi negabũt:ſi nitit' expimẽtis antiquoꝝ:quæ.ſ.uel Aegyptii tradiderunt uel Chaldæi: q̃s rurſus dubitabit eſſe fallacẽ' qñ fidelis obſeruatio de cæleſtib9 eſſe nõ põt apud eos q mot9 cæleſtiũ recte nõ tenuerint. In his uero Chaldæos pariter & Aegyptios aberraſſe plurimũ nemo neſcit/q mathematicoꝝ libros attigerit. Taxat eos ubiq̃ Ptol. in magna cõpoſitione: Taxat Hypparcus/nec facile q̃ſq̃ crediderit q̃ ſero de cæleſtiũ motib9 ſapere aliqd rectũ uita cœpit:ſolis defect9 primus Thales prædixit Eudenio auctore:& Callimachus dicit q̃ primus inuẽtor fuit minoris urſæ q̃ Phœnices nauigãt. Idẽ annũ in trecẽtos ſexaginta qnq̃ dies diuiſit:obliqtatẽ Zodiaci primũ ſyderalis ſciẽtiæ rudimẽtũ excogitatã Plutarch9 aſſerit a Pythagora: q̃q̃ eã Euripides qdã chius Pythagora iunior inuentã primitus a ſe glorie't:priuſq̃ Solon floreret in græcia:floruit autẽ ante tp̃a Chriſti annis fere ſexcẽtis nemo nõ putabat lunarẽ mẽſem triginta eſſe dieꝝ. Primus Solon erroré hũc emẽdauit/ut ſcribit Proclus in Thimæũ Platonis. Quod ſi tã inſigniter ĩ lunari motu tã facili familiariq̃ nobis errabãt/qd de motibus ſydeꝝ alioꝝ occultioribus tardioribuſq̃ ſit putãdũ. ſed nõ eſt opus hic cõiectura. Legat' Ptolemæi liber cui titulus magna cõpoſitio/patebitq̃ citra ſuſpitionẽ ueteres oẽs in cæleſtiũ motib9 toto ut dicitur cælo penitus aberraſſe de motu quẽ dicebam9 ſyderis p̃ximioris/nihil nõ mõ ue/

Varro.
Trogus.
Herodot.
Diodor9
Porphy.
Cõfirmatio p Porphyrii teſtimoniũ
Alia confirmatio p Hyp. & Ptol.
Thales.
Eudeni9
Callimachus.
Plutar.
Pythag.
Eurypi.
Solon.
Proclus.
Ptole.

rum/ſed nec proximũ uero deprehenſum ab antiquis ibi cognoſces: Hypparcus
Quotpe Hyppar. primus in Rhodo inſula ducẽteſimo fere ante Chriſtũ anno Lunæ curſum uerius
obſeruauit. Sed nec tamen ad liquidum quare corrigitur a Ptolemæo qui proxi/
mus quidem Hypparco acceſſit ad ueritatẽ: ſed ita ut non attigerit ab Hiſpanis,
deinde aſtronomis emendatus/in Solis motu quo cæteros metiunt adhuc quoq;
cecutiunt ne dum illum antiquitas ſit conſecuta: ſed ægyptii plus nimio exorbita,
runt fieri ſolis reſtitutionem putãtes poſt trecentos ſexaginta quinq; dies & quar/
tam diei partem adiecta atq; trigeſima: nam nec quartam impleri uerio/
res deinde obſeruationes docuerunt: Quõ igitur fidelia fecerit experimenta ſuper
anni fato ſapĩa ægyptiorum ſup eius initio tm̃ delinquens ibi quoq; ridiculi q; an/
Theophi lus. num auſpicabantur: ut Theophilus tradit cũ primũ Aegyptũ Nilus inundabat:
Anaximãder ut ſcribit Phauorinus in oĩmoda hiſtoria primus Gnomonem inue/
Anaxi/ nit: quo cõuerſiones ſolis & æquinoctia notaret aſtrolabiũ Ptolemæi inuentũ eſſe
mander nemo neſcit qui eius libros legerit: primus Pythagoras idẽ ſydus eſſe dixit ueſpe;
gnomõis atq; lucifer; auctore Parmenide Pythagoras Chriſtũ qngentis annis non ãceſſit,
inuentor Sed redeamus ad motus adeo par; antiquis exploratos/ut de motibus quinq; pla
Pytha. netarum præter ſolẽ & lunam: ita paucas extare uetera obſeruatiões dixerit Hyp/
parcus: ut nec aliquid ſup eis quod fidẽ faceret a ſe quoq; cõpertũ poſſet affirma/
re. Primus Pto. aliqd ſibi de iſtis certũ uiſus eſt dicere: q̃q̃ ſecuta ætas multis eũ in
locis pro tpis bñficio caſtigauerit. In aſcenſionibus quas anaphoras Græci uocãt
ſignor; dinumerandis quantũ exciderent a ueritate quicunq; in Aegypto per ſy/
dera diuinabant; & primo apoteleſmaton Ptolemæus: & Apollinarius in cõmen/
tariis teſtatus ẽ: & Apollonius ex laodicea
quinq; libris opere dicato illor; errata ſugillauit. Quis igitur hæc cõſiderans du/
bitauerit: nullũ apud Aegyptios uel Chaldæos de aſtror; influxibus experimen/
tum haberi uerũ potuiſſe: ſiquidẽ nec ſignor; aſcenſiones unde maxima pars hu/
ius artis dependet: nec planetar; motus haberent exploratos: quaſi qd quo loco q̃s
planeta faceret expiri fideliter poſſent/cũ ſemp eſſent in eo loco planetæ quo ipſi
eos minime putabant: ut non erraticas ſtellas præterea quar; motus oĩno/ſi Pto/
læmeo credimus illis fuit ignotus. Quod ſi illi errarũt/ut indubie liquet/errant
Græci qui illos/errant Arabes qui Græcos/errãt Latini qui Arabes Græcoſq; ſe/
quunt: & ex eor; regulis hac expertis euentura pnunciãt. Neq; enim quicq̃ putãt
maiori ſe pdere auctoritate/q̃ q; Chaldæor; & Aegyptior; auctoritate cõfirmãt.
Hinc Aeſculapios & Hermetes/& Notepſos/& Petoſires/uana oĩno nomina q̃ſi
nebulas lectoribus ſpargunt/quaſi nõ fuerint iſti rudiſſimi ſcientiæ quã profite/
bãtur ſi uera nobis Hypparcus & Ptolemæus auctores aſtrologiæ præcipui tra/
diderũt: Quid igit Ptolemæus apoteleſmaton lib. primo q̃ſi fidem dictis factu/
rus ad antiquor; expimenta ſe cõuertit: quæ uix ipſe ſuo tpe uera potuit exordiri
Petrus ſyderali ſcia/tũc primũ tolerabiliter indagata Petrus apponẽſis aberrãtẽ Galenũ
appo. in lunæ motibus ſi excuſat. Hæc exacte nõ ſcripſit Galenus/nondũ.n.erant cõ/
Galenus prehẽſa: nec fuit tm̃ Galenus Pto. prior/ſed contẽporaneus: q̃re totã nos ita diſpu/
Pto. cõtẽ tationẽ cõcludamus ſiquæ ſcripta eſt aſtrologia expimẽtis uetera nitit/fallax eſt/
poraneus qa illis rõ defuit/cũ neotericis iſta quoq; ſint ĩ ambiguo ut ſupra oñdimus: ne dũ
antiqtati fuerit mãifeſta/ſi iunior; adhuc fallacior qb9 & rõ piter defuit & tẽpus.

LIBER DVODECIMVS
IOANNIS PICI MIRANDVLAE DISPVTATIONVM ADVERSVS ASTROLOGOS LIBER DVODECIMVS.

Caput primum Non esse adhibendam fidem astrologiæ quasi reuelatæ.

Si fabulamentis astrologorꝝ nec rō patrocinatur, nec fides esse Rō pria
potest ab expimentis: quid iam superest: cur se illis hō sapiens
dedat? an oracula putabunt? & quæ uelut parꝝ rōnalia confu
tauimus, ea uelut diuina suscipiemus: astrologos imitati, qui
si qd fit ab hoibus præter rōnē referunt ad stellas. Pari ne igit Rō scda
nos exemplo hoium deliramēta referemus ad deos? At qui si
forte psuasio hæc aliquē cœpit: sciat nōnihil sibi ꝑdesse diuinas hmōi reuelatiōes,
qñquidē ut uidimus tāta sit in decretis astrologiæ dissensio: nec reuelatū sit adhuc
chaldæorꝝ ne astrologia: an potius ægyptiorꝝ: an iudæorꝝ: an Ptolemæi: an arabū
illa sit quā munere singulari dii nobis benemerentibus aspirauerūt. Nihil igit ista
nos iuuat diuina bñficientia dum in colluuie nrorꝝ mēdaciorꝝ latet illa de cælo su
scepta cælitus uerissima sapia. Nec lydius aliqs lapidis ide demissus quo lgittima Rō tertia
possit ab adulterina discerni. qd si mihi sermo cū christianis quæram putēt a deo
reuelatam, aut a dæmone potius, a deo dici non pōt: siquidē illā lrā sacræ diuinæ
uocis interpretes interdicūt: si rñdeant a dæmone, nulla fides dæmoni quē menda
cii patrē deus appellauit. Hinc illorꝝ insania confutat qui diuinitus hanc sciam si Rō qrta
cut alias oēs Adæ collatā fabulant a quo ꝑ manus deuenere ad Noe: Cuius filiū
Ionicū referat Methodius multa futura ꝑ hanc artē prædixisse: tñ per filios Noe Metho,
superstites Cathaclismo ad Abraā patriarchā qui docuerit eā ægyptios teste Iose, dius.
pho: & ab ægyptiis ad græcos, a græcis ad latios deuolutā. Sic ꝑbellā isti sibi suc
cessionē cōminiscunt illaqueādis rudibus opportunā: sed doctioribus ubiq; falsā
atq; mendacē. Nam de Adā quod dñt nisi hoc quoq; reuelatū, quo testimonio ꝑ,
bant. An quod credimus illū dei munere scias oēs caluisse sequit hanc quoq; Cer
te sequeret si hæc quoq; foret scia, si non uana, nō falsa: nō ridicula: non repugnās
principiis ueraꝝ doctrinaꝝ, non deo ut dicebamus: sed nec inuentore hoic digna.
Ad Ionicū ueniam?: Scribit qdē de hoc Methodius sed idone? paꝝ auctor. Neq;
enim ille est cuius meminit inter uiros illustres diuus Hieronymus hic parcharē, Hiero.
sis fuit, ille alius oino, citatus iterdū a Petro cōmestore, in quo nemo mediocriter Petrus
eruditus delectū bonorꝝ auctorꝝ non desiderat. Sed nec Methodius dicit eū præ,
dixisse quicquā, cæterum super isto Ionico quid ualere pōt ignobilis scriptoris au
ctoritas? cum & Moses ipse ꝑpheta, tres tātum Noe filios numeret: Sem: Cham:
& Iaphet. Nec Iosephus alium quēquā præter hos noiet. nec Philon, nec hæbreus Iosephus
quisquā, uel ānaliū cōditor, uel mosaicæ legis expositor, Abraā ægyptiis astrolo, Philon.
giam tradidisse Iosepho credamus: sed non diuinatricē superstitiosam frequentio
rem apud idolatras q̄ apud ueri dei cultores qui deus Abraam nūcupat, a Mose
& a prophetis sugillatā: qui se tamen Abraæ traditionē & præcepta sequi profite
bantur. Verum illam potius mathematicam de syderum motibus, molibusq; sciē
tiam: cuius usus frequens hebræis & necessarius, pro statis cerimoniarum tempo
ribus obseruandis cuiusq; studio delegatum Hysachar tribum, hebræorū monu,
mentis ꝑditū est. Hæc nō sine arithmetica discitur: qm̄ tota fere numeris cōstat &
mensuris, quā simul cū astrologia ægyptiis demonstrasse Abraā, scribit Ioseph?:

qui si diuinatricem potius istã intellexisset/falsus oino esset/siquidẽ ait hanc astrologiam:quã primus ægyptiis Abraã indicauerat a chaldæis ægyptios accepisse. Liquet aũt ex supioribus suam sibi ægyptios ad prædicendũ astrologiam fecisse/ cui nihil fere cum dogmatis chaldæorꝝ sit cõe:sed in ea quæ de syderũ motib9 est/ paucos se chaldæos exercuisse absq; eis ad alios defluxisse docet Pto. in magna cõpositione/non aliã igit' q̃ mathematicã istã Iosephus intellexit. Irridendus autem Aboasar qui suo loco filios Noe ĩ chaldæã cũ uenissent hãc ait dissemĩasse sciam/ quam cælitus habitã chaldaicã ipse de finibus planetarꝝ reiicit opinionẽ. Sed non fuit in confutandis his nugis tm̃ operæ insumendũ/cũ nemo nõ intelligat nisi tardissimus/hæc deliria esse hoĩum suis somniis fidẽ sic mancipantiũ : ut quæ nulla ratione ꝓtulerunt/ab Adam repetita auctoritate cõfirment. Nã illud rn̄deant cur non aliæ quoq; artes atq; scientiæ per istam ad nos successionẽ deuenerint: sed ĩgeniis posteriorꝝ excogitatæ studii secuta diligentia cõsumatæ sunt:An in una astrologia quasi utiliore diuinæ hoc nobis prouidentiæ munus obtigit? Verꝝ quod nõ solet dormitasset illa prouidentia/non aĩaduertens frustra nobis seruari hanc diuinatricem/nisi mathematica quoq; seruaretur/sine qua uti recte illa non possum9. Neq;.n. prodest sydeꝝ uires & naturas habere cõpertas/nisi possis exacta supputatione notare singulis horis syderum habitus/formã/& posituram. Quod cũ sola mathematica præstet/debuit hæc quoq; ad nos a prio patre hæreditaria traditiõe deuolui/si tam salutaris diuinationis usum deesse uitæ diuina prouidẽtia noluit.

Quinta ratio:

Caput II Quales ægyptii atq; chaldæi apud quos nata astrologia.

Sic reiiciuutur qui nugalia hæc tam indigne de cælo tã mendaciter ficta: quasi de cælo tn̄ habita uenerant':quæ cum quis leget introspectans tam plane uidet uim eius/ut non relinquat' ulla suspitio cælestis ĩspiratiõis/ id q̃d ex iam dictis hebetissimo cuiq; satis euidẽs puto. Verũtamẽ non inutile fuerit sub uno q̃si conspectu reputare lector qũo nata pestis ista mũdo se diffuderit: hoc est qbus auctorib9 orta:qbus ꝓsuasionibus recepta:q̃ auctoritate confirmata: quibus fomentis aucta ꝓseuerauerit in hanc diẽ: Nã hoc quoq; ad abrogandã illi fidẽ detegendãq; illi9 uanitatẽ nõ oino erit inefficax. Nata igit' de chaldæis ægyptiisq; parentib9 de qbus dicendũ aliqd priusq̃ de uanitate ipsorum ista dicamus. Fuit igit' utraq; gens duarꝝ rerum imprimis studiosa atq; ꝓpita idolatricæ religionis/& mathematicæ. Ad hãc loci opportunitate inuitabant':nã patentes campos & planicies latas/habitabant:unde sydeꝝ facilis ueriorq; ꝓspectus: in illa hoc est uanis supstitiosisq; cerimoniis/cur præ cæteris gentib9 occuparent' honorarẽturq; cum antiqtate factũ ꝓꝑ quã primi deorꝝ cultus exercuerunt quasiq; parẽtes aliis: & necessario magistri religionis fuere: Tũ q̃d alibi quoq; monstrauimus ꝓꝑ imperitiam sapiæ physicæq; rõnis:& ruditatẽ ingeniorꝝ. Nã mathematica q̃dẽ sapiẽtes non facit:quare ueteribus puerorꝝ studiũ fuit:qn potius ut modice cũ rõneq; gustata uiã struit phiæ/ita siqs ei soli totũ se tradiderit occasiones errorꝝ in phia maximas parit Aristotele teste. Fuerũt igit' ægyptii atq; chaldæi/quantũ equidẽ asse quor coniectura parꝝ facto ad sapiam ingenio id q̃d in hoibus earꝝ regionum nũc quoq; conspicit':quibus si cultũ studii casus ademisset:naturam tn̄ adimere nõ debuisset. Neq; uero nos fallat quod me quoq; adolescentẽ olim fallebat/ celebrata ueteribus etiãq; Platoni ægyptiorꝝ sapientia & chaldæorꝝ:quos adiisse Pythagorã

Solutio dubitationis.

& Democritũ, Eudoxũ, Platonẽ, alios cõplures nõ ob aliũ q̃ cõparãdæ ſapiæ grã, memoriæ ꝓditũ eſt. Nã celebre quidẽ illud atq; diuinũ ſapiæ nomẽ de ſola ſibi cerimoniarũ, & colendorũ deorũ cognitiõe uẽdicabãt q fuit apud oẽs gẽtes, apud oẽs etiã bonos phõs hæc ſemp ꝑſuaſio ſummã ſapiam ĩ religiõe cõſiſtere. Quare Plato, Pythagoras, aliiq; cõplures hoc quidẽ recte uidẽtes ueriſſimã phiam ĩ diuinorũ eẽ notitia, cũ fama eſſet ægyptios huius ĩprimis eſſe peritos ad eos deſcẽdebãt auiditate diſcẽdi, qcquid apud illos occultius ſanctiuſq; uideret. Deſcendebãt etiã ut mathematicã diſcerẽt: quã quos mõ memorauimus auide cõbiberũt: Pythagoras ille Democritus & Eudox9. Verũ tñ ille titulus ſapiæ prærogatiuaq; ſecretioris diſciplinæ nõ aliunde chaldæis ægyptiiſq; q̃ de magiſteriis doctrinaq; numinũ colẽdorũ: quã auditã ab illis ꝑbauerint nec ne boni phĩ alibi diximus: hoc tm̃ aſſeueramus naturalis primæue phiæ quæ rõnibus demõſtrat, nihil græcos phõs quicũq; recte philoſophati ſunt ab ægyptiis accepiſſe: ſed quæ ad cerimonias mathematicaq; ſpectarẽt: cuius rei uel illud ſit argumẽto: Quod ſi aut de mathematicis, aut myſteriis agit chaldæos citari & ægyptios uidem9, eorũq; ſnias afferri ſemp ĩ medium: in phiæ rõnibus apud Platonẽ & Ariſtotelẽ illorũ noia nulla ſunt. Qd ſi philoſophatũ in ægypto Taletẽ dicas nõ negabo: ut qui ab eis ẽt didicerit aquã eẽ rerũ principiũ in quã opinionẽ nõ ob aliud puto ductos ægyptios q̃q; de nili inũdatione beari ſuã regionẽ & fieri fœcũdam uidebãt: Vñ ab illius quoq; exitu ꝑ ægyptũ ãnũ auſpicabant. Erãt.n. ꝑfecto rudiſſima ĩgenia ꝑpeaq; ſuꝑſtitiõib9 idonea. Quas nihil magis q̃ ingenii uiuida uis accedẽte doctrina reiicit & aſpnat: ita faciles erãt q a dæmõib9 ẽt ad oẽ genus ĩſaniæ ꝑducerent. ꝓ ſi nõ erat eis religio aliud q̃ ſuꝑſtitio qd ex magna ꝑte Iãblic9 cõfitet ĩ malorũ eos dæmonũ cultu occupatiſſimos fuiſſe cõfirmãs: ſequtur cũ nomẽ illis ſapiæ de religiõis noie foret: q̃to ſapiẽtiores ferebant, tãto fuiſſe illos ĩſipiẽtiores: q̃q̃ ut ſupius dicebat illorũ cõmerciũ græcis phis magis ſemp fuit ĩ mathematicis, q̃ illis fuit ĩ ſuꝑſtitionib9. Thales ĩ epiſtola ad Pherecydẽ ĩ ægyptũ ĩqt, ego cũ Solone deſcẽdi ut ſacerdotes & aſtronomos uideremus, nil de phia. Idẽ ab eis ſe didiciſſe geometriã. Demetri9 dicit Democritũ ad ægyptios iſſe ut geometriã diſceret: Interdũ Democritus & Platoni & prudẽtib9 mõſtroſus ẽt Pythagoras dictus Sed ĩculpatũ illud Platonis ingeniũ exhibẽs qd fuit ſatis ſæculoq; neceſſariũ antiqtati honorẽ & titulo religionis, de cætero ſuã maſſã ægypti fermẽto nuſq̃ temerauit. Et ſic Eudox9 quoq; ĩ uera ægyptios ẽ ſecut9 aſtronomia ĩ diuinatrice præterea illis nõ cõſentit. Verũ ne lõgius digrediamur ita cõcludim9 ægyptios & chaldæos occupatiſſimos ĩ idolatrica ſuꝑſtitiõe plurimũq; mathematicis deditos, ĩ reliq̃ ſe phia parũ exercuiſſe. Neq; quẽq̃ moueat qd Auerois ait apud chaldæos olim ꝑfectã fuiſſe phiam: nã de chaldæis ipſe ñ loqtur, quorũ mẽoria uel monumẽta ad nos ꝑuenere: ſed ex illa opione quæ mũdi credẽs æternitatẽ infinities ait has artes & abolitas & redditas apud diuerſas gẽtes: nec nobis ẽt fraudi fuerit in uuiuerſum chaldæos nõ ꝑbaſſe ex q̃bus Abraã fuerit uir diuin9. Neq;.n. Abraã chaldæ9: ſed q̃q̃ ex regionũ uicinia chaldæ9 iterdũ noiet: & dictũ ẽ Platonis ĩ ea gẽte quæ plurimũ mala ẽ ſiqs bonus naſcat: eũ eẽ q̃ optimũ. Nec ipſe Abraã tam naturæ q̃ diuinæ grã obtinuit priuilegiũ: Sed redeamus ad aſtrologiã: in qua re Aegyptios & chaldæos quidnã adduxerit facile eſt uidere poſtq̃ de illorũ ſtudiis & ingeniis ſatis multa diximus.

Iãblicus.

Thales.

Demetrius

Auerois.

Caput III Quid Chaldæos Aegyptios in hanc opinionem induxerit fieri fatores humanas & de stellis posse præuideri.

Olent quicũq; in aliquã disciplinã se totos ingurgitarũt oia ad illã referre q̃ libentissime:non tam pp ambitionẽ:ut scire per illã oia uideant:q̃q; ita illis uideãt quibus.s.usu uenit quod per niues iter agẽtibus:nã cætera quoq; illis alba uideri solẽt:cãdoris habitu in oculos iã recepto:reliqua in se transformãte:sic amãtibus pdite qcqd occurrat amatæ/aut faciem aut oino aliquid refert sub ditionẽ unius imaginis tota imaginaria amãtis facultate redacta:qui theologus est: nec aliud q̃ theologus ad diuinas cãs oia refert:medicus ad habitũ corporis:physicus ad naturalia reꝗ principia mathematicus ad figuras & nũeros qd pythagorici factitabãt:hac rõe cũ eẽnt ueteres chaldæoꝝ in cælestiũ motib9metiẽdis & stellaꝝ cursibus obseruãdis iugiter assidui:nec aliud qcq̃ eoꝝ magis ĩgenio detinerẽt/oia illis erãt stellæ:hoc ẽ ad stellas libẽter oia referebant id qd de ægyptiis dictũ pariter intelligãt.Cũ igit ad hãc ex pfessione ppensionẽ accederẽt cõiecturæ quas libro tertio narrauimus & cõfutauimus:ut corpa ĩferiora moueri a superiorib9:nõ posse stellas uires ad influẽdũ maximas nõ hre:uideri in sole & luna quãtũ nris corpibus aeriq; dñent:& similia cũ occurrerẽt aĩs ad eã partẽ iã ĩclinatis/facile adducti sunt:ut quæcũq; acciderẽt hoibus siue corpis sortes:siue aĩ: siue fortunæ:de cælestib9cãis crederẽt puenire:Quib9quoq; cognitis & exploratis futura reꝗ oium euẽta præcognosci. Neq;.n.adeo pspectæ illis res physicæ:ut q; uniuersalis cã differret a pticularib9:qd q; illius & haꝝ eẽt officiũ/satis ĩtelligerẽt:qd substãtiæ cælesti cõueniret:qd repugnaret:qd esset quod p se dr apud dialecticos: qd qd ex accidẽti quãta dissimilitudo ĩter naturæ opa & artis:quid posset esse signũ alterius:huius tñ cã nõ eẽt:ut his rõnibus excitati:nec quasi cessantibus pximis cãis cõi causæ particulares diuersitates ascriberẽt:nec q̃si deo cæloq; parũ bonis/& culpas astris piter suas ĩputarẽt:& pœnas tam aĩ mala q̃ corpis/ide deriuãtes:nec quasi natura corpis ĩtelligeret/incidẽtiũ simul temere cãꝝ ad eã concursus referret:nec uelut ad ĩtima reiq; substãtiã arte puadente nouas a cælo influi uires in artis opibus existimarẽt:aut si nõ fierẽt hæc a cælo/crederẽt tñ posse significari q̃q̃ nec si inuicẽ/uel effecta uel causæ:nec ab eadẽ origine eodẽ mõ utraq; puenirent.Hæc oia illi cũ ignorarẽt paꝝ adhuc pfecta phia parũq; illis etiã indagata/qd miꝝ si tot cõtra trahẽtibus in errorẽ inducebant primũ cõiecturis q̃s diximus in efficacibus illis quidẽ:sed uulgo rudibusq; phiæ magnæ pbabilitatis:tum assidua illa cũ stellis cõsuetudine quasiq; familiaritate:qbus oibus accedebat ĩnata sciendi futura hoibus curiositas.Nã quæ fieri posse cupimus eadem facile possibilia credimus:Accedebat sæculi uitiũ & in horum mẽtes alte dedita p id tẽpus persuasio diuinãdi:cuius mille mõs & spẽs isto lõge minus pbabiles/& insaniæ plus habentes auidissime cõsectabant:ut pyromãtias/geomãtias/astragatomãtias/& cætera id genus anilia nugamẽta:inter quæ poterat error astrologoꝝ sapia sũma existimari.Adde q; idolatriæ cui erãt obnoxii mire cõsentiebat:ut quos deos colebãt eos auctores oium reꝗ arbitrarent/nõ bonaꝝ mõ sed malaꝝ.Nã erat ĩ idolatrica hoc quoq; disciplina/alios eẽ deos bñficos/alios noxios/ut uel hinc cõtra rationẽ phiæ stellas alias bonas alias malas existimauerint.Adde gloriæ & quæstus occasionẽ quã paratã sibi uiderũt astronomi si de cursib9cæli quos de magno labore/

ſed exigua mercede forſitã indagarẽt putarentur futura præuideri: quibus omni/
bus adiice fraudes dæmonum improborum tunc maxime mundo imperitãtium
qui pcliues in hunc errorẽ ex cauſis memoratis illorꝝ aĩos/occultis magis inſtiga/
tionibus impellebant: cũ iudicia peruertẽtes oĩno mentium ſibi mancipatarꝝ: tum
illorum prædicta nõnunq̃ confirmantes uel ad prædicendũ illos mouentes: quod
euenturũ: uel exequẽtes quod ab illis erat prædictũ. Hæc oĩa ſimul in cauſa fuiſ/
ſe. nõ dubito/cur primũ apud ægyptios & chaldæos hoĩes ſupſtitionibꝰ & idola/
triæ deditos/in cælestiũ motibus occupatiſſimos: phĩæ parum peritos: opinio na/
ſceretur ex ſyderꝝ ſtatu futura præuideri. Recepit opinionẽ ſæculũ facile ob curioſi/
tatẽ & ĩperitiã: cõfirmarũt aſtronomi libẽtiſſime ſpe quæſtus & gloriæ cõparãdæ.
Cap. IIII. In ea quæ obſeruãda in prædictionibus ſtatuerũt quo pacto inciderit.

Idimus apud quas gentes/& quomodo primũ natus hic error fieri cæli/
u tus res humanas/uel indicari: qũo rurſus in hac aſtrologi dogmata qui/
bus utunt in prædicẽdo deuenerint facile ẽ uidere. Non. n. ut demõſtra/
uimus ueris ad hæc rõnibꝰ ducti/nã qui poſſent: cum nõ ſit ratio uera mendacii:
Tum rerum quoq; nobis & loco & natura cõiunctiorꝝ pprietates aliter q̃ ab ope/
rationibus nõ exploramus: Sed nec inducti expimẽtis alioquin ceſſare eos opor/
tuit multas ſaltẽ ætates a prædicendo/cũ extra controuerſiam diuturnis dũtaxat
obſeruationibus & ſæpius repetitis experimẽta huiuſmodi pficiant. Quid igitur
cõiecturas ſecuti ſunt partim a mathematicis qbus incũbebant: partim a parabo/
licis quibuſdã ſimilitudinibus ſũptas qbus nihil poterat cogitari fallatius: ſed uel
fallebãt ipſi rudes phĩæ & dialecticæ: uel falli poſſe putabãt imperitũ uulgus: nec
pperantibus ad diuinãdi quæſtum & gloriã tam ſatiſfaciebat: quæ ueriſimilior, q̃
quæ facilior uia atq; paratior: ſic primũ ſtatuerunt fata hoĩum iſta de natali hora
pendere: tũ quoniã id fere uulgo uidet hominẽ fieri cum naſcit. Tum q; alia prin
cipia uel cõcipiendi fœtus uel aĩandi poſita magis erant in incerto q̃ ut forent ob/
ſeruãda in prædicẽdo: a mathematicis ſic accepta/primũ quoniã motus ſyderum
metientes in duodecim ptes obliquũ orbem diuiſerũt numerãdi facilitate rurſuſq;
eadẽ rõe quãlibet partiũ in triginta/& trigeſimã quãq; ĩ ſexaginta ſuſceperũt hãc
diuiſionem quaſi natura nõ arbitrio factã: & quot iam partes ipſi finxerãt ſibi tot
influxuũ uires & proprietates diuerſas eſſe decreuerunt: tum pro numero ſignorꝝ
duodecim loca diuiſere ſex ſupra finitorẽ: ſex infra: ſicut ſex quoq; ſigna ſub terra
ſex ſupra ſemp reuoluũtur. Ita magno errore definitũ obſeruandũ in primis/ ſub
quo loco quo ſigno planeta collocaret: alias. n. ad influendum pro loci ſigniq; ua/
rietate uires adipiſci: poſt hæc quaſcũq; in motibus diuerſitates notarũt eas ĩ ope/
rationibus quoq; ſtellarum notandis iudicarũt quaſi efficientiæ quoq; uis ide ſpe/
cieſq; uariaret: Sic aliud facere planetam decreuerũt cum rectus incederet: aliud
cum repedaret: aliud cum ſubſiſteret: tum pro ſyderum inter ſe uel coniunctione
uel diſtantia fieri ab illis res diuerſas. Obſeruarũt autem in primis diſtãtias quaſ/
dam: quas cum motus nonis metiebantur inſigniores nõnullos mutationibus de/
prehenderant: ut trigonũ interuallum: quod in eo Saturnus & Iuppiter ſoli con/
figurati ſemper retrocederent: ſicut interdum mars in quadrangulo/ Mercurium
& Venerem ultra ſexangulum remoueri a ſole nunquam uiderent. Cogitauerunt
igitur iſtas ſyderum eſſe diſtantias obſeruandas/cum inter ſe trigona uel exagona

uel quadrata radiatione ponerentur: sed & opposita cuius euidens ratio est præsertim q̃ in his quoq̃ configurationibus lunæ schemata ad solē mutari conspiciebāt & cornicularē fieri in sexangulo, diuiduā in q̃drato: prætumidā in triangulo: plenam in diametro: sicut itē cū circulorū quorundā ad uiā solis intersectiones fuerāt imaginati rem necessariā in motibꝰ metiēdis: sed uanā in influentiis: ita has quoq̃ fatorū decretis adhibuerūt caput caudāq̃ appellāt: q̃si deniq̃ uires afflatusq̃ radiorum mathematicas has quātitates situs, loca, puncta, distantias: nō qualitates naturasq̃ radiorū cōsequerētur. Sed hūc illi errorē nec aīaduertebāt ignoratiōe physicæ: nec poterāt eūitare si singulis momētis alias in cælo cōstellatiōes esse uolebāt: quæ nascentium identidem hoīum uitam fortunam mores ingenia uariarent.

Caput V

Quid obseruāda illa indicarent: qbus coniecturis definierunt.

Ic a mathematicis qd obseruandū foret acceperunt intētione puersa quæ fuit antiqs (si credimus Aristoteli) erroris quoq̃ occasio dū res naturales q̃si mathematicas iudicāt. Restabat post hæc iuestigandū qd hæc ipsa significarēt uel efficerēt signa: sydera: motus: aspectus: cū uel hoc mō uel illo disposita inuenirent: hic cōiecturis egerūt leuissimis & fallacissimis quas narrabimus.

Vñ trigona

De signis ita primū cōmenti sunt: erat ægyptiis indubitatū oīa constare ex q̃tuor elemētis. Cū igit signa iā duodecim accipissent occasione quā diximus uisa illis pbella cōmodaq̃ partitio: ut hæc quoq̃ p quatuor elemēta distinguerēt: qbus terreplicatis signorū numerus iplebat. Et qm̄ prima fuisse corpa ignē terrāq̃ opinabātur: utpote centrū & circūferentiā. Nā ignis illis erat supremū corpus, tū inter media aduenisse aerē & aquā: ut etiā Plato oñdit in thimæo. Iccirco primum signum igneū statuerūt: secūdum terreū, tertiū aereū: quartū aqueū. Tum redeūtes simili consequētia qntū igneū: sextū terreū: atq̃ ita deinceps. Hinc euenit ut quæ trigono iteruallo distarēt, tribus. s. mediis signis iterceptis eadē natura censerent: quia .s. quintū signū ad naturā primi reuertebat: quæ uero sexangulo partim quidē affinia, partim discordia forēt: sed affinia magis: qm̄ primū igneū tertiū erat aereū. Quæ uero tetragono penitus aduersa si ignis & aqua penitus discordāt: sic figmētum ut trigona radiatio bona foret: quadrata mala: sexangula fere media: sed quadrata melior oppositionē quoq̃ malā fore: q̃ ita posita sydera ex aduerso se cōtuētur: Aliqui tñ mediā hanc etiā uolunt signorū qualitates in ea sicut in aliis aspiciētes. Est. n. inter signa quæ altera quidē qualitate cōueniūt, altera discordant. Patet hinc ut se inuicē ista placita pepererūt: & quæ seorsum audita suspitionē cuiuspiā rationis relinquūt, origine patefacta statim contēptibilia fiūt. Nā si illud primū fundamentū nutās & imbecillū numeris. s. signorū duodenariis, arbitrio supputantiū (ut astrologi cōfitent) iductū sit quæ supædificant oīa ruinosa: sunt aūt plurima ex ea una radice pullulantia: nā & trigona inde quæ magnā sibi astrologiæ uēdicāt partē, unde trigonocratores, hoc est dñi, ut dicūt, triplicitatū, a qbus rōnem de finibꝰ chaldæi posteriores acceperūt, ægyptii monomirias, arabes a magnis cōiunctionibꝰ maxima dogmata: Ptolemæus & oēs (q̃q̃ alii aliter) distributionē partium mundanarū regionūq̃ sub signis: ut hoc uidelicet trigono orienti, illud occidenti, aliud austro, aliud aqloni darent. unde prædictiones de anni fato magnopependent, ut sciamus qua qd regione sit uenturū. Sed redeamus ad alias signorum pprietates: Nam mysterium distictionis in elemēta satis deteximus deducto uelo

Plato.

Vñ aspectus.

tantũ nugas ibi meracissimas deprehẽdimus. Excogitarũt igr̃ alia q̃dẽ ex his quæ subter labẽs signa Sol in illis opat̃. Inde illa diuidẽtes in fixa mobilia/cõia/alia ex noĩe ptiũ circuli q̃si reꝝ illaꝝ nõ imagine mõ sed uirib9 similes naturaq; forẽt. uñ alia hũana signa dixerũt: alia bruta ꝙ hoc signũ Aq̃riũ iuuenis ipse figurat9: illud Aries diceret̃: sic oĩa fere nata dogmata de signis uel ab ope Solis uel a noĩe imaginũ/uel a diuisiõe ꝑ elemẽta quæ statĩ iudicat unitatẽ tũ audire

cõfutata sint. Naturã planetaꝝ a coloribus iudicarũt qd̃ Aboasar testat̃/hãc eẽ cõiecturã dicẽs uniuersitatis astrologoꝝ: & hinc ẽt fixaꝝ: nã oẽs rubẽtes dixerũt eẽ de natura Martis ut oculũ Tauri: cor Scorpii/ea uero q̃ irrõnalia q̃ falsa satis iã demõstratũ. Affinitates planetaꝝ cũ signis sic paulatĩ introduxerũt exaltatiões apud Chaldæos: primũ ut reor inuẽtæ de quo scripsimus. lib. viii. ꝙ in gradib9 illis positæ stellæ a cẽtris suaꝝ absidũ erãt remotissimæ. Addiderũt Aegyptii domos de Leone primũ accepta cõiectura sub quo uis Solis crescere uidebat̃. ab eo prĩcipiũ faciẽtes reliq̃ signa planetis aliis pro sphæraꝝ ordĩe ut uidimus dispartiti sunt. Trigona qd ĩtroduxit dixim9. terminos & decanos & dodecathemoria & nouenas & monomirias diuisio signoꝝ fecit/quæ cũ uastiora uiderent̃ q̃ ut aliis exclusis in unius tm̃ planetæ dictionẽ cõcederent̃/lineauerũt in partes uarias multifariã. & has qdẽ fines eẽ unius stellæ/illas alterius uoluerũt: qd̃ qm̃ alia qsq; cõiectura decernebat hinc natæ de finib9 opiones qnq; de qb9 adhuc sine fine digladiantur. alii in decanos signa partiti sunt hoc est in tres ꝑtes: alii in nouẽ: alii in .xii. sed pro arbitrio oẽs nulla rõne: nã qs rõnẽ dicat. xii. ꝑtes signũ quodlibet diuidendũ: qa signa. xii. sunt: aut in tres ꝑtes ob ternarii ꝑfectionẽ: aut in nouẽ: qm̃ nonũ signũ cũ primo q̃litate concordat/Sagittarius. s. cũ Ariete: Capricornus cũ Tauro: atq; ita de reliqs. hæc ẽt Ptole. q̃q̃ astrologus cũ legisset irrisit. Illi uero diuini uiri Aegyptii Indi Chaldæi q̃si primã phĩam amplexabant̃. Veniamus ad loca quoꝝ ꝓprietates ex similitudine q̃dã definierũt: ut qm̃ cæli mediũ locus sublimis quæ putant̃ eẽ sublimia significaret/Impia regna ptãtes/q̃si nõ descẽdat intus potius homo q̃ ascẽdat. oriẽs nascẽtẽ indicaret ex utero ꝓdeũtẽ septimus locus aduersarios qa prĩo opponit̃: Duodecim9 carceres & tenebras: qm̃ ad eũ locũ Sol cũ ꝑuenerit suscitatis uaporib9 nec dissolutis aer ueluti tenebrescit. Sed nõ oĩa ꝓseq oportet quæ supra cõmemorauimus/tm̃ satis ad memoriã reuocare qũo sydereæ isti9 cælestisq; disciplinæ gradatĩ oracula ꝓdierũt quæ sint sibi inuicẽ mire cõnexa fabula fabulæ ubiq; manũ porrigẽte. Sic. n. cũ trigonũ & exagonũ ĩteruallum bona determinassent/rursusq; planetas bonos Venerẽ & Iouẽ/sed & Solẽ & Lunã qm̃ bonis boni gaudent/gaudere dixerũt Iouẽ in. xi. loco Solẽ in. ix. quoꝝ alter exagonus/alter trigonus est horoscopo: Lunã in. iii. Venerẽ in. v. q ab ascẽdẽte similib9 distãt interuallis/dederũtq; melioribꝰ ac potiorib9 Ioui. s. atq; Soli loca supra terrã infirmiorib9 uero quæ sub terra: sed & Martẽ eadẽ rõne sexto loco gaudere/Saturnũ. xii. uoluerũt/qm̃ sũt hæc loca mala sicut illi quoq; planetæ mali. nec dubito pro natura deinde hoꝝ planetaꝝ multas ipsis locis ab eis tributas ꝓprietates ut nono uaticinia quæ Sol dare credit̃: Tertio breuia itinera sicut breui9 oĩbus stellis spatiũ circuit Luna: Mœrorẽ. xii. pro cõditiõe Saturni. & clãcularios inimicos: Sexto seruos & morbos/ob naturã nocẽtis sed efficacis agilisq; planetæ. Quinto gaudia filios uoluptates ob Venerẽ/quã & præsulẽ haꝝ reꝝ nõ

Vnde naturã planetaꝝ uestigauerũt.

Vnde naturã fixarum.

Vñ affinitatẽ planetarũ & signoꝝ.

Vñ exaltationes.

Locoꝝ ꝓprietates unde

alio magis iudicio statuerũt q̃ de stellæ nitore/radiis/& pulchritudine:unde illud alma supne nectareũ ridens q̃re credita antiqs elegãtiaꝝ & uenustatis dea talibus usi demõstrationib9 q̃si filiæ araneæ rete præstigiosum cõtexuere.qd' si ꝓcul aspicias fallat mentita filoꝝ magnitudine & illecebra textus nouitatisq; lenocinio/si cõminus intuere cõtẽnax/si tãgas manu disrũpas atq; dissoluas. Auxere nepotes inuentũ patrũ quoq; fuit figmentũ antiqus eo robustius latẽte magis originis fraude/quodq; euenit semp auctoritatẽ ætate cõciliãte. Neq; uero nos oĩa diximꝰ tm̃ inuẽtionis methodũ hoc est erroris lubricũ demõstrauimus:cætera uero ad id exẽplũ leuissimis.s.oĩa coniecturis/& tenui nixa dissimillimaq; similitudine/etiã reꝝ terrenaꝝ q̃lia sunt illa fœlices esse planetas cũ ꝓcedũt ĩfaustos cũ retrocedũt/cũq; etiã stare credunt':q̃si negẽt retrocedẽtes/qd' ꝓmiserãt:expediãt ꝓcedẽtes qd' pollicent':morent' subsistẽtes qd' largiunt'. Deficientẽ Solẽ & Lunã parere magnas calamitates. Nã hæc imprimis terrificãt ignota cã/q̃si uel deserẽtib9 nos deis uel abrogãtib9.in apogeo positis stellis nascentẽ exaltari/qm̃ is locus etiã sit altissimus/ꝑtes Lunæ:tã alioꝝ deinde sydeꝝ:postremo & auenæ:& fabaꝝ qs inuexerit.error explicatũ.lib.octauo. Postq; aũt hmõi cõiectamentis hæc dogmata fundauerunt/cœperũt geneses obseruare nascentiũ/& si semel aut iteꝝ casu dogmata rñdissent expimento nulla iam fides nulla maior erat auctoritas/ut si forte gratia uerbi natus aliquis Marte Scorpiũ occupãte bello claruisset/indubiũ habebatur Scorpiũ esse Martis domiciliũ/quasi non longe sit aliud Marte sic posito aliud a Marte bellicosum nasci:q̃siq; ut diximus expiri fideliter qcq̃ possent in cælestium motibus tãta delinquẽtes. Annotabãt igit' ẽt quæ euenerãt dño genituræ cuiuspiã themate & regulas inde canonesq; cõdebãt:qm̃q; nõ erat hæc uia ueroꝝ expimentoꝝ sed illis pro rõne casus atq; temeritas/ideo & aliis/& iisdẽ ẽt alias obseruãtibus/aliter cõtingebat:quo factũ ut tot euaserint pene astrologiæ/quot erãt obseruantes:unde illa cõfusio pugnãtiaq; opĩonũ quas ꝓximo libro late sum9 executi.

Retrocessio. Defectus luminarium.

Caput VI Quibus fomentis aucta quomodo propagata.

Sic de nugacibus orta cõiecturis fallacib9 adoleuit expimẽtis/fota sæculi uitio:nutritaq; hoĩum curiositate:nullo nõ auido futura de se sciẽdi/atq; ea/e/cælo uerissime peti:quotus.n.qsq; de populo de scholasticis ẽt q̃ nõ recte de cælo petũt' ista/cognoscat? accedebãt prĩcipũ studia nihil nõ credẽtiũ ob impitiã:nec nõ spantiũ ob cupiditatẽ.qb9 si qñ de cælo fœlicitas ꝓnũciabat'.(ꝓnũciabat' aũt semp)tã nolebãt euerti astrologiã q̃ ne istã quoq; fœlicitatẽ.prædicebant interdũ uera/nũc temere:nũc astute:nũc dæmone suffragãte/modis quos explicauimus.qd' cui ẽt nõ succedat multa prædicẽti? Tñ uero plausus acclamationes/& tñ mille mẽdacia statim obruebat obliuio.sed & multa illis fides auctoritasq; ab oraculis nõ mõ ꝓbãtibus istã artẽ/sed exercẽtibus. Interrogatus apollo mas an fœmina nasceret'? fœmina rñdit:qm̃ in cõceptu ad Venerẽ Luna ferebat'. qd' uero maius testimoniũ ꝓfessioni q̃ deos habere auctores? nouerũt.s.improbi dæmones sic nõ solũ a nr̃is/sed a Platonicis quoq; nuncupati/nouerũt inquã sub una supstitione quantũ mũdo ueneni ꝓpinarent:qd' cũ altius in uenas penetrasset primũ qdẽ fidẽ adimeret religioni/summo hoĩum bono/quasi de cælo pẽdẽte fatali necessitate q̃si nulla miracula:nulla diuinitus præcognitio futuroꝝ:sed ui cõstellationũ oĩa ꝓuenirẽt:tũ uitiis patrociniũ faceret cælitus in nos descẽdẽtibus

Quare dæmões astrologiã probarint. Quot reb9 noceat astrologia.

atq; adeo fortasse bonis siquidē quæ a natura bona oia sunt) inficere demū bonas artes medicinā & phiam ut q̄s nō euerteret, sicut nec theologiā, cōtaminaret tñ & phiam qdē a rōnib9 ueris ad fabulas: medicinā a naturalib9 efficacibusq; remediis ad uanas obseruatiōes, & anilia deliramēta cōuerteret: fieretq; una pestis peruersæ supstitiōis & corpi & aio simul exitialis. uidebāt pessum ire prudētiā pro q̄ iā cō/sulerēt astrologia qd agēdū: quo tpe: q̄ rōne sedēs ī ipsa stolidissima uanitas uitæ clauū ī manu teneret, postremo spabāt fore qd euenit quæ una de cælo mathematicisq; supputatiōib9 captaret auctoritatē, reliq̄q; supstitionū minus fraudē dissimulatā, minus fucatā infirmitatē, obtegeret. nec uanæ putarent quæ cælestis doctrinæ seq̄ces appēdices, & alūnæ forēt. neq;. n. ulla est ut oñdimus. lib. prio quæ qdē astrologiā uel sociā, uel parentē, uel ducē non agnoscat. An nō digna res igit pro q̄ se quoq; facerēt astrologos dæmones nocētissimi? nihilq; nō p curarent, quo magis indies pestifera psuasio sensus hoīum studiaq; possideret: nā usos dæmones in oraculis astrologorq; regulis, credēdū ob alid q̄ ut fallerēt idest fallaciæ fidē faceret: qs addubitet ēt Porphyrianus? qñ ipse Porphyri9 tūc mētita dicat oracula cū astrologicis nixa dogmatis rndebāt qd nō euenisset si uera foret. futuriq; præmōstratrix qñ ī ea latere dæmones pitissimos rerq; naturaliū, nihil poterat. his fomētis adulta præsidiisq; multa Aegyptios & Chaldæos penit9 occupauit, pepitq; statim apud eos supstitiosam medicinā. scripsit. n. Necipsus ī Aegypto. q̄ decan9 quē morbū faceret: cuiusq; rursus decani ptāte curaret: rē habitā ī archanis iterq; mysteria q̄si nō arbitraria ut demōstrauimus ista partitio decanorq; irrisaq; & neglecta penitus a Ptolemæo hinc statim emensa magia, quæ nō est aliud q̄ cōplexus idolatriæ astrologiæ supsticiosæq; medicinæ quæ sicut alias quoq; supstitiones in libris de uera fide aduersum septem hostes singulatim confutauimus.

Religiōi Vitiis patrocinat Bōis artibus phiæ Medicīæ prudētiæ Astrologia tegmē aliarq; supstitionum.

Porphy. Superstitiosa medicīa uñ orta.

Magia uñ & qd sit.

Libri de uera fide aduersus septē hostes.

Caput VII Quomodo ab Aegyptiis ad alios Astrologia deuenerit.

B Aegyptiis & Chaldæis ad Græcos astrologia deuenit: sed p auctores
a ignobiles. Nā excepta domib9 circulatorq; liciū & academiā nō intrauit:
Sed nec in porticū: quoq; licet p curāte thale cōcorditer admissa nec qui poterat atomis & uacuo astrologiæ tñ credere potuit Epicurus. Primus cētesimo & q̄dragesimo post Christū āno bene audiēs ī litteris eā coluit Ptole. sed parcius q̄ cæteri, ita ut nō tā insaniæ isti fauere q̄ modū ponere uoluisse uideat: ut cūq; auctoritas unius hoīs semp mathematici, raro philosophi. tot cōtra in mathematicis phiaq; hoīum clarissimorq; obstātibus præiudiciis, relabit. Rapuit nomen Ptole. Græcos aliquos in errorē, alioqn ad supstitionē p pēsos ut Porphyriū cuius nimiā in cultu dæmonū operā curāq; superstitionū & præceptor Plotinus, & discipulus Iāblicus dānauerūt. A Græcis ad arabas maiori tñ auctoritate deuoluta mirātib9 illis qcqd a græcis scriptū īueniebāt, & ī noib9 Aegyptiorq; & Chaldæorq; uanā illā ātiqtatis spēm suscipiētib9 sicut āt acceptā illā a barbaris repurgauit p uirib9 circūcidit q; Ptole. prudētissimus astrologorq; ita acceptā a Græcis, Grāmaticus qdā Aboa. & scriptor historiæ refert nugis & fabulis īnumerabilib9, fecitq; astrologiā pene tāto peiorē astrologia Pto. q̄to bōis artib9 peior ē astrologia, fact9 homo ad inanē loq̄citatē, nec mō phiæ, sed astronomiæ quoq; fere penit9 insolēs, sugillatus a doctissimo quoq; astrologorq;: multitudini grat9 apud quā magn9q plura dixerit, nō q̄ meliora. Creuit āt p ea tpa studiū mathematicæ sicut toti9 quoq; phiæ di/

Epicurus

Ptole.

Ptole.

Aboasar

Nota:

Alphon/sus. sciplinarꝝq; oium ĩ Hyspania/in q̃ cũ regnaret Alphõsus ĩ nũeris mathematicis & cælestiũ motuũ supputatõe diligẽtissim9.amaret quoq; diuinatricẽ uanitatẽ alio qn phĩæ studiis nõ ĩbutus & ĩ ei9 gratiã Arabũ & Græcoꝝ multa ei9 artis monu/mẽta ad nos ꝑuenerũt/ ꝑ Ioãnẽ præsertim Hyspalẽsem & Michaelẽ Scotũ scri/

Albert9. ptorẽ nulli9 põderis multæ uero supstitõis. Amplexat9 hæc primũ Albert9 utpote noua/nat9.n.ꝑ ea tpa sed puto nõ tã senex ꝓbauit q̃ iuuenis: sicut & magica ado/lescẽs cũ uulgasset matura ætate detestatus ẽ sctissimã ĩ cœnobio & ĩculpatã uitã degẽs. Factũ tñ tpe ꝓcedẽte cũ diuturnitate traditiõis: tũ multitudine scriptoꝝ & q̃dã cũ mathematica astronomia/tã nois q̃ subiectaꝝ reꝝ affinitate: ut fere in cõ/

Nota: trouersiã iã ueniret an sine fallacia scĩa? an supstitio foret? uerũ licet tã multis sæ/culis a multitudĩe excepta cui9 ꝓpriũ nihil sape a supstitiosis exculta/quoꝝ scire delirare ẽ: curiosis quæsita nullo iudicio uiris ita semꝑ ut prĩo li.monuim9 a pru/dẽtibus a phĩs/sctissimis uiris irrisa cõfutata ꝓfligata fuit. Nã quo tpe cũ idoloꝝ cult9 in Aegypto atq; Chaldæa cũq; oĩum uanitatũ insania adolescebat/apd̃ He/bræos ueri dei cultores ꝑ Mosem/ꝑ Esaiã: ꝑ Hieremiã ꝑ alios ꝓphetas: uoce/scri/ptisq; dãnabat' in Græciã cũ uenit Pythagoræ non placuit auctore & Diogene & Theodoreto: Platonici & Peripathetici ne dignã qdẽ putauerunt de q̃ uerba aliqñ

Eudoxus facerẽt: ut quã ĩter artes circulatrices hẽrẽt. Eudox9 Gnidius legislator prudẽtissi/mus (scripsit.n.leges ciuib9 suis) idẽ magnus sub Platone phũs: in mathematicis uero princeps ætatis suæ oĩum cõsensu/nullo mõ credendũ astrologis affirmauit: scriptũq; reliqt fecerũt idẽ aliquot post ãnis Cassander ac Archelaus insignes ma/thematici: fecerũt Paneti9 & Carneades graues ueriq; phĩ. Romã quotiẽs ueniebãt uel ex Aegypto: uel ex Babylonia diuinatores isti: totiẽs eos Romana illa ꝓuidẽ/tia seuerissimis legib9 urbe submouebat: sic sub Tiberio: sub Vitellio: sub Diocle/tiano: sub Cõstãtino: sub Gratiano: sub Valentiniano: sub Theodosio: uel deserere ꝓfessionẽ uel pœnas dare ꝓfessiõis coacti sũt. Hadrian9 hoꝝ præstigiis cur sit de/lectatus satis manifestũ/nã ꝓpẽsione q̃dã naturæ Aegyptũ sic adamauit/ut nihil Aegyptiacũ posset illi nõ placere: quo tpe tñ Phauo. illos apte: Plutarch9 oblique grauissimo uir iudicio sugillauit. Mox sub Ptole. cũ parũ uisa ẽ honestari statĩ & Plotini magni Platonici: & Alexãdri aphrodisiadæ ĩsignis ꝑipathetici & Origenis ĩn oĩb9 disciplinis eminẽtissimis/iudiciis ĩfamata ẽ. Cũ ad Arabes uenit: detinuit dẽ Abenzageles/& Aboasares/nec dialecticos hoĩes: nec phõs Aueroes & Auicẽ. nõ detinuit. ubi uero ĩ Academia Parisiẽsi primit9 apparuit uix ĩpetratũ a curio/sis qn internitioni data sub ignib9 delitesceret: cũq; aliquot post ãnos honestare eã Rogeri9 Bacchõ & alii qdã conarent': Restiterũt eis uiri doctissimi Guielm9 Al/uerni9 episcopus Parisiẽsis: & post eũ Nicolaus Oresm9 mathematic9 excellẽs: & Hẽricus ex Asia: & Ioãnes Caton: & Brenlanlius Britãnus astrologiã nõ solũ qua ꝑte lædit religionẽ/sed plane totã/ut uanã falsamq; detestãtes. q̃re nõ ita unq̃ artis nomẽ obtinuit ut ĩ præscriptũ abierit. Nã semꝑ aliqs ueritatis pr̃on9 obnũciauit.

FINIS.

Disputationes has Ioannis Pici Mirandulæ cõcordiæ Comitis/litteraꝝ prin/cipis/aduersus astrologos: diligenter impressit Benedictus Hectoris Bononiensis adhibita pro uiribus diligentia ne ab archetypo aberraret. Bononiæ Anno salutis M.CCCCLXXXXV. Die uero. XVI. Iulii.

1495

PROOEMIVM OPERIS CONTRA ASTROLOGOS

IOANNIS PICI MIRANDVLAE CONCORDIAE COMITIS IN DISPVTATIONES ADVERSVS ASTROLOGOS. PROOEMIũ.

Omerus atq; Cæcilius antiquissimi uates pessimos esse prædicant inimicos/qui sub amicorꝫ specie nos circũueniunt. Q ua sententia nulla uerior dici: nulla salubrior præcipi pōt. Q uãq̃ quid egemus testimonio poetarꝫ? cum diuina nos ueritas uitæ morũq; magistra/sub ouium pelle lupos cuitari: & ne de facie iudicaremus admonuit. Siquidem hoc unum inimicorꝫ genus quod nec auerti/nec euerti possit: quodq; superare ipsi non uolumus: sed occurrimus: ultro exosculamur: excipimus: & ab illo contra nos ipsos: non cōtra illud ut oportuit stamus: quod sane præstigium quia magno cōstat: & altius introspiciendum: & diutius examinandum: nec temere admitti: nec statim profligari debet. Vbi uero detecta fallacia est: tanto acrius explodendũ: quãto tectius ad pernitiem sub prætextu beneficentiæ illabebat. Nec minus mala putanda sunt quæ ideo nō uidentur esse pessima: quia bonis interdum sint admixta: cum tanto noceant exitialius: quãto per speciem admixtionemq; boni cum facilius admittunt/tum admissa quod semel inuasere: tenacius occupant: retinentq; potentius. Q uo pacto si cum mero uenenum propinetur: quãq̃ sua natura saluberrimum merum est: attamen ueneni malitiam illam tum suo sapore dissimulat: tum uigore ad uenas & intimius adigit & celerius. Est autem hoc obseruãdum cum in omni uita/tum in artibus maxime & disciplinis/quarum illæ perniciosissimæ/quæ præstigia cum sint: aut alio genere uanitates: ita tamen mendacio lenocinium aliquod prætenderũt: ut scientiæ uel artis nomen sibi uendicauerint. Siue illud captatum ab antiquitate fictis auctoribus lenocinium/siue a magnis ꝓmissis illecebra curiositatis & cupiditatis humanæ. Siue ab aliquo fuco specieq; probabilitatis: cũ interdum sint falsa probabiliora ueris Aristotele teste; præsertim non introspecta nec explorata populo præsertim & multitudini/cui propriũ errare decipiq; semp fuit/& nihil sapere. Q uid autem exitialius? quid inexpugnabilius? q̃ cum titulo sapientiæ ipse se nobis error insinuat: ut quod ille dixit operam demus/ut cũ ratione insaniamus. Non aliud hoc q̃ consilium & mentẽ/cuius sola uis abigendæ falsitati nobis innata est/missam facere: ut mendaciũ ipsius & testimonio honestius/& potestate robustius/& præsidio munitius euadat. Porro nulli spes ultra ad sanitatem/cum natura ipsa adiuuat morbũ. Hoc autem ut dudum dicebam/euenit per insaniã: quæ sub specie uel artis uel scientiæ populo se circũfert & uenditat: non ideo minus insana/q; sapientiam summa cute mentitur: sed quo fallacior eo perditior. Q uẽadmodũ apud medicos/nulli delirant ut sic dicam deliratius q̃ qui delirio præferunt uultum serium. Est autem hæc propria labes omniũ superstitionum: quarum non alia professio q̃ præcepta tradere insaniendi. Sed in primis hunc sibi titulum uendicauit astrologia: sicut & inter ipsas superstitiones quarum mater alumnaq; merito existimatur: obtinet principatum. Astrologiam uero cum dico non eam intelligo quæ syderum moles & motus mathematica ratione metitur: artem certam & nobilem & suis meritis honestissimã/auctoritateq;

hominum doctissimorum maxime comprobatam. Sed quæ de syderibus euen/
tura pronunciat fraudem mercenariæ mendacitatis/legibus interdictam & ciui/
libus & pontificiis humana curiositate retentam/irrisam a philosophis/cultam a
circulatoribus/optimo cuiq; prudentissimoq; suspectam/cuius olim professores
gentilitio uocabulo Chaldæi uel ab ipsa professione genethliaci dicebantur:mox
ut nominis cõmunione honestarentur: mathematicos se dixerunt & astrologos:
quasi hæc quoq; de liberalibus disciplinis una foret: quæ de syderibus cum ratio/
ne loqueretur:hoc se tantum discrimine separans ab illa uera mathematica/ut illi
astronomiæ/ipsi astrologiæ nomen daretur:nimis impróbo zelo alieni tituli in/
uadendi:siquidẽ astrologia alterius artis nomen ut declarabimus: ipsam uero di/
uinatricem semper hoc ambitu laborantem: ut nominari uellet ab astris: non al/
tero modo:sed utroq; cognomẽto dignabimur:& ad illius de motu syderum tra/
ctantis æmulationem pro astrologia astrologiam/pro astronomia astronomiam
satis congrue satis pro merito nuncupabimus. De qua utcunq; de nomine deci/
datur:ego quidem cum rationibus nixus:tum præiudiciis hominum sapientissi/
morum nihil dubitauerim affirmare/non esse inter artes præstigiosas: quæ aut
plus fallat credulos & imperitos:aut quæ persuasis fallendo plus noceat:tãto re/
liquis superstitionibus exitialior:quãto propius accedere uisa ad ueritatem. Nam
ille quidẽ in prima facie notas suæ dementiæ leuitatisq; præferentes uix cuiq; im/
ponunt præterq; penitus exoculato:hæc in sinu habens & in præcordiis alens in/
saniam:prefert speciem habitumq; sapientiæ:ut si eminus inspectes uel per tran/
sennam forma capiaris/si cominus admoueris oculum exploratorem ipsam ui/
deas umbram aut quasi laruam:& sub aperta luce fallaciam tenebrarum abomi/
neris. Ita est certe ita per rationes manifestissimas luce clarius fiet/nullã esse ma/
iorem fallaciam/nullam pernitiosiorem:ostentat procul cælum & planetas unde
facile credas in tam sublimi tam lucido spectaculo nihil non posse uerissime præ/
uideri. Mox ubi attentius consideraueris uides & sublime adeo esse speculum ut
imagines illuc terrenarum rerum non ascendant:& ita lucidum ut ad eius fulgo/
rem nostra calliget infirmitas:tum proprius cum accesseris uidebis intextas illius
peplo/pro cælestibus portentuosas effigies & stellas in animalia trãsformatas/&
plenum fabulis cælum/immo pro uero cælo cõmentitium cælum non factum a
deo sed ab astrologis fictũ:sic instructa uidetur omni firmamẽto dogmatis com/
probati:quæ simul & libros circunferat magnis nominibus prætitulatos:& ra/
tiones tam multas decretorum suorum & præter rationem experimenta tam diu/
turnis obseruationibus/tam diligentibus annotamentis corroborata:tum ab usu
tot sæculorum & tam multarum ætatum approbatione recepta. Mirũ q̃ per ca/
ligines istas & nebulas oculis imperitia offensis & speciosam & uenerabilẽ & se/
rie plenam auctoritatis imaginem sui representat. Q uas ubi tenebras & præsti/
gia radio rõnis & diligenti tractatione discusseris/uidebis in illis libris nihil esse
libratum:in auctoribus nullam auctoritatem:in rationibus nihil rationale:in ex/
perimentis nihil consonum:nihil constans:nihil uerum:nihil credibile: nihil soli/
dum:sed pugnantia inuicem:falsa:uana:ridicula:ut uix credas qui scripserũt fi/
dem adhibuisse his quæ scribebant. Q uod uero spectat ad uanitatem non inue/
nias temere quæ plus spei ꝓponat suis aurariis/quæ maiora desyderabiliora pro/

mittat. Prudentiæ se facit cõseruatricem: cuius de futuris coniecturam certa præ/cognitiõe stabiliat: sed & philosophiæ cuius maxima pars quæ de cælis ut isti uo/lunt/per cæli influentiam ad liquidum absoluatur. De medicina non attinet di/cere: de nautica: de agricultura: dum non solum futura prænunciat his: sed & ui/res cælorum ad terrena deducit: unde omnium artium opera efficacissime: unde omnium artium magistri quod uolunt facile consequantur: & hæc quidem uete/ribus: sed etiam neotericis persuasit religioni/si diis placet cũ uniuersæ: tum chri/stianæ plurimum conferre auctoritatis & emolumenti: & ut semel dicatur imita/ta suum magistrum: & regna mundi adorantibus se promittit: & suum lignum gustantibus æmulationem diuinitatis boni maliq; cognitionem. Q uæ non mo/do ullis ut pollicetur uitæ usibus commoda sit: sed fraus est omnium pestilentis/sima/siquidem illa ipsa est: ut demonstrabimus: quæ philosophiam omnem cor/rumpit: medicinam adulterat: religionem infirmat: superstitiones parit aut ro/borat: idolatriam fouet: prudentiam aufert: polluit mores: cælum infamat: homi/nes miseros/anxios/quietos/& de liberis seruos: & in rebus pene agendis omni/bus plane facit infortunatos. Q uod cum ego exploratũ habere mihi uiderer atq; compertum: putaui piaculum me facturũ nulla uictima expiandum/si tacerem/si dissimularem: nec uel penitus pro uirili uenenum: hoc de credulorum manibus extorquere tentarem/hac præsertim ætate qua si quando alias/ad hanc fraudem omnis ætas & ordo sexusq; calligat. Est autem tanto magis pro ueritate pugnan/dum quanto plures habere cognoscitur oppugnatores: siquidem ut prodesse om/nibus/ita placere tantũmodo bonis desideramus: nec iudiciũ multitudinis fidem habet: ubi contra stat ratio consensusq; doctorum: nec nos auram spectamus po/pularem: sed lucem ueritatis & publicam utilitatem.

Proœmium finit.

Ioannes Franciscus Picus Mirandula Sacratissimo patri Oliuerio Carafæ episcopo Sabinensi/Cardinaliq; Neapolitano.S.

Pollonium thyanæum pater amplissime/dum ob litteras capessendas
a peregrinationē illam a Philostrato postea celebratā susceptūrus esset/
optasse legimus:ut uiros bonos & inueniret & agnosceret:idq; etiam a
sole cōcessum iri sibi multis præcibus expetiuisse:Q uod quidem uotū citra cul/
pam nō laudari magnope nō potest:sicut ipsa ad solem deprecatio nō uituperari:
hoc enim uulgus eruditū & rude cōgenito ueritatis noscendæ lumine/passim præ
dicat/ut ualidissimas omittā rationes & diuinoꝝ eloquioꝝ testimonia.At si optā/
dum est id muneris/efflagitandūq; a deo optimo maximo/illis ꝓculdubio sum/
mopere lætandum est:quibus nō modo obtigerit bonos agnoscere:sed etiam hos
ipsos & in ꝓpria familia & sanguinis sibi nexu deuinctos reperire potius q̄ inue/
nire/indeq; aliquē eoꝝ fructuum cōsequi. quos bonoꝝ parit amicitia:Q uæ mihi
diuina beneficentia euenisse neq; inficias eo/neq; dissimulo cum Ioannem Picum
Mirandulam Galeotti patris fratrē hominē profecto dignum/quem Apollonius
trans Caucasum & Brachmanas:sed & adusq; aduersum orbem auide rimaretur
intra parietes domesticos compererim:multisq; ab eo beneficiis cumulatus exti/
terim. Huic ego nobiscū degēti dum par pari referendum esse quoad possem iu/
dicauissem:Eo magis defuncto censui debere repēdi suscepta officia/quo cū eius
gloria & studioꝝ periclitabatur utilitas:& nō mediocrem ecclesia patiebatur ia/
cturam. Q uāobrem pro eo quæpiam nec semel mandaui litteris ipsiusq; opera
diuturna & anxia uestigatione nobis ascita in multa exemplaria trāsfundenda cu
raui/laboratū aūt mihi summope est in reparandis libris oēm diuinatricem astro
logiam funditus eruentibus:quādoqdem eiusmodi characteribus delineati erant
(qui erat homini mos)ob scribendi dictandiq; uelocitatē:ut cuiusuis alterius lin/
guæ q̄ latinæ speciem præseferre uiderentur:tot interliti lituris ut nō facile inter/
nosceretur quid pro dispuncto qd pro emēdato haberi deberet/tot præterea par/
tibus lancinati discerptiq; ut uix ab auctore ipso exscribi posse iudicaretur.Hos
ego libros(si non magis thesauri q̄ libri)ueluti rediuiuos a nobisq; nuperrime ab
interitu reuocatos cum cui destinare inscribereq; deberem diu mecū cogitassem:
occurristi tu mihi præsul sacratissime a quo digredi nullatenus ualui.Nam cui &
congruentius & honestius q̄ tibi doctissimi hominis eiusdemq; cōsanguinei litte/
raria monumenta dedicare potui? & illa potissimum:quæ nostræ christianæ reli/
gioni aduersos errores refellunt cum & litteris polleas:& ob Ioannem Thomam
Carafam Magdaloni comitem socerum meū: cui arctissima cognatione deuin/
ciris:sis etiam mihi necessitudine coniunctus:atq; eam inter ipsius religionis ho/
mines geras personā quæ sit ꝓxima supremæ. Ea igitur uolenter suscipe:& cum
a maximis uersandis negociis aliqd ocii suffuraberis perlegas obsecro:in ipsa le/
ctione simul cogniturus simul gauisurus artē illā astrologicā:siue(ut loquar re/
ctius)pestē quæ iā truci elata rabie q̄q̄ subdola fronte uirus insimulans in nostrū
exitiū debacchabat ipsius Ioānis Pici patrui ope ualidissime extinctam.

Vale pater amplissime.Mirandulæ.iiii.kal.Iulias.

Ioannes Franciſcus Picus Mirandula ueritatis amatoribus.

Matores ueritatis gaudere: nec non qui illuſtrandæ illius atq; amplifi/
a candæ deſiderio inſudatis/exhilarate animos. En prodeunt in publicũ
diſputationes Ioãnis Pici Mirandulæ aduerſus aſtrologos: & Pici illius
cuius mentis ſublimitatem: cuius doctrinam omnigenam iam pene totus terraq;
orbis obſtupuit: Diſputatiões inq̃ quæ ueritatis oſores atq; oppugnatores dolere:
& qui emungendæ pecuniæ gratia aſtrologicæ uanitati impendunt operam/aut
eiulare atq; dirumpi cogẽt: aut errorem deſerere. Nec ſolidam minuat lætitiam q;
ille morte nobis immatura ſibi tarda uocatus ad deũ: libros hoſce nec extrema li/
ma terſerit atq; expoliuerit: nec ultimũ qui totius operis futurus erat epilogus ad
eandem ab incude perduxerit: id forte deeſt ad operis exuberantius ornamentũ/
non ad lectoq; perfectum emolumentũ: & q̃q̃ ſane alias uanitatum hæc & ſuper/
ſtitionum omniũ arbor: ab pphetarum oraculis ſit explosa & deteſtata/ab noſtris
theologis philoſophicq; tũ Græcis tum Latinis/tum Barbaris expilata frondibus/
exſibilata: atq; etiam ſecuribus uel aliqua ex parte percuſſa. Sit item ab impera/
toriis legibus pontificiiſq; ſanctionibus radicibus eruta & loco mota: humana
tamẽ curioſitate ſæpius reportata eſt: in priſtinamq; foueam replantata/admini/
culata & roborata: ita ut nunq̃ in totum eliminata & ad internitionem uſq; uali/
diſſimis rationis inſtrumẽtis perducta fuerit: modo Picus noſter infauſtam arbo/
rem a radice ad truncum/a trunco ad ramos: a ramis ad folia: torrentiſſimo igni
ueræ philoſophiæ ueræq; theologiæ propriiſq; incõparabilis illius ingenii inuẽtis
& meditatis exuſſit penitus atq; redegit in cinerem: quem adeo rapidiſſimo flatu
eloquẽtiæ diſperſit: ut cuicunq; illius fautori prouectoriq; (niſi idẽ mentis emotæ
fuerit) ſuper illius exitio præ dolere conclamandum ſit uel abiecta ſpretaq; uani/
tate præ gaudio exultandum. Eia igitur litterati homines nationum omnium his
rationibus animũ armate: his fulcite teſtimoniis cum humanis tum diuinis: qui/
bus ueluti bipennibus ponderoſiſſimis ac facibus ignitis exciſæ atq; extinctæ ar/
boris germina ſi qua forte intra terræ uiſcera deliteſcẽtia male culti agri uitio re/
pullularent/elidite/conterite/conuellite/exterminate.

Summatim hæc insunt libris singulis disputationum Ioãnis Pici Mirandulæ litterarum principis aduersus astrologos.

Primo præfatio: item astrologiam a philosophis: a prophetis: a cæsaribus: a pontificibus esse damnatam: qualesq; fuerint, qui astrologica scripsere. Homerus

Secundo inutilitas: falsitas ꝓfessionis in uniuersum: ignorantia & indiligentia professoꝝ nostri tẽporis: Item cur aliq̃ uera prædicant: cum ꝓfessio ipsa falsa sit. Sed ne solum:

Tertio rationes astrologiæ ueritatem approbantes afferuntur, postea diluunt & retorquentur. Soluimus.

Quarto non fieri a cælo quæ credũt astrologi: item quæ a cælo nõ fiunt ab eo non significari: & questiones seu interrogationes esse inanes. Noster hic

Quinto magni orbes: saturniæ reuolutiones: magnæ cõiunctiones eliminantur. Sed multos:

Sexto destruuntur domus: signa: aspectus: obsessiones: & cõbustiones: retrogradationes: caput & cauda draconis: antisia: præcipiẽtia signa & obediẽtia. Exaltationes trigoni uel triplicitates: facies: termini: dodecathemoria: nouẽnæ: monomiriæ: graduum proprietates: partes: anni climaterici. Excessimus:

Septimo cõtinet, initia fati seu particularis, seu uniuersalis: & uel hominis uel alterius cuiusq; rei, nõ bene capi: Item tẽpus quo aliqd sit futurũ, ꝑperã per directiones: aut aliã uiã definiri: multiplexq; error in stellis fixis. Hactenus

Octauo, incertum esse numerum sphæraꝝ: & quotquot statuãtur certum esse errorem astrologoꝝ. Item de erratis super differentia imaginum & signoꝝ: item de imaginibus inuisibilibus. Inter omnia

Nono cõtinet de icertitudĩe natalis horæ, ac alioꝝ initioꝝ, deq; erratis diuisionis domoꝝ: signoꝝ: locoꝝ: plãetaꝝ: motꝰ. viii. orbis & directionũ. Demonstratũ

Decimo rõnes astrologoꝝ qbus sua roborare dogmata satagunt: ad qnq; redigunt genera: hæq; oẽs ondunt inefficaces eẽ, supq; deridiculæ. Multis iam

Vndecimo, nõ posse per experientiã haberi: aut si qua cõparari possit experiẽtia nondum illam esse habitam. Si naturam

Duodecimo non esse habitam per reuelationem: Item ubi nata, aũcta, alta: & quomodo propagata. Si fabulam̃tis

Tabula capitum totius operis incipit.

Primus liber nõ est in capita plura distinctus: sed unico capite, auctoritate philosophoꝝ: ꝑphetaꝝ: cæsaraꝝ: atq; pontificum astrologiam deiicit.

Secundo libro cõtinentur, inutilitas & falsitas professionis: ignorantia & indiligentia professorum.

Caput primum Incertam esse artem istam iudicio etiam principum illius.

Caput .ii. Auspicationes quas electiones dicunt inutiles esse testimonio unius astrologi ratione & experientia.

Caput .iii. Nõ esse utilem astrologiã in decernẽdo qd sit agẽdũ qd fugiendũ.

Caput .iiii. Nõ eẽ astrol. religiõi utilẽ: qd̃ Rog. Bac. & Pe. Alliac. existimarũt.

Caput .v. Quã noxia sit astrologia q̃q; pestifera christianæ religioni.

Caput .vi. Fallacẽ eẽ hãc artẽ: si q̃ sit tũ ꝑ plura: tũ ꝑ discrepãtes astrol. ſnias.

Caput.vii.De ignorantia astrologorum nostræ ætatis.
Caput.viii.De indiligentia astrologorum nostræ ætatis quæ tanta est/ ut etiam si uera esset astrologia/ueri ipsi esse non possent.
Caput.ix.Raro euenire q̃ dicũt astro.qd'tũ externis tũ domesticis exẽplis oñdit.
Caput.x.Cur astrologi aliquando uera prædicant.

Tertio libro continentur rationes astrologis fauentes & diluuntur.

Caput primũ.Q uid lib.præcedẽti actũ sit & qd deiceps agendũ quoue ordine.
Caput.ii.Q uicunq; rationes quibus astrologia roborari posse uidetur.
Caput.iii.Retorquetur prima ratio atq; ostenditur cælum causam esse uniuersalẽ neq; ad ipsam indiuiduorum uarietatem referendam.
Caput.iiii.Cælum qualiter motu agat & lumine & elementorum metheorologi/ corum mineralium uiuentiumq; uniuersalis causa sit.
Caput.v.Præter cõem motus & lumis influẽtiã nullã ui cælestib9 peculiarẽ inesse.
Caput.vi.Lunæ lumen sicuti & solis uitale esse:neutrumq; frigus aut humiditatẽ præterq̃ per accidens facere.
Caput.vii.Non posse defendi dogmata astrologorum ut putauit Auenazra si oẽs stellæ ponuntur calidæ.
Caput.viii.Obiectio aduersus ea quæ dicta sunt.
Caput.ix.Soluitur obiectio atq; ostenditur/neq; specificas neq; indiuiduales rer; differentias a cæli motu pendere.
Caput.x.Stellas alias a sole & luna/aut nihil/aut certe parum in nos agere.
Caput.xi.Q uo pacto stellæ eadem alias aliter in nos agere possint.
Caput.xii.Q uæ effectuum uarietas in cælum redigi possit & quæ non.
Caput.xiii.Solem multa operari quæ ab aliis stellis fieri astrologi putant.
Caput.xiiii.Lunæ uis qũo uarietur & dies quosdã lunæ citra supstitiõe obseruari.
Caput.xv.Aestus maris in aliam causam q̃ in lunam referri posse/in quã tã&si re ferantur nihil inde iuuari astrologiam.
Caput.xvi.Galeni snia de creticis diebus eos ad lunam referentis confutatur.
Caput.xvii.Periodos humorum ad syderum motus non esse referendos.
Caput.xviii.Infœlicitatẽ octimestris partus saturno non esse ascribendam.
Caput.xix.Cur nautæ/medici/agricolæ/uera sæpius prædicant q̃ astrologi.
Caput.xx.Nõ oia quæ ab astrologis prædicũtur de primis qualitatib9 depẽdere.
Caput.xxi.Nec noxas elemẽtor; nec dãna nostrorum corporum esse a cælo.
Caput.xxii.Ingenior; & mor; uarietatẽ nõ oino pendere a primis qualitatibus.
Caput.xxiii.Neq; bella neq; externa a primis qualitatibus pendere.
Caput.xxiiii.Occultas uires cælestibus nõ inesse per quas occultas inferiorum re rum proprietates producant:sed calorem tantum lumenq; uiuificum.
Caput.xxv.Si sua cuiq; syderi & ꝓpria uis cõcedatur:esse tñ illam uniuersalem.
Caput.xxvi.Epilogus hui9li.cũ reiectiõe q̃rũdã rõnũ astro.i ipsos argumẽtãtes.
Caput.xxvii.

Q uarto libro continetur de cæli efficentia & significatione.

Caput primũ.Q ui mos in disputando seruatus & deinceps seruandus:tum si de/ tur astrologis quod maximum dant theologi/astrologiam tamen nihil esse.
Caput.ii.Fortuita a cælo non esse.

Caput.iii.Q uomodo rerũ fortuitarum causa sit deus:quomodo angeli/quomodo cælum:quomodo nos:quomodo fortuna.
Caput.iiii.Ad cælum non esse referendum si quid a nobis fit q̃ nostras uires excedere uideatur sed potius uel ad angelos uel ad deum/atq; inibi de fato multa utq̃ diuina præuidentia nostram libertatem non tollat.
Caput.v.Nec præterita nec q̃ ad alios attinẽt posse ex aliq̃ cõstellatiõe præuideri.
Caput.vi.Futura multo post tpe a præsenti cõstellatione effici non posse.
Caput.vii.De auspicatiõib9q̃s electiões dicũt:q̃ uana & ĩpossibilis sit astrol.snia.
Caput.viii.Astrologos mẽtẽ nr̃am cælo subiicere q̃q̃ ut sunt astuti id dissimulare conentur.
Caput.ix.Mores hoĩum a cælo non fieri.
Caput.x.Malas leges sicuti nec bonas cælo non subiici.
Caput.xi.Corporeas dispositiones non effici a cælo.
Caput.xii.Non posse cælum eius rei signum esse cuius causa non sit.
Caput.xiii.Siue signa sint sydera:siue causæ/partem tamen astrologiæ quæ ẽ de interrogationibus nullam esse:
Caput.xiiii.Diuina miracula a cælo nec fieri/nec significari:sed miracula miralis/sicut naturalia naturalibus indicari.
Caput.xv.Per stellam magorum non posse constellationem aliquam intelligi: & declaratio quarũdã scripturaꝝ quæ ĩperitis possent uideri astrologiæ adstipulari.
Caput.xvi.Q uæ naturæ uires supergrediuntur quantum ad id etiam quod in se naturale continent a cælo significari non posse.

Q uinto libro continetur confutatio earum constellationum quibus magna rerum humanarum euenta adscribunt.

Caput primũ.Decreta astrologoꝝ circa magnas cõiunctiões utiliter cõfutari & q̃ mẽdaces sint deprehẽsi q de magnis iferioꝝ reꝝ mutatõib9p eas uoluerĩt iudicare.
Caput secundum.Q uibus uiis astrologi de grandioribus rebus iudicium ferant magnorumq; orbium reprobatio.
Caput.iii.Saturnias reuolutiones Aboasaris iuentũ & historiis & rõni aduersari.
Ca.iiii.Ordo eoꝝ q̃ dicẽda sũt & dissidẽtes astro.opiones circa magnas cõiũctões
Caput.v.Planetas magnis cõiunctõibus iũctos nõ plus posse q̃ diuisos:magnasq; istas coniunctiones nouũ esse inuentum de malo Ptolomæi intellectu natum.
Caput.vi.Præcipuos astrologos mediis usos esse coniunctionibus non ueris:tum alia errata illorum circa easdem.
Caput.vii.Q uis ordo seruandus/& Alliacensem aliud alias sensisse.
Caput.viii.Tempus rerum non ab astrologia/ut putauit Alliacensis/sed ab historia esse petendum.
Ca.ix.Sũma sniæ Alliac.i li.quẽ de cõcordia astrologiæ & historiæ prætitulauit.
Caput.x.Errasse multifariam Alliacensem:& ut quæcunq; supponit concedãtur/non tamen efficere eum quod uult.
Caput.xi.In diluuii coniunctiõe tũ inter se/tum a ueritate astrologos discrepasse atq; ut detur illis quicquid petunt:non tamen id eos pbare quod contendunt.
Caput.xii.In Mosis coniunctione & messiæ uaticinio q̃ delirus Abraã Iudæus.
Caput.xiii.Variis coniunctionibus mediis a uariis christianam legem ascribi: & absq; ratione etiam astrologica.

Caput.xiiii.Eam quæ uulgo fertur ueram nõ esse Iesu genituram nec ex ea indicari illum/aut uiolenta morte moriturum/aut magnũ esse prophetam.
Caput.xv.Quæ de maumethe dixit Albuma.experimẽto falsa esse deprehensa.
Cap.xvi.In antichristi uaticinio alios iã mẽdaces appuisse/alios mẽdaces futuros
Caput.xvii.Quã leuiter probent astrologi sex tantũ religiones esse posse tum hebræorũ legem iouiam potius uel solarem q̃ saturniam dici deberi.

Sexto libro cõtinet cõfutatio earꝫ rerum per quas uariari uolunt influxus.

Cap.primũ.Quo ordine sit ꝓcedendũ ĩ cõuellẽdis astrologorꝫ fundamẽtis: itẽ fieri nõ posse/ut aliqñ ad eadem loca sydera oia restituant in quibus semel fuerunt.
Caput.ii.Per quas res astrologi uariari influxus syderum dicant & q̃ omnino illa in uniuersum absurda sint.
Caput.iii.Domus astrologorum q̃ nullo nixæ fundamento:& q̃ in earum uiribus explicandis astrologi inter se pugnent.
Caput.iiii.De duodecim signis ꝙ ficta a mathematicis sint ad supputandi facilitatem:item circa eadem multipliciter astrologos aberrasse.
Caput.v.Quæ sit astrologorum de aspectibus sententia/& q̃ parum rationalis.
Caput.vi.Variæ aspectuum rationes recitantur & confutantur.
Caput.vii.Quid eos deceperit:nec de aspectibus experientiam habitam.
Caput.viii.Quæ de obsessione dicuntur pugnare his quæ de aspectibus.
Caput.ix.Planetas sub solis radiis constitutos nõ male affici aut ut dicunt astrologi comburi.
Caput.x.Si rationem atq̃ etiam quorundam astrologorum auctoritatẽ sequi uolumus planetas retrogradientes fortiores uideri q̃ directos.
Caput.xi.Caput & caudam intersectiones esse imaginariorum circulorum nulla naturali ui prædictorum/quibus in prædicendo antiquiores usi non sunt:nec ĩ eorum uiribus concordant recentiores.
Caput.xii.Origo antisiorum: neq̃ eis in præsagiendo usum Ptolemæum & quãtum in his Maternus & Haly aberrauerint.
Caput.xiii.In precipientibus & obedientibus signis pariter deceptos astrologos.
Caput.xiiii.Confutatio rationum quas de planetarum exaltatiõibus quidã astrologi assignauere.
Caput.xv.Rationes astrologorũ de trigonis & trigonocratoribus : atq̃ obiter de signorum sexu confutantur.
Caput.xvi.De faciebus/terminis/dodecathemoriis/Babyloniorꝫ nouenniis/monomiriis q̃ parum constent testimonio etiam ipsius Ptolemæi.
Caput.xvii.De gradibus fœmineis/lucidis/tenebrosis:& aliis id genus ꝙ eos contempserit Ptol.neq̃ in eis conueniant alii astrologi.
Caput.xviii.Partes unde ortæ & quãtũ in eis dimetiẽdis secũ pugnent astrologi.
Caput.xix.Dodecathemoriorum sententia exploditur & auctores eorum ægyptii cum suis quoq̃ climatericis annis reiiciuntur.

Septimo libro continetur de hora initiali directionibus & stellis fixis.

Caput primum.Quid hactenus disputatum:& quid in hoc libro disputandum.
Cap.ii.Ambiguã esse horã fatalẽ/si qua eẽt in oĩbus rebꝰ quæ nõ memẽto sed tpe absoluunt:& in hoĩbus maxime in quibus genitura parũ roboris habere uidetur.

Caput.iii.Ptolemæum plus conceptui q̃ genituræ tribuisse cui neqꝫ aliquid tribuendum esse ptolemæi ratio conuincit.
Caput.iiii.Vniuersalia facta qbus uiis astrologi uestigẽt & q̃ parũ rationalibus.
Caput.v.astrologum nõ posse prædicere quanã orbis regione fatum aliquod euẽturum sit:quoniã incertum apud ipsos quæ cui signo uel planetæ regio subiaceat.
Caput.vi.Non posse initiũ unũ cõstitui de quo totius anni pendeãt fata: tũ uaria a uariis anni statui principia & iuxta hebræos annũ potius autũno q̃ uere ichoare
Caput.vii.De directionibus aliisqꝫ modis quibus tempora futurorum definiunt q̃ parum constent q̃que in his astrologi inter se discrepent.
Caput.viii.Sicuti ascisciunt inefficacia/ita omittere necessaria & quantum errent de stellis fixis.
Caput.ix.Dogmata astrologorꝫ de stellis fixis pugnare tũ inter se tũ cũ ueritate.
Caput.x.Falli ẽt astrologos in planetis:repetitioqꝫ eorꝫ quæ hactenus disputata.
Octauo libro continetur de numero sphærarum/differentia imaginũ & signorum & imaginibus inuisibilibus.
Caput primũ.Incertum esse numerꝫ corporum superiorꝫ/penes quæ iuxta astrologos fati decernendi potestas est.
Caput.ii. Si supra octauam sphæram alia sit falsam esse ueterem astrologiam : si nulla nouam:quam etiam si sit nona ruere omnino necesse esse.
Caput.iii.Differre imagines a signis:q̃q̃ nominibus conueniunt.
Caput.iiii . Chaldæorꝫ imagines mera esse figmẽta quidqꝫ ad eas fingendas illos induxerit:atqꝫ errorẽ artificiosarum imaginum & alios plures inde pullulasse.
Caput.v.Inuisibiles imagines neqꝫ sensu neqꝫ ratione cognitas esse:pugnareqꝫ inter se earum auctores:qui non chaldæi aut indi/sed arabes tantum fuere.
Nono libro continetur de incertitudine natalis horæ/ac aliorum initiorum: & aliis erroribus astrologorum.
Caput primum.Epithoma eorum quæ hactenus confecta:& quid sequentibus libris agendum undeqꝫ auspicandum.
Caput.ii.Astrologum certam genituræ horæ neqꝫ semper scire posse neqꝫ per ueram regulam explorare.
Caput.iii.Ptolemæi dogma quod almuseli seu animodar uocant:& auctoritatibꝰ & rationibus confutatur.
Caput.iiii.Inuestigationem partilis horoscopi per conceptum falso Ptolemæo ab arabicis ascribi irrationalem esse & a multis astrologis reiectam.
Caput.v.Messalæ figmentum cum aliis quinqꝫ a Paulo alexandrino recitatis explorandi horoscopi modis refutatur.
Caput.vi.Initia urbium/regnorum/factionum/legum ignota esse/ nullamqꝫ artem astrologos tradidisse qua possint inuestigari.
Caput.vii.Incertum adhuc esse apud astrologos quomodo domus diuidẽdæ quãtum earum uires extendantur:& quibus signis utendum.
Caput.viii.Loca planetarum uerissime assequi esse laboriosissimum:deqꝫ instrumentorum fallacia.
Caput.ix.Variæ sententiæ de planetarum motibꝰ/anni inæqualitate:& maxima solis declinatione.

Caput.x. Vnici gradus errorem: immo & solius minutiæ multos interdum erro/ res parere nec per reuolutiones uel annorum uel geniturarum/ aut per magnas cõ iunctiones astrologum posse iudicare.
Caput.xi. Dissidentes sententiæ de motu octaui orbis: distãtia capitis arietis octa uæ a capite arietis nonæ & auge solis.
Caput.xii. De directionibus q̃ multiplices astrologorum sententiæ.

Decimo libro continetur cõfutatio rationum.

Cap.primũ Epilogus eorꝫ quæ hactenus cõfecta: & qd ĩ sequẽtibꝫ agẽdũ sit libris
Caput.ii. Rationes astrologorum inanes esse & radiculas.
Caput.iii. Duplex principium quo astrologi decernunt quæ domus sit fortior/ fal sum esse: utque sit uerum: non tamen ex eo id colligi quod uolunt.
Caput.iiii. Argumentationes astrologorũ quibus sua roborant dogmata ad qnq̃ fere genera redigi/ infirma quidem & inefficacia.
Caput.v. Rationes a parabolica similitudine ductæ: quibus domorum probãt ꝓ/ prietates refelluntur.
Caput.vi. Confutatio rationum Auenrodan de proprietatibus signorum: quæ ab ordine & consequentia signorum sumuntur.
Cap.vii. Cõtra rõnes earũdẽ ꝓprietatũ quas Aboasar ex ordine accipit planetarꝫ.
Caput.viii. Gaudia planetarum cum domibus ruere.
Caput.ix. Rationes Ptol. de planetarum domibus destruuntur.
Caput.x. Facierum & finium rationes iam esse reprobatas.
Caput.xi. Q uod cui membro signum dominetur uarie a uariis determiari & ab omnibus parum rationabiliter.
Caput.xii. Rationes astrologorum quibus proprietates signis absolute conuenie/ tes astruuntur: & quod de supradictis sint reiectæ.
Caput.xiii. Taxatur Ptol. de planetis loquens/ ac si ex elementis constarent ratio/ nesq̃ aliorum quibus planetarum probant qualitates pariter confutantur.
Caput.xiiii. Si concedamus planetas primas efficere qualitates: non esse ꝓpterea concedendum alios noxios esse alios salutares.
Caput.xv. Rationes astrologorum de dominis dierum & horarum: annisq̃ plane tarum inefficaces esse: tum astrologos sæpe uti demonstratione circulari.

Vndecimo libro continetur confutatio experimentorum.

Caput primum. Ex his quæ hactenus sunt probata patere astrologiam experimẽ tis non esse comprobatam: tum idem multis rationibus probari.
Caput.ii. Si qua expientia hri de astrologis dogmatis possit: eã nondũ esse habitã.

Duodecimo libro continetur ꝓ non sit habita per reuelationem.

Caput primũ. Non esse adhibendam fidem astrologiæ quasi reuelatæ.
Caput.ii. Q uales ægyptii atq̃ chaldæi apud quos nata astrologia.
Caput.iii. Q uid chaldæos & ægyptios in hanc opinionem induxerit fieri fato res humanas & de stellis posse præuideri.
Caput.iiii. In ea quæ obseruanda in prædictiõibus statuerũt quo pacto iciderint.
Caput.v. Q uid obseruanda illa indicarent/ quibus coniecturis definierunt.
Caput.vi. Q uibus fomentis aucta quomodo propagata.
Caput.vii. Q uomodo ab ægyptiis ad alios astrologia deuenerit.

Finit tabula.

Diſputationes Ioannis Pici Miran/
dulæ litterarum principis ad/
uerſus aſtrologiã diuina/
tricẽ quibus penitus
ſubneruata cor
ruit.

2016659374

2

GIOVANNI PICO DELLA MIRANDOLA.

Disputationes adversus astrologos.

Disputations against astrologers.

Bologna, Benedictus Hectoris Faelli, 1495.

Folio. Roman type. 118 leaves. 44 lines and headline. Woodcut initials.

This treatise is the only completed part of a contemplated seven-fold work against the enemies of the Church by the great humanist Pico della Mirandola.

Hain 12994.

Incun Coll
Vollbehr
BF1713
.P53
1498
Copy 1
RBSCD

2016659374

est mare et ipse fecit

o et aridas fundauerunt

manus eius ueni

oremus et procida